

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

MİMARLIK ANABİLİM DALI

1960'LARDAN GÜNÜMÜZE ÇOK KATLI KONUT/KONUTLAŞMA SÜRECİ
DİYARBAKIR KENTİ

Veda Seven BİÇEN

ORCID : 0000 - 0002 - 8747 - 051x

Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde
"DOKTOR (MİMARLIK)"
Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 10 / 03 / 2020

Tezin Savunma Tarihi : 27 / 04 / 2020

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Serbülent VURAL
ORCID : 0000 - 0002 - 4777 - 2839

Trabzon 2020

ÖNSÖZ

Bu çalışma, Diyarbakır kenti okumalarının üzerine yeni ve farklı bir söylem oluşturmanın hedeflendiği akademik bir araştırmanın ürünüdür. Çalışma dönemim boyunca verdiğim uzun soluklu aralardan sonra bile beni teşvik eden her zaman yanımda olan sabır ve anlayışı ile devam etmemi sağlayan sevgili danışmanım Sayın Doç. Dr. Serbüent VURAL'a, çalışmanın yürütülmesinde zaman sınırı olmadan her ihtiyaç duyduğum anda beni yönlendiren ve yardımlarını esirgemeyen, her daim model aldığım tez izleme komitesi üyeleri Sayın Prof. Dr. Sonay ÇEVİK ve Sayın Doç. Dr. Muteber ERBAY'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Bana okumayı, öğrenmeyi sevdiren, bu zorlu süreçte maddi ve manevi hiçbir desteği esirgemeyen, yaşama sevincim olan sevgili babam, annem ve kardeşlerime,

Akademik alanda çalışmam için beni yönlendiren ve destek olan manevi abim Muhammed Hamidullah ÖZLÜK ve dostum Yeliz ÇAKAR'a,

Çalışmam boyunca bana destek olan tüm dostlarıma, değerli çalışma arkadaşım Erdal EKİN, Serhat BİÇEN ve meslektaşım Enes ARKAN'a, saha çalışmam boyunca bana yardımcı olan Bahar YORULMAZ, Saime KALİNCİK, Sidar ERDEM ve Sidar BUDAK'a, çekimler ve alan çalışmamda yardımcı olan İskender SELÇUK'a teşekkürlerimi sunarım.

Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, Kayapınar Belediyesi, Yenişehir Belediyesi, Bağlar Belediyesi, Tapu Kadastro Müdürlükleri ile Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası çalışanlarına, arşivlerinden faydalanmama izin veren özel mimarlık/mühendislik ofislerine, kamu kurumlarına ve yapı denetim firma sahiplerine ile çalışanlarına teşekkür ederim. Farklı şehirlerde ikamet ettikleri halde kırmayıp buldukları yerlerde beni ağırlayan, görüşmeyi kabul eden tüm değerli katılımcılara ayrıca teşekkürlerimi sunarım.

Veda Seven BİÇEN

Trabzon 2020

TEZ ETİK BEYANNAMESİ

Doktora Tezi olarak sunduğum “1960’lardan Günümeze Çok Katlı Konut/Konutlaşma Süreci: Diyarbakır Kenti” başlıklı bu çalışmayı baştan sona kadar danışmanım Doç. Dr. Serbülent VURAL’ın sorumluluğunda tamamladığımı, verileri/örnekleri kendim topladığımı, deneyleri/analizleri ilgili laboratuvarlarda yaptığımı/yaptırdığımı, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallara uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim. 27/04/2020

Veda Seven BİÇEN

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖNSÖZ.....	I
TEZ ETİK BEYANNAMESİ.....	II
İÇİNDEKİLER	III
ÖZET	V
SUMMARY	VI
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	VII
TABLolar DİZİNİ.....	XI
SEMBOLLER DİZİNİ	XIII
1. GENEL BİLGİLER.....	1
1.1. Problemin Tanıtılması.....	1
1.2. Konuya Yaklaşım.....	3
1.3. Çalışma Alanı Genel Bilgiler	15
2. YAPILAN ÇALIŞMALAR I	19
2.1. Kuramsal Çerçeve	19
2.1.1. Türkiye’de Çok Katlı Konutlaşma Süreci.....	19
2.1.2. Diyarbakır Suriçi Kentsel Gelişimi ve Çok Katlı Konutlaşma Süreci.....	32
2.1.3. Diyarbakır Surdışı Kentsel Gelişim ve Çok Katlı Konutlaşma Süreci	34
2.1.3.1. Cumhuriyet’in İlanı (1923) -1960 Dönemi.....	41
2.1.3.2. 1960-1984 Dönemi.....	45
2.1.3.3. 1985-2004 Dönemi.....	52
2.1.3.4. 2005 ve Sonrası Dönem.....	63
3. YAPILAN ÇALIŞMALAR II.....	71
3.1. Çalışmada Kullanılan Yöntemler	71
3.1.1. Mekan Dizim Yöntemi.....	71
3.1.2. Görünür Alan Analizi.....	80
3.1.3. Mekansal Analizde Kullanılan Programlar: Agraph ve DepthMap.....	87
3.1.4. Nitel Araştırma Yaklaşımı: Derinlemesine Görüşme ve Betimsel Analiz ..	91
3.2. Alan Çalışması.....	104

4.	BULGULAR.....	115
4.1.	Mekan Dizim Analiz Bulguları	115
4.1.1.	1960-1984 Dönemi Kat Planları Analiz Bulguları	115
4.1.2.	1985-2004 Dönemi Kat Planları Analiz Bulguları	128
4.1.3.	2005 ve Sonrası Dönem Kat Planları Analiz Bulguları	142
4.2.	Betimsel Analiz Bulguları	156
5.	TARTIŞMA VE İLİŞKİLENDİRMELER	202
6.	SONUÇ VE ÖNERİLER.....	225
7.	KAYNAKLAR.....	233
8.	EKLER.....	244

ÖZGEÇMİŞ

Doktora Tezi

ÖZET

1960'LARDAN GÜNÜMÜZE ÇOK KATLI KONUT/KONUTLAŞMA SÜRECİ DİYARBAKIR KENTİ

Veda Seven BİÇEN

Karadeniz Teknik Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Mimarlık Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Serbülent VURAL

2020, 243 Sayfa, 119 Sayfa Ek

İstanbul şehrinde ortaya çıkan ve II. Dünya Savaşı'ndan sonra yaygınlaşan çoklu konut uygulamaları günümüzde kentlerin hakim yapı biçimi olmuştur. Çoklu konut uygulamalarının yaygınlaşma sürecinde ekonomik, yasal ve sosyo-kültürel faktörler etkili olmaktadır. Diyarbakır kenti özelinde yürütülen bu çalışmanın amacı ülke genelinde ve kent özelinde yaşanan değişimlerin süreci nasıl etkilediğinin ortaya çıkarılmasıdır. Analizler yerleşim yeri ölçeğinin yanısıra bina ölçeğinde de gerçekleştirilmiştir. Çok katlı konutların gelişimi ile ilgili kuramsal bir çerçeve oluşturularak, Diyarbakır'ın kentsel gelişim planları ile birlikte verilmiştir. Bina ölçeğinde yapılan çalışmalar için graf, mekan dizim ve görünür alan analiz yöntemleri ile mekansal analiz yapılmıştır. Yapıların yerleşim ölçeğinde karakteristikleri araştırılmıştır. Kentsel gelişim sürecinde yaşanan kuvvetli değişimlerin detaylandırılması için süreç içerisinde aktif rol almış kişilerin deneyim ve değerlendirmeleri alınmıştır. Bu kapsamda belirlenen temalar çerçevesinde konut üretimi üzerinde karar veren yetkililer ve konut üretiminin planlama ve uygulama sürecinde rol alanlar ile yoğun görüşme yapılmıştır. Grafikler için Agraph ve Depthmap programları kullanılmıştır. Mekansal analiz için mekan dizim ve görünür alan analizi yöntemi, nitel verilerin değerlendirilmesi için betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Diyarbakır kenti Türkiye'de yaşanan ekonomik/teknolojik/yasal/yönetimsel değişimlerin etkisiyle kentin iç dinamikleri, kültürel alışkanlıkları ve yaşanan zorunlu göçün etkisi; kent konutlarının, kentsel gelişimin ve kültürel değişimin yönünü belirlemede oldukça önemli olmuştur. Yaşanan bu değişimler ve kültürel birikim mekansal organizasyonu ile işlevsel yapıyı dönüştürmektedir. Bu değişimlerin konutların mekansal organizasyonundan ortaya çıkarılabilmesi ile tezin hipotezi doğrulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çok katlı konut/konutlaşma, Mekan dizim, Betimsel analiz, Diyarbakır

PhD. Thesis

SUMMARY

MULTI-STOREY HOUSE/ HOUSING PROGRESS FROM 1960S UP TO DATE CITY
OF DİYARBAKIR
Veda Seven BİÇEN

Karadeniz Technical University
The Graduate School of Natural and Applied Sciences
Architecture Graduate Program
Supervisor: Assoc. Prof. Serbülen VURAL
2020, 243 Pages, 119 Pages Appendix

Today, emerging in Istanbul, multi-storey buildings become main building form of the cities of Turkey, which have become widespread after World War II. Economic conditions, official regulations and sociocultural factors affect the outspread of the multi storey buildings. The aim of this research which held in specifically in the city of Diyarbakır, is to show how those factors affect the advance of the multi-storey buildings across the country and in the city of Diyarbakır. Analyses are made on the settlement scale and the building scale. A theoretical framework for the development of multi-storey buildings has been prepared and the urban development plans of the city of Diyarbakır are given. Space syntax and visibility graph methods are used for the spatial analysis on the building scale. The characteristics of the structures on the settlement scale are investigated. In order to elaborate the strong factors in the urban development process the experiences and evaluations of who has taken an active role are examined. Within the framework of these themes, depth interviews are held with the officials who have decided on housing production and those of who take part in the planning and implementation of housing production. Graphics, convex space and visible area maps are created with the help of the Agraph and Depthmap. While citing the development process of the city of Diyarbakır, the socio-economic, technological and legal / administrative changes are mentioned that have major effects in housing and the city. The changes in spatial organization with the cultural background convert the functionality of the structures. The findings and evaluations show that the hypothesis of this research is valid.

Key Words: *Multi-storey house/housing, Space syntax, Descriptive analysis, Diyarbakır*

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1. Yenişehir İlçesi örneklem alanı sınırları	6
Şekil 2. Kayapınar İlçesi örneklem alanı sınırları	7
Şekil 3. Bağlar İlçesi örneklem alanı sınırları	7
Şekil 4. Örnek Bina Tanıtım Kartı	10
Şekil 5. (a) Diyarbakır ve çevresi (Durmuş, 2018), (b) Diyarbakır konumu (Anonim,2019)	16
Şekil 6. Tanzimat Fermanı sonrası ilk çok katlı konut yapıları.....	20
Şekil 7. 1923-1950 arası çok katlı konut yapıları.....	23
Şekil 8. 1950-1990 çok katlı/çoklu konut yapıları	28
Şekil 9. 1990'lı yıllardan günümüze çok katlı konut yapıları	31
Şekil 10. Diyarbakır Suriçi planı (Gabriel, 1940) ve 1939 görünümü (Belediye, 2008)	32
Şekil 11. Diyarbakır Tarihi Suriçi yerleşimine ait görünümler	34
Şekil 12. Suriçi ve Sürdışı yerleşim alanından görünümler	35
Şekil 13. Diyarbakır'ın ilçelere göre bölünüşü (Büyükşehir Belediyesi, 2016).....	36
Şekil 14. Diyarbakır'ın mahallere göre bölünüşü (Biçen, 2018).....	37
Şekil 15. Diyarbakır İmar Uygulamaları (Rapor, 2008).....	39
Şekil 16. Kentin Tarihsel Süreçte Mekansal Yayılması (Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, 2016).....	40
Şekil 17. 1952 kentin genel görünümü (Belediye Arşivi, 2016).....	41
Şekil 18. Hindibaba Caddesi'nde Memur Evleri (Beysanoğlu 2001)	43
Şekil 19. 1960'lı yıllarda konut yapılaşmaları, Ziya Gökalp Lisesi çevresi (Tekin, 1964).	44
Şekil 20. 1965 Sürdışı Nazım İmar Planı (Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, 2010).....	46
Şekil 21. 1970-1975 Diyarbakır kent görünümleri.....	46
Şekil 22. 1970'li yıllar Diyarbakır konut yapılaşmaları	47
Şekil 23. 1960-1980 Diyarbakır kent görünümleri.....	49
Şekil 24. Yenişehir Ofis çok katlı konut örnekleri (Biçen, 2018).....	51
Şekil 25. 1985 yılında yapılan 1/25000 ölçekli	52
Şekil 26. (a) ve (b) Bağlar sokak görünümleri (Toka, 2017) (c) Bağlar ve Yenişehir konut dokusu uydu görüntüsü	

(d)Gecekondu ve afet riski taşıyan bölgeleri (Belediye, 2008).....	53
Şekil 27. Diyarbakır çok katlı konut yapılaşması cadde ve sokak görünüşleri (1985-2004).....	54
Şekil 28. Diyarbakır'ın mevcut yapı sayımının ilçelere göre yıllar içindeki oransal dağılımı	58
Şekil 29. Diyarbakır'ın mevcut yapı sayımının ilçelere göre yıllar içindeki oransal dağılımı	59
Şekil 30. Çok katlı konut yapılaşması örnekleri (1984-2005).....	62
Şekil 31. 2006 1/25000 Nazım İmar Planı (Büyükşehir Belediyesi, 2010).	64
Şekil 32. (a)Kayapınar çok katlı konut yapılaşması örnekleri, (b)Kayapınar konut dokusu uydu görüntüsü (c)Bağlar (Bağcılar) konut dokusu uydu görüntüsü.....	65
Şekil 33. Kayapınar çok katlı konut yapılaşması (Anonim, 2018).....	66
Şekil 34. (a) Mahabad Bulvarı 2010'dan bir görünüm (Gürkan, 2016) (b) Mahabad Bulvarı 2016'dan bir görünüm.....	68
Şekil 35. 2005 sonrası Kayapınar çok katlı konut örnekleri (Biçen, 2018).....	70
Şekil 36. Temel erişim grafiği (Hillier ve Hanson, 2001).....	75
Şekil 37. Mekanların graflar ile ifadesi (Hillier ve Hanson, 2001).	75
Şekil 38. Bir yapının farklı düzenlemelere göre erişim grafikleri (Hillier ve Hanson, 2001).	76
Şekil 39. Graf şemasının derinlik değerleri (Hillier ve Hanson, 2001).....	76
Şekil 40. Mekan boyutları (Dursun, 2002).	77
Şekil 41. Dışbükey ve içbükey mekanlar (Dursun, 2002).....	77
Şekil 42. Eksensel ve dışbükey haritalar (Dursun, 2002).....	78
Şekil 43. Eksensel, dışbükey, isovist haritalar (Dursun, 2002).	78
Şekil 44. K sayıda mekana karşılık gelen D değerleri (Hillier ve Hanson, 2001).....	79
Şekil 45. Görünür Alan Üretimi (Wiener ve Franz'dan akt. Atak 2009).	81
Şekil 46. E ³ 'nin içinde D bölgesi ve D'de bir E çevresi (Benedikt, 1979).....	81
Şekil 47. Görüş alanı ve bileşenleri (Benedikt, 1979).....	82
Şekil 48. Görünür alanın artan Q _x (okluzivite)'i (Benedikt, 1979).....	82
Şekil 49. Görüş alanı eğriliği örnekleri (Benedikt, 1979)	82
Şekil 50. Yeterli ve minimal yol (Benedikt, 1979).....	83
Şekil 51. Görünürlük ilişkileri (Turner vd., 2001)	84
Şekil 52. Görünürlük Grafiği (Turner vd., 2001)	84

Şekil 53. (a) İsovist alanı (Turner vd, 2001), (b) Komşuluk büyüklüğü değerlerine göre çizim.....	85
Şekil 54. Kümelenme katsayısı (Turner vd, 2001).....	86
Şekil 55. En kısa yol uzunluğu değerleri (Turner vd, 2001)	87
Şekil 56. Görüntünün programa aktarılması →graf oluşturulması (Manum, 2006).	88
Şekil 57. Renk Ölçeği (Manum, 2006).....	88
Şekil 58. Erişim grafiği örneği (Manum, 2006).	89
Şekil 59. Görünür alan grafiğinin ve dış bükey haritaların adımları (Pinelo ve Turner, 2010).....	90
Şekil 60. Sarmal Yapı Yaklaşımı (Berg ve Lune, 2015).....	95
Şekil 61. Görüşme yapısı (Berg ve Lune, 2015).	100
Şekil 62. Surdışı (Yenişehir) örneklem haritası I	106
Şekil 63. Yenişehir ilçesi örneklem haritası II	107
Şekil 64. Bağlar İlçesi örneklem haritası.....	108
Şekil 65. Kayapınar İlçesi örneklem haritası.....	109
Şekil 66. K1-22 konutları mekanlarının, konut toplam alanına göre ortalama dağılımı (%)	116
Şekil 67. K1-22 konutlarına ait mekanların ortalama alan dağılımı (m ²).....	116
Şekil 68. K1-22 konutlarının ortalama bağlantılılık değerleri.....	118
Şekil 69. K1-22 konutlarının ortalama bütünleşme (HH) değerleri	118
Şekil 70. K1-22 konutlarının ortalama rölatif asimetri (RA) değerleri	119
Şekil 71. K1-22 konutlarının gerçek rölatif asimetri (RRA) değerleri.....	119
Şekil 72. K1-22 konutlarının temel farklılık faktörü (TFF) değerleri	120
Şekil 73. K1-22 konutlarının ortalama derinlik (MD) ortalama değerleri	120
Şekil 74. K1-22 konutlarının ortalama toplam derinlik (TD) değerleri	120
Şekil 75. K1-22 konutlarının ortalama görsel bütünleşme (VHH) değerleri	122
Şekil 76. K23-67 konutlarına ait mekanların, konut toplam alanına göre ortalamaları (%).....	129
Şekil 77. K23-67 konutlarına ait mekanların ortalama alan dağılımları (m ²)	129
Şekil 78. K23-67 konutlarının ortalama bağlantılılık değerleri.....	131
Şekil 79. K23-67 konutlarının ortalama bütünleşme (HH) değerleri	131
Şekil 80. K23-67 konutlarının ortalama rölatif asimetri (RA) değerleri	132
Şekil 81. K23-67 konutlarının gerçek rölatif asimetri (RRA) değerleri.....	132

Şekil 82. K23-67 konutlarının temel farklılık faktörü (TFF) değerleri	133
Şekil 83. K23-67 konutlarının ortalama derinlik (MD) ortalama değerleri	133
Şekil 84. K23-67 konutlarının ortalama toplam derinlik (TD) değerleri	133
Şekil 85. K23-67 konutlarının ortalama görsel bütünleşme (VHH) değerleri	135
Şekil 86. K68-105 konutlarına ait mekanların konut toplam alanına göre ortalamaları (%).....	142
Şekil 87. K68-105 konutlarına ait mekanlarına ait alanların ortalamaları (m ²)	142
Şekil 88. K68-105 konutlarının ortalama bağlantılılık değerleri.....	145
Şekil 89. K68-105 konutlarının ortalama bütünleşme değerleri	145
Şekil 90. K68-105 konutlarının ortalama rölatif asimetri (RA) değerleri	146
Şekil 91. K68-105 konutlarının gerçek rölatif asimetri (RRA) değerleri.....	146
Şekil 92. K68-105 konutlarının temel farklılık faktörü (TFF) değerleri	147
Şekil 93. K68-105 konutlarının ortalama derinlik (MD) ortalama değerleri	147
Şekil 94. K68-105 konutlarının ortalama toplam derinlik (TD) değerleri	147
Şekil 95. K68-105 konutlarının görsel bütünleşme (VHH) değerleri	149
Şekil 96. Ortalama konut ve toplam inşaat alanı değişimleri (m ²).....	209
Şekil 97. Evrelere göre konut mekanlarının toplam konut alanlarına göre ortalama dağılımı (%).....	211
Şekil 98. Evrelere göre konut mekanlarının toplam konut alanlarına göre ortalama dağılımı (m ²).....	211
Şekil 99. Evrelere göre 105 adet konutun ortalama sentaktik ölçüm değerleri.....	214
Şekil 100. Evrelere göre oturma odası ve misafir salonu sentaktik ölçüm değerleri	219
Şekil 101. Evrelere göre kiler sentaktik ölçüm değerleri	220
Şekil 102. Evrelere göre mutfak ortalama sentaktik ölçüm değerleri	221
Şekil 103. Evrelere göre yatak odaları ortalama sentaktik ölçüm değerleri.....	222
Şekil 104. Evrelere göre antre ve hol ortalama sentaktik ölçüm değerleri.....	223

TABLolar DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1. Çalışma modeli.....	4
Tablo 2. Belirlenen temalar ve görüşme soruları	14
Tablo 3. 1935-2017 yılları arası nüfus artış hızı (binde) (TUİK,2018).....	17
Tablo 4. 1927-2017 yılları arasında Türkiye ve Diyarbakır'ın nüfus verileri (TUİK,2018).	18
Tablo 5. Diyarbakır Merkez Yıllara Göre Nüfus Artışı (TUİK,2017).....	18
Tablo 6. 2016-2017 yıllarında Diyarbakır'ın göç verileri (TUİK,2018).	18
Tablo 7. Diyarbakır kentinin tarihsel süreçte yayılma alanı (Gölcük, 2010).	39
Tablo 8. Nitel araştırma desenleri (Şimşek ve Yıldırım, 2016).....	92
Tablo 9. Nitel araştırma verileri (Balcı, 2015).	94
Tablo 10. Geçerlik ve güvenilirlik kavramları (Şimşek ve Yıldırım, 2016).....	102
Tablo 11. Yoğun görüşme yapılan kişilerin kimlik bilgileri	114
Tablo 12. 1960-1984 seçilmiş örneklerin mekanlarının ve toplam konut alanları (m ²)....	117
Tablo 13. K1-22 konutlarının agraph programında hazırlanan erişim grafikleri	121
Tablo 14. K1-22 konutlarının en yüksek/düşük görünür alan bütünleşme değerleri	123
Tablo 15. K1-22 konutlarına ait mekanların sentaktik ölçümlerinin ortalama değerleri ..	124
Tablo 16. K1-22 konutlarının depthmap programında hazırlanan dışbükey mekan bütünleşme haritaları	125
Tablo 17. K1-22 konutlarının depthmap programında hazırlanan görünür alan bütünleşme haritaları	126
Tablo 18. K1-22 konutlarına ait mekanların bütünleşme (HH) ve kontrol değeri (CV) değerinin hiyerarşik sıralaması	127
Tablo 19. 1985-2004 seçilmiş örneklerin mekanlarının ve toplam konut alanları (m ²)....	130
Tablo 20. K23-67 konutlarının agraph programında hazırlanan erişim grafikleri	134
Tablo 21. K23-67 konutlarının en yüksek/düşük görünür alan bütünleşme değerleri	136
Tablo 22. K23-67 konutlarına ait mekanların sentaktik ölçümlerinin ortalama değerleri	137
Tablo 23. K23-67 konutlarının depthmap programında hazırlanan dışbükey mekan bütünleşme haritaları	138
Tablo 24. K23-67 konutlarının depthmap programında hazırlanan görünür alan bütünleşme haritaları	139

Tablo 25. K23-67 konutlarına ait mekanların bütünleşme (HH) değerinin hiyerarşik sıralaması	140
Tablo 26. K23-67 konutlarına ait mekanların kontrol değeri (CV) değerinin hiyerarşik sıralaması	141
Tablo 27. 2005 ve sonrası K68-84 örnekleri mekanlarının toplam konut alanları (m ²)....	143
Tablo 28. 2005 ve sonrası K85-105 örnekleri mekanlarının toplam konut alanları (m ²)..	144
Tablo 29. K68-105 konutlarının agraph programında hazırlanan erişim grafikleri	148
Tablo 30. K68-105 konutlarının en yüksek/düşük görünür alan bütünleşme değerleri	150
Tablo 31. K68-105 konutlarına ait mekanların sentaktik ölçümlerinin ortalama değerleri	151
Tablo 32. K68-105 konutlarının depthmap programında hazırlanan dışbükey mekan bütünleşme haritaları	152
Tablo 33. K68-105 konutlarının depthmap programında hazırlanan görünür alan bütünleşme haritaları	153
Tablo 34. K68-105 konutlarına ait mekanların bütünleşme (HH) değerinin hiyerarşik sıralaması	154
Tablo 35. K68-105 konutlarına ait mekanların kontrol değeri (CV) değerinin hiyerarşik sıralaması	155
Tablo 36. Dönemlere göre değişimler/etkiler/yansımalar	227

SEMBOLLER DİZİNİ

A	Antre
Bağ.	Bağlantılılık
B	Balkon
BY	Banyo
CV	Kontrol değeri
ÇYO	Çocuk yatak odası
EYO	Ebeveyn yatak odası
DBB	Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi
GH	Giriş holü
GOD	Giyinme odası ve duş
H	Hol
HH	Bütünleşme
K	Kiler
L	Lavabo
M	Mutfak
MD	Ortalama derinlik
MO	Misafir odası
OO	Oturma odası
RA	Rölatif asimetri
RRA	Gerçek rölatif asimetri
TD	Toplam derinlik
TFF	Temel farklılık faktörü
TOKİ	Toplu Konut İdaresi Başkanlığı
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
VHH	Görsel bütünleşme
YO	Yatak odası

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Problemin Tanıtılması

Türkiye’de Osmanlı döneminde Tanzimat Fermanı ile başlayan süreçte İstanbul’da ilk çok katlı konut oluşumu ortaya çıkmıştır. İstanbul’da başlayan Cumhuriyet’in ilanı ile devam eden ve II. Dünya Savaşı’ndan sonra yaygınlaşan çok katlı konut uygulamaları günümüzde kentlerdeki hakim yapı biçimidir. Özellikle metropollerde ve hızla büyüyen kentlerde her gelir grubu için ekonomik, sosyo-kültürel açılardan farklı etkenlerden kaynaklı olmakla birlikte yaygın yapı kültürü konumundadır. Negri (2014), metropollerin çokluğun mekanı olduğu ve kimlik/kültür karmaşası/dönüşümü/oluşumu ile dünya nüfusunun yarısının “sığınmacı” olarak bu mekanlarda barındığını belirtmektedir. Bu açıdan bakıldığında hızla büyüyen ve metropol kimliği oluşturmaya başlayan kentlerin incelenmesinin kültür ve mekan/mimarlık etkileşiminin dinamikleri ve dönüşümüne dair önemli olduğu söylenebilir. Diyarbakır Kenti yakın geçmişe kadar coğrafik konumu içerisinde cazibe merkezi olma özelliği ve kozmopolit yapısı ile konut tasarımında başta olmak üzere farklı kültürlerin ve biraradalığın getirdiği ortak kültürel mirasın izlerinin görüldüğü önemli bir yerleşim birimidir. Ancak Cumhuriyet’in ilanından sonra bu kozmopolit yapı değişime uğramış, ülke genelinde yaşanan doğal ve kent özelinde yaşanan yapay etkenlerden oluşan “kimlik(!)” değişim süreci kent ve konutu etkilemiştir. Diyarbakır kentinin tarihi dokusu ve Cumhuriyet sonrası kamusal mekanlar üzerine yapılmış birçok çalışma bulunmakla beraber, yakın geçmişe dair çalışmalar sınırlı sayıdadır. Diyarbakır kentinin tarihinin yanı sıra hızlı nüfus artışıyla büyüyen çarpık ve planlı yapılaşması ile sosyo-kültürel ve mekansal bağlamda geçirdiği kimlik değişimi ve sınıfsal tabakalaşmayı, kent için yapılacak okumalarda görmek mümkündür. Çarpıklığın ve lüksün nüfusun en fazla olduğu iki merkez ilçeye yayılması, göçlerle gelen ve yerinden kayan yerleşiklerin kültürel değişim ve kaynaşma(ma)sı mekansal analizler üzerinden okunabilmektedir. Atlı (2014), “toplumsal değişmeyi statik şemalardan ziyade dinamik süreçler olarak ve mekanı da toplumsal değişiminin dekoru/sahnesi veya bir çıktısı değil de aktörü kavransak Diclekent’in teşekkülü ve dönüşümünün sunduğu hikayede” keskin bir dönüşle kentin merkezi yerleşim alanlarından kayan orta sınıfın lüks siteleri ve bunların oluşturduğu yerleşim birimlerini incelemenin kültür ve mekan etkileşimini ortaya

koyduğunu belirtmektedir. Bu nedenle egemen yapı kültürü konumunda olan çok katlı konutların zaman içerisindeki değişimi ile ülke/kent ölçeğinde yaşanan değişimlerin konuta ve kente olan etkilerini ortaya koymak kültür-mekan çalışmaları bağlamında önemlidir. Diyarbakır kenti, Türkiye’de yaşanan ekonomik/ teknolojik/ yasal/ yönetsel değişimlerin etkisiyle Anadolu’nun diğer kentleri gibi benzer ancak kente özel durumlar açısından da farklı değişim süreçleri yaşamıştır. Türkiye’de ekonomik, siyasal, yasal düzenlemelerde önemli değişimlerin ve kentin iç dinamiklerinin; zaman içerisinde oluşan/yaygınlaşan çok katlı konutların (yeni roller ve yeni kimlikler) mekansal organizasyonunda örüntüsel ve işlevsel olarak ne gibi değişimlere sebep olduğu ve bu değişimlerin nerede/nasıl başladığı, ne şekilde devam ettiği ve güncel durumu bu çalışmanın problemidir. Çalışmanın hipotezi; Diyarbakır kenti, gelişim/değişim süreçleri, kentin iç dinamikleri, kültürel alışkanlıklar ve zorunlu göç etkisi ile derinleşen sosyal tabakalaşma; çok katlı konutların üretim biçimleri, yerleşim dokuları ve mekansal organizasyonunu etkilediği; bu bağlamda geçiş süreçleri/arayışlar ve ayrışmalar için yapılan nitel okumalarla beraber konutlarının organizasyonun analizleri ile ortaya çıkarılabilir. Kentteki hızlı değişimin/dönüşümün etkilediği çok katlı konutların analizi/sınıflandırması ile elde edilebilecek veriler yapılacak araştırmalarda kullanılabilir. Çalışmada; konutların nicel büyüklüğü içerisinde, hakim yapı kültürü haline gelen çok katlı konutlar ve yerleşim dokuları üzerinden okuma yapılması, kente ve çok katlı konuta dair genel bir çerçeve sunmaktadır. Bu bağlamda çalışmanın amacı; Diyarbakır kentinde yaşanan, sosyo-ekonomik/kültürel/yasal-yönetsel/siyasal faktörlerin; çok katlı konutun/konut yerleşimlerinin gelişimine etkisini ortaya koymak ve çok katlı konutlardaki mekansal organizasyon değişimini; başlangıcından 1960’lardan günümüze kadar olan süreçte sınıflandırarak açıklayabilmektir. Bu amaç doğrultusunda çalışmanın hedefleri;

- 1960’lardan günümüze kadar Diyarbakır kentinde üretilen apartmanlardan sitelere kadar çok katlı konut yapılarının mekansal organizasyonunu belli periyotlara göre sınıflandırarak ortaya çıkarmak, böylece konut ölçeğinde mekanların alan dağılımları ve kurgularında olan farklılıkları/benzerlikleri saptamak, Sınıflandırılan periyotlarda çok katlı konutların alan dağılımlarını ve mekânsal konfigürasyonlarını analiz edebilmek ve karşılaştırma yapmak,

- Mekansal kurguda değişen/farklılaşan işlevsel alanları ortaya çıkarmak, geleneksel alışkanlıkların kurguya etkilerini/yansımalarını saptamak, farklı zaman dilimlerinde

biçimlenen mekânsal modelleri mekan dizim yöntemiyle analiz ederek, soyut bilgiyi matematiksel bir dil ve grafikler aracılığı ile somut olarak ortaya koyarak, işlevin kurgusu ve mekanlar arası ilişkiye dair çıkarımlar yapabilmek,

- Yerleşim ölçeğinde çok katlı konut dokusunun karakteristiklerini ve farklılıklarını ortaya koymak,

- Kentsel gelişim/konut yapılaşmasında karar verme, planlama ve uygulama süreçlerinde yer alan aktörlerden, Diyarbakır kentine ve çok katlı konuta dair derinlemesine veri toplayarak kuramsal bilgiyi zenginleştirmek, alan çalışması ve kuramsal çalışmalar sonucuyla elde edilen verileri sosyal bilgi üretmek olarak belirlenmiştir.

Bu çalışmanın özgün değeri; uygulanan yöntemlerin, kentte çok katlı konut yapılaşmalarının olduğu bölgelerin tamamını kapsaması ve farklı dönemler için denenmesi, kente özgü dinamiklerin diğer Anadolu kentlerinden farklılıklar içermesi, çok katlı konutlardan başlangıçtan günümüze kadar farklı tiplerin analiz edilmesi, sayısal veriler için mekan dizimsel yöntemler kullanılarak bilginin açığa çıkarılması ve kentsel gelişim/konut yapılaşması sürecinde bulunan aktörler ile detaylı bilgilere ulaşılarak, bütüncül bir değerlendirme yapılmış olmasıdır.

1.2. Konuya Yaklaşım

Araştırmanın hipotezi, amacı, hedefleri ve özgün değeri problemin tanıtılması bölümünde açıklanmıştır. Bu kısımda amaç ve hedeflere ulaşılmaya çalışılırken belirlenen konuya yaklaşım biçimi, sınırlılıklar, kapsam ve çalışmanın modeli ele alınmıştır (Tablo 1).

Konutta meydana gelen konfigürasyonel yapı değişiminin mekansal büyüklüklerin ve hiyerarşik yapının açıklanarak altta yatan bilginin ortaya çıkarılabilmesi ve soyut olan bilginin somut olarak ifade edilebilmesi için mekan dizim yöntemi kullanılmıştır. Diyarbakır kentinin modern konut ve kentsel gelişimine dair bilginin sınırlı olması sebebiyle literatürün zenginleştirilmesi ve değişimlerin detaylı olarak ortaya konulabilmesi için ise nitel araştırma yaklaşımı tercih edilmiştir. Bu sayede değişimlerin oluşumunda tecrübe ve karar sahibi olan aktörlerden detaylı bilgi alınması, varolan bilinenlerin/bilinmeyenlerin literatüre katılması amacıyla görüşmeler yapılmıştır. Çalışmada bu yöntemlerin tercih edilmesiyle kente konuta ve konut yapılaşmasına dair bütüncül bir okuma yapılabilmektedir.

Tablo 1. Çalışma modeli

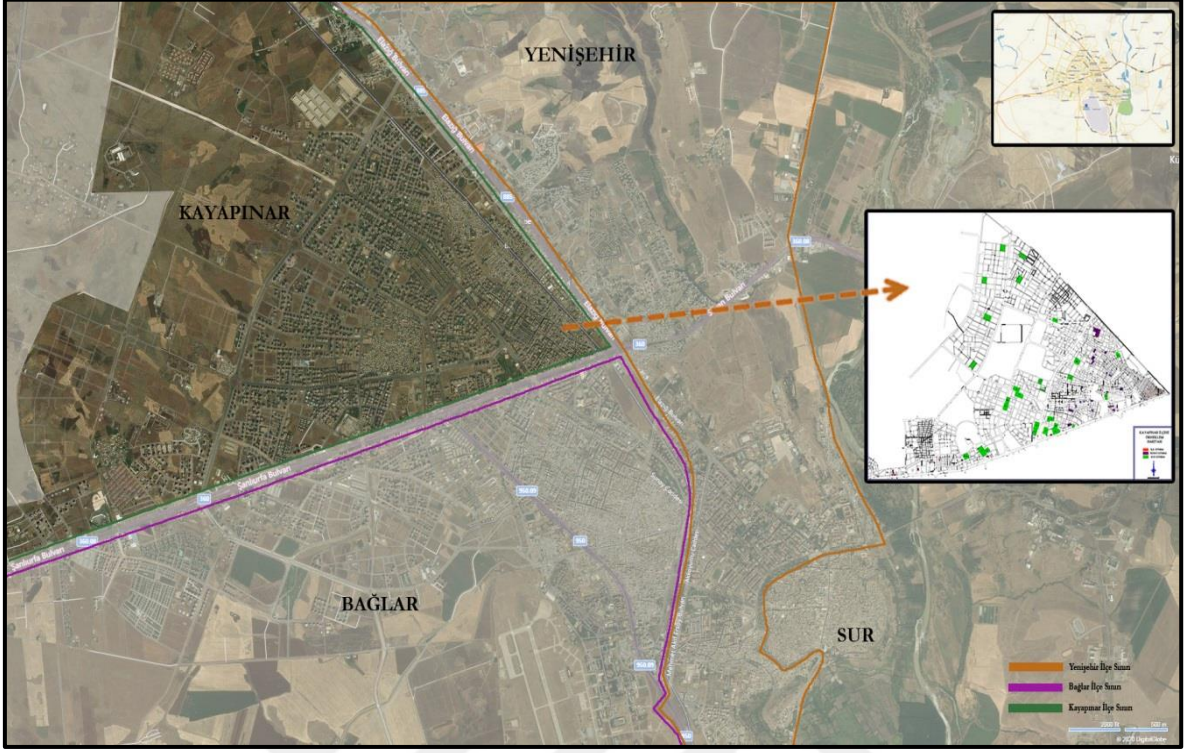
Çalışma Basamakları	Kullanılan Yöntem	Çalışmanın Çıktıları
<p>1. Basamak</p> <p>Türkiye’de çok katlı konut yapılaşma süreci</p> <p>Diyarbakır’da konut yapılaşma süreci/planlı gelişim evreleri</p> <p>Diyarbakır kentine genel bilgilerin verilmesi</p>	<p>Literatür Taraması</p>	<p>Kuramsal çerçeve oluşturulması</p> <p>Dönemsel ayrımların belirlenmesi</p>
<p>Analiz ve veri toplama yöntemlerinin açıklanması</p>		<p>Çalışmada kullanılan mekansal analiz ve betimsel analiz yöntemlerinin aktarılması</p>
<p>2. Basamak</p> <p>Bina ölçeğinde yapılacak okumalar için örneklemelerin belirlenmesi, yerinde gözlem ile çalışılacak yapıların belirlenmesi ve çeşitli kurumlardan yapı bilgilerine erişilmesi, düzenlenmesi</p>	<p>Arşiv Araştırması</p> <p>Yerinde Gözlem</p>	<p>Proje temini</p> <p>Seçilen konutların karakteristiklerinin saptanması</p>
<p>Matematiksel dil ve görsel haritalandırma için Agraph ve Depthmap programlarının kullanılması</p>	<p>Mekan Dizimsel Analiz</p>	<p>Mekansal analiz için kat planlarının analiz edilmesi elde edilmesi, düzenlenmesi</p>
<p>Yerleşim ve bina ölçeğinde yapılacak okumalar için araştırma deseninin, örneklem, veri toplama aracı ve veri analiz aracının belirlenmesi, belirlenen araç ile verilerin toplanması</p>	<p>Betimsel Analiz</p> <p>Alan Araştırması</p>	<p>Görüşme sorularının oluşturulması ve uygulanması ile ham verilerin elde edilmesi</p> <p>Ham nitel verilerin özetlenmesi, yorumlanması</p>
<p>3. Basamak</p> <p>Elde edilen verilerin kuramsal çerçeve ile yorumlanması</p>		<p>İlişkilendirme, sonuç ve önerilerin ortaya konulması</p>

Çalışma, Diyarbakır kenti merkez ilçeleri ve bu ilçelerde bulunan ruhsatlı çok katlı konut yapıları ile sınırlandırılmıştır. Kent merkezi dört ilçe ve iki belde belediyesinden oluşmaktadır. Tarihi yerleşime sahip Sur ilçe belediyesi kapsam dışı bırakılmıştır. Çok katlı konut yapıları incelendiğinden az katlı konutlar, göçle gelen ve şehrin çeperlerinde başlayarak büyüyen çarpık ve kontrolsüz gelişim gösteren yasal olmayan konutların yer aldığı bölgeler ile yerel özelliklerin tam olarak yansı(tıl)madığı, tip/türdeş planlı TOKİ

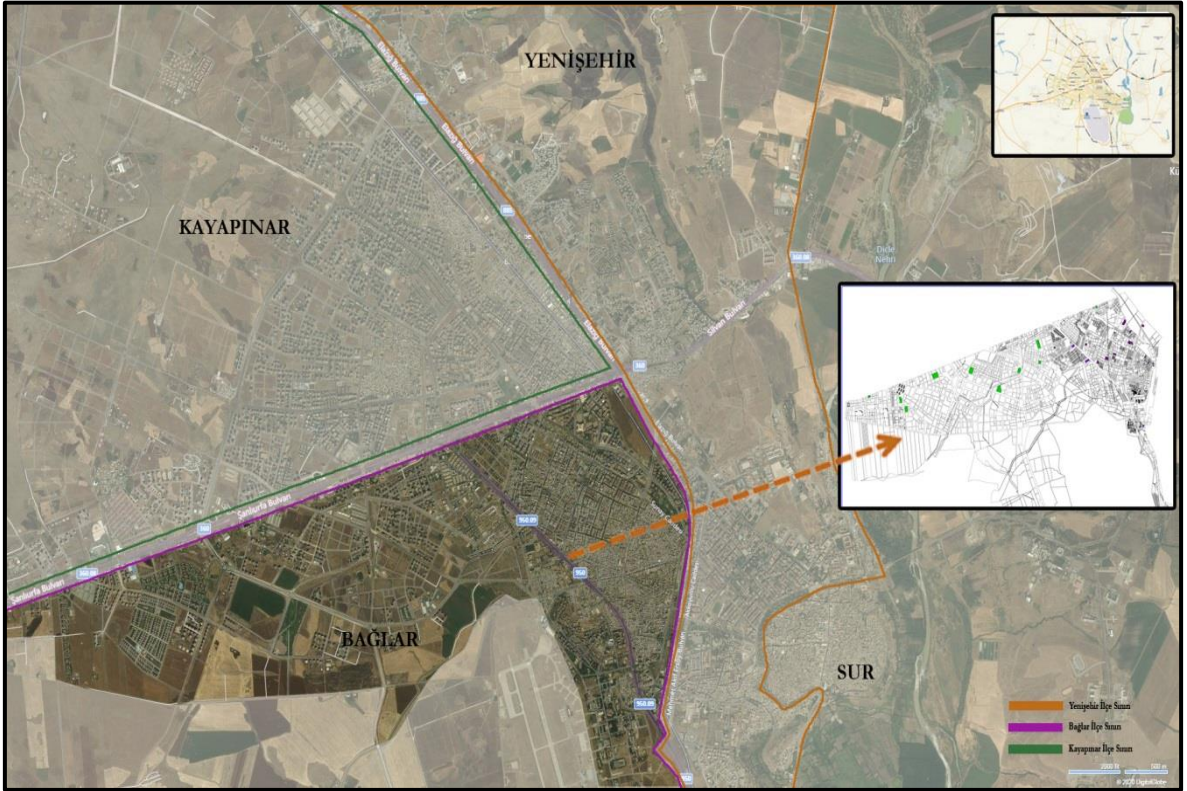
uygulamaları ve kamu lojmanları kapsama alınmamıştır. İlk ruhsatlı konut yerleşimlerinin olduğu tarihi kent çeperi (Surduşu-Yenişehir) dahil olmak üzere üç merkez ilçede bulunan ruhsatlı çok katlı konutlar ile sınırlandırılan çalışmada yapsat, kooperatif ve firmalar aracılığıyla üretilmiş yapılar ve yerleşim üniteleri kapsama alınmıştır. Konut yapıları arasında örneklem büyüklüğü belirlenirken zaman sınırlandırılması getirilmiştir. Diyarbakır kentinde ilk çok katlı konut uygulamalarının ortaya çıktığı dönemden günümüze kadar olan süreç farklı zaman dilimlerine ayrılarak sınırlandırılmıştır.

Tarihi M.Ö. 3000’li yıllara kadar uzanan Diyarbakır, tarih boyunca farklı etnik kökene mensup toplulukların bir arada yaşadığı yerleşim yeri olmuştur. Suriçi yerleşimi M.S. 3. yüzyılda şekillenmiş, 1950’li yıllarla beraber sur dışına yayılmaya başlamıştır. Geleneksel konutlardan modern konuta geçiş süreci 1950’li yılların ortalarında başlamakla birlikte çok katlı konut olarak değerlendirilen 3 kat üzeri apartman yapıları 1960’lı yıllarla beraber ortaya çıkıp yaygınlaştığından Diyarbakır kenti için zaman aralığı olarak 1960’lı yıllardan günümüze kadar olan süreç belirlenmiştir. Zaman dilimleri için sınıflandırma yapılırken nazım imar planlama çalışmalarının yapıldığı tarihler ile kentte yaşanan sosyo-ekonomik değişimler kriter olarak alınmış olup, dönem aralıkları bu ekseninde paralellik göstermektedir. Çok katlı konut/konutlaşma sürecinin incelenmesinde başlangıç tarihi olarak belirlenen 1960 ile 1984 tarih aralığı I. dönem, 1985-2004 aralığı II. dönem, 2005 ve sonrası III. Dönem olarak belirlenmiştir. Kent ve konut ölçeğinde yapılan planlama çalışmaları ile konut üretimi sürecinde planlama/uygulama evrelerinde bulunan aktörlerden aktif rol almış kişilerin seçimi ve veri doygunluğuna ulaşıncaya kadar devam edilmesi çalışmanın bir diğer sınırlılığını oluşturmaktadır. Bu sınırlılıklar dahilinde çalışmanın amaç ve hedeflerine uygun üç basamaktan oluşan çalışma modeli belirlenmiştir.

Çalışma modelinin ilk basamağında, ülke ölçeğinde ve Diyarbakır ölçeğinde çok katlı konut ve konut yapılaşma süreci araştırılmıştır. Yapılan literatür çalışması ile kuramsal çerçeve oluşturulmuştur. Bu kapsamda Türkiye’de Cumhuriyet’ten sonra çok katlı konutun gelişimi ve yaygınlaşması ile ilgili kronolojik özet çerçeve oluşturulmuştur. Cumhuriyet’in ilanından sonraki süreç içerisinde Diyarbakır kentinin yeri/değişimleri ve çok katlı konut/konutlaşmanın tanımlanması, planlama çalışmaları ile birlikte verilmiştir. Ayrıca kentin fiziki ve beşeri özellikleri ile Cumhuriyet’ten itibaren mevcut olan tarihi dokusu da çalışma kapsamında kentin daha somut verilerle anlaşılabilmesi noktasında aktarılmıştır. Diyarbakır kenti gelişim süreci aktarılırken kenti ve konutu etkilediği varsayılan yaşanmış sosyo-ekonomik, teknolojik ve yasal/yönetimsel değişimlere

Şekil 2. Kayapınar İlçesi örneklem alanı sınırları

Şekil 3. Bağlar İlçesi örneklem alanı sınırları

Örneklem alanlarından seçilen yapılar; tekil üretim biçimleri (özel girişimciler/yapsat), çoklu üretim biçimleri (yapı kooperatifleri ve tüzel kişiliğe sahip inşaat firmaları) ile üretilmiş tek ve/veya birden fazla bloklu apartmanlar ve sitelerden oluşan konutlardan oluşmaktadır.

Çalışma kapsamında ikamet amaçlı kullanılan çok katlı ruhsatlı binaların, farklı dönemlerde farklı üretim biçimleri ile üretilmiş örnekleri tabakalı örneklem yöntemi ile belirlenmiştir. Ana kütle homojen olmayan birimlerden oluştuğunda kullanılacak yöntemlerden biri “Zümrelere göre örnekleme yöntemi” adı verilen tabakalı örnekleme yöntemidir. Anakütle tabaka veya zümre adı verilen daha homojen alt gruplara ayrılarak her bir tabakadan, tabakalarda yer alan birim sayısı ile orantılı birimler basit tesadüfi örnekleme yönteminde olduğu gibi seçilerek örnek oluşturulur. Tabakalı örneklemede tabakalar içi homojenlik, tabakalar arası heterojenlik söz konusudur.

Diyarbakır kentinde ilçelerde gelişen çok katlı yapıların yoğunluğu farklı zaman dilimlerinde oluştuğu için ekte (Ek 106-111) sunulan çoklu konut yapıları sayılarından her dönem içinde toplam sayıya orantılı olarak örnek binalar seçilmiştir. Güriş ve Astar’ın (2014), hazırlamış olduğu örneklem büyüklüğü tablosuna göre 0.10 hata payı ile ana kütle 10.000 olduğunda örnek sayısı 95 olarak seçilmektedir.

Yıllara göre ruhsatlı çoklu konutlar değerlendirildiğinde 1992-2017 arasındaki toplam sayı 6.533 olmaktadır. Sevinç (2001), çalışmasında 1965-1992 yılları arasında 5371 adet inşaat ruhsatı, 1598 adet iskan ruhsatı verildiğini belirtmektedir. Ayrıca 2981 sayılı imar affi ile 1984-1990 arasında 2010 adet ruhsat verildiğini belirtmektedir.

1960-1994 yılları arasında Diyarbakır Belediyesi tarafından verilen ruhsat kayıtları ile Yenişehir, Bağlar ve Kayapınar Belediyeleri tarafından 1994-2017 yılları arasında verilen ruhsatlar incelenmiş ve ikame amaçlı ruhsatlandırılan kayıtlar çıkartılmış olup Ek 106-110’da yer almaktadır.

1960-2017 yılları arasında tüm ilçelerden alınan ruhsat kayıtları değerlendirildiğinde 8.131 adet çok katlı yapının ikame amaçlı ruhsat aldığı tespit edilmiştir. Bu sayı içerisinde site ve kooperatifler aynı proje sorumlusuna sahip, genellikle benzer planlı bloklardan oluşan yerleşim üniteleri olduğu ve ruhsat kaydı tek olarak görüldüğünden, çalışmada da “bir” olarak kabul edilmiştir. Yaklaşık 8.131 olan sayı örneklem büyüklüğü tablosundan yararlanılmak üzere 10000’e yuvarlanarak 95 örnek yapı örneklem büyüklüğü olarak belirlenmiştir. Çalışmanın güvenilirliğini arttırmak üzere bu sayı her birim için tabakalı olarak arttırılarak 105 adet örnek seçimi yapılmıştır.

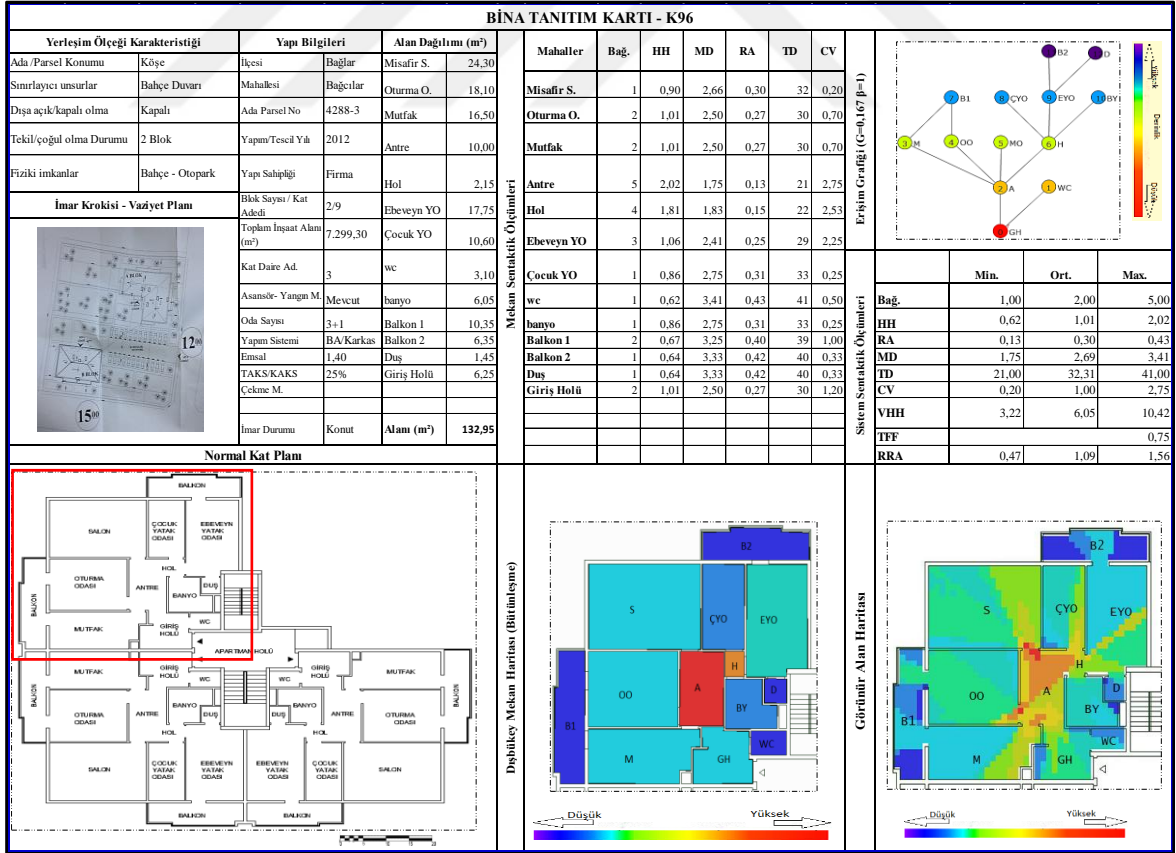
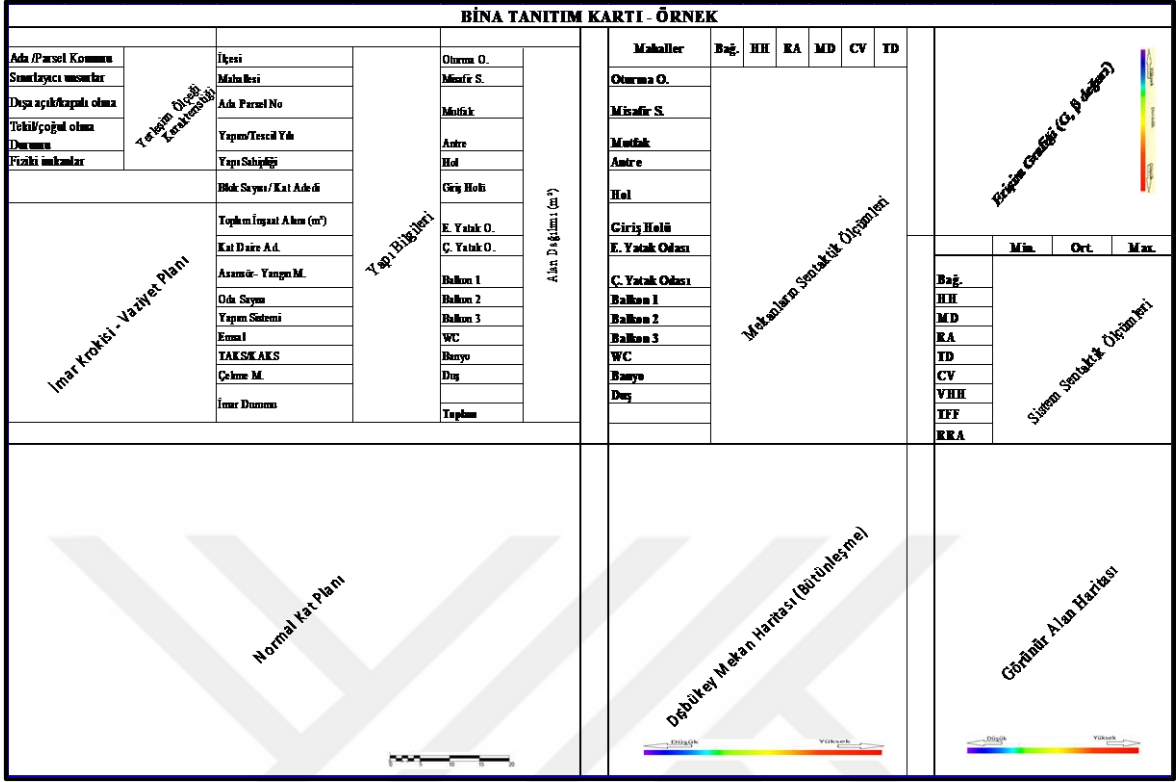
Tabakalı örnekleme göre 105 örnek anakütleye oranlandığında 1960-1984 aralığında 22, 1985-2004 aralığında 45, 2005-2017 aralığında 38 örnek seçilmesine karar verilmiştir. Örnekler seçilirken dönemin etkin konut üretim biçimlerinden olması temel alınarak, 1960-1984 dönemi için apartman+ kooperatif türü yapıları, 1985-2004 arası apartman + kooperatif+ ilk siteler, 2005-2017 yılı aralığı için kapalı güvenli sitelerden seçim yapılmıştır. 1960-1984 aralığındaki konut proje ve bilgilerinden 55 adet, 1985-2004 aralığından 165 adet, 2005-2017 aralığından 136 adet temin edilmiş ve aralarından basit tesadüfi seçim yapılmıştır.

Temin edilen projelerden 105 tanesi seçildikten sonra konutlar üzerinde üç eksenle inceleme yapılmıştır. Böylece yapı izin belgeleri ve imar bilgilerinden hareketle yerleşim ölçeğinde, kat planları üzerinden konut ölçeğinde okuma yapılmıştır. Bu kapsamda ilk olarak konutları oluşturan mekanların büyüklükleri ve konfigürasyonel yapıları ele alınmıştır. Üç dönem olarak sınıflandırılan evrelerde inşa edilmiş konutların mekansal analizleri yapılarak değişen ve dönüşen birimler üzerinden bir değerlendirme sunulmak istenmiştir. Böylece ayrışan eylem alanlarının değişim süreci, nedenleri ve sonuçlarıyla ele alınmıştır.

İkincil olarak, yerleşim üniteleri üzerinden kentsel oluşum süreci değerlendirilmiştir. Bu inceleme kentsel oluşumun konuta etkisinin ortaya konması açısından önemlidir. Yerleşim üniteleri ve bu ünitelerin sahip olduğu imkanlar ve sosyal mekanlar üzerinden Türkiye’de yaşanan farklı değişimler ile kentin iç dinamiklerinin yerleşme ve toplum üzerindeki etkisi ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Bina ve yerleşim ölçeğinde yapılan mekan okuma çalışması ile kat planları ve imar krokileri/vaziyet planları üzerinden değerlendirme yapılmıştır. Belirlenen parsellerde bulunan 105 adet yapı için tanıtım kartları hazırlanmıştır (Şekil 4). Yerleşim ölçeğinde imar durumuna göre parselin durumu/yoğunluğu, sosyal donatı sahipliği, yapı ölçeğinde konut eylem alanları ve alan dağılımı ile normal kat planı yer almaktadır.

Tanıtım kartlarında kat planlarının programda elde edilen analizleri ile sistem bütünü (fonksiyon düşünülmeden konut ölçeği) ve sistemi oluşturan her birimin ayrı ayrı hesaplanmış sentaktik ölçüm değerleri bulunmaktadır. Seçilen parsellerin üzerinde inşa edilmiş mevcutta bulunan veya yıkılmış olan binaların normal kat planlarının Depthmap ve Agraph programları kullanılarak mekânsal analizi yapılmıştır. Kullanılan programlar yardımıyla sentaktik ölçümler yapılarak, erişim grafikleri, dışbükey bütünleşme ve görünür alan bütünleşme haritaları hazırlanmıştır.

Şekil 4. Örnek Bina Tanıtım Kartı

Yapılan sentaktik ölçümlerde kök mekan daire girişleri olarak belirlenerek sistem bütünü ve sistemi oluşturan parçalara ayrı ayrı analiz edilerek değerlendirme yapılmıştır. Bu analizlerin yapılmasındaki amaç mekansal örgütlenmede hiyerarşik yapının ortaya konabilmesi, en bütünleşik/ayrışık, yüzeyde kalan/derinleşen, kontrolü/ulaşılabilirliği güçlü/zayıf olan, mahremiyet istenen mekanların/alanların belirlenmesi, bu mekanların değişimlerinin ortaya çıkarılabilmesi, konfigürasyonel yapının anlaşılabilmesi ve görselleştirilerek somut verilerle ifade edilmesidir. Dış mekanın dahil edildiği ve edilmediği sentaktik ölçümler yapılabildiği gibi, dış mekan kök olarak belirlendiğinde entegrasyon değerlerinde anlamlı bir farklılaşma olmadığında dış mekan dahil edilmeden analiz yapılabilir. Yapılan analizlerde dış mekan dahil edildiğinde ve tersi durumda entegrasyon değerleri arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmediğinden yaşayan-ziyaretçi ilişkisinden ziyade yaşayan-yaşayan ilişkisinin önemli olduğu, konut girişlerinin kök mekan olarak kabul edildiği model üzerinden analizler yapılmıştır.

Kat planlarının bütününde mekansal analiz için yapılan değerlendirmede program yardımı ile erişim grafikleri hazırlanmıştır. Agraph programı kullanılarak hazırlanan grafiklerin ölçek renklendirilmesinde derinlik parametresi kullanılmıştır. Mekanların komşuluk ilişkilerine dayalı kontrol değeri (CV) değeri program aracılığı ile elde edilmiştir. Mekansal analizde Depthmap programı ise dışbükey mekan haritalarının hazırlanmasında ve sistem bütünü ile sistemi oluşturan birimlerin bağlantılılık, bütünleşme (HH), rölatif asimetri (RA), toplam derinlik (TD) ve ortalama derinlik (MD) parametrelerinin hesaplanmasında kullanılmıştır. Rölatif asimetri değerinin okunmasının kolaylaşması açısından programlarda bütünleşme değeri de ayrı olarak verilmektedir. Aynı çıkarımı sağladığından okunmasının kolaylaşması açısından bütünleşme (HH) değeri çalışmada yer almaktadır. Böylece en bütünleşik ve en ayrışık mekanlar tespit edilmiştir. Bağlantılılık parametresi ile her mekana bağlanan mekan sayısı tespit edilmiş, böylece mekanlar arası ilişki değerlendirilmiştir.

Ölçülen değerler; mekanlar için hiyerarşik olarak sıralanmış böylece her mekanın merkeziliği, derinliği, bütünleşikliği ve ulaşılabilirliği ile kurgudaki değişimleri için değerlendirme yapılabilmektedir. Bu parametrelerle beraber mekan sayısı aynı olmadığından entegrasyonun etkisinin karşılaştırılma yapılabilmesi için kaldırılması gerekmektedir. Bu sebeple farklı büyüklükte olan sistemler karşılaştırıldığından Temel farklılık faktörü (TFF) ve gerçek rölatif asimetri (RRA) değeri de ayrıca Excel uygulamasında formüle edilerek hesaplanmıştır. Son adımda ise görünür alan analizi parametrelerinden görsel bütünleşme

değeri hesaplanarak görsel bütünleşme haritaları hazırlanmıştır. Bu sayede geçirgenlik ve görünürlük ilişkilerine dayanan detaylı bir okuma yapılmaya ve veriler arasındaki bütünlük/ayrışıklık ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Kullanılan parametreler ile ilgili detaylı bilgiler yöntem kısmında detaylı olarak açıklanmıştır.

Çalışma modelinin ikinci basamağının bir diğer kısmını nitel veri eldesi ile betimsel analiz yapılan alan araştırması oluşturmaktadır. Bu çalışmada mekan ve kentsel gelişim/değişimin okuması yapılmıştır. Bu amaçla mekansal analiz yöntemleri ile sosyal olguların/sebeplerin detaylı betimlenmesine yönelik nitel veri analizi kullanılmıştır. Mimarlık çalışmalarında nicel araştırma yöntemleri yaygın olarak kullanılmakla beraber nitel araştırma yöntemleri de tercih edilebilmektedir. Çevik (1991), Trabzon sokak yerleşimi üzerinden mekanın kimlik/kimliklendirmesi üzerine yaptığı çalışmasında mekansal değişim ve dönüşümleri kullanıcıların mekansal deneyimi üzerinden nitel araştırma yöntemi araçlarından detaylı sözlü görüşmeler ile ortaya koymaktadır. Yaşanan değişim ve dönüşümlerin ortaya çıkarılmasına, dönemlerin belgelenmesine ve deneyimlenen mekanların detaylı olarak paylaşılmasına olanak tanıyan bu çalışma modeli, tezin okuma yöntemlerinden biri olarak belirlenmiştir.

Nitel veri toplamada yapılan alan çalışmasının amacı, Diyarbakır'daki kentsel gelişim/konut yapılaşma sürecinin anlaşılması için bu süreçte aktif olarak karar verme yetkisine sahip olanların ve planlama/uygulama aşamasında yer alanların yaklaşımları ve tecrübeleri üzerinden durumu incelemek ve anlamaktır.

Çalışma deseni bir olayın detaylı olarak araştırılması ve farklı zaman dilimlerine dair detaylı veri toplamak olduğundan Diyarbakır'da farklı dönemlerde kentsel planlama, konut planlama ve konut uygulama evrelerinde aktif rol almış aktörler araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Diyarbakır kentinin çok katlı konutlarının yapılaşma sürecini etkileyen faktörlerin anlaşılabilmesi ve konutun farklı dönemlerde sahip olduğu fiziksel özelliklerin belirlenmesine yardımcı olabilmesi için kent yapılaşmasında karar vermeye yetkili belediyelerde görev yapmış/yapmaya devam eden belediye başkanları, imar müdürleri/daire başkanları, imar uygulamalarından sorumlu belediye başkan yardımcıları kentsel gelişim konut dokusunun oluşumu sürecine dair detaylı bilgi almak için ilk grup olarak tercih edilmiştir. Her belediye döneminden ve her ilçeden en az bir yetkili ile görüşme yapılmıştır.

Konut/konutlaşma süreci ve süreç içerisinde yaşanan değişimlerin detaylandırılması için süreç içerisinde konut planlamasında uzun süre aktif rol almış/almaya devam eden

mimar ve/veya müteahhitler ikinci grup olarak belirlenmiş, üçüncü grupta ise; konut uygulamalarında farklılaşmaları tecrübe edebilmiş müteahhit ve/veya mimarlar yer almakta olup görüşme soruları hedef gruplara yönelik hazırlanmıştır.

Diyarbakır kenti ve konut/konutlaşma süreci ile literatür taraması yapılarak kuramsal çerçeve ile sınırlandırılan temalar belirlenmiştir. Bu temalar her grup için ayrı değerlendirme yapılmasına olanak tanıyan, süreci tanımlamaya, farklılıkları ve değişimleri, karşılaşılan problemleri deşifre etmeye yönelik mesleki tecrübe/bilgiye dayalıdır. Görüşme soruları belirlenen temalara uygun olarak hazırlanmış olup, tema ve sorular Tablo 2’de yer almaktadır.

Çalışmada belirlenen temalar çerçevesinde konut üretimi ve kentsel planlama üzerinde karar veren yetkililer (belediye başkanları, imar müdürleri ve diğer yetkililer) ve konut üretiminin planlama ve uygulama sürecinde rol alanlar (mimar, müteahhit) olmak üzere üç farklı hedef kitleden seçilen görüşmeciler için amaçlı ve ölçüt örnekleme yapılmıştır. Örnekleme sayısı belirlenirken verilerin amaca uygun olarak doygunluğa ulaşması kriter olarak belirlenmiştir. Veri toplama tekniği “bütünsel yorumlama” yöntemi olarak “derinlemesine görüşme” olarak belirlendiğinden, çalışmanın sistematik ve tutarlı yönetilebilmesi için soru eklenip çıkarılabilmesi sebebiyle yarı-yapılandırılmış görüşme soruları kullanılmıştır.

Sorular; güncel ifade ve terimler kullanılarak, uzman teyidi alınarak, genel ve özel amaca uygun, kolay hatırlanandan zora doğru, açık uçlu, özellikli, anlaşılabilir ve yönlendirici olmayacak şekilde hazırlanarak pilot çalışma yürütülmüştür. Anlaşılması güç veya konu dışı cevaplara neden olabilecek sorular tekrar düzenlenerek uzman görüşü alınmış ve görüşme formu oluşturulmuştur. Her görüşmeci kimlik bilgileri saklı tutularak alfabe de yer alan harfler ve sırayı belirten rakamlar kodlanmıştır. Belediye başkan/başkan yardımcılarını “B”, imar müdürü/daire başkanları “İ”, mimar/müteahhitler ise “M” harfi kullanılarak sırasına göre B1,B2, B3 şeklinde kodlanmıştır.

Araştırmacı çalışmayı birebir yürüten rolünde olduğundan görüşmecilere karşı şeffaf, samimi, güven verici ve saygılı olarak yapılan sohbetler müsaade alınarak ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Sorular kişisel olanlarla başlamış, öncelikle kolay hatırlanabilecek şimdiki zamanı kapsayan sorular sorulmuş, anımsanması zor dönemlerle ilgili sorular sonraya bırakılmış, görüşme esnasında ifade şekli değiştirilerek hazırlanan doğrulayıcı sorulara yer verilmiştir.

Tablo 2. Belirlenen temalar ve görüşme soruları

	TEMALAR	YÖNELTİLEN SORULAR
Kent planlamasında karar verme/yürütme yetkisine sahip kişiler (belediye başkanları ve/veya imar müdürleri) I. Grup	Yapılan makro ölçekli çalışmalar Kentsel sorunlar Kentsel eşikler Uygulamayı etkileyen faktörler	I. GRUP Diyarbakır'da hangi yıllar arasında çalıştınız? Diyarbakır'da çalıştığınız süre boyunca makro ölçekte çalışma yürüttünüz mü? Yürüttüyseniz hangileri idi? Diyarbakır'da çalıştığınız dönemde kent merkezi için imar uygulama sürecini etkileyen faktörler nelerdir anlatır mısınız? Çalıştığınız dönem için kentsel gelişim/konut yapılaşma sürecinden ve süreci etkileyen faktörlerden bahsedebilir misiniz? Dönemin konut ihtiyacı ile ilgili neler söyleyebilirsiniz? Diyarbakır kentinde semtler arası ne gibi farklılıklar vardır açıklayabilir misiniz? Kentsel gelişimde fiziksel olarak ve sosyal olarak Diyarbakır'ın en önemli sorunları nelerdi kısaca açıkla mısınız? Konut yapılaşmasında çalıştığınız dönemde keskin farklılıklar var mıydı varsa sebepleri ile anlatır mısınız? Gözlemlerinize göre kentsel gelişim sürecinde ortaya çıkan önemli eşikler nelerdir? Çalıştığınız dönem için ruhsatlı veya kontrolsüz yapılaşmaların yoğunluğu/ semtlere göre dağılımında farklılaşmalar var mıdır açıkla mısınız?
Konut üretimi planlama ve uygulama evresinde yer alan aktörler (mimar ve müteahhitler) II. ve III. Grup	Tasarım sürecini etkileyen faktörler Aktörlerin değişimi Konut sunum biçimleri Kullanıcı talepleri Yapım türü, bölgesel yoğunluk Uygulama ve planlama sürecinde karşılaşılan zorluklar	II. GRUP Planlama süreci içerisinde tasarım sürecini nasıl yaşadınız? Çalıştığınız dönem boyunca kullanıcı taleplerini değerlendirir misiniz, taleplerdeki farklılaşmalar ve sebepleri size göre nelerdir? Çalıştığınız süre boyunca yasal düzenlemelerin konuta etkisinden bahsedebilir misiniz? Konut tasarımı ve konut üretimi sürecinde karşılaştığınız zorluklar nelerdir? Tasarladığınız ve uyguladığınız çalışmaları değerlendirmeniz gerekirse Diyarbakır kentinin gelişmesine göre kuvvetli farklılaşmalar nelerdir açıkla mısınız? Tasarladığınız binaların uygulayıcıları genellikle kimlerdi, dönemlere göre farklılaşmalar oldu mu? Çalışmaya başladığınız dönemde yaklaşık kaç mimarlık bürosu vardı? Sayısal olarak nasıl bir artış gösterdi? Genellikle hangi semtlerde proje çalışmaları yaptınız?
	III. GRUP	Diyarbakır'da ne zaman inşaat sektöründe faaliyetlere başladınız? Faaliyet göstermeye başladığınız yıllarda inşaat firmalarının sayıları hakkında neler söyleyebilirsiniz? Genellikle hangi bölgelerde inşaat uygulamaları yaptınız? Çalıştığınız dönem boyunca yoğunluğunuz hakkında neler anlatabilirsiniz, ne tür değişimleri ne zaman yaşadınız? Çalıştığınız dönemlerde genel olarak hangi tür (özel girişim/kooperatif/inşaat firmaları) uygulayıcılar faaliyet göstermekteydi? İnşaat sektöründe karşılaştığınız zorluklardan bahsedebilir misiniz?

Müsaadeli ses kayıtları alınarak gerçekleştirilen görüşmeler deşifre edildikten sonra ham veriler elde edilmiştir. Ham veriler düzenlendikten sonra katılımcı teyidi alınarak

doğrulama yapılmıştır. Bu, çalışmanın tekrarlanabilir olduğunun göstergesidir. Uzman teyidi alınması, amaçlı örnekleme yapılması ve doğrudan alıntılamalara yer verilmesi, benzer sürecin takip edilmesi, çalışma/görüşme sürecinin detaylı olarak açıklanması, çalışmanın aktarılabilir/test edilebilir olması bu çalışmanın geçerliği ve güvenilirliğini artırmaktadır.

Elde edilen veriler betimsel analiz yapıldığından doğrudan alıntılama ile sıralı ve anlamlı bir şekilde özetlenip sınıflandırılmış, bulgular bölümünde yer verilmiştir. Özetlenen veriler yorumlanarak genellemelere ulaşılmış ve ilişkilendirilerek sunulmuştur. Alan çalışması ile ilgili detaylı bilgiler araştırmanın yöntemi bölümünde verilmiştir.

Çalışmanın üçüncü basamağı ise elde edilen bulguların ilişkilendirilerek literatür çerçevesinde tartışılması, ilişkilendirilmesi, genellemelere ulaşılması ve önerilerin geliştirilmesidir.

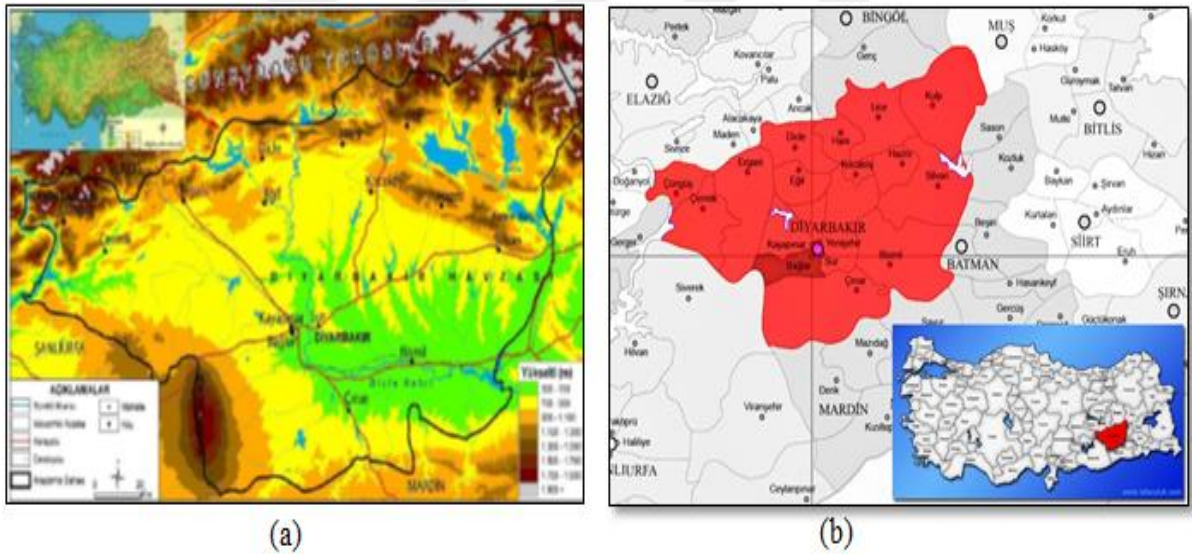
Tüm çalışma basamakları bir sonraki bölümden itibaren açıklanmaya çalışılmıştır. Çalışmanın problemi, amacı, hedefleri ve modeli tanımlandıktan sonra bir sonraki bölümde Diyarbakır genel özellikleri, Türkiye’de ve Diyarbakır’da çok katlı konut gelişim süreci, ve kentsel gelişim süreci aktarılmıştır.

1.3. Çalışma Alanı Genel Bilgiler

Bu bölümde çalışma alanı olan Diyarbakır kentinin daha iyi kavranabilmesi, konumunun ve sosyal yapısının daha iyi anlaşılabilmesi için kente dair genel bilgiler verilmiştir.

Anadolu’nun en eski yerleşim alanlarından biri olan Diyarbakır, Güneydoğu Anadolu’yu kuzeyden çevreleyen, Güneydoğu Toros Dağ Kuşağı’nın güneyinde, Yukarı Mezopotamya olarak adlandırılan Dicle Havzası’nda bazalt yapılı bir plato üzerinde yer almaktadır (Şekil 5). Dicle Nehri’nin kuzeyden gelerek doğuya doğru yöneldiği dirsek noktasının batısında kurulmuş olan kent, deniz seviyesinden ortalama 650 metre yüksekliktedir (Gölcük, 2010). 38 derece kuzey paraleli ile 40 derece doğu meridyeni üzerine kurulmuştur. Komşuları Malatya, Elâzığ, Bingöl, Muş, Batman, Mardin, Şanlıurfa ve Adıyaman’dır. Yüzölçümü 15.355 km²’dir. Diyarbakır’ın üzerine kurulduğu topraklarda bulunan volkanik kütle, genç tektonik hareketlerle ortaya çıkmıştır. Bu volkanik kütle akıntı yönü Diyarbakır, Viranşehir, Hilvan olmak üzere üç ayrı yönde

uzanmaktadır. Volkanik kütlenin, ilk şeklini koruduğu düşünülmektedir. Karacadağ volkanik kütesinin, tek bir merkezden veya kraterden çıkan lavlar ile değil, farklı merkezlerden çıkan ve belirli yönlerde yayılan lavlar ile meydana geldiği kabul edilebilir (Sözer, 1984). Güneydoğu Anadolu’da yer alan Diyarbakır’ın, kuzeyini çevreleyen Toros Dağları kışın soğukların güneye inmesini önleyerek, Sibiryaya Yüksek Basıncının bölgeyi etkilemesini engellemiştir. Karasal iklimin hüküm sürdüğü Diyarbakır’da kışlar aşırı soğuk olmamakla birlikte yağışlı geçer. Kışın sıcaklıkların sıfır derecenin altına düştüğü gün sayısı 64’ü geçmez. Kar yağışlı gün sayısı ise ortalama 6’dır (Dizdar, 2009). Dicle nehri tarafından ikiye ayrılan Diyarbakır, yeryüzü şekilleri bakımından sade özelliğe sahiptir. Şu anda aktif olmayan Karacadağ’ın bazalt lavları üzerine kurulmuş olan şehrin bu nedenden ötürü bitki örtüsü bakımından fakir olduğu söylenebilir. Orman ve bitki örtüsü zayıf olan Diyarbakır’da otsu bitkiler ve meşelikler göze çarpar. Ormanlar, şehrin onda birini kaplamaktadır (URL-1).

Şekil 5. (a) Diyarbakır ve çevresi (Durmuş, 2018), (b) Diyarbakır konumu (Anonim,2019)

Tarih öncesi dönemlerde ve tarih dönemleri içinde Diyarbakır kenti ve yakın çevresi, ilk yerleşim alanları içinde bulunmuştur. Uygun iklim koşulları, yüzey şekilleri, verimli tarım arazileri ve su kaynakları bulunan Diyarbakır ilindeki yerleşmeler üzerinde fiziki coğrafya koşulları etkili olmuştur. Dicle ve Fırat nehrinin oluşturduğu Mezopotamya’nın kuzey kesimleri, eski yerleşmelerin görüldüğü tarihsel bir alanıdır. Mezopotamya’nın kuzey bölümüne karşılık gelen Diyarbakır ve çevresi en ilkel yerleşmelerin, mağaraların,

höyüklerin ve kale tipi yerleşmelerin görüldüğü kültür ve ticareti birleştiren tarihsel bir yerleşim alanıdır (Çelik, 2007; Durmuş, 2018). Hızla gelişen ve nüfusu artan Diyarbakır kentinin 2018 TÜİK verilerine göre toplam nüfusu 1.732.396'dır. Bu nüfusun ise %50,54'ünü erkekler, % 49,46'sını kadınlar oluşturmaktadır. Her geçen yıl çoğalan nüfusu ile Diyarbakır Türkiye'nin en kalabalık 12. kentidir. Türkiye'de km²'ye 105 kişi düşerken Diyarbakır'da 113 kişi düşmektedir. 1993' te Büyükşehir olan Diyarbakır'ın merkez ilçelerinden Bağlar (386 578), Kayapınar (342 977) ve Yenişehir (204.284), en kalabalık alanlarını oluşturmaktadır. Kentin toplam nüfusunun 1.100.000 kadarı 15-60 yaş grubu oluşturmaktadır. Oldukça genç nüfusa sahip olan kentte yıllık nüfus artış oranı %15,88'dir (Tablo 3). Türkiye'nin yıllık ortalama nüfus artış hızı ise %13,80'dir. Nüfus artış hızı ile Türkiye ortalamasının üzerinde bulunan Diyarbakır, nüfus artış hızı bakımından 17. sırada yer almaktadır. %50 nüfus artış oranı ile Kayapınar İlçesi kentin en hızlı nüfus artışına sahip ilçesi olarak ön plana çıkmaktadır (TÜİK, 2018).

Tablo 3. 1935-2017 yılları arası nüfus artış hızı (binde) (TÜİK,2018).

	Türkiye	Diyarbakır
1935	21.10	12.23
1955	27.75	31.53
1975	25.01	22.75
2000	18.28	21.87
2017	12.40	15.88

Cumhuriyetin ilanından sonra tüm Türkiye'de ve Diyarbakır'da nüfus ciddi oranda artış göstermiştir (Tablo 5 ve 6). Hızla nüfusu artan Diyarbakır'ın, 1955'te nüfus artış hızı Türkiye ortalamasının üzerine çıkmıştır.1920'lerden günümüze kadar bu oran Türkiye ortalamasının üstünde seyretmiştir (Tablo 4). Bir bölgenin nüfus artışında doğum faktörünün yanında göçler de etkili olmaktadır. Kent olarak bulunduğu bölgede önemli bir yeri olan Diyarbakır'ın Tablo 4'te de görüldüğü gibi 2016 yılında aldığı göç 39,177 iken 2017 yılında 40,493 olmuştur. Verdiği göç ise 2016 yılında 55,604 iken, 2017 yılında bu rakam azalarak 48,983 olmuştur (Tablo 6). Net göç hızı 2016 yılında (binde) -9,77 iken, 2017 yılında (binde) -4,98 ile azalış göstermiştir (TÜİK, 2018). Diyarbakır'ın verdiği göç, aldığı göçten fazla olmasına rağmen, nüfus artış hızı Türkiye ortalamasının üstündedir.

Bunun nedeni ise yüksek doğum oranları ile kente, bölge ve ülke dışından gerçekleşen göçlerdir.

Tablo 4. 1927-2017 yılları arasında Türkiye ve Diyarbakır'ın nüfus verileri (TÜİK,2018).

Sayım yılı	Türkiye	Diyarbakır
1927	13.648.270	194.183
1935	16.158.018	214.142
1940	17.820.950	257.321
1945	18.790.174	249.949
1950	20.947.188	293.738
1955	24.064.763	343.903
1960	27.754.820	401.884
1965	31.391.421	475.916
1970	35.605.176	581.208
1975	40.347.719	651.233
1980	44.736.957	778.150
1985	50.664.458	934.505
1990	56.473.957	1.094.996
2000*	67.803.927	1.362.708
2007	70.586.256	1.460.714
2009	72.561.312	1.515.011
2011	74.724.269	1.570.943
2013	76.667.864	1.607.437
2014	77.695.904	1.635.048
2015	78.741.053	1.654.196
2016	79.814.871	1.673.119
2017	80.810.525	1.699.901

Tablo 5. Diyarbakır Merkez Yıllara Göre Nüfus Artışı (TÜİK,2017).

	1965	1970	1975	1980	1990	2000	2007	2017
Diyarbakır*	102.653	149.566	169.535	235.617	381.144	-	-	-
Kayapınar	-	-	-	-	-	68.150	166.905	342.977
Bağlar	-	-	-	-	-	291.098	328.793	386.578
Yenişehir	-	-	-	-	-	163.205	181.908	204.284
Sur	-	-	-	-	-	91.680	81.856	113.447
Toplam	102.653	149.566	169.535	235.617	381.144	614.133	759.462	1.047.286

Tablo 6. 2016-2017 yıllarında Diyarbakır'ın göç verileri (TÜİK,2018).

	2016	2017
Aldığı Göç	39.177	40.493
Verdiği Göç	55.604	48.983
Net Göç	-16.427	-8.490
Net Göç Hızı	-9.77	-4.98

2. YAPILAN ÇALIŞMALAR I

2.1. Kuramsal Çerçeve

Çalışmanın bu bölümünde çok katlı konutlaşma sürecine Türkiye ve Diyarbakır kenti ölçeğinde değinilmiştir. Süreci etkileyen faktörler ve yansımaları aktarılmıştır. Türkiye ölçeğinde çok katlı konutlaşma süreci ve yaşanan değişimler ile ilgili genel bir çerçeve sunulduktan sonra Diyarbakır kentinin tarihi Suriçi ve Surdışı yerleşimi ve konutlaşma süreci, kentsel gelişim ekseninde yapılan okumalar ile aktarılmıştır. Bu amaçla planlama çalışmaları ve önemli olduğu varsayılan dönüm noktaları, her dönem kendi içerisinde değerlendirilerek verilmiştir. Mekan okuma çalışmasında kullanılan mekan dizim ve görünür alan analiz yöntemleri ile alan çalışmasında kullanılan nitel araştırma yöntemi ve araçları üzerine yapılan literatür araştırması da bu bölüm içerisinde detaylı olarak anlatılmıştır.

2.1.1. Türkiye’de Çok Katlı Konutlaşma Süreci

Türkiye’de çok katlı bina oluşumlarının başlangıcı alanyazında 19. yy sonu olarak tarihlenmektedir (Ansiklopedisi, 1994, Ansiklopedisi, 1997). Yine bu dönemde bina yüksekliği 20 metreye yaklaşan çok katlı konutlar için “apartman” kavramı da ortaya çıkmıştır. Birden çok ailenin barındığı çok katlı yapılaşmanın/apartmanlaşmanın ilk örnekleri İstanbul’da görülmektedir (Gür, 1989).

19. yy’da Tanzimat fermanı ile gayrimüslimlerin inşaat yasağının ve yerleşim kısıtlarının kaldırılması sonrasında, ilk apartman yapıları, sınırlı ve az sayıda olmakla beraber bu Galata bölgesinde ortaya çıkmıştır (Öncel, 2014). Günümüzde Beyoğlu’nda Galata Oteli olarak kullanılan yapı 1895’te inşa edilen Decugis Evi ve İstiklal Caddesi’nde yer alan Botter Apartmanı dönemin önemli örnekleri arasında yer almaktadır (Görgülü, 2017) (Şekil 6). İstanbul Galata bölgesinde gayrimüslimlere ait apartmanlarda ahşap yapım tekniği ile beraber tuğla ve taş kullanımı bulunmaktadır (Öncel, 2014). İstanbul’da ahşap yapıların yangına olan dayanıksızlığı ve karşılaşılan yangınların büyük zarara yol açması, kâgir yapı yapma zorunluluğu apartmanlara geçişi hızlandırmıştır.

Türkiye’de Galata-Beyoğlu’nda tüccar, elçilik mensubu ve Levantenlerin konutları Rum veya Ermeni mimarların tasarımı ile inşa edilmiştir (Tanyeli, 2004).

I. Ulusal Mimarlık Akımının genel karakteristiklerini taşıyan yapıların plan ve cepheleri simetrik olup dış yüzeyleri genelde kesme taştan oluşturulmuştur (Gür, 1989). Cephe düzenlemeleri batılı üsluplara göre şekillenmekle birlikte sofa gibi geleneksel mekan kullanımları plan şemalarında yer etmiştir (Öncel, 2014). Dönemin önemli örneklerinden biri de Kemaleddin Bey tarafından gerçekleştirilen ilk betonarme iskelet sistemli ve ilk toplu konut niteliğinde olan “Tayyare (Harikzedegan) Apartmanları”dır (Görgülü, 2017) (Şekil 6). Yine bu dönemin önemli yapılarından biri olan Doğan Apartmanı özgün planı ve cephe özellikleri ile diğerlerinden ayrılmaktadır. Galata bölgesinde yer alan apartman, çift girişli ve avlulu yapısı, cephesinde yer alan Fransız balkonu ve barok bezemeleriyle diğer konutlardan farklılık göstermektedir (Öncel, 2014).

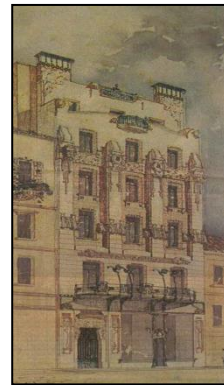
(a)

(b)

(c)

(d)

Şekil 6. Tanzimat Fermanı sonrası ilk çok katlı konut yapıları
 (a) Harikzedegan (Tayyare) Apartmanı (Bilgin, 1999)
 (b) Decugis Evi (Görgülü, 2015)
 (c) Doğan Apartmanı (Bilgin, 1999)
 (d) Botter Apartmanı (Bilgin, 1999)

Cumhuriyet'in ilanından sonra ulus devlet anlayışı ile modernleşme eğilimi ortaya çıkmıştır ve çok partili sisteme kadar devam eden süreçte ithal ikameci ekonomi politikaları izlenmiştir (Boratav, 2012). Yine bu süreçte Ankara'nın başkent olması ve ulaşım stratejilerinin yenilenmesi kentlerin gelişiminde etkili olmuştur. Demiryolu ulaşımının gelişmesi ve limanların açılması kentlerin hinterlandları ile gelişmesine olanak vermiştir. Yaşanan bu ekonomik değişimlerle beraber 1927 tarihli Teşvik-i Sanayi Kanunu ile batıdaki savaş ortamından kaçıp Türkiye'ye gelen mimarlar Türk kültürü ile batıyı sentezleyen eserler vermişlerdir (Sözen, 1984). Osmanlı'nın son dönemlerinde ortaya çıkan "I. Ulusal Mimarlık Akımı" bu dönemde etkili olmuştur. Batı kültürü ile geleneksel kültür sentezlenmeye çalışılmıştır. Bu dönem konutlarında geleneksel mekan kullanımlarında farklılaşma görülmektedir. Sofa gibi mekanlar yeni planlarda yerini almakla beraber, farklı fonksiyonları bir arada barındıran odalar işlevlerine göre ayrılmaya başlamıştır. Bununla birlikte sabit mobilya kullanımı kalkarken, ıslak hacimlerin kendi içerisinde ayrışması durumu söz konusudur (Mutdoğan, 2014).

Cumhuriyet'in ilanından sonra Ankara'nın başkent olması ile beraber modernleşmenin bir göstergesi olarak apartmanlar Ankara'da inşa edilmiş ve sonrasında ülkeye yayılmıştır (Gökmen, 2011). Apartmanların yaygınlaşmasında ki ilk talepçiler İstanbul'a gelip apartmanları gören ve ticaretle uğraşan üst gelir gruplarına mensup topluluklardır (Gökmen, 2011).

Ankara'da 1930-1950 arası dönemde bahçeli konutlardan çok katlı yapılara yoğun bir biçimde geçilmiş, yerel malzeme ve yapım teknolojisi önemli olmuştur. Bu dönemde kat mülkiyetinin olmaması sebebiyle çok katlı konutların yapımının getirdiği yüksek maliyet oranları, bu tarz konutların sadece birikim sahiplerinin tercihi ile sınırlı kalmasına neden olmuştur (Tekeli, 2017). Bu durum kat mülkiyeti düzenlemelerine zemin oluşturmuştur (Tekeli, 2017, Ünal, 1979). Apartmanlaşma II. Ulusal Mimarlık Dönemi'nin anıtsallık anlayışından çok fazla etkilenmemiştir ve yapılar 1950'lere kadar giderek sadeleşen bir tarzda ele alınmıştır (Gür, 1989).

Çok katlı konutlar günümüz kentlerinde egemen yapı kültürü olarak tanımlanmaktadır. Ancak erken Cumhuriyet döneminden 1950'li yıllara kadar durum farklılık göstermiştir.

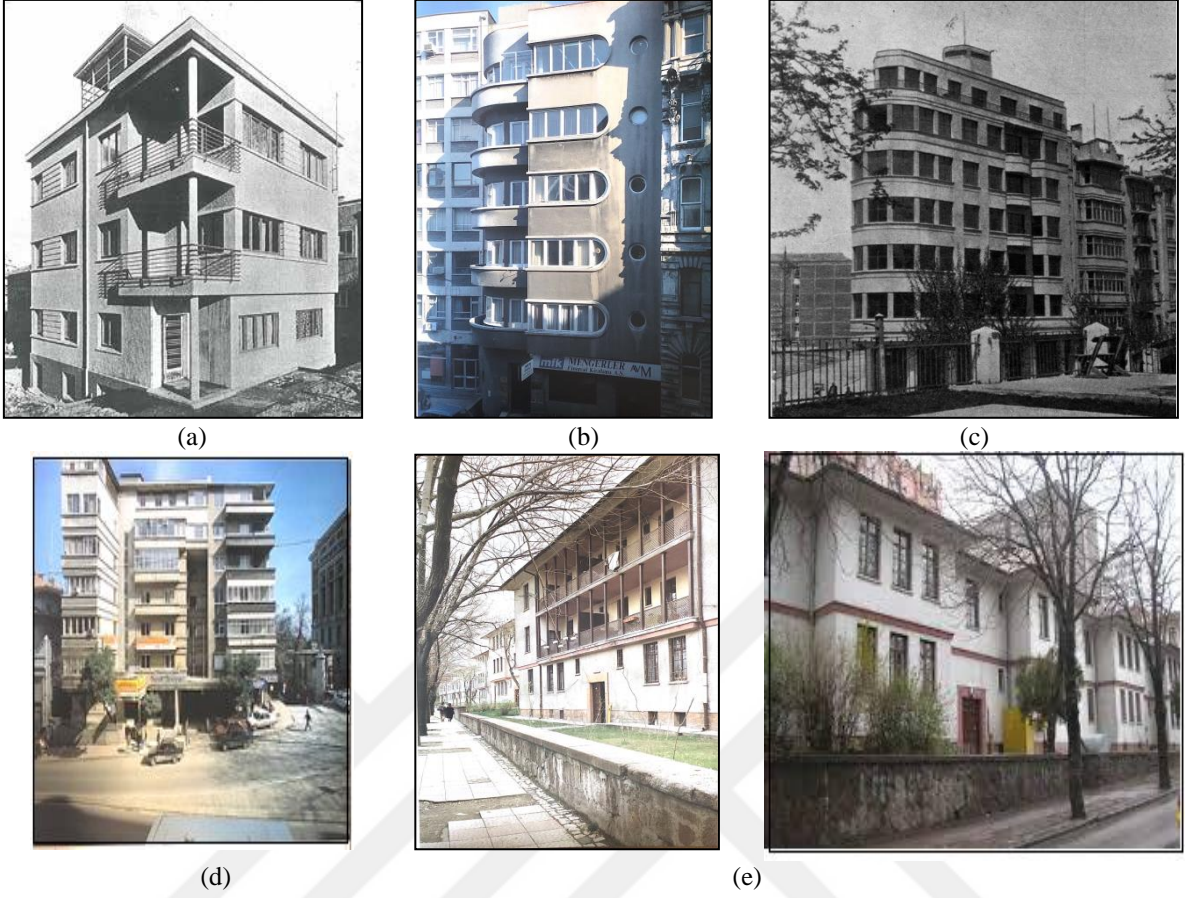
Cumhuriyet'in ilk yıllarında sermaye, malzeme ve yapım teknolojilerinin yeterli düzeyde olmayışı ve yüksek maliyetli oluşu gibi etmenler, çok katlı konutların toplum tarafından benimsenmeme nedenleri olarak gösterilmektedir. 1930'lu ve 1940'lı yıllarda

“mesleki ideoloji ve resmi söylem”, bu yapı türünü eleştirmiş ve karşı pozisyon almıştır (Balamir, 1994). Ancak süreç içerisinde çok katlı konuta yönelik, karşıt görüşlere rağmen ekonomik koşulların kötü, altyapı hizmetlerinin kısıtlı olması ve arsa sıkıntısı sebebiyle öznel tercihlerden öte “nesnel tercihlerin” bir sonucu olarak yaygınlaşmaya başlamıştır (Balamir, 1994).

Geleneksel konut kullanımında bulunan kültürel olguların/alışkanlıkların kolektif yaşam tarzı içerisinde yer bulamayışı, birçok kesim tarafından eleştiri almıştır. Bu dönemde apartman yapıları “mahremiyet düzeyi düşük” ticari amaçlı yatırım ürünü olarak görülmekte, “kira “evi” olarak tanımlanmaktadır (Balamir, 1994). Kira evleri olarak tanımlanan konutlar üst gelir grubuna ait olmakla beraber, bina sahipleri apartman dairelerini yine üst gelir grubuna dahil kişilere kiraya vermişlerdir (Görgülü, 2017). II. Dünya Savaşından önce kira geliri sahibi olmak amacıyla inşa edilen Erken Cumhuriyet dönemi yapıları arasında olan bu apartmanlar modern ve nitelikli bir yapıya sahiptir (Görgülü, 2017).

1930-1950’li yıllar arasında çok katlı konut yapımı üst gelir grubunda olanların az sayıda olması sebebiyle sınırlı kalmış ve “Prestijli semtlerde” statü göstergesi olarak inşa edilmiştir (Gökmen, 2011). Projeleri Arkitekt/Mimar dergilerinde yayınlanan kira evleri ölçüleri büyük olmasa da konut üretimi içinde yüksek maliyetli yatırım olmuştur (Balamir, 1994). Bu nedenle tüccar gibi üst gelir grubunda bulunan tek kişinin mülkiyeti altında inşa eden apartmanlar sahibinin ismiyle anılmış ve apartman sahipliğinin, statü göstergesi olarak ortaya çıktığı yönünde eleştiri almıştır (Balamir, 1994). Bir önceki dönem apartmanlarından farklılaşan bu konutlar süslemesiz, gösterişten uzak, sade ve düz çizgilere sahiptir (Görgülü, 2017).

1937’de Emlak ve Eytam Bankası’na bağlı Emlak Bank Yapı Ltd. Şti.’nin kurulması ile konut üretim biçiminde bir başka farklılık oluşturmuştur. Bu süreçte Devlet eliyle kamu çalışanlarının barınma gereksinimini karşılamak üzere lojman ve konut kooperatifleri aracılığıyla konut üretimi ortaya çıkmıştır (Bozdoğan, 2008). Bu kapsamda ilk toplu konut örneği olan “Memurin Apartmanları” 1945 yılında Ankara’da Saraçoğlu Mahallesi’nde inşa edilmiştir (Görgülü, 2017) (Şekil 7). Bu dönem apartmanları üst gelir grubu sahipliğinde, nitelikli olarak Seyfi Arkan, Sedat Hakkı Eldem, Zeki Sayar, Adil Denктаş dönemin mimarları tarafından tasarlanmıştır (Şekil 7). Ceylan Apartmanı, Üçler Apartmanı ve Tüten Apartmanı önemli örnekler arasında yer almaktadır.

Şekil 7. 1923-1950 arası çok katlı konut yapıları

- (a) Osman Kira Evi- Ankara (Görgülü,2017)
- (b) Tüten Apartmanı –Adil Denктаş (Bilgin,1999)
- (c) Ceylan Apartmanı – Sedad Hakkı Eldem (Sözen,1984)
- (d) Üçler Apartmanı-Seyfi Arkan (Bilgin,1999)
- (e) Saraçoğlu Mahallesi (Bilgin,1999)

Savaş sonrası yaşanan ekonomik buhran 1948-1951 yıllarında Marshall yardımı ile aşılmaya çalışılmıştır (Boratav, 2012). Marshall yardımı ve çok partili rejime geçilmesi ile beraber alınan iktisadi kararlar, kent yaşamını özendirme ve tarımda makineleşmenin getirdiği istihdam sorunu neticesinde, Karadeniz, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde 1980’li yıllara kadar büyük göçler yaşanmış ve kentleşme hızı bu dönemde artış göstermiştir (Kılıç, 2017). Marshall yardımıyla 1800’den 44000’e çıkarılan traktör sayısı ile tarımda makineleşme dönemi, 1948-1965 yılları arasında gerçekleşmiştir (Tekeli, 1982). Tarımda makineleşme ile beraber insan gücüne olan gereksinim azalmış ve işsizlik sorunu kırsalda artarak devam etmiştir. Yine bu dönemde toprak sahipliğinin tekelleşmiş olması, toprak dağılımındaki dengesizlik kırsal nüfus içerisinde toprak sahipleri ve çalışanları arasında hem sınıfsal ayrımı derinleştirmiş hem de insan gücüne olan talebin

azalmasına neden olmuştur. 1980'lerin ortalarına kadar kırsaldan yaşanan göç hareketinin temeli ekonomik sebepler olarak tanımlanmaktadır. Ancak bu yer değiştirme hareketinin nitelikleri 1980'li yılların ortalarında değişmeye başlamış, ekonomik sebeplere politik ve sosyal problemler eklenmiş, kentler birer cazibe merkezi konumuna gelmiştir. Yine 1950'lerden sonra iletişim ve taşımacılık alanında yaşanan gelişmeler de kentlere olan göç hareketini etkilemiştir (Ekmekçiler, 2014). Ülke genelinde kırsal doğal göçlerin en yoğun yaşandığı dönem, 1950-1985 dönemidir.

II. Dünya Savaşı sonrasında ortaya çıkan konut sıkıntısı yükselen arsa fiyatları sebebiyle orta sınıfın konut üretimini güçleştirmiştir (Tekeli, 2017). Arsa maliyetinin paylaşılarak azalmasını sağlayan apartmanlar “ekonomik zorunluluk” sebebiyle hızlı yaygınlaşmıştır (Tekeli, 2017). Bu dönemde çekirdek aileye geçişte, apartmana olan istemi arttıran bir değişim olarak değerlendirilmektedir. İmar düzenlemeleri ve ulaşımın iyileştirilmesi de bu konuda etkili olmuştur (Gökmen, 2011). Bu dönemde kagir konut yapımı, yangına karşı önlem olarak zorunlu olmuştur (Gökmen, 2011). Kagir yığma veya betonarme inşa edilen bu konutların açıklıkları ve mekansal organizasyonu taşıyıcı sisteme göre farklılık göstermektedir (Görgülü, 2017).

Demokrat Parti iktidarında (1950-1960) Adnan Menderes'in kurduğu beş hükümet programının ilkinde imar ve yapı işlerinde tasarruf ilkesi, ikincisinde yapı kooperatifleri hakkında kanun tasarısı hazırlanacağı ve son programda ise çimento, demir-çelik ve diğer inşaat malzemelerinin ülke içinde üretilmesinin önemi ve İmar Vekaleti kurulmasının düşünüldüğü belirtilmektedir (Tekeli, 2017). Bu yıllarda bir yandan konut sorunu artarken diğer yandan yapı malzemelerinin ithal ediliyor oluşu önemli bir sorundur. Betonarme teknolojisinin İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra gelişmesi, özellikle çimento endüstrisinde devlet destekli gelişmeler, çok katlı betonarme blokların yaygınlaşmasına önayak olmuştur (Tekin, 2013). Bu döneme denk gelen II. Ulusal Mimarlık Akımı'nda mevcut koşulların etkisiyle yerli malzeme kullanımı ile yapı üretiminin gerekliliği söz konusudur (Sözen, 1984). Ankara ve İstanbul gibi merkezlerde yabancı mimarların etkisiyle modernleşme çabaları devam ederken, Anadolu'da çok katlı konutlar (apartmanlar) yaygınlaşmaya başlamıştır.

Çok partili sisteme geçişle beraber özel sektör ivme kazanmış ve işgücü ihtiyacı kentlerde istihdam olanaklarını arttırmıştır. Çok partili sisteme geçişe kadar kısa vadeli ve devlet eliyle çözülen devlet destekli fabrikalardaki işçilerin barınması ve Erzincan depreminde yıkımların fazla olması gibi belli bölgelerde oluşan konut ihtiyacı, kentlere

artan göçle beraber 1950'lerde konut sorunu olarak ortaya çıkmıştır (Tekeli, 2017). Artan konut ihtiyacı orta sınıf için devlet destekli kooperatifler aracılığı ile çözülmeye çalışılırken, alt gelir grupları ise barınma sorununu kent periferisinde gecekondular olarak kendi imkanları ile gidermeye başlamıştır.

1950'li yıllarda büyük kentlere göçün hızlanması ile ortaya çıkan konut ihtiyacı, devlet tarafından gecekondular bölgelerinde inşa edilen konutlar ile Emlak Bank ve Kooperatifler aracılığıyla yapılan konutlar ile giderilmeye çalışılmıştır (Tekeli, 2017; Görgülü, 2017). Bu dönem gecekondulaşma ve yapsat üretimi hız kazanmıştır. Modern kübik apartmanlar yerlerini kooperatifler ve Emlak Bank konutlarına bırakmıştır (Görgülü, 2017).

İmar ve konut sorununun çözümü belediyelerin sorumluluğunda görülmekte iken 1950'li yılların sonunda merkezi yönetimin sorumluluğunda görülmeye başlanmıştır. 1958 yılında konut sorununun çözülmesi amacıyla İmar ve İskan Bakanlığı kurulmuştur. 1954 Tapu Kanunu ve 1966'da Kat Mülkiyeti Kanunu ile bu dönemde yapsat tarzı üretim biçimi yaygınlaşmıştır (Tekeli, 2017). Yapsat üretimi ve gecekondulaşmanın artmasıyla beraber kooperatif üretiminin payı azalmıştır.

Tekin (2013) çalışmasında, betonarmenin 1960'larda ekonomik yapım sistemi haline gelmesiyle konut sektörünün maddi menfaatler doğrultusunda dönüştürüldüğünü ve modernizmin söylemini bozduğunu belirtmektedir. Böylece betonarmenin kullanımı küçük ölçekli bireysel girişimlerle ve 1946 tarihinde kurulan, 1963'te 69 şube sayısına ulaşan Emlak Kredi Bankası'nın toplu konut üretiminde verdiği kredilerle yaygın hale gelir. 02 Ocak 1966'da yürürlüğe giren 1965 tarih 734 sayılı kat mülkiyeti yasası ile kat sahibinin tapu alabilmesi betonarme apartman bloklarının yapsatçılık yoluyla üretilerek Türkiye'de yaygınlaşmasına neden olmuştur (Mutdoğan, 2014).

Büyükşehirlerde 1950'lerde başlayan yapsat üretim süreci 1960'lı yıllarla birlikte yaygın konut üretim biçimi olarak ülke genelinde etkin olmuştur. 1965 yılında ruhsat almış konutların oranının %47'si apartman blokları olup, kooperatiflerin payı %7'dir, kalan pay yapsatçılığa aittir (Tekeli, 2017). Sahibinden kat karşılığı alınarak boş veya eski evlerin bulunduğu arsalarda yüksek sermaye gerektirmeyen yapsat üretim biçimi yık-yap-sat olarak da adlandırılır. 1954 yılında tapu kanununda yapılan düzenleme, 1961'li yıllarda İmar ve İskan Bakanlığı'nın "Bölge Kat Nazım İmar Planları" ile kentsel alanda yapı yapma hakkının artırılması ve 1965 yılında Kat Mülkiyeti Yasası'nın kabulü ile yık-yap-sat süreci hızlanmıştır (Tekeli, 2017). Orta sınıfın kentsel alanda daire sahibi olma talepleri

mimar ve inşaat mühendisi gibi meslek mensuplarından veya inşaat sektöründe çekirdekten yetişen veya sektöre ilgi duyan küçük girişimciler tarafından yapsatçılık ile gerçekleştirilmekteydi (Tekeli, 2017). Yapsat konut üretimi oranı Türkiye’de %40-45, kooperatif yapı oranı %10, gecekondular üretimi oranı %40-45’tir (Şenyapılı, 1996).

Yapsat tarzı üretimde konutun piyasa değerini yükseltme kaygısı egemendir. Konutun tasarımı yapıyı inşa eden tarafından belirlenmektedir (Tekeli, 2017). Kooperatifler ise üyelerinin tasarım üzerinde söz sahibi olabilmesi noktasında farklılık göstermiştir (Tekeli, 2017). Ancak yapsat üretime göre kooperatiflerin olanakları sınırlıdır. Bu durum konutun niteliğini etkilemekle beraber mekanın ebatları ve organizasyonu açısından orta sınıfa hitap etmesine neden olmuştur.

Bu dönem konutları Erken Cumhuriyet Döneminin kira apartmanlarından üretim şekli ve mülkiyet durumu açısından farklıdır. Orta gelir grubunun konut ihtiyacının karşılanmaya çalışıldığı daha konforlu, kooperatifler ve Emlak Bankası aracılığıyla üretilen apartmanlar/çok katlı uygulamaları ortaya çıkarmıştır (Görgülü, 2017).

Betonarme yapı sistemleri; orta ve orta-üst sınıf için 1980’li yıllara kadar apartman, 1980’li yıllarla beraber lüks konut üretimi ve sitelere geçişte çok katlı blokları olarak ruhsatlı inşasında kullanılmıştır. Alt gelir grupları için de ruhsatsız veya kontrolsüz yapılaşan çok katlı konutlar ile sonradan çok katlı yapıya dönüşmesi için filizlerin bırakıldığı, az katlı konut uygulamalarında kullanılmıştır (Tekin, 2013). Kolay, hızlı uygulanması ve dayanıklı oluşundan dolayı tercih edilen betonarme uygulamalar geleneksel inşa biçimlerini değiştirmiştir (Tekin, 2013).

Kat mülkiyeti düzenlemelerinden sonra gecekondular alanlarına yönelik düzenlemelerde çok katlı konutlaşmanın yaygınlaşmasında etken olmuştur. Gecekonduların bir kısmı üzerine kat eklerken veya kendi imkanlarıyla çok katlı konut yaparken, bir kısmı yapsat tarzı üretimle konut yapmıştır (Tekeli, 2017). Yapsat tarzı konut üretimi tasarımcıyı pasifize etmiş, acil konut ihtiyacının giderilmesi için malzeme ve sistemden ödün verilmiştir (Görgülü, 2017). 1980’li yıllara kadar konut üretim biçimleri farklılık göstermekle beraber plan şemaları değerlendirildiğinde uluslararası üslubun etkileri görülmektedir (Gür, 1989). Bu dönem yapsatçılık ile üretilen çok katlı konut yapıları arsa boyutlarına ve uygulamacı kararlarına göre birkaç plan şemasının tekrarı şeklinde olup, betonarme iskelet ve tuğla kullanımıyla uygulanmıştır (Görgülü, 2017). Ülkenin hemen her yerinde benzer cephe ve plan özelliklerine sahip apartmanlar inşa edilmiştir. İmar düzenlemeleriyle de kat adetleri ve yoğunluklar arttırılmıştır. 1970’lere

doğru Yapı Kredi Bankası tarafından yeni bir apartman tipolojisi olarak ikramiye apartmanları ortaya çıkmış ve üst limit sınırı 100 m² olarak belirlenmiştir. 1961’de Melih Birsal ve Haluk Baysal tarafından planlanan Hukukçular Sitesi, bu dönemin önemli örneklerden biridir (Görgülü, 2017) (Şekil 8). Bu dönem konutlarında odalar işlevlerine göre ayrışmıştır. Birbirine geçişli oturma ve yemek yeme alanlarının bulunduğu salon salomanje mekanı dönem konutlarının ortak özelliğidir (Mutdoğan, 2014). Mutfağın uyuma ve depolama alanları ile aynı bölümde ve bağlantılı olarak konumlandırılması da bu dönem konutlarının bir diğer özelliğidir. Ev içi teknolojilerinin değişmesi, konut organizasyonunda etkili olmuştur. Bulaşık ve çamaşır makinelerinin yaygınlaşması mutfak ve banyo alanlarını arttırmıştır. Konutun konfor olanakları 20. yüzyıl sonuna doğru teknolojik gelişmelere paralel olarak artmıştır (Mutdoğan, 2014). Yaşanan değişimlerden biri de “betonarmenin anonimleşmesi (Tekin, 2013)” ve yapım teknolojilerinin gelişmeye başlamasıdır. Betonarme yapım sistemi zamandan tasarruf sağlaması ve statik açıdan dayanımının yüksek olması sebebiyle yaygınlaşmıştır (Tekin, 2013).

1970’lerde sendikaların konut kooperatifleri aracılığıyla büyük ölçekli toplu konut uygulamaları ortaya çıkmıştır (Görgülü, 2017). 1980’de askeri yönetimle beraber ekonomik politikaların değişmesi bir dönüm noktası olmuştur. Serbest piyasa ekonomisi ile beraber malzeme çeşitliliği ve yapım teknolojilerinde yenilikler ortaya çıkmış ve konut üretim biçimleri değişime uğramıştır (Tekeli, 2017). Küçük ölçekli girişimciler piyasadan çekilmiştir (Sey, 1998). Devlet destekli toplu konut uygulamaları kooperatifler ve firmalar aracılığıyla gerçekteştirilmiştir (Şekil 8).

Türkiye’de ekonomik ve politik olarak keskin dönüşümlerin yaşandığı tarih 1980 olarak belirtilmektedir. İthal ikameci politikaların yürütüldüğü 1950-1980 aralığı ile 1980 sonrası izlenen neoliberal politikaların şekillendirdiği iki dönem olarak sınıflandırılmaktadır (Saraçoğlu, 2008). 1950-1980 aralığında izlenen ulusal kalkınmacı politikalar, kalkınma planları ile sanayileşme sektörüne canlılık katarken, tarım sektöründe makineleşmeye bağlı olarak yaşanan istihdam sorunu kentleşme hızını artırarak çarpık kentleşme ve gecekondu sorununu ortaya çıkarmıştır. Ancak bu dönem yaşanan göçler ülkenin her şehrinde benzer nitelikler taşımakta, göç edenler ile kentli yerliler arasında entegrasyon problemi ve kent içerisinde mekânsal ayrışma yaşanmaktadır.

1980 sonrası Türkiye ekonomisinde izlenen politikalar sanayileşmede hareketlenmenin yanı sıra inşaat sektöründe malzeme endüstrisinde standartlaşma ve erişilebilirliğin kolaylaşmasını getirdi. Bu nedenle kar marjı yüksek görülen konut inşa

sektörü ivme kazanmıştır. Bu durum kentte yeni yerleşim alanlarında inşa edilen geniş çaplı apartman/site bloklarının yanı sıra gecekonduların da rant kaynağına dönemsine sebep olmuştur. Çıkarılan imar afları ile gecekonduların meşruiyet kazanması ile konut düşüme uğramıştır (Şenyapılı,1996).

1984 tarihli Toplu Konut Yasası ile alt ve orta gelir grubunun konut ihtiyacını karşılamaya yönelik çok katlı konutlardan oluşan yerleşim üniteleri şehirlerde yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu dönemde konutu ve konut dokusunu etkileyen bir diğer unsur imar mevzuatı olarak değerlendirilmektedir. Yapının zemine oturduğu alan taban alanı ve emsal oranı, Yapı derinliği, bahçe mesafeleri gibi unsurlar tasarımı kısıtladığı ve kavramların çok katlı konutları tipleşen kalıba yerleştirdiği vurgulanmaktadır (Özbay, 1989).

Şekil 8. 1950-1990 çok katlı/çoklu konut yapıları

- (a) Hukukçular Sitesi, Haluk Baysal ve Melih Birsal (Sözen,1984)
- (b) MESA Toplu Konutları, Kemal Aru (Sözen,1984)
- (c) 1/2/5 Ataşehir (Bilgin,1999)
- (d) 4. Levent Toplu Konutları, Kemal Aru (Sözen,1984)
- (e) 1980'li yıllar kooperatif (Görgülü, 2015)
- (f) Dikmen (Bilgin,1999)

Üst gelir grubu için kent merkezinden uzak kapalı siteler yaygınlaşırken, kent merkezinden kopmak istemeyenler için rezidanslar inşa edilmiştir. Rezidanslar kent

merkezlerinde yer bulamayan orta-üst veya üst gelir grubunun kendilerine yer edinme arayışıdır (Koca, 2012).

Toplu Konut Yasasının çıkması ve Toplu Konut Fonu oluşturulması ile büyük ölçekli firmalar konut sektöründe yar almış, kent merkezinde ve dışında çok katlı lüks konut siteleri inşa etmeye başlamışlardır (Gökmen, 2011). Bu dönem konutlarında odalar işlevlerine göre ayrılarak özelleşmiş, sabit donatılarla esnek ve değiştirilebilir yapı kalkmıştır (Mutdoğan, 2014).

Şengül (2009), Türkiye'nin kentleşme sürecini 3 döneme ayırmıştır. Buna göre; 1923-1950 Ulus-devletin kentleşmesi, 1950-1980 Emek gücünün kentleşmesi, 1980 sonrası sermayenin kentleşmesidir. 1980 neoliberal politikalar sonucu "Sermayenin kentleşmesi" kavramını ortaya koyan Şengül özellikle 90'lı yıllarla beraber göç ederek gelen nüfusun gecekonduları üzerinden ortaya çıkan arsa rantı ve verilen imar aflarının arazileri sermayeye dönüştürdüğünü vurgular (Şengül, 2009).

1999 Gölcük depremi sonrasında afet riski taşıyan yapılar ve gecekondular bölgelerinde konut stokunun yenilenmesi fikri ile kentsel dönüşüm uygulamaları önem kazanmıştır. 2000'li yıllar ve sonrası, kentsel dönüşüm projelerinin yanı sıra TOKİ uygulamalarının yaygınlaştığı ve kapalı/güvenlikli sitelerin arttığı bir süreçtir.

Bocock (2014); bitip tükenmeyen bir "farkedilir olma" savaşımına yol açtığından bahseder. Sınıflar arası oluşan tüketim biçimlerinin değişimi söz konusudur. Orta ve alt düzey sosyal statüye sahip sınıflar, daha yüksek statüye sahip grupların bir kısım alışkanlıklarını edinmeye başlamasıyla, üst grupların devamlı olarak kendi tüketim kalıplarını değiştirmektedir (Bocock, 2014). Veblen, 1912'de basılan "aylak sınıfı/çalışmayan sınıflar kuramı" adlı eserinde tüketicinin artık yeme, içme ve üreme gibi temel ihtiyaçların giderilmesi üzerine ilerlemediğinden bahseder. Böylece modern dönem için tüketim "sembolik anlam sistemleri" üzerine kuruludur (Bocock, 2014). Tüketimcilik yaşamın anlamını evler, mobilyalar, arabalar, tatiller, giysiler hatta pek çok yiyecek, içecek gibi şeyler satın alma, planlanmış deneyimler yaşama gibi durumların baskın olduğu ve modern kapitalizmin etkinliği altında bu durumun ikamesi için çalışıldığını belirtmektedir. Satın alınanlar yalnızca basit, doğrudan, faydacı bir kullanımı olan maddi bir nesne değil bir anlam ileten o sırada tüketicinin kim olmayı amaçladığını sergilemek amacıyla kullanılacak nesnelere olduğunu ifade eden Bocock; tüketim sürecini "sembollerin oyunu" ile yönetilen bir süreç olarak değerlendirmektedir (Bocock, 2014). Miller (2012), 'da benzer şekilde tüketicinin salt nesnelere sahip olmak olmadığını "kendini markalaştıran

bedenler, kendini pazarlayan zihinler“ olarak bazı kişilik özelliklerini sergilemek amacı taşıdığı için altını çizmektedir (Miller, 2012). Tüketim sosyal bilimlerde sosyoloji, psikoloji ve felsefe alanında yoğun şekilde ele alınmakta ve postmodernizm ile bağlantılı kabul edilmektedir (Featherstone, 2013). Baudrillard’a göre de postmodern dönemde ne tüketildiğinden ziyade hangi mesaj/imge/anlamaların tüketildiği ve bu tüketilenlerin toplam gücü öne çıkmakta ve modern insan enerjisini ve zamanını daha fazla tüketime/tüketici olmaya harcamaktadır (Baudrillard, 2013).

Bu noktada küreselleşmenin etkisiyle beraber nesnelere yüklenen/değişen anlamları bireyleri faydacı tüketimden ziyade gösterişçi tüketime yönelttiği söylenebilir. Ürünlerin toplu/kolay satın alınabildiği “yok-mekan” alışveriş merkezleri, boş vakit değerlendirme olarak görülen spor salonları, turizm yapıları, içerisinde satın alınabilecek metaların teşhir alanlarının arttırıldığı, müze gibi kültür yapıları ile havalimanı, terminal gibi ulaşım yapıları da tüketim toplumuna hizmet ederken, bir yandan mimari mekanlarda tüketimin doğrudan nesnesi haline gelmektedir. Satın alınan/ikame edilen semtler/lüks konutlar birer statü göstergesi olarak tüketilmektedir. Rezidanslar, lüks/kapalı/güvenlikli konut siteleri günümüzde başta metropoller olmak üzere gelişmekte olan büyük Anadolu kentlerinde de yaygınlaşmaktadır. Böylece “Tasarruf eden toplumdaki tüketen topluma (Odabaşı, 2013)” geçişle beraber konut, statü göstergesi haline gelmiştir. Konut mekansal organizasyonundan çok sahip olduğu sosyal imkanlarla değerlendirilmeye başlanmıştır. Konutun ihtiyaçtan öte tüketim metası haline gelmesi ile pazarlanma ve sunum teknikleri de farklılaşmıştır. Faydacı tüketim alışkanlıklarının yerini hedonik/gösterişçi tüketim alışkanlıklarına bırakması ile konuttan beklentiler değişim göstermiştir. Kullanıcılar/tüketiciler reel gereksinimlere göre şekillenen nitelikli konuttan çok “geniş, pahalı ve lüks” konutlara yönelmiştir. Bu dönemde rezidans ve kapalı güvenlikli çok katlı konut yerleşimleri “marka projeler” “seçkin kesimin” yerleşim yeri olarak, “yeni hayat” tarzı sloganlarının olduğu reklamlar (basılı reklam ortamları, görsel-işitsel ortamlar, dış mekan araçları ve elektronik ortam) aracılığı ile pazarlanmaya başlamıştır (Kılıç & Ayataç, 2019). Lüks çok katlı konutlar üst gelir grubuna yönelik olmakla beraber orta sınıfta benzer eğilim içerisine girerek konutu “sınıf atlama aracı/statü göstergesi” olarak görmeye başlamıştır.

1980’lerden sonra ulusal ekonomilerin birleşerek büyümesi fiziki üretim süreçlerini değiştirmiş, yapısal üretim pazar şartlarını önemseyen bir sürece girmiştir (Koca, 2015). Ocak kararları ile başlayan neoliberal politikalar 2000’li yıllarla beraber küresel ekonomi

etkisinde şekil almıştır (Koca, 2015). Bu dönemde çok katlı konutlar karma işlevli, birleşik yerleşimli veya rezidanslar olarak üretilmiştir. Büyük kent parçalarında konut ve kullanıma açık farklı işlev yapılarının olduğu konut yerleşimleri karma işlevli projeler olarak tanımlanmaktadır (Koca, 2012; Görgülü, 2017). Rezidanslar ise kent merkezinde sınırlı alan üzerinde küçük alanlı ve kiralanabilir çok katlı konut uygulamaları olarak görülmektedir. 2005'ten sonra başlayan “büyük kent parçalarını konut yerleşmelerine dönüştüren birleşik yerleşim”, kent merkezinde ya da kent dışında parsellerin birleştirilerek rezidanslar, apartman grupları veya müstakil yapı gruplarından oluşan orta-üst gelir gruplarına yönelik büyük ölçekli yerleşimleri haline gelmiştir (Koca, 2012; Görgülü, 2017).

Şekil 9. 1990'lı yıllardan günümüze çok katlı konut yapıları

- (a) Mercan Platin (Bilgin,1999).
- (b) Metrocity (Görgülü, 2014).
- (c) Folkart (Akyol Altun, 2016)
- (d) İstanbul Residence (Anonim, 2019)
- (e) Trump Towers (Görgülü, 2015)

Yeni tüketim mekanları olan lüks konut siteleri metropollerden kaçan üst orta sınıfların yalıtılmış mekanlarda kendileri gibi olanlarla yaşama eğilimini karşıladığı; kent içinde boş kalmış arazi parçalarını geliştirmekte veya prestijli alanlarda arazi parçalarının

kısıtlı olmasından dolayı kent dışında yer bulmaktadır (Süer ve Yılmaz Sayar, 2002) Türkiye’de ilk oluşumundan günümüze çok katlı konut yapılarında/apartmanlarda, yaşam biçimi ve beklentiler kuvvetli farklılaşmalara uğramıştır. Bu süreçte yapı formları, tipolojileri ve yapım teknolojileri ekseninde gerçekleşen değişimler; “Prestij sembolünden” “modern”e geçiş olarak değerlendirilmektedir (Görgülü, 2017).

2.1.2. Diyarbakır Suriçi Kentsel Gelişimi ve Çok Katlı Konutlaşma Süreci

Diyarbakır’ı çevreleyen kale ilk olarak M.Ö. 3000 yıllarında Hurriler tarafından inşa edilmiştir. Diyarbakır etrafında bulunan kalenin günümüzdeki halinin temelini 4.yüzyıl ortalarında Romalılar atmıştır (Şekil 10). 7. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Diyarbakır’da Emeviler, Abbasiler, Şeyhoğulları, Hamdaniler, Büveyhoğulları, Meyyafarkin (Silvan) Mervanoğulları, Büyük Selçuklu ve Şam Selçukluları, İnalğulları, Nisanoğulları, Hasankeyf Artukluları, Mısır ve Şam Eyyubileri, Anadolu Selçukluları, Mardin Artukluları, Akkoyunlular, Osmanlılar hüküm sürmüştür.

Şekil 10. Diyarbakır Suriçi planı (Gabriel, 1940) ve 1939 görünümü (Belediye, 2008)

İki hat şeklinde yükselen Diyarbakır Surlarının dış tarafını oluşturan birinci hattın tamamı günümüze kadar ulaşamamıştır. Bu hattın bir kısmı kentin kuzeydoğusunda yer alan İç kale kısmında bulunmaktadır (Şekil 10).

Kent ilk kez Hurriler döneminde (330) surlarla çevrelenmiş, 375 yıllarında tekrar büyütülerek bugünkü şeklini almıştır. Kentin şekillenmesinde nüfus yoğunluğu etkili olmuştur.

Diyarbakır'da egemenlik kuran bu uygarlıklardan en fazla eser bırakanlar; Romalılar, Bizanslılar, Abbasiler, Mervaniler, Selçuklular, Artuklular ve Osmanlılar olmuştur. Kentin merkezinde birbiri ile kesişen kuzey-güney ve doğu-batı doğrultulu yollar ve bu yollara bağlantılı dört ana kapı bulunmaktadır. Zaman içinde bu kapıların ve yolların etrafı yeni yapılmış binalarla çevrelenmiştir ve yeni bir biçim kazanmıştır. Bu yolların kuzeydoğusunda ise iç kale bulunmaktadır (Parla, 2005).

4. yüzyılda Pers Kralı'nın emri ile şehir, ortadan bir sur duvarı ile bölünmüştür. 528 yılında kent Mardin tarafına doğru gelişme göstermiştir. 997 yılında kente egemen olan Mervanoğulları, kentin doğusuna bir saray inşa ettirerek sur duvarı ve saray arasını birbirine bağlayan Dicle Kapı'yı açtırmıştır (Beysanoğlu, 1987).

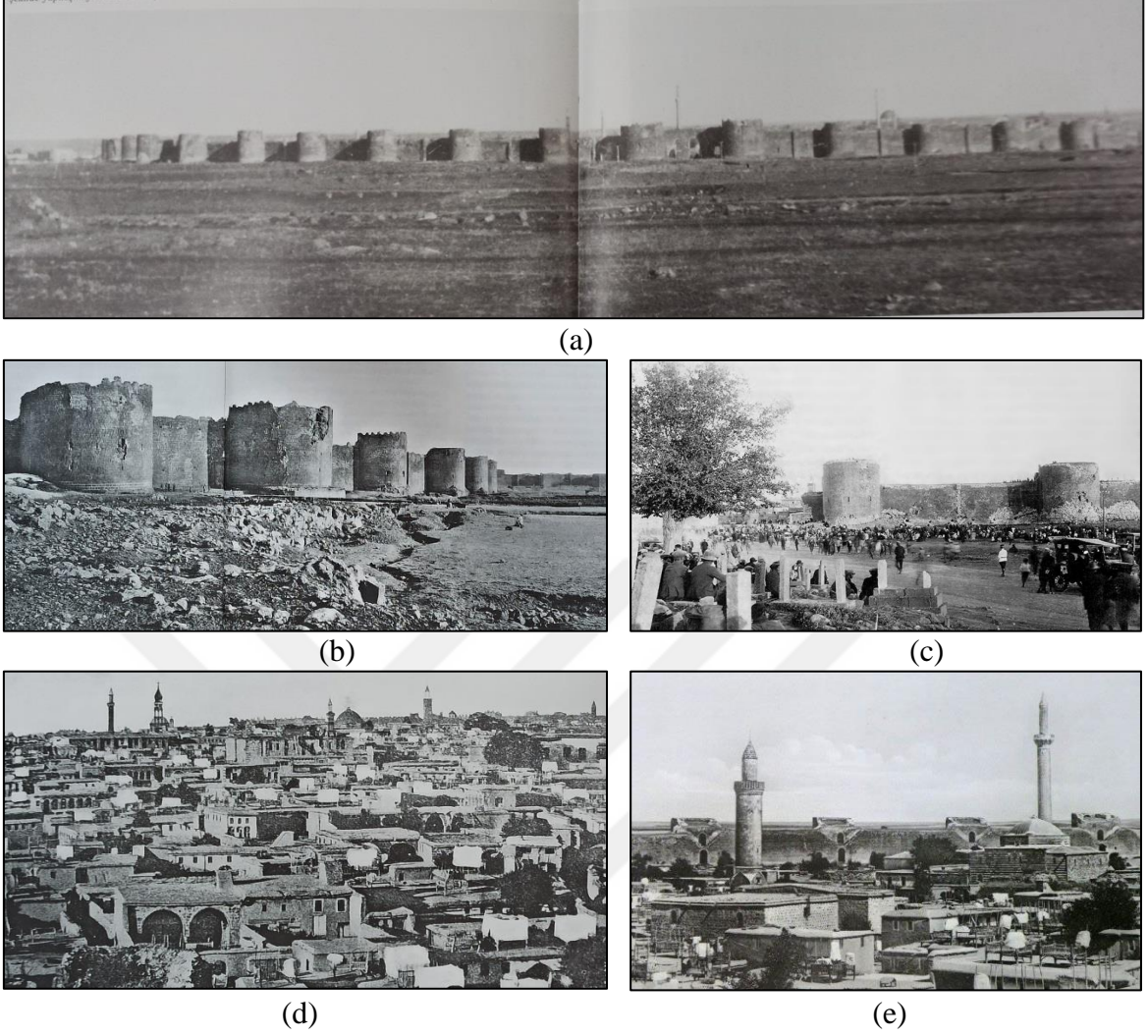
603 senesine kadar el değiştiren Diyarbakır iç kalede Artuklu Sarayının inşası ile aynı dönemde iç kaleyi kuzey ve güney olmak üzere ikiye ayıran ikinci surun inşa edildiği düşünülmektedir (Parla, 2005).

1231-1232 yılında kente Eyyubi Sultanı egemen olmuştur ve kentin dış surunu yıktırarak taşlarını iç surların kuvvetlendirilmesinde kullanmıştır (Beysanoğlu, 1987). Osmanlı Döneminde Kanuni Sultan Süleyman'ın emri ile iç kale alanı genişletilmiştir.

Tarih boyunca surların yerleşme alanını çevrelediği bu alanda surların onarımı ile sürekliliğin devamı sağlanmıştır. Kale dışında yeni bir şehrin kurulması ile ilgili ilk girişim 1867-1875 döneminde Diyarbakır Valisi Kurt İsmail Paşa tarafından yapılmıştır. Bu dönemde sur dışına bir kışla, bir hastane, cami, hükümet konağı inşa edilmiştir (Beysanoğlu, 2001).

1930'lu yıllarda sur dışında yerleşmelerin artması ile şehrin hava alabilmesi için surların yıktırılmaya başlandığı bilinmektedir. 1942 yılında Urfa ve Dağ Kapı onarılmıştır ve Hindi Baba Kapısı açılmıştır.

1944 yılında ise, Urfa Kapı'nın iki kapısı arasına bu kapılardan daha yüksek bir kapı açılmıştır (Beysanoğlu, 2001). Kent nüfusunun tamamı 1940'ların ortalarına kadar suriçinde yerleşim göstermiştir (Şekil 11). Suriçi yerleşiminde Geleneksel Diyarbakır Evleri alınan göçler ve artan konut ihtiyacı nedeniyle tahrip edilmiş, kontrolsüz yapılaşmıştır (Arslan, 1999).

Şekil 11. Diyarbakır Tarihi Suriçi yerleşimine ait görüntüler

- (a) Batı ve kuzey batı sur dışı (Değertekin, 1999)
- (b) Gabriel'den Urfa Kapı (Kaçalın, 1999)
- (c) Dağ kapı ve mezarlık -1940 (Garden/Tuncer, 1999)
- (d) Suriçi 1910 görünüm (Toprak, 1999)
- (e) Suriçi 1930 görünüm (Belediye Arşivi, 2018)

2.1.3. Diyarbakır Surdışı Kentsel Gelişim ve Çok Katlı Konutlaşma Süreci

Diyarbakır'ın ilk yerleşim yeri olan Suriçi bölgesi aldığı göçlerle kontrolsüz olarak yapılaşma göstermiştir (Şekil 12). Suriçi yerleşiminin konut ihtiyacını karşılayamaz hale gelmesiyle sıkışan kent surdışına doğru gelişmeye başlamıştır (Şekil 12).

1950'lerde surdışına doğru gelişen kent 1980'li yılların ortasına kadar, 1940'ta tamamlanan Diyarbakır demiryolu hattının doğusunda planlı, batısında ise kontrolsüz gelişim göstermiştir. 1935'te demiryolu büyük bir törenle ilk lokomotif sesi duyulduktan

iki yıl sonra 1937’de temel atılmıştır. 10 Eylül 1940’da Diyarbakır-Bismil, 29 Haziran 1943’te Diyarbakır-Batman demiryolu hizmete açılmıştır (Beysanoğlu, 2001).

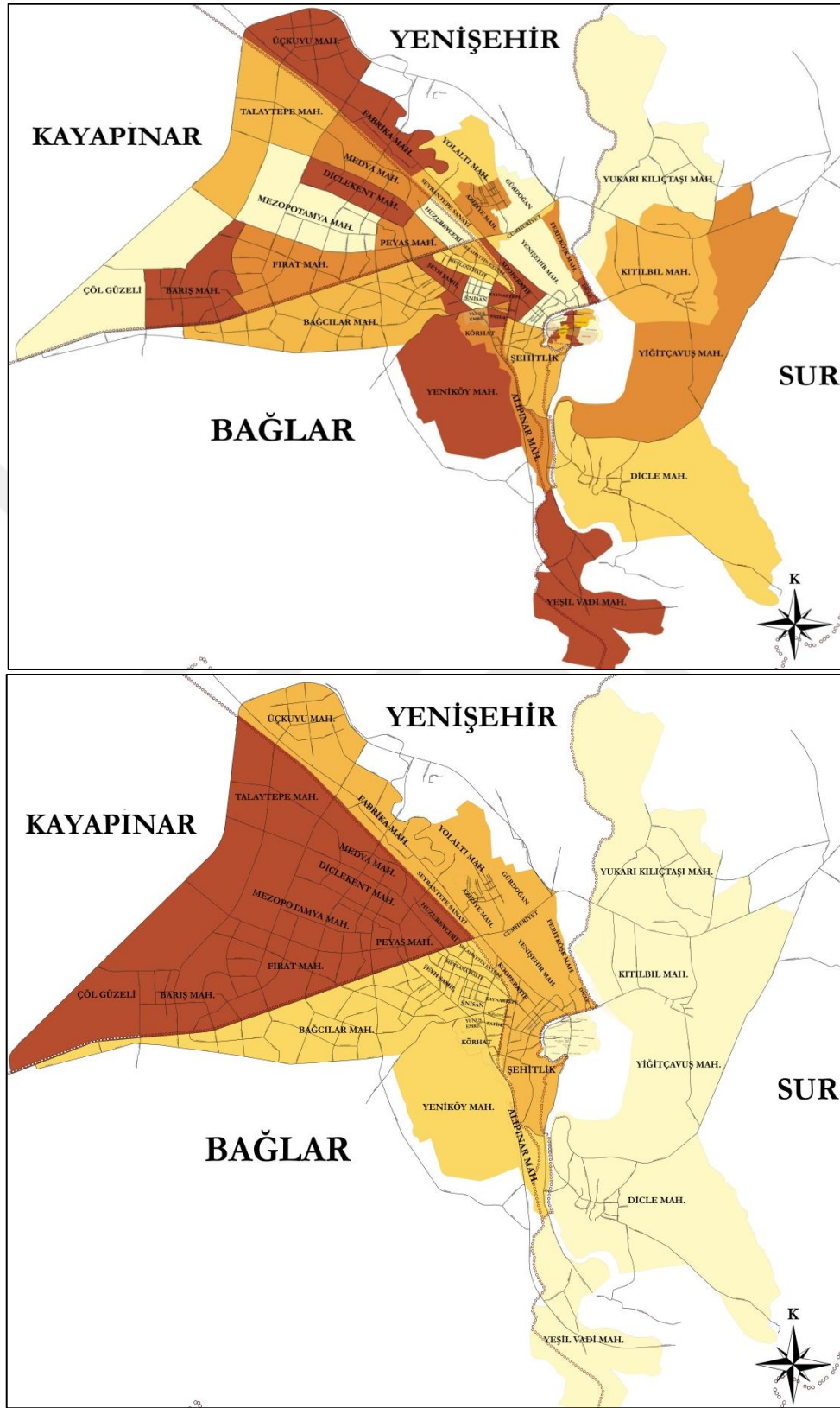

Şekil 12. Suriçi ve Sur dışı yerleşim alanından görünüm

- (a) Suriçi yapılaşması örneği (Toka, 2017)
- (b) Sur çeperi gecekondular 1960-70 görünüm (Arslan, 1999)
- (c) Dağkapı 1940’lı yıllar (Belediye Arşivi, 2018)
- (d) Dağ kapı ve Emirgan Parkı -1950’li yıllar (Belediye Arşivi, 2018)

Diyarbakır doğal ve yapay eşiklere göre gelişim göstermiş bir kenttir ve günümüzde 4 merkez ilçe belediyesi (Kayapınar, Bağlar, Yenişehir ve Sur) ve 2 belde belediyesinden (Bağırvar, Çarıklı) oluşmaktadır (Şekil 13 ve 14).

Askeri alanlar, Dicle nehri ve topografik koşullardan dolayı kent kuzey ve kuzeybatıya doğru gelişme göstermiştir. Kent Batı ve kuzey batıda; İstasyon ve Bağlar, Kuzeyde Ofis ve Kayapınar’a doğru gelişmiştir. 1970’lerde Yenişehir, 1980’lerde Bağlar, 1990’larda Huzurevleri ve Peyas, 2000’lerden sonra Kayapınar semtlerinde yoğun yerleşim söz konusudur.

Şekil 14. Diyarbakır'ın mahallere göre bölünüşü (Biçen, 2018)

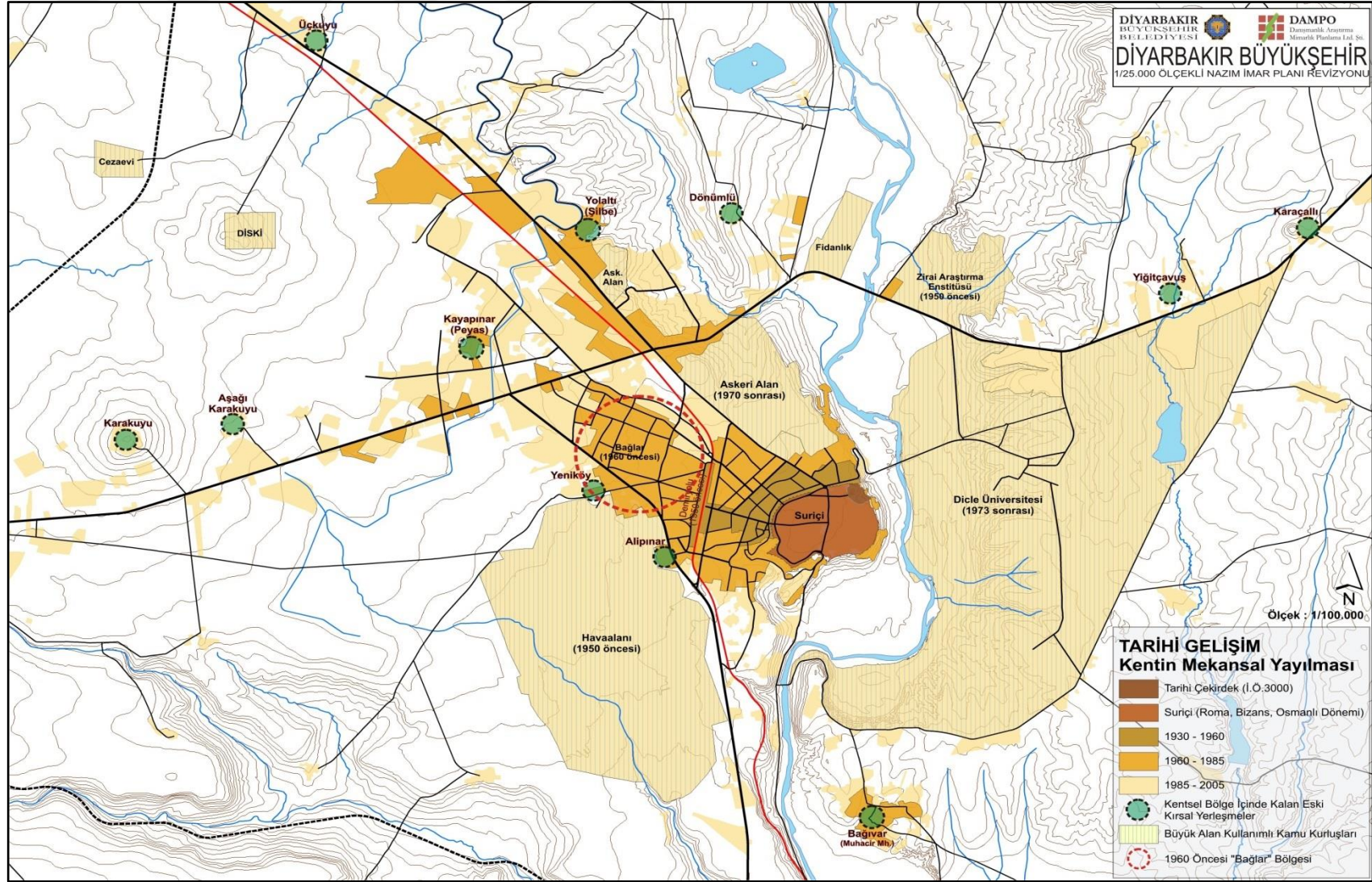
Kentin gelişimi kontrollü ve kontrolsüz olarak devam etmiştir. Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'nin Planlama Tarihi Raporlarına (2008) göre; Diyarbakır'ın bilinen ilk planı, 1937 yılında yapılmıştır. Planla ilgili yeterli bilgi bulunmamasıyla birlikte, plan Suriçi ve Yenişehir bölgeleri ile Bağlar, Şehitlik mezarlığı, kuzeydoğuda bugünkü askeri bölgenin bir kısmını kapsamaktadır.

1937 planı ile Sur dışında, modern şehircilik anlayışına uygun olarak yeni bir kent planlanmıştır. Bu bölgede, kentin yeni kamusal alan gereksinimlerine uygun, kamu, eğitim, sağlık, park ve spor alanları ayrılmış, konut bölgeleri ise düşük yoğunluklu, bahçeli konut alanları olarak tasarlanmıştır. 1937 yılı imar planı, yeni yapılacak modern yapıların yapımını destekleyici kararlara sahip olmuştur. İç kaleye giden İzzet Paşa Caddesinin üzerinde 4 otel, 30 dükkan ve 15 ev yapılması sağlanmıştır. Ayrıca bu caddenin iki yanında yeni yapılaşmalar öngörülmektedir. Bugünkü Yenişehir Bölgesi'nin dokusu bu plana göre biçimlenmekle birlikte, Yenişehir; kentin yeni kamusal alan gereksinimlerine uygun kamu, eğitim, sağlık, park ve spor alanları ayrılarak düşük yoğunluklu, bahçeli konut alanları olarak tasarlanmıştır (Rapor, 2008).

1937'den bu yana Sur dışı'nda 6 kapsamlı planlama çalışması yapılmıştır (Şekil 15). Bu durum, merkezi iş alanları ve çevresinde nüfus artışı ve yoğunlaşmaya neden olmuştur. İller Bankası tarafından 1959 yılında Nazım Plan, 1962 yılında Suriçi Uygulama İmar Planları hazırlanmış ve yürürlüğe girmiş, 1965 yılında Sur dışında kalan alanları kapsayan imar planı hazırlanmış, 1983 yılında Şehir Plancısı Zühtü Can tarafından başlatılan planlama çalışmaları 1985'te tamamlanmış, 1994 yılında aynı müellif tarafından planların revizyonu yapılmıştır.

2001 onaylı Kayapınar Bölgesi'nin imar planları ise 2005 yılında revize edilmiş, Üçkuyu toplu konut bölgesi planları 2005 yılında onaylanmıştır. 2005 yılında Diyarbakır Büyükşehir Belediyesince, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Sınırları için 1/25000 ve 1/5000 ölçekli nazım imar planları yapılmıştır.

1988 yılında Diyarbakır sur içinin sit alanı ilan edilmesiyle yasa gereği hazırlanan 1/1000 ölçekli koruma amaçlı imar planı, 9.11.1990 tarih ve 609 sayılı Diyarbakır Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu kararı ile yürürlüğe girmiştir. Tarihi çekirdek doku içerisindeki konut alanı 7,73 ha olup süreç içerisinde artarak 2005 yılında 3.078,27 ha alana ulaşmıştır (Gölcük, 2010) (Tablo 7, Şekil 16).

Şekil 16. Kentin Tarihsel Süreçte Mekansal Yayılması (Diyarbakir Büyükşehir Belediyesi, 2016)

2.1.3.1. Cumhuriyet'in İlanı (1923) -1960 Dönemi

Bu bölümde Cumhuriyet'ten günümüze çok katlı konut yapılaşmasının gelişim süreci dönemler halinde aktarılmıştır.

Cumhuriyet'in ilanından 1940'lı yıllara kadar kent nüfusunun tamamına yakını Suriçi'nde ikamet etmekteydi (Sami, 1998). 50'li yıllarla beraber kent, Surdışı/Yenişehir bölgesi doğru kaymaya başlamış, bugünkü Şehitlik ve Kooperatif mahalleleri gelişim göstermiştir (Şekil 17).

Şekil 17. 1952 kentin genel görünümü (Belediye Arşivi, 2016)

İlk olarak kamu binaları ve bu kurumlara bağlı lojmanların sur dışına yerleşimi ile idari alanlar taşınmıştır (Halifeoğlu & Dalkılıç, 2011). Sonraki süreçte yerleşim alanları da yayılmaya başlamıştır. Diyarbakır kentleşme sürecinden bahsederken bu dönem için İkinci Dünya Savaşı sonrası tarımda makineleşmenin işgücüne olan ihtiyacı azaltması, kentsel olanakların ve iş istihdamının daha çekici bulunmasıyla/özendirilmesiyle oluşan göç hareketlerinin kentin hızlı büyümesinde etkili olduğunu, 1950’lerde Türkiye’de Emlak Bankası ve Sosyal Güvenlik Kurumunun kredi desteğinin özellikle kooperatifler aracılığı konut üretimini arttırdığını belirtmek gerekir. Anadolu’nun diğer kentleri gibi bu dönemde göç olarak gelişen kentte ortaya çıkan konut ihtiyacı yeni alanların açılmasının temel sebebidir. 1935 yılında yapılan ilk nüfus sayımında Diyarbakır Kenti’nin nüfusu 34.642 kişi olup 1950’de 45.053, 1955’te 61.224, 1960’da 102.653’e ulaşmıştır (TÜİK, 2018).”Varlıklı” ve “yoksul”, farklı etnik/dini kökenlere sahip kentlilerin bir arada yaşadığı nüfus alınan göçler ile beraber değişime uğramıştır (Kankal ve Cihan, 2018).

Belediyeler yasasından sonra 1930 yılında imar hareketleri başlamasına paralel olarak 1937 yılında Diyarbakır’ın ilk planı yapılmıştır. Planın Suriçi ve Yenişehir bölgelerini batıda Bağlar, güneyde Şehitlik Mezarlığı, Kuzeydoğuda Yenişehir Mahallesi ve bugünkü askeri bölgenin bir kısmını kapsadığı, gelişimin doğu Dicle nehri, güneybatı topografya gibi doğal engellerle, kuzeyde ve güneyde de askeri alanlar gibi yapay engellerle sınırlandığı belirtilmektedir (Rapor, 2008; Gölcük, 2010). Kentin batısında 1940 yılında inşa edilen demiryolu ve istasyon yer almaktadır. 1950’li yıllarda kentin istasyon ile bağlantısını sağlamak üzere Urfakapı’dan istasyona Akkoyunlu Caddesi, Dağkapı’dan Seyrantepe’ye Elazığ Yolu bağlantısı açılmış ve Sur’a paralel ikinci bir cadde ile bu hatlar arasında bağlantı oluşturulmuştur (Halifeoğlu & Dalkılıç, 2011). Sura paralel ikinci caddenin üzerine Genel Müfettişlik Bina ve Konutu, Kolordu Komutan Evi, Tekel ve Bayındırlık, lise, memur evleri, öğretmen lojmanları; Dağkapı-Elazığ yolu üzerine de Şehir Sineması, Orduevi, Halkevi Vali Konutu, Parti Merkez Binası, Kız Enstitüsü gibi kamusal işleve sahip binalar yapılmıştır (Halifeoğlu & Dalkılıç, 2011). 1932 yılında kurulan Halkevi ve 1949 yılında inşasına başlanan Dilan Sineması da, sur dışına sosyal ve kültürel yapıların inşasını hızlandıran bir etki yaratmış, 1950-1970 yılları arasında Sur dışı’nda kurulan Site, Dilan ve açık Yıldız Sineması kentlilerin sur dışına yönelmesine etki etmiştir (Şahin, vd., 2019). Bugünkü Yenişehir bölgesinin dokusu, bu yapılar etrafında gelişim göstermiştir. 1951’de sur dışında yeni bir şehir kurma fikri ile Mustafa Ekinci ve arkadaşları Diyarbakır Yeni Evler Yapı Kooperatifini kurmuş, 1952’de 66 ev için temel

atma töreni yapılmıştır (Beysanoğlu, 2001). İki yıl içinde 100 evin tamamlanarak dağıtılması sonucu yeni kooperatifler ortaya çıkmış 4-5 yıl içinde modern bir şehir ortaya çıkmıştır (Beysanoğlu, 2001). Türkiye’de konut kooperatifçiliğinin 1930’lu yılların ikinci yarısından itibaren gelişmesiyle beraber 50’li yıllarda devletin kooperatifçiliği desteklemesi, sur dışında konut yapılaşması kooperatifler eliyle oluşmuştur (Arslan, 1999). 1951 yılında kadastral harita hazırlanarak parsel sınırları belirlenmiştir. Bireysel mülkiyette olan 1–2 katlı geleneksel evler, 1954 yılında 6217 sayılı kanunun kat mülkiyetine olanak tanınmasıyla yıkılmış ve yerlerine çok katlı konut birimleri işyerleri inşa edilmiştir. (Rapor, 2008).1940-1954 yılları arasında yaşanan “mesken buhranı” için yerel gazete haberlerinin analizini yapan Türkmen Yılmaz (2015), çalışmasında bu dönem konutlarının yüksek kira bedellerine sahip olmasından, memurların konut gereksiniminden ve Suriçi yerleşiminin doyuma yaklaşması ile beraber konut ihtiyacının nasıl “mesken buhranı” olarak nitelendirildiğini ortaya koymakta, dönemin Bayındırlık Bakanı Cevdet Kerim İncedayı’nın Yenişehir’de kurulan memur evleri (Şekil 18) için yaptığı açılıştan sonra gazeteye verdiği açıklamadan bahsetmektedir. Bu haberde 447 memur evinin 161’i tamamlandığından, hiyerarşik olarak dağıtılan evlerin memurların konut gereksinimini ortadan kaldırmadığından, yüksek kiralar ödeyen memurlar arasında husumet konusu olduğundan söz edilmektedir (Türkmen Yılmaz, 2015).

Şekil 18. Hindibaba Caddesi’nde Memur Evleri (Beysanoğlu 2001)

Üzüm bağlarından oluşan bugün Bağlar ilçesi içerisinde kalan yeterli altyapı hizmetlerinin olmadığı bölgede, 200 civarı Bağevi'nin bulunmakta ve göçle gelmeye devam eden nüfus maddi yetersizliklerden dolayı burada gecekondulaşma yoluyla barınma ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmaktadır (Türkmen, 2015; Atlı, 2014). Bununla beraber Diyarbakır'da ilk gecekondu bölgesi olan Dicle Mahallesi de 1950'de oluşmuştur (Özbudak ve Bekleyen, 2006).

1950'li yıllarda Diyarbakır'da kooperatifler aracılığıyla Yenişehir semtinde konut üretimi başlamıştır (Şekil 19). Ekonomik ve toplumsal hareketlilik mekansal hareketliliği de beraberinde getirmiştir. Arslan (1999), çalışmasında kenti değerlendirirken, ilk gecekondu nüvelerinin bu dönemde oluştuğundan, geleneksel konutların el değiştirerek, yerleşiklerin surdışına doğru çıktığından bahsetmektedir. İlk olarak esnaf ve tüccarların ayrıık düzende bahçeli müstakil konutlara sonrasında kredi teşvikleri ve kat mülkiyetine düzenlemelerinin etkisiyle kooperatifler aracılığıyla üretilmiş Yenişehir bölgesinde Lise Caddesi üzerinde yer alan çok katlı konutlara geçiş olmuştur (Arslan, 1999). Yerel gazete haberine göre 1957'de tekel işçilerinin Diyarbakır Belediyesi'nden işçi lojmanları için arsa talebinde bulunmaları üzerine belediye, Yenişehir'de 10 bin metrekare üzerine 50 işçiyi barındırabilecek kadar bir arsayı tekel işçilerine tahsis etmiştir (Öğrendik, 2013).

Şekil 19. 1960'lı yıllarda konut yapılaşmaları, Ziya Gökalp Lisesi çevresi (Tekin, 1964)

Bu dönemde konut yapılaşması kooperatifler aracılığıyla gerçekleşmiştir. Bu dönem öne çıkan yapı kooperatifleri; Yeni Evler Kooperatifi, Maarif Evleri Yapı Kooperatifi, Güzel Evler Yapı Kooperatifi, Dicle Yapı Kooperatifi, Şenevler Yapı Kooperatifi, Doktor Evler Yapı Kooperatifi ve Mühendisler Yapı Kooperatifi olup gelişim alanlarında yapılan üretim, konut ve ticari alanlar şeklindedir (Türkmen Yılmaz, 2015; Arslan, 1999).

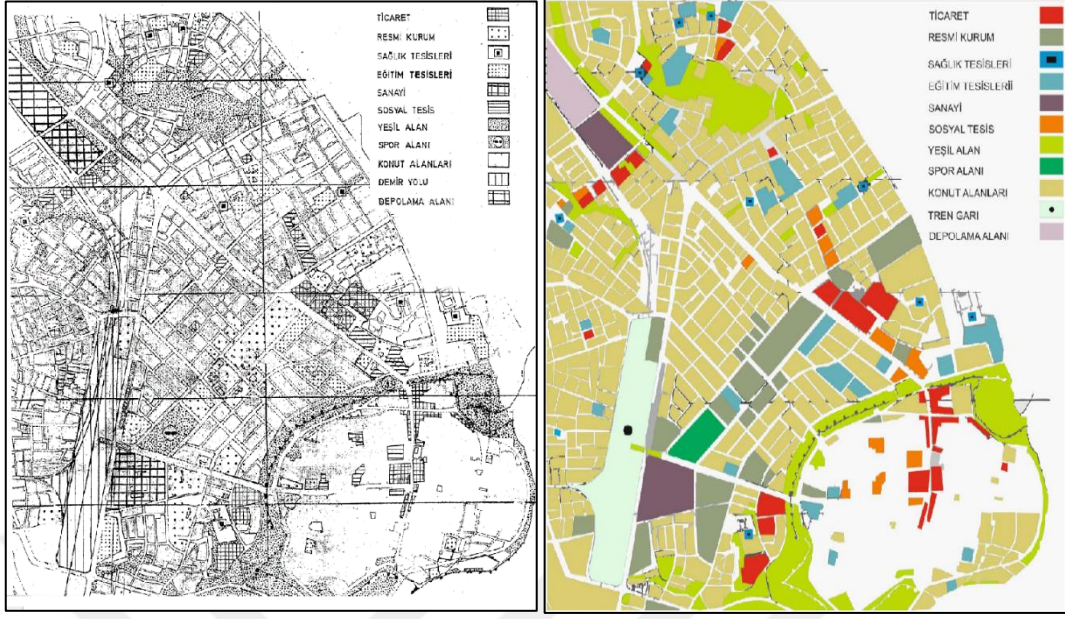
Surduşı kentsel gelişim açısından değerlendirildiğinde Yenişehir bölgesinde konut alanlarının oluşturulduğu, gelişim yönünün bu bölge olarak verildiği, sur çeperlerinde ilk gecekonduların oluştuğu, ilk çok katlı apartmanların altının ticari alan olarak düzenlendiği ve ticaret aksının da bu yönde gelişim gösterdiği, Sur dışında bulunan surlar ve Yenişehir gelişim bölgesi arasında bağlantı noktası olan Dağkapı Meydanı'nın kent parkı olarak düzenlendiği ve Yenişehir'e altyapı hizmetlerinin götürülmeye başlandığı durum söz konudur (Arslan, 1999).

Konut ihtiyacının ortaya çıkması ve kentin surduşına doğru gelişim göstermesi ile Surduşı için planlama ihtiyacı ortaya çıkmış ve konut gelişiminde nispeten planlı bir döneme geçilmiştir.

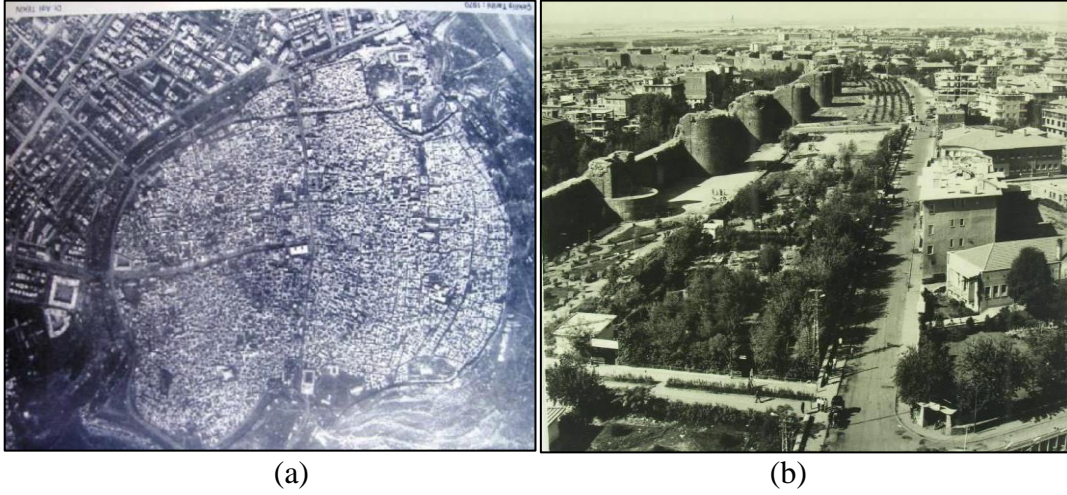
2.1.3.2. 1960-1984 Dönemi

1950'li yıllarda başlayan konut sorunu, gelen göçlerin devam etmesiyle 1960 yılında 79.888 olan nüfus, 1965 yılında 102.653, 1970 yılında 149.566, 1980 yılında 235.617, 1985 ise 305.940'a çıkmıştır. Hızlı nüfus artışının getirdiği konut ihtiyacı, yeterli mühendislik hizmeti alamayan konutların plansız ve kontrolsüz şekilde sur içinde ve sur eteklerinde inşa edilmesine neden olmuştur. Hızla gelişen kent için ilk Surduşı planlama çalışması bu dönemde yapılmıştır.

İller Bankası tarafından 1961 ve 1965 yılında Suriçi ve Sur dışını (Yenişehir Mahallesi) kapsayan 6 paftalık 1/1000 ölçekli imar planları (Şekil 20) hazırlanarak yürürlüğe konmuş, kentin sur dışındaki gelişimi bu plan çerçevesinde gerçekleştirilmeye çalışılmıştır (Şekil 21) (Rapor, 2008). Gelişme alanları Seyrantepe ve Bağlar olarak belirlenen planlama çalışması, ayrılan bölgelerin bir kısmının askeri alan olarak değiştirilmesi ve nüfus artışının hızlı olması sebebiyle tam olarak uygulanamamıştır. 1970'li yıllara gelindiğinde Diyarbakır suriçinde yapılaşma hızlanarak yoğunlaşmış ve tahrip olmuş, tescil çalışmaları 1972 yılında başlatılmıştır. Bu dönemin önemli gelişmelerinden biri de 1974'te Diyarbakır Üniversite'nin açılmasıdır (Beysanoğlu, 2001).

Şekil 20. 1965 Surdışı Nazım İmar Planı (Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, 2010)

Şekil 21. 1970-1975 Diyarbakır kent görünüşleri

(a) 1970 Diyarbakır Surdışı (Yenişehir) hava görüntüsü (DBB, 2010)

(b) 1975 Diyarbakır Surdışı (Yenişehir) kent görünümü (Anonim, 2018)

Yenişehir bu dönemde konut kooperatifleri ve sağlanan kredi destekleri ile yeni gelişim alanı olarak teşvik edilmiştir. Planlı konut üretimi; özel girişimler, devlet eliyle yapılan lojmanlar ve ağırlıklı olarak kooperatiflerden oluşmaktadır. Büyükşehir Belediyesinden alınan ruhsat kayıtları incelendiğinde 98 adet kooperatifin ve 159 adet özel girişim yapısının ruhsat aldığı tespit edilmiştir (EK 106-111). Diyarbakır Ticaret ve Sanayi

Odası arşiv kayıtları incelendiğinde 93 adet kooperatifin bu dönem aktif olarak üretim yaptığı görülmektedir. Ulaşım problemi, teknik altyapı imkansızlıkları ve arsa sıkıntısı bu dönem gelişimi sınırlayan unsurlar olarak değerlendirilebilir. Memur evlerinin yer aldığı kooperatiflerin bulunduğu Yenişehir Mahallesi (Şekil 22) ile göçle gelen kontrolsüz yapılaşmanın olduğu Bağlar bölgesinin bugünkü görünümü o yıllarda şekillenmeye başlamıştır. 1950’lerde kırsaldan başlayan göç ile gelen nüfus, yerleşik olan nüfusun kent dışına göç etmesine yol açmıştır.

(a)

(b)

Şekil 22. 1970’li yıllar Diyarbakir konut yapılaşmaları

(a) Yenişehir Bölgesi Ofis Caddesi konut yapılaşması (Beysanoğlu, 2001)

(b) Diyarbakir Surdışı (Yenişehir) kent görünümü-1969 (Anonim, 2018)

Kentin kültürel, dinsel ve ekonomik değişimi bu dönemde ki yer değiştirme hareketlerinden dolayı değişime uğramıştır (Erkan ve Bağlı, 2005). 1980'lere kadar devam eden bu hareketlilik içerisinde en yoğun 1970'lerde yaşanan nüfus hareketleri, nüfusun niteliğini değiştirmiş, etnik farklılıklar gösteren dokuda özellikle zanaat ve din öncüleri kent dışına göç etmiştir (Erkan ve Bağlı, 2005). Bu nedenle kentin yapısı bir yandan değişirken diğer yandan kırsaldan gelen nüfusun "kentli olma bilincine dair entegrasyonu alt düzeyde kalmış, gerek yerleşim dokusunda gerek yaşam şekillerinde (üretim şekilleri ve kırsal yaşam alışkanlıkları) anlaşılabilen arada kalma durumu yoksulluk ve adapte olamama olarak yansımıştır.

1980'den sonra göç edenlerin sanayi ve hizmet sektörü gibi örgütlenmiş bir yapıda istihdam edilememesi, organizasyon ve standardizasyonun olmadığı marjinal sektörde yer almasına neden olmuştur. İki sınıfta değerlendirilen bu sektörlerin birisi küçük ölçekli el sanatları, ticaret ve hizmet çalışanlarından oluşan esnaf ve sanatkarlardan, diğeri ise seyyar satıcılar, gündelik hizmetler, bekçilik gibi çoğunlukla beden gücüne dayalı işler ile illegal kazanç getiren yankesicilik, dilencilik gibi işlerden oluşan gruptur (Kılıç, 2017).

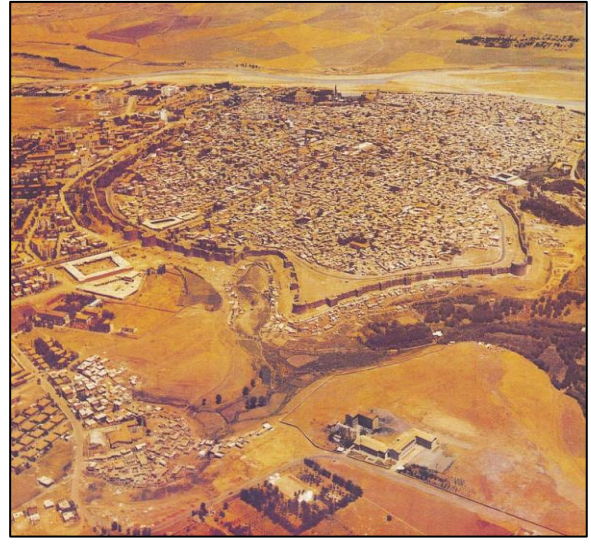
Keser (2011), Diyarbakır kentinde yaşanan en "özgül" yer değiştirme hareketlerinin 1984 yılındaki çatışma ortamı ile başladığına işaret eder ve 1980-1999 aralığında yaşanan bu göçün sebepleri nedeniyle sonuçlarını ayrı bir kategoride zorunlu göç olarak değerlendirmektedir. Bu durum değişkenleri ile bir sonraki bölümde değerlendirilmiştir.

Arslan (1999), 1963-1973 yılları arasını; geleneksel dokunun nüfus yoğunluğunun artmasına bağlı olarak tahrip olduğu, Yenişehir gelişme bölgesinde Demiryolu hattına kadar olan Ofis semtinin apartman tipi konutlarla geliştiği (Şekil 23) ve imar değişiklikleri/kat mülkiyeti düzenlemelerinden kaynaklı olarak surdışında modern konutun ilk örnekleri olarak kabul edilebilecek müstakil bahçeli konutların yıkılarak çok katlı konutların yapıldığı dönem olarak nitelendirmektedir.

Bu dönem gelişen Ofis semti günümüzde ticaret merkezi olarak değerlendirilmeye beraber küçük satış mağazaları ve acentalardan oluşmakta ve ticari merkez Suriçi olarak değerlendirilmekteydi. Yenişehir nispeten planlı gelişim gösterirken, üzüm bağlarının ve bağ evlerinin tahrip edilmesiyle orta ve alt gelir grubunun tercih ettiği Bağlar semti bu dönemde yaklaşık 100.000'e ulaşan nüfusuyla, kontrolsüz gelişim göstermiştir (Arslan, 1999). Seyrantepe'de de gecekonduların oluşması ve karşısında "Gecekondular Önleme Bölgesi" yapılmıştır.

(a)

(b)

(c)

(d)

(e)

(f)

Şekil 23. 1960-1980 Diyarbakir kent görünümüleri

- (a) 1970'ler Dağkapı Meydanı ve çevresi /çok katlı konutlar (Tekin, 1971)
- (b)1970'ler genel görünüm (Büyükşehir Belediyesi, 2008)
- (c)Yenisehir Surdışı müstakil ve çok katlı konutlar (Tekin, 1971)
- (d) Hindibaba kapısından Yenisehir'e bir bakış (Tekin, 1971)
- (e) 1980'ler Kartpostal Ekinciler Caddesi/Ofis (Anonim)
- (f) 1960 sonrası Yenisehir konutlarının sokak görünümü (Biçen, 2019)

Bu dönem yapılan ruhsat almış konutlar genelde bodrum ve teras katı hariç 4-6 kat üzeri yığma ve karma taşıyıcı sistemli olup, konut ve ticari kullanıma yönelik apartman yapılaşması şeklinde gelişmiştir (Şekil 24).

Dönemin sonlarına doğru kaçak yapılaşmanın hakim olduğu Bağlar bölgesinde 5-8 katlı asansörsüz veya asansörlü apartmanlar ortaya çıkmıştır (Dağ vd, 1996). Cadde hattı boyunca yapılan çok katlı konutlar ve arka sokaklarda süreç içerisinde çok katlı yapılara dönüştürülmeye çalışılan 2-3 katlı yapılar bulunmaktaydı.

Gecekondu Kanunu ile Kat mülkiyeti Kanunu düzenlemeleri bu sağlıksız yapılara af getirirken Türkiye'nin farklı kentlerinde olduğu gibi konut kullanıcıları tarafından "kat çıkma imkânı" olarak algılanmış ve kontrolsüz yapılaşma gecekonduculardan apartkondulara doğru geçiş yapmıştır.

Yapım tekniklerinin gelişmesi de bu bölgede betonarme yapıların artışına yol açmıştır. Mühendislik hizmetleri alınmadan, altyapının yetersiz oluşuna rağmen, 10-12 metrelik yollara inşa edilen bu yapıların bir bölümü 1980 imar affi ile ruhsatlandırılmıştır (Dağ vd, 1996). Bağlar bölgesinin bir kısmı çarpık yapılaşmaya devam ederken, kalan kısmı ve Yenişehir bölgesi nispeten planlı gelişim göstermiştir (Kıtay, 2002).

Çok katlı yapılaşmaları incelendiğinde bu dönem ruhsat almış yapılar için kooperatif faaliyetlerinin, kontrolsüz gelişen bölgelerde ise kullanıcı temelli özel girişimlerin ağırlıklı olduğu söylenebilir. Kooperatif ve özel girişimler aracılığıyla üretilen çok katlı konutlar dönem sonlarına kadar yığma veya karma, dönem sonlarında ise betonarme olarak inşa edilmiştir.

Bu dönem mühendislik hizmeti veren planlama ofisleri yok denecek azdır. Mühendislik hizmetlerinden yararlanılamamasının yanında bu dönem, ülke genelinden olduğu gibi malzeme ve ekipman açısından yetersiz bir dönemdir. İnşaat malzemelerinin yetersiz ve çeşitli olmayışından dolayı; yapım sistemleri ve yapının ince inşaatında kullanılan malzemeler tek tiptir.

Bu dönem kooperatiflerin yoğun olduğu bölgede yapılan yapılar günümüzde merkezi iş alanı bölgesine dönmüştür. Yapıların bir kısmı ticari amaçlı olarak dönüştürülerek kullanılırken, bir kısmı ise yıkılmış/yıkılmaya devam etmektedir. Yıkılan yapıların yerine ana cadde üzerinde iş merkezleri, aynı aksın arka çeperleri ise konut ve ticari kullanımlı yapılar olmak üzere inşa edilmektedir.

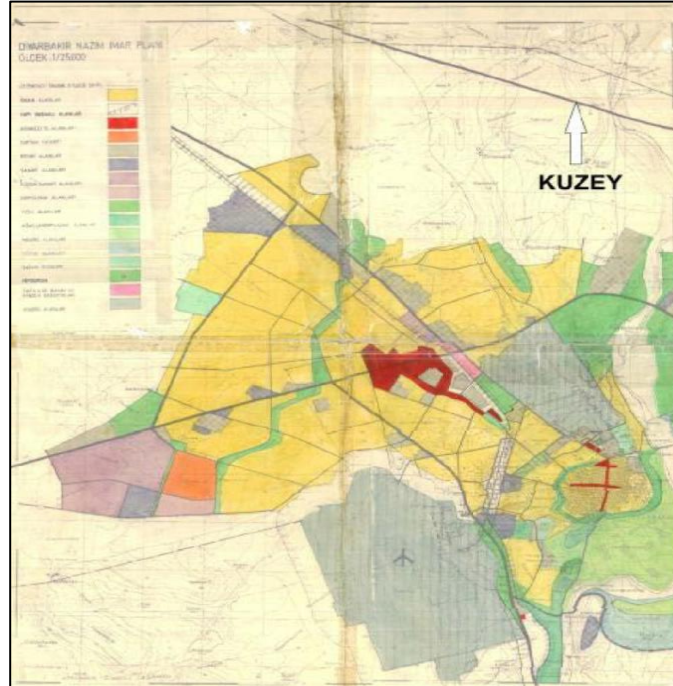

Şekil 24. Yenisehir Ofis çok katlı konut örnekleri (Biçen, 2018)

2.1.3.3. 1985-2004 Dönemi

Bu dönem çok katlı konut yapılaşmasının yaygınlaşmaya başladığı, 2000'li yıllarla beraber kontrollü yapılaşmanın ve ilk sitelerin ortaya çıktığı, kooperatifler eliyle çoklu çok katlı konut bloklarının inşası ile konut ihtiyacının karşılanmaya çalışıldığı, gecekonduların bir yandan artması, bir bölümünün de yerini apartkondulara bırakmasıyla Bağlar ilçesi çarpık yapılaşmış, kentte mekansal ve sosyo-kültürel ayrışma ortaya çıkmıştır.

1985-2004 dönemi konutlaşma sürecini değerlendirilirken öncelikli olarak yapılan plan çalışmalarına değinmek faydalı olacaktır. Planlama Tarihi Raporuna (2008) göre; 1983 yılında Sur, Yenişehir, Bağlar bölgesi ve köy statüsünde olan Kayapınar'ı kapsayan imar planı, Y. Şehir Plancısı Zühtü Can tarafından başlatılan planlama çalışmaları 1985'te tamamlanmıştır (Şekil 25). 1993 yılında aynı müellif tarafından planlarının revizyonu yapılmıştır. Bağıvar imar planı 1994, Çarıklı imar planı 2003'te yapılmıştır. 1985 Nazım İmar Planının hedefi 2003 yılında nüfusun 750.000 kişi olmasıdır. Ancak bu imar planı da diğerleri gibi nüfus hedeflerinin altında kalmıştır. Konut gelişme alanları Kayapınar, Şilbe Toplukonut bölgeleri ve Urfa Yolunun güneyidir. Çalışma alanları ise Elazığ ve Urfa yol aksları üzerindedir.

Şekil 25. 1985 yılında yapılan 1/25000 ölçekli Nazım İmar Planı (Belediye, 2008)

Yapılan revizyon ile, bazı bölgelerde kullanım değişikliklerine gidilmiş, bazı bölgelerin nüfus yoğunlukları artırılmıştır (Rapor, 2008). 1985 ve 1994 dönemi hızlı nüfus artışının ve yoğun göçün yaşandığı dönemdir. Göçlerin etkisiyle bu yıllarda kaçak yapılaşma (gece/apartkondü) sayısı artmıştır (şekil 26).

Şekil 26. (a) ve (b) Bağlar sokak görüntüleri (Toka, 2017)
 (c) Bağlar ve Yenişehir konut dokusu uydu görüntüsü
 (d) Gecekondu ve afet riski taşıyan bölgeleri (Belediye, 2008)

1994 bina sayım verilerine göre yapımı devam eden yaklaşık 2900 civarı çok katlı binalardan sadece 100'e yakınının ruhsatı bulunmaktadır. 1999-2000 yılları arasında yapılaşma Şanlıurfa Bulvarı ve Elazığ Bulvarı arasında kalan bölgede %85'e kadar çıkmıştır. Diyarbakır'da göç, 5 Nisan, Cumhuriyet, İplik Fabrikası ve Beşyüzevler gibi altyapı hizmetinin gitmediği semt ve mahalleri oluştururken, Bağlar, Şehitlik, Ofis, Yenişehir ve Suriçi gibi kentin eski yerleşim alanlarının değişmesine de neden olmuştur (Özbudak, 2004). Gecekondu nüfus oranının 1988'de kentin %30'u olduğu tahmin edilmektedir (Özbudak, 2004). Ruhsatlı konut gelişimi Yenişehir ve Kayapınar (Diclekent) bölgesinde gelişmeye devam etmiştir (Şekil 27).

1990'lar Yenişehir Ofis Senti Kartpostal

Diclekent Çok katlı Konutlar-2000'li yıllar

1990'lar Kayapınar Huzur Evleri

Diclekent Çok katlı Konutlar '90-00'li yıllar

Şekil 27. Diyarbakır çok katlı konut yapılaşması cadde ve sokak görünümleri (1985-2004)
(Anonim, 2016)

Göçlerin bu dönemde nitelik ve niceliksel olarak değişimi mekansal ve sosyal ayrışmanın ortaya çıkmasına, kentin katmanlaşmasına sebep olmuştur. Göç kuramcısı

Willam Petersen toplumsal sınıf farklılıkları temelinde beş göç tipi tanımlamıştır (Akt: Çağlayan, 2006). Bunlar; coğrafik doğal şartların etkisiyle şekillenen ilkel (primitive) göçler, bireysel karar ile yapılan toplu olmayan ve itkisi bulunmayan serbest (free) göçler, öncü göçmenlerin kurdukları ağ üzerinden yeni göçlerden oluşan kitlesel (mass) göçler, göçmenlerin karar verme ve seçme imkanının bulunduğu ancak sosyal baskıların sebep olduğu yönlendirilen (impelled) göçler ve karar verme yetkisi göçmenlerde değil devlet elinde bulunan zoraki (forced) göçlerdir (Çağlayan, 2006; Pala, 2013).

Polian (2003), zorunlu göçü ülkelerin kendi içerisinde bulunan insanları iradesi devlet elinde olmak suretiyle direk ya da dolaylı olarak zorlayıcı yöntemlerle yeniden iskan ettirmek olarak tanımlar. Tarihsel süreçte zorunlu göçlerin temellerinin değişime uğramadığından ve siyasi/pragmatik nedenlerin coğrafi şartlar ve zaman dilimi içerisinde şekillendiğinden söz eder. Bölgeleri homojenize etmek, isyanları önlemek, iç istikrarı sağlamak gibi siyasi nedenlerle birlikte ekonomik sebepler de önemli bir faktördür. Özetle zorunlu göç bireylerin kendi yerleşik yaşam alanlarından, devletin ekonomik, güvenlik ve sosyal olarak belirlediği politika ve yasal uygulamalara dayalı olarak gerçekleştirdiği, bireylerin iradeleri dışında oluşan ayrılma/nüfus hareketliliği durumudur (Gürel, 2001).

Diyarbakır'da da 1980'li yılların ikinci yarısından sonra başlayan göç, zorunlu göç olarak tanımlanmaktadır. Bu dönemde oluşan nüfus hareketliliğinde hem yerleşikler hem göç edenlerin psikolojik, sosyolojik ve ekonomik olarak göçe hazır olmaması durumu göçmenlerin kentle entegrasyonuna ve yerleşiklerle arasında sınıfsal ve ekonomik farklılıkların oluşmasına neden olmuştur. Marjinal meslek grupları ile beyaz yakalı orta sınıfın oluşturduğu yerleşim alanlarında güvensizlik, derin ekonomik farklar ve siyasi oluşumlarda farklı yoğunlukta tepkileri ortaya çıkarmaktadır (Erkan ve Bağlı, 2005).

1984'te başlayan illegal örgütlenmelerden kaynaklı olan ve 90'lı yıllarda "düşük yoğunluklu ve gayri nizami savaş" olarak nitelendirilen bölgesel sorunların artışıyla, 1987-1994 yılları arasında sıkıyönetim ve OHAL kapsamında güvenlik politikalarında köylerin boşaltılması ve yayla, mera gibi alanların yasaklanması gibi uygulamalar yer almış, bu durum çoğunluğu kırsalda yerleşik olan, ekonomik olarak sınırlılıkları olan nüfusun civarda bulunan kentlere zorunlu göçü ile sonuçlanmıştır (Koçal, 2016; Saraçoğlu, 2012; Keser, 2011). 1978 yılından 1987 yılına kadar devam eden 9 yıllık sıkıyönetim ve 1987 yılında başlayıp 2002 yılına kadar devam eden Olağanüstü Hal şartlarında bölgesel çatışmalar yoğun olarak devam etmiştir. Olağanüstü Hal kapsamında 905 köy ve 3.523 mezra boşaltılmış, 378.335 kişi buldukları kırsal yerleşimden ayrılmıştır. Ancak göçe

maruz kalan nüfus; Human Rights Watch tarafından iki milyon, Göç-Der tarafından üç-dört milyon, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü tarafından ise 953.680-1.201.200 kişi olarak belirtilmektedir (Keser, 2010; HÜNEE, 2006). 1980'li yılların ikinci yarısında başlayan zorunlu göçün toplumsal değişimleri, 2000'li yıllarla beraber ekonomik gelişmelere ve politikalara bağlı olan durumların kentin eşik noktalarını oluşturduğu söylenebilir. (Erkan VE Bağlı, 2005; Kılıç, 2017; Aladağ, 2016; Ekmekçiler, 2014; Hegem Vakfı, 2016; Yanmış, 2015; Kalkınma Derneği 2010). Kaya ve arkadaşlarının (2008), Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da yürüttükleri bir çalışmada, 1990'lar sonrasında ortaya çıkan göç dalgasının kentsel yoksulluk, kayıt dışı ekonomi, artan suç oranları, sokak çocukları, gecekondulaşma, gettolaşma, intiharlar, namus cinayetleri, aile içi şiddet, mafyavari ilişkiler gibi konuların önemli orana ve güçlü bir etkiye sahip olduğu vurgulanmaktadır. 1985-2005 yılları arasında 300 bin üzerinde göç alan kentin Bağlar bölgesi gecekondu ve apartkondu yapılarıyla giderek büyümüştür, yapılan araştırmalarda bu bölgenin %75'nin iskan ruhsatının bulunmadığı görülmüştür. Aynı zamanda göçle gelen nüfusun yarısından fazlasının bu bölgede ikamet ettiği tespit edilmiştir (Bağlı ve Binici, 2005). 1990'lı yıllarda yapılan imar çalışmalarında 119.200 m² olarak bırakılan yeşil/sosyal donatı alanından 101.850 m²'sinin yapılarla dolması yaşanan kontrolsüz yapılaşmanın bir diğer göstergesidir. Yerel yönetimlerin duruma hazırlıksız yakalanması ve çözüm üretememesi ile özellikle Bağlar bölgesi ve Yenişehir bölgesinin bazı mahalleleri gecekondu ve içiçe apartmanların yükseldiği yerler olmuştur. Çıkmaz sokaklar, dar caddeler ve yükselen apartmanlar arasında kalan bölgede acil durum ve ağır araçların hareketi de kısıtlanmıştır (Göktürk, 1997).

Kalkınma Ajansı raporuna (2010) göre; zorunlu göç ile gelenler, kentin belli bölgelerine doğal göçle gelenlerin yerleştiği semtlere yönelerek "hemşehricilik" ile yerleşmişlerdir. Yenişehir'e bağlı Aziziye, Gürdoğan ve Benusen Mahalleri ile Sur'a bağlı Fatihpaşa ve Savaş Mahalleri bu yerleşimlerin yoğun olarak rastlandığı yerlerdir. Bağlar Belediyesi sınırları içerisinde kalan Fatih, Muradiye, Kaynartepe, 5 Nisan ve Körhat Mahalleleri ile Yenişehir Belediyesi sınırları içinde kalan Aziziye, Cumhuriyet, Dicle, Ferit Köşkü ve Gürdoğan Mahallelerindeki yapıların çoğunluğunda iskan ruhsatı bulunmamakta ve bu yapılar, gecekondu olarak inşa edilmiştir (Bağlı ve Binici, 2005). Kentin bu bölgelerinde 10.000'in üzerinde gecekondu olduğu ve nüfusun önemli bir bölümünün ikamet ettiği belirtilmektedir. Bu yerleşim yerleri kentin tamamından sosyo-ekonomik ve mekânsal açıdan ayrılmaktadır. Gecekonduların yoğun olduğu bu

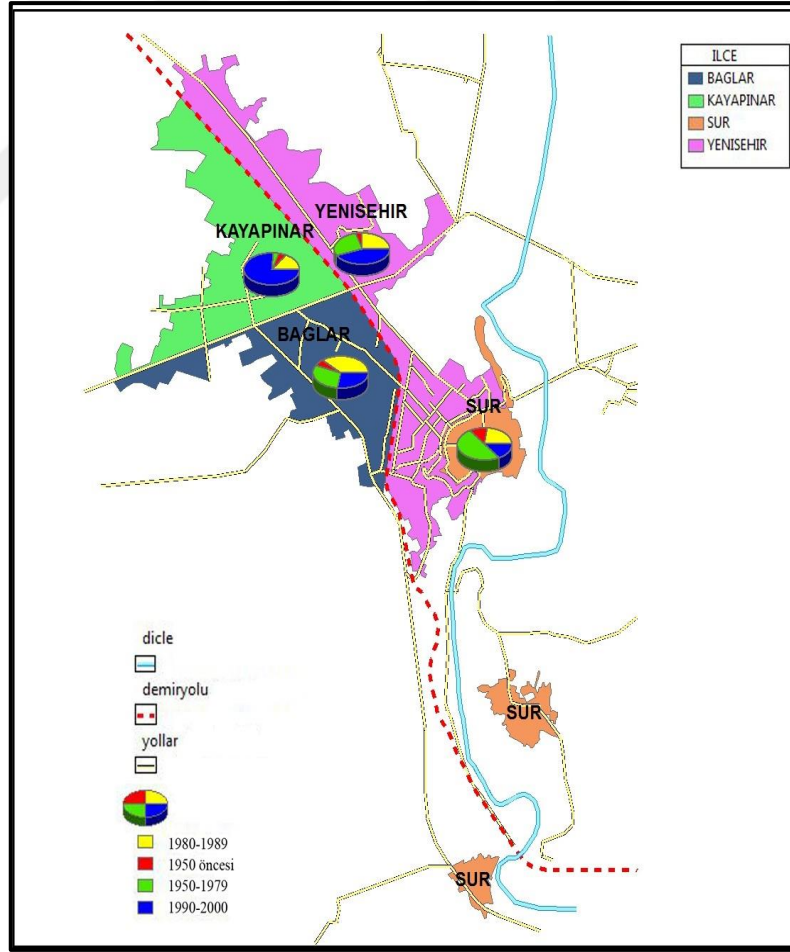
mahallelerde yaşayan kesimin bir çoğu işsiz, bir kısmı ise tarım, inşaat işçiliği hamallık, kaçak hayvan kesimi, seyyar satıcılık, gündelik ev işleri gibi mevsimlik, marjinal veya vasıfsız işlerde çalışmakta olup, düzenli bir gelire sahip değillerdir (Kılıç, 2017; Keser, 2010). Ayrıca zorunlu göçle gelenlerde erkek ve kadının çalışmasıyla beraber çocuklarının bir kısmı da yine benzer şekilde çalışma ortamına girmiştir. Hazırlanan raporda işsizlik ve kente entegrasyon sorununun bu bölgede yaşayan gençleri madde bağımlılığına ve hırsızlık, kapkaç gibi suç işlemeye teşvik ettiğini belirtmektedir. Bu mahalleler stabilize yollar ile bu hatlar üzerinde sıralanmış gecekondu ve elektrik, su, kanalizasyon gibi teknik altyapı sorunlarına sahip, bir kısmının bahçelerinde tarım ve hayvancılığın yapıldığı yerleşim alanları haline gelmiştir. Yine Gürdoğan mahallesinde Lice depremi sonrası 1975'te yapılmaya başlanan, 1987'de tamamlanan, yanında ahır bulunan dört katlı binalardan oluşan 450 Evler, 1988 katliamından sonra peşmerge göçü ile gelenlere verilmiştir (Kalkınma Derneği, 2010; Beysanoğlu, 2001; Sevinç, 2001). 1990'lı yıllarda ise boşalan konutlar zorunlu göç ile gelenlere tahsis edilmiştir

Diyarbakır'da yaşanan zorunlu göçün temelinde olan farklılığının bir diğer yansıması, gecekondulaşan bölgelerdeki nüfusun niteliği ve kalıcılığıdır. Erkan ve Bağlı (2005) 1990-2003 yılları arasında yaşanan göçün getirdiği sorunları ve kentle bütünleş(eme)me durumu ile geri dönüşe dair istekleri araştırmışlardır. Bu kapsamda yapılan çalışma sonucunda gecekondu bölgelerinde yaşayanlar için "nöbetleşe yoksulluk" tanımının geçerli olmadığını göçmenlerin "kalıcı yoksulluk" çerçevesinde kaldığı belirtilmektedir. Bu bağlamda göç olgusu Türkiye'de tarihsel süreç içerisinde yaşanan gönüllü/iradeye dayalı doğal göçler yerine mübadele ve iskan değişikliği kararlarına benzer olarak zorunlu göç olarak değerlendirilmekte ve farklılaşmaktadır.

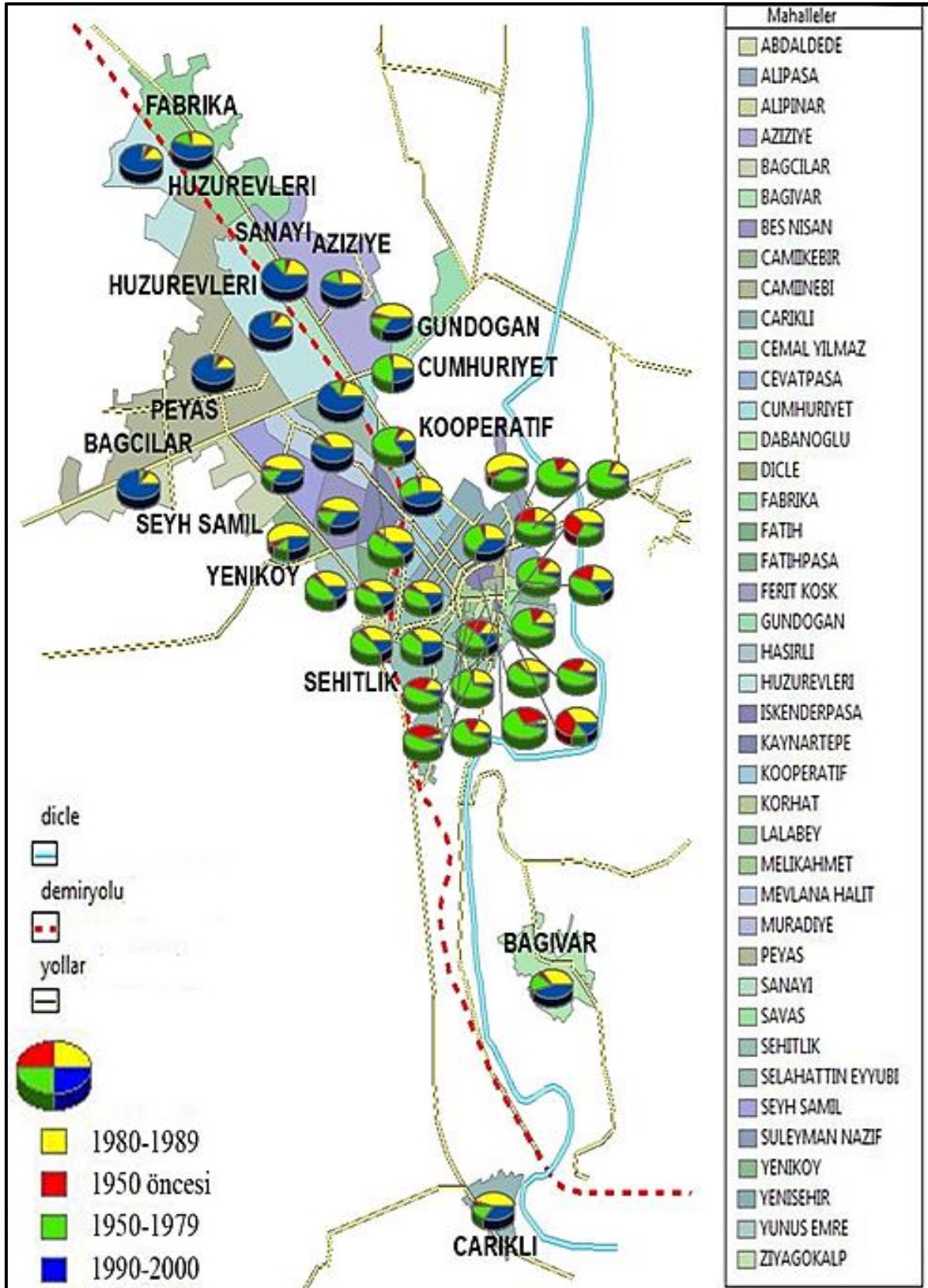
Gelenlerin yerleştiği, yerleşiklerin gittiği, sürekli bir sirkülasyon ile terminal gibi olan kentin süreç içerisinde yüksek doğum oranları ve kırsaldan gelen göç ile yaşanan nüfus artışı, kent sınırlarının büyümesine ve imar planlarının uygulanamamasına neden olmuştur. Nüfus artışına paralel olarak 1994'te kent Büyükşehir Belediyesi statüsüne geçmiştir. Bu dönemde merkez ilçelerde altyapı hizmeti almamış İskanevleri, Alıpınar, Cumhuriyet, İplik, Aziziye, Kayapınar, Huzurevleri gibi büyüyen ve yeni mahalleleri ortaya çıkan sahalar kırsaldan gelen göçmenlerin yaşam alanı olmuştur (Kılıç, 2017). Sami (2009), "göçün toplumsal yapıda yarattığı bellek yitimi, geleneksel değerlerin silikleşmesi ve hatıraların terk edilen yerlerde bırakılmak zorunda kalınması; yeni sakinleri kentin yaşam alanlarından öteleyerek kendi içlerine kapanmalarına" neden olduğundan bahseder

ve mekansal ayrışmayı bu eksenle değerlendirir. Toka (2017), çalışmasında Bağlar'ı aralıklar, dar geçiş noktaları ve çıkmaz sokaklardan oluşan “kontrolden kaçan, sapkın, itaatsiz, kirli, redd-i asayiş” düzene karşı kodlarını geliştiren yer olarak tanımlar. 1985-2004 dönemi, iki kutuplu olarak değerlendirilen Diyarbakır kentinin hızlı nüfus artışı ve mekansal ayrışmanın yaşandığı bir dönem olarak nitelendirilebilir.

1990'lı yıllarda Yenişehir ve Bağlar ilçesinden farklı olarak bugünkü Kayapınar ilçesi içerisinde kalan Huzurevleri ve Peyas Mahallesi'ne doğru Diclekent Bulvarı aksına paralel bir gelişim başlamış yapı sayımlarına göre binaların ilçelere dağılımında bu dönem yapılan konut oranlarının yüksek olduğu görülmektedir (Şekil 28 ve Şekil 29). Büyükşehir Belediyesi Master Planına göre 1990-1994 döneminde yaklaşık 11.000 yapı inşa edilmiştir ve bu yapıların %95'i ruhsatlı değildir. 2000'den önce inşa edilen yapıların %60'ından fazlası 1980 yılından sonra yapılmıştır ve konut stokunun da %42,6'sı Bağlar ilçesindedir.

Şekil 28. Diyarbakır'ın mevcut yapı sayımının ilçelere göre yıllar içindeki oransal dağılımı (Belediye, 2018)

Şekil 29. Diyarbakır'ın mevcut yapı sayımının ilçelere göre yıllar içindeki oransal dağılımı (Büyükşehir Belediyesi, 2010)

Özen (2009) çalışmasında, Diclekent Bulvarı'nda ana caddenin sağında ve solundaki parsellerde resmi kayıtlara göre ilk konut yapılaşmasının, 1995 yılında yapılan 5 bloklu Güneydoğu yapı kooperatifi ile başladığını, 2004-2005 yıllarına kadar toplamda 35 blok daha eklendiğinden, 2004 sonrası iki katına yakın olarak artış gösterdiğini ve 2007 yılında 90 ruhsatlı, 19 ruhsatsız blok inşa edildiğini belirtmektedir. 1995'te başlayan konut yapılaşması 2004-2005 yıllarında bu bölgede büyük artış göstermiştir. Yine Kayapınar ilçesi Huzurevleri'nde ilk inşa edilen çok katlı konutlar Karayolları tarafından 1983'te başlanarak 1990 yılında bitirilen 220 dairelik 5 katlı konutlar olup sonrasında belediye tarafından 1990 yılında Diclekent kooperatifi kurularak toplu konut uygulaması yapılmıştır (Özen, 2009).

Göçler sonrası değişen toplumsal yapıda taziye evleri gibi dayanışma mekanları dışında ekonomik ve sosyal olarak destekleme amacı ile çamaşır evleri ve kadın merkezleri gibi oluşumlar ortaya çıkmıştır. Özellikle kontrolsüz ve sıkışık yapılaşma gösteren mahallelerde ekonomik olarak alt seviyede bulunan kişilere hizmet veren çamaşır evleri, yaşanan sosyo-ekonomik değişimin bir yansımasıdır. Çamaşır evleri, ekonomik şartları elverişsiz olan hanelerde kadınların çamaşırını yıkayabilmesi ve aynı merkez içerisinde bulunan oyun alanları ve atölyelerde çocukları ile beraber sosyal hizmetlerden faydalanması için üretilen yapılardır (Pala, 2013).

Kentin sosyal değişimi hızlandıran en önemli etken 1999 yılında başlayan AB görüşmeleri olmuştur (Keyman ve Koyuncu Lorasdağı, 2010; Samur, 2011). AB müzakere süreci ile başlayan demokratikleşme çalışmaları, güven artışını sağlamış ve özgürlük ortamı ile modernleşme de değişimin bir parçası olmuştur (Yanmış, 2015).

Bağdu (2010), çalışmasında 2000 yılında 1984 yılına göre artan ev sayılarının kentteki "yabancı" sayısını arttırdığını, Durkheim'in da çalışmasında ortaya koyduğu sosyal mutsuzluk ve güvensizlik hissini yükseltmesi ve tahammülsüzlük, intihar vakaları sayısının yükseldiği, bunun sonucu olarak toplumsal duyarsızlıkla beraber teknolojiyle de paralel olarak güvenli sitelerin oluştuğunu belirtmektedir. Bağdu (2010), Diyarbakır'daki güvensizlik hissini; bölgesel çatışmaların yoğunluğuna ve süresine bağlı olarak kolluk kuvvetlerine, iktidara ve hırsızlık, kapkaç gibi adi suçları işleyenlere karşı güvensizlik olarak üç farklı temelde sınıflandırmıştır.

Göç edenlerin bir diğer etkisi; kırsal üretim niteliklerini kullanamamasıdır. Bu durum göçle gelen nüfusun, kentte marjinal sektörlere dağılım göstermesine neden olmuştur. Diyarbakır'da seyyar satıcılar yoğunluklu olarak ticari ve nüfus hareketliliğinin

fazla olduğu, Yenişehir’de Ofis (Ekinciler, Gevran, Akkoyunlu caddeleri ve Sanat sokağı) ile Dağkapı ve sur içindedir. Bağlar’da ise; Sakarya, Emek, Nükhet Coşkun ve Şehitlik Caddeleri ile Kayapınar’da; Huzurevleri Sıtkı Göral Caddesi ve Diclekent Bulvarı’ndadır (Kılıç, 2017). Yenişehir’de yerleşim yeri olan bu caddelerin üzerinde bulunan apartmanlar yıkılarak veya yeniden işlevlendirilerek ticari merkez alanları olmuştur.

Sonuç olarak bakıldığında 1985-2004 döneminde konutların kent gibi bir geçiş süreci yaşadığı görülmektedir. Kat mülkiyeti düzenlemelerinden sonra ortaya çıkan çok katlı konut oluşumu bu dönemde yaygınlaşmaya başlamıştır. Asansörün eklenmesiyle beraber kat sayılarında artış meydana gelmiştir (Şekil 30). Yenişehir bölgesinde oluşumlar, Diclekent semtine doğru kaymaya başlamıştır. Konut üretimi 2000’li yıllara kadar genel olarak özel girişimciler, kooperatifler ve kamu kurum/kuruluşlarınca yapılmıştır. Büyük oranda konut ihtiyacı, kooperatifler ve TOKİ uygulamalarıyla karşılanmaya çalışılmıştır. 1990’lı yıllara kadar özel girişimciler ve kooperatif eliyle üretilen konutlar kentin ihtiyacını karşılayamamıştır. Üretim içerisinde ilk sırada yer alan kooperatiflerin ekonomik sıkıntıları bina inşa süresini uzatmış ve çekiciliğini kırmıştır. Konut ihtiyacını karşılamaya yönelik olarak 1994’te Seyrantepe gecekondu önleme bölgesinde TOKİ vasıtasıyla 2050 konut üretilmiştir. Örgütlü tüzel kişiliğe sahip inşaat firmalarınca üretim ise 2000’li yıllardan sonra artış göstermiştir. Özellikle Kayapınar ve Bağcılar (Bağlar) bölgesinde konut üretimi yoğun olarak bu firmalar tarafından karşılanmaya çalışılmıştır. Diyarbakır’ın çeşitli bölgelerinde 10.000 adet gecekondu bulunmaktadır. 2002 verilerine göre ise 119321 adet konuttan yaklaşık 50.000’i imar mevzuatına aykırı yapılaşma olup 300.000 kişiyi barındırmaktadır (Sevinç, 2001). Kentin sorunlu alanları Bağlar bölgesi, kısmen Yenişehir, Suriçi ve Huzurevleri’dir. Sorunlu konut alanları Bağlar, Aziziye, Gürdoğan, Benusen ve Fabrika Mahalleridir. Altyapı hizmetleri oldukça yetersiz kalmış, bu durum ciddi boyutlarda sağlık sorunlarına neden olmuştur. O dönemdeki sıtma, tifo ve dizanteri oranları Türkiye ortalamasının üzerinde olup, Güneydoğu Anadolu Bölgesinin yarısından fazla vaka oranına sahiptir (Temiz ve Gül, 2006).

Göçün diğer bir etkisi suç oranlarındaki artış ile konut alanlarında ikame eden kent yerlilerinin kent çeperlerine doğru kaçma eğilimi göstermiş olmasıdır. Tarihsel süreç içerisinde Türkiye’de ülke içinden dışarıya veya dışardan ülke içine iskan politikaları ve mübadelerle birçok zorunlu göç yaşanmıştır. Siyasi, etnik ve ekonomik temelli olan tarihteki göçlerin toplumsal etkisinin geniş olması sebebiyle en önemlisi olduğu belirtilmektedir (Keser, 2011).

Şekil 30. Çok katlı konut yapılaşması örnekleri (1984-2005)

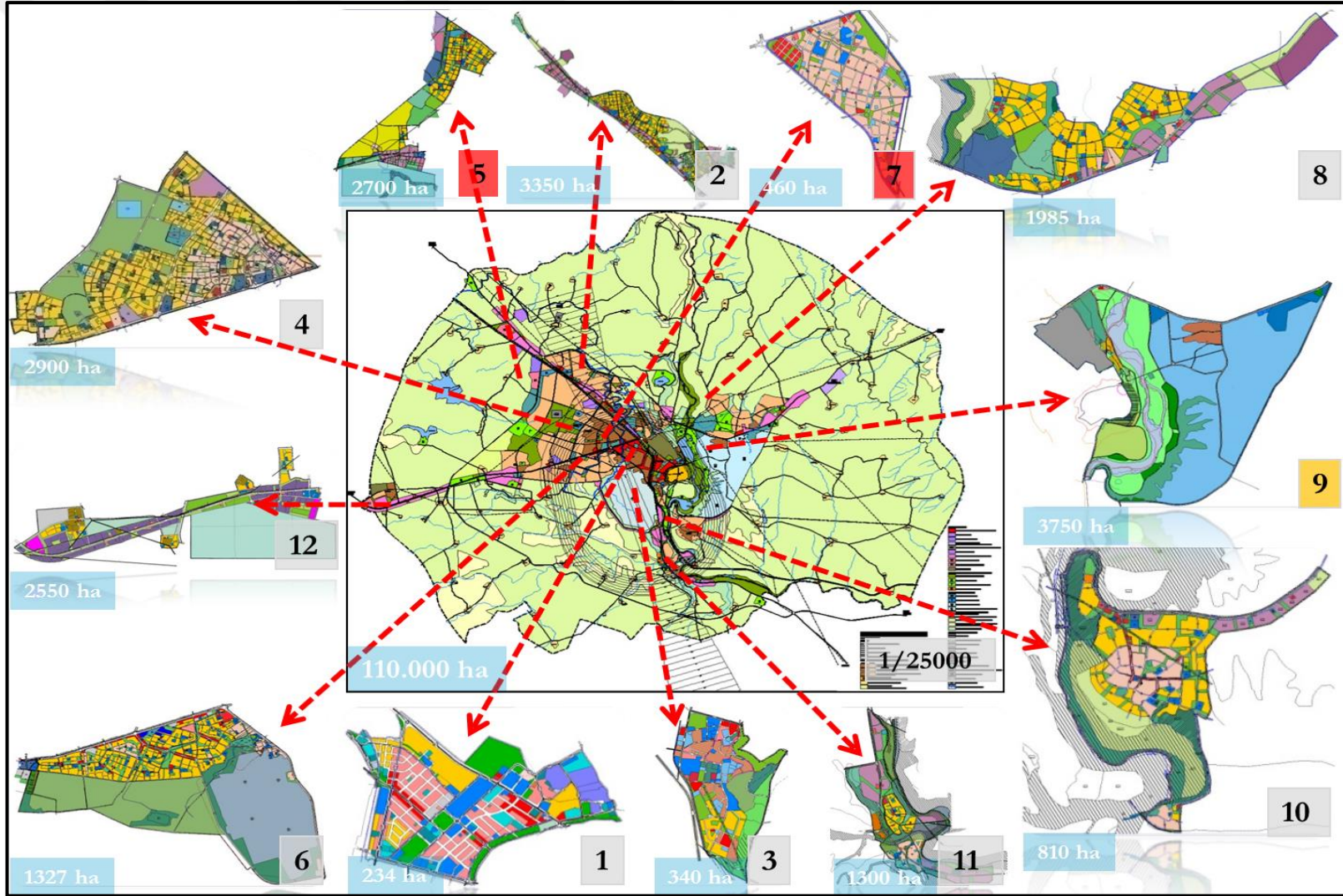
Kentlerde artan nüfusun barınma ve barınmaya bağlı altyapı, sosyal alan gibi ihtiyaçları ile ticaret, eğitim, sağlık gibi gereksinimlerinin karşılanabilmesi için yürütülen faaliyetler, kent ekonomisini etkileyerek bu sektörde işgücü istihdamını ve üretim/yatırım alışkanlıklarını değiştirmiştir. Geleneksel tarımsal faaliyetlerden kent içi ve kent sınırında yapılan ticaret ve hizmetler faaliyetine dönüşüm gerçekleşmiştir (Koçal, 2016). Bu durum ve zenginleşme toplumsal ve ekonomik değişimi beraberinde getirmiştir.

Alınan göçlerden daha fazla göç vermesi ile nüfus niteliklerinin değişimi kentin “Terminal Kent (Keser, 2011)” veya “Mega Köy (Bağlı ve Binici, 2005)” olarak tanımlanmasına neden olmuştur. Kentin göç ile değişimi; barınma, sağlık, istihdam problemlerinin yaşanması ile oluşan sosyo-ekonomik ayrışma, kontrolsüz gelişen yapılaşmaları, mekansal ayrışmayı ortaya çıkarmıştır.

2.1.3.4. 2005 ve Sonrası Dönem

Diyarbakır kentinin 2006-2017 yılları arasında 650.000’i aşan nüfus 2017’e gelindiğinde 1.500.000’i aşmıştır. 2001 onaylı Kayapınar Bölgesi’nin imar planları 2005 yılında revize edilmiş, Üçkuyu Toplu Konut Bölgesi planları 2005 yılında onaylanmıştır. Kayapınar İmar planı ile bölgenin yoğunlukları arttırılmış, 1985 yılı planlarına göre iki katına çıkarılmıştır. 2005 yılında Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi sınırları için 1/25000 ve 1/5000 ölçekli nazım imar planları yapılmıştır (Şekil 31).

Yapılan imar planları ile kentin yeni gelişim alanları kapalı çok katlı konut yerleşimleri ile 2000 öncesi Diyarbakır kentinin görünümünden farklı bir çehre kazanmıştır. Çevre illere oranla sağlık, eğitim, ulaşım gibi olanakların gelişmiş olması nedeniyle göç alması, büyükşehir statüsüne geçen kentin hizmet sektöründeki payının artması, bir önceki dönem 6,25 kişi olan ortalama hane nüfusunun 4,97’e düşmesi, çekirdek aile yapısına geçme, konut ihtiyacının artışına neden olmuştur. Ayrıca kentin merkezi konumunda olan Yenişehir mahallesindeki konutların yıkılmaya başlanarak bölgenin merkezi iş alanlarına dönüştürülmesi bu bölgede yaşayan nüfusu Kayapınar ve Bağlar bölgesine doğru itmiştir. Bu nedenle daha önceki dönemde bu bölgeye yerleşmiş olan orta ve orta-üst gelire sahip olanlar yeni yerleşim alanlarına doğru kaymaya başlamıştır. Tüketim alışkanlıklarının değişmesi kişileri statü kaygıları ile gösterişçi tüketime yönlendirmesi ve zorunlu göçten sonra orta sınıfın kentten kopma, güvenli alanlara geçme arzusu, gelişim bölgesi olarak planlanan alanların kapalı güvenli sitelerle inşa edilmesine sebep olmuştur. Yenişehir ve Bağlar ilçelerinin yeni gelişim alanları ile Kayapınar ilçesinin büyük bölümünde site tarzı konut yapılaşması, egemen yapı kültürü haline gelmiştir (Şekil 32 ve 33).

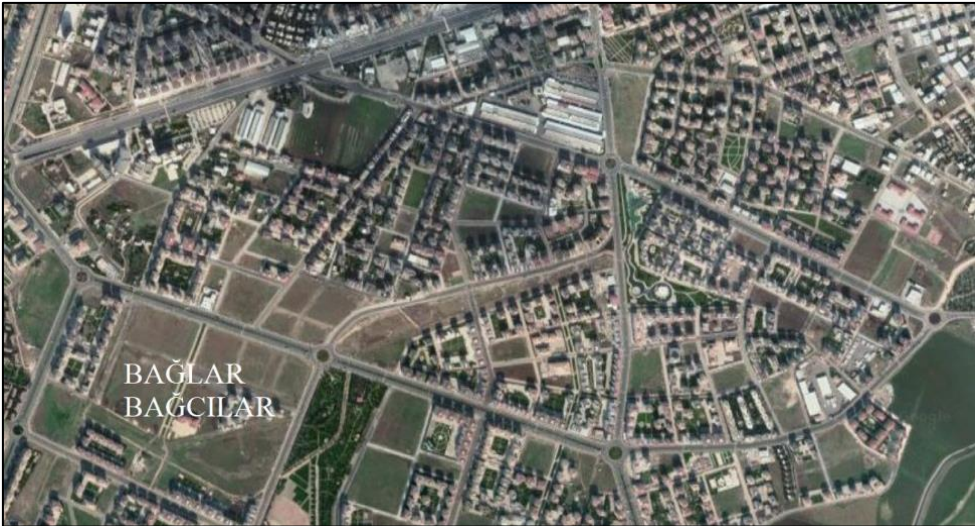
Şekil 31. 2006 1/25000 Nazım İmar Planı (Büyükşehir Belediyesi, 2010)

(a)

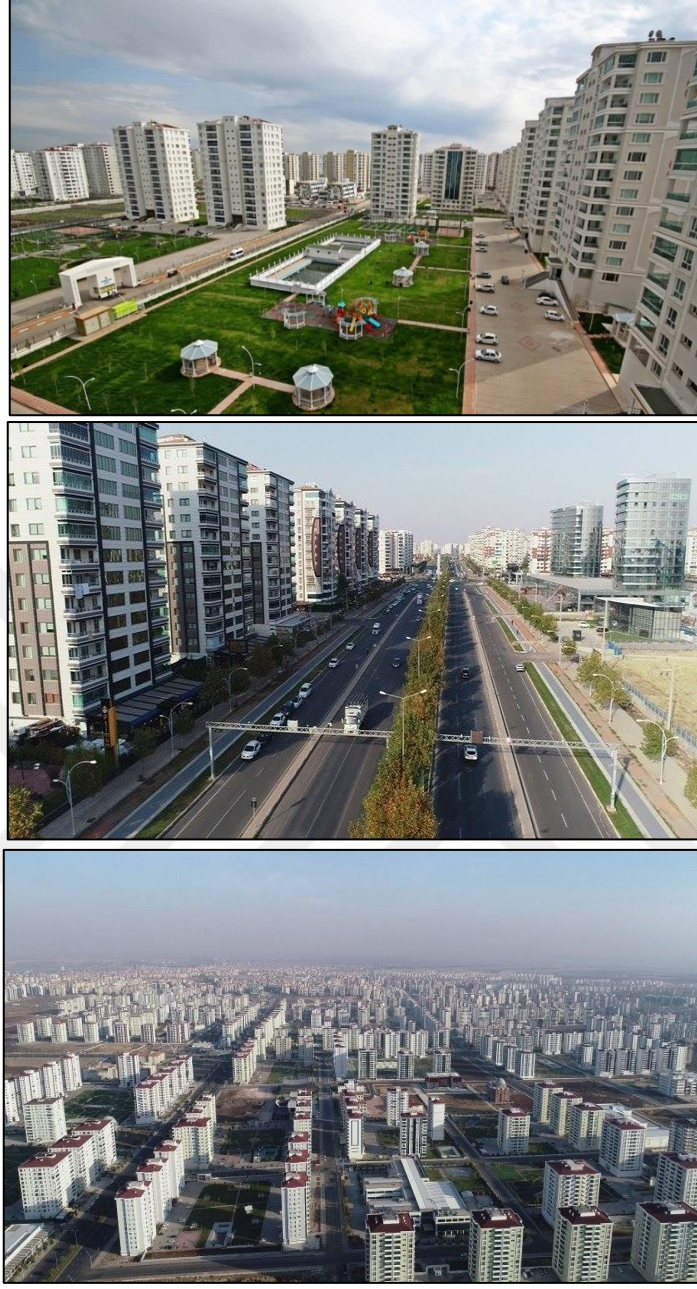

(b)

(c)

Şekil 32. (a)Kayapınar çok katlı konut yapılaşması örnekleri
(b)Kayapınar konut dokusu uydu görüntüsü
(c)Bağlar (Bağcılar) konut dokusu uydu görüntüsü

Şekil 33. Kayapınar çok katlı konut yapılaşması
(Anonim, 2018)

1950’lerde başlayan doğal göçler ile 80’li yıllarla beraber alınan zorunlu göçler, kentin sosyal yapısında ve fiziki çehresinde büyük değişimler yaratmıştır. 2000’li yıllara gelindiğinde kentte plansız gelişim gösteren birçok gecekondu bölgesi oluşmuştur. 2016 yılında yapılan çalışmaya göre Şilbe, Huzurevleri-Sanayi, Gürdoğan-Aziziye, Cumhuriyet, Yeniköy, Feritköşk-Dicle, Benusen, Üçkuyu ve Peyas mahalleleri ile Suriçi ve Bağlar bölgeleri gecekondu alanlarıdır (Rapor, 2016).

Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Raporu'na (2016) göre;

- Bağ ve bahçelik bir alan Bağlar bölgesi 1960'lı yılların başında hisseli parsellasyonlar üzerinden kontrolsüz ve plansız yapılaşarak günümüzde Bağcılar mahallesi hariç Alıpınar Mah., Körhat Mah., Fatih Mah., Muradiye Mah., Kaynartepe Mah., Yunus Emre Mah., 5 Nisan Mah.'nin büyük bölümü, Mevlana Halit Mah.'nin bir bölümü Şeyh Şamil Mah. ve Yeniköy Mah., bölgenin acil müdahale gerektiren gecekondulu/apartkondulu alanlarını kapsamaktadır. Yapı sayısı yaklaşık 12.872'dir. Bu bölgenin nüfusu yaklaşık 266 bin kişi olup, nüfusun büyük bölümü 5 Nisan, Mevlana Halit, Şeyh Şamil, Kaynartepe Mahalle'lerinde ikamet etmektedir. Yapıların yoğun olduğu mahalleler 5 Nisan ve Kaynartepe Mahalleleridir.
- Huzurevleri Sanayi Mahallesi yaklaşık 2500 yapısı olan Bağlar Bölgesi ile benzer altyapı sorunu bulunan ve kontrolsüz yapılaşan alandır.
- Dicle-Feritköşkü Mahallesi ise heyelan ve kaya düşmesi riski taşıyan bir diğer gecekondulu bölgedir. Yapı sayısı 905 (Dicle 135, Feritköşkü 770)'tir.
- Şehitlik Mahallesi (Benusen Bölgesi) de afet riski taşıyan ve gecekondulu yapılaşmasının olduğu bölgedir. Bu mahalledeki yapı sayısı yaklaşık 898'dir.
- Suriçi Bölgesi; mühendislik hizmetleri almamış, afet riski ve sur yüksekliğine göre azami yüksekliği aşmış çok katlı yapı sorunu taşıyan bölgedir. Yüksek yapı sayısı yaklaşık 1531'dir.

Bu dönem genel olarak değerlendirildiğinde yapılan imar düzenlemeleri ile Kayapınar ve Yenişehir yapılaşma oranlarında büyük artış yaşandığı görülmektedir. Bu dönem yapılan çok katlı konutlarda betonarme yapım sistemi yaygındır. Ulaşımın gelişmesi, alım gücünün artması ve inşaat malzemelerinin çeşitlenmesi, ekipman ve yapım sistemlerinin ilerlemesi, bu dönem konutlarını etkilemiştir. Pazarlama ve sunum tekniklerinin gelişmesi çok katlı konut yapılaşmasının tercih edilmesine yol açmıştır. Mühendislik hizmetlerinde bilgisayar destekli üç boyutlu görsellerin sunumları, reklamlar, örnek daire sunumlarının konut tercihlerinde etkili olduğu söylenebilir. Gürhan (2016), Diyarbakır kent algısı üzerine yaptığı çalışmada; kentte küreselleşmenin etkisiyle gelişen eşitsizliklerin zihinlerde tezatlıklar/zıtlıklar olarak belirginleştiğini belirtmektedir. Toplumsal hiyerarşilerin kentin kültürel dokusunda kutuplaşmalara neden olduğunu ve mekansal ayrışmanın görünürlüğünün arttığını ifade etmektedir. "Teksas ve Paris" benzetmeleri ile kentin bir yüzünün yoksulluk/gelişmemişlik, bir yüzünün ise modernlik/zenginlik olarak algılandığını ortaya koymuştur. Kayapınar ilçesinin yeni

gelişim alanları içerisinde kalan iki önemli yol aksı bulunmaktadır. Bunlardan birisi Elazığ ve Urfa karayolunu birbirine bağlayan 75 m’lik Mahabad Bulvarı ve ona paralel 50 m’lik çevre yolu aksıdır. Bu iki arter arasında kalan bölgede 4’ü kısmi olmak üzere 6 büyük mahalle (Barış Mah., Talaytepe Mah., Mezopotamya Mah., Diclekent Mah., Medya Mah. ve Fırat Mah.) bulunmakta olup mahallelerin toplam nüfusu 2019 verilerine göre yaklaşık 260.000 civarındadır. Bu alanın büyük bölümü kapalı güvenli konut yerleşmeleri ve zincir mağazaların yer aldığı ticaret aksları ile 2005 imar planı çalışmalarından sonra inşa edilmiştir (Şekil 34).

Şekil 34. (a) Mahabad Bulvarı 2010’den bir görünüm (Gürkan, 2016)
(b) Mahabad Bulvarı 2016’den bir görünüm

Gürkan (2016) çalışmasında, çok katlı konutların yoğunluk kazandığı Mahabad Bulvarı etrafını; gösterişçi tüketim alışkanlıklarının belirginleştiği, lüks ve ihtişamlı alan olarak nitelendirmektedir. Hakim konut dokusu, kapalı güvenli siteler veya kooperatifler aracılığıyla yapılmış yapı gruplarından oluşan bölge, orta ve üst gelir grubunun tercih ettiği alanlardır. Bağlar ilçesinde ilk yerleşim alanlarıyla zıtlık gösteren doku, bağlar bölgesinin imara yeni açılan alanlarındaki konut dokusu ile benzerlik göstermektedir. Bununla beraber sadece Şanlıurfa Bulvarı ile ayrılan iki ilçe arasında konut piyasası farklılık göstermektedir. Bunun sebeplerinden biri İmara yeni açılan Bağlar’a bağlı Bağcılar mahallesinin mevcut Bağlar dokusuna (apartkondulara) yakın olması, bir diğeri Bağlar ilçesindeki yerleşik nüfusun bu bölgede daha uygun fiyatlı olan siteleri tercih etmesidir.

1950’lilerden sonra Suriçi’nden Yenişehir Ofis bölgesine doğru olan kentiçi hareketlilik Kayapınar çeperlerine doğru devam etmiş, kent yerleşikleri bu bölgeye

kaymıştır. Öte yandan göçle gelen nüfusun oluşturduğu Bağlar yerleşenleri ise Bağcılar mahallesine doğru kayma eğiliminde olmuştur. Bu durum göçle başlayan sosyo-ekonomik ayrışmanın mekansal tezahürlerinin hala devam ettiğinin bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Gürkan (2016) çalışmasında Bağlar ilçesinin 2005 öncesi yerleşim alanlarını, suçun ve yoksulluğun yoğunlaştığı, kentin mekânsal farklılaşmasının negatif kutbunda olarak nitelendirmektedir.

Atlı (2014), Bağlar'ı “şehre gelenlerin şöyle bir uğrayıp, ilk fırsatta şehrin daha iyi yerlerine kaçtıkları bir uğrak semt” olarak değerlendirirken Diclekent'i ise. “... pek çok benzeri gibi, giderek büyüyen trafik sorunları ve kentli şikayetleri baş gösteren şehrin, görece varlıklı ailelerinin kafa dinleyebilecekleri daha sessiz bir yerde, dubleks villa tipi, çiçekli-bahçeli- süs havuzcuklu evlerde, daha modern bir yaşam vaat eden, ızgara tipi yol dokusu ile yan yana asker gibi dizilen eş, türdeş evler ve birbirini dik kesen eş, türdeş yollardan ibaret bir site olarak inşa edildi” olarak ifade etmektedir (Atlı, 2014).

Genel bir çerçevede değerlendirildiğinde;

- 1960-1984 döneminde kent yerleşiklerinin tercih ettiği Yenişehir Ofis-Kooperatifler bölgesi güncelde merkezi iş alanına çevrilmiş olup devam eden ketntsel dönüşüm kapsamında mevcut konutlar yıkılıp yeni konutlar yapılmaktadır. İl dışına göç vermekle beraber yerleşikler önce Diclekent ve 2005'ten sonra Mahabad Bulvarı etrafına doğru kayma eğilimi göstermiştir. Çoklu konut gelişimi bu bölgede kapalı site yerleşimleri ile devam etmektedir.
- 1960-84 döneminde nüvesi oluşan Bağlar semti 90'lı yıllarda aldığı göç ile kontrolsüz büyümeye devam etmiştir. 2005 sonrası çoklu konut gelişimi yine Bağlar ilçesine bağlı yeni mahallesinde devam etmektedir. Nispeten kentlileşen ve gelir düzeyi iyileşen kesim bu bölgeye doğru kayma eğilimi göstermektedir. 2016 sonrası Suriçi'nden başlayan göçün bir bölümü bu bölgeye yerleşme eğilimi göstermiştir.
- Elazığ yolu üzerinde bulunan Yenişehir'in gelişim konut alanları da kapalı site yerleşimleri ile gelişmektedir.

Buna göre kooperatif ve yapsat aracılığıyla gelişen ruhsatlı çok katlı konut üretimi çoğunluğunu başta orta ölçekli inşaat firmaları olmak üzere, kooperatif ve vakıf aracılığı ile üretilen kapalı yerleşimler oluşturmuştur (Şekil 35).

Kentte egemen yapı kültürü haline gelen site yapılaşmalarının mekansal ayrışmayı ve sosyo-ekonomik tabakalaşmayı derinleştirmekte olduğu söylenebilir.

Şekil 35. 2005 sonrası Kayapınar çok katlı konut örnekleri (Biçen, 2018)

3. YAPILAN ÇALIŞMALAR II

3.1. Çalışmada Kullanılan Yöntemler

Bu bölümde çalışmada belirlenen amaç ve hedefler doğrultusunda belirlenen yöntem açıklanmıştır. Diyarbakır kentinde çok katlı konut/konut yapılaşma sürecinin geçirdiği dönüşümlerin irdelenebilmesi ve süreç içerisinde yaşanan kuvvetli farklılaşmaların sebeplerinin tespit edilebilmesi için mekan dizim ve görünür alan analiz yöntemi ile betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Kullanılan yöntemlerin teorik altyapısı, çalışmada ele alınan kavramlar ve yöntemin uygulanma şekli alt başlıklar halinde aktarılmıştır.

3.1.1. Mekan Dizim Yöntemi

Bu bölümde mekan dizim teorisi, çalışmanın yönteminde kullanılan mekan dizim kavram ve araçları yer almaktadır.

Mekan dizimi mekansal organizasyonun matematiksel bir dille ölçülebilir ifadeler kullanarak tanımlanabilmesi için kullanılan bir teori ve yöntem bütünüdür. Mekan dizimi zihinsel haritalamada sistemi oluşturan birimlerin parça parça algılanması ve bir araya gelmeleri durumunu ölçülebilir ifadelerle tanımlamaktadır. Mekan dizimi yöntemi 1970'li yıllardan itibaren Hillier ve arkadaşları tarafından University College of London (UCL)' da geliştirilmiştir. Teori, Hillier ve Hanson tarafından ilk basımı 1984'te olan "Mekanın Sosyal Mantığı/Social Logic of Space (2001)" çalışmasında ortaya konmuştur. Bu çalışma mekanın biçimlenişinde fiziksel özellikler ile sosyal yapı arasında ilişkilerin olduğu ve etkileşimin kavranmasında katkıda bulunduğu yönündedir. Bir açıdan "tasarlanan mekan kendiliğinden olabilir mi?" sorusuna karşılık; mekanın kendiliğinin/örüntüsünün/biçiminin bileşenlerinden ölçülebilir/kavranabilir fiziksel çıkarımların, mekanı oluşturan sosyal yapıdan elde edilebileceği yönündedir. Sosyal yapı ile mekan organizasyonu arasındaki ilişkinin tam olarak kavranmasının tasarımlara katkı sağlayacağı vurgulanmaktadır. "Mekanın Sosyal Mantığı"nda temel olan mekansal konfigürasyondur (Hillier ve Hanson, 2001). Mekan ve sosyal yapı arasındaki ilişkinin kavranabilmesi için sosyal yapıya farklı alanlardan da bakmak gerekir. Hillier ve Hanson'a göre yapılarda mekanlar arası düzen ve hiyerarşi, toplumdaki bireyler arası ilişkide olan düzen ve hiyerarşi ile bağlantılıdır (Hillier

ve Hanson, 2001). Mekanlar arası ilişkileri tanımlamak kullanılabilir yöntem, mekanın anlamsal boyutunu oluşturan durumlar ile birlikte ele alındığında bütünsel çıkarımlar yapılabilecektir.

Mekanın sosyal mantığını ifade etmenin bir yolu mekan dizim üzerinden analiz etmektir. Zaman içerisinde değişen mekanı tanımlayabilmek için formu oluşturan öğeler bir “dil” oluşturur. Her dilin sözcükleri bir araya getiren belli kuralları, bir gramer yapısı vardır. Bu kurallar gibi yapıların içinde kültüre göre biçimlenen mekan örüntüsü bulunur. Hillier ve Hanson (2001)’da çalışmasında mekanların bir araya gelişindeki ilişkileri açıklayan mekan dizim tekniklerinde “ortak bir dilin” varlığından bahseder (Hillier ve Hanson, 2001). Tek başına anlamı olan sözcükler cümle içerisinde farklı anlamlara gelebilir, mimaride de tek başına anlamı olmayan biçimler bir araya gelerek anlamlı bir bütün oluşturur ve sentaks, bu kurallar bütünü olarak tanımlanır (Yılmaz Çakmak, 2011). Böylece sistemlerin tanımlanması, ortak özellikleri ve farklılıklar ortaya çıkarılabilir, kanıta dayalı analiz için sistematik bir çerçeve sağlamaktadır (Peponis, 2005). Bafna (2003), mekanın hücrelerinin temsil ettiği anlamların farklı insan gruplarının davranış kalıplarını içerdiğini ve mekan dizimin temel mantığında bu kalıpların mekansal organizasyondan çıkarılabileceğini ifade eder (Bafna, 2003). Seamon ise günlük mekan içerisinde oluşan hareketin kalıplarını (hareketin nasıl olduğu, karşılaşma olasılıkları) içerdiğini ve diğer analitik yaklaşımlar arasındaki farkın “insanların mekansal deneyimlerine” odaklanması olduğunu belirtir (Seamon, 2007). Hillier ve Hanson (2001) ise temelde mekan ve onu oluşturan hücrelerin birbirleri ile olan ilişki durumu için biçimlenişleri grafik ve matematiksel ifadelerle tanımlamak/temsil etmek, bu kapsamda insanın mekansal organizasyonlarının olası durumlarını çıkarmak, kompleks yapılar oluşturmak için biraraya nasıl geldiklerini ortaya koymaktadır. “Sentaktik meydana getirici (sentactic generator)” ile mekan dizimsel oluşumların açıklanması “biçim grameri”nden daha basit şekilde ele alınmaktadır (Hillier ve Hanson, 2001).

Çalışmalarda mekan dizimi, tasarımın test etmede ve oluşan önerileri anlamada mekan okuma yöntemi olup, mekanın organizasyonel yapısına dayanır ve mekanı oluşturan kodları çözmeyi amaçlar (Dursun, 2007). Özetle mekan dizim, mekanın deneyimlenmesine bağlı olarak oluşan soyut karakteristiklerin sayısal analizler ile somutlaştırılmasına yarayan, farklı ölçeklerde yapılan dokuların ortaya çıkarılması için kullanılan bir teknikler bütünüdür (Şalgamcıoğlu, 2013). Mekan dizimi yöntemiyle

analizler salt şekilselliğe dayanmadığı için, yöntem mekanı oluşturan sosyal yaşam tarzı ve ilişkilere dair farklı bilgiler çıkarılmasına yardımcı olur (Çil, 2006).

Mekan dizimi bir mekansal organizasyonun içindeki bireye nereye ve ne kadar erişim olanağı sunulduğu, mekansal kompozisyon ve o kompozisyonu oluşturan işlevlerle mekan içindeki hareket arasında ne tür ilişkiler olduğu, mekanları kullananlara dair hiyerarşik yapının nasıl olduğu gibi yorumların yapılabilmesine imkan vermektedir (Gündoğdu, 2014).

Günümüzde mekan dizimi; mimarlık, mimarlık kuramı, yapı morfolojisi, kentsel tasarım, planlama, ulaşım ve iç mimarlıktan, arkeoloji, enformasyon teknolojisi, kent ve insan coğrafyası, antropoloji, peyzaj mimarlığı ve bilişime değin çok geniş bir çalışma alanında kullanılmaktadır (Gündoğdu, 2014).

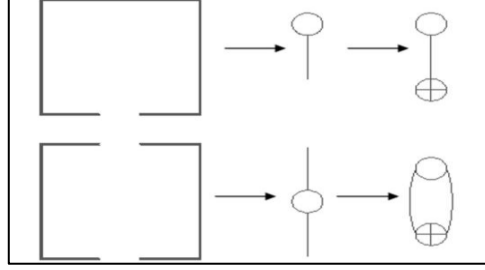
“Kentlerin karmaşık fiziksel yapılarını tanımlama- çekim noktaları ve hareketin kendi dinamiği, yaya hareketi ve kentsel doku ilişkisini anlama ve buna bağlı olarak yeni tasarımlarda alternatiflerini karşılaştırma, yol bulma ve mekânın okunabilirliği, karmaşık fonksiyonlu yapılarda hareketin organizasyonunu çözümlenme ve planlama, ortak kullanım alanlarına ulaşılabilirlik, sosyal bağlamda, mekana ilişkin mahremiyet, kontrol ya da sosyal hiyerarşi kavrama, bir mekânın ya da bir yerin içe kapalılık- dışa açıklık bağlamında irdelenmesi, mekân-suç ilişkisi” konularında yöntemden faydalanılmaktadır (Yılmaz Çakmak, 2011; Çil, 2006).

Mimarlık alanında mekân dizim yöntemi kullanılarak yapılmış kentsel ve bina ölçeğinde bir çok çalışma bulunmaktadır. Mekân dizim yöntemine göre yapılan çalışmalarda en önemli örneklerden biri olan Hillier ve diğerleri (1987), “Ideas are in Things” isimli çalışmasında genotipleri ortaya koymak için 17 adet Fransız evinin analiz etmektedir. Çalışmada entegrasyon farklılaşmaları tespit edilerek iki genotipe ulaşılır ve kurgusal farklılıklar ortaya konmuştur. Birinde dış mekân daha entegre ve yaşama alanları daha yüksek entegrasyona sahipken, diğerinde sirkülasyon mekânları daha yüksektir (Hillier vd, 1987). Ünlü (1999) ise çalışmasında XVII. ve XIX. yy’a tarihlenen 120 Geleneksel Türk Evini, derinlik, bütünlüşme ve kompaktlık parametrelerine göre değerlendirmiş ve sofalı evlerin karşılaştırmasını yapmıştır (Ünlü, 1999). Orhun, Hillier, ve Hanson tarafından geleneksel Türk Evleri’ni konu alan bir çalışmadır. Sedat Hakkı Eldem’in 1960 yılında yayımlanmış olan “Türk evi- Osmanlı Dönemi” adlı kitabından alınan bu 16 ev, Bursa, Gebze, İstanbul ve Tekirdağ’da yer almaktadır. 16 geleneksel Türk Evi planından oluşan örnekleme ait mekansal analiz çalışmasında birinde entegrasyon

“sofa” etrafında, diğesinde ise giriş avlusu etrafında gelişen iki genotip belirlenir (Orhun vd, 1995). Günümüzde birçok çalışmada kullanılan yöntem örnek olarak; konut yerleşmelerinde psiko-sosyal alan etkisinin araştırılmasından (Cimşit ve Ünlü, 2009), üniversite binalarında sosyal etkileşim mekanlarının değerlendirilmesine (Ünlü vd, 2001), hastanelerin mekan dizimi temelli acil durum kaçış modellerinin oluşturulmasına (Ünlü vd, 2008), metro sistemlerinin karşılaştırılmalı tasarım stratejilerinin irdelenmesine (Ünlü ve Edgü, 2007), mimarlık okullarının iç ve dış mekanları arasında kalan arayüzlerinin sentaktik analizi (Ünlü vd, 2009), sosyal ağ verileri ve mekan dizim ile kentsel strateji geliştirme ilişkilerine (Üsküplü ve Çolakoğlu, 2019), mekansal tercihlerin mekan dizim ile analizi (Edgü ve Ünlü, 2003), suç ve güvenlik hissi üzerinden konut yerleşimlerinin değerlendirilmesine (Apak vd, 2002), hastane yapılarında mekansal organizasyonunun hastane yapısı üzerinde kullanıcı üzerindeki etkilerine (Güç vd, 2013), geleneksel konutların incelenmesinde, tipolojilerin ve değişimlerin değerlendirilmesine (Atak, 2009; Özyılmaz , 2007; Tibet, 2013; Korkmaz, 2011; Abbasoğlu Ermiyagil ve Erem, 2014), apartman konutlarında genotiplerin ve değişimlerin araştırılmasına (İnce Güney, 2005; Şalgamcıoğlu, 2013), mekansal konfigürasyonun sosyal etkileşime olan etkisinin fakülte binalarında incelenmesine (Büyükşahin Sıramkaya, 2015), farklı etnik gruplara ait geleneksel konutların karşılaştırmalı analizlerinin yapılmasına (Şimşek Tolacı, 2009), bir mimara ait tasarımların mekan konfigürasyonu ile analiz edilerek tasarım evrelerinde gelişim süreçlerinin değerlendirilmesi (Sanlı vd, 2010) , bina ve yerleşim ölçeğinde mekan dizim ile analizlerinin yapılmasına (Dursun, 2007; Dursun ve Sağlamer, 2003), farklı kültürlerde alışveriş mekanlarının analizi (Edgü vd, 2012), kent okuma aracı olarak mekan dizim yönteminin kullanılmasına (Çil, 2006), farklı etnik grupların mekansal organizasyonlarının karşılaştırılmasına (Kırşan ve Çağdaş, 2004) kadar birçok araştırma gösterilebilir.

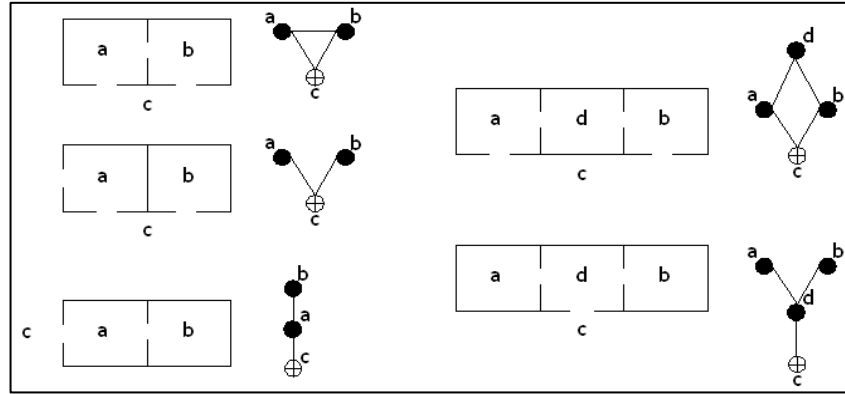
Bina ölçeğinde gerçekleştirilen mekan dizim analizlerinde geçiş grafikleri, eksensel, dışbükey ve isovist haritalar kullanılır. Grafik; bir düzenlenişin bütün eksensel hatlarının veya bütün dışbükey mekânların arasındaki geçirgenlik ilişkilerini temsil eder. Erişim grafiği, mekânsal modellerdeki farklılıkları ifade edebilmek için geliştirilmiştir (Dursun, 2007). Belirli bir mekânın başlangıç noktasına göre yapılan bir grafikdir. Grafikte içinde bulunduğu düşünülen mekân başlangıç-kök mekânı kabul edilerek, mekânların daireler, aralarındaki ilişkilerin de onları bağlayan doğrular olarak temsil edilmesi ve başlangıç

mekânından olan derinliklerine göre bu mekânın üzerine yerleştirilmesiyle biçimlendirilmektedir (Dursun, 2007) (Şekil 36).

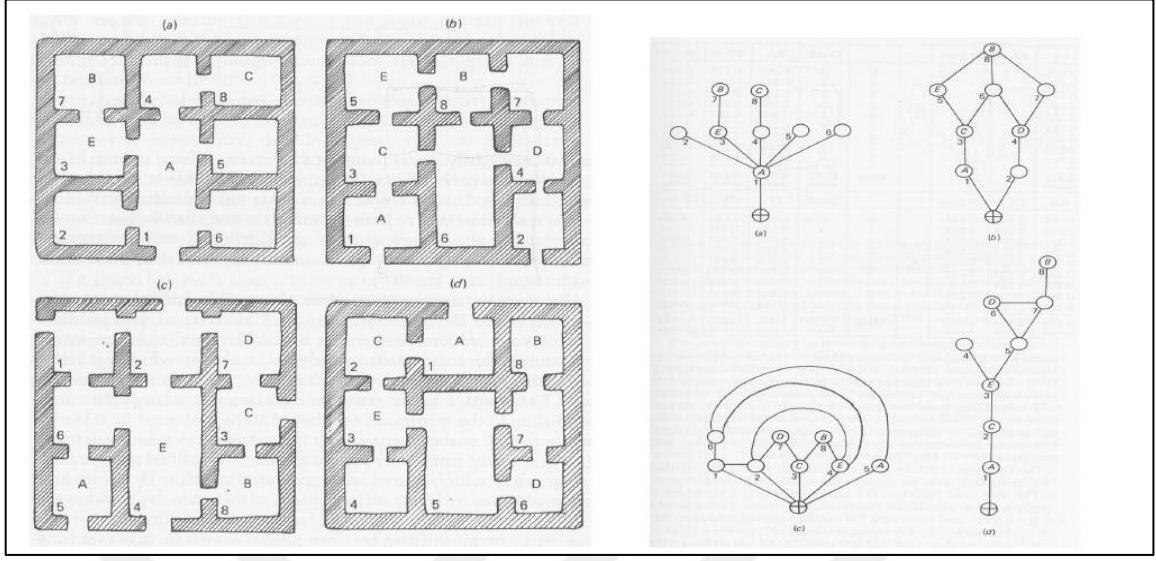
Şekil 36. Temel erişim grafiği
(Hillier ve Hanson, 2001)

Erişim grafiklerinde kullanılan graflar; kenar (çizgi), düğüm (nokta) ve bölge'den oluşur. Dolayısıyla planı oluşturan mekanlar ve aralarındaki bağlantı graf şemaları aracılığıyla ifade edilebilmektedir. Graf şemasında mekan bir düğüm, mekanlar arası ilişki kenar olarak ifade edilir (Şekil 37).

Şekil 37. Mekanların graflar ile ifadesi (Hillier ve Hanson, 2001)

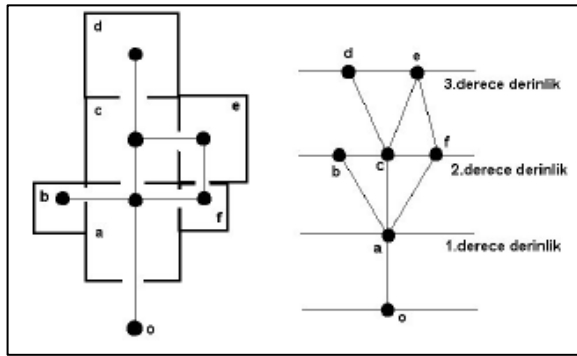
Graflar ile geçirgenlik ve derinlik ilişkileri sayısal olarak ifade edilir. Bina formu aynı olsa bile mekanlar arası akış içerisinde farklılıklar ile graf şemaları değişkenlik göstermektedir (Şekil 38). Mekansal organizasyonda kök mekan olarak kabul edilen mekanın konumu ve dış ile olan ilişkisi graf şemalarında farklılık gösterir. Bir yapıdaki mekan ve bu mekanların ilişkileri erişim grafikleri ile tanımlanabilir.

Şekil 38. Bir yapının farklı düzenlemelere göre erişim grafikleri (Hillier ve Hanson, 2001)

Ortalama derinlik; yöntemde her bina alt bölümü “Kök” olarak seçilerek, diğer alt bölümlerle olan ilişkisi “Ağaç” olarak tanımlanmaktadır. Bu derinlikler toplamı o alt bölümün toplam derinliğini vermektedir. Graflar ile derinlikler belirlenir (Şekil 39).

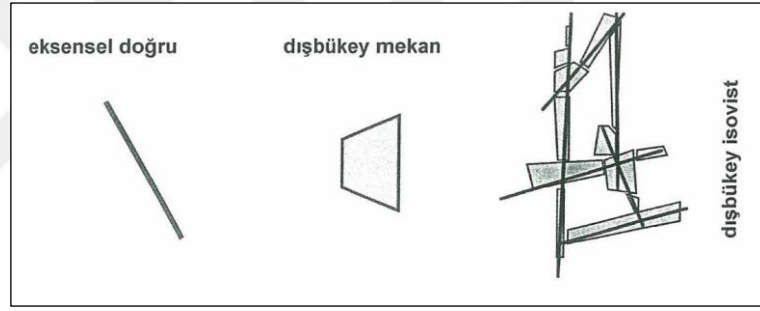
Kök mekan toplam dışında tutularak, her derinlikte bulunan mekan sayısı bu derinlik değeri çarpılır ve değerlerin toplanması ile toplam derinlik hesaplanır. Toplam derinliğin kök hariç tutularak toplam düğüm sayısına bölünmesi ise, her mekanın ortalama derinliğini vermektedir (Yıldırım ve Ünügür, 2002). Ortalama derinlik değeri; $md = \sum d / (k-1)$ ile hesaplanır (Hillier ve Hanson, 2001).

Şekil 39. Graf şemasının derinlik değerleri (Hillier ve Hanson, 2001)

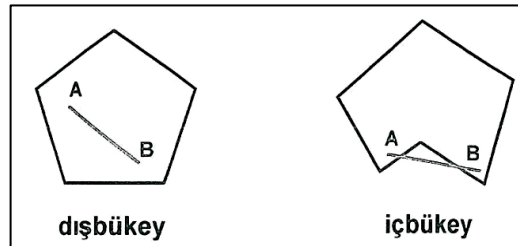
Ayrıca graf şemasının fiziksel yapısının değerlendirilmesi ile de veri eldesi sağlanır. Grafğin “çalı tipi” veya “sığ tipi” sınıflandırmasına göre sistemin sıklığı ve derinliği ifade edilir. Kök mekana yakın halka sayısının fazla olduğu sistemler sığ, bağlantı sayısı mekan sayısından bir eksik olan grafikler ise ağaç benzeri grafik olarak tanımlanmaktadır. Erişim grafiğinin erişilebilirliğine göre simetrik/asimetrik, dağılımlı/dağılımsız gibi parametrelere göre de sınıflandırılabilir (Dağ, 2005).

Eksensel doğrular, insanların eylemlerini yönlendirmekte kullandıkları bir noktadan görülebilecek en uzun görüş hattı; dışbükey alanlar, kullanılabilir, işlevsel alanlar; isovistler ise, bir noktadan görülebilecek en geniş bakış yelpazesini oluşturan poligon olarak tanımlanır. Eksensel doğrularda tek boyutlu organizasyon, dışbükey alanlarda iki boyutlu organizasyon, isovistlerde ise görsel alan ifadeleri söz konusudur (Şekil 40).

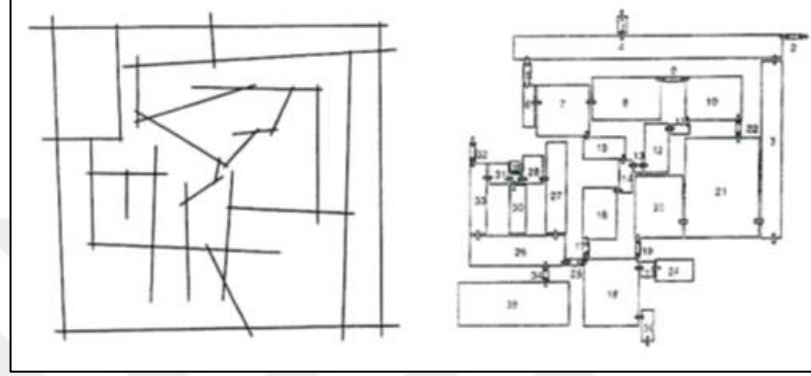
Şekil 40. Mekan boyutları (Dursun, 2002)

Bir mekanın içindeki herhangi bir noktadan başka noktalara, mekanın sınırları dışına çıkmadan düz çizgiler çizilebildiğinde dışbükeylikten söz edilebilir (Hillier ve Hanson, 2001). Mekanın içindeki bir noktadan bir başka noktaya çizilen çizgi, mekanın dışından geçiyorsa, içbükey mekan olarak tanımlanır (Şekil 41).

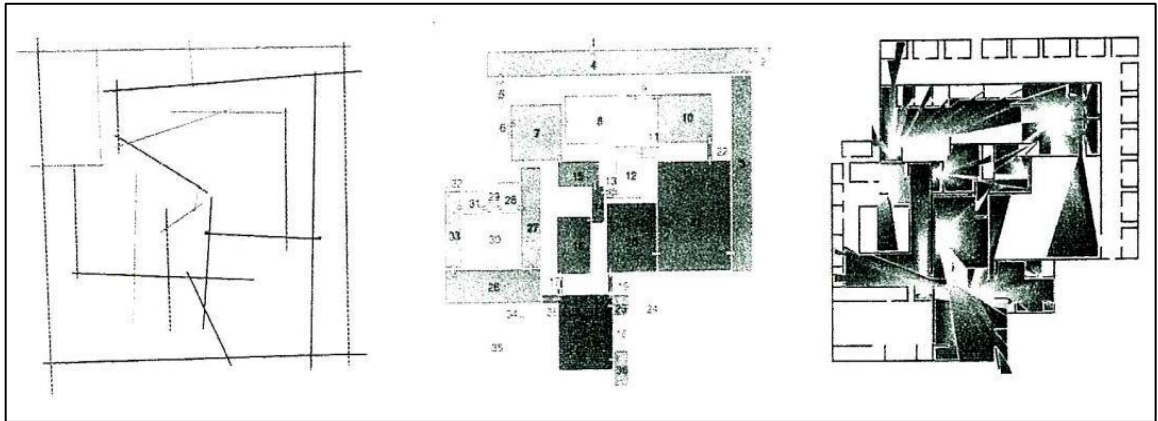
Şekil 41. Dışbükey ve içbükey mekanlar (Dursun, 2002)

Hillier ve Hanson (2001) dışbükey bir harita çıkarmanın oldukça kolay olduğunu dile getirir. En büyük dışbükey alan bulunur ve çizilir, daha sonra ikinci büyükle devam edilir ve bütün sistem temsil edilinceye kadar bu işlem sürdürülür. Dışbükey haritalarda modelin en az ve en geniş iki boyutlu mekanlar sistemi ve en az ve en uzun doğrular dizisi ortaya konur (Şekil 42) (Dursun, 2002).

Şekil 42. Eksensel ve dışbükey haritalar (Dursun, 2002)

Mekanın bir başka temsil yolu ise isovist haritalar ile sağlanır. Bir mekanın isovisti yani görsel alanı onun içinden görülebilen her şeyin temsilini ifade eder (Sanlı, 2009). Geçiş grafiklerinde olduğu gibi bu haritalar üzerinde de sentaktik ölçümler gerçekleştirilir. İsovist haritada bilgisayar ortamında gerçekleştirilecek analizler ile en koyu renk en entegre parçaları gösterirken, koyudan açığa giden renklerle entegrasyon dağılımı ifade edilir (Sanlı, 2009) (Şekil 43).

Şekil 43. Eksensel, dışbükey, isovist haritalar (Dursun, 2002)

Çalışma kapsamında mekan dizim analizinde kullanılan parametreler;

Rölatif asimetri değeri (RA): Bir mekanın diğer mekanlardan görece derinliğinin matematiksel ifadesidir. Bu değer mekanın, konfigürasyon içinde birleştirici olup olmadığını gösterir. Bütünleşme ölçümü olarak düşünülebilir (Korkmaz, 2011). Düşük değerler sistemle entegre, yüksek değerler mekanın sistemden ayrılma eğiliminde olduğunu ifade eder (Hillier ve Hanson, 2001). Tüm mekanların rölatif asimetri değerlerinin aritmetik ortalaması ise sistemin bütününe ait “ortalama entegrasyon değerini” verir. Çalışmada RA değerinin okunurken ters orantılı anlamının daha kolay anlaşılabilmesi için kullanılan programda yer alan okumayı hiyerarşik olarak kolaylaştıran ve entegrasyon ölçümü olan (RA ile aynı sonuç) Bütünleşme (HH) değeri kullanılmıştır.

Gerçek rölatif asimetri değeri (RRA): Farklı boyutlardaki sistemler arasında karşılaştırmalı bir analiz söz konusu olursa büyüklüğün entegrasyon üstündeki etkisini kaldıracak bir denklem söz konusudur. RRA değeri, rölatif asimetri değerinin o mekan sayısı için verilen D-değerine bölünmesiyle hesaplanır. Hillier ve Hanson (2001) tarafından daha büyük mekan sayısına sahip sistemler için çok kapsamlı bir çizelge hazırlanmıştır. $RRA = RA / D_k$ formülü ile hesaplanır. Mekan sayısına (k) karşılık gelen “D- değeri” tablodan alınarak formüle dahil edilir (Şekil 44).

K	D	K	D	K	D	K	D	K	D	K	D
	Değeri		değeri		değeri		değeri		değeri		Değeri
1	-	51	0.132	101	0.084	151	0.063	201	0.051	251	0.044
2	-	52	0.130	102	0.083	152	0.063	202	0.051	252	0.043
3	-	53	0.12	103	0.083	153	0.063	203	0.051	253	0.043
4	-	54	0.127	104	0.082	154	0.062	204	0.051	254	0.043
5	0.352	55	0.126	105	0.082	155	0.062	205	0.051	255	0.043
6	0.349	56	0.124	106	0.081	156	0.062	206	0.050	256	0.043
7	0.34	57	0.123	107	0.081	157	0.062	207	0.050	257	0.043
8	0.328	58	0.121	108	0.080	158	0.061	208	0.050	258	0.043
9	0.317	59	0.120	109	0.080	159	0.061	209	0.050	259	0.043
10	0.306	60	0.119	110	0.079	160	0.061	210	0.050	260	0.042
11	0.295	61	0.117	111	0.079	161	0.061	211	0.050	261	0.042
12	0.285	62	0.116	112	0.078	162	0.060	212	0.049	262	0.042
13	0.276	63	0.115	113	0.078	163	0.060	213	0.049	263	0.042
14	0.267	64	0.114	114	0.077	164	0.060	214	0.049	264	0.042
15	0.259	65	0.113	115	0.077	165	0.060	215	0.049	265	0.042
16	0.251	66	0.112	116	0.076	166	0.059	216	0.049	266	0.042
17	0.244	67	0.111	117	0.076	167	0.059	217	0.049	267	0.042
18	0.237	68	0.109	118	0.075	168	0.059	218	0.048	268	0.041
19	0.231	69	0.108	119	0.075	169	0.059	219	0.048	269	0.041
20	0.225	70	0.107	120	0.074	170	0.058	220	0.048	270	0.041
21	0.220	71	0.106	121	0.074	171	0.058	221	0.048	271	0.041
22	0.214	72	0.105	122	0.074	172	0.058	222	0.048	272	0.041
23	0.209	73	0.104	123	0.073	173	0.058	223	0.048	273	0.041
24	0.205	74	0.104	124	0.073	174	0.057	224	0.047	274	0.041
25	0.200	75	0.103	125	0.072	175	0.057	225	0.047	275	0.041
26	0.196	76	0.102	126	0.072	176	0.057	226	0.047	276	0.041
27	0.192	77	0.101	127	0.072	177	0.057	227	0.047	277	0.040
28	0.188	78	0.100	128	0.071	178	0.056	228	0.047	278	0.040
29	0.184	79	0.099	129	0.071	179	0.056	229	0.047	279	0.040
30	0.181	80	0.098	130	0.070	180	0.056	230	0.046	280	0.040
31	0.178	81	0.097	131	0.070	181	0.056	231	0.046	281	0.040
32	0.174	82	0.097	132	0.070	182	0.055	232	0.046	282	0.040
33	0.171	83	0.096	133	0.069	183	0.055	233	0.046	283	0.040
34	0.168	84	0.095	134	0.069	184	0.055	234	0.046	284	0.040
35	0.166	85	0.094	135	0.068	185	0.055	235	0.046	285	0.040
36	0.163	86	0.094	136	0.068	186	0.055	236	0.046	286	0.039
37	0.160	87	0.093	137	0.068	187	0.054	237	0.045	287	0.039
38	0.158	88	0.092	138	0.067	188	0.054	238	0.045	288	0.039
39	0.155	89	0.091	139	0.067	189	0.054	239	0.045	289	0.039
40	0.153	90	0.091	140	0.067	190	0.054	240	0.045	290	0.039

Şekil 44. K sayıda mekana karşılık gelen D değerleri (Hillier ve Hanson, 2001)

Temel farklılık faktörü: Mekanların sistem içindeki entegrasyon değerleri arasındaki farklılaşmanın ne kadar güçlü ya da güçsüz olduğunun ortaya konabilmesi için “temel farklılık faktörü değeri” hesaplanır. Hesaplanan değer 0’a yakın olması mekanların entegrasyon değerleri arasındaki farklılaşmanın güçlü olduğuna, değer 1’e yakın olması mekanlar arası konfigürasyonel farklılaşmanın zayıfladığına işaret eder. Bu değer 1 olduğunda eşit entegrasyon değerlerine sahip mekanlardan oluşan bir bütün söz konusudur. Temel Farklılık Faktörünün hesaplanması için aşağıdaki denklem önerilmiştir (Hillier vd, 1987).

$$\text{Farklılık Faktörü} = H = \left[\frac{a}{t} \ln \left(\frac{a}{t} \right) \right] + \left[\frac{b}{t} \ln \left(\frac{b}{t} \right) \right] + \left[\frac{c}{t} \ln \left(\frac{c}{t} \right) \right]$$

$$\text{Temel Farklılık Faktörü} = H^* = \frac{H - \ln 2}{\ln 3 - \ln 2}$$

Denklemden; a= Ortalama RRA, b= Maksimum RRA, c= Minimum RRA, t =a+b+c’dir.

Kontrol Değeri (Control Value): Kontrol değeri, yerel bir ölçümdür. Her mekanın n tane komşusu vardır. Her mekan komşusuna 1/n değeri verir ve bunlar toplanarak mekanların kontrol değerleri hesaplanır. Kontrol değeri 1’den yüksek olan mekanlar, kontrolü güçlü, 1’den düşük olan değerleri ise kontrolü zayıf olan mekanlardır (Hillier ve Hanson, 2001).

Bağlantılılık değeri (Connectivity): Mekanla direkt bağlantılı komşu mekan sayısının ölçümüdür. Her doğrudan bir adım uzaklıktaki doğru sayısını ölçen lokal bir uzaklıktır (Hillier ve Hanson, 2001). Lokal bir ölçümdür. Mekanlar arası ilişki güçlü olma durumu veya sistem anlaşılabilirliği/okunabilirliği için bütünleşme değeri ile birlikte değerlendirilir.

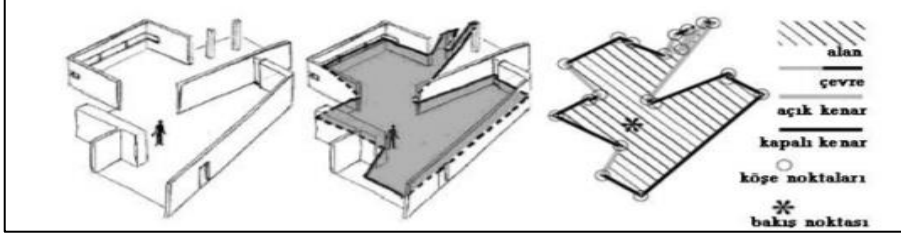
Toplam derinlik değeri (TD): Bir mekânın sistemdeki diğer bütün mekânlarla ulaşılabilirliğindeki adım sayısı toplamını ifade etmektedir.

Ortalama derinlik değeri (MD): Bir mekânın tüm sistem içindeki ulaşılabilirliğinin adım sayısını ifade eder.

3.1.2. Görünür Alan Analizi

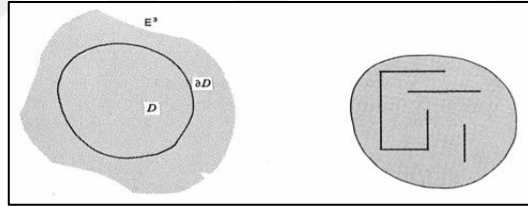
Görünür alan, mekanda belirli bir noktadan görülebilen noktalar kümesidir. Görünür alanın biçim ve büyüklüğü kullanıcının bakış açısına göre değişkenlik gösterir. Bir mekan içerisinde duruş noktasına göre renklendirilen alandan görünür alan üretimi yapılır (Şekil 45) (Atak, 2009).

Bu yöntem, mimarideki algılama ve davranış çalışmalarında görsel kontrol ve mahremiyet olgularının değerlendirilmesini sağlar (İnce Güney Y. , 2007).

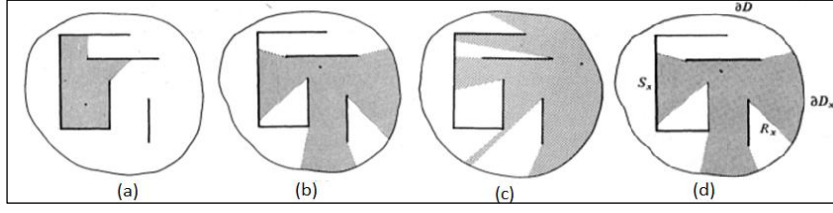
Şekil 45. Görünür Alan Üretimi (Wiener ve Franz'dan akt. Atak 2009)

Görünürlük, herhangi bir gözlemcinin bulunduğu noktadaki görüntü bilgisini ifade eder ve bu da bulunulan mekanın geometrisi ile ilgilidir (İnce Güney Y. , 2007). Görünür alan analizleri, görsel alanların, geometri ve hareket arasındaki etkileşimi yani hareketli gözlemcinin algısını temel alır. İçinde bulunulan üç boyutlu bir ortam 'E', konveks bir sınır ile sınırlandırılmış bölge de 'D' ile tanımlanır (Şekil 46) (Benedikt, 1979).

Şekil 46. E³'nin içinde D bölgesi ve D'de bir E çevresi (Benedikt, 1979)

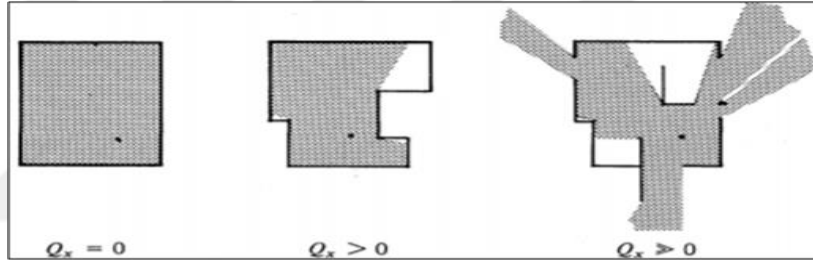
D'yi oluşturan noktalar, görünür yüzey olarak adlandırılan görünür ışığın yayılmasını sağlar. Bu yüzey; opak, maddesel ve insan tarafından algılanabilir bir gerçek yüzey olarak adlandırılır. Dışbükey alan içindeki her bir "x" bakış noktasından, görünür alan oluşur. Bir görünür alan bakış noktası, gözlemcinin bütün mekân deneyimini temsil eder. Görünür alan V_x , bakış noktasına (x) ve ortama (E) bağlıdır (Benedikt, 1979). Her bakış noktasına göre görünür alan değişir (Şekil 19). Bir görünür alan, gerçek yüzey S_x , görülmeyen alan R_x ve bölge sınır yüzeyleri D_x olarak üç bileşenden oluşur (Şekil 47) (Benedikt, 1979).

Şekil 47. Görüş alanı ve bileşenleri

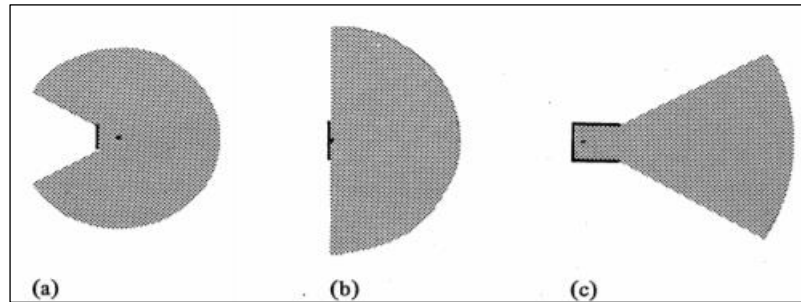
(a), (b), (c) E'de yaratılan D'de üç görüş alanı (d) V_x için S_x , R_x , ve D_x bileşenleri (Benedikt, 1979)

Üretilmiş bir görünür alana ait poligonun alanı A_x , görülebilir gerçek yüzeyin çevresi P_x , görülemeyen alanların toplamı Q_x (oklusivite) olarak ifade edilir. $Q_x=0$ durumunda mekan tamamen algılanabiliyor, $Q_x > 0$ durumunda mekan tamamen algılanamıyor demektir (Benedikt, 1979) (Şekil 48).

Şekil 48. Görünür alanın artan Q_x (oklusivite)'i (Benedikt, 1979)

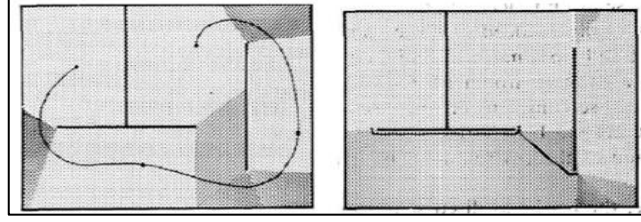
Dairesellik (circularity) N , bakış noktasının mekân içindeki ölçümüdür. Görünür alan V_x , dairesel bir yüzey olduğunda N_x dairelilik değeri, 1'e yaklaşır. Diğer durumlarda dairelilik değeri N_x , 1'den büyük değer alır. Bakış noktası x olan dışbükey mekanda değişkenlik ölçümü M_2 , asimetri (eğrilik) ölçümü M_3 değeridir (Şekil 49) (Benedikt, 1979).

Şekil 49. Görüş alanı eğriliği örnekleri

(a) $M_{3x} < 0$; (b) $M_{3x} = 0$; (c) $M_{3x} > 0$ (Benedikt, 1979)

Genellikle sonlu ve az sayıda görünür alanlar yeterlidir. Bütün alanı algılayan görünür alan grubu yeterli takım olarak tanımlanır. Farklı görünür alanları birleştirerek yeterli takımı oluşturan yollar yeterli yollardır (Şekil 50). Bu yolların en kısası minimal yol olarak adlandırılır (Benedikt, 1979).

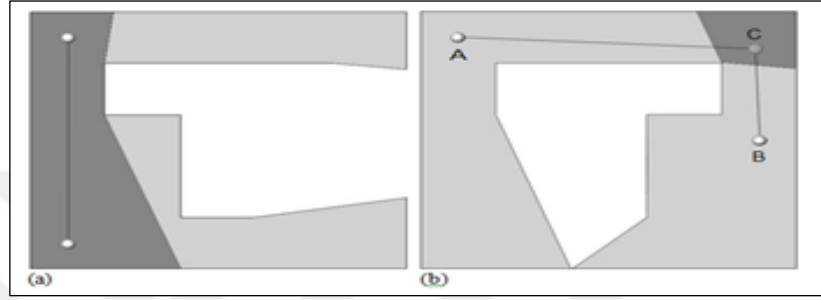
Şekil 50. Yeterli ve minimal yol (Benedikt, 1979)

Turner ve arkadaşları tek isovistlerin yerine isovist üreten lokasyonlar kullanırken analitik araç seti için görünürlük grafiğini oluşturmuşlardır. Mekanların algılanmasını ve kullanımını anlamak için görünür alan grafiği üzerinden kümelenme katsayısı (Clustering Coefficient), çevre ölçüsü (Neighbourhood Size) ve en kısa yol uzunluğu ölçümlerini önerirler (Turner vd, 2001).

Görünür Alan Grafiği (Visibility Graph); mekan dizim teorisi üzerinden kurgulanır. Görünür alan grafikleri yön bulma, hareket ve mekan kullanımı hakkında bilgi verir (Tahar ve Brown, 2003). Bağlantı durumu esas alınan geçişlik analizlerinde hesaba katılmayan açıklıkların ölçüleri, görüş alanının entegrasyon değerleri ile ortaya çıkarılabilir (İnce Güney Y. , 2007).

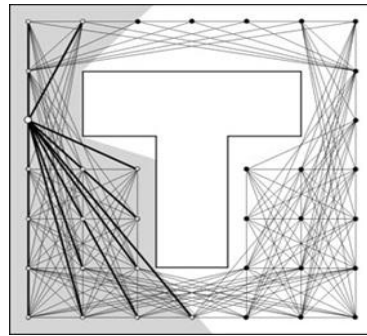
Görünür alan grafiği oluşturulduktan sonra üzerinden global ve/veya lokal ölçümler gerçekleştirilebilir. Görünür alan grafiği ile, Turner ve arkadaşları insanın çevre algısı üzerinden grid çözünürlüğü ile çevrenin anlamlı özelliklerini ortaya çıkarabileceğini belirtmektedir. Bireyler tarafından deneyimlenen ve algılanan mekansal düzenlemelerin anlaşılmasında yaklaşık bir metrelik “insan ölçeğinde” grid aralığı kullanılan pragmatik yaklaşım söz konusudur (Turner vd, 2001). Yöntem, büyük üretim yerlerinde ortamdaki en “stratejik” konum belirlenerek kümeden görülebilen en büyük alanları ortaya çıkaran ek konumlar seçerek devam ettirilebilir. Üretim yerleri seçiminden sonra hangi ilişkilerin anlamlı olduğuna karar verilir. Görünür alanların çokgen olduğu düşünüldüğünde en belirgin ilişki iki görünür alan çokgeninin kesişim noktasında ortaya çıkar; karşılıklı olarak görülebilen ve kesişen iki görünür alan arasındaki güçlü ilişki birinci dereceden ilişki

olarak adlandırılır (Turner vd, 2001). Bir görünür alan üreten yerden bir araya gelen konuma bir “adım” ve ardından bir sonraki üretim yerine bir “adım” alınarak görünür alan kesişim grafiği oluşturulabilir ve ikinci dereceden görünürlük ilişkisi olarak adlandırılır. İkinci dereceden kesişim grafiği birinci dereceden görünürlük grafiğinin “düzleştirilmiş” bir formu olarak tarif edilir yani ikinci dereceden grafiği oluşturacak bilgiler birinci dereceden görünürlük grafiğinden elde edilir (Şekil 51) (Turner vd, 2001).

Şekil 51. Görünürlük İlişkileri
(a) İzoistler arasında birinci derece ve (b) ikinci derece görünürlük ilişkileri (Turner vd., 2001)

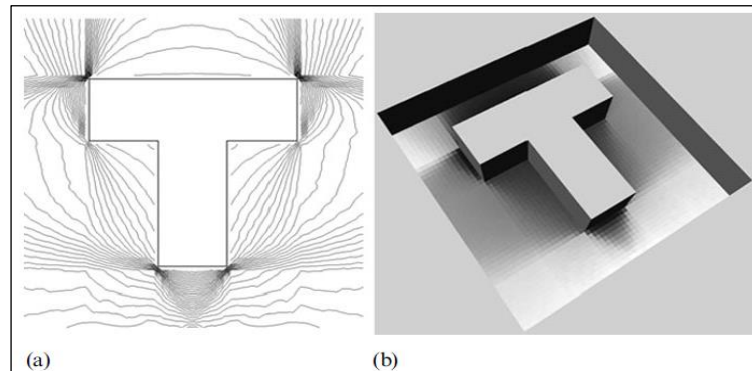
Birinci dereceden görünürlük grafiği, ikinci dereceden grafiği oluşturmak için gereken tüm bilgileri içerir (Turner vd, 2001). Şekil 52’te otuz altı noktadan yapılan örnek bir grafiği göstermektedir. “Geçirgenlik grafiği” zemin seviyesinde bir görünürlük grafiği olarak tanımlanır, keza görünürlük grafiği herhangi bir yükseklikten alınarak ve farklı noktalardan görüş açısı alınarak oluşturulabilir (Turner vd, 2001). Analizler geçirgenlik ve görünürlük olarak gerçekleştirilebilir.

Şekil 52. Görünürlük Grafiği
(Turner vd, 2001)

Matematsel olarak grafik (G); köşeler (V) ve kenarlar (E) iki kümeden oluşmaktadır. Görünürlük grafiğinde köşeler kümesi $V = \{v_1, v_2, v_3, \dots, v_n\}$ olarak ifade edilir. Karşılıklı görülebilen nokta çiftlerini ifade eden kenarlar (her bir kenar iki r noktasının birleşimidir) kümesi $E = \{e_{12}, e_{23}, \dots, e_{ij}\}$ olarak ifade edilir (Turner vd, 2001). Elde edilen grafik üzerinden istenilen verilere göre farklı ölçümler gerçekleştirilerek analiz yapılabilir. Geçirgenlik analizinde bağlantılılık temel alındığından hesaba katılmayan mekanlar arası açıklıklar görünür alan analizinde ölçülebilir, “görüş entegrasyonu” değeri ile somutlaştırılabilir ve konutların sınıflandırılmasında ek destekleyici ve betimleyici ölçümler olarak önerilir (İnce Güney, 2005; Atak, 2009). Turner ve diğerleri ise çalışmasında görünür alan grafiğinin komşuluk büyüklüğü, kümeleme katsayısı ve ortalama en kısa yol uzunluğu olmak üzere üç ölçüsü üzerinde durmaktadır (Turner vd, 2001).

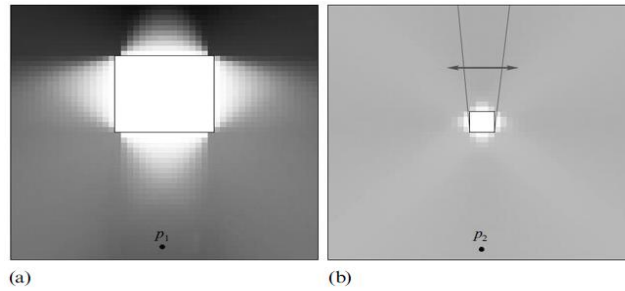
Komşuluk büyüklüğü (Neighbourhood size): “Bir tepe noktasının komşuluğu, bir kenardan bağlanan köşe kümesidir” (Turner vd, 2001). Görünürlük grafiğinde “ v_i konumundan direk görülebilir köşeler kümesi v_i 'nin N_i komşuluğu” olarak tanımlanır. $N_i = \{v_j: e_{ij} \in E\}$. İsovist alanı ile komşuluk büyüklüğü direk bağlantılıdır. V_i konumunda olan köşenin komşuluk büyüklüğü (k_i), v_i konumundan üretilen isovistin alanı (A_i) ile orantılıdır. Konumunda olan isovistin alanı (A_i), köşe v_i 'nin komşuluk büyüklüğü (k_i) ile doğru orantılıdır (Turner vd, 2001). $A_i \propto (k_i + 1)$, $k_i = |N_i|$. Grafikte köşe noktaları ile temsil edilen tüm fiziksel konumlar için komşuluk büyüklüğü değerleri gösterilebilir. Basit bir mekansal düzenleyim için isovist alanı ve yanında komşuluk büyüklüğü siyahtan (minimum alan) beyaza (maksimum alan) bir ölçek kullanılarak oluşturulmuştur (Şekil 53) (Turner vd, 2001).

Şekil 53. (a) İsovist alanı, (b) Komşuluk büyüklüğü değerlerine göre çizim (Turner vd, 2001)

Kümelenme Katsayısı (Clustering Coefficient): Kümelenme katsayısı tüm köşeler arasındaki kenar sayısı yani isovisti oluşturan tüm konumların görüş çizgileri sayısı olarak tanımlanır ve komşuluk büyüklüğü değerinin olası toplam sayısına bölünür (Turner vd, 2001). Tüm isovistler arasındaki ortalama kesişim alanını bulmaya eşittir. Kümelenme V_i konumunda N_i komşuluğu için C_i (kümelenme katsayısı) komşuluk büyüklüğü K_i ile bağlantılıdır (Turner vd, 2001). V_i konumunun, N_i komşuluğu için C_i kümelenme katsayısı komşuluk büyüklüğü k_i ile bağlantılı olup: $C_i = \left| \{ e_{jk} : v_j, v_k \in N_i \wedge e_{jk} \in E \} \right| / k_i (k_i - 1)$ olarak formüle edilmektedir (Turner vd, 2001).

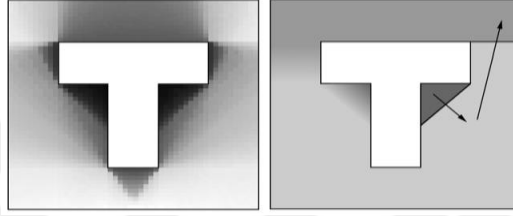
Görünür alanın dışbükeyliği ile kümelenme katsayısı arasında bağlantı vardır. Görünür alanın hemen hemen dışbükey olması durumunda tüm noktalar birbirini göreceğinden C_i , 1'e doğru eğilimli, tam tersi "sivri" olma durumunda ise katsayı 0'a eğilimli olacaktır (Turner vd, 2001). Şekil 54'te (a) Basit bir konfigürasyonda kümeleme katsayısı değerleri, (b) Geometrik izovist poligonun dışbükeyliğinden bağımsız olarak, izovisteki birçok nokta karşılıklı olarak görüldüğünde kümeleme katsayısı artar. Bir noktanın çevresi dışbükey bir çokgene yaklaşıyorsa, kümeleme katsayısı yüksektir ve o konumundan uzaklaşmak herhangi bir görsel bilgi kaybına neden olmaz. Ancak, çok yönlü görsel alanların kesişim noktalarında kümelenme katsayısı düşük olacağından konumdan uzaklaşırken görüş kaybı oluşur. Bu ölçüm ile yol bulma ve navigasyon sürecinde özellikle kompleks yapılanmalarda anahtar noktalar belirlenir (Turner vd, 2001).

Şekil 54. Kümelenme katsayısı (Turner vd, 2001)

Ortalama En Kısa Yol (Mean shortest path length): Bir grafikte iki köşe arasındaki en kısa yol, bir tepe noktasından diğerine geçerken alınan en az kenar sayısı, bir tepe noktası için ortalama en kısa yol ölçümü ise bu noktadan diğer noktalara kadar olan en kısa yol uzunluklarının ortalaması olarak tanımlanmaktadır (Turner vd, 2001). Sistem içerisinde bir yolculuk için gereken dönüşlerin (artı bir olacak şekilde) ortalama sayısıdır. V_i 'den

V_j 'ye ardışık köşelerin devam eden yolun uzunluğu geçilen kenarların sayısıdır. Bu konumlar arasındaki mesafe en kısa yol uzunluğu d_{ij} , V_i konumunun ortalama en kısa yol uzunluğu " L_i " ile ifade edilmektedir (Turner vd, 2001). $\bar{L}_i = \frac{1}{|V|} \sum_j^{V_i \in V} d_{ij}$ ile formüle edilmektedir. Şekil 55'de basit bir konfigürasyonda 2000 köşe için hazırlanmış en kısa yol uzunluğu yer almaktadır. Bu grafikte düşük değerler beyaz yüksek değerler siyah renkte görünmektedir (Turner vd, 2001). Ortalama en kısa yol uzunluğu ölçümü ile sistemde bulunan konumlar arası global ilişkiler netleşir. Sistemdeki mekanların görsel erişilebilirliği ölçüsü elde edilir.

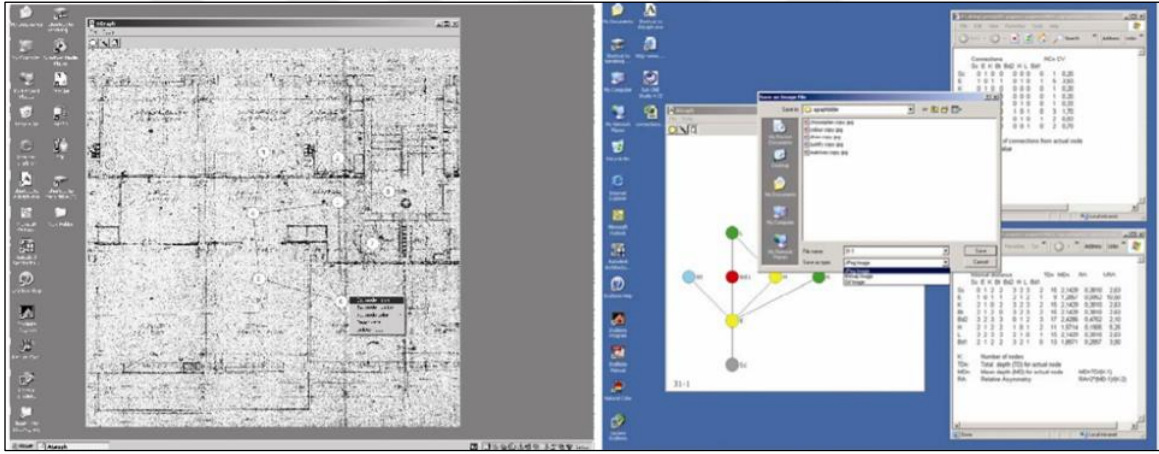
Şekil 55. En kısa yol uzunluğu değerleri
(Turner vd, 2001)

Mekan dizim analiz ve görünür alan analizlerinde birçok yazılım kullanılmıştır. Kent ve bina ölçeğinde yapılan çalışmalarda erişim grafikleri için Agraph (Manum vd, 2005), Netbox, eksenel ve dışbükey haritalandırmalar için Axman ve Axwoman (Kim, 2017), Pesh, Confeego (Gil vd,2007), Spacebox, Ajax (Batty, 2005), Placesyntax (Stahle vd, 2007), Webmap (Dalton, 2007), mekan dizim analizleri ve görünür alan analizi yapmaya imkan veren Sytnax2D (Wineman vd, 2007), Spatialist, SPOT (Marhede ve Carranza, 2007), Depthmap (Turner, 2007) gibi lisanslı ve açık kod kaynaklı yazılımlar geliştirilmiştir. Çalışmada erişim grafikleri için Agraph ile geçişlilik analizinin yanı sıra görünür alan analizi yapmaya imkan veren Depthmap yazılımı kullanılmıştır. Kullanılan yazılımlar ile ilgili bilgi verildikten sonra araştırmanın yönteminde kullanılan ölçümler aktarılacaktır.

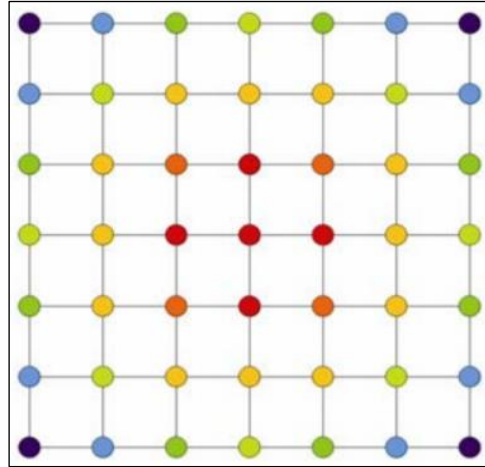
3.1.3. Mekansal Analizde Kullanılan Programlar: Agraph ve DepthMap

Agraph Programı; Oslo School of Architecture and Design'da Manum, Rusten ve Benze tarafından doktora çalışmalarında mekan dizim analizi için erişim grafiklerinin daha

kolay oluşturulması ve sentaktik ölçümlerin hızlı ve sistematik şekilde yapılması için geliştirilmiştir. Dğümler ve kenarlar için bağlantı ve mesafe matrislerine dayalı analiz yapılır (Manum vd, 2005). Erişim grafikleri üzerinden kontrol değeri (CV), toplam derinlik (TD), ortalama derinlik (MD), rölatif asimetri (RA) ve $1/RA$ formülüne göre entegrasyon değeri (i) hesaplanır (Manum vd, 2005). Program .rf veya .jpg olarak kaydedilen görüntülerin içe aktarılması ile her birim için bir düğüm (node) atanır ve kenar bağlantıları yapılarak erişim grafiği hazırlanır (Manum vd, 2005) (Şekil 56). Grafik üzerindeki düğümler istenilen şekilde yerleştirilebilir ve adlandırma yapılabilir. Kök mekan belirlendikten sonra grafik üzerinden yapılan analizde sentaktik ölçümler ortaya çıkar. Grafik tamamlandıktan sonra her düğüm noktası gri veya renkli ölçekte temsil edilebilir (Şekil 57).

Şekil 56. Görüntünün programa aktarılması → graf oluşturulması (Manum, 2006)

Şekil 57. Renk Ölçeği (Manum, 2006)

Hesaplanan değerlere göre renkli modda en yüksek değerden en düşük değere doğru renkler kırmızı ile koyu mavi/mor arasında değişir. RA değerine göre yapılmış bir erişim grafiğinde en yüksek değer 0 için kırmızı, en düşük değer 1 için koyu mavi/mor renk alır (Şekil 58) (Manum vd, 2005).

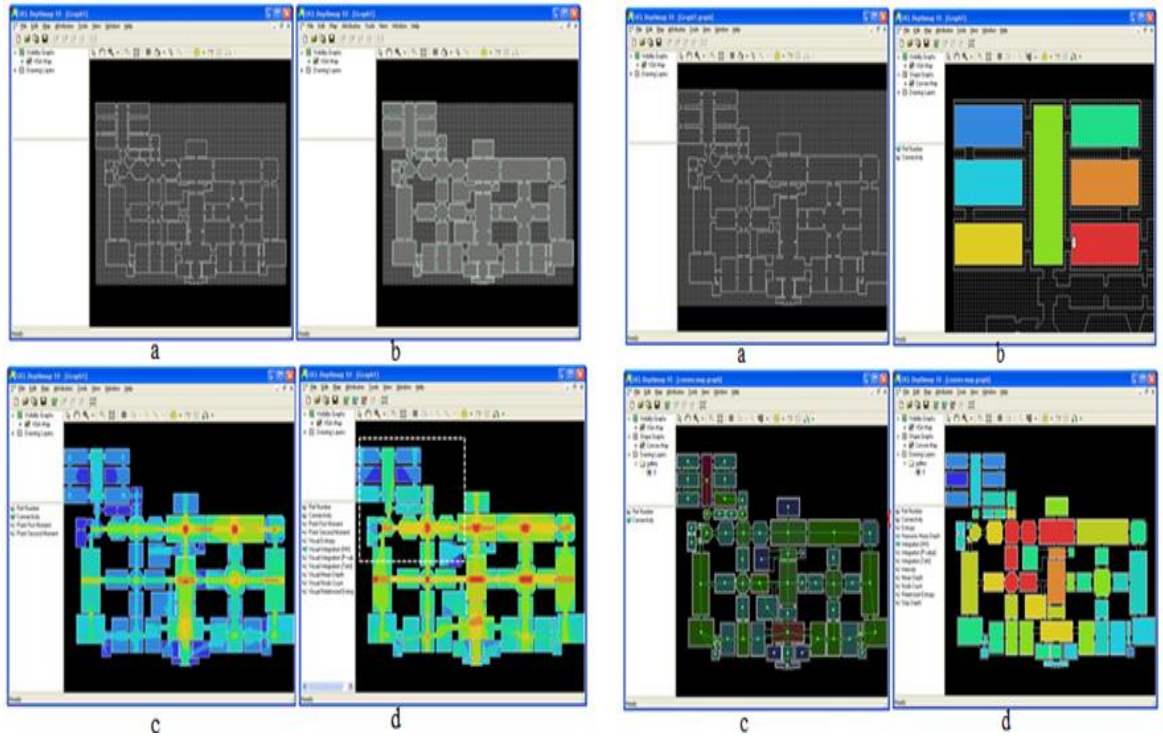
Şekil 58. Erişim grafiği örneği
(Manum, 2006)

Depthmap Programı; Hillier ve Hanson'un mekan dizim teorisi ve Bendikt'in görünür alan analizi temel alınarak, Turner tarafından University Collage of London (UCL)'da geliştirilmiştir. Program planlar üzerinden dışbükey ve aksel haritalar ve görünür alan grafikleri oluşturularak sistemler üzerinde ölçümler yapılmasına olanak tanımaktadır. Hillier ve Hanson mekan dizim teorisinde mekanı oluşturan bileşenlerin haritalarını ve bu bileşenler arasındaki ilişkileri ortaya koymaktadır. Benedikt ise görüş alanları oluşturarak bu alanlar üzerinden ölçümler yapmıştır. Program aracılığı ile her iki kuram eklemlenerek geçirgenlik analizleri, görünür alan analizi ile genişletilmiştir.

Görünürlük grafiği analizi (VGA) uygulaması ilk olarak Braaksma ve Cook tarafından bir havaalanı için yapılmıştır (Turner, 2001). Binanın düzenlemesinde birimler arası ilişkiler için bir bitişik matris üreterek, matriste iki konumun karşılıklı görülebildiği yere 1 ve görülemediği yere 0 yerleştirirler. Görülebilirlik ilişkilerini karşılaştırmak için bu matristen metrik önererek, düzenleyim içinde görünürlük hedeflerinin ne kadar karşılandığını incelerler (Turner, 2001). Turner ve diğerleri (2001), bu analizin üzerinden isovist yaklaşımları ve mekan dizimdeki son gelişmeleri dikkate alarak görünürlük grafiğini geliştirirler. Turner tarafından bu görünürlük grafiğinin analizi için Depthmap

programı geliştirilmiştir. Turner, mekan dizimde kullanılan teknikleri de bu grafiklerde kullanmıştır. Böylece programda görünürlük analizi ve geçirgenlik analizi yapılabilmektedir. Mekanı oluşturan birimlerin geçirgenlik ilişkilerine dayalı ölçümler ve mekanın görünürlük analizine dayanan her bir grid noktasına göre oluşturulabilen ölçümler hesaplanabilmektedir. Program kent ve yapı ölçeğinde yapılan çalışmalarda kullanılmaktadır.

Depthmap yazılımında yapılacak çalışmada DXF formatında hazırlanmış planlar program içine çağrılır. Planlar aktarıldıktan sonra geçirgenlik ve görünürlük analizleri için planlar grid noktalarına ayrılır. Gridlere ayrılan planlar görünürlük grafiği veya dışbükey/eksenel haritalar için kullanılabilir. Görünürlük grafiği için gridler doldurularak görüş grafiği (Şekil 59), grid konturları çizilip bağlantılar belirtildikten sonra dışbükey haritalar hazırlanır (Şekil 59). Bu işlemlerden sonra ilgili grafiğe yönelik olarak menüden yapılmak istenen analizler seçilir. Analizler sonucunda planlar renkli bir görünüme geçer ve bir takım ölçümler elde edilir. Yapının mekansal organizasyonunu tanımlamaya yönelik lokal ve global ölçümler erişilebilirlik ve görünürlük referanslı elde edilir (Tahar ve Brown, 2003).

Şekil 59. Görünür alan grafiğinin ve dış bükey haritaların adımları (Pinelo ve Turner, 2010)

Programda mekanlar, kırmızıdan maviye doğru görünür spektrum renklerini alır. Kırmızı en yüksek değerleri ifade eder ve değerler maviye doğru azalır, mavi, en düşük değeri temsil eder.

Program aracılığıyla belirlenen konumdan isovistler de elde edilir.

Depthmap ile yapılan analizlerdeki ölçümler;

1. Hazır ölçümler (Grafik oluşturulduğunda yapılan analizler - bağlanma, uzak mesafe, toplam mesafe, ortalama mesafe)

2. Global ölçümler (Grafikteki köşelerden yararlanılarak yapılan analizler - bütünleşme, ortalama derinlik, rölatif asimetri, gerçek rölatif asimetri, grafik büyüklüğü, entropi ve rölatif entropi)

3. Lokal ölçümler (Grafikte her bir tepe noktasının o anlık komşusundan alınan verilerden yararlanılarak yapılan analizler- katsayı kümelenmesi ve kontrol değeri)

4. Metrik ölçümler (Fiziksel mesafelerden yararlanılarak elde edilen analizler- metrik ortalama derinlik ve dağıtılmış bütünleşme)

olarak 4 grupta toplanmaktadır (Atak, 2009).

3.1.4. Nitel Araştırma Yaklaşımı: Derinlemesine Görüşme ve Betimsel Analiz

20.yy'ın başından itibaren hakim nesnel ve indirgemeci pozitivist yaklaşım anlayışı değişmeye başlamış ve "herhangi bir olguya ilişkin bütüncül anlayış ancak çoklu bakış açıları yoluyla elde edilebilir" anlayışı gelişmeye başlamıştır (Şimşek ve Yıldırım, 2016).

Nitel araştırma soruların ve işlem adımlarının geliştirilmesi, verilerin toplanarak analiz edilmesi ve yorumlanması süreçlerini kapsayan, sosyal problemlere birey ya da grupların yükledikleri anlamları araştırmaya yönelik, tümevarımsal bir yaklaşım olarak tanımlanmaktadır (Creswell, 2016). Literatürde nitel araştırma yaklaşımı /geleneği/stratejisi kavramları araştırma deseni kavramını karşılamakta ve bu kavram nitel araştırma sürecinin kapsamaktadır (Şimşek ve Yıldırım, 2016).

Bir araştırmanın amacına uygun olarak tutarlı bir şekilde yürütülebilmesi için araştırma deseninin oluşturulması sürecin daha verimli ilerlemesi bakımından kolaylık sağlamaktadır.

Şimşek ve Yıldırım (2016) çalışmasında araştırma desenlerini 5 grupta incelemiştir (Tablo 8).

Tablo 8. Nitel araştırma desenleri (Şimşek ve Yıldırım, 2016)

Desen Türü	Amaç	Veri Toplama	Veri Analizi	Rapor Yazımı
Kültür Analizi	Bir birey ya da gruba ait kültürü ve kültürle biçimlenen davranışların nasıl etkilendiğini betimleme ve açıklama	Uzun süreli katılımcı gözlem Açık uçlu ve/veya yapılandırılmış görüşmeler Kültüre ait kayıt, fotoğraf, yazışma vb. dokümanlar	Betimleme Örnekleme Açıklama İlişkilendirme	Kültürün analizi (davranışlar, süreçler ve sonuçlar) Doğrudan alıntılar Yorumlama
Olgubilim	Bireylerin bir olguya ilişkin yaşantılarını, algılarını ve bunlara yüklediği anlamları ortaya çıkarma	Bireysel ve/veya grup ile görüşmeler (katılımcı sayısı sınırlı) Görüşmeye temel oluşturma amaçlı gözlemler	Deneyimlerin betimlenmesi ve açıklanması Temaları ortaya çıkarma	Olgunun kavramlar ve temalar çerçevesinde tanımlanması Doğrudan alıntılar
Kuram Oluşturma	Bir olay ya da olguya ilişkin kuram geliştirme Sistemik karşılaştırmalı veri analizi yoluyla süreci açıklayan kavramları ve aşamaları ortaya çıkarma	Görüşmeler (kurama ilişkin kavram ve temaları ortaya çıkarmaya ve teyit etmeye yetecek sayıda bireyle) Gözlemler	Verilerin kodlanması Tematik kodlama Sürekli karşılaştırmalı analiz	Kuramsal model Kuramı oluşturan kavramlar, temalar ve bunların ilişkileri Denenceler Görsel sunum
Durum Çalışması	Bir veya birkaç durumu kendi sınırları içinde (ortam, zaman vb.) bütüncül olarak analiz etme	Çok boyutlu veri toplama (görüşmeler, odak grup, gözlemler, doküman analizi)	Betimleme Örnekleme Temaları ve örüntüleri ortaya çıkarma Karşılaştırmalı analiz	Durumların tek başına ve/veya karşılaştırmalı olarak tanımlanması ve yorumlanması
Eylem Araştırması	Uygulamada karşılaşılan sorunları araştırma ve çözüm üretme	Gözlem (yapılandırılmış/açık uçlu) Görüşme (yapılandırılmış/ açık uçlu) Doküman analizi	Betimleme Yansıtma Uygulama	Uygulamanın ve çözüm sürecinin tanımlanması

Nitel araştırma yöntemleri; etnografik, tarihi, eylem, olgubilim, kuram oluşturma, durum, anlatı araştırmaları olarak, düzeylerine göre türleri ise betimsel (tarama, etnografî, tarihi), ilişkisel (korelasyonel, nedensel karşılaştırma) ve müdahaleli (deneysel, tek denekli, eylem) olarak sınıflandırılmaktadır (Büyüköztürk vd, 2008).

Etnografik araştırma toplumun ve onu oluşturan bireylere yönelik gözlem yolu ile betimleme yapmak olarak tanımlanmaktadır. Amaç kültürel yapıyı ve bu yapıyı oluşturan bileşenleri (davranış ve deneyim) açıklamaktır (Büyüköztürk vd, 2008). Gözlem veya görüşme yolu ile deneyimler için belgeleme veya tasvir yapılır.

Tarihi araştırma, geçmişte olanlar ile ilgili olarak dönem dokümanlarının incelenmesi veya o süreci yaşamış kişilerle görüşme yapılması ile neler yaşandığını doğru bir şekilde anlama ve açıklamayı içerir (Büyüköztürk vd, 2008).

Eylem araştırması, genellemelerden ziyade belli bir durumu inceler ve bu durumu değiştirmeyi sağlayacak bilgiye ulaşmaya çalışır (Büyüköztürk vd, 2008).

Olgubilim (fenomoloji) çalışmaları, olguyu yaşayan birey yada gruplara ilişkin yaşantı ve anlamları ortaya çıkarmak üzere görüşme yolu ile yapılan araştırmalar olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk vd, 2008).

Kuram oluşturma çalışmaları; sistematik olarak toplanan verilerden elde edilen analizlere dayalı olarak kavram, olgu ve süreçlere dair kuram geliştirme araştırmalarıdır (Büyüköztürk vd, 2008).

Durum (örnek olay) çalışmaları; özelleştirilmiş olarak bir ya da daha fazla olayın, sosyal grubun veya birbirine bağlı sistemlerin derinlemesine incelenerek, olayı oluşturan ayrıntılar ile olaya ilişkin olası açıklamaları ortaya koymak ve olayı değerlendirmek amacıyla yapılan araştırmalardır (Büyüköztürk vd, 2008).

Anlatı araştırması; yaşanmış hikayelerin incelenmesi, kronolojik olarak düzenlenmesi ve aralarındaki ilişkilerin saptanarak anlamlı hale getirilmesi amacı ile otobiyografi, biyografi, hayat hikayesi ve kişisel hikaye çalışmalarıdır (Büyüköztürk vd, 2008).

Düzeylelerine göre araştırmalarda;

Betimsel araştırmalar; sıklıkla başvurulan bir araştırma türü olup, kişilerin, grupların ya da fiziksel ortamların niteliklerinin detaylı araştırılarak özetlenmesi olarak tanımlanmaktadır. Yapısı bakımından tarihi ve etnografik çalışmalar da betimsel araştırmalar ile benzerlik göstermektedir (Büyüköztürk vd, 2008).

İlişkisel araştırma; durumların veya olayların betimlenmesinden ziyade aralarındaki ilişkileri inceleyen çalışmalardır (Büyüköztürk vd, 2008).

Müdahale araştırmaları; deneysel yöntemlerin kullanıldığı, yöntem ve uygulamaların yöntem ve programların etkililiği ve grupların özelliklerini etkileyen veya kuramsal varsayımların doğrulanması/yanlışlanması üzerine yapılan çalışmalardır (Büyüköztürk vd, 2008).

Nitel araştırma teknikleri “başkalarını anlamayı ve kavramalarını paylaşmalarını ve insanların günlük hayatlarını nasıl yapılandırılıp anlam verdiğini” araştırmaya imkan tanımaktadır (Berg ve Lune, 2015). Bu nedenle nitel araştırma teknikleri sosyal gerçekliklerin araştırılmasında ve ortaya konmasında kullanılmaktadır. Bu çalışmada, sosyal hayata dair gerçek durumların daha iyi açıklanabilmesi için, son yıllarda gittikçe kullanımı yaygınlaşan nitel araştırma tekniği kullanılmıştır.

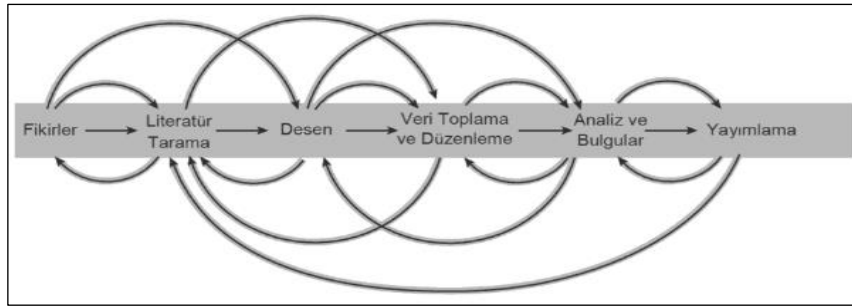
Balcı (2015) çalışmasında Johnson ve Christensen'nin çalışmalarından uyarlayarak nitel araştırma yöntemini belli parametrelere göre karma ve nicel araştırma yöntemleri ile kıyaslamıştır. Buna göre nitel araştırma için tanımlanan parametreler tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. Nitel araştırma verileri (Balcı, 2015)

Parametre	Nitel Araştırma
Bilimsel Yöntem	Tümevarım, araştırmacı, alan çalışmasında topladığı verilerden yeni hipotezler ya da yerleşik kuram üretir.
İnsan davranışı algısı	Davranış, akışkan, dinamik, durumsal, sosyal, bağlamsal ve kişiseldir.
Ortak araştırma amaçları	Betimleme, açıklama, keşfetme.
Odak	Geniş açılı ve derin açılı lensler, fenomenlerin geniş ve derinden sınanması
Gözlemin Doğası	Davranışın doğal çevrede araştırılması, davranışın olduğu bağlamın araştırılması
Gerçeğin Doğası	Öznel, kişisel ve sosyal olarak yapılaşmış.
Toplanan Verilerin Biçimi	Derinlemesine görüşme, katımlı gözlem, alan notları, açık uçlu sorular gibi veri toplama araçları ile toplanan nitel veriler.
Verilerin Doğası	Sözcükler, imgeler, kategoriler
Veri Analizi	Kalıpların, temaların ve bütüncül (holistic) yüzeylerin araştırılması
Bulgular	Özel bulgular, içeridenliğin temsili (emik görüş açısı gibi)
Son Rapor biçimi	Bağlamsal betimleme ve doğrudan aktarmaya dayalı yorumlayıcı rapor

Nitel araştırma, “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” olarak tanımlanır ve nitel veriler belli bir araştırma konusu hakkında betimsel ve gerçekçi bir tablo ortaya çıkarır (Şimşek ve Yıldırım, 2016). Nitel araştırmada genelde çevre, süreç ve algıya ilişkin veriler toplanır (Şimşek ve Yıldırım, 2016). Nitel araştırmalar araştırmacıya kurguda esneklik sağlar ve konu üzerinde yeni ve derin bilgiler edinilmesinde kolaylık tanır.

Nitel araştırmaların literatür araştırması tamamlandıktan sonra ilk adımı problemin belirlenmesidir. Literatür araştırmaları sonucu tespit edilen sorun belirlendikten sonra probleme ilişkin kuramsal çerçeve oluşturulur. Bu aşamada elde edilecek verilerin analizinde kullanılacak temalar belirlenir. Konuya ilişkin sorular hazırlanır. Sorular kuramsal çerçeve ile sınırlandırılır. Toplanacak veriler için sahip olunan kaynaklara ve ön araştırma bilgilerine, problemin içeriğine bağlı olarak araştırma evren ve örnekleme, daha sonra araştırmacının rolü belirlenir. Araştırmacı çalışmayı birebir yürütüyorsa verilerin araştırmacının varsayımlarından etkilenmemesine özen gösterilmelidir. Verilerin toplanmasında nitel araştırma yöntemleri içerisinde değerlendirilen uygun araçlar belirlendikten sonra veriler toplanır. Elde edilen veriler seçilen analiz yöntemine uygun şekilde özetlenip sınıflandırılarak yorumlanır. Yorumlar genellemeler ile ilişkilendirilerek sunulur (Şimşek ve Yıldırım, 2016). Nitel araştırma yönteminde her adım kendinden önceki ve sonraki adımlar ile ilişkili olup sarmal bir yapı söz konusudur (Şekil 60) (Berg ve Lune, 2015). Bu nedenle ön çalışmada ve uygulama aşamasında dikkatle ilerlenmelidir.

Şekil 60. Sarmal Yapı Yaklaşımı (Berg ve Lune, 2015)

Kavram haritası oluşturulduktan sonra amaca göre örneklem belirlenmelidir. Seçilen örnekleme uygun veriler (veriler doyuma ulaştınca) toplandıktan sonra verilerin daha kolay

ve iyi anlaşılabilmesi için değişik tema ve örüntülerin oluşturulabilmesi amacıyla ham veriler özetlenir ve kodlanır. Daha sonra veri gösterimi yapılarak veri düzenleme sürecini tamamlanır. Veri gösteriminde; veri tabloları, tema listeleri, farklı durumların özetleri, aşamaları ve terimleri yer alır. Veriler düzenlendikten sonra analitik sonuçlar ortaya çıkar. Bu aşamada sonuçlar ile beraber doğrulama yapılması gerekmektedir. Doğrulama “örüntülerden çıkan sonuçların doğru olduğu, araştırmacının hayal ürünü olmadığını teyit edilmesi ve başka bir araştırmacı tarafından tekrarlanabilir sonuçlara ulaşılabileceğini” içeren adımdır. Çalışma sonuçları ve doğrulama süreci ortaya çıktıktan sonra yayımlanma sürecine geçilerek proje tamamlanır (Berg ve Lune, 2015).

Nitel veri analizlerinde bilgisayar yazılımları da kullanılmaktadır. MAXqda, Atlas.ti ve QSR NVivo verilerin kodlanmasında yaygın kullanılan yazılımlar arasındadır (Creswell, 2016). Kullanılan yazılımlar; kelime işlemciler, kodlama yazılımları, kodlama ve kuram geliştirme yazılımları olarak sınıflandırılmaktadır (Şimşek ve Yıldırım, 2016). Metne erişim programları; metin içerisinde anahtar kelime, yazım hataları, eşanlamlı kelimeler, anahtar deyim ve bunları içeren metni arama işlevine sahip olup, metin tabanlı yöneticiler arama sonuçlarını sınıflandırma özelliği bulunmakta, kodlama ve erişim programları nitel verilere kodlar eklemekte, kod tabanlı kuram oluşturucular; ETHNO yazılımı gibi programlar atanan kodları düzenleyerek mantıksal ilişkilendirme yapmaya olanak tanımakta, kavramsal ağ oluşturucular grafik ve göstergeler ile kuram oluşturulmasına ve test edilmesine yardımcı olmaktadır. Olay yapısı analizine yardımcı yazılımlar ise bir dizi olayın genel hatlarını düzenlenerek kronolojik sıralama yapılmasında bilgisayar programı araştırmacıyı olaylar arasındaki mantıksal ilişkiler hakkında soruları yanıtlamaya iter (Neuman, 2006). Creswell nitel araştırmada veri analizi sürecini; ham verilerin analiz için hazırlanması ve düzenlenmesi → verilerin tamamını okuma → verilerin el veya bilgisayar ile kodlanması → betimlemeler veya temalar → temaların/betimlemelerin bağlantıları (kuram oluşturma, durum çalışması vb.) → temaların/betimlemelerin anlamının yorumlanması olarak tanımlamaktadır (Creswell, 2016).

Güvenirliğin sağlanması açısından nitel veri toplanmasında kullanılan yöntemler şunlardır:

- Temel Veri Toplama Yöntemleri: katılımcı gözlem, doğal gözlem, belge incelenmesi ve derinlemesine görüşme.

- Destekleyici Veri Toplama Yöntemleri: bireysel yaşam hikayeleri, özgeçmiş incelemeleri, film, video, fotoğraf, beden dili analizi, tarihsel çözümler, psikolojik testler, olarak sıralamak mümkündür (Özdemir, 2010).

Creswell (2016), nitel veri toplama çeşitlerini gözlemler (doğal ve/veya katılımcı olarak), mülakatlar (yüzyüze, online, e-posta, telefon, odak grup), dokümanlar (günlük, mektup, gazete, toplantı tutanakları) ve sesli-görsel materyaller (fotoğraf, video kaset, sanat nesnesi, bilgisayar mesajı, sesler ve filmler) olarak 4 gruba ayırmaktadır (Creswell, 2016).

Nitel araştırmalarda örneklem büyüklüğü belirlenirken “araştırmanın odağı, veri miktarı ve kuramsal örnekleme stratejisi” dikkate alınır, esas amaç problemle ilgili zengin ve detaylı bilgiye ulaşılırken veri doyumunun sağlanmasıdır (Şimşek & Yıldırım, 2016). Bir ya da birkaç durum beraber çalışılabilir gibi belirli bir grup ta çalışılabilir. Bir bireyden edinilen derinlemesine bilgiler başka bir araştırmada 20 kişiden alınabilir. Bu nedenle örneklem büyüklüğü belirlenirken toplanacak verinin genişliği ve büyüklüğü dikkate alınmalıdır (Şimşek ve Yıldırım, 2016). Nitel araştırmalarda olasılıksız örnekleme yapılmaktadır (Berg ve Lune, 2015). Araştırılması zor ve duyarlı evrenler için kullanılmaktadır.

Olasılıklı olmayan örneklemler; sıralama yapılabilen evrenden belli bir örüntü ile seçilen temsillerden oluşan sistematik örnekleme, çalışmanın amacına uygun olarak bilgi açısından zengin durumların seçilerek derinlemesine araştırmaya olanak tanıyan amaçsal (amaçlı) örnekleme, kolay ulaşılabilir temsillerin seçildiği uygun/kazara örnekleme olarak 3 ana başlıkta toplanmak olup amaçsal örnekleme için 14 farklı yöntem bulunmaktadır (Büyüköztürk vd, 2008).

Şimşek ve Yıldırım (2016) çalışmasında amaçlı örnekleme yöntemlerini; aşırı/aykırı durum, maksimum çeşitlilik, benzeşik, tipik durum, kritik durum, kartopu/zincir, ölçüt, doğrulayıcı/yanlışlayıcı ve kolay ulaşılabilir durum örnekleme olarak açıklamakta, bazı kaynaklarda amaçlı örneklemin ölçüt örnekleme olduğunu belirtmektedirler. Nitel araştırma çalışmalarında yaygın olarak amaçsal örnekleme kullanılmaktadır. Örneklem seçimi, “araştırmacının evren ile ilgili kendi bilgilerine veya çalışmanın amacına bağlı ise, bu tür örnekleme olasılıklı olmayan (amaca yönelik) örnekleme” denilmektedir (Baltacı, 2018). Amaçsal örneklemlerden sık kullanılanlar;

Birbirine zıt örnek (en iyi ve en kötü vb.) durumların farklılıklarının incelenmesi veya sıradışı durumlardan bilgi edinmek amacıyla kullanılan aykırı durum örnekleme,

Kendi içinde benzeşik farklı durumların belirlenerek genellemelerden ziyade farklı durumlar arasındaki kesişim ve ayrımların belirlenmesi amacı ile evrenden daha küçük bir alandan temsillerin seçildiği maksimum çeşitlilik örnekleme,

Kendi içinde homojen olan evrenden belirgin bir alt grubun seçilerek çalışıldığı benzeşik örnekleme,

Evrende benzer durumlar içinden seçilen, bir uygulama veya yeniliğin arasından bir dizi durumdan en tipik durum için kullanılan yeter düzeyde bilgi sahibi olan kurum ve/veya bireylerden seçilen tipik durum örnekleme,

“Bu burada oluyorsa, başka benzer durumlarda da kesinlikle olur” durumu veya tam tersi durumu karşılayan yargının araştırılmasında problem ile ilgili sınırlı sayıda temsillerin derinlemesine incelenmesi amacıyla kullanılan kritik durum örnekleme,

Belirlenen alt grupların özelliklerini betimleyen ve birbirleri arasında karşılaştırma yapmaya olanak tanıyan temsillerin seçildiği tabakalı amaçsal (kota) örnekleme,

Belli özelliklere sahip kişiler, olaylar, nesnelere veya durumlardan belirlenen kriterleri karşılayan birimlerin seçildiği ölçüt örnekleme,

Mevcut durumların bulunmuş tema veya sonuçlarının derinleştirilmesi veya zenginleştirilmesi ya da alternatif/zıt açıklamaların getirilmesi amacıyla olay, olgu veya durumların incelenmesinde kullanılan doğrulayıcı/yanlışlayıcı örnekleme, olarak belirtilmektedir (Büyüköztürk vd, 2016).

Burge ve Lune (2015), nitel araştırmalarda kullanılan en sık olasılıksız örnekleme çeşitlerini;

“Kolay ulaşılabilen katılımcılardan oluşan uygun (rastlantısal ve kullanışlı) örnekleme,

Belirli tipteki veya belirli özelliklere sahip gruplardan katılımcıların seçimine dayalı amaçlı (yargılayıcı) örnekleme,

Anormal sınıflar, hassas konular ve ulaşılması zor kitlelerde bir yada birkaç bireyden başka bireylere ulaşılarak genişletilen kartopu (zincirleme) örnekleme,

Belli özelliklere göre ayrılarak oluşturulan tabaka veya hücreler aynı strateji ile oransal olarak seçimlerin yapıldığı kota örnekleme” olarak ifade etmektedirler (Berg ve Lune, 2015).

Bu çalışmada veri toplama tekniği olarak “görüşme” aracı kullanılmıştır. Görüşme bir “bütünsel yorumlama” yöntemi olarak, elde edilen küçük parçalardan tüm tabloyu çalışmanın ana temasını oluşturma olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk vd, 2008).

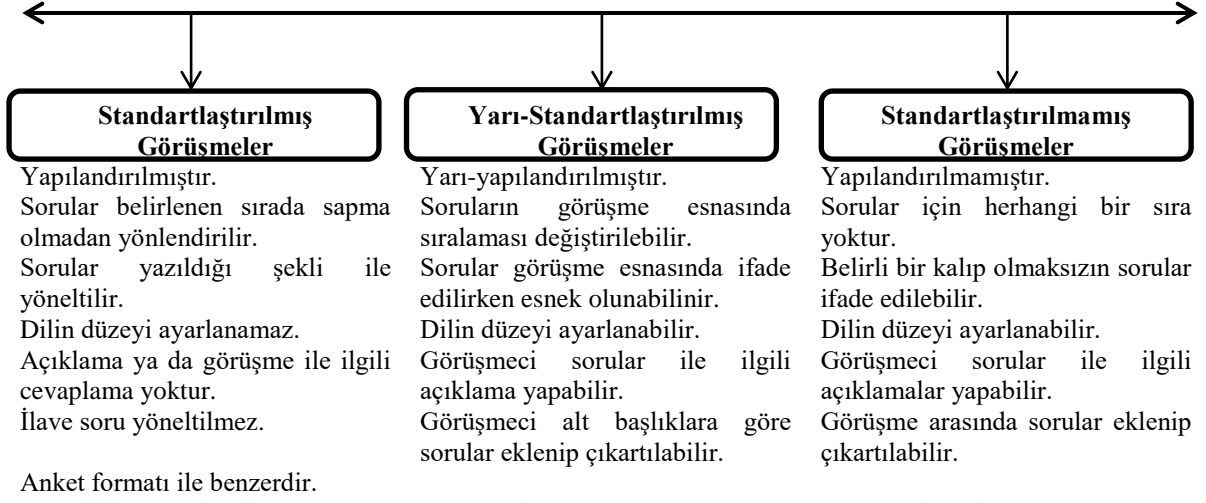
Görüşme, literatürde bilginin ortaya çıkarılması ve toplanması için bir sohbet olarak nitelendirilir. Görüşme ve görüşmeci ile ilgili çeşitli yaklaşımlar bulunmaktadır. Görüşme bir beceri veya bilim olarak görüldüğü kadar bir sanat olarak da görülmekte, kimi çevrelerde doğuştan gelen bir yetenek kimi çevrelerce eğitimle gelen teknik bir beceri veya doğrudan etkileşimin bir türü olarak tanımlanmakta ve görüşme “sosyal performans” olarak ele alınmaktadır (Berg ve Lune, 2015).

Görüşmelerde temel amaç araştırılan konu ile ilgili olarak görüşme yapılan kişilerin duygu, düşünce ve tutumlarını anlamaya çalışmak ve gözlenemeyen bilgileri söylemleri/tepkileri ve aktarım biçimleri ile ilgili bilgilere ulaşmaya çalışmaktır (Karataş, 2015).

Avantajları; soru sorma biçimi/tekrarı ve soruların /azaltılması/arttırılması durumunda esneklik sağlaması, yanıt oranının yüksek olması, yüz ifadesi, söylem şekli ve beden dili gibi sözel olmayan davranışların gözlenmesi ile veri geçerliliği hakkında fikir sahibi olabilme, görüşme yapılan ortam üzerinde kontrol sağlanabilmesi, soruların sırasının akışa göre değiştirilebilmesi ile verimli iletişim sağlanabilmesi, akışa göre konunun detaylandırılabilmesi için soru-cevaplarda anlık tepki verme imkanı, veri kaynağının teyit edilmesi ile geçerliliğin yüksek olması, görüşme ortamında araştırmacının bulunması/müdahale edebilmesi ile yanıt oranında tamlık sağlanması, derinlemesine bilgi elde edilmesidir (Şimşek ve Yıldırım, 2016).

Dezavantajları; görüşmecinin hazırlanmasının zaman alması, katılımcıya ulaşma ve geliştirilen ilişki ile yapılan analizde veri yoğunluğunun zaman alması, maliyetin daha yüksek olması, görüşmecinin görünüşü, yaklaşımı, beklentileri ve katılımcıya uyum sağlaması, soru standardının olmayışı, kayıtlı ve yazılı bilgileri kullanamama (öznel yargı ve hatırlananları içermesi), bireylere zaman ayırma güçlüğü, gizliliğin ortadan kalkması ve görüşmecinin yanlı davranabilmesi gibi durumlar olarak ifade edilmektedir (Büyüköztürk vd, 2008; Şimşek ve Yıldırım, 2016).

Görüşme türleri standartlaştırılmış, yarı-standartlaştırılmış veya standartlaştırılmamış olmak üzere üç grupta sınıflandırılmakta ve formel yapısına göre farklılıklar içermektedir (Şekil 61) (Berg ve Lune, 2015).

Şekil 61. Görüşme yapısı (Berg ve Lune, 2015)

Bu çalışma kapsamında yarı standartlaştırılmış görüşme kullanılmıştır. Bu görüşme türünde belli varsayımlara dayalı hazırlanan sorular sistematik ve tutarlı şekilde yöneltilir, ilave soru sorulabilir veya sorular çıkartılabilir (Berg ve Lune, 2015). Sorularda güncel ifade ve terimler kullanılmalıdır.

Görüşme teknikleri ise; yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış, yapılandırılmamış ve odak grup görüşmesi olarak sınıflandırılmaktadır (Karataş, 2015). Çalışmada kullanılan yönlendirilmiş görüşme formunda hazırlanan sorular yarı-yapılandırılmış açık uçlu sorulardır. Soru türleri “araştırmanın odağını kapsayan temel sorular, cevaplar arasında tutarlılığın ve güvenilirliğin kontrol edilebilmesi için temel soruların yeniden şekillendirilmesi ile yöneltilen ilave sorular, toplanacak bilgide önemli olmayan, kişisel bilgilere yönelik olan veya hassas konularda görüşmeciyi sakinleştirmek için fazladan hazırlanmış çıkartılabilir sorular ile anlatılanın detaylandırılması için cevaplara yönelik sorular sonda sorular” olarak sınıflandırılmaktadır (Berg ve Lune, 2015). Yönetilecek sorular genel ve özel amaca, katılımcıya uygun ve cevaplanması kolay olmalı, birden fazla soruyu içeren, aynı soru içerisinde zıt anlamların yüklü olduğu, baştan hüküm veren, sınırlayıcı ve yönlendirici sorular olmamalı, genelden özele doğru mantık silsilesi içinde sorulmalı, görüşme süreci ihtiyaçlar düşünülerek yönetilmeli/gözlenmeli, başlangıç – bitiş ifadeleri hazırlanmalı ve cevap kayıtları için hazırlık ve pilot uygulama yapılmalıdır (Büyüköztürk vd, 2008). Oluşturulan sorular uzman görüşü alındıktan sonra test edilmelidir. Yetersiz kalınan noktalara göre tekrar düzenlenmelidir. Hazırlanan sorular;

telefon, bilgisayar destekli teknolojiler, web ve e-posta tabanlı uygulamalar veya yüz yüze olarak görüşmeciye yöneltilebilmektedir (Berg ve Lune, 2015; Creswell, 2016).

Araştırmada görüşmecinin rolü belirlendikten sonra görüşme esnasında bazı konulara dikkat edilmelidir. Görüşmecilere karşı samimi ve içten yaklaşılmalı, teşvik edici olmalı, görüşmenin amacına bağlı kalınmalı, pratik yapılmalı, yansız olmalı, görüşme süreci kontrol edilmeli, yönlendirmeden sözel olmayan karşılıklar verilmeli, dış görünüşe ve görüşme yapılacak ortamın atmosferi dikkate alınmalı, katılımcıya karşı saygılı, doğal ve minnettar bir tutum izlenmelidir (Berg ve Lune, 2015; Creswell, 2016; Şimşek ve Yıldırım, 2016).

Çalışmada görüşme formu hazırlanırken sorular bu teknik için dikkat edilmesi gereken konulara göre hazırlanmıştır. Bunlara göre soruların; anlaşılabilir olması, spesifik konuya odaklı olması, açık uçlu ve farklı türden hazırlanması, çok boyutlu sorulardan kaçınılması, yönlendirmeden kaçınılması konu ile alakalı farklı ve derinlemesine bilgi edinilecek şekilde soruların hazırlanması, mantıklı bir şekilde düzenlenmesi ve alternatif sorular oluşturulması gerekliliğidir (Şimşek ve Yıldırım, 2016). Sorular kişisel olanlarla başlamalı, öncelikle kolay hatırlanabilecek şimdiki zamanı kapsayan sorular sorulmalı, anımsanması zor dönemlerle ilgili sorular sonraya bırakılmalı, konuyla alakalı olan önemli sorularla devam edilmeli daha sonra hassas sorulara geçilmelidir. Görüşmede ifade şekli değiştirilerek hazırlanan doğrulayıcı sorulara yer verilmelidir.

Nicel araştırmalarda belirlenen ölçme araçlarıyla toplanan veriler için, ölçme aracının, analizlerin ve sonuçların araştırma bütününde geçerli ve güvenilir (iç/dış geçerlik ve iç/dış güvenilirlik koşulu) olması beklenir. Nitel araştırmalarda ise “bilginin doğası gereği” saf nesnelliğin yansıtılamayacağı varsayımı ile geçerlik ve güvenilirliğin sağlanabilmesi için bir takım stratejiler/önlemler ile kavramlar ortaya konmaktadır (Şimşek ve Yıldırım, 2016). Elde edilen verilerin ve bunlar doğrultusunda ulaşılan sonuçların teyit edilmesi, sürecin nasıl geliştiğinin detaylı olarak tanımlanması, betimsel analizlerde doğrudan alıntılarla sonuçların açıklanması, tüm sürecin incelendiğinde kendi içerisinde tutarlı olması, geçerlik için, araştırmanın farklı araştırmacılar tarafından test edilmesi, araştırmacının rolünün açık şekilde ifade edilmesi, veri kaynağının, sürecin ve ortamın açık şekilde tanımlanması, kavramsal çerçevenin ve varsayımların açıklanması ile veri toplama ve analiz yönteminin detaylı açıklanması, güvenilirlik için önemlidir (Şimşek ve Yıldırım, 2016). Şimşek ve Yıldırım (2016), çalışmalarında geçerlik ve güvenilirlik kavramlarının

nitel araştırmalarda nasıl karşılanacağı ile ilgili kavram ve kullanılacak yöntemleri karşılaştırarak açıklamaktadır (Tablo 10).

Tablo 10. Geçerlik ve güvenirlik kavramları (şimşek ve Yıldırım, 2016)

lt	Nicel Araştırma	Nitel Araştırma	Kullanılan Yöntemler
Araştırma sonuçları ile gerçeğin doğru temsili	İ geçerlik	İnandırıcılık	Uzun Süreli etkileşim Derin odaklı veri toplama eşitlenme Uzman İncelemesi Katılımcı teyidi
Sonuçların uygulanması	Dış geçerlik (genelleme)	Aktarılabirlik	Ayrıntılı Betimleme (doğrudan alıntılar) Amaçlı rnekleme
Tutarlığı sağlama	İ güvenirlik	Tutarlık	Tutarlık incelemesi
Nesnel, yansız olma	Dış güvenirlik	Teyit edilebilirlik	Teyit incelemesi

Nitel verilerin betimlenmesi, analiz edilmesi, yorumlanması, sınıflandırılması, ilişkilendirilmesi ve sonuç çıkarılarak teyit edilmesi sürecine dair farklı analiz süreçleri söz konusudur.

Temel prensipler çerçevesinde zdemir (2010) bu teknikleri altı başlık altında toplamıştır. (zdemir, 2010);

- 1) Fenomenolojik Analiz: Kck rnekleme gruplarının seçildiği ve derinlemesine analizlerin yapıldığı tekniktir (zdemir, 2010).
- 2) İçerik Analizi: Analiz “verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması” olmak üzere 4 aşamadan oluşur (şimşek ve Yıldırım, 2016). Nitel araştırma teknikleri içinde en sık kullanılan yöntemdir. Araştırmacı, araştırma konusuna uygun verileri toplayıp kategorize eder. Daha sonra kelime, cümle veya fotoğraf tekrarları sayar. Araştırmacının ortaya sunduğu veriler, başka araştırmacılar tarafından ulaşılabilir olmalıdır (şimşek ve Yıldırım, 2016).
- 3) Betimsel Analiz: Betimsel analiz; “betimsel analiz için bir ereve oluşturulması, tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması ve bulguların yorumlanması” sürecini içeren dört aşamadan oluşmaktadır (şimşek ve Yıldırım, 2016). Betimsel analizde planlı bir şekilde analiz erevesi oluşturulur. nce araştırma verilerinin temaları belirlenir. Daha sonra gerekli literatür taraması yapılır. Önceden belirlenmiş temalar çerçevesinde araştırma verileri özetlenerek yorumlanır.

Araştırma konusunu tanımlamak, bir durumu olduğu gibi aktarmak amacı ile kullanılır. Bu nedenle araştırmacı çarpıcı bilgileri görüşmeyi gerçekleştirdiği bireylerden alıntılar, doğrudan alıntılara sık sık yer verilir. Veriler betimlendikten sonra açıklanır, neden sonuç ilişkileri ve ortaya çıkan sonuçlar yorumlanır. Elde edilen veriler mantık çerçevesinde bir araya getirilerek kuramsal çerçeve oluşturulur. Elde edilen veriler sunulur ve bulgular arasındaki ilişkiler belirtilir. Belli bir anlama oturtulan bulgulardan elde edilen sonuçlar ortaya koyularak çalışma tamamlanır (Şimşek ve Yıldırım, 2016).

4).Yerleşik Kuram ve Sabit Karşılaştırma Analizi: Nitel araştırma yönteminde sık kullanılan yöntemlerden birisidir. Araştırmanın konusuna ilişkin temalar oluşturulur ve bu temalar arasında ilişki kurularak kuram oluşturulmaya çalışılır (Özdemir, 2010).

5)Söylem Çözümlemesi: Nitel araştırma yöntemlerinden birisi olan söylem analizi dilin sosyal yaşamın önemli bir bileşeni olduğunu belirtir. Yazılı metinlerin ayrıntılı bir biçimde dilbilimsel açıdan incelenmesi ile bulgulara ulaşılır (Özdemir, 2010).

6)Etnometodoji: İnsanların davranışlarının arkasında öncelikli hedefleri ve değer yargıları bulunmaktadır. Bu yöntemle bireylerin algı dünyaları ve onu nasıl şekillendirdikleri ortaya çıkarılmaya çalışılır (Özdemir, 2010).

Nitel verilerden oluşan raporlama süreci için de farklı stratejiler ve stratejilerin yazımına ilişkin yorumlamalar yapılabilir. Creswell (2016) bu stratejilerin kullanımıyla “bir bireyin yaşamının (anlatı araştırması) kronolojik bir anlatısını, onların deneyimlerinin detaylı bir betimlemesini (fenomoloji), verilerden bir kuram geliştirme (kuram oluşturma), ortak bir kültüre sahip bir grubun detaylı tasviri (etnografi) veya bir ya da daha fazla olayın derinlemesine analizi (durum çalışması)” gibi sonuçların elde edilmesiyle yorumların “nesnel hesaplamalar, bir kronoloji, bir süreç modeli, genişletilmiş bir hikaye veya durumlar arası analiz veya detaylı bir betimsel portre” olarak sunulabileceğini belirtmektedir (Creswell, 2016).

Görüşme verilerinden elde edilenlere göre oluşturulan rapor; söylenenlerin araştırmacı tarafından özetlenerek aktarılması ve görüşülen kişilerin aktarımını özetleyecek kısa cümleler varsa alıntılanarak kullanılması veya görüşülen kişinin aktardığı önemli bilgilerin ayıklanarak rapora aktarılması ile oluşturulabilir (Büyüköztürk vd, 2008).

3.2. Alan Çalışması

Konut yapılaşması sürecinde imar düzenlemeleri, sosyo-ekonomik ve kültürel dinamikler konutun mimari özelliklerini etkilemektedir. Bu nedenle hem bina ölçeğinde hem yerleşim ölçeğinde dönüşümlerin tespit edilmesi için mekansal okumalar yapılmıştır.

Kamu kurumları ve proje ofislerinden ruhsat ve iskan belgeleri ile mimari projeler temin edilmiştir. Temin edilebilen 356 adet projeden 105 adedi seçilmiştir. Seçim yapılırken inşa ve/veya ruhsat tarihleri dikkate alınmış, belli periyotlara ayrılan dönemlerde her yıl için en az bir örnek olmak üzere seçim yapılmaya çalışılmıştır.

Belirlenen parsellerin ruhsat/yapı kullanım izin belgelerinde ve/veya proje bilgilerinde, konutların inşasına başlama bitiş tarihleri, alanları, yapım sistemi, sahip olduğu otopark vb. imkanlar yer almaktadır. Bu belge/projelerde yer alan tarihler konut alanlarının bulunduğu mahallelerin oluşum süreçlerinin algılanması ve tabakalaşan kent dokusuna ait parçaların sınırlarının planlamadan ziyade kent dokusuna eklemelendiği zaman dilimlerinin tespit edilebilmesi noktasında önemlidir.

Elde edilen mimari projeler üzerinden alan dağılımları incelenerek değerlendirme yapılmıştır. Planlarda örüntülerin ortaya çıkarılabilmesi için mekan dizimsel analizler gerçekleştirilmiştir. Alınan projelerin mekan analiz programında değerlendirilebilmesi için sayısallaştırılması, bilgisayar ortamına taşınması araştırmacı tarafından yapılmıştır.

1960-2017 dönemi için örneklem alanından 105 adet parsel seçimi yapılmıştır. Bu sayının 22 adedi (Ek 1-22) 1960-1984, 45 adedi (Ek 23-67) 1985-2004 ve 38 adedi (Ek 68-105) 2005-2017 aralığında inşa edilmiş binaların bulunduğu parsellere ait olup binalara ait kimlik bilgileri eklerde gösterilmektedir.

Seçilen parsellerin üzerinde inşa edilmiş mevcutta bulunan veya yıkılmış olan binaların normal kat planlarının Depthmap ve Agraph programları kullanılarak mekânsal analizi yapılmıştır. Yapılan sentaktik ölçümlerde kök mekan, daire girişleri olarak belirlenerek sistem bütünü ve sistemi oluşturan parçalar ayrı ayrı analiz edilerek değerlendirme yapılmıştır.

1960-1984 dönemi için seçilen 22 adet konut Surdışı semti olarak geçen bugünkü Yenişehir ve Bağlar ilçelerinde kalan; Yenişehir ve Kaynartepe kadastral mahallelerinde olup Şekil 62’de gösterilmektedir.

1985-2004 dönemi için seçilen 45 adet konutun 7 adedi Yenişehir İlçesi, 14 adedi Bağlar İlçesi ve 24 adedi bugünkü Kayapınar İlçesi sınırlarında kalan Huzurevleri ve Peyas Mahallelerindedir.

2005 ve sonrası dönemi için seçilen 38 adet konutun 5 adedi Yenişehir İlçesi, 10 adedi Bağlar İlçesi ve 23 adedi bugünkü Kayapınar ilçesi sınırları içindedir.

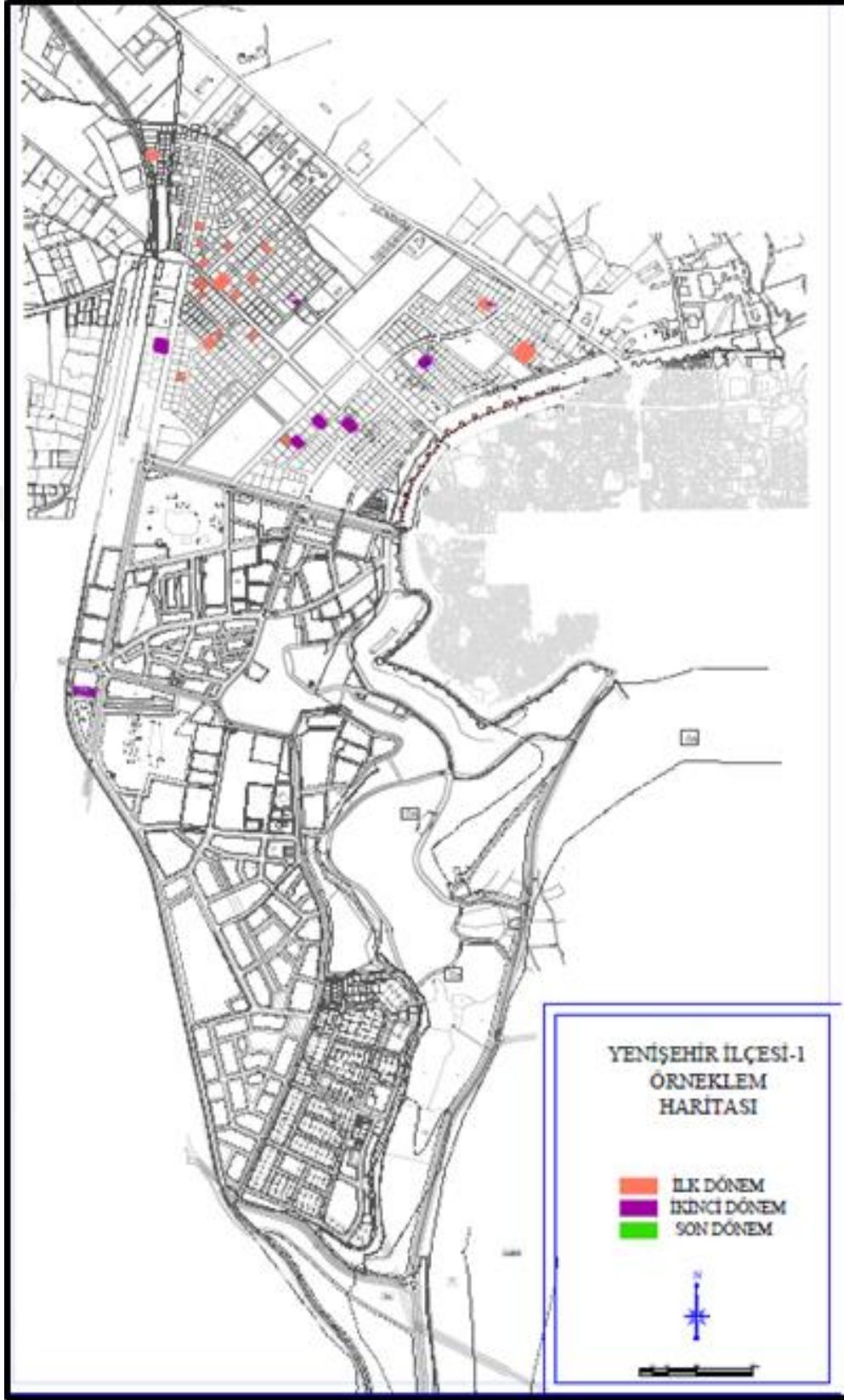
Örnekleme alanlarından seçilen yapılar Şekil 62, 63, 64 ve 65’de gösterilmektedir.

Kat planlarının bütününde yapılan değerlendirme için;

- Bağlantılılık,
- Bütünleşme (HH),
- Rölatif asimetri (RA),
- Toplam derinlik (TD),
- Ortalama derinlik (MD),
- Görsel bütünleşme (VHH) değerlerinin ortalamaları Depthmap programı,
- Gerçek rölatif asimetri (RRA),
- Temel farklılık faktörü (TFF) değerleri Microsoft Excel uygulamasında formülize edilip hesaplanarak,
- Görsel bütünleşme haritaları ve dışbükey mekan bütünleşme haritaları Depthmap programında hazırlanarak değerlendirme yapılmıştır.

Kat planlarının ayrı ayrı her bir mekan için yapılan değerlendirmede;

- Bağlantılılık, bütünleşme (HH),
- Rölatif asimetri (RA),
- Toplam derinlik (TD),
- Ortalama derinlik (MD) değerleri depthmap programında,
- Erişim grafikleri ile bu grafikler üzerinden hesaplanan kontrol değeri (CV) değerleri Agraph programında hesaplanarak,
- Konutların mekanlarının, konut toplam alanına göre ortalama dağılımları (m²)
- Yüzdeler oranları hesaplanarak değerlendirme yapılmıştır. Bu şekilde mekansal kurguda değişen alan dağılımları üzerinden de çıkarım yapılabilmektedir.

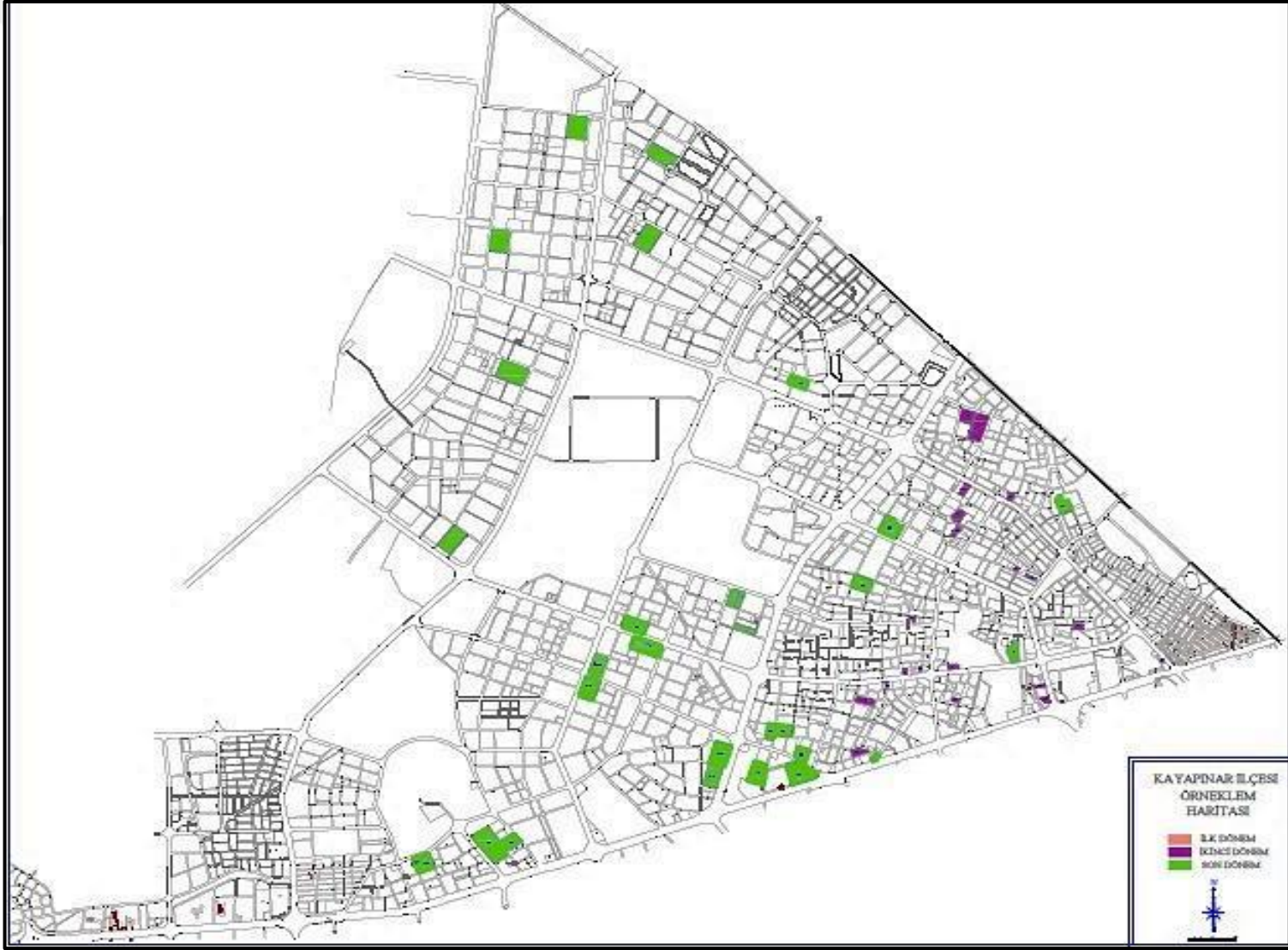
Şekil 62. Surdışı (Yenişehir) örneklem haritası I

Şekil 63. Yenişehir ilçesi örneklem haritası II

Şekil 64. Bağlar İlçesi örneklem haritası

Şekil 65. Kayapınar İlçesi örneklem haritası

1960-1984 dönemi için seçilen konutların;

- 7 adedi 1960-1969, 13 adedi 1970-1979 ve 2 adedi 1980-1984 yılları aralığında inşa edilmiştir.
- Konutların 14 adedi özel girişim (yap-sat), 7 adedi kooperatif ve 1 adedi inşaat firması tarafından üretilmiştir. Bunlardan 15 adedi 5 katlı, kalan 7 adedi 5 kat üzeri olup tek blok veya ikiz blok olarak inşa edilmiştir.
- 30 blok ve 483 daire dönemin yaygın yapım biçimi yığma olup, karma ve betonarme karkas uygulamalara da rastlanmıştır. Seçilen örneklerin 14 adedi yığma, 4 adedi karma ve 4 adedi betonarme karkas olarak inşa edilmiştir.
- 4 bina hariç asansör ve yangın merdiveni bulunmamaktadır.
- İnşa edilmiş konutların yapı ruhsat bilgileri incelendiğinde 2 adedinde bahçe imkanı bulunduğu görülmüş olup kalanlarında herhangi bir fiziki imkana rastlanmamıştır.
- Aynı ruhsat bilgilerine göre imar durumunda 11 adedi konut + ticari, kalan 11 adedi ise konut olarak görülmektedir.
- Binaların 5 adedi ikiz blok olup 2+2 daire üzeri, 5 adedi 3 daire üzeri, 3 adedi 2 daire üzeri kalan 9 adedi 4 daire üzeridir.
- Binaların 14 adedinin toplam inşaat alanı 3.000 m² altında olup, 8 adedi 3.000 m² ve üzeri alana sahiptir.
- Analiz yapılan dairelerin 1 adedi 4+1, 1 adedi 2+1 ve 20 adedi 3+1'dir.
- 30 bina ayrık nizamda inşa edilmiş olup 2 adedi hariç, binaların bahçe ve otopark gibi imkanları bulunmamaktadır.
- İncelenen binaların ruhsat bilgilerine göre toplam inşaat alanı 63.093,25 m²'dir.

1985-2004 dönemi için seçilen konutların;

- 12 adedi 1985-1990, 21 adedi 1991-1999 ve 12 adedi 2000-2004 yılları aralığında inşa edilmiştir.
- Konutların 14 adedi özel girişim (yap-sat), 26 adedi kooperatif ve 5 adedi inşaat firması tarafından üretilmiştir.
- Bunlardan 12 adedi 4-6 katlı, 29 adedi 7-9 katlı kalan 4 adedi 11-13 katlı olup 1-11 blok arasında değişen üniteler olarak inşa edilmiştir.
- 162 blok ve 4340 daire dönemin yaygın yapım biçimi betonarme karkas olarak inşa edilmiş olup karma uygulamalara da rastlanmıştır.
- Örneklerin 2 adedi karma ve 43 adedi betonarme karkas olarak inşa edilmiştir.

- 45 adet bina ayrıık nizamda inşa edilmiştir. 17 bina ünitesinde yangın merdiveni bulunmakta olup tüm ünitelerin asansör imkanı mevcuttur.
- İnşa edilmiş konutların yapı ruhsat bilgileri incelendiğinde 38 açık ve 7 kapalı yerleşim ünitesinden oluşan blokların 13 adedinde otopark, 10 adedinde bahçe, otopark ve çocuk oyun alanı imkanı bulunmakta olup kalan 22 adedinde herhangi bir fiziki imkana rastlanmamıştır.
- Aynı ruhsat bilgilerine göre imar durumunda 34 adedi konut + ticari, kalan 9 adedi ise konut olarak görülmektedir.
- Binaların 7 adedi 3 daire üzeri, 10 adedi 2 daire üzeri kalan 28 adedi 4 daire üzeridir. Analiz yapılan dairelerin 4 adedi 4+1, 4 adedi 2+1 ve 37 adedi 3+1'dir.
- Binaların 14 adedinin toplam inşaat alanı 5.000 m² altında, 15 adedi 5.000-10.000 m² arasında, 11 adedi 10.000-20.000 m² arasında ve 5 adedi 20.000-55.000 m² arasında alana sahiptir.
- İncelenen binaların toplam inşaat alanı 526.035,21 m²'dir.

2005 ve sonrası dönemi için seçilen konutların;

- 12 adedi 2005-2009, 20 adedi 2010-2014 yılları arasında ve 6 adedi 2015 sonrasında inşa edilmiştir.
- 149 blok ve 4072 daire dönemin yaygın yapım biçimi betonarme karkas olarak inşa edilmiştir.
- Konutların 2 adedi özel girişim (yap-sat), 7 adedi kooperatif, 3 adedi vakıf ve 26 adedi inşaat firması tarafından üretilmiştir. Bunlardan 13 adedi 7-9 katlı, 25 adedi 10-15 katlı olup 1-9 blok arasında değişen üniteler olarak inşa edilmiştir.
- Tüm bloklarda asansör ve yangın merdiveni bulunmaktadır.
- İnşa edilmiş konutların yapı ruhsat bilgileri incelendiğinde 1 açık ve 37 kapalı yerleşim ünitesinden oluşan blokların 9 adedinde otopark ve bahçe, 29 adedinde bahçe, otopark ve çocuk oyun alanı imkanı bulunmaktadır.
- Aynı ruhsat bilgilerine göre imar durumunda 20 adedi konut + ticari, kalan 18 adedi ise konut olarak görülmektedir.
- Binaların 5 adedi 3 daire üzeri, 25 adedi 2 daire üzeri kalan 8 adedi 4 daire üzeridir. Analiz yapılan dairelerin 14 adedi 4+1, 1 adedi 5+1 ve 23 adedi 3+1'dir. 38 adet bina ayrıık nizamda inşa edilmiştir.
- Binaların 11 adedinin toplam inşaat alanı 10.000 m²'nin altında,

- 12 adedi 10.000-20.000 m² arasında, 7 adedi 20.000-30.000 m² arasında ve 8 adedi 30.000-85.000 m² arasında alana sahiptir.
- İncelenen binaların toplam inşaat alanı 797.873,10 m²'dir.

Araştırmada yapılan alan çalışmasında amaç; Diyarbakır'da farklı dönemlerde inşa edilmiş çok katlı konutların yapılaşma sürecinin anlaşılmasına ve açıklanmasına yardımcı olabilmek için süreç içerisinde aktif rol almış aktörlerin deneyim ve değerlendirmelerini yöntem bölümünde aktarılan temalar aracılığı ile ortaya koymaktır.

Bu kapsamda belirlenen temalar çerçevesinde konut üretimi üzerinde karar veren yetkililer (belediye başkanları, imar müdürleri ve diğer yetkililer) ve konut üretiminin planlama ve uygulama sürecinde rol alanlara (mimar, müteahhit) yönlendirilmiş görüşme formu hazırlanarak sorular yöneltilmiş, yoğun görüşmeler yapılmıştır. Görüşme aracının doğruluğu denenerek gereken düzenlemeler yapılmış ve son şekli verilerek uygulanmıştır.

Kapsamlı ve açıklayıcı bilgiler edinebilmek için hazırlanan yönlendirilmiş görüşme formunun ilk basamağında kişilerin biyografik verilerini, kentteki ikame durumlarını, çalışılan yer ve aktif olunan zaman aralığını tarif etmek için sorular yer almaktadır. İkinci basamakta kişilerin belli bilgi alanları ve süreç içindeki rollerine göre hazırlanmış açık uçlu sorular bulunmaktadır. Bu kapsamda üç farklı grup oluşturulmuş, her grubun soruları ilgili aktöre yöneltilmiştir. Sorular, bilgilerin tam alınabilmesi ve birebir tekrara düşmemesi için birbirleri ile alakalı olarak hazırlanmıştır. Derinlemesine mülakat yapılarak elde edilen ses kayıtları deşifre edilmiş ve yazılı dökümü yapılmıştır. Belirlenen temalara göre görüşmeler sıralı ve anlamlı şekilde özetlenip sınıflandırılarak betimsel analiz yapılmıştır.

17 kişi ile görüşme gerçekleştirilmiş olup, görüşme yapılan kişilerden 6'sı belediye başkanı (1989-2016), 3'ü imar daire başkanı/müdürü veya yetkilisi, 8'i 1982'den bugüne faaliyet gösteren planlama ve uygulamada rol almış kişilerden oluşmaktadır. Veri doygunluğu sağlanıncaya kadar görüşme sayısı arttırılarak devam etmiştir. Görüşmelerde ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Ses kaydı müsaadesi alınarak yapılan görüşmeler 45 dk.-2 sa. 10 dk. aralığında olup, ağırlıklı ortalama 1 sa. 25 dk. sürmektedir. Görüşmeler kişilerin kendini rahat hissedebilmesi için güven verebilecek şekilde sessiz ve samimi ortamlarda gerçekleştirilmiştir.

Görüşme yapılan kişilerin isimleri kodlanarak kimliği oluşturmaya yönelik olan cevaplar Tablo 11'de yer almıştır.

Görüşme yapılan kişilerin kimlik bilgilerine göre;

- Diyarbakırlı olması veya uzun dönem kentte ikamet ediyor olmaları,

- Lise ve üzeri eğitim seviyesine sahip olmaları,
- Mimar ve mühendislerin uygulama ve tasarım sürecinde uzun dönem aktif rol almaları ve halen aktif olmaları,
- Tasarım ve uygulama aşamasında olan mimarlardan bir kısmının Mimarlar Odası Diyarbakır Şube Başkanlığı görevini yürütmüş olmaları,
- Belediye başkanları içerisinde geriye doğru hayatta olan en eski yöneticilere ulaşılması,
- 1989'dan itibaren kesintisiz olarak her dönemden en az bir belediye başkan ile görüşülmüş olması,
- İmar daire başkan ve müdürlerinin 10 yıl ve üzerinde aynı kadroda çalışanların bulunması,
- Kentte ilk mühendislik hizmeti veren ofislerden bir kısmına ulaşılması,
- Mimar ve müteahhitlerden 20 yıl ve üzeri süredir kentte aktif çalışanların olması,
- Kentin gelişimde önemli eşiklerin olduğu süreçlerde aktif rol alanların olması,
- Kente bugünkü görünümünü kazandıran imar çalışması faaliyetlerinde çalışanların bulunuyor olması

1982 sonrasında günümüze kent bütünü ve konut üretim süreçleri hakkında detaylı bilgiler alınabilmesi konusunda avantaj oluşturmuştur. Her görüşmeci kimlik bilgileri saklı tutularak alfabede yer alan harfler ve sırayı belirten rakamlar kodlanmıştır. Ruhsatlı çok katlı konut/konut üniteleri dokusunun ortaya çıkmasında etkili olan kent ölçeğinde planlama çalışmalarında karar verme yetkisine sahip olan ve bu süreçte karşılaşılan/etki eden faktörlerin detaylandırılmasında bilgi sahibi olan belediye başkanları, başkan yardımcıları "B" kodu ve sırasıyla (B1,B2,B3...) olarak, imar müdürü/daire başkanı olan yetkililer "İ" kodu ve sırasıyla (İ1,İ2,İ3) olarak verilmiştir. Konut/konutlaşma süreci ve süreç içerisinde yaşanan değişimlerin detaylandırılması için süreç içerisinde konut planlamasında uzun süre aktif rol almış/almaya devam eden mimar ve/veya müteahhitler ikinci grup olarak belirlenmiş, üçüncü grupta ise; konut uygulamalarında farklılaşmaları tecrübe edebilmiş müteahhit ve/veya mimarlar yer almakta olup görüşme soruları hedef gruplara yönelik hazırlanmıştır. İkinci ve üçüncü grup görüşmeciler "M" harfi kullanılarak sırasına göre M1, M2,..., M8 şeklinde kodlanarak verilmiştir.

Tablo 11. Yoğun görüşme yapılan kişilerin kimlik bilgileri

Kod	Meslek	Unvan	Çalışma Yeri	Eğitim Durumu	Diyarbakır'da İkamet Durumu	Aktif Dönem	Doğum Yeri
B1	Avukat	Belediye Başkanı	Bağlar Belediyesi	Lisans	1962-2016	1999-2004	Diyarbakır
B2	Avukat	Belediye Başkanı	Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi	Lisans	1978-halen	1999-2004	Diyarbakır
B3	Avukat	Belediye Başkanı	Yenişehir Belediyesi	Lisans	1976-halen	2009-2014	Diyarbakır
B4	İş İnsanı	Belediye Başkanı	Kayapınar Belediyesi	Lise	1990- halen	1999-2004	Diyarbakır
B5	Avukat	Belediye Başkanı	Diyarbakır Belediyesi	Doktora	1949-1965 1989-1994	1989-1994	Diyarbakır
B6	Avukat	Belediye Başkanı	Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi	Doktora	1953-1970 1982-1983 1994-1999	1994-1999	Diyarbakır
B7	Öğretmen	Belediye Başkan Yardımcısı	Kayapınar Belediyesi	Lisans	1977-halen	2004-2009	Diyarbakır
İ1	Şehir ve Bölge Planlamacı	İmar ve Şehircilik Daire Başkanı	Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi	Lisans	1993-halen	1995-2017	Gaziantep
İ2	Mimar	Mimar/İmar Daire Başkanı	Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi	Lisans	1989-2001 2005-halen	1999-2001 2008-2016	Mardin
M1	Mimar	Mimar/İmar Müdürü	Diyarbakır Mimarlar Odası Şube Diyarbakır Proje Ofisi Kayapınar Belediyesi İmar Müdürü	Lisans	1975-2010 2011-halen	1999-2009 2011-2014 2014-2016	Diyarbakır
M2	Mimar	Mimar/Öğretim Görevlisi	Dicle Üniversitesi	Doktora	1972-halen	1994-halen	Diyarbakır
M3	İnşaat Mühendisi	Müteahhit	Diyarbakır Mühendislik Ofisi	Lisans	1959-halen	1982-halen	Diyarbakır
M4	İnşaat Mühendisi	Müteahhit	Diyarbakır Mühendislik Ofisi	Lisans	1972-halen	1994-halen	Diyarbakır
M5	Mimar	Mimar/Müteahhit	Diyarbakır Mimarlık Ofisi	Lisans	1995-halen	1999-halen	Diyarbakır
M6	Mimar	Mimar/ Mimarlar Odası Diyarbakır Şube Başkanı	Diyarbakır Mimarlar Odası / Diyarbakır Mimarlık Ofisi / Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi	Lisans	1991-halen	1999-halen	Mardin
M7	İnşaat Mühendisi	İnşaat Mühendisi/Müteahhit	Mühendislik Ofisi- Yapı Denetim	Lisans	1975-halen	2000-halen	Diyarbakır
M8	Mimar	Mimar	Mimarlık Ofisi - Yapı Denetim	Lisans	1992-halen	2000-halen	Batman

4. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde örneklem alanından seçilen konutların normal kat planları üzerinden yapılan analiz bulguları ve yoğun görüşmelerden elde edilen verilerin analiz bulguları aktarılmıştır. İlk bölümde mekan dizim yöntemi kullanılarak elde edilen veriler her dönem için ayrı ayrı değerlendirilerek verilmiştir. İkinci bölümde yoğun görüşmelerden elde edilen veriler sınıflandırılmış olup, özet aktarım ve değerlendirmeler yer almaktadır.

4.1. Mekan Dizim Analiz Bulguları

Çalışmanın bu bölümünde mekan dizim yöntemi ile elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Çalışma, 1960-2017 zaman aralığı ile sınırlandırılmıştır. Sınırlandırılan aralık üç başlık altında değerlendirilmiştir. 1960-1984, 1985-2004, 2005 ve sonrası olarak sınıflandırılan dönemlere ait kat planlarından elde edilen analiz bulguları üç alt bölümde verilmiştir.

4.1.1. 1960-1984 Dönemi Kat Planları Analiz Bulguları

1960-1984 dönemi için öncelikle konutların ve birimlerin mekansal büyüklükleri değerlendirilmiştir. Konut alanları net 66-150 m² arasında değişkenlik göstermekte olup ortalama 100 m²'dir.

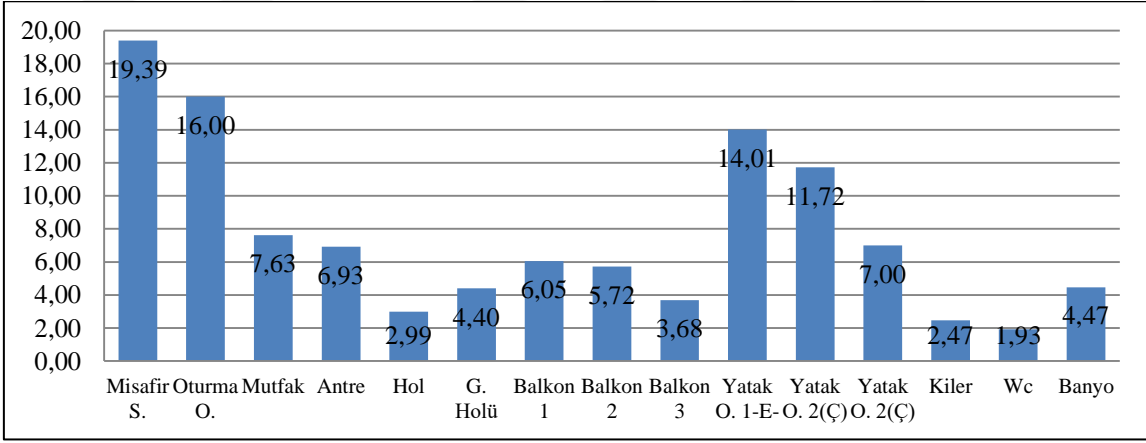
Seçilen konutların toplam alanları ve mekanlara ait alan dağılımları Tablo 12 ve Şekil 66'da % olarak, konut alanı içerisinde oranların ortalamaları Şekil 67'de m² olarak verilmiştir.

Seçilen konutlar içerisinde mahallerin dağılımına bakıldığında en fazla alana sahip olan mahaller projelerinde adlandırıldığı şekilde misafir odası ve oturma odası olup genellikle benzer ebatlardadır. Bu mahallerin ardından kısmi farklılık gösterse de hemen hemen benzer büyüklüklere sahip yatak odaları gelmektedir.

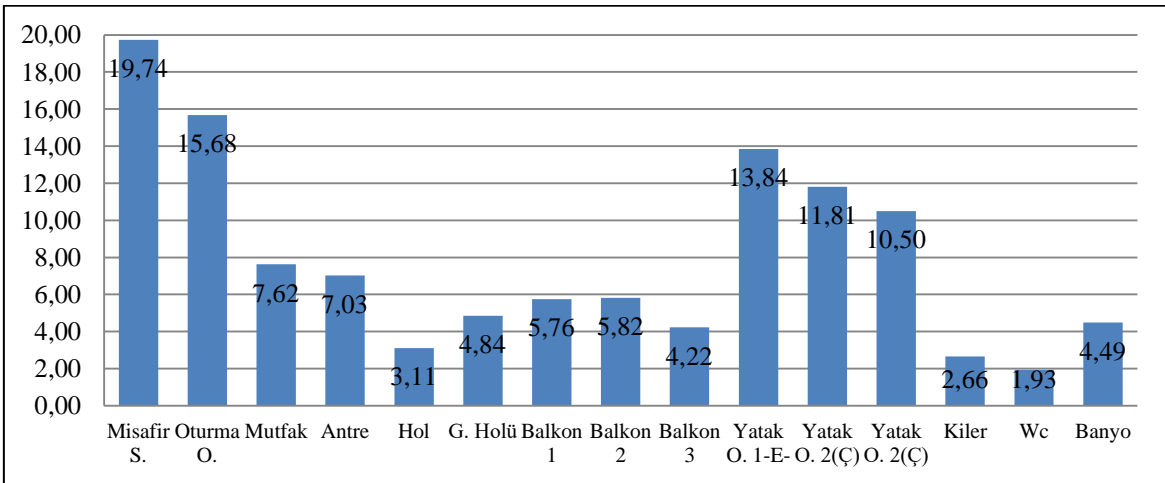
Planlarda yatak odaları için ebeveyn ve çocuk yatak odası gibi adlandırma yapılmamıştır. Oturma odası merkezi konumunun yanı sıra geçiş mekanı olma özelliğine

sahiptir. Depolama birimi olan kiler mekanı ise incelenen örneklerin 14'ünde (%67) yer almaktadır.

Antre ve hol gibi sirkülasyon alanlarına ek olarak örneklerin 3 adedinde giriş holü bulunmaktadır. Kiler genelde mutfak ile bağlantılıdır. Bir diğer farklılık ise kat planlarında mutfak mekanının gece holü veya gündüz holünde yer aldığıdır. İncelenen kat planlarında bazı örneklerde lavabonun ayrı bir birim olarak planlandığı görülmektedir. WC mekanının dışında çözülen el yıkama lavabo birimi bu dönem örneklerin 5'inde (%22) görülmektedir. Balkon birimleri oda hattı boyunca yapılan açık çıkmalar ile çözümlendiğinden taşıyıcı sistemin sınırlılıkları ile boyutlanmıştır.

Şekil 66. K1-22 konutları mekanlarının, konut toplam alanına göre ortalama dağılımı (%)

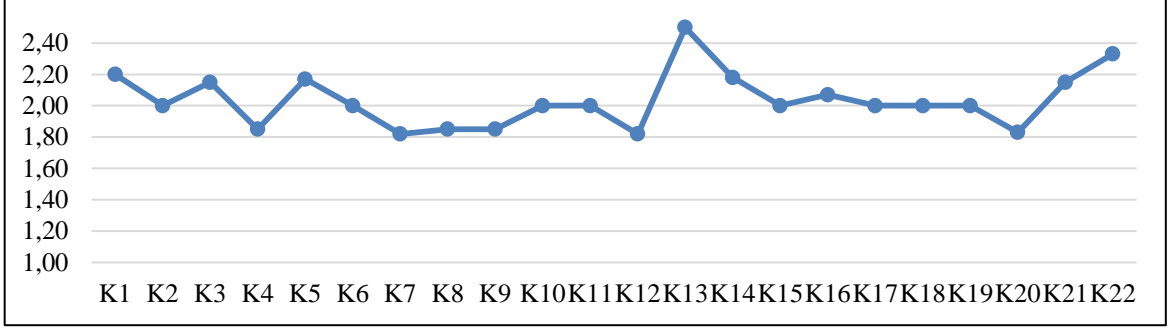

Şekil 67. K1-22 konutlarına ait mekanların ortalama alan dağılımı (m²)

Tablo 12. 1960-1984 seçilmiş örneklerin mekanlarının ve toplam konut alanları (m²)

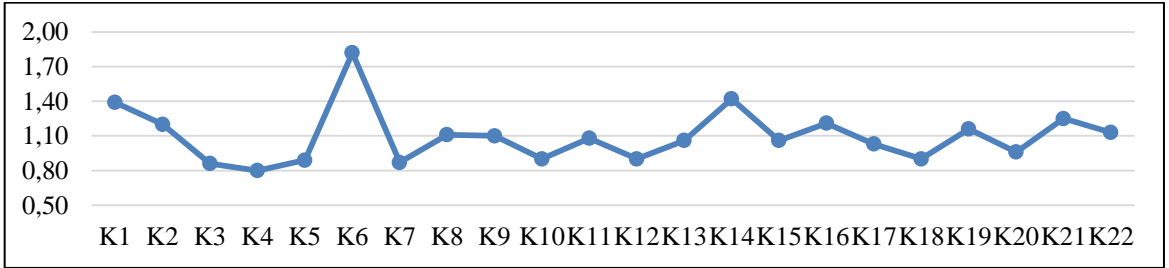
	Misafir S.	Oturma O.	Mutfak	Antre	Hol	G. Holü	Balkon 1	Balkon 2	Balkon 3	Yatak O. 1(E)	Yatak O. 2(Ç)	Yatak O. 2(Ç)	Kiler	Wc	Banyo	Konut Alanı
K1	19,30	19,50	6,00	3,20	3,00		5,60			12,00	10,00			1,20	3,20	83,00
K2	16,00	15,00	6,80	1,70	3,80		8,60	3,85		11,00	10,00			1,38	2,85	98,60
K3	16,46	17,40	7,82	5,98	2,84		8,36	4,17		11,78	13,59		3,45	1,84	5,08	103,51
K4	14,03	11,58	8,85	3,56	3,60		2,61	6,45		15,54	13,10		2,90	1,09	4,29	89,44
K5	13,15	12,60	6,68	2,79	1,82		6,00	5,95		15,79	13,82			1,23	2,78	86,01
K6	11,40	15,00	5,50	7,95			9,31			10,05				1,57	3,88	64,66
K7	25,61	11,68	8,94	4,46	2,00		4,23	13,65		12,09	10,48			2,60	5,00	100,74
K8	25,16	12,09	7,00	10,54	2,88		4,20	4,20	3,85	12,20	11,50		1,00	2,00	4,91	101,53
K9	23,55	15,19	10,66	11,20	2,36		2,72	4,68	4,13	19,00	12,30		2,36	2,53	9,91	120,59
K10	11,82	11,53	5,75	6,78	2,58		11,11			17,09	12,74		1,32	2,23	2,97	85,92
K11	36,90	14,17	10,35	15,48	3,10		4,92	2,42	2,42	17,85	15,75		2,60	2,86	8,74	137,56
K12	12,70	11,69	6,04	5,67			2,20	5,57		14,61	11,55			2,24	3,85	77,65
K13	18,82	20,10	8,38	7,68	2,04		10,16	8,66		16,74	12,17		1,89	1,90	4,12	112,66
K14	19,01	18,11	7,51	8,80			2,56	7,03	5,11	8,93	8,54			2,04	4,67	92,31
K15	31,50	15,36	10,56	11,71	6,77	3,12	2,86	7,49	6,59	16,45	14,33	10,50	4,84	3,15	4,83	150,06
K16	31,02	9,69	4,94	9,56	6,88	3,63	4,77	2,60		12,22	10,48		4,29	1,10	3,28	105,56
K17	19,43	19,70	7,10	3,96	1,82		2,72	6,47		15,49	14,00		3,75	3,23	3,60	101,27
K18	18,89	14,83	5,27	6,41	2,23	7,78	5,51	1,33	3,24	13,55	11,97		3,40	1,02	4,83	101,48
K19	20,40	14,75	8,95	6,88	4,32		10,02			11,66	10,48		0,00	2,47	4,32	94,25
K20	15,40	24,59	6,94	7,13	2,19		3,80	7,41		14,44	12,57		3,35	1,74	4,21	103,77
K21	17,01	20,37	5,72	7,56	3,59		10,33	3,72		10,75	9,11		2,86	1,56	2,47	95,99
K22	16,63	20,02	11,97	5,65	1,20		4,02	9,17		15,26	9,61		1,94	1,51	5,04	102,02

Kat planların analizlerinde sistemlerin; Ortalama bağlantılılık (connectivity) değerinin 1,83-2,50 arasında değiştiği, ortalamanın 2,03 olduğu görülmektedir (Şekil 68). Bu durum mekanlar arası ilişkinin güçlü olduğunu şeklinde yorumlanabilir.

Şekil 68. K1-22 konutlarının ortalama bağlantılılık değerleri

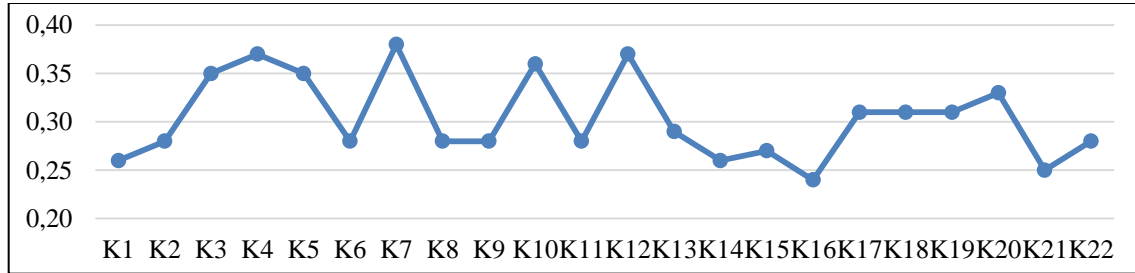
Ortalama bütünleşme (integration-HH) değerinin 0,80-1,82 arasında değiştiği ortalamanın 1,10 olduğu görülmektedir (Şekil 69). Bütünleşme değerinin yükseldikçe daha ulaşılabilir ve sıg bir sistem, azaldıkça mekansal kurgudan daha kopuk ve derin bir sistem söz konusudur. Bütünleşme değerinin yüksek olduğu mekanlar en yoğun kullanılan, en güçlü fonksiyona sahip, değerin düşük olduğu mekanlar mahremiyet ve güvenlik istenen mekanlardır.

Şekil 69. K1-22 konutlarının ortalama bütünleşme (HH) değerleri

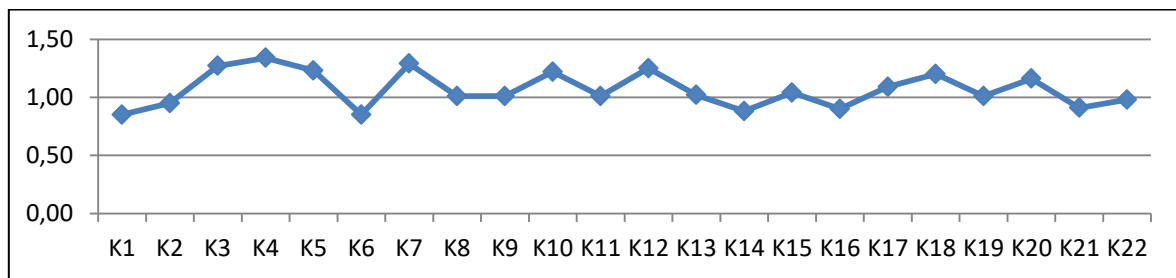
Rölatif asimetri (RA) değerinin 0,24-0,38 arasında değiştiği ortalamanın 0,30 olduğu Şekil 70'te verilmektedir. RA değeri mekanın sistemle olan entegrasyonunu, mekanın sistem içerisinde birleştirici olup olmadığını gösterir. Bu değeri 0 ile 1 arasında olup, 0'a yaklaştıkça mekanın entegrasyonu yükselir. Mekan ne kadar entegre ise diğer mekanları yanına çekecek, ayrı ise uzaklaştıracaktır. İki değeri sonuçları değerlendirildiğinde en

bütünleşik, mekansal ilişki anlamında güçlü mekanlar antre, oturma odası ve 3 örnek için gece holü, en ayrışık mekanlar ise balkonlar ve wc çıkmaktadır. Geçiş mekanları ve oturma odası sistem içerisinde merkezi konumdadır.

Şekil 70. K1-22 konutlarının ortalama rölatif asimetri (RA) değerleri

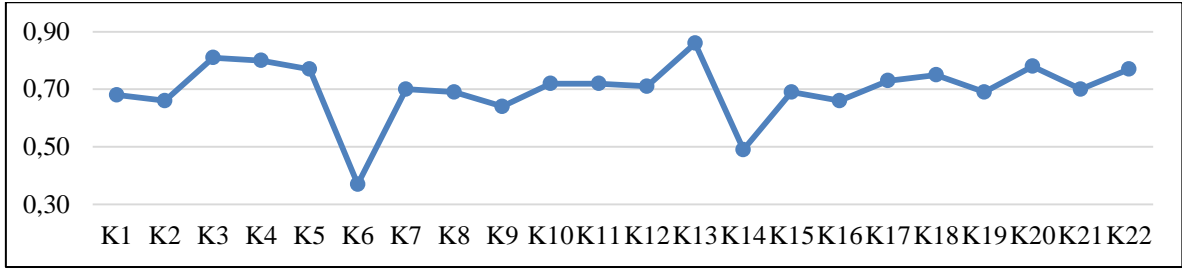
Gerçek rölatif asimetri değeri (RRA) farklı büyüklükteki sistemlerin karşılaştırılmasında kullanılır. Örneklerin RRA değerlerine bakıldığında 0,85-1,27 aralığında değiştiği ve 6 örnek hariç tüm değerlerin 1'in üzerinde olduğu tespit edilmiş olup Şekil 71'de gösterilmiştir. RRA değeri 1 ve üzeri sistemler ayrışma eğilimi, 1'in altındaki değerler yüksek bütünleşme eğilimini (sığ sistemi) ifade eder. Analiz sonuçlarında 1'in üzerinde çıkan analizler konutların bu dönem için sistemsel olarak ayrışma eğiliminde olduğu, sistemin tümüyle bütünleşmesi açısından zayıf bir potansiyele sahip olduğu söylenebilir.

Şekil 71. K1-22 konutlarının gerçek rölatif asimetri (RRA) değerleri

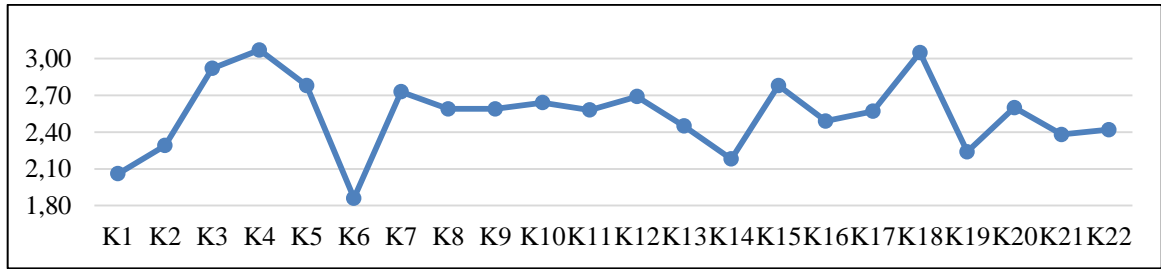
Temel farklılık faktörü 0'a ne kadar yakın olursa mekanlar ve fonksiyonlar o kadar farklılaşır, değer 1'e ne kadar yakın olursa o kadar homojenleşir. Bu durumda mekan ya da fonksiyonların eşit entegrasyon değerlerine sahip oldukları ve aralarında hiçbir konfigürasyonel farklılık olmadığı söylenebilir. TFF değeri 0,37-0,86 arasında değiştiği,

ortalama 0,70 olduğu tespit edilmiş olup Şekil 72’de gösterilmektedir. İki örnek hariç tüm değerler 0,64’ün üzerinde olması konutlarda konfigürasyonel olarak mekanların homojen bir yapıya sahip olduğu ve entegrasyon değerleri arasında düşük farklılık olduğu görülmektedir.

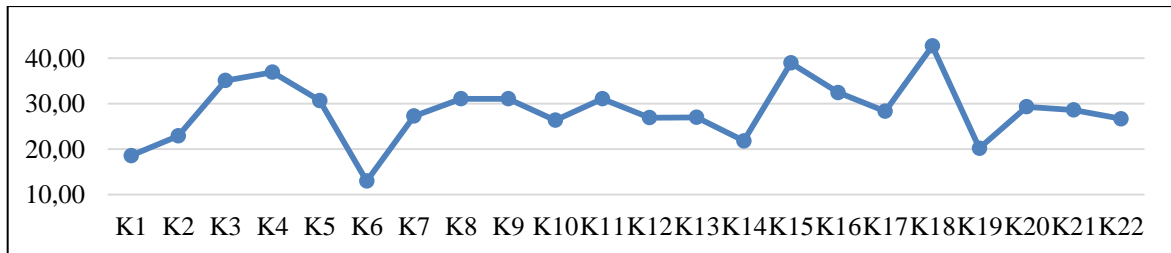

Şekil 72. K1-22 konutlarının temel farklılık faktörü (TFF) değerleri

MD değeri 1,86-3,07 aralığında değişmekte olup Şekil 74’te verilmiştir. Yapılan analizler sonucu TD’nin 13-42,67 arasında değiştiği Şekil 73’te verilmiş olup, ortalamanın 28,37 olduğu görülmektedir. Agraph programı kullanılarak hazırlanmış erişim grafiklerine bakıldığında da derinliğin 2 ve 5 arasında değiştiği, Tablo 13 ve Ek 1-22’de görülmektedir. Bir örnek hariç tüm ortalama derinlik tüm örneklerde 2’nin üzerindedir.

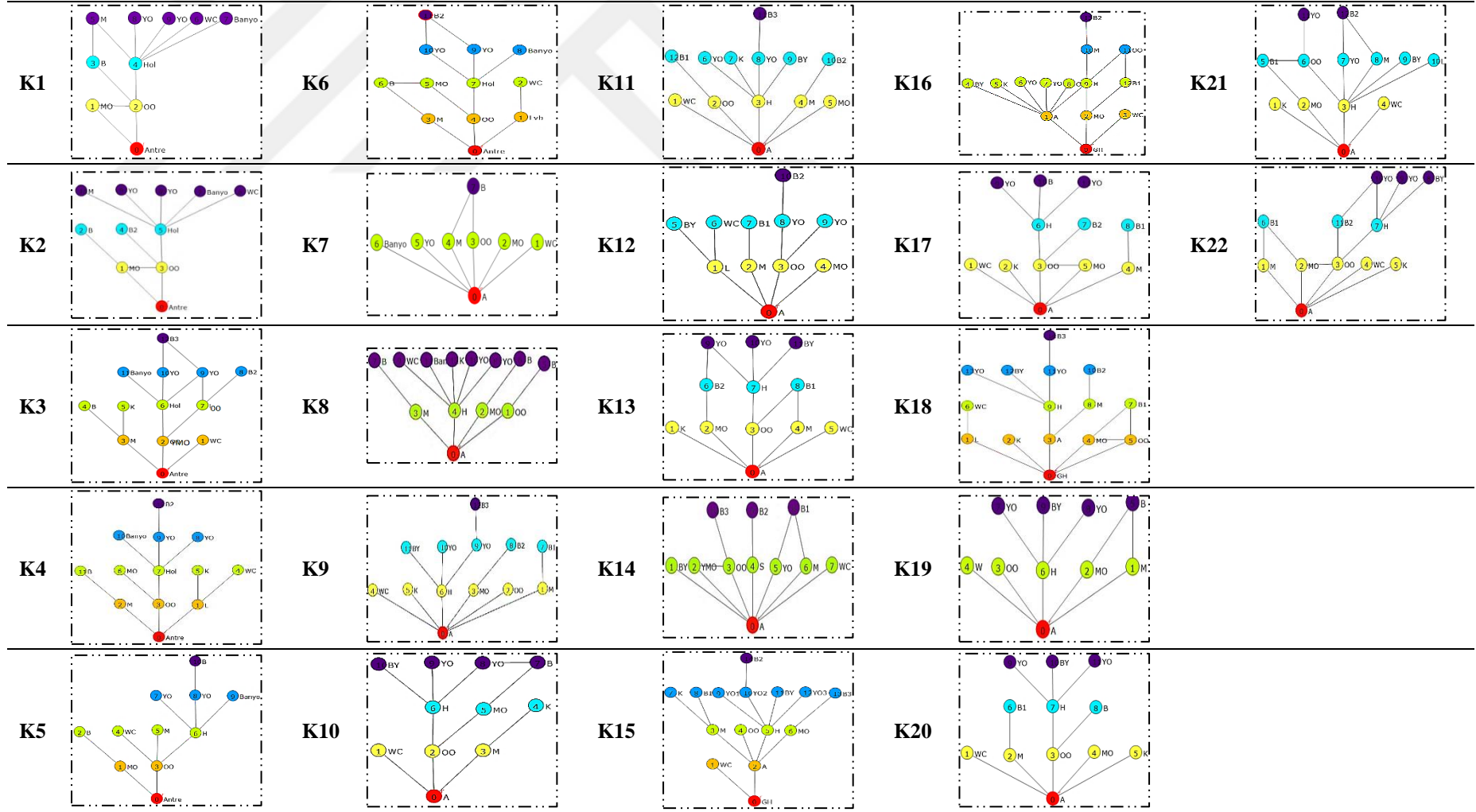

Şekil 73. K1-22 konutlarının ortalama derinlik (MD) ortalama değerleri

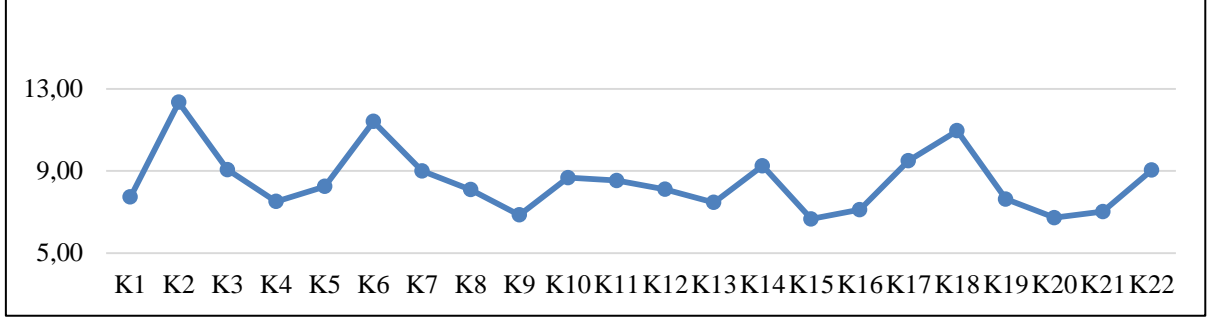

Şekil 74. K1-22 konutlarının ortalama toplam derinlik (TD) değerleri

Tablo 13. K1-22 konutlarının agraph programında hazırlanan erişim grafikleri

Sistemin görsel bütünleşme değeri (VHH) 6,66-12,35 arasında değişmekte olduğu Şekil 75'te gösterilmekte olup, ortalama 8,50'dir. Konutların görünür alan bütünleşme değerlerinin yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Şekil 75. K1-22 konutlarının ortalama görsel bütünleşme (VHH) değerleri

Sentaktik ölçümler yapılan kat planlarının dışbükey bütünleşme ve görünür alan bütünleşme haritaları hazırlanarak Tablo 16'da, Tablo 17'de ve Ek 1-22'de gösterilmektedir. Dış bükey bütünleşme haritalarında analizler kırmızıdan koyu maviye doğru renk aralığında ölçeklenir. Kırmızı renk erişilebilirlik açısından en bütünleşik, koyu mavi en ayrışik mekanı temsil etmekte olup, her mekan değerine göre sıcak renklerden soğuk renklere doğru görünüm almaktadır.

Yapılan analizlerde dışbükey bütünleşme mekan haritaları ile sentaktik ölçümler değerlendirildiğinde en bütünleşik mekanların antre, oturma odası ve hol olduğu, en ayrışik mekanların antre ve misafir odasıdır. En ayrışik mekanlar ise bir örnek hariç balkonlar, wc ve kilerdir.

Görünür alan bütünleşme haritalarında kırmızı ile ifade edilen kısımlar görünürlük açısından bulunulan alanın en bütünleşik, koyu mavi renkte bulunan kısımlar ise en ayrışik bölümlerdir. Bütünleşik mahaller daha ulaşılabilir ve sığ, ayrışik mahaller mekansal kurgudan kopuk ve derindir. Yapılan analizlerde dışbükey bütünleşme mekan haritaları ile görünür alan bütünleşme mekan haritaları arasında kısmen farklılıklar tespit edilmiştir. En bütünleşen noktalar, planlar genelinde oturma odası, antre, hol ve misafir odalarında yoğunlaşmakla beraber planlarda odaların büyük bölümünde bütünleşen noktaların ıınsal olarak dağıldığı ve fazla olduğu tespit edilmiştir. Mekan girişlerinin ve bağlantılarının görünür alanların dağılımında etkili olduğu söylenebilir. Görünür alanların en az olduğu noktaların, balkonların ve ıslak hacimlerin bir kısmında olduğu ortaya çıkmıştır. Görünür

alanların yoğunluk dağılımı incelenerek en yoğun ve en düşük alanlar için veriler elde edilerek Tablo 14'te gösterilmektedir. VHH ölçümünde en yüksek değeri alması ile oturma odasının, merkezi konumda olduğunun bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Tablo 14. K1-22 konutlarının en yüksek/düşük görünür alan bütünleşme değerleri

	En Yüksek VHH		En Düşük VHH		En Yüksek VHH		En Düşük VHH	
K1	12,89	OO	4,39	WC-BY	K12	16,24	OO-YO	3,09 B
K2	23,86	OO	5,17	B-BY	K13	13,15	OO-A	3,90 YO-WC
K3	15,66	OO-MO	3,80	B-K	K14	15,80	OO-MO-A	4,78 B-K-M
K4	14,33	OO-A-H	3,30	K-L	K15	11,90	A-MO	3,70 B-K-WC
K5	14,66	OO-MO	3,68	B	K16	12,14	A-MO	3,43 B-M-YO
K6	20,31	A	6,06	B-BY	K17	18,13	OO-MO	3,35 WC
K7	19,94	OO-MO-H	5,35	B-YO	K18	18,14	OO-GH-A	4,55 B-YO
K8	16,00	A-H-MO	4,08	B	K19	15,34	OO-A-H	3,61 YO
K9	12,33	A-H-MO	3,19	B	K20	11,71	OO	3,21 B
K10	15,37	OO	3,91	K-WC-M	K21	13,04	A-OO-H	3,87 YO-M-WC
K11	15,67	A-OO-MO	3,89	B	K22	15,16	MO-OO	4,55 M-YO

Konutlar için plan bütününde yapılan sentaktik ölçümler haricinde sistemi oluşturan mekanlar da ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Süreç içerisinde farklılaşan ve derinlikleri değişen mekanların daha iyi anlaşılabilmesi için mekanların ayrı ayrı sentaktik değerleri hesaplanmış olup EK1-22'de, değerlerin ortalamaları ise Tablo 15'te verilmiştir. Bütünleşme, ortalama ve toplam derinlik ölçümleri değerlendirildiğinde mutfak, misafir odası, yatak odaları ve ıslak hacimlerin, çoğu örnekte değerlerinin eşit çıktığı tespit edilmiştir. Mekanların bütünleşme ve kontrol değeri değerleri hiyerarşik olarak sıralanarak Tablo 18'de verilmiştir.

Bütünleşme değeri ile rölatif asimetri, ortalama derinlik ve toplam derinlik değerleri ters orantılı olarak aynı sıralamayı takip ettiği tespit edilmiştir. Bütünleşme değeri ile kontrol değeri değerlerinin hiyerarşik sıralama sonuçları irdelendiğinde benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Yatak odasının bağlantısı ve mutfağın konumunun bütünleşme değerinin eşit çıkmasında etken olduğu tespit edilmiştir. Yatak odasının; oturma odası veya misafir odası ile; mutfağın ise gece holü veya antre ile bağlantılı olması değerleri farklılaştırmaktadır.

Benzer açıdan CV değeri bir mekanın sistem üzerindeki etkinliğini gösteren değerdir. Değer yükseldikçe mekanın sistem içerisinde ulaşılabilirliği de yükselir. Değer 1'in altı ise

kontrolü zayıf, 1'in üstünde ise kontrolü güçlüdür. Ulaşılabilirliği ve kontrol değeri en yüksek olan mekanlar aynı zamanda bütünleşme değeri yüksek olan ve merkezi özelliği olan mekanlar olarak çıkmıştır. Yapılan analizlerde gece holü, oturma odası, giriş holü ve antre kontrol değeri yüksek mekanlardır. Ayrıca yaşama birimleri ile bağlantılı balkonlarda da bağlantı sayısının fazla olması değeri yükseltmektedir. Islak hacimler ve depolama birimleri düşük ve/veya eşittir. Yatak odaları, mutfak ve balkonda değer değişkenlik göstermektedir. Komşuluk ilişkisine göre belirlenen bu değer bazı örneklerde misafir odası ve oturma odası için de en düşük değeri almaktadır.

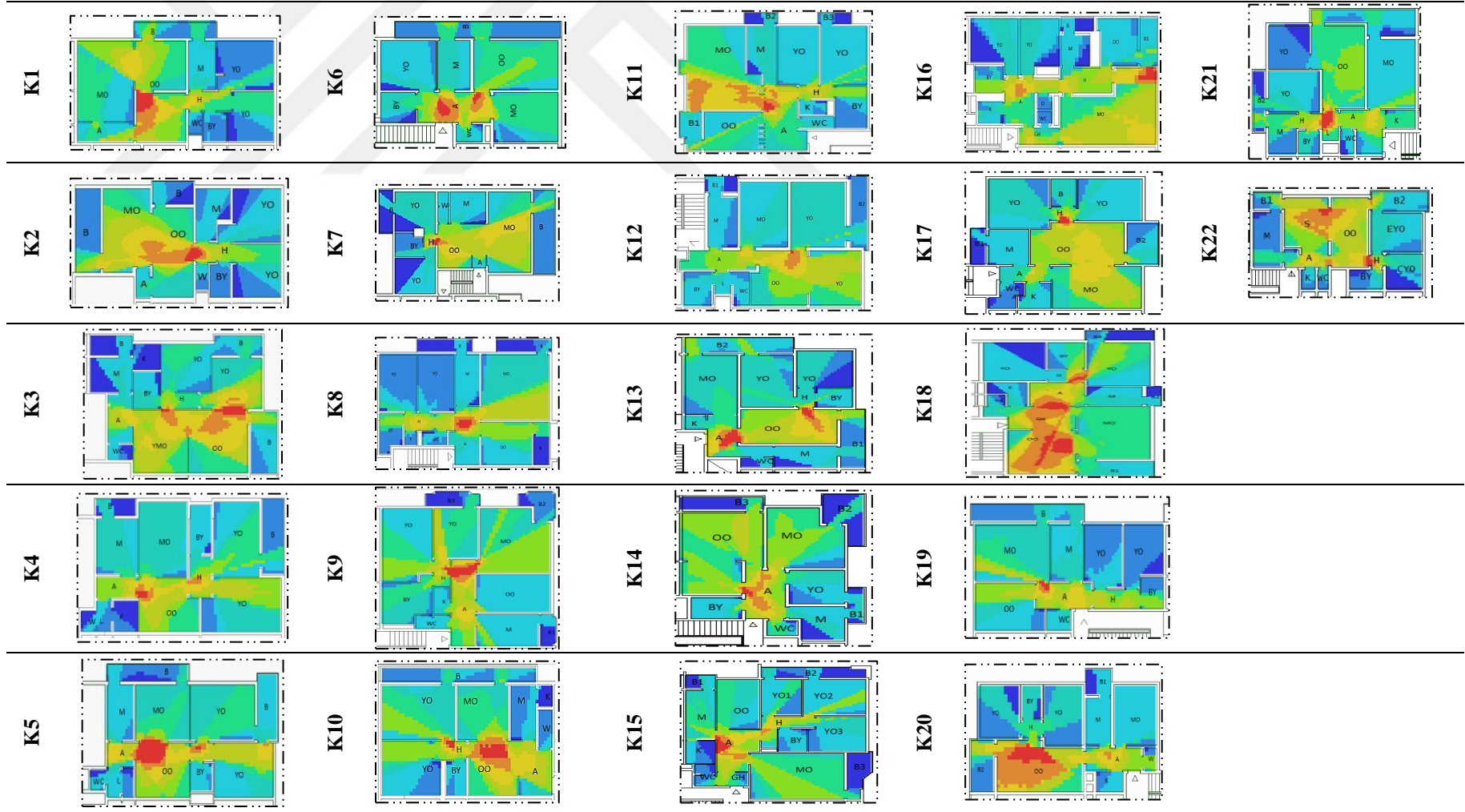
Toplam derinlik (TD) değeri bir mekana ulaşırken kat edilen mesafeyi (adım sayısı) temsil eder. Ortalama derinlik (MD) ise bir mekanın diğer mekanlara ait ulaşım adım sayılarının ortalaması olarak kabul edilir. Ortalama derinlik ile mekanların diğer mekanlara göre erişilebilirliği bulunarak derinde ve yüzeyde kalan mekanlar belirlenmeye çalışılır. Mekanın derinde olması mahrem ve özel kullanımla, yüzeyde olması ise genel ve mahremiyet düzeyi düşük kullanımla ilişkili olarak yorumlanır. Oturma odası, hol ve antre derinliği düşük/yüzeyde/kolay ulaşılabilir olan mekanlardır. En derinde kalan mekanlar gece birimleri ile bağlantılı balkonlar, ıslak hacimler ve/veya depolama birimleridir.

Bağlantılık değerine bakıldığında ise oturma odası, giriş holü, antre ve holün yüksek değer aldığı ve mekanlar arası ilişkilerinde güçlü bir pozisyona sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 15. K1-22 konutlarına ait mekanların sentaktik ölçümlerinin ortalama değerleri

	Bağ.	HH	RA	MD	CV	TD
Misafir S.	2,00	1,03	0,28	2,41	0,85	26,77
Oturma O.	2,73	1,48	0,20	2,04	1,20	23,00
Mutfak	2,00	1,02	0,28	2,45	1,07	27,32
Antre	4,32	2,12	0,16	1,84	2,64	20,41
Hol	4,47	1,77	0,17	1,91	3,15	21,89
Yatak Odası 1	1,41	0,86	0,33	2,69	0,52	30,09
Yatak Odası 2	1,40	0,84	0,34	2,75	0,49	31,15
Balkon 1	1,64	0,72	0,54	2,92	2,28	32,32
Balkon 2	1,28	0,70	0,41	3,22	0,57	37,44
Kiler	1,00	0,79	0,36	2,96	0,25	35,36
Giriş Holü	3,33	1,39	0,19	2,21	1,72	30,33
Banyo	1,00	0,83	0,35	2,76	0,22	30,82
WC	1,00	0,82	0,36	2,82	0,27	31,68

Tablo 17. K1-22 konutlarının depthmap programında hazırlanan görünür alan bütünleşme haritaları

Tablo 18. K1-22 konutlarına ait mekanların bütünleşme (HH) ve kontrol değeri (CV) değerinin hiyerarşik sıralaması

Bütünleşme (HH)		Kontrol Değeri (CV)	
K1	H>OO>M>YO=YO=WC=BY=B>A=MO	K1	H>OO>A=MO=B>M>YO=YO=WC=BY
K2	H>OO>MO>A>M=YO=YO=WC=BY>B2>B1	K2	H>OO>MO>A>B1>B2>M=YO=YO=WC=BY
K3	OO>H=A>MO>YO>M>YO>WC=BY>B1>B3>B2>K	K3	M>YO>H>A>MO>B3>OO>K=B1=WC>B2=YO=BY
K4	OO>A>H>L>M>MO>YO>YO=BY>WC=K>B2>B1	K4	H>L>OO>M>YO>A>B1=B2>WC=K=MO>YO=BY
K5	OO>H>A>MO=M>YO=YO>L>B1=BY>B2>WC	K5	H>L=A>OO>B1=B2>M=MO>YO=YO>BY>WC
K6	A>OO=M>MO=YO=WC=BY=B	K6	A>B>OO=M>MO=YO=WC=BY
K7	OO>H>A>YO>M=WC>BY=YO>MO>B2>B1	K7	OO=H>MO>YO>A>B1=B2>M=YO=BY=WC
K8	A>H>M>MO=OO>WC>YO=YO=BY=K>B1=B2=B3	K8	H>A>OO=M=MO>B1=B2=B3>YO=YO=BY=WC=K
K9	A>H>M=MO>OO=K=WC>YO>YO=BY>B1=B2>B3	K9	A>H>YO>MO=M>B1=B2=B3>YO=BY>OO=K=WC
K10	OO>H>A>MO>YO>M=B>BY=YO>WC>K	K10	H>A>M>OO>B1>MO>YO>K>WC>YO=BY
K11	A>H>OO=M=MO>YO>WC>YO=K=BY>B1>B2>B3	K11	H>A>M=YO>B1>MO=OO>B2=B3>K=BY=YO=WC
K12	A>OO>L>M>MO>YO>YO>WC=BY>B1>B2	K12	L>A>OO>YO>M>B2=B1>YO=WC=BY>MO
K13	OO=A>H>MO>M=YO=B1=B2>WC=K>YO=BY	K13	A>H>B2>OO>B1>YO>M=MO>YO=BY>WC=K
K14	A>OO>MO=YMO=YO=M>WC=BY>B1>B3>B2	K14	A>OO>MO=M>B2=B1>YMO>B1>YO=BY=WC
K15	A>GH>M>MO=GH>OO>YO=YO>YO=BY>B1=K>B3=WC>B2	K15	H>A>M>GH=MO>B1>YO=YO>B1=WC>OO=YO=BY
K16	A>H>GH>MO>OO=M=YO=YO=BY=O=K>WC=B1>B2	K16	A>GH=H>M>MO>B1>OO>B2>WC>YO=YO=K=O=BY
K17	OO>A>GH>MO>M>B2>WC=K>YO=YO=BY>B1	K17	A=H>OO>M>B1>MO>YO=YO=BY=B2>WC=K
K18	A>GH>H>M>OO=MO=L>K>YO>YO=BY>B1>B2>WC>B3	K18	H>GH>M>YO>L>OO=MO>A>B1>WC=B2=B3>YO=BY>K
K19	A>H>M=MO>OO=WC>YO=YO=BY>B1	K19	A>H>B1>M=MO>BY=YO=YO>OO=WC
K20	A=OO>H>M>MO=WC=B2=K>YO=YO=BY>B1	K20	A>H>OO>M>B1>B2>YO=YO=BY>MO=WC=K
K21	H>A>OO>M=YO>MO=L=BY>B1>K=WC>YO>B2	K21	H>A>OO>B2>B1>MO>M>YO>YO>K=WC>L=BY
K22	OO>A>H=MO>B2>M>YO=B1=WC=K>YO=BY	K22	A>H>OO>MO>B1>YO=B2>M>YO=BY>WC=K

4.1.2. 1985-2004 Dönemi Kat Planları Analiz Bulguları

1985-2004 dönemi için öncelikle konutların ve birimlerin mekansal büyüklükleri değerlendirilmiştir. Konut alanları net 77-220 m² arasında değişkenlik göstermekte olup ortalama değer yaklaşık 125 m²'dir.

Seçilen konutların toplam alanları ve mekanlara ait alan dağılımları Tablo 19 ve Şekil 76'da % olarak, konut alanı içerisinde oranların ortalamaları Şekil 77'de m² olarak verilmiştir. Konut alanları bir önceki döneme göre artış göstermiştir.

Seçilen konutlar içerisinde mahallerin dağılımına bakıldığında en fazla alana sahip olan misafir odası, benzer ebatlarda oturma odası ve ebeveyn yatak odasıdır (Şekil 76 ve 77).

Bu mahallerin ardından benzer büyüklüklere sahip mutfak ve çocuk yatak odaları gelmektedir. Ebeveyn yatak odası ile mutfak mekanının konut içerisinde alanları bir önceki döneme göre büyümüştür. Ebeveyn yatak odası ile çocuk yatak odaları arasında ayrışma vardır. İkinci bir çocuk yatak odası örneklerin bir kısmında görülmektedir.

Oturma odası, geçiş mekanı olma özelliğini yitirmiştir. Oturma odası antre ile bağlantılı olup, hol ve/veya diğer odalarla doğrudan bağlantısını yitirmiştir. Oturma odasının ebatları büyümekle beraber konut içinde kapladığı alan azalmıştır. Salon mekanı büyüklük olarak öne çıkmıştır.

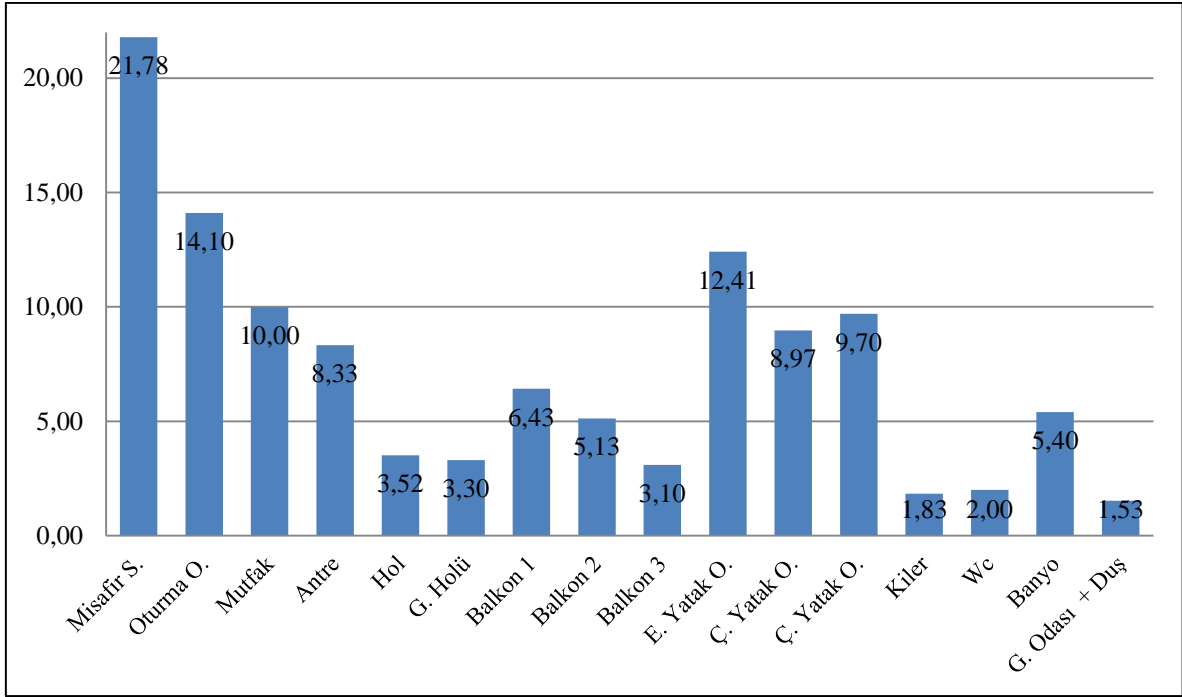
Bir önceki dönemden farklı olarak mutfak, gece holünden çıkmıştır. Mutfak mekanı yaşama bölümüne kaymış ve alan olarak artış göstermiştir.

Depolama birimi olan kiler, örneklerin 15'inde (%34), giriş holü ise 20'sinde (%45) yer almaktadır. Kilerin konumu değişkenlik göstermektedir. Kiler mekanı alanı ve görülme sıklığı azalmıştır. Bununla beraber giriş holünün görülme sıklığı artı göstermiştir.

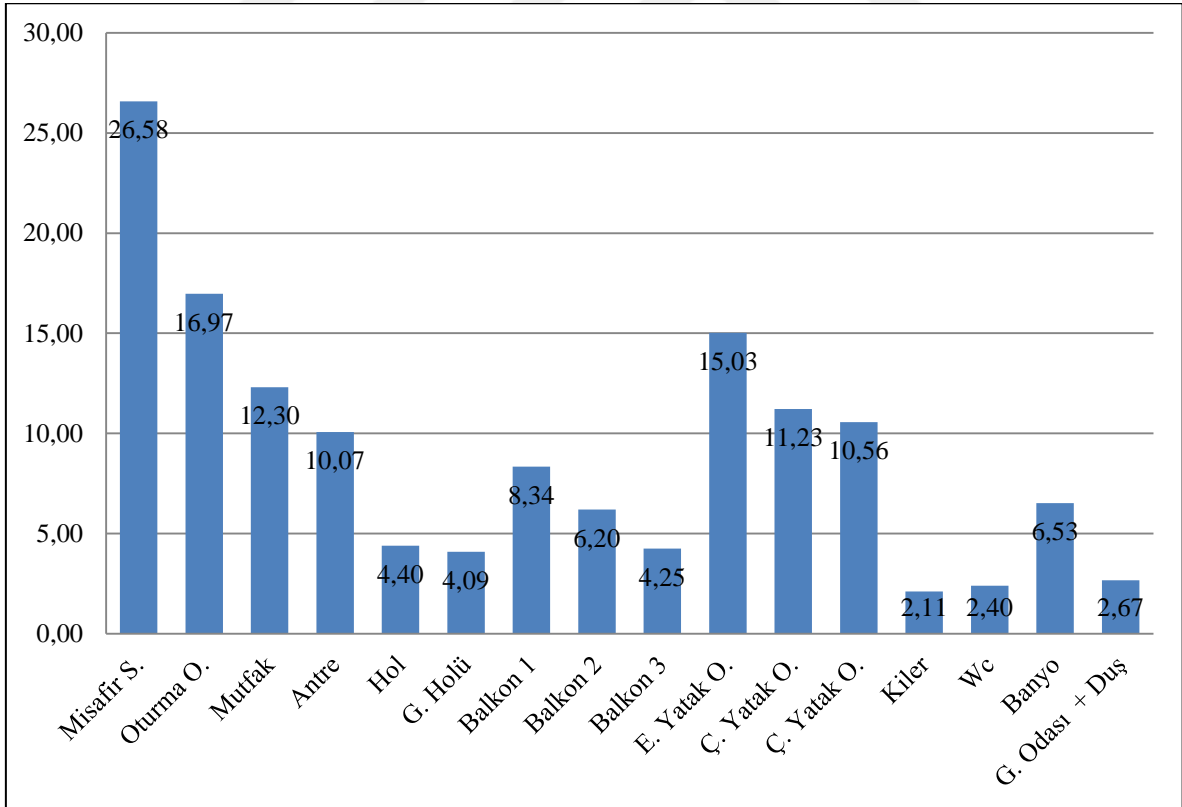
Balkon birimleri önem kazanmaya başlamış olup alanları artmıştır. Balkon sayısı artış göstermiştir. Genelde mutfak ve salon ile bağlantılı ayrı balkon kurguları yer almaktadır.

Duş biriminin planlamaya 90'lı yılların sonuna doğru eklendiği görülmektedir. İncelenen örneklerin 11 adedinde duş veya duş ile beraber kurgulanan giyinme odası birimi bulunmaktadır.

Lavabo birimi 1990 yılı ve sonrası örneklerde görülmemektedir.

Şekil 76. K23-67 konutlarına ait mekanların konut toplam alanına göre ortalamaları (%)

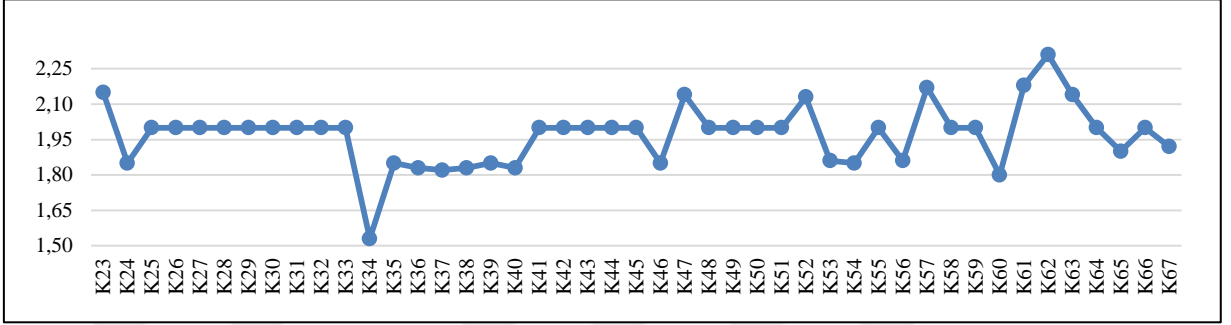

Şekil 77. K23-67 konutlarına ait mekanların ortalama alan dağılımları (m²)

Tablo 19. 1985-2004 seçilmiş örneklerin mekanlarının ve toplam konut alanları (m²)

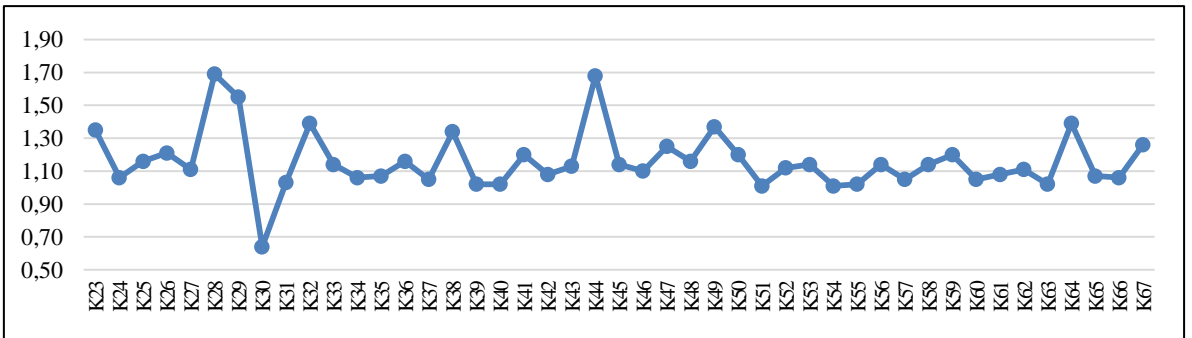
	Misafir S.	Oturma O.	Mutfak	Antre	Hol	G. Holü	Balkon 1	Balkon 2	E. Yatak O.	Ç. Yatak O.	Kiler	WC	Banyo	Duş + Giyinme O.	Konut Alanı
K23	21,99	13,52	6,93	7,55	3,43	2,86	5,83	5,76	12,95	6,93	1,19	1,56	4,52		95,01
K24	27,93	12,25	11,75	7,76	5,59	4,16	3,74	4,83	12,25	10,15	1,56	2,99	7,49		112,45
K25	25,04	20,67	12,93	11,30	1,92	2,92	5,34	5,06	11,90	9,34		4,41	7,49		118,92
K26	24,36	17,62	11,20	10,77	2,76		8,20	6,92	12,00	10,80	2,53	2,64	5,22		115,02
K27	26,76	11,04	6,90	6,40	5,40		8,89		12,00	11,06		1,30	5,74		96,79
K28	21,93	14,70	8,71	4,76	6,60		9,60	4,35	13,69	10,37		2,70	4,52		101,93
K29	23,96	16,11	11,04	8,12			7,81	4,50	15,57		2,81	1,92	5,00		95,83
K30	32,19	13,35	10,68	11,48	2,40	3,64	5,00	8,75	20,40	17,40		1,56	9,00		135,85
K31	20,09		10,12	10,25	2,63		3,98	3,84	10,50		1,69	1,65	4,80		85,55
K32	23,84	15,74	11,19	8,12			4,90	5,81	15,47			3,84	5,00		93,91
K33	24,85	17,99	8,16	9,98	2,76		9,04	2,10	13,00	11,20	1,89	1,81	6,26		109,04
K34	31,36	17,70	12,12	5,25	4,89	5,16	5,12	3,52	17,40	16,02		1,25	5,28		125,10
K35	32,01	15,00	10,72	10,89	5,40		3,45	5,68	14,84	11,70	1,04	2,09	5,85		123,58
K36	28,85	15,00	20,63	9,92	3,46		3,40	4,62	14,00	9,99	2,86	3,15	7,56		123,44
K37	27,66	16,81	25,20	17,52	6,54		7,39	5,47	19,13	13,02		1,21	5,60		145,55
K38	32,42	15,60	12,87	9,50	4,25	6,89	80,75		15,34	14,85	3,90	2,21	4,72		131,30
K39	29,58	19,72	13,35	9,60	2,80		4,86	4,03	16,96	12,00	2,70	2,66	8,88		131,22
K40	24,70	14,06	9,87	9,54	4,40		2,98	8,18	10,66	7,28		2,00	6,38		105,50
K41	21,66	19,44	8,88	7,60	1,62	7,03	9,90		14,70	11,34	1,98	2,31	7,05		113,51
K42	30,72	14,50	9,20	12,30	3,25	3,39	5,27	14,45	15,17	13,19		2,16	8,05		135,90
K43	24,00	19,29	9,50	8,25	5,46	6,02	3,00	3,64	15,38	9,86		2,50	6,04		112,94
K44	18,24	12,72	7,92	11,16		6,02	6,44	7,66	9,57	8,58		2,31	4,32		92,70
K45	16,42	10,50	8,85	11,40	5,05	3,78	6,75	3,85	11,60	7,32	1,76	1,98	7,30		92,78
K46	22,60	31,98	16,90	8,10	8,85		4,50	6,15	14,76	12,30		5,10	11,02	2,16	147,82
K47	20,60	11,00	7,90	5,80	2,60	5,40	4,80	9,00	11,40	10,30	1,40	1,32	4,60		93,80
K48	17,78	11,95	7,08	8,83	1,72	1,80	8,57		10,38	5,90		1,61	3,99		77,81
K49	21,07	12,45	90,45	13,05	3,36		2,83	4,72	13,50	8,75	3,25	1,81	4,32		98,56
K50	28,08	12,16	13,36	11,20	3,36		5,51	5,10	15,18	10,64		2,56	8,06		119,37
K51	30,86	15,00	11,20	6,08	7,08	4,16	10,20	3,63	15,04	9,18		2,04	4,56	1,82	120,49
K52	44,80	20,50	20,50	19,80	9,80	3,80	26,40	6,40	22,60	14,10	3,20	2,80	8,95	7,55	219,80
K53	31,10	17,22	15,20	9,28	8,26		22,13	12,75	17,80	11,50	2,28	2,52	6,50	1,68	161,83
K54	30,31	20,06	16,20	13,03	3,01	3,61	21,53	9,29	17,10	11,20		2,52	7,56	1,00	154,89
K55	29,79	15,50	13,50	10,80	3,12	3,08	3,64	3,68	17,84	10,26		2,31	11,06		126,30
K56	28,32	18,00	14,84	15,66	4,44		11,62	2,94	15,37	10,75	1,69	3,25	7,56	1,68	138,21
K57	39,02	23,40	18,90	13,75	2,34		26,08	3,72	17,60	16,28		2,60	8,10	2,25	174,04
K58	37,96	19,74	14,70	10,54	7,56	3,40	20,13	7,25	16,56	12,90		2,55	5,01	1,82	170,30
K59	24,91	11,78	8,55	17,31	5,16		3,60	9,12	12,40	10,23	1,73	1,90	5,98		112,67
K60	26,10	19,52	15,00	12,18	4,90	3,60	2,88	6,84	18,00	11,60		2,64	6,00	1,32	146,23
K61	24,50	22,40	15,12	9,80	4,68		6,10	8,48	12,75	13,68		1,80	9,40		128,71
K62	42,60	18,90	17,60	15,10	6,55		18,90	8,45	26,50	15,70		3,95	8,90	5,40	201,29
K63	31,70	15,75	14,00	6,45	3,19	4,25	19,00	6,48	17,54	13,80		2,24	6,16	2,10	247,86
K64	23,35	15,53	10,72	8,12			4,60	5,67	15,47			3,84	5,00		92,30
K65	16,61	24,06	10,15	7,36	1,67		3,02	9,30	16,00			1,93	4,90		95,00
K66		29,47	9,54	5,95	7,39		6,19	6,30	13,60	10,56		2,57	7,26		109,35
K67	23,45	8,16	14,40	6,60	2,88	2,80	3,44	6,05	14,10	10,20		1,82	6,80		170,00

Kat planların analizlerinde sistemlerin; ortalama bağlantılılık (connectivity) değeri 1,53-2,31 arasında değiştiği Şekil 78’de verilmiş olup, ortalamanın 1,97 olduğu görülmektedir. Bu durum mekanlar arası ilişkinin bir önceki döneme göre zayıfladığı şeklinde yorumlanabilir.

Şekil 78. K23-67 konutlarının ortalama bağlantılılık değerleri

Ortalama bütünleşme (integration- HH) değerinin 0,64-1,69 arasında değiştiği Şekil 79’da verilmiş olup, ortalamanın 1,16 olduğu görülmektedir. Bütünleşme değerleri incelendiğinde değerin bu dönem için yükseldiği mekânsal konfigürasyonun daha ulaşılabilir ve sığ olduğu sonucuna ulaşılabilir.

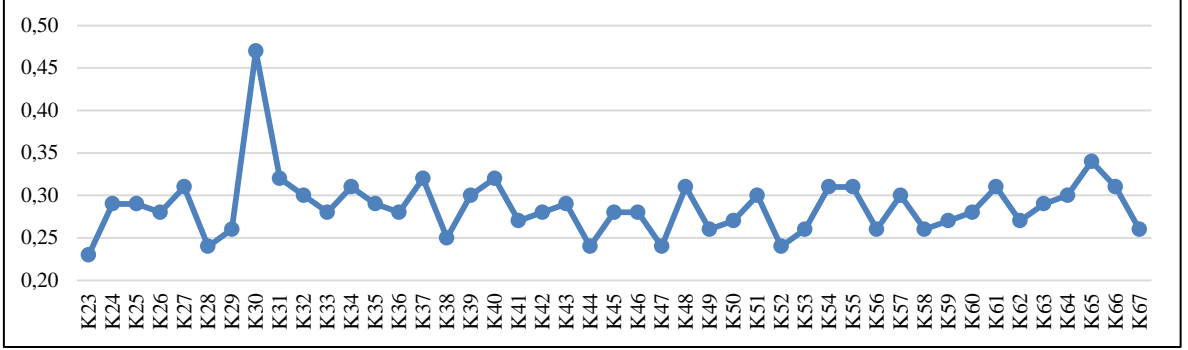

Şekil 79. K23-67 konutlarının ortalama bütünleşme (HH) değerleri

Rölatif asimetri (RA) değerinin 0,23-0,47 arasında değiştiği Şekil 80’de verilmiş olup, ortalamanın 0,29 olduğu görülmektedir. İki değer sonuçları değerlendirildiğinde en bütünleşik, mekansal ilişki anlamında güçlü mekanlar antre ve gece holü’dür.

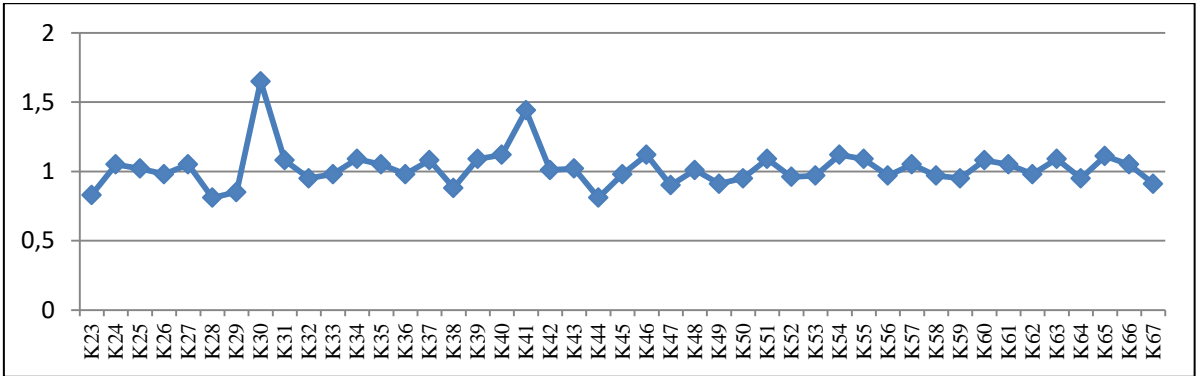
İkincil mekanlara bakıldığında genel olarak eşit değerlerde mekanların mutfak, misafir odası ve oturma odası olduğu, ebeveyn yatak odasına eklenen duş biriminden

dolayı 8 örnekte bütünleşme değerinin yükseldiği tespit edilmiştir. Mutfağın değişen konumu değerleri etkilemiştir. En ayrışık mekanlar ise balkonlar ve wc çıkmaktadır.

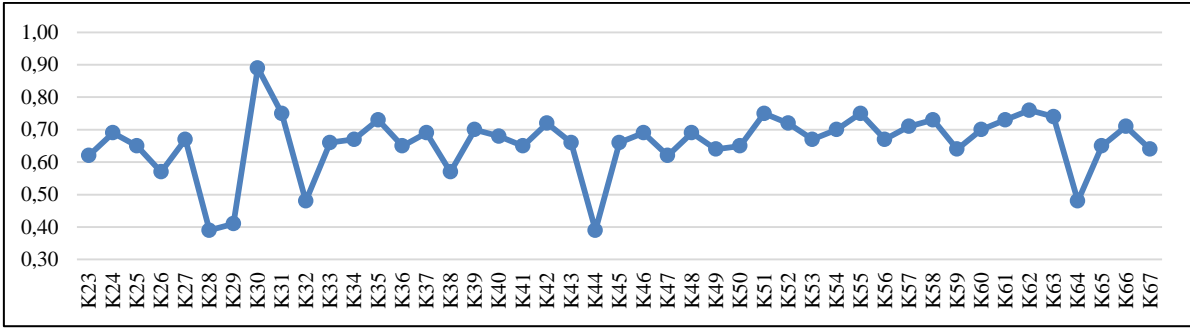
Şekil 80. K23-67 konutlarının ortalama rölatif asimetri (RA) değerleri

Gerçek rölatif asimetri değeri (RRA) farklı büyüklükteki sistemlerin karşılaştırılmasında kullanılır. Örneklerin RRA değerlerine bakıldığında 0,81-1,65 aralığında değiştiği Şekil 81’de gösterilmiş olup, 21 değeri 1’e yakın, kalanların tümü 1’in üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Analiz sonuçlarında 1’in üzerinde çıkan analizler konutların bu dönem için sistemsel olarak ayrık olduğunu, sistemin tümüyle bütünleşmesi açısından zayıf bir potansiyele sahip olduğu söylenebilir.

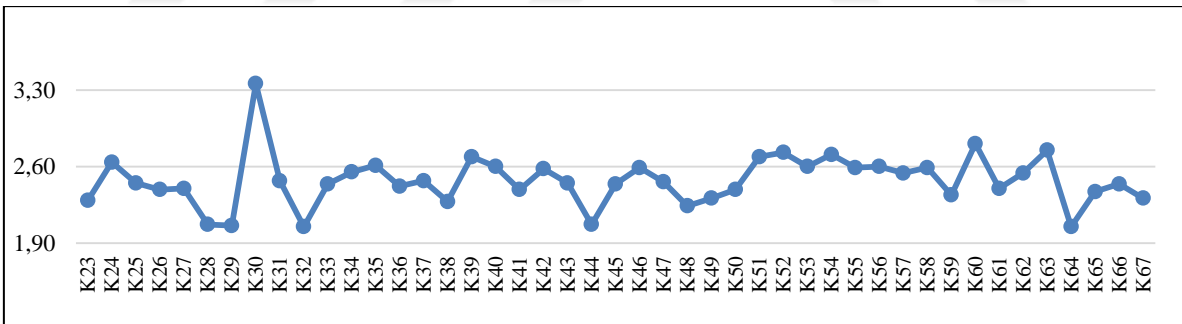
Şekil 81. K23-67 konutlarının gerçek rölatif asimetri (RRA) değerleri

0,39-0,89 arasında değişen TFF değeri Şekil 82’de gösterilmiş olup ortalama 0,66’dır. Bir önceki dönem 0,70 olan değer düşme eğilimindedir. Konfigürasyonel olarak homojen olan yapının kısmen farklılaşmaya başladığı söylenebilir.

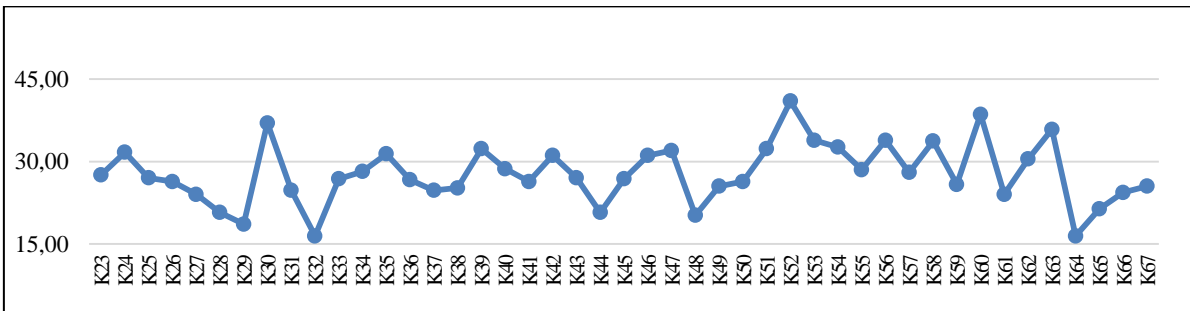

Şekil 82. K23-67 konutlarının temel farklılık faktörü (TFF) değerleri

MD değerinin ise 2,35-3,36 aralığında değişmektedir (Şekil 83). Ortalama derinlik değerlerinde artış bulunmaktadır. Yapılan analizler sonucu TD'nin 16,44-41,00 arasında değiştiği Şekil 84'te gösterilmiş olup ortalamanın 27,81 olduğu görülmektedir. Agraph programı kullanılarak hazırlanmış erişim grafiklerine bakıldığında da derinliğin 2 ve 5 arasında değiştiği, Tablo 20 ve Ek 23-67'de görülmektedir. Bir örnek hariç tüm ortalama derinlik tüm örneklerde 2'nin üzerindedir.

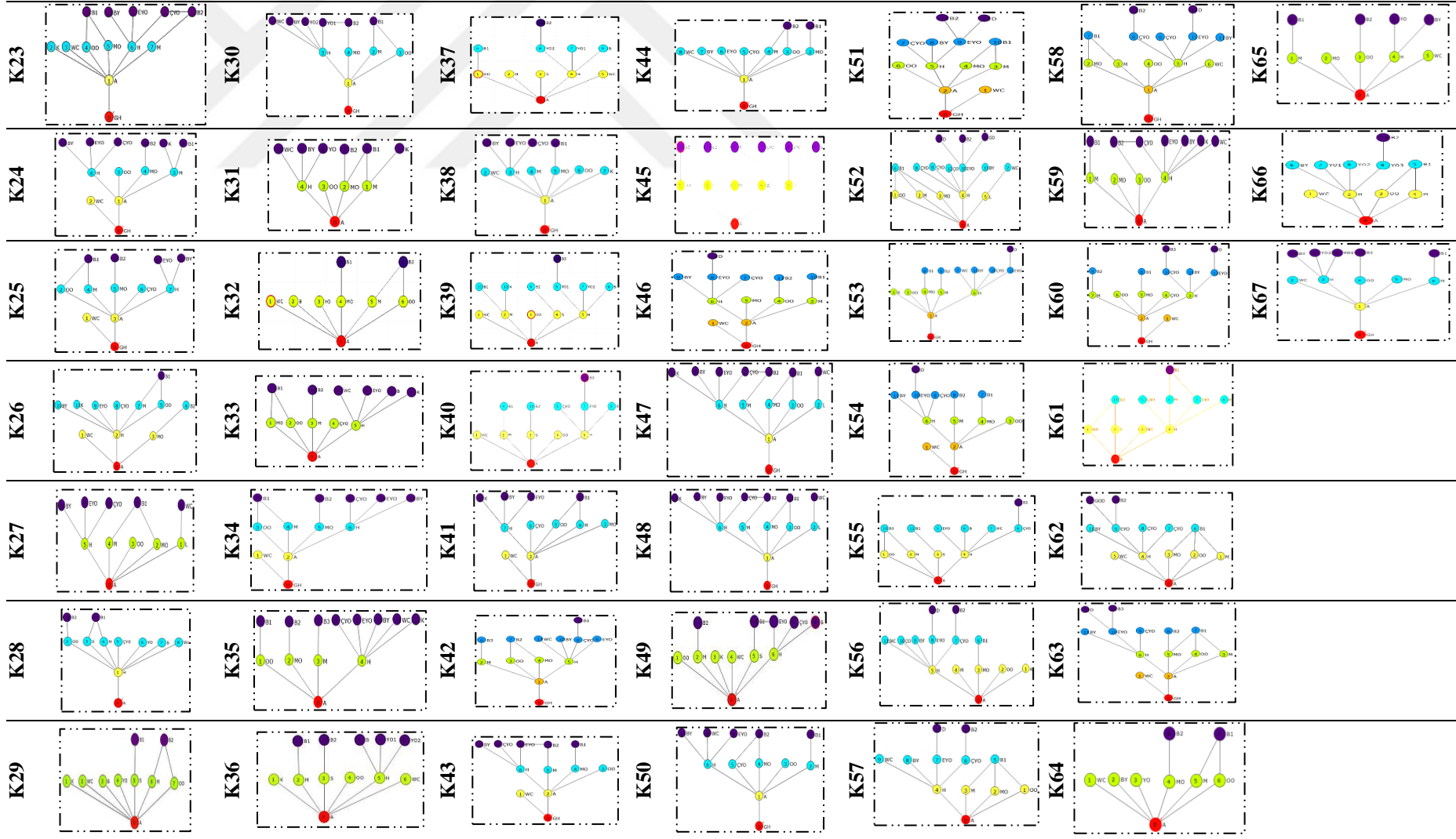

Şekil 83. K23-67 konutlarının ortalama derinlik (MD) ortalama değerleri

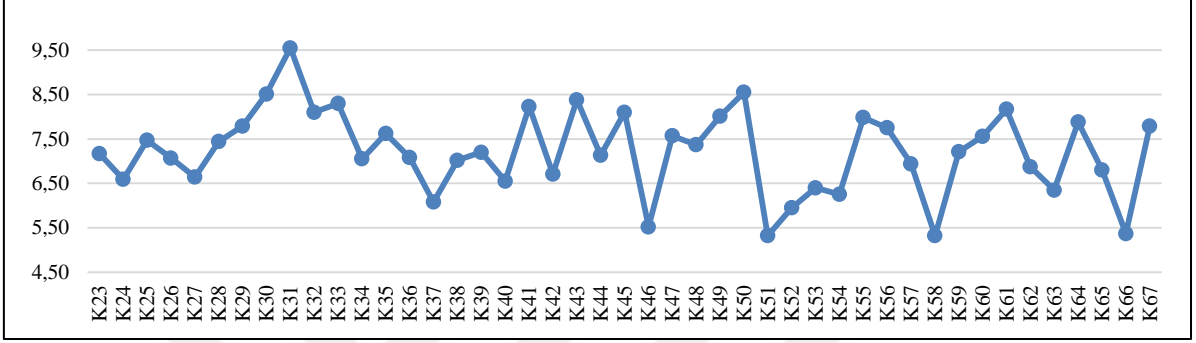
Şekil 84. K23-67 konutlarının ortalama toplam derinlik (TD) değerleri

Tablo 20. K23-67 konutlarının agraph programında hazırlanan erişim grafikleri

Sistemin görsel bütünleşme değeri (VHH)'nin 5,32-9,55 arasında değiştiği Şekil 83'te gösterilmiş olup ortalama değeri 7,22'dir. Konutların görünür alan bütünleşme değerlerinin bir önceki döneme göre düştüğü ortaya çıkmıştır.

Hareket ve yönelmede kontrol edilebilirliğin değiştiği ve mahremiyetin sınırlarının belirginleşmeye başladığı söylenebilir.

Şekil 85. K23-67 konutlarının ortalama görsel bütünleşme (VHH) değerleri

Sentaktik ölçümler yapılan kat planlarının dışbükey bütünleşme ve görünür alan bütünleşme haritaları hazırlanarak Tablo 23, Tablo 24 ve Ek 23-67'de gösterilmiştir.

Yapılan analizlerde dışbükey bütünleşme mekan haritaları değerlendirildiğinde en bütünleşik mekanların antre ve hol olduğu, ikincil olarak oturma odası, mutfak ve misafir odasının çoğunlukla eşit değerler ile geldiği, en ayrışik mekanların ise balkonlar ve ıslak hacimler (wc-duş) ile kısmen yatak odaları olduğu görülmektedir.

Görünür alan bütünleşme haritaları ile dış bükey mekan bütünleşme haritaları değerlendirildiğinde paralellik göstermektedir.

Görünür alan bütünleşme haritalarında da en bütünleşen noktalar planlar genelinde antre, hol ve misafir odalarında yoğunlaşmakla beraber oturma odası ve mutfak bölümünde de görünür alanlar yüksektir. Mekan girişlerinin ve bağlantılarının görünür alanların dağılımında etkili olduğu söylenebilir.

Görünür alanların en az olduğu noktaların, balkonların ve ıslak hacimlerin bir kısmında olduğu ortaya çıkmıştır.

Görünür alanların yoğunluk dağılımı incelenerek en yoğun ve en düşük alanlar için veriler elde edilmiş olup tablo 21'de yer almaktadır.

Tablo 21. K23-67 konutlarının en yüksek/düşük görünür alan bütünleşme değerleri

	En Yüksek VHH		En Düşük VHH			En Yüksek VHH		En Düşük VHH	
K23	13,34	A-H	3,83	BY-B2	K46	10,05	A	2,87	B1-B2
K24	11,87	A-H	2,72	B1	K47	13,75	A-H	4,18	B2-WC
K25	14,05	A-MO	3,62	B2-WC	K48	13,58	A-H	3,09	B1
K26	12,23	A-MO-H	6,00	B1	K49	14,26	A-MO	4,04	B2-K
K27	11,76	A-MO	3,38	B1-EYO	K50	16,07	A	4,17	B1/2/3
K28	14,42	H-MO	4,49	B1-B2	K51	10,47	A-H-MO	2,71	EYO-D-B2
K29	15,39	A-MO	3,08	B1-B2	K52	10,73	A-H-MO	2,49	GO-D-B2
K30	14,10	A-MO	5,04	B1-EYO	K53	12,85	A-H-MO	2,74	B2
K31	16,69	A-H	3,80	B1-BY	K54	11,48	MO-H	2,71	WC-GH-B2
K32	15,94	A-MO	4,34	B1-B2	K55	13,51	A-H-OO	4,04	B1-B2
K33	13,77	A-H-MO	4,05	B2	K56	14,74	A-H-OO	3,88	B2-WC
K34	12,83	A-H	4,01	B1-WC	K57	11,64	A-MO	4,03	EYO-BY-D
K35	15,98	A	4,16	B1/2/3	K58	10,34	A-MO-H	2,23	ÇYO-D-B2
K36	13,40	A-MO	3,54	B1-B2	K59	13,97	A-MO-H	4,04	B1-B2-WC
K37	12,39	A	3,35	B1-B2	K60	12,98	A-H-MO	3,84	WC-B2-B3
K38	13,69	A-H	4,30	B1-BY	K61	13,92	H-MO	4,41	BY-B1
K39	12,70	A-H	3,79	B1-B2	K62	13,13	A-H-MO	2,93	GOD-WC-B2
K40	11,79	A-MO	2,99	B3	K63	10,84	A-B1-M	3,14	B3
K41	16,05	A-H	4,38	WC	K64	15,14	A-MO	4,10	B1-B2
K42	11,72	A-H-MO	3,37	B1-B3	K65	12,16	A-OO	2,71	B2
K43	15,19	A-H-MO	3,12	B1-WC	K66	9,67	A-H-M	2,73	B2
K44	12,42	A-MO- OO	1,83	B1-B2	K67	14,08	A-H-MO	3,86	B1-B2
K45	14,34	A-H-MO	3,88	B1-B2					

Konut kat planlarının plan bütününde sistemin sentaktik ölçümleri haricinde sistemi oluşturan mekanlar da ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Bütünleşme, ortalama derinlik ve toplam derinlik ölçümleri değerlendirildiğinde mutfak, misafir odası ve oturma odasının kendi içerisinde, ıslak hacimler ile balkonlarında kendi içerisinde çoğu örnekte eşit çıktığı Ek 23-67’de gösterilmektedir. Mekanların ayrı ayrı, bağlantılılık, bütünleşme (HH), ortalama derinlik (MD), kontrol değeri (CV) ve toplam derinlik (TD) değerlerinin ortalamaları hesaplanmış, Tablo 22’de gösterilmiştir. Bu değerler bir önceki dönemle karşılaştırıldığında oturma odasının bağlantılılık ve bütünleşme değerlerinin düştüğü, mutfak biriminin yaşama alanına kayması ile beraber bütünleşme değerinin yükseldiği ortaya çıkmaktadır. Misafir salonunun bağlantılılık değeri düşerken bütünleşme değeri artış göstermiştir. Antre ve hol gibi sirkülasyon alanlarının bütünleşme değerinin arttığı, özellikle ebeveyn yatak odası başta olmak üzere yatak odalarının bütünleşme değerlerinin arttığı, ıslak hacimler ile balkonların değerlerinde anlamlı bir değişimin olmadığı tespit

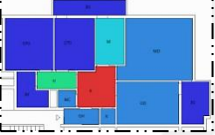
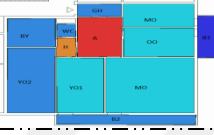

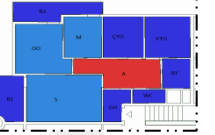

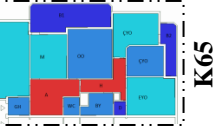
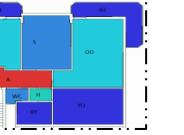

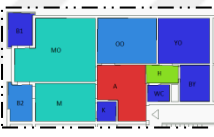
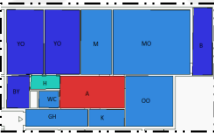
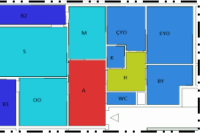

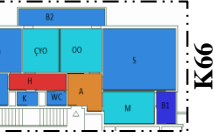
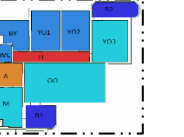

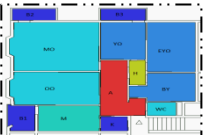
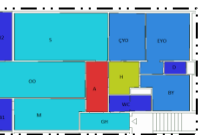

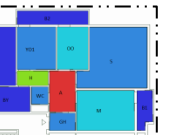
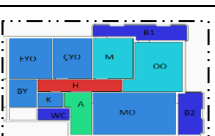

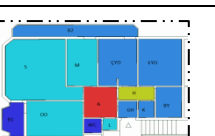

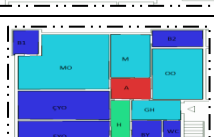
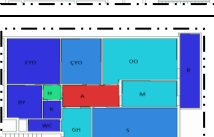

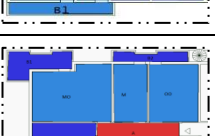

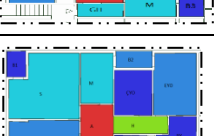

edilmiştir. Derinlik değerlerine bakıldığında en yüzeyde kalan mekanlar antre ve hol, en derinde kalanlar ise yatak odası ile bağlantılı giyinme+duş, ve balkondur.

Tablo 22. K23-67 konutlarına ait mekanların sentaktik ölçümlerinin ortalama değerleri

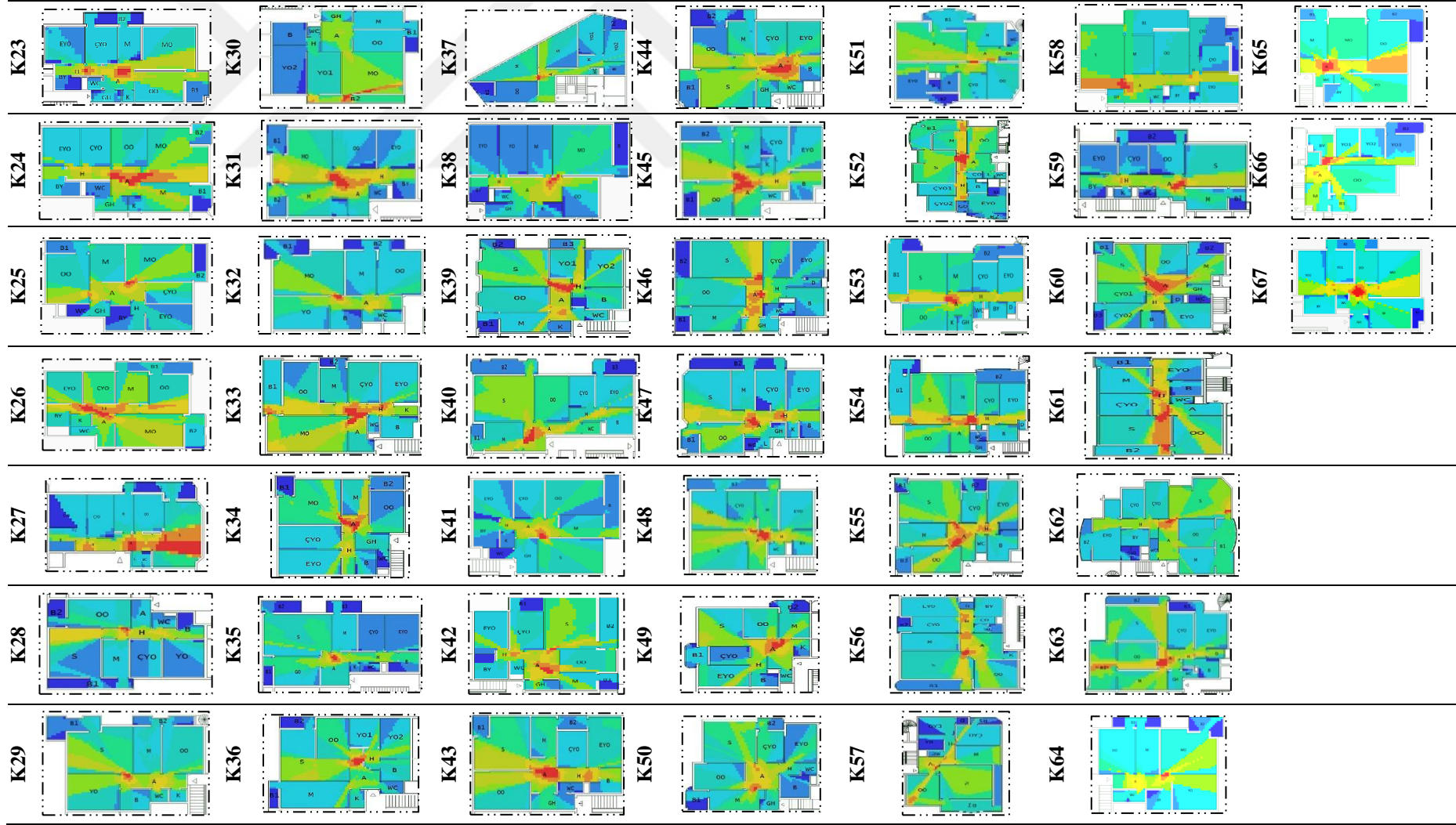
	Bağ.	HH	RA	MD	CV	TD
Misafir S.	1,89	1,11	0,25	2,31	0,86	26,07
Oturma O.	1,62	1,10	0,26	2,37	0,55	26,67
Mutfak	2,00	1,12	0,25	2,30	0,89	25,87
Antre	5,13	2,67	0,12	1,61	3,18	18,09
Hol	4,59	2,02	0,15	1,79	3,38	20,41
Giriş Holü	1,45	1,06	0,26	2,44	0,68	28,90
E. Yatak O.	1,58	0,95	0,30	2,52	0,70	28,24
Ç. Yatak O. 1	1,23	0,94	0,31	2,59	0,41	29,75
Ç. Yatak O. 2	1,20	0,97	0,27	2,61	0,60	33,60
Balkon 1	1,51	0,69	0,41	3,09	0,74	34,91
Balkon 2	1,39	0,72	0,40	3,03	0,66	34,10
Balkon 3	1,14	0,62	0,43	3,42	0,55	41,71
WC	1,00	0,86	0,51	2,56	2,54	28,72
Banyo	1,00	0,88	0,32	2,65	0,24	29,64
GO+Duş	1,00	0,68	0,39	3,05	0,43	41,18
Kiler	1,00	0,93	0,30	2,59	0,20	29,71

Mekanların ayrı ayrı değerleri incelendiğinde hiyerarşik olarak bütünleşme değeri ile rölatif asimetri, ortalama derinlik ve toplam derinlik değerlerinin ters orantılı olarak aynı sıralamayı takip ettiği tespit edilmiştir. Bütünleşme ve kontrol değeri hiyerarşik sıralamaları Tablo 25 ve Tablo 26’da verilmiştir. Yapılan analizlerde gece holü, misafir odası, antre ve yatak odası, kontrol değeri yüksek mekanlar olarak ortaya çıkmıştır. Islak hacimler ve depolama birimlerinde değerler düşük ve eşit çıkmıştır. Bazı örneklerde çocuk yatak odası ve oturma odası için de en düşük değeri almaktadır. Bütünleşme değerleri ile kontrol değerleri arasında kısmi farklar görülmektedir. Bu dönem en yüksek bütünleşme ve kontrol değeri antre ve hol birimine aittir. En düşük mekanlar ise ıslak hacimler, kiler ve çocuk yatak odaları, balkon bağlantısına göre birkaç örnekte oturma odası veya misafir odası olarak ortaya çıkmaktadır. Oturma odasının merkezi konumunun değişmesi ve mutfağın tamamen yaşam alanına kayması ile beraber, oturma odası, misafir odası ve mutfağın kontrolü azalmış, antre ve holün kontrolü artmıştır. Ebeveyn odasının ise artarken çocuk yatak odalarının kontrol değeri azalmıştır. Ancak ebeveyn yatak odasının değerinin yükselmesi, eklenen duş birimi ile ilgilidir.

Tablo 23. K23-67 konutlarının depthmap programında hazırlanan dışbükey mekan bütünleşme haritaları

K23		K30		K37		K44		K51		K58		K65	
K24		K31		K38		K45		K52		K59		K66	
K25		K32		K39		K46		K53		K60		K67	
K26		K33		K40		K47		K54		K61			
K27		K34		K41		K48		K55		K62			
K28		K35		K42		K49		K56		K63			
K29		K36		K43		K50		K57		K64			

Tablo 24. K23-67 konutlarının depthmap programında hazırlanan görünür alan bütünleşme haritaları

Tablo 25. K23-67 konutlarına ait mekanların bütünleşme (HH) değerinin hiyerarşik sıralaması

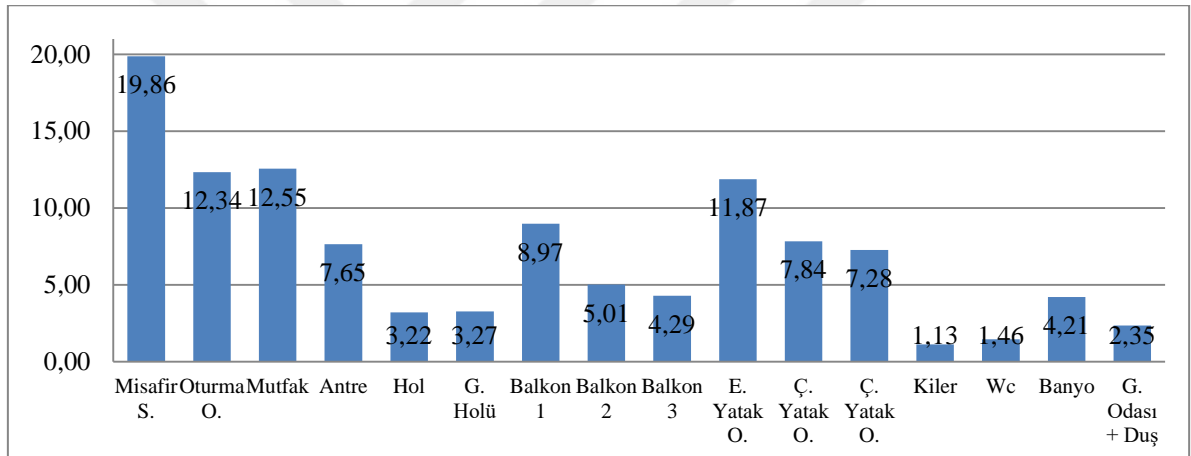
K23	A>H>M>OO=MO>GH=K=WC>ÇYO>B2>EYO=BY>B1	K46	A>H>OO=M=GH>MO>EYO>ÇYO=BY=D>B1=B2=WC>D
K24	A>H>M>GH=MO>OO>EYO=ÇYO=BY>B2=K>WC=B1	K47	A>H>M>OO=MO=L>GH=EYO>ÇYO=B2=K=BY>B1>WC
K25	A>H>MO=OO=M=GH>ÇYO>EYO=BY=B1>WC=B2	K48	A>H>OO=M>MO=ÇYO>EYO=WC=BY>B1
K26	H>A>OO=M>EYO=ÇYO=BY=K>MO>WC>B1>B2	K49	A>OO>H>MO>M>EYO=K=WC>B1>ÇYO=BY>B2
K27	A>H>MO=M=L>OO>EYO=ÇYO=BY>B1>WC	K50	A>H>MO=M=ÇYO>OO=GH>EYO=WC=BY>B2>B1
K28	H>OO=MO=M>A=EYO=ÇYO=WC=BY>B1>B2	K51	A>H>EYO>MO=M=GH>OO>ÇYO=BY>B1>B2=D>WC
K29	A>MO=OO=M>K=YO=WC=BY>B2>B1	K52	H>A>EYO>OO=MO=M=ÇYO=ÇYO=L=ÇO>GO=B2=D>B1>WC
K30	MO=B2>A=EYO>H>OO=M>GH>ÇYO=WC=BY>B1	K53	A>H>MO=M>OO=GH=EYO=K>ÇYO=WC=BY>B1=B2>D
K31	A>H>MO=M>OO>B1>EYO=WC=BY>B2=K	K54	A>H>MO=M=GH>OO>EYO>ÇYO=BY>B1=B2=WC>D
K32	A>OO=MO=M>YO=WC=BY>B2>B1	K55	A=H>OO=MO=M=ÇYO>EYO=WC=BY>B3>B1=B2
K33	A>H>OO=MO=M>ÇYO>EYO=K=WC=BY>B1>B2	K56	H>A>EYO=ÇYO>MO=ÇO=WC=BY>OO=M=K>B2=D>B1
K34	A>H>MO=M=GH>OO>EYO=ÇYO=BY>B1=B2=WC	K57	H>A>EYO=ÇYO>OO=MO=M=WC=BY>B1>B2=D
K35	A>H>OO=M=MO>EYO=ÇYO=K=WC=BY>B1=B2=B3	K58	A=H>MO=M=EYO=ÇYO1>OO=GH=ÇHO2=WC=BY>B2>B1=D
K36	A>H>MO=M>OO=K=WC>EYO=ÇYO=BY>B1=B2	K59	H>A>ÇYO>OO>M>EYO=BY=K>MO=B2>WC>B1
K37	A>H>OO>ÇYO>MO=M=WC>EYO=BY>B1>B2	K60	A>H>MO=M=GH>OO=ÇYO1>EYO=ÇYO2>BY>B1=B2=WC>B3=D
K38	A>H>MO>OO=M=GH=WC=K>EYO=ÇYO=BY>B1	K61	H>A>M=EYO>OO=MO>ÇYO=BY>WC>B1>B2
K39	A>H>M>MO>OO=WC>EYO>ÇYO=BY>B1=K>B2>B3	K62	H>A>EYO>OO=MO=M>ÇYO1=ÇYO2=BY>WC>B1>B2=GOD
K40	A>H>MO=M>OO=EYO=WC>ÇYO=BY>B1=B2>B3	K63	A>H>MO>OO=M=GH=EYO>ÇYO=BY>B1>B2>B3=WC=D
K41	A>H>OO=M=GH>MO=ÇYO>EYO=K=BY>B>WC	K64	A>OO=MO=M>YO=WC=BY>B1>B2
K42	A>H>OO=MO=M>ÇYO>GH>EYO=WC=BY>B2>B3>B1	K65	A>H>OO=M>MO=WC>YO=BY>B1=B2
K43	A>H>M>MO=GH>OO>EYO>B2>ÇYO=BY>B1=WC	K66	H>A>EYO>OO>M>ÇYO=ÇYO=BY>WC>B1>B2
K44	A>OO=MO=M>GH=EYO=ÇYO=WC=BY>B1=B2	K67	A>H>OO>M>MO=GH=ÇYO=WC>B2>EYO=BY>B1
K45	A>H>OO=MO=M>WC>EYO=ÇYO=K=BY>B2>B1		

Tablo 26. K23-67 konutlarına ait mekanların kontrol değeri (CV) değerinin hiyerarşik sıralaması

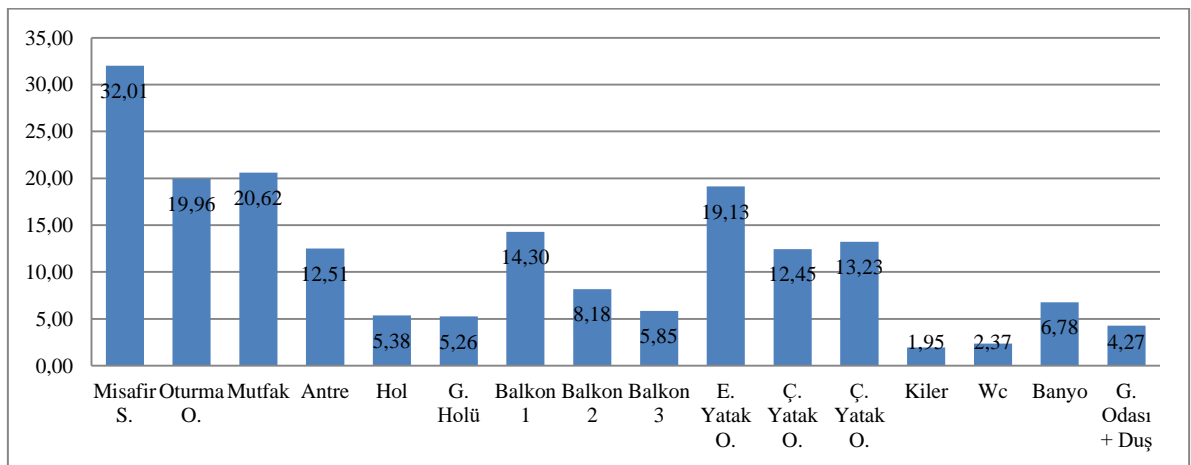
K23	A>H>B1=B2>ÇYO>MO=OO=M>EYO=BY>WC=K=GH	K46	B2=D>B1>OO=MO=M=WC=BY>EYO=ÇYO>A>H
K24	H>A>M>MO=GH>B2=WC>B1=K>EYO=ÇYO=BY>OO	K47	H>A>L>B1=B2>ÇYO>OO=MO=M>WC>EYO=BY=K
K25	A>H>MO=GH>B1>OO=M>B2=WC>EYO=BY>ÇYO	K48	A>H>B1>OO=M>EYO=BY=WC>MO=ÇYO
K26	H>A>MO>B1>OO=M>B2>WC>EYO=ÇYO=BY=K	K49	A>H>M>B1>EYO>MO>B2>ÇYO=BY>K=WC
K27	H>A>L>B1>M=M>WC>EYO=ÇYO=BY=OO	K50	A>H>M>B2>MO=ÇYO>B1>WC=BY>OO=GH
K28	H>OO>B1>MO=M>B2>OO=A>EYO=ÇYO=WC=BY	K51	A>H>EYO>GH>PH>B1>MO=M>WC>D=B2>BY=ÇYO>OO
K29	A>MO>B2>OO=M>B1>K=YO=WC=BY	K52	H>EYO>A>B1>L>MO=M=OO>WC>D=B2=GO>ÇO=BY=ÇYO=ÇYO
K30	H>A>B1=B2>MO=OO=M>EYO>GH=ÇYO=WC=BY	K53	A>H>EYO>MO=M>B1=B2=D>WC=BY>OO=GH=K
K31	H>A>MO=M>B1>B2=K>EYO=WC=BY	K54	A>H>EYO>MO=M=GH>B1=B2=WC=D>ÇYO=BY>OO
K32	A>MO>B2>OO=M>B1>YO=WC=BY	K55	H>A>MO>ÇYO>B3>OO=M>B1=B2>EYO=WC=BY
K33	H>A>M>B1>OO=MO>B2>ÇYO=EYO=K=WC=BY	K56	H>A>MO>EYO=ÇYO>B1=B2=D>OO=M=K>ÇO=WC=BY
K34	H>A>MO=M=GH>B1=B2=WC>EYO=ÇYO=BY>OO	K57	H>A>B2>EYO=ÇYO>OO=MO=M>B1=D>WC=BY
K35	H>A>MO=OO=M>B1=B2=B3>EYO=ÇYO=K=WC=BY	K58	A>H>EYO=ÇYO2>B1>MO=M>B2=D>ÇYO1=D>OO=GH=WC
K36	A>H>MO=M>B1=B2>EYO=ÇYO=BY>WC=K=OO	K59	H>A>M>B2>OO>ÇYO>B1>MO>EYO=WC=BY=K
K37	A>H>ÇYO>OO>B1=B2=WC>EYO=BY>M=WC	K60	A>H>EYO=ÇYO2>MO=M=GH>B1=B2=WC=B3=D>BY>ÇYO1=OO
K38	A>H>MO>B1>EYO=ÇYO=BY>OO=M=GH=WC=K	K61	H>A>B1=B2>OO=MO=M>EYO>WC>ÇYO=BY
K39	A>H>M>EYO>MO>B2=B3>B1=K>ÇYO=BY>WC=OO	K62	H>A>EYO>B1>OO=MO=M>B2=GOD>ÇYO1=ÇYO2=WC=BY
K40	A>H>EYO>MO=M>B1=B2=B3>ÇYO>BY>WC=OO	K63	H>EYO>A>MO>B1>GH>OO=M>WC>B2=B3=D>ÇYO=BY
K41	A>H>GH>B>OO=M>WC>EYO=K=BY>ÇYO=MO	K64	A>MO>B1>M=OO>B2>YO=WC=BY
K42	H>A>M=ÇYO>B2>OO=MO>B1=B3>GH=EYO=WC=BY	K65	A>H>OO=M>B1=B2>YO=BY>MO=WC
K43	A>H>MO=GH=B2>EYO>M>B1=WC>ÇYO=BY>OO	K66	H>A>EYO=B1>OO=M>B2>WC>BY=ÇYO=ÇYO
K44	A>MO>B2>OO=M>B1>GH=EYO=ÇYO=WC=BY	K67	A>H>M>B2>ÇYO>OO>B1>BY=EYO>MO=WC=GH
K45	H>A>OO>B2>MO=M>B1>EYO=ÇYO=K=WC=BY		

4.1.3.2005 ve Sonrası Dönem Kat Planları Analiz Bulguları

2005 ve sonrası için öncelikle konutların alanları net 123-252 m² arasında değişkenlik göstermekte olup ortalama yaklaşık 167 m²'dir (Tablo 27 ve 28). Seçilen konutlar en fazla alana sahip olan mahaller misafir odası ve mutfaktır (Şekil 86 ve 57). Bu mahallerden sonra gelen oturma odası ve ebeveyn yatak odasının alan ortalamaları birbirine oldukça yakındır. Balkon ve çocuk yatak odaları benzer büyüklüklere sahiptir. Bu dönem için mutfak ve balkonların alanları artmıştır. Mekanlar fonksiyonlarına göre ayrılmıştır. Kiler örneklerin 6'sında (%15), giriş holü ise 19'unda (%50) yer almaktadır. 2 örnek hariç tüm planlarda duş birimi yer almakta olup bazı örneklerde giyinme odası ve duş birimi ayrı tasarlanmıştır. Balkon ve mutfak birimleri önem kazanmıştır.

Şekil 86. K68-105 konutlarına ait mekanların konut toplam alanına göre ortalamaları (%)

Şekil 87. K68-105 konutlarına ait mekanlarına ait alanların ortalamaları (m²)

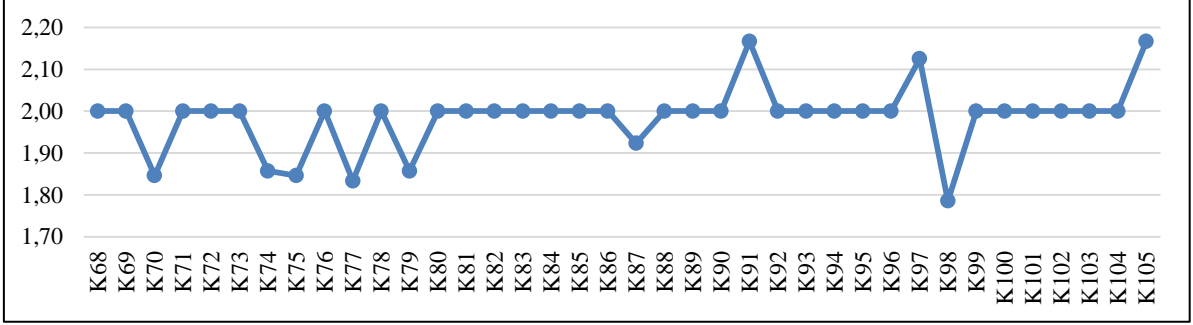
Tablo 27. 2005 ve sonrası K68-84 örnekleri mekanlarının toplam konut alanları (m²)

	Misafir S.	Oturma O.	Mutfak	Antre	Hol	G. Holü	Balkon 1	Balkon 2	Balkon 3	E. Yatak O.	Ç. Yatak O.	Ç. Yatak O.2	Kiler	Wc	Banyo	G. Odası + Duş	Konut Alanı
K68	35,20	19,50	19,55	7,50	4,80	3,78	19,20	3,59	8,00	17,50	15,00	10,26	1,10	1,92	6,30	1,32	174,52
K69	35,10	22,54	12,60	13,92	6,60		18,71	3,36		30,80	12,80			2,57	5,80		164,80
K70	35,74	24,37	17,99	12,60	4,20		11,13	5,30		21,90	13,50		1,26	2,40	11,13	2,10	163,62
K71	39,61	22,60	25,18	11,00	9,06	5,40	18,50	8,40		20,42	12,52	12,52		2,20	6,95	10,93	205,29
K72	28,00	18,00	19,00	11,50	3,00	5,50	11,00	8,50		17,00	12,50			3,00	6,50	4,00	147,50
K73	33,50	22,60	26,80	17,00	6,30		10,50	12,90		23,00	12,35	10,50		2,00	5,20	3,30	185,95
K74	32,66	16,88	15,36	12,58	3,36		7,65	13,48	6,31	19,62	15,08		1,17	2,99	9,00	1,42	157,56
K75	37,80	23,20	25,50	18,50	8,50		17,90	8,85		20,90	11,60	14,35		2,40	9,90	7,75	207,15
K76	35,24	22,81	17,56	11,90	4,03	1,68	12,58	4,78	2,01	22,91	14,47		1,28	2,10	8,46	1,21	163,02
K77	31,55		20,50	13,95	7,30		12,50	7,70		17,75	10,65	11,25		1,50	5,60	1,50	141,75
K78	26,30	20,00	14,75	10,25	1,55	6,15	17,45	8,55		17,35	10,50			2,70	6,20		141,75
K79	35,00	20,60	38,69	15,40	7,00	4,70	14,70	7,90		22,50	12,35	16,80		3,80	7,50	7,55	214,49
K80	27,40	18,40	14,42	9,90	3,60		16,00	5,30	9,14	15,56	11,82			2,04	5,15	1,42	140,15
K81	31,68	22,63	20,54	12,94	4,59		6,68	20,57		21,57	14,02			1,41	7,54	2,88	167,05
K82	25,63	16,20	17,51	9,76	4,67		13,24	2,17		16,61	8,96			1,68	4,40	2,50	123,33
K83	27,64	15,60	17,22	14,00	2,28		10,94	8,22		14,17	9,30			1,68	5,15	1,30	127,50
K84	27,70	18,00	17,85	9,35	3,40		12,85	11,00		17,67	11,65			1,70	5,95	1,05	137,97

Tablo 28. 2005 ve sonrası K85-105 örnekleri mekanlarının toplam konut alanları (m²)

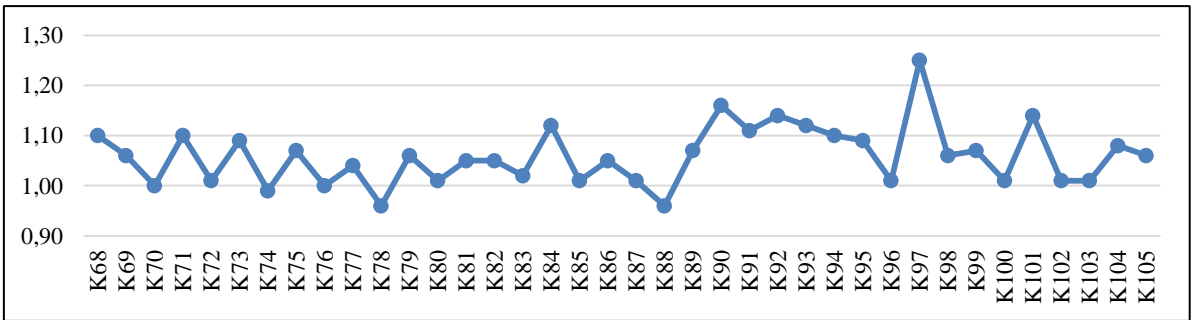
	Misafir S.	Oturma O.	Mutfak	Anтре	Hol	G. Holü	Balkon 1	Balkon 2	Balkon 3	E. Yatak O.	Ç. Yatak O.	Ç. Yatak O.2	Kiler	Wc	Banyo	G. Odası + Duş	Konut Alanı
K85	29,60		18,95	11,10	3,65	4,50	13,15	5,20		19,35	13,78	11,55		1,95	5,80	2,80	141,38
K86	28,96	16,93	17,00	13,11	3,00		14,92	10,25		17,62	11,58			1,70	5,73	1,30	142,10
K87	25,10	18,10	13,10	9,05	3,75	9,20	17,10	6,85		17,05	11,15			2,40	10,75	1,45	145,05
K88	33,84	23,08	22,00	9,36	8,44	5,41	15,40	13,75		18,25	13,03	14,10		1,69	5,72	5,54	189,61
K89	35,75	21,42	22,26	15,12	5,32	5,04	14,00	7,14		22,27	12,18	12,18		2,82	7,20	3,99	186,69
K90	39,00	24,10	29,12	20,90	7,73		17,25	11,68		25,20	11,00	13,15		1,69	8,60	5,92	231,08
K91	31,20	20,08	16,65	9,62	4,42		13,70	9,50		15,10	10,96			2,04	6,07	1,86	141,20
K92	34,80	21,50	31,00	13,50	8,00	5,50	13,50	10,00		18,50	14,00	13,00		3,50	7,20	9,00	203,00
K93	36,50	21,00	27,25	17,50	5,25	5,25	14,50	4,22	6,75	20,00	12,75	11,50		2,32	6,50	6,00	197,29
K94	30,29	21,55	19,75	14,63	5,83		16,90	7,83	4,23	18,99	12,16	10,50		2,16	5,09	3,60	173,56
K95	34,86	20,60	24,72	14,00	6,70		14,72	6,70		18,29	13,12	12,17		2,25	6,79	7,20	182,12
K96	24,30	18,10	16,50	10,00	2,15	6,25	10,35	6,35		17,75	10,60			3,10	6,05	1,45	132,95
K97	47,20	23,20	26,50	11,50	12,60	6,55	24,50	7,40		21,52	16,60	17,50	3,50	4,20	10,35	18,60	251,72
K98	34,50	19,50	31,00	13,00	7,00	4,00	13,50	11,00		17,50	12,00	12,50		2,80	7,50	4,50	190,30
K99	33,00	16,70	24,25	14,75	5,85	6,20	16,70	10,45		20,45	12,80	10,35		4,95	5,05	9,00	190,50
K100	23,20	16,00	16,30	9,75	6,25	6,25	11,40	6,20		15,15	10,05			1,90	5,85	1,90	130,20
K101	29,90	19,90	22,80	16,05	6,30		13,55	9,00		20,65	12,05	10,80	3,40	2,70	6,00	9,30	182,40
K102	30,13	16,20	17,08	10,44	3,36	5,54	13,25	6,84		16,25	15,46			1,56	6,55	1,92	144,58
K103	29,25	22,50	14,25	11,10	6,30		17,50	5,45		17,00	12,33			1,90	7,75	2,61	149,94
K104	27,85	16,80	15,40	9,20	3,55	3,00	14,30	3,00	4,50	17,30	15,40			1,75	3,60	1,70	137,35
K105	31,30	17,34	16,70	9,60	4,60		11,70	11,60		15,40	11,05			2,55	6,88	3,95	142,67

Kat planlarının analizlerinde sistemlerin; ortalama bağlantılılık (connectivity) değerinin 1,08-2,17 arasında değiştiği Şekil 88’de verilmiş olup, ortalamanın 1,96 olduğu görülmektedir.

Şekil 88. K68-105 konutlarının ortalama bağlantılılık değerleri

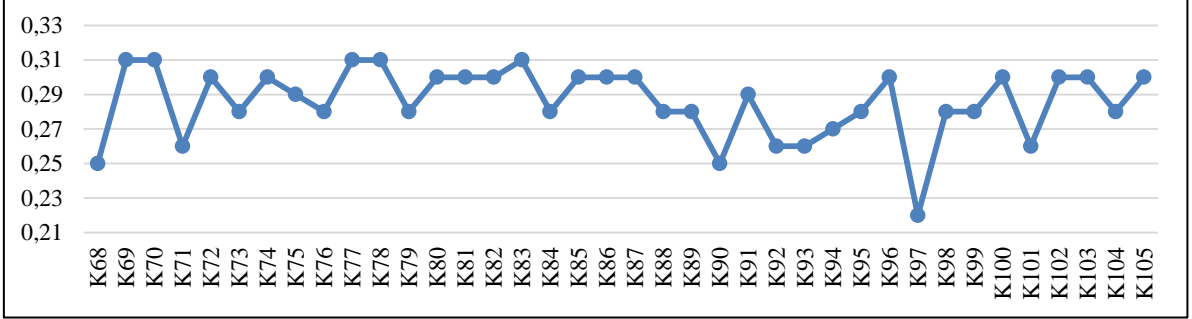
Ortalama bütünleşme (integration- HH) değerinin 0,96-1,25 arasında değiştiği Şekil 89’da verilmiş olup, ortalamanın 1,06 olduğu görülmektedir. Bütünleşme değerleri incelendiğinde değer bu dönem oldukça benzer olduğu 3 örnek hariç hepsinin 1’in üzerinde olduğu ve bir önceki döneme göre azaldığı tespit edilmiştir. Bir önceki döneme göre mekânsal konfigürasyonun daha kopuk ve derin olduğu sonucuna ulaşılabilmektedir.

Şekil 89. K68-105 konutlarının ortalama bütünleşme değerleri

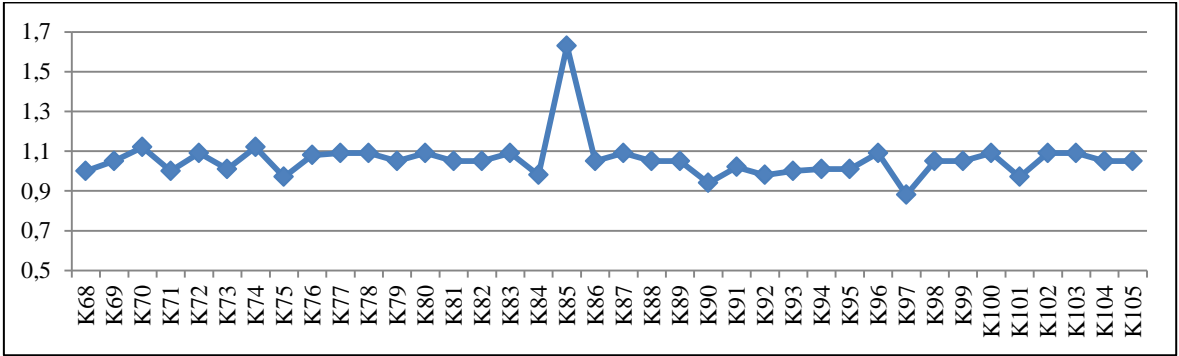
Rölatif asimetri (RA) değeri için yapılan ölçümlerde sayısal değerler Bütünleşme değeri ile ters orantılı olarak çıkmıştır. Ortalama rölatif asimetri değerinin 0,22-0,31 arasında değiştiği Şekil 90’da verilmiş olup, ortalamanın 0,29 olduğu görülmektedir. İki değer sonuçları değerlendirildiğinde en bütünleşik, mekansal ilişki anlamında güçlü mekanlar antre ve gece holü’dür. İkincil olarak ebeveyn yatak odası, mutfak ve misafir

odasının çoğunlukla eşit değerler almaktadır. En ayırışık mekanların ise balkonlar ve ıslak hacimler (wc-duş) olduğu görülmektedir.

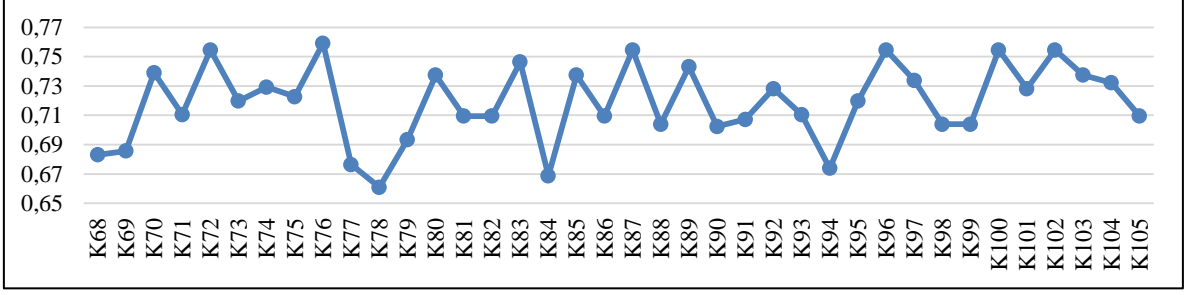
Şekil 90. K68-105 konutlarının ortalama rölatif asimetri (RA) değerleri

Gerçek rölatif asimetri değeri (RRA) farklı büyüklükteki sistemlerin karşılaştırılmasında kullanılır. Örneklerin RRA değerlerinin 0,88-1,63 aralığında değiştiği Şekil 91’de verilmiş ve 6 örnek hariç tüm değerlerin 1’in üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Analiz sonuçlarında 1’in üzerinde çıkanlarda konutların bu dönem için sistemsal olarak ayırık olduğu, sistemin tümüyle bütünleşmesi açısından zayıf bir potansiyele sahip olduğu söylenebilir. Bu dönemin ortaya çıkan bir diğer özelliği, değerlerin yüksek değişkenlik göstermemesi birbirine yakın olmasıdır.

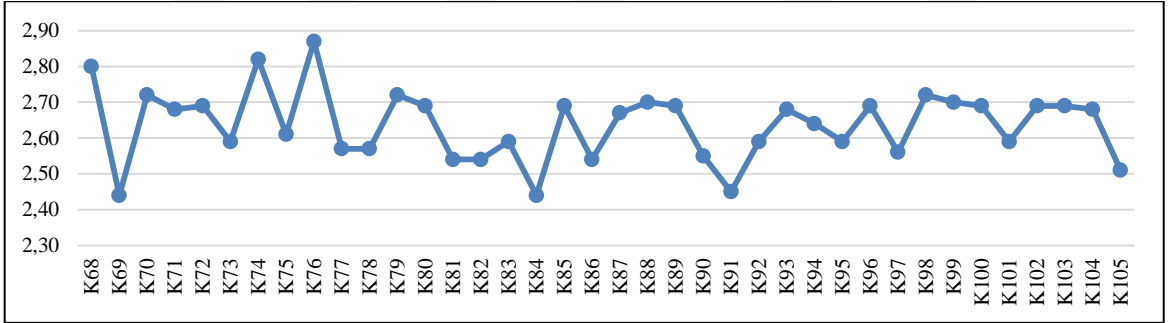
Şekil 91. K68-105 konutlarının gerçek rölatif asimetri (RRA) değerleri

TFF değeri 0,66-0,76 arasında değişmekte olup Şekil 92’de verilmiştir. Değerlerin ortalaması 0,72’dir. Bir önceki dönem 0,66 olan değer yükselmiştir. Konfigürasyonel olarak mekanların homojen bir yapıya sahip olduğu ve entegrasyon değerleri arasında düşük farklılık olduğu görülmektedir.

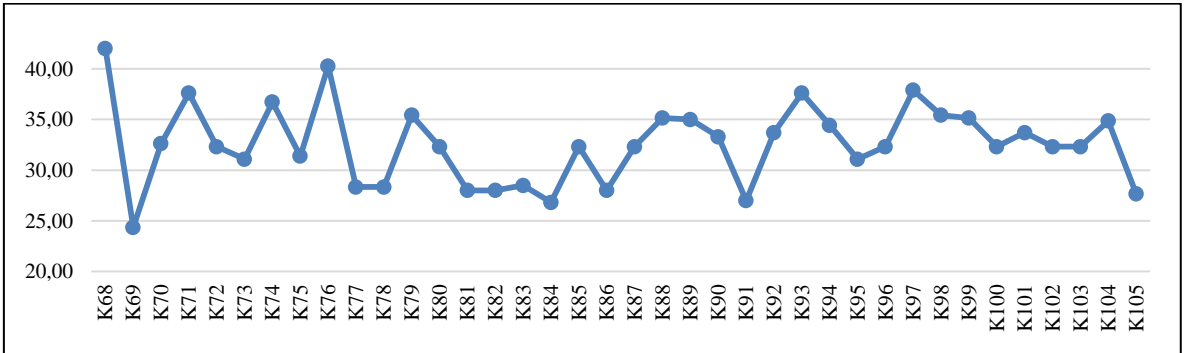

Şekil 92. K68-105 konutlarının temel farklılık faktörü (TFF) değerleri

MD değeri 2,44-2,87 aralığındadır (Şekil 93). Yapılan analizler sonucu TD 24,36-42,00 arasında değiştiği Şekil 98’de verilmiştir ve ortalamanın 32,58 olduğu görülmektedir (Şekil 94). Toplam derinlik değeri artarken ortalama derinlik değerlerinde düşüş bulunmakta, ancak değerler birbirine oldukça yakın çıkmaktadır. Agraph programı kullanılarak hazırlanmış erişim grafiklerine Tablo 29 ve Ek 68-105 bakıldığında derinliğin 3 ve 5 arasında değiştiği görülmektedir. Sistemler genel olarak derindir.

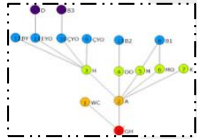

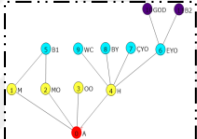
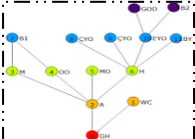
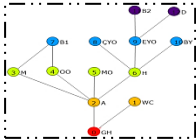
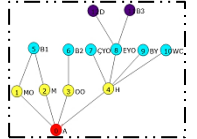
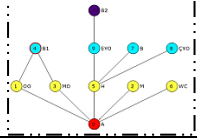
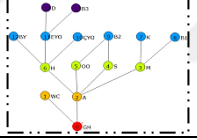
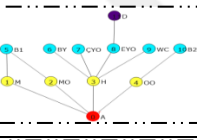
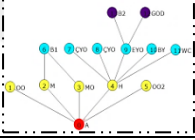
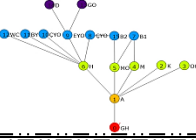
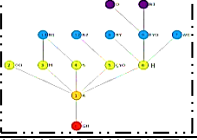
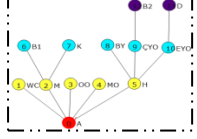
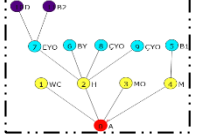
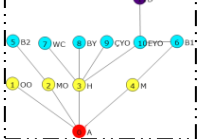
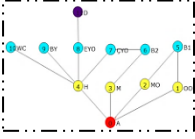
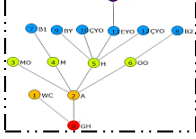
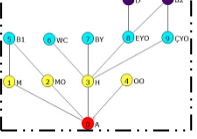
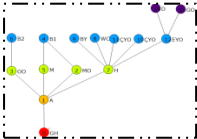
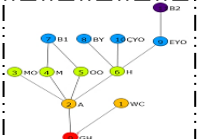
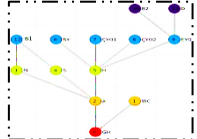
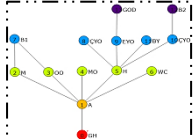
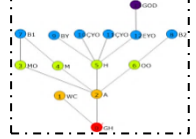
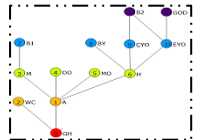
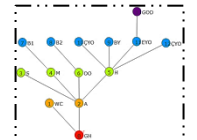
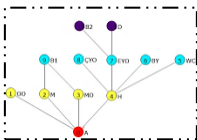
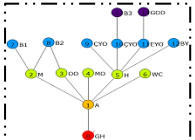
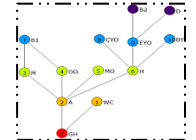
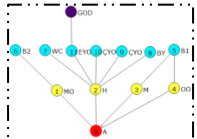
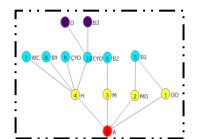
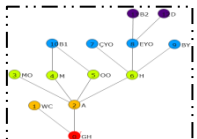
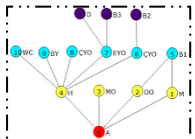
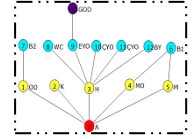
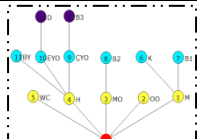
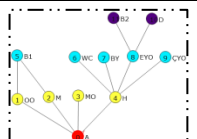
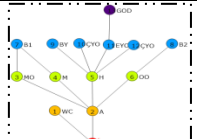
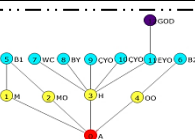
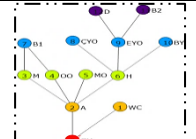

Şekil 93. K68-105 konutlarının ortalama derinlik (MD) ortalama değerleri

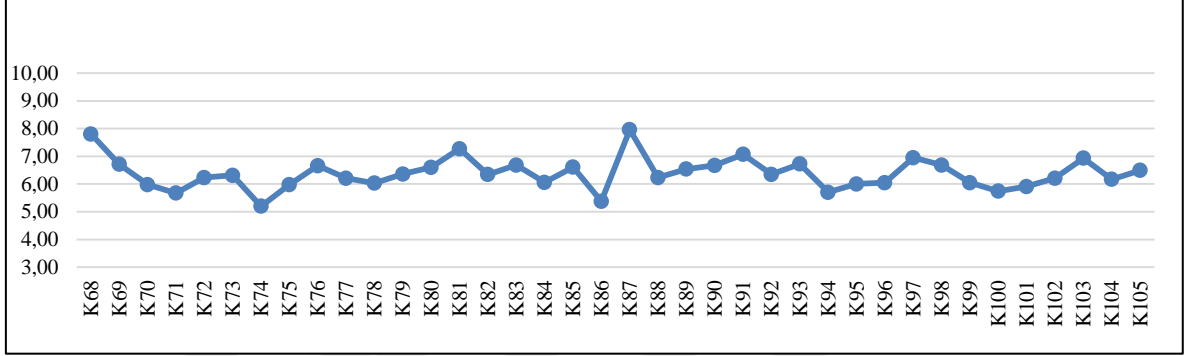

Şekil 94. K68-105 konutlarının ortalama toplam derinlik (TD) değerleri

Tablo 29. K68-105 konutlarının agraph programında hazırlanan erişim grafikleri

K68		K75		K82		K89		K96		K103	
K69		K76		K83		K90		K97		K104	
K70		K77		K84		K91		K98		K105	
K71		K78		K85		K92		K99			
K72		K79		K86		K93		K100			
K73		K80		K87		K94		K101			
K74		K81		K88		K95		K102			

Sistemin görsel bütünleşme değeri (VHH) 5,20-7,96 arasında değişmektedir (Şekil 100). Değerlerin ortalaması 6,38'dir. Konutların görünür alan bütünleşme değerleri bir önceki döneme göre düşmüştür. Hareket ve yönelmede kontrol edilebilirliğin değiştiği ve mahremiyetin sınırlarının belirginleştiği söylenebilir. Sistemlerin görünür alan bütünleşme değerleri birbirine yaklaşmıştır.

Şekil 95. K68-105 konutlarının görsel bütünleşme (VHH) değerleri

Sentaktik ölçümler yapılan kat planlarının dışbükey bütünleşme ve görünür alan bütünleşme haritaları hazırlanarak Tablo 31, Tablo 32 ve Ek 67-105'de gösterilmiştir.

Görünür alanların yoğunluk dağılımı incelenerek en yoğun ve en düşük alanlar için veriler Tablo 30'da verilmiştir.

Dışbükey bütünleşme mekan haritaları ile sentaktik ölçümler değerlendirildiğinde en bütünleşik mekanların antre ve hol olduğu, ikincil olarak ebeveyn yatak odası, mutfak ve misafir odasının çoğunlukla eşit değerler ile geldiği, en ayrışik mekanların ise balkonlar ve ıslak hacimler (wc-duş) olduğu görülmektedir.

Yapılan analizlerde dışbükey bütünleşme mekan haritaları ile görünür alan bütünleşme mekan haritaları paraleldir. En bütünleşen noktalar planlar genelinde antre, hol, misafir odası ve mutfak yoğunlaşmaktadır. Oturma odası ve yatak odaları bölümünde de görünür alanların fazla olduğu tespit edilmiştir.

Görünür alanların en az olduğu noktalar ise balkonlar ve ebeveyn yatak odası ile bağlantılı giyinme odası ve duşur. Ebeveyn yatak odasının derinliğinin artması, eklenen birimler ile bütünleşme değerinin yükselmesine karşın görünür alanının azalması mahremiyet sınırının daha net hale geldiğinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Tablo 30. K68-105 konutlarının en yüksek/düşük görünür alan bütünleşme değerleri

	En Yüksek VHH		En Düşük VHH			En Yüksek VHH		En Düşük VHH	
K68	14,58	A-H-MO	3,27	WC-B2	K87	14,08	A-H	3,89	B2
K69	12,40	A-H	3,37	B1	K88	12,10	A-H-M-MO	3,13	EYO-GOD
K70	10,67	A-H	2,82	B1-B2	K89	13,97	A	3,07	GO-WC
K71	10,61	A-MO	2,44	EYO-GOD	K90	14,37	A	3,81	B2-GOD
K72	11,82	A-H	3,04	B1-B2	K91	13,05	A-H	3,68	B2
K73	11,90	A-MO-OO	2,45	EYO-GOD	K92	12,70	A-H	2,98	GOD
K74	9,54	A-H-OO	2,92	B1-B2-B3	K93	12,84	A-H-MO	2,49	GOD
K75	12,20	A	2,46	GOD-B2	K94	10,00	A	2,85	D
K76	12,14	A-MO-OO	2,98	B1-D	K95	11,11	A-H-M	2,35	GOD
K77	12,14	H	3,25	WC-D	K96	10,42	A-H	3,22	B2-D
K78	10,16	A-H-MO-OO	3,21	WC-B1	K97	12,90	A-MO-M	2,71	GO-D-EYO
K79	11,14	A-H-MO-M-OO	12,30	GOD	K98	12,87	A-M	2,93	GOD-ÇYO
K80	11,84	A	3,64	D-B2-B3	K99	10,99	A-MO	2,45	GOD-EYO
K81	13,65	A-H	3,48	BY-D-B2	K100	10,45	A-H-M-MO	2,78	D-B2
K82	12,00	A-H	2,98	BY-B2-GOD	K101	9,91	A-MO-OO-B2-M	2,48	GOD
K83	11,76	A-MO-M	2,91	D-B2	K102	10,58	A	2,94	B2
K84	10,22	A-MO-M	3,27	BY-ÇYO	K103	13,67	A-H-MO	3,20	B3-BY-D-WC
K85	11,83	A-H	3,39	D-B2	K104	12,51	A	3,02	B3-B2
K86	10,24	A-H	2,99	ÇYO-B2	K105	10,43	A-MO-M-H	3,45	D-EYO-BY

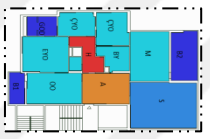

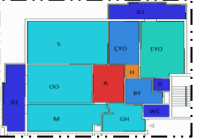

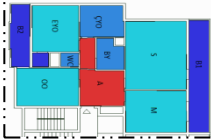

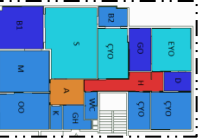

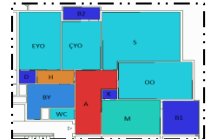

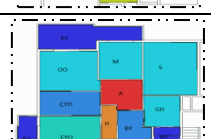

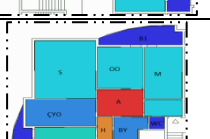
Konut kat planları plan bütününde sistemin sentaktik ölçümleri haricinde sistemi oluşturan mekanlarda ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Her bir mekanda ayrı ayrı sentaktik ölçümlerin ortalama değerleri hesaplanmış ve Tablo 31’de gösterilmiştir. Bütünleşme, ortalama derinlik ve toplam derinlik ölçümleri değerlendirildiğinde mutfak, misafir odası ve oturma odasının kendi içerisinde, ıslak hacimler ile balkonların da kendi içerisinde çoğu örnekte eşit çıktığı görülmektedir. Bu değerler bir önceki dönemle karşılaştırıldığında misafir salonunun bağlantılılık değeri düşerken oturma odasının ve mutfağın değeri artış göstermiştir. Ortaya çıkan değerler incelendiğinde ortalamaların bir önceki döneme göre anlamlı bir farkla değişmediği ancak değerlerin aralarındaki farkın azaldığı, standartlaştığı ortaya çıkmaktadır. Ayrıca mutfak ve ebeveyn yatak odasının merkeziliği diğer mekanlara göre artmıştır. Bu dönem en yüksek bütünleşme ve kontrol değeri hol birimine aittir. En düşük değerlerde mekanlar ise banyo ve çocuk yatak odaları, balkon bağlantısına göre birkaç örnekte oturma odası veya misafir odasıdır.

Tablo 31. K68-105 konutlarına ait mekanların sentaktik ölçümlerinin ortalama değerleri

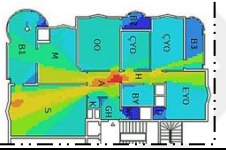
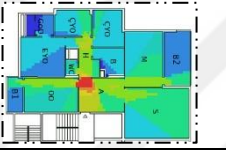
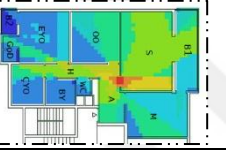

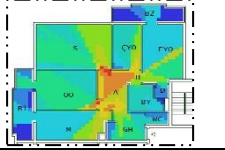
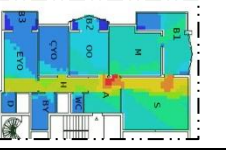
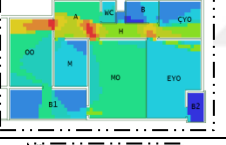
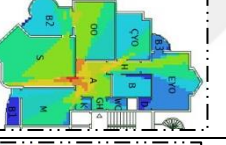
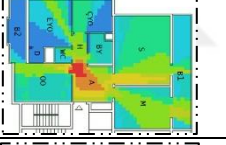
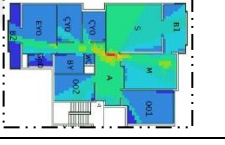
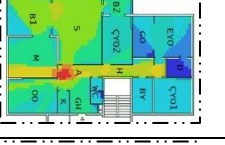
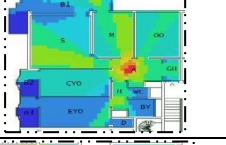
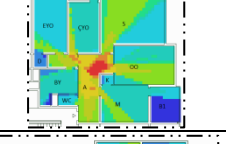
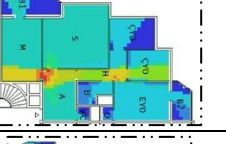
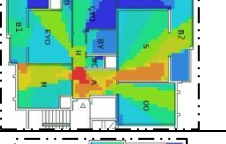
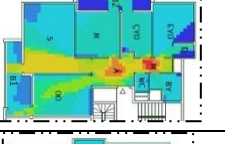
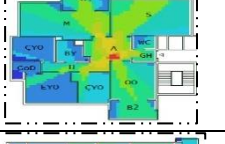
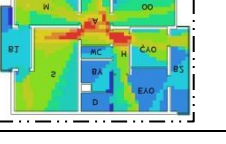
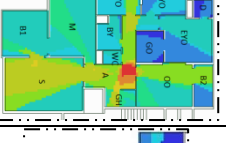
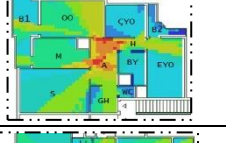
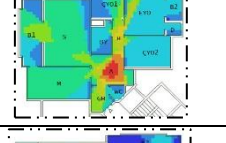

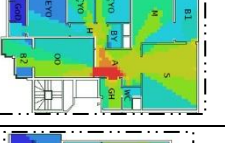
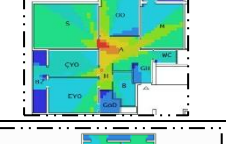
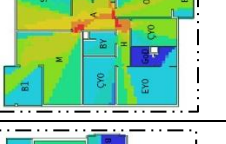
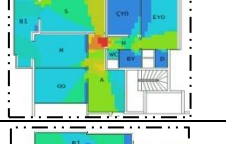

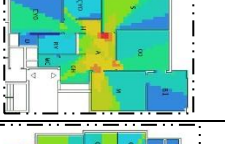
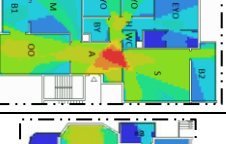
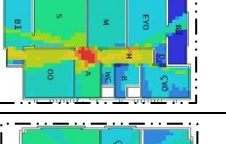
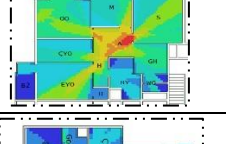

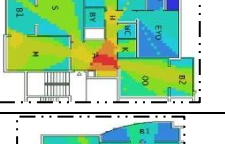
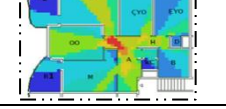
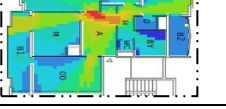

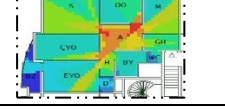
	Bağ.	HH	RA	MD	CV	TD
Misafir S.	1,61	0,98	0,27	2,57	0,56	31,66
Oturma O.	1,68	1,00	0,27	2,55	0,71	31,53
Mutfak	2,08	1,03	0,26	2,48	0,92	30,66
Antre	4,74	2,06	0,13	1,75	2,63	21,58
Hol	4,95	2,05	0,13	1,75	3,41	21,61
E. Yatak O.	2,53	1,09	0,24	2,41	1,72	29,79
Ç. Yatak O.1	1,18	0,94	0,28	2,63	0,42	32,47
Ç. Yatak O. 2	1,22	0,99	0,27	2,61	0,19	34,00
WC	1,00	0,83	0,33	2,90	0,30	35,63
Banyo	1,00	0,92	0,29	2,66	0,21	32,37
Balkon 1	1,76	0,68	0,40	3,26	0,86	40,24
Balkon 2	1,16	0,67	0,40	3,29	0,51	40,58
Balkon 3	1,00	0,68	0,38	3,38	0,39	44,88
Duş + G. O	1,03	0,67	0,40	3,27	0,42	41,00
Kiler	1,00	0,87	0,30	2,92	0,24	39,14
Giriş Holü	1,57	1,04	0,25	2,53	0,93	32,89

Mekanların ayrı ayrı değerlerinin hiyerarşik sıralaması tespit edilmiştir. Tablo 34 ve Tablo 35'te bütünleşme (HH) ve kontrol değeri (CV)'nin hiyerarşik sıralaması verilmiştir. Mekanların ayrı ayrı değerleri incelendiğinde hiyerarşik olarak bütünleşme değeri ile rölatif asimetri, ortalama derinlik ve toplam derinlik değerlerinin ters orantılı olarak aynı sıralamayı takip ettiği tespit edilmiştir. Yapılan analizlerin hiyerarşik sıralaması yapıldığında ebeveyn yatak odasının sirkülasyon alanlarından sonra en yüksek bütünleşme değerlerine sahip olduğu görülmektedir. Sonrasında aynı veya yakın değerler ile mutfak, misafir odası ve oturma odası gelmektedir. Mutfak ve ebeveyn yatak odasının bütünleşme değerinin diğer dönemlere göre sıralamada öne çıktığı tespit edilmiştir. En bütünleşik mekanlar sirkülasyon alanlarını oluşturan antre ve holdür. En ayrışik mekanlar ise balkonlar, duş ve giyinme odası birimleri, bir kısım örneklerde ek olarak wc birimidir. Yapılan analizlere göre gece holü, antre ve ebeveyn yatak odasının kontrol değeri en yüksek mekanlardır. Bu sıralamayı mutfak ve balkon takip etmektedir. Banyo, wc ve çocuk yatak odalarında değerler düşük ve eşit çıkmıştır. Yaşama birimleri ile bağlantılı olan balkonların kontrol değeri değerleri artmıştır. Ayrıca hiyerarşik sıralamaya bakıldığında ebeveyn yatak odası gibi balkon ve mutfak biriminin de yüksek değerler ile öne çıktığı görülmektedir.

Tablo 32. K68-105 konutlarının depthmap programında hazırlanan dışbükey mekan bütünleşme haritaları

K68		K75		K82		K89		K96		K103	
K69		K76		K83		K90		K97		K104	
K70		K77		K84		K91		K98		K105	
K71		K78		K85		K92		K99			
K72		K79		K86		K93		K100			
K73		K80		K87		K94		K101			
K74		K81		K88		K95		K102			

Tablo 33. K68-105 konutlarının depthmap programında hazırlanan görünür alan bütünleşme haritaları

K68		K75		K82		K89		K96		K103	
K69		K76		K83		K90		K97		K104	
K70		K77		K84		K91		K98		K105	
K71		K78		K85		K92		K99			
K72		K79		K86		K93		K100			
K73		K80		K87		K94		K101			
K74		K81		K88		K95		K102			

Tablo 34. K68-105 konutlarına ait mekanların bütünleşme (HH) değerinin hiyerarşik sıralaması

K68	A>H>GH=OO=MO=M>EYO=ÇYO1>K>ÇYO2=BY>B1>B2=WC>B3=D	K87	A>H>EYO>OO=M=GH>MO>ÇYO=BY>B1>B2=D>WC
K69	A>H>MO=OO>EYO>M=WC>BY>ÇYO>B1>B2	K88	A>H>MO=OO=M=GH>EYO>ÇYO1=ÇYO2=BY>B1>B2=WC>GOD
K70	A>H>M>EYO=ÇYO>MO=OO=WC>BY>B1=K>B2=D	K89	A=H>EYO>OO=M=GH>MO=ÇYO1=ÇYO2=BY>GOD=B2=B1>WC
K71	H>A>EYO>MO=OO>ÇYO1=ÇYO2=WC=BY>GH>D=GO>M=B1>B2	K90	H>A>EYO>MO=M=ÇYO1=ÇYO2=WC=BY>OO1=OO2>B2=GOD>B1
K72	A>H>EYO>GH=M>ÇYO>MO=OO>BY>B2>GOD>WC=B1	K91	H>A>ÇYO>EYO=M>MO=OO>WC=BY>B2>B1>D
K73	H>A>EYO>MO=OO=M>ÇYO1=ÇYO2=WC=BY>B1>GOD>B2	K92	A=H>OO=M=EYO=ÇYO=WC=BY=GH>B1>B2=GOD
K74	A>H>M>MO>OO=EYO=ÇYO=WC>BY>K>B3>B1>B2=D	K93	A>H>M>OO>EYO=ÇYO2>MO=WC=GH>ÇYO1=BY>B2>B1>B3=GOD
K75	H>A>EYO>OO=M>ÇYO1=ÇYO2=WC=BY>MO>GOD>B1=B2	K94	H>A>EYO>ÇYO2>ÇYO1=WC=BY>M=OO>MO>B3=D>B2>B1
K76	A>H>M>MO=OO=GH>EYO>ÇYO=BY>B1=B2=K>WC>B3=D	K95	H>A>EYO>MO=OO=M>ÇYO1=ÇYO2=WC=BY>B1>GOD>B2
K77	H>A>EYO>M=ÇYO1=ÇYO2=BY>MO=WC>D=B2>B1	K96	A>H>EYO>OO=M=GH>MO>ÇYO=BY>B1>B2=D>WC
K78	A>OO=M=GH>MO=EYO>H=ÇYO=BY>B1>WC>B2	K97	H>A>EYO=ÇYO2=MO>M>ÇYO1=WC=BY>OO=B2=GH=K>B1>GOD
K79	A>H>OO=M=GH>MO=EYO>WC=B1=B2>GOD>ÇYO1=ÇYO2=BY	K98	A>H>OO=M=GH>MO=EYO>ÇYO1=ÇYO2=BY>B1=B2=WC>GOD
K80	H>A>EYO>MO=OO=M>EYO=WC=BY>D=B3>B1>B2	K99	A>H>MO=OO=M=GH>EYO>ÇYO1=ÇYO2=BY>B1>B2=WC>GOD
K81	H>A>EYO>OO=M=ÇYO=WC=BY>MO>B2=D>B1	K100	A>H>EYO>OO=M=GH>MO>ÇYO=BY>B1>B2=D>WC
K82	H>A>EYO>MO=M=ÇYO=WC=BY>OO>B2=GOD>B1	K101	A=H>MO>=OO=M=EYO>ÇYO1=ÇYO2=BY=K=WC>B1>B2=GOD
K83	A=H>MO=OO=M=EYO>ÇYO=WC=BY>B1>B2=D	K102	A>H>EYO>OO=M=GH>MO>ÇYO=BY>B1>B2=D>WC
K84	H>A>EYO>M>MO=B1>ÇYO=WC=BY>OO>D>B2	K103	H>A>EYO>MO=OO=M>ÇYO=WC=BY>B3=D>B1>B2
K85	H>A>EYO>MO=M=GH>ÇYO1=ÇYO2=BY>B2=D>B1>WC	K104	A>H>MO=M=EYO=ÇYO>OO=GH>WC=BY>B1>B2=B3=D
K86	H>A>EYO>MO=M=ÇYO=WC=BY>OO>B2=D>B1	K105	H>A>EYO>ÇYO>MO=M=WC=BY>OO>B2>D>B1

Tablo 35. K68-105 konutlarına ait mekanların kontrol değeri (CV) değerinin hiyerarşik sıralaması

K68	A>H>EYO>ÇYO1>GH=OO>B1>MO=M>WC=D=B3=B2>BY>K	K87	A>H>EYO>GH>B1>M=OO>WC>B2=D>BY=ÇYO>MO
K69	A>H>EYO>B1>MO=OO>B2>ÇYO=BY>M=WC	K88	H>A>EYO=OO=GH>B1>MO=M>WC=GOD=B2>ÇYO1=ÇYO2=BY
K70	A>H=M>EYO=ÇYO>B2=D>B1=K>BY>MO=OO=WC	K89	H>A>EYO>GH>B1>M=OO>WC>B2=GOD>MO=ÇYO1=ÇYO2=BY
K71	H>A>EYO>OO>B1>M=MO>B2>GO=D>GH>ÇYO1=ÇYO2=WC=B	K90	H>A>EYO>B1>M=MO>OO2>B2=GOD>OO1>ÇYO1=ÇYO2=WC=B Y
K72	A>H>EYO>M=GH>B2>ÇYO>B1=WC>GOD>BY>MO=OO	K91	H>A>EYO>B1=B2>M=OO=MO>ÇYO>D>WC=BY
K73	H>A>MO>EYO>B1>OO=M>B2=GOD>ÇYO1=ÇYO2=WC=BY	K92	A>H>EYO=ÇYO>B1>OO=M>B2=GOD>ÇYO2=BY>WC=GH=MO
K74	A>H=M>EYO=ÇYO>MO>D=B2=B3>B1=K>OO=WC=BY	K93	A>H>M>EYO=ÇYO1>B2>OO>B3=GOD>B1>ÇYO2=BY>MO=GH=WC
K75	H>A>OO=M>EYO>B1=B2=GOD>MO>ÇYO1=ÇYO2=WC=BY=K	K94	H>A=EYO>ÇYO1>B1>M=OO>B2>B3=D>MO>ÇYO2=WC=BY
K76	H>EYO>M>A>GH>B2>MO=OO>WC>B3=D=K=B1>ÇYO=BY	K95	H>A>OO>EYO>B1>M=MO>B2=GOD>ÇYO2=ÇYO1=WC=BY
K77	H>A>EYO>M>B1>B2=D>MO=WC>ÇYO1=ÇYO2=BY	K96	A>H>EYO>GH>B1>OO=M>WC>B2=D>ÇYO=BY>MO
K78	A>H>EYO>GH>B1>OO=M>B2=WC>BY=ÇYO>MO	K97	A=H>EYO>MO>B1=B2>M=ÇYO1>GO=D>OO=ÇYO2=WC=BY=GH=K
K79	H>A>EYO=OO=M=GH>B1=B2=GOD=WC>BY=ÇYO=MO	K98	H>A>EYO=OO=MO=GH>WC=B1=B2=GOD>MO=ÇYO1=ÇYO2=BY
K80	H>EYO>A>M>B1>MO=OO>B2>B3=D>WC=BY=ÇYO	K99	H>A>EYO=OO=GH>B1>MO=M>B2=GOD=WC>ÇYO1=ÇYO2=BY
K81	H>A=EYO>B1>MO=OO=M>B2=D>ÇYO=WC=BY	K100	A>H>EYO>GH>B1>OO=M>WC>B2=D>BY=ÇYO>MO
K82	H>A=EYO>B1>M=MO>B2=GOD>OO>ÇYO=WC=BY	K101	H>A>OO>EYO>B1>M=MO>B2=GOD>K>ÇYO1=ÇYO2=WC=BY
K83	H>A>OO>EYO>B1>M=MO>B2=D>ÇYO=WC=BY	K102	A>H>EYO>GH>B1>M=OO>WC>B2=D>ÇYO=BY>MO
K84	H>A>EYO>MO>B1>M>B2>D>OO>ÇYO=WC=BY	K103	H>EYO>A>OO>B1>M=MO>B2>B3=D>ÇYO=WC=BY
K85	H>EYO>A>GH>B1>M=MO>WC>B2=D>ÇYO=BY	K104	A>EYO>H>ÇYO>B1>M=MO>B2>B3=D>WC=BY>OO=GH
K86	H>EYO=A>B1>M=MO>B2=D>OO>WC=ÇYO=BY	K105	H>A>EYO>B1>B2>M=MO>ÇYO>D>OO>WC=BY

4.2. Betimsel Analiz Bulguları

Çalışmanın bu bölümünde görüşmelerden elde edilen bulgular betimsel analize uygun olarak doğrudan alıntılarla desteklenerek sunulmuştur.

Üç grupta değerlendirilen bulgularda her soru için kişiler ile görüşmelerden alınan parçalar paragraf destekli olarak verilmiş ve değerlendirmeler yapılarak sonuçlara ulaşılmıştır.

I. Gruba yöneltilen görüşme soruları, özet aktarımlar ve değerlendirmeler;

Soru 1.Makro Ölçekte Yapılan Çalışmalar: “Diyarbakır’da çalıştığınız süre boyunca makro ölçekte çalışma yürüttünüz mü? Yürüttüyseniz hangileri idi?”

“İstanbul Yıldız Teknik Üniversitesi ile ortaklaşa bir çalışma yaptık. Suriçi ile ilgili olarak koruma amaçlı imar planı yapıldı. Tarihi koruma amaçlı imar planında tek tek mevcut konutlar tespit edildi ve onarım kriterleri belirlendi. Yıldız Teknik Üniversitesi Diyarbakır Sur içiyle alakalı olarak koruma amaçlı imar planı çalışmasını yaptı arkadaşlarımız ve biz belediye olarak tabi ki her türlü imkanları hazırladık.” (B5).

“90 yılında ilk olarak koruma amaçlı imar planı yapmak üzere bir ekip içerisinde Yıldız Teknik Üniversitesi olarak burada koruma amaçlı imar planı yapmaya geldik. Dolayısıyla ilk böyle çalışmam benim, Diyarbakır’da 90 yılında. Suriçi ile ilgili özel bir çalışma yapıldı. Diyarbakır surları ve Hevsel bahçeleri dünya kültürel miras listesinde yerini aldı.” (İ1)

“Suriçi koruma amaçlı imar planının yapılmasında görev aldım. Diyarbakır Surları ve peyzajının Unesco Dünya Mirası Listesini sunulması çalışmalarında İmar daire başkanı olarak bulundum.”(İ2).

Yapılan görüşmelerde görüşülen kişilerin Suriçi geleneksel dokusunun, surların ve surları çevreleyen doğal yapının korunması için 1990’lı yıllardan günümüze her dönem çalışmaların yürütülme aşamasında yer aldığı görülmektedir. (B5, İ1, İ2)

“...94’te...Diyarbakır’da hesap edin hiç imar planı uygulanmamış.... Ve bir bakıyorsunuz, imar planına göre bir caddeye 18 metre öngörölmüş, 18 metre ile başlıyor birkaç metre sonra 12’ye iniyor bir kaç metre daha gidilince ve 8’e-3’e düşüyor kimilerinde ise çıkmaz sokağa dönüşüyor... Planlama çalışmalarının uygulanmasını sağladık... Yeni imar planlama çalışması yapıldı.” (B6).

“Diyarbakır bölgede yaşanan olaylardan kaynaklı yoğun göç almasından dolayı kontrolsüz bir şekilde büyüdü. 80 yılındaki nüfus, 90 yıldıki nüfus ve 2000 yılındaki nüfuslara baktığımızda kent bir anda bir buçuk iki kat birden büyüme gösterdi. 96 ila 2000 yılları arasında daha önceleri genel planlama çalışmalarından ziyade, diyelim Diyarbakır ilgili özellikle 94-96 yılları arasında Kayapınar belde sınırları dışında kalan Talaytepe ve çevresinde bölgesel bir çalışma yapılmış. Bağcılar bölgesinde ayrı bir çalışma yapılmış. Baktığımızda kopuk kopuk bu çalışmalar.” (İ1).

2000’li yıllardan önce yapılan planlama çalışmalarının uygulanmadığı, gelişim alanları açıldıkça bölgesel çalışmaların yapıldığı, 90’lı yılların ikinci yarısından itibaren planlama çalışmalarının başlatıldığı, 1980-2000 yılları arasında yaşanan nüfus hareketliliğinin kentin aniden büyümesine ve imar planlarının uygulanamamasından kaynaklı kontrolsüz gelişmeye neden olduğu ortaya çıkmaktadır. (B6, İ1)

“Makro olarak çalışmalar 2000’li yıllardan sonra başladı. Kent makro formunun planlaması o zaman ve büyükşehir statüsünde olduğu için bizim genelde de büyük şehrin sınırları dahilinde çalışmalar oldu ve hatta Kayapınar Belediyesi'ne kente yakın bir bitişiğinde belde belediyesi olmasından kaynaklı orayla ilgili plan çalışması yapılamadığından, böyle kopuk bir planlama çalışmasıydı. Ama daha sonra da Büyükşehir Belediye Yasasıyla birlikte bu çalışmaları daha da bir anlam kazandı. Kentin genel çalışmalarıyla ilgili biz Ankara'dan bir planlama ekibiyle beraber ortak bir çalışma yürüttük.” (İ1).

“Genelde imar planlamalarında çalıştım. Bu süreçlerin kontrolü ve devam ettirilmesine yönelik çalıştım. Kayapınar’ın 2001 revizyon imar planında ön çalışmada yer aldım. Büyükşehir Belediyesinin 2004 yılında başlattığı il geneli revizyon imar planı çalışmalarında yine Kayapınar’daydım. 75.yol dediğimiz kısmının üst tarafında münferit bazı müdahaleler vardı onların yapılması ile ilgili çalışmalar yaptık sonrasında 2008 yılında büyükşehir’e geçtim.. Orada daha fazla projeler ile ilgili çalışmalar oldu. O dönem 1/500’likler kısımlar yapılmıştı. Onların 1000'liklerinin yapılması...”(İ2).

“Bağlar ilçemiz Sur’un hemen dışında. Göç alan bir yerdir. 100 bin nüfus kapasitesi varken nüfusu 300 bini aşmıştı. Bizde buranın geleceğini planlamak üzere Bağcılar mahallemizi 2000 yılından itibaren planladık. Makro ölçekteki ki en önemli çalışmamız ve Bağcılar Mahallesiydi.”(B1).

“...yeni imar planını yani bugünkü modern Kayapınar’ı yaptık.”(B4).

2001 yılı itibariyle Büyükşehir Belediyesi bağlı ilçe belediyelerinin kentin yeni gelişim bölgeleri ile çalışmalar yürüttüğü, farklı olarak bu çalışmaların bütünlüklü yaklaşımla ortaya çıkarıldığı görülmektedir. Diyarbakır kentinin önceki imar planlarının parçalı yapısı yerine kentin bütününe kapsayan planlama çalışması yürütülmüştür. Kayapınar ilçesi ve Bağlar/Bağcılar Mahallesi kapsayan, kentin yeni ve “modern” yüzünü oluşturan planlama kararları 2004 yılında başlatılan çalışma ile alınmıştır. Büyükşehir Belediye Yasası’nın çalışmalar üzerinde etkisi olmuştur. (B1, B4, İ1, İ2)

“Toplam Diyarbakır'da 120 tane bulvar açtık. Diyarbakır'da bulvar diye bir şey yoktu bir tek İstasyon Bulvarı vardı. Mevcut yolları genişlettik. Kamu kurumlarından yer aldık. Yer aldık derken onlar da tabii ki imar planlarına aykırı olarak caddeleri işgal etmişlerdi. Bir sürü yerlerini ve bahçelerini yıktık, okullar dahil hatta bunların yanında beş tane caminin avlularını yıktık... Mezarlıklar yola dönüştürüldü. O zaman Ermeni Mezarlığı problemimiz vardı, o bizi bayağı uğraştırdı. Uluslararası bir sorun haline geldi. Askeriyenin tam 18 tane yerini yola

kaydettik o zaman askeri Garnizona dokunmak bile cesaret isterdi. Ama biz başardık... Diğer taraftan diğer şehirciliğin gerektirdiği tüm yatırımları yapıldı. Mesela içme suyu şebekesinin baştan başa yenilemek.. Çünkü zaten su yoktu ayrıca denizi verseniz o şebekeyle hiçbir yere suyu ulaştıramazsınız onu da yaptım... Diyarbakır su arıtma projesini hayata geçirmek için olağanüstü bir çaba sarf ettik Hükümetin haberi olmadan. Çünkü o zaman mevcut projeleri bitirmek için Türkiye'nin yatırım bütçesinin tamamını versem 40 yılda ancak bitebilecek... Diyarbakır'a getirdik ve dünyanın en büyük su arıtması, hibe şeklinde Fransa'dan aldık... Öte yandan yine kanalizasyon şebekesi yaptık..."(B6).

"Önemli iki tane oldu makro ölçekte. Biri yeraltı çalışmaları, kanalizasyon ve su projelerini hayata geçirmek oldu, diğeri de Diyarbakır'ın tarihi surlarının çevre düzenlemesi söz konusuydu."(B2).

Görüşmeciler imar düzenlemelerinin yanı sıra 1989-1999 arasını kapsayan süreçte kentin altyapı ve ulaşım ağı sorunlarına yönelik planlama ve uygulama yaptıklarını belirtmişlerdir. Kentte bu dönem için özel (konut) ve kamusal alanların yol akslarını işgal ettiğini, bu nedenle kontrolsüz yapılaşan konutlar, askeri alanlar ve Ermeni Mezarlığı gibi kamusal alanlarda dahil olmak üzere bir çok yapının yıkılarak, caddelerin genişletilmeye çalışıldığını ve yeni güzergahların açıldığını ifade etmektedirler. Uygulanamayan imar planlarının bu dönemde uygulanmaya çalışıldığı ve yeni planlama çalışmalarının temelini atıldığı söylenebilir. Kentin sorunlarından biri olan kanalizasyon ve içme suyu hattı için çalışmalar öne çıkmaktadır. (B2, B6).

"2009 itibari ile... İlçe belediyemize 1/1000'lik yapıyoruz ve 18 uygulaması yapıyoruz. Daha çok yol, kaldırım düzenlemesi faaliyetleri ile sosyal ihtiyaçları gidermeye çalıştık. Mesela tüm merkez mahallelerimizde sonradan mahalle statüsüne kavuşan köylerimizde 40'ın üzerinde mahalle evi yaptık. Bizim için hem yas yeri hem küçük düğünler için kullanılıyor. Yine şehrin dışında yaklaşık 230 bin metre kare civarlarında belki de kentin oksijen deposu sayılabilecek fidanlık alanımızı oldukça geliştirdik. Yaklaşık 70 bin metre kare üzerinde çocuklar ve gençler için spor tesisi yaptık. Yine aynı şekilde özellikle hafta sonları yaklaşık 15 bin insanın piknik yapabileceği ücretsiz bir ortam sağlamaya çalıştık."(B3).

"1989'da Suriçi ve Yenişehir vardı zaten. Cumhuriyet'in ilk dönemlerinde oluşmaya başlamış o Yenişehir bölgesi... O bölgenin de sınırları belli çünkü üstten demir yolu hattı diğer taraftan Dicle Nehri sınırlıyordu. Diyarbakır Mardin Kapı Mezarlığının üst batı tarafında Benusen adında bir mahalle oluşmuştu. Maalesef çok kötü bir yerleşim ve hala duruyor. Orası gecekondular şehriydi. Dolayısıyla Diyarbakır da konut anlamında yerleşme, barınma anlamında yeni bir yer de yapmak lazımdı. İlk etapta 10 bin konutlu Diclekent adı altında bir toplu konut projesi ile başladım ve maalesef üzümlük hatırlıyorum hükümet benim başkanlığım döneminde bu projelere destek vermediler. Bu arada Diyarbakır'da bir organize sanayi bölgesi yoktu. Bunun üzerine ODTÜ'ye OSB ile ilgili bir çalışma yaptırdım."(B5).

"1994-99 arasında Bir de büyük otogar yaptık ödül aldı..."(B6).

90'ların başında kentin doğal ve yapay eşiklerinden kaynaklı olarak gelişim alanlarının sınırlı olması ve planlama çalışmalarının yetersiz kalması ile barınma sorunu ortaya çıkmıştır. Bu dönem konut ihtiyacını gidermek üzere Belediye tarafından toplukonut uygulaması yapılmaya çalışılmıştır. Kente bu dönem organize sanayi bölgesi planlaması ve otogar binası yapılmıştır. Ayrıca yeni imar planı ile beraber 2009 sonrasında kültürel ve sosyal gereksinimlerin karşılanması için kente hizmet edecek fidanlık, yeşil alanlar ve sosyal tesisler inşa edilmiştir. (B5, B3, B6)

Soru 2. İmar Uygulamalarını etkileyen faktörler - Karşılaşılan güçlükler ve avantajlar: “Diyarbakır’da çalıştığınız dönemde kent merkezi için imar uygulama sürecini etkileyen faktörler nelerdir anlatır mısınız?”

“Plan yapmak kolay aslında ama önemli olan bunun uygulama aşamaları. Bununla ilgili de İmar Kanununda imar uygulamalarıyla ilgili 18. madde uygulama yönetmeliği var, genel olarak arazi varsa düzenlemeler bu yolda yapılıyor ancak bunların yapılan planlamalara uygun olarak yapılaşmaları yapıların işte daha düzgün, daha sağlıklı, daha yaşanılabilir yapılması daha çok farklı meslek gruplarının bu işlerin içine girmesiyle mümkün olabiliyor. Uygulama araçlarının baktığımız zaman çok farklı kesimler var. Burada belediyelerden tutuyorsunuz işte plan yapanlar, uygulamayı gerçekleştirenler onun akabinde bu planlarla birlikte bu parsellere, bu yapıların projelerini yapanlar. Daha sonra bu projelere uygun, bu işlerin yapımını üstlenen firmalar ve firmada çalışan ustalara kadar bu işin uzayıp gidiyor. Uygulama araçların en önemli faktörlerinden biri de kamusal alanları. İşte siz okul yapıyorsunuz. 18 de alıyorsunuz ama bir resmi kurum alanı yapıyorsunuz. Bir sağlık tesisi yaptığınızda veya kültürel tesis olarak ayırdığımız alanların daha sonra da kamulaştırılması gerekiyor bunu belediyeler 5 yıllık imar programlarıyla dönüp yapmaları gerekir ama Türkiye’de maalesef genel olarak bu tür planlı gelişmeler olmuyor. İşin uygulama etaplarına girdiğinizde sizin yaptığınız bu strateji planları bunun akabinde yapacağınız üst ölçekli planlar, imar planları, bunları bir bütünlük olarak bir araya da getirilmesi ve bunların yaşama geçirilmesi, bunların araçlarının oluşturulması çünkü her biri içinde farklı farklı işler gerekiyor. Örneğin planladığımız içinde bir meraları var. Mera alanının sizde tahsis amacının değiştirilmesi için yine mera komisyonuna bir çalışmaya komisyondan çıkacak kararlara bağlı olarak bunları yapabiliyorsunuz ve kentin büyümesiyle ilgili bir plan yaptınız. Planlara onaylamanız için işte farklı kurumlardan onay almanız gerekiyor tabii burada bütün bu çalışmaların bir katılımcı ve birlikte çalışmasıyla mümkündür. Yani hem merkezi hükümetin buradaki taşra teşkilatlarını...”(İ1).

“...Ayrıca kamudaki, belediyelerdeki, çevre ve şehircilikteki, Ankara’daki, bakanlıklardaki teknik personelin kalifiye elemanların yeter düzeyde tecrübe ve paylaşımın olmaması...”(İ2).

Planlama çalışmalarının oluşturulması ve uygulanması aşamasında ekip çalışmasının sağlanması ve kentte bulunan kamu kurumları ile gereken koordinasyonun sağlanması gerekmektedir. Özellikle kamulaştırma işlemlerinin yapılacağı alanların kazandırılabilmesi

için farklı kesimlerden aktörlerin işbirliği zaman(ında) faktörü de göz önüne alınarak sağlanmalıdır. Farklı komisyonlarda değerlendirilecek çalışmaların planlama aşamasında veya uygulama aşamasında değerlendirilmesi ve sürecin hızlandırılması, kaynakların doğru zamanda doğru şekilde kullanılabilmesine olanak tanır. Merkez teşkilatlar ile taşra teşkilatları arasında planlamaların belli süredeki stratejik hedefler içerisinde ilerlemesi için gereken işbirliğinin yeterince sağlanamadığı ortaya çıkmaktadır. (İ1, İ2).

“Bu kadar yıllık deneyiminden sonra açıkçası mevcut yasaların, yapı yönetmeliklerinin hepsinin yanlış olduğunu düşünüyorum. En büyük etkileyen faktör bu. İşin kaynağı yanlış. Biz özel mülkiyet planladığımız müddetçe bu yanlış devam edecek. Şehirlerin gelişimi, şehirlerin büyümesi şehirlerin bu büyümeye karşılık planlanma süreçlerinin hazırlanması şahıs mülkiyetlerini üzerinde yürütüldükçe bu işin bir kısır döngü olduğunu düşünüyorum. Sermaye sahipleri süreçlere çok rahat müdahil olabildikleri için... Diyarbakır örnek verecek olursak; mesela Kayapınar. şehir geliyor yeni alan açman lazım ve önünde şahıs mülkiyeti var. Şahıs mülkiyeti tarım alanı. Diğeri 1 ile 10 arasında ölçülebilecek bir rakamdır. Ama siz buraya imar götürdüğünüz anda o rakam direkt 100'un üzerine çıkıyor. Şimdi bunu yaptığımızda bir gayrimenkulü değerlendirmiş oluyorsunuz. Ve bu değerlendirme kamunun cebine gitmiyor şahsın cebine gidiyor. Şahsın cebine gittiği için o şahıs yönlendirme yapmaya başlıyor. bu 17 yıl içerisinde çok ciddi mücadele ettik. Bir de Arsa rantı... Kritik cümle şu siz şahsın mülkiyetini planlıyorsunuz ona değer katarsınız o değeri de kamu adına siz almazsanız karşı taraf alırsa o sizi yönetmeye başlar. Bu kadar basit. Çünkü onun mal sahipliği etrafında çiziyorsunuz çerçeveyi. Böyle olunca pek çok sıkıntının sebeplerinden bir tanesi budur. siz bir şehri anladığınızda düşündüğünüzde önünüze koyduğunuz hedef hayal nedir o önemli. Şimdi biz mevzuatta vardı işte %40'larda düzenleme ortaklık payı kanun ayrılan bedelsiz bir pay var. 100 dönüm vatandaşın parselini planlıyorsanız bunun yüzde kırkını ücretsiz alabiliyorsunuz. Şimdi geçmiş dönemlere baktığımızda değil %40 yüzde on bile alınmamış. İşte Bağlar örneğin. Bizim yaptığımız en önemli şeylerden birisi düzenleme ortaklık payının düzenli alınmış olmasıdır. Bunun da yetersiz olduğunu düşünüyorum ben. Mevzuatta diyor ki kişi başı şu kadar yeşil alan kişi başı şu kadar sağlık tesis alanı kişi başı şu kadar dini tesis alanı kişi başı şu kadar resmi kurum alanı... Tamam, hepsini çıkartıyorsun yüzde kırka tekabül etmiyor. Yüzde 60'a tekabül ediyor. Yüzde altmış alamıyorsun. Burada bir çelişki var. Eski bağları örnek verecek olursak ne doğru dürüst bir okul ne doğru dürüst bir yeşil alan ne doğru düzgün bir yol var. Hiçbir kamusal alan yok.” (İ2).

“İmar uygulamaları ile kamusal alanların hepsi karşılanamıyor. Kamu ortaklık payı olarak ayrılan parseller oluyor. Bunları da kamulaştırmak durumunda kalıyor kamu. Bununla ilgili sıkıntılar çıkıyor.” (İ1).

Uluslararası ve ulusal ölçekte toplumun sosyal, kültürel ve fiziksel ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için belli standartları olan uygulamaların kentte yapılması gerekmektedir. Aktif yeşil alan düzenlemeleri, sosyal tesisler, sağlık ve eğitim tesisleri gibi kamusal

mekanların kent içerisinde kolay ulaşılabilen ve çevresindeki ünitelere hizmet verebilecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Ancak görüşmeler şahıs mülkiyetine göre yapılan düzenlemelerin rant oluşturduğu ve geçmiş dönemlerde alanların kamusallaştırılmadığı, bu dönem ilgili mevzuatlara göre düzenlenen alanların kamu ortaklık payı ayrılan bedelsiz oranın daha üstünde kaldığı bu nedenle şahıs mülkiyeti yerine kamusal alanlar üzerinden planlama yapılarak gereken alanların ayrılabilceğini ifade etmektedirler. (İ1, İ2).

“Kanalizasyon ve su içme suyunun yetersiz oluşu sıkıntılıydı. Kenti kaydırmak istedik ancak bunlar engeldi. Çünkü kanalizasyonlar açıkta akınca, Diyarbakır'da çocuklarda tifo, sıtma bu tür salgın hastalıklar görülüyordu. Şehri oraya doğru kaydırдық. Bahçelievler, villalar yapıldı...”(B1).

“Çalışma yaptığımız bölgelerde doğru düzgün yollar yoktu. Alt yapı ciddi sıkıntıları yaşıyordu. Hizmet götürürken mesela bazı bölgelerimizde Dicle Mahallesi'nde betonlama çalışmasını yaparken araç girmediği için elle taşımak zorunda kaldı emekçi arkadaşlarımız. O nedenle ciddi zahmetler çekiliyor artık bazı yerlerde gecekondular hiçbir temel kazılmaksızın toprağın üzerine böyle dikilmiş vaziyette boşaltmak durumda kaldık. Bu tür zahmetler çekiyoruz.”(B3).

İmar planlarının uygulanma aşamasında belirlenen bölgelere yerleşmelerin kaydırılması ve ulaşım akslarının oluşturulması için yapılan çalışmalarda altyapının yetersiz kaldığı ve kontrolsüz yapılaşan bölgelerde teknik ve talep kaynaklı sorunların öne çıktığı vurgulanmıştır. (B1, B3).

“Bölgede özellikle birçok köyün boşaltılması nedeniyle insanlar kendi güvenliği için ve daha iyi şartlarda yaşayabilmek için bir doğal olarak gelenler var, bir de zorunluluktan gelenler var. Dolayısıyla bunların gelip şehre yerleşmeleri buraya entegre olmaları, barınabilecekleri bir mekan arıyorlar. Baktığınızda zaten bizim Diyarbakır'da mekanlara daha çok böyle illegal olarak yapılaşmış yerler genelde sahihsiz arazilere çok olur. İşte hazinenin, belediyenin veya vakıf arazilerinin... Diğer türlü ve daha ucuz olan işte yine kaçak olarak yapılan hisseli araziler Bağlar gibi... Buralarda böyle cüzi paraları alıp yapıp girilen evler var. Veya kaçak yapıp ucuza satılan apartmanlar var. Yine Bağlar, Şehitlik, Benusen, Huzurevleri gibi bölgeler. Sonuçta yine de hizmet götürmeniz gerekiyor. Kaynak almadan da buraya hizmet götürürken de yerel idareler zorlanmaya başlıyor. Altyapı hizmetleri, su, kanal, elektrik, doğalgaz ve daha farklı hizmetlerin götürülmesinin maliyetleri de yine gelip yerel yönetimler üzerine kalıyor. Yine işin temelinin ekonomi olduğu görülüyor...”(İ1).

Uygulama aşamasında kontrolsüz yapılaşmanın hızlı olması, kent içerisinde alan olarak önemli paya sahip olması –bir ilçenin tamamına yakını- ve nüfus hareketliliğinden yoğun olması yerleşim bölgesinde yol, kanalizasyon, içme suyu gibi altyapı imkanlarının sunulmasını gerektirmektedir. Altyapı imkanlarının olmadığı bu bölgelere hizmetin götürülmesi için ayrılması gereken kaynakların yetersiz kalması yerel idareler için önemli

bir sorun haline gelmektedir. Uygulamada kontrolsüz yapılaşmanın getirdiği hizmet yükü ve kaynakların yetersiz kalması yapılan görüşmelerde önemli bir engel olarak ortaya çıkmaktadır. (İ1).

“En önemli unsurlardan biri de yerel idarelerin bütçelerinin güçlü olması. Baktığımız zaman bir planlama yapıyorsunuz, geleceğe yönelik bir strateji hazırlıyorsunuz 5 yıllık bununla ilgili 5 yıllık imar programı hazırlıyorsunuz ama bunları hayata geçirecek kaynakları oluşturmanız gerekiyor. Bunun için de baktığımız zaman Türkiye’de yerel idarelerin, ulusal bütçeden almış olduğu kaynaklara baktığımız da yüzde 5 yüzde 7 arasında değişiyor ama yapmanız gereken işlere baktığımızda bu oranlar yüzde 3- 40'lara ulaşıyor. Dolayısıyla yerelde sizin bir kaynak bulma sorunuz başlıyor...”(İ1).

Ekonomik temelli faktörlerin bir diğeri merkezi bütçe içerisinde ayrılan payın projenin uygulanması için gereken oranın çok altında kaldığı yönündedir. (İ1).

“Ulu Cami'nin hemen önünde arabaların falan yıkandığı bir yer vardı. Boş arsa, park bile demek doğru değil. oraya bir yeraltı çarşısı yapıldı yine bir başka Yeraltı Çarşısı'nı Balıkçılar Baş'ında yapmıştık, belki biliyorsunuzdur eskiden Japon Pasajı derlerdi veya Vakıf İş Hanı, orası dört ayaklı minareye gider veya o köşeye yeraltı çarşısı yaptık tabi bunları hatırladıkça hakikaten çok meşakkatliydi çünkü ben bunların hepsine böyle bir gece yarısı operasyonu ile başlamıştım... yine ona gece saat böyle 12'den sonraki bir saatte yolları kapatarak başladığımız da ertesi gün sabah saat 9'de o dönemde bölge valisi olan Bey bana telefon “şu anda vatandaşlar bir şey getirdiler bu balıkçılar başında bir proje yapıyormuşsunuz. Vatandaşlar şu anda isyan durumunda, bitmez diye...” Orada bir konuşma yaptım çok mutlu olacaksınız diye onlara anlattım yani nasıl mutlu olacaklarını... şimdi belediyecilikte yani bir iş yaparken insanları ona inandırmanız lazım... Mesela Dağkapı ciddi bir kavşaktır ve orada da proje yapıyoruz, yeri çok zor bir yer ve dolayısıyla o cadde de gece 12'den sonraki bir saatte araçlarla kazıldı... ne bir il komisyonu var, il trafik komisyonu var bizde gece saat 12'de biz başlamışız kazmaya kimse durduramaz...İç Kale'yi de boşalttık.”(B5).

Planlama kapsamındaki projelerin uygulanması aşamasında kamuoyu yeterli düzeyde bilgilendirilmediğinde ve toplumsal kaygılar yönlendirilmediğinde tepkiselliğin olduğu vurgulanmıştır. (B5)

Soru 3.Kentsel gelişimi etkileyen siyasal, sosyal, ekonomik ve yasal yönetsel faktörlerin ve kontrollü ve kontrolsüz yoğunluklu yapılaşma sürecinin olduğu bölgelerin belirlenmesi: “Çalıştığımız dönem için kentsel gelişim/konut yapılaşma sürecinden ve süreci etkileyen faktörlerden bahseder misiniz?”

“Diyarbakır’ın gelişim haritasını baktığımızda ilk Sur içinde daha çok 1950'lere kadar da Sur içinde yaşam devam ediyor. 50'lerden sonra Sur dışına taşmaya başlıyor. 1970'lere kadar Yenişehir bölgesi oluşuyor. Bağlar'da 70 sonrası özellikle kırdan kente göçün yoğun olduğu 80 sonrası da zorunlu göçün olduğu dönemlerde bir bakıyorsunuz Şehitlik ve Bağlar da büyük

büyüme başlıyor. 90'lara geldikten sonra yıllarda bu sefer Huzurevleri bölgesine doğru gelişim başlıyor. Bu arada Aziziye ve Şilbe bölgesinde hem gecekondulaşmayı toplu bir çalışma başlatıyor.”(İ1)

“1950 öncesi şehir sadece Sur içindeydi. Dışarıda şehir yoktu. Ama o dönemde hazırlıklı çıkıldı. Marshall planın etkisiyle başlayan göç ile birlikte 1950 sonrası Sur dışında ilk çıkış hazırlıklı ve planlı gelişti. Öte yandan şunu da söylemek lazım 1950 sonrası Sur içi ihmal edilmiş. Sur'da yaşayanlar Yenişehir'deki alanlara taşınmışken göç ile dışarıdan gelenler ise Sur'da terkedilen bölgelere yerleşmişler.1950-60'larda dışarıdan gelen insanlar Sur içinde yer seçti. Ofis düzgün bir yer haline geldi. Geçen zamanla birlikte yeni bir süreç başladı. 80'lerde de yoğun bir yaşanıyor. İnsanlar gelip merkezde yer bulamayınca kenar çeperlerde yer seçiyorlar. Fatih mahallesi, Körhat, öbür tarafta Benusen, Ferit köşk, Dicle Mahallesi, Cumhuriyet mahallesi, Aziziye... 1990 Diyarbakır için kritik bir tarih. 1950 kritik bir tarih. Bir anda bazı şeylerin pik yaptığı tarihler bunlar.”(İ2).

Kentin gelişimi ve konut yapılaşmasında 1950 ve 1980 tarihleri “pik tarih” olarak işaret edilmektedir. Kentin surdışına yayılmaya başlaması, doğal ve zorunlu göçler kentsel gelişim ve konut yapılaşmasında önemli faktörlerden birisi olarak tanımlanmakta ve “gecekondulaşma” ile yerleşim bölgelerinin ve yerleşik nüfusun kayarak daha planlı gelişen semtlere geçişe neden olduğu belirtilmektedir. (İ1, İ2).

“2000'li yıllara doğru bu kez kentin yeni gelişme aksları açılıyor. Özellikle Kayapınar bölgesinde 75 diye tabir edilen yola kadar olan bölüm ve daha sonra da 2010 sonrası 75 üstü... Diğer tarafa bakıyorsanız Urfa yolunun alt tarafında Bağcılar bölgesi büyük bir alan olarak son 10 yılda işte Göletli Park ve çevresinde büyüme başladı ve şu an neredeyse dolmak üzere. Özellikle 2015 sonrası da özel sektör Araştırma Hastanesi çevresi Kayapınar bölgesinde Mastfiroş ve çevresinde şu anda yoğun bir yapılaşma var. 2030 olarak planlanmış Diyarbakır planları ama belki 2030'a kadar belki bu alanlarda yetmeyecek.” (İ1).

Kentsel gelişim ve yapılaşmayı etkileyen bir diğer faktör kentin yeni gelişim bölgelerinin açılması ve bu bölgelerin hızlı bir şekilde “dolması” olarak açıklanmaktadır. (İ1).

“Diyarbakır'da iki türlü konut üretiliyordu. bir gecekondulu olarak kendi konutunu kendi yapanlar birde müteahhitlerin yaptığı konutlar. Birilerinden kat karşılığı veya kendi arazisi üzerine konut yapımı mümkündü. Daha sonra da üçüncü bir aktör girdi. TOKİ aktörü tabii biz de kooperatifleşme çok zayıf Diyarbakır'da. Diyarbakır'ın ilk kooperatifleşme işte Batıkent örneği var. Daha sonra Diclekent var. Bu villa bölgesi dediğimiz şimdi ticaret merkezine dönüşen ama onun dışında böyle küçük küçük lokal kooperatifler kurulmuş. Ama bu konuda biraz geri kalınmış.. Daha çok müteahhit eliyle... Şu anda üretilen konutların büyük bir kısmı müteahhit eliyle yapılmış ve vatandaşa satmaya çalışmış. Bir de OHAL döneminde yapılan 500 evler var OHAL Valiliği tarafından. Onun dışında baktığımızda iki türlü şey var: bir firmaların yaptığı konutlar çok katlı, son dönemde buna yine müteahhitlerin yaptığı villaları, daha çok

gelir durumu biraz daha iyi onlara işte Silvan yolu çevresinde yapılan üniversite bölgesinde olanlar, bir de vatandaşın kendi konutunu kendi yaptığı daha çok da bunlar kaçak olarak yapılan yapılar olarak söyleyebiliriz.”(İ1).

Konut üretimi 90’lı yıllarda gecekondular ve yapsat türünün yoğun olduğu, kooperatiflerin yeterince güçlü olmadığı, devlet eliyle üretimin olduğu ve günümüzde firmalar eliyle çok katlı konut üretiminin yaygın olduğu tarif edilmektedir. Bu değişimin gelir seviyesine iyi olan kişilerin talepleri ile ilişkili olduğundan bahsedilmiştir. (İ1)

Soru 4.Konut İhtiyacının yoğunluğu ve sebepleri: “Dönemin konut ihtiyacı ile ilgili neler söyleyebilirsiniz?”

“Geçmişte Sur içine baktığınızda evde birkaç ailenin yaşadığı büyük aileleri görürüz. Ama bu gittikçe 90’lı yıllardan sonra yavaş yavaş çekirdek aileye doğru dönüşmeye başlıyor. 2000’li yıllardan sonra da bu süreç hızlanıyor daha çok herkes kendi evinde oturmaya çalışıyor. Şu anda baktığınız zaman diğer farkı da özellikle hem kaçak yapılaşan apartmanlar hem de vakfin vermiş olduğu araziler ile beraber yapılan yapılarla birlikte baktığınızda boş dairede çok görüyorsunuz. Eski yerlerine Bağlara’a baktığınızda şu anda eski yerlerinde boş satılık yazılan birçok tabela var. Şu anda konut fazlası var gibi gözüküyor Diyarbakır’da. Rakamsal olarak dersiniz şu anda ben onu söyleyemem ama üretilen konutları falan çıkarttığınız zaman birçok boş olan bloklar var. Krizin temel sebeplerinden birisi de o yani biraz da piyasa doymuş gibi gözüküyor.”(İ1).

“Çatışmalı ortam paralelinde Diyarbakır’a göç edenler İlk başlarda Suriçi ve Bağlar bölgesine yerleşmeye başladılar. Bunların arasında ekonomik durumları iyileşenler Gazilere ve Kayapınar’a doğru yavaş yavaş kaydılar. O dönemde yılda 5000 konut tükeniyordu. Her yıl 20-25 bin civarında bir nüfus Kayapınar’da artıyordu. Bugün Kayapınar’ın nüfusu 400 binlere dayanmış durumda. O dönem için hanehalkı büyüklüğü 4.7’di. 1990’larda daha büyüktü gitgide çekirdek aile yapısına dönüştü. ekonomik durumu iyi olan aileler yavaş yavaş kopmaya başlayıp kendilerine ev kurmaya başlamışlardı.”(M1).

“....En yoğun yapılaşma Kayapınar’da. Diyarbakır’ın en pahalı caddesi orası 75. Caddesi, hesap edin Türkiye’de Vatan ve Millet caddeleri başta olmak üzere 55 metreyi geçen hiç bir cadde yoktur bir tek orası var...”(B6).

90’lı yıllardan başlayan nüfus hareketliliğinden kaynaklı konut ihtiyacı ve 2000’li yıllarda geleneksel geniş aile yapısının çözülerek bireylerin ayrı konutlarda yaşama ihtiyacı artarak devam etmiş ve çok katlı konut yapılaşması kontrollü/kontROLSÜZ arttırmıştır. Bağlar ilçesi kontROLSÜZ gelişirken, Kayapınar ilçesi planlı gelişim göstermiştir. Kentin “en pahalı ve geniş caddesi” olarak nitelendirilen muhit, ekonomik gelir seviyesi orta ve orta üst olan kişilerin tercih ettiği alandır. Konut ihtiyacı ile şekillenen kontROLSÜZ yapılar atıl duruma düşerken yeni yapılara olan talepte de bir azalma olduğu vurgulanmaktadır. Son

birkaç yılda yaşana ekonomik krize de paralel olarak gelişen durumda konut piyasasının doyuma ulaştığı görüşmeciler tarafından varsayılmaktadır. (B6, İ1, M1).

“Onbinlerce insan köyünü terk edip gelmişti. Konut ihtiyacı ve can güvenliği problemi vardı... Aynı köylüler aynı mahallede kalıyordu. Bu anlamıyla böyle yerlere yönelik konut ihtiyacımız vardı. Hem Bağcılar hem Kayapınar konutlaşma yoğun olduğu için orta sınıf bu bölgelere geçti. Eski Bağlar’daki yapılara da bu göç eden insanlar geçti.”(B1).

“O zaman da müthiş bir göç almış bir kent vardı. Ama bu tabii geldiğimiz süreçte de yeni imar alanları açılmıştı. Temel olarak Kayapınar. O zamanlar beldeydi. O bölge imara açılmıştı. Tabii alt kademe belediyelerinde de kısmen vardı. Yenişehir ve Bağlar belediyelerinde kısmen imarlaşmaya dönük çalışmalar vardı. Biz göreve başladıktan sonra 1999’da konut ihtiyacını gidermek için bir kent planlamasını bir bütün yapmayı düşündük, o nedenle de büyük ölçekteki imar projesini ortaya çıkarmak için 2-3 yıla yakın bir çalışmamız oldu. Kentin aksları hangi yönlere doğru evriliyor onların tespit edilmesi ve yerel yönetimler olarak bu planlı bir şekilde nasıl yönetmemiz gerektiği konusunda biz ana taslak hazırladık. O ana taslağa bağlı kalarak kısmen çalışmalar o yeni konut alanları üretildi. O zaman olur İngiltere’den de bir uzman ekip geldi. Biz onlara da sunduk bu projeleri...”(B2).

“O dönemde konut ihtiyacı çoktu. Çünkü köyler boşaltılıyordu. Göç dalgasından en büyük nasibini alan Diyarbakır idi... Diyarbakır ilk istasyondur. Önce köyünden kentinden gelen Diyarbakır’a geliyordu, oradan yolunu bulanlar Anadolu’nun diğer şehirlerine gidiyordu... Diyarbakır nüfusu bir anda 380 binden 1 buçuk milyona ulaşmıştı. O bakımdan trajik bir durum vardı. Bir çoğu akrabalarının yanına geldikleri için bir aile de 4-5 aile yaşadığını görüyorduk ve aç susuz perişan... Değişik şehirlerden Ankara, Konya, İstanbul, İzmir’den bile tırlarla yardımlar gelirdi. İhtiyaca kısmen cevap olsun diye TOKİ’yi getirdik birinci ve ikinci etap yapıldı. Bağlar, Benusen, Dicle, Feritköşk ve Şehitlik hepsi göçle gelenlerin yerleriydi.”(B6).

“tabii göçün dışında çok hızlı bir popülasyon artışı var, yüksek çocuk sayısı ailelerde... şimdi tabii o kadar çok çocuk yapmıyor aile ama o dönemlerde doğrusu 5 çocuklu 8 çocuklu 10 çocuklu aileleri gördük. Bu durum barınma ihtiyacı öne çıktı. Daha çok kontrolsüz yapılaşma Bağlar’da vardı benim dönemimde. böyle bir kontrolsüz yapılaşma oluşmuş tabii kontrolsüz yapılaşma bir kere oluşmaya görsün yani oluştuktan sonra onu çözmek çok kolay değil bu hakikaten sıkıntılı.”(B5).

90’lı yıllarda Diyarbakır kentinde hızlı nüfus artışı; 5-10 çocuk arasında değişen aile nüfusu görülmekteydi. Bu durum konut ihtiyacını açığa çıkarırken zorunlu göç ile beraber konut ihtiyacı artmıştır. Konut ihtiyacı içindeki en önemli pay zorunlu göçle maruz kalan kesime aittir. Kırsaldan gelen zorunlu göç dalgası kentin yapısına etki ederken sınıfsal farklılaşma ve semtler arası tabakalaşmayı oluşturmuştur. Yeni gelenler hemşehricilik-hemköylüçülük ile mahallere göre yerleşirken, yerleşik nüfus kent çeperlerine doğru kayma eğilimi göstermiştir. Zorunlu göçten en fazla etkilenen Diyarbakır kenti aynı

zamanda geçici bir yerleşim alanı, kırsaldan alınan göçün ilk durağı konumundadır. Dolayısıyla konut ihtiyacı kısa sürede iki katına çıkan nüfusun ve kenti transit olarak kullanan nüfusa paralel olarak şekillenmektedir. Zorunlu göç ile başlayan kent içi yerleşim hareketliliği orta ve üzeri sınıf için 2000’li yıllarla beraber Kayapınar’da yoğunlaşmıştır. Kentin yerleşikleri yeni gelişim alanlarına veya başka kentlere doğru kayarken, gelen nüfus Bağlar ilçesinin mahallelerine yerleşerek varolan kontrolsüz yapılaşmayı arttırmıştır. (B5, B6, B1, B2)

“Diclekent toplu konut projesi ile ilgili olarak bir arsa bulmamız gerekiyordu. Gelişme aksı itibariyle baktığımızda burada hazine arazileri vardı. Birkaç aileye ait araziler vardı dolayısıyla ya burayı istimlak etmeliydim ya da rızayı bir şekilde belediyeye almalıydım. Hazineye ait olan yerleri yine o dönemdeki milli evrak mevzuatı ve İmar Kanunu ve Belediyeler Kanunu çerçevesinde Hazine’den talep ettim. O tapuları belediyenin adına aldım. Tabii bunlar çok kolay olmadı. Özel ailelerin mülkiyetlerinde olan arazileri de önce onlarla konuşarak anlaşabiliyorsak o şekilde yok anlaşamıyorsak istimlak şeklinde alacağımızı söyleyerek makul fiyatlara aldık. 10 bin konut toplu konut projesinin nasıl yaparım diye düşündüğümüzde o dönemde yapı kooperatifleri kurmak aklımıza geldi. Diyarbakır’da değişik meslek gruplarına yani mesela işte doktorlar, esnafın değişik kesimleri, kasaplar berberler, kahveciler ne varsa değişik meslek gruplarına yönelik kooperatifler oluşturdum, üyeler kaydettik. Yakın çevremizden insanları teşvik ediyoruz yani buralara üye olun, güzel bir proje olacak yani istikbali çok iyi olacak diye ama ortada hiçbir şey yok. Diyarbakır gibi bir yerdesiniz yoksulluk diz boyu, belediye desenez bütçesi çok zayıf adeta sıfır desem yeridir. Çünkü belediye sürekli borçlandırılmış iller bankasına... Her tarafa borçlu bir belediye hiç para yok, yatırım yapacak imkan yok ve dolayısıyla ancak bu projeyi kendi kendini böyle finanse eden bir proje olarak değerlendirmeye çalıştım. Üyeler kayıt oldu, o arazi ile ilgili bir planlama yaptık. Böyle bir projeye başladık, alt yapısını yapmaya başladım. Şartlar zordu, dönem zordu.”(B5).

Göçten kaynaklı konut ihtiyacı için belediye, mevzuatlara uygun olarak konut üretimi girişiminde bulunmuştur. 1989-1994 döneminde yine konut ihtiyacının giderilmesine yönelik kooperatifçiliğin özendirilmesi, esnaf ve memurlar gibi belirli meslek gruplarının kooperatifler oluşturulması gibi faaliyetler söz konusudur. Belediyelerinin konut ihtiyacını finanse edecek kaynakları bulunmadığından, altyapı hizmetlerinin götürülmesi ile arsa sahipleri ikna edilmesi ve hazine arazilerinin değerlendirilmesi ile arsa üretimi konusunda çalışmalar yürüttüğü belirtilmiştir. (B5).

“Diyarbakır hep tarih boyunca göç almış bir kent benim o dönemimde de öyle. benim dönemimde Diyarbakır il nüfusu 1 milyon 600 civarındaydı. il nüfusu olarak söylüyorum. Tabii Diyarbakır hem bölgeden, yöreden göç alan bir yer hem de ülke dışından. O dönemde işte bildiğiniz gibi Kuzey Irak’ta Saddam dönemi ve olaylar dolayısıyla Kürt Peşmergeleri geldi, tabii ki ciddi bir göç baskısı altındaydı.”(B5).

“Peşmerge göçü yaşandı o yani Irak'taki olaylardan dolayı. O dönemde Afganlardan sonra onlarda dört yüz evlere getirildiler. Peşmerge evleri diye adlandırıldı sonradan onların yerleşimleri aslında orası da aslında sanırım 76 depreminden sonra evleri ağır hasar gören depremzedeler için yapılan konutlar. Uzun bir sürede burada kaldılar. Yani onlar Afganlar gibi değildi. Kültürel anlamda halka çok yabancı olmadıkları için uyum sorunu yaşamadı... Şu anda burada kalan peşmergeleler sanırım yok denecek kadar az...”(B7).

Konut ihtiyacı ile bir diğer husus zorunlu göçlerin ülke dışından da gelmesidir. Yaşanan coğrafyada komşu ülkelerin 80’li ve 90’lı yıllarda ülke içerisinde meydana gelen olaylardan etkilenenler de sığınmacı olarak gelmiştir. Peşmerge göçü olarak adlandırılan nüfus hareketliliği ile Afgan göçü Diyarbakır’da da yaşanmıştır. Kent hem yerel hem de uluslararası olayların sonuçlarından etkilenmiştir. (B5, B7)

Soru 5. Semtler arası sosyo-ekonomik, kültürel, yapılaşma türü gibi farklılaşma ve sebepleri: “Diyarbakır kentinde semtler arası ne gibi farklılıklar vardır açıklayabilir misiniz?”

“90’lı dönemlerde Diyarbakır’ın merkez noktası Yenişehir'deki Ofis bölgesi idi. Genel olarak yerleşik Diyarbakır’ın yerlileri burada oturuyordu. Sur içerisinde dışarıya çıkma 1940’larda gerçekleşmişti. Ofis dediğimiz bölgede bir banliyö şeklinde planlanmış olan Sur içinin çeperinde olan bir bölgedir. İlk yerleşenlerin çoğu bölgeyi bırakmadılar. O dönem için ofiste oturmak bir ayrıcalıktı. Ofiste daha çok ekonomik açıdan iyi olan bir kitle otururdu. Bağlar’da ekonomik durumları kötü ve eğitim seviyesi düşük bir kitle oturuyor. Okullaşma açısından da Yenişehir çok daha iyi bir durumdaydı. Bağlar veya Şehitlik’te bunları göremiyoruz. Şu anda bile gidip baktığımız zaman ki şu an 3. kuşaktayız... 2000’lere kadar Ofis ve Yenişehir’deki halk yerleşiktir. Gelen nüfusun yoğunluklu olduğu, nüfusun hareketli olduğu bölge ise Şehitlik, Suriçi, Bağlar idi. Göç edenlerin yoğunluklu tercihi Bağlar ve Sur içiydi.”(M1).

Diyarbakır’da semtler arası farklılaşma irdelenmiştir. Görüşmeciler Sur dışında yapılan ilk planlama çalışmasına paralel olarak gelişim gösteren Yenişehir İlçesine bağlı Ofis bölgesinin merkezi konumunda olduğunu, gelir seviyesi iyi olanların bu bölgeyi tercih ettiğini vurgulamışlardır. Alt gelire sahip grubun ise Bağlar bölgesinde yoğunlaştığı belirtilmiştir. Ayrıca eğitim seviyesi arasında da her iki bölge için farklılaşmanın fazla olduğu vurgulanmıştır. 90’lı yıllarda Sur dışında gelişim gösteren, kent yerleşiklerinin bulunduğu bölge olan Yenişehir İle göçle gelenlerin yerleştiği Bağlar bölgesi arasında sosyo-ekonomik açıdan farklılaşma olduğu anlaşılmaktadır. Bu farklılaşmanın günümüzde de devam ettiği belirtilmektedir. (M1).

“Buraya oluşan göç doğal bir çerçevede ilerlemedi, hazırlıksız gerçekleşti. 90’lı yıllarda bizim belediye başkanlığımız döneminde hızla toprağından kopan köylüler hazırlıksız gelmişlerdi. Alışkanlıklarını değiştirmemişlerdi, temizlik konusunda oldukça sıkıntı yaşıyorduk.

Hayvancılıkla ilgilenenler apartmanının dibindeki bodrum katlarda hayvan besliyorlardı. Tandırlarıyla gelmişler. Tandır alanlarımız yoktu ama apartmanların damlarında tandırlar vardı. Yani köydeki yaşamı buraya getirmişlerdi... Örneğin Körhat mahallemizde Mardin Mazıdağı'ndan gelen insanlar, 5 Nisan mahallesinde Silvanlılar, Mevlana Halit mahallemizde Kulplular ağırlıktaydı. Neden gelmiş; arkadaşları orada, akrabası orada, dayanışma... İşte bana bir şey olursa hiç olmazsa çocuklarıma, eşime destek için akrabalarım burada. Yani her mahallemizin aslında bir ilçenin gettosuydu. Bağlar bölgesinde üzüm bağları vardı. Göç edenler, maddi durumu iyi olmayanlar şehir merkezinden yer bulamaz buraya göç ederlerdi. Yoksul insanlar vardı burada. Eski Bağlarda bir ana cadde bile sosyo-psikolojik durumu değiştiriyor... Benim en gurur duyduğum projelerimizden birisi Sakarya Caddesi. Aslında bir cadde değil de ara bir sokak... ilk temelinin atılışı bizimle, kadınlar topladığı bahçe mahsüllerine karşılık ürün alımları yaptılar bir gidiş geliş oluşmuş, sonra satan bir dükkan açılmış, sonra da battaniye satan bir yer açılmış ve şu anda 1500 esnafın varlığı var. Madem suyun akışı böyle deyip biz de orayı trafiğe kapattık. Işıklandırmasını yaptık. Düzenlemesini yaptık. Yani şehir sadece cetvellerle çizilmiyor.”(B1).

Semtler arası tarif edilen bir diğer farklılaşma kültürel yapı ve üretim-tüketim biçimleridir. Kırsaldan gelen nüfus ekonomik temelli göç etmediğinden plansız olarak kente yerleşmeye çalışmışlardır. Dolayısıyla kırsal üretim alışkanlıklarını devam ettirmişlerdir. Yine hemşehricilik ile gelenler kendi akraba ve hemşehrilerinin yanına yerleşerek geçimlerini sağlamak üzere özel ve kamusal mekanları da şekillendirmişlerdir. Apartmanların bodrumlarının ahır, teraslarının tandır alanı olarak kullanılmasından kendi üretimleri olan ürünlerin pazarlama alanlarının oluşturulması ile cadde veya sokaklara yön vermeleri gibi değişimleri, buldukları semte taşıdıkları ifade edilmiştir. Yine bir diğer farklılık kolektif yaşama uyum ile ilgilidir. Temizlik anlayışlarının farklı olduğu ve kente yansıdığı da belirtilmektedir (B1).

“90’lı dönemde sadece Kayapınar’da yapılıyordu. Sonrasında Bağlar’da revizyon planı yapıldı ve Bağcılar dediğimiz bölgede başladı. Buradan nüfus hareketliliğine bakmak gerekiyor. 2000'lere kadar Kayapınar henüz tam oluşmamıştı. Kayapınar o dönemki nüfusu 80000 civarındaydı. Gaziler dediğimiz mıntıka oluşmuştu. Diclekent henüz oluşmamıştı. Ofisin şimdiki planlama mantığı değişti plazalara doğru gitti ama 2000'lere kadar olan dönemde ofiste yaşayan kitle daha yerleşik halktı. Maddi durumu iyi olanlar ise Şehitlik dediğimiz Yenişehir’e bağlı bir bölge ve Gaziler civarına kaymaya başlamıştı. Ya da Bağlardan Gazilere gelenler vardı. Nüfus hareketliliği devam ediyordu. Diclekent’in oluşması ile birlikte Gaziler’de yaşayanlar yavaş yavaş oraya kaymaya başladılar. Bu nüfus hareketliliği hala devam ediyor. Şu anda Mahabad Bulvarı, Mezopotamya mahallesi civarına bir kayış var maddi durumu iyi olanlar tarafından...”(M1).

Sur dışı nüfus hareketliliğinin 90'lı yıllardan günümüze kadar devam etmesi semtler arası farklılaşmanın da sürmesine neden olduğu belirtilmektedir. Ekonomik açıdan gelir seviyesi göçle gelen kesime göre daha iyi olan kent yerleşikleri Yenişehir'e bağlı Ofis semtinden Diclekent ve Gaziler'e, oradan 2005'ten sonra hızla yapılaşan Kayapınar'a, Mahabad Bulvarı hattına doğru yer değiştirdiği, yerleşik olmaya çalışan nüfusun ise Bağlar'da yoğunlaşarak, kent yerleşiklerinin kayması ile açılan alanlara doğru ilerlediği aktarılmıştır. Sosyo-ekonomik temelli mekânsal ayrışmanın günümüze kadar devam ettiği söylenebilir. (M1)

Soru 6.Diyarbakır kentinin yapısal, sağlık, teknik hizmetler, sosyal (suç vb.) sorunları: “Kentsel gelişimde fiziksel olarak ve sosyal olarak Diyarbakır'ın en önemli sorunları nelerdi kısaca açıklar mısınız?”

“92 den sonra göç başladı. Göç ayrı bir felaketti. Ama göçten önce tahrip görmüştü Bağlar semti... Cadde yok, sokak yok, imar planı diye bir şey yok. Tuğla duvarlarla örülmüş birde 8 katlı binalar tam bir keşmekeş durum... Belediyecilik açısından her yerde sorunlar var ama her yerdeki sorunların enleri Diyarbakır'da vardı. Her bir sorunun en katmerleşmiş en şiddetlisi Diyarbakır'da yaşıyordu...”(B6).

“Göçler Diyarbakır'ı büyük bir köye çevirdi.”(B7).

Kent, 90'lı yıllar için “sorunların en katmerlisinin, en şiddetlisinin yaşandığı yer” ve “büyük bir köy” olarak tanımlanmakta ve kaynağının 90'lı yıllarda yaşanan göç olduğu vurgulanmaktadır. Her ne kadar 1960'lı yıllardan beri göç alan bir kent olmasına rağmen zorunlu göçün nitelik ve nicelik farklılıkların kentnin bugünkü durumunda en önemli faktördür. (B6,B7).

“Bizim tabii ki türlü sorunumuz var. Bir stokta olan yapılarımızın yenilenmesi sorunu var. özellikle bu riskli yapılar dediğimiz yapılar, Bağlar ve Şehitlik Bölgesindeki yapılar. Çok acil, bunların yenilenmesi gerekir. İkincisi çok yeni alanlar da açmak ekonomik olarak kamuoyu da zora sokuyor çünkü oralara yeni altyapılar götürmenin maliyetlerine de çok yükseliyor. Daha sonra dönüşüme yönelik bir iki deneme yapmıştık. Dönüşümde tapusuz olan toplu yerlerde konutları dönüştürmeye çalıştık. bir çalışmamız oldu, orada o binaları yıktık, yeniden yaptık. Orada oturan eski kiracıları da yine bir araştırma yapıp durumu kötü olanları yerleştirdik. Yine kiracı olarak kaldılar mesela bu tür projeler önemliydi. Aziziye'de belediyenin arsasına yapılan konutlar vardı mesela onlar sağlıksız, onları yıkıp yerine bir takım bloklar yapıldı, onlara tapu verildi. Hiç borçlandırmadan tapu verilerek bu işlem yapıldı. Dolayısıyla bundan sonraki süreç daha çok konut üretmektense mevcut konukları rehabilite etmek veya ekonomik ömrünü tamamlamış yapıların riskli diye tabir edilen kentsel dönüşüm yasasıyla beraber çıkan riskli yapılar tespit, dönüştürme işlemi ve bu süreçte olabilir. Olması da gerekir zaten dediğim gibi özellikle Şehitlik ve Bağlar bölgesi çok acilen girilip yapılması gereken bölgeler.”(İ1).

Yapı stokunun yenilenmesi ve mevcut afet riski taşıyan alanların kentsel dönüşüme dahil edilmesi günümüzde en önemli sorunlardan biri olarak değerlendirilmektedir. Yapıldığı dönemin teknolojik imkanlarına göre şekillenmiş özellikle Bağlar'ın eski yerleşim bölgelerinde olan kontrolsüz inşa edilmiş yapıların dayanımlarının zaman içerisinde düşmesi riskli bölgelerin oluşmasına neden olmuştur. Yeni yerleşim alanlarının açılmasının ekonomik olarak getireceği maliyetin yerel yönetimler için problem olduğu ve halihazırda bulunan “ekonomik ömürlerini tamamlamış yapıların” dönüşüm sürecinin başlatılması gerektiği vurgulanmaktadır. (İ1) .

“Özellikle 80 sonrası Diyarbakır ile ilgili göç alan mahallelerde ki en büyük sorun altyapı sorunlarıydı. Bu sorunlar için 2000'li yılların başlarında tamamlandı bu altyapılar. Dolayısıyla eskiden mesela 94-95 de sondaj var mı dedim varsa suyu vardır evin çünkü... Bağlar'da bile birçok yerde su yoktu, birçok evde sondaj açmışlardı. Büyük bir sorundu ama kent büyüyüp barajdan suyun gelmesi suyun işte arıtılıp temizlenip bir kent de verilmesiyle artık kent daha büyümeye başladığı Sondajı var mı yok mu diye bir problem kalmadı. Dolayısıyla bizim ilk başlarda en büyük sıkıntı altyapı sorunuydu, bunları giderildi.”(İ1).

“Altyapısı yani içme suyu ve kanalizasyon altyapısı 2000 yılından sonra yapıldı.”(B4).

“Su... kadınlar omuzlarında bidonları taşıyarak devlet kurumlarının kuyularından getiriyorlardı suyu...Tabii karşıdan karşıya geçtikleri içinde sürekli Kazalar oluyordu bu şekilde birçok kadınımda vefat etmişti... Batıkent'in orda bir taşkın su kanalı vardı ama tamamıyla pislik akan bir kanaldı. Kokudan geçilmiyordu. Yasalar taşkın su kanalı kapatılmaz. DSİ izin veremiyordu ama her tarafta yapılaşma var, apartmanlar dikilmiş. Kanal açık ve herkes kanalizasyonunu o kanala bağlamış ve bir kilometre öteden bile yaklaşımıyordunuz. Benim arabam zırhlıydı, ben bile gittiğim zaman camları kapatıyorduk, kokudan geçilmiyordu. Biz DSİ ile bir protokol imzaladık. Küçük bir madde olarak oranın kapatılmasını da içine sığdırdım, imzaladım, geldim hemen başlattım. Başladım bunlar daha sonra farkına vardılar. biz bunu kapatamayız yasal değildir mümkün değil dediler. mümkün olsun ya da olmasın bu şey dayanarak ben kapattım bile geri dönüşü yok öyle oldu bittiye getirdim. Diyarbakır'da bir çöp toplama alanı yoktu zaten çöp toplanmıyordu, toplananı da tepenin tam zirvesine götürüyorlardı. çöp toplama alanı tepe olur mu? Diyarbakır da bir o tepe var ki rüzgâr estiği zaman pis kokular o şeyler şehre yayılıyordu, sivrisinekten geçilmiyordu. ayrıca bir çok hastalığa sebebiyet veriyordu, tifo ve buna benzer hastalıklar vardı. Frankfurt'a yapılan bir tesis vardı onu örnek aldık katı atık tesisi yaptık.”(B6).

“Kentte birçok altyapı sorunu, işte su sorunu, çöp sorunu vardı. Bu dediğim 93- 95 o tarihlerde tankerle su alıyorduk. Şimdi insanlar köyden gelenlere göre su parayla alınır mı, yani biz bir tanker suyun parasını toplayamıyorduk. Şimdi tabi kentleşmeyle beraber aslında kültürel yapıda da bazen arzu etmediğimiz şeylerde değişimlerde söz konusu olabiliyor.”(B7).

Yapılan görüşmelerde kentin 1980-2000 yılları arasında en önemli sorunlarının altyapı yetersizliği, çöp ve hijyenik olmayan koşullardan kaynaklı salgın hastalıklar olduğu

belirtilmiştir. Bu dönemde konutlarda su sıkıntısı çekildiği sondaj veya taşıma (tanker veya bidon) ile su temini yapıldığı aktarılmaktadır. Temiz su sıkıntısının aynı zamanda “bidonlarla taşınma” esnasında trafik kazalarına ve can kayıplarına neden olduğundan bahsedilmiştir. Kanalizasyon hattının yetersiz kalması ve kimi yerlerde hiç olmaması da farklı problemlere neden olmuştur. Kimi bölgelerde kanalizasyon hattının taşkın kanalına aktarılması ile kanal etrafında ki yerleşmelerde sağlık, hijyen ve konfor açısından problemler oluşturduğu, kanaldan yayılan kokunun ve mikropların bu bölgede oturanların yaşam konforunu düşürdüğü vurgulanmaktadır. Bu dönem için bir diğer sorun çöp toplama alanının olmayışı ve çöplerin biriktirildiği alanın faunasında oluşan sivrisinek ile kötü koku sorunun kente yansmasıdır. Sorunlar 2000’li yıllarda çözülebilmiştir. (İ1, B4, B6, B7).

“Diyarbakır’da o kadar sükün etmiş problemler vardı ki hangisine öncelik vereceğimizi düşündük. Ruhsatsız yapılaşma büyük sorundu. Başta tabii yapılmış olan efendim 7-8 katlı binaları kalkıp yıkmak çok zordu ama 7-8 katlı binaları bile yıktık. Hatta bazı caddelerde o denli işgal edilmişti ki artık cadde olmaktan çıkmıştı.”(B6).

“Yapılaşma alışkanlıklarımız ve geniş aileleri mantığı... Yani eski dönem için değerlendirirken neden böyle küçük küçük parseller oluşuyordu... Büyük aileler anlaşılmayınca ister istemez siz parselleri küçük parselleri daha küçük hale getiriyordunuz. Herkes kendi müstakil binasını yapmaya başlayınca.... Biraz da bizim kendi aile yapımızın getirmiş olduğu sıkıntılardır. Planlama mantığının gelişmesi ile arsa rantı... Şu an oturduğunuz bölgelerin hepsi tarlaydı tarlaların hepsi değer kazanmaya başladı. Bu rantın da kente dönme olasılığı kalmadı... Nüfusun artması ile birlikte mevcut tarlalar imara açıldı ve büyük bir arsa rantı oluştu. Kooperatifçiliği yok eden de Kayapınar bölgesinde oluşan arsa rantıydı. %40-45'lere ulaşan bir arsa payı var. Kooperatifler buna dayanamazlardı. ailelerin parçalanması parsellerin küçülmesine yol açtı daha sonra bunu düzeltelim derken de aşırı büyük parseller oluşturuldu.” (M1).

“Şehri kısıtlayan özgürlüğünü kısıtlayan dışa açılmasını kısıtlayan temel etken siyasaldır. Esasında bunun yanında mesela dediğim gibi 50’lerde askeri bölgelere yerleşmesi söz konusu kooperatiflerde merkezde ofisin göbeğinde kocaman alanlar askeriye ye aittir. Yine Elazığ yolunun sağ tarafından tutun deve geçidi barajına kadar yolun sağ tarafı tamamıyla askeriye kaplamış durumdaydı. Aziziye bölgesi ve Dicle Mahallesi bir kısmı askeriye alan olarak belirlenmiş ve şehrin gelişmesi o tarafa doğru gelişmesi söz konusu bile değil bir tek gelişim aksı Elazığ yolunun sağ ve tren rayı arasında kalan çok küçük sol bir bölge. Başka bir yeni şehir bölgesinin açılma şansı ve imar uygulama yapılma şansı yok gerçekten...”(B3).

“Yani isteğe göre kat artırma kat atma yani statüğü karşılıyor mu karşılamıyor mu saygısı gözetilmeden. Yalnız yani o dönem de böyle bir çarpıklık yaşandı. Özellikle sur dışında yapılaşmayı kastediyorum. Mesela şehitlikler bağlardır.”(B7).

Kentin 1980 sonrası yaşanan sorunların göçün getirdiği nüfus ve doğal nüfus artışı ile ortaya çıkan barınma ihtiyacı ile şekillendiği görülmektedir. Üst ölçekte siyasal nedenlerden kaynaklı yapay eşikler (askeri alanların kent içerisinde birçok yerde konumlanması, kat yüksekliği/bırakılması gereken mesafelerin yapılaşmayı etkilemesi ve kapladığı alanların bulunulan dönem için fazla olması) ile doğal eşiklerin kentin makro formunu sınırlandırmasının gelişimi kısıtlandığı belirtilmektedir. Kentin imara açılan bölgelerinin sınırlı olması, tarım arazilerinin imara açılması ile ortaya çıkan arsa rantı önemli bir sorun olarak değerlendirilmektedir. Geleneksel geniş aile yapısından kaynaklı miras yoluyla parsellerin bölünmesi sıkışık ve kontrolsüz bir yapılaşmaya neden olmuştur. Aynı zamanda nüfusun fazlalığının da etkisiyle küçülen parsellerin kontrolsüz yapılaşmasının ulaşım akslarının daralmasına ve işlevsizleşmesine neden olduğu vurgulanmaktadır.(B3, B6, B7, M1).

“300-400 bin nüfuslu bir yerde üç sağlık ocağı vardı. Yani 120 bin kişiye bir sağlık ocağı düşüyordu. Bundan dolayı çok sıkıntı yaşıyorduk. Bir anımı anlatacağım. Genç bir anne önüme çıktı, biz göç ettik dedi. 16-17 yaşında. Dedi ki “kadınsal hastalıklarım oluyor diyorum eşime söylüyorum ya annemden izin al diyor, kaynana kayın babama diyorum işte burada sağlık ocağı yok, hastane yok işte bana yol parası verecekler. Eşimden kayınbabama kadar herkese o hastalığımı izah etmek, rica etmek zorunda kalıyorum. Lütfen bize yürüme mesafesinde sağlık ocakları açın” Bizde 5 Nisan Mahallesi sınırında o zaman paramız da çok yoktu yani bitmiş bir inşaatın alt kısmını kiraladık, eksikleri de biz yaptık, psikolojik danışman, ebe hemşire ve bir doktorumuz vardı. Ana çocuk sağlığı hizmetleri... İnanın o kadar çok insan geldi ki. Dediğim gibi durumumuz yoktu, kadınlar kışın sobayı yakmak için odun getiriyorlardı evlerinden, yani sahipleniyorlardı.”(B1).

“Özellikle kültürel, sosyal faaliyetler açısından kent savaştan çıkmış gibiydi. Uzun yıllar sıkıntılar vardı. Bu dönemde böylesi talepleri çoktu. Kültürel ve sanatsal alanda faaliyetler, sosyal alanların genişletilmesi... Bu yönlü çabalar oldu. Diyarbakır kültür, sanat festivallerinin startını verdik o dönem. çünkü biraz barış ortamının gelişmesiyle insanların talepleri daha fazla gelişmeye başladı. Toplumda bu dayanışma ruhunu birlikte ihtiyaç sahiplerinin ihtiyaçlarının giderilebilmesi için ve böyle kurumsal yapılar düzeyinde bir şeyler oluşturmaya başlamıştık. Diyelim ki kültür sanat festivallerindeki yarattığımız atmosfer ve şeyler zengin yoksul ayrımını ortadan kaldırdı, böyle bütün etkinliklerin ortak bir şeye dönüştü.”(B2).

“Bunun yanında işte diyelim ki yani parkların oluşumu bulvarların yapılması... Yani bence 99'a kadar Diyarbakır için bir kayıp, gerçekten bir kayıptı. Yani size diyebilirim ki yanlış olmasam da 99'da 700000 nüfus vardı, Diyarbakır'da ama bir çocuğun gidip oynayacağı bir park yoktu.”(B4).

“2000'li yılların başından sonra daha çok ondan sonra bizim imar uygulamasında elde ettiğimiz park alanları yapılması meselesi var. Mesela bunlardan en güzeli doksanlı yıllarda Koşuyolu

parkının yapılması. 2000’li yıllarda Parkorman gibi büyük parkların yapılması, daha küçük parkların, diğer belediyelerin de yapılması. Göletli Park gibi büyük bir park yapılması, Nevroz Alanı Parkının yapılması. Talaytepe ve Mastfiroş Tepe’de kent ormanı oluşturulması. Bu alanların oluşturulup düzenlenmesi de ciddi bir maliyet.”(İ1).

1980’li yıllardan itibaren nüfusun artmasıyla beraber hızlı büyüyen kentin diğer bir sorunu kamusal alanlar ve sosyal olanaklar olarak belirtilmiştir. Sağlık kurumlarının, aktif yeşil alanların, sosyal tesislerin yetersiz olması ve kültür sanat etkinlikleri gibi sosyalleşme ve kaynaşmaya yardımcı imkanların az olması “kayıp” ve “ihtiyaç” olarak değerlendirilmekte ve en önemli sorunlardan biri olarak tanımlanmaktadır. Ancak 2000’li yıllarla beraber parkların, oyun alanlarının ve kent ormanının kazandırılması ile sorunun kısmen çözüldüğünü aktarmaktadırlar.(B1, B2, B4, İ1).

“2000’lerden sonraki en büyük sorunlardan bir tanesi yaşamayan kent... Evet dokusu olan, her siteni kendi parkı olan... Ama park daha kamusal olmalıydı sadece o siteye özgü oldu. Büyük kentsel parklarımız oluşmadı. Kimse de bunu talep etmedi. Kendi mülkiyetinde kendi parkı vardı. Bu da sosyalleşmeyi ortadan kaldırdı.”(M1).

“En büyük sorun yoğun bir göç olunca onlar ne kentli oldular, ne köylü oldular. Sıkışmış bir kimlik oldu. Bu kimliksizliği getirdi. sonraki nesil sistem karşıtı sağcı da olsa solcu da olsa veya hiçbir düşüncesi olmasa da şiddete meyilli oldu. Oraya sokak lambası yapıyorsunuz, o faydalansın diye ama onu kırıyor. Oraya çöp bidonu bırakıyorsunuz darmadağın ediyor. Öfkesi var. Göç edilmiş, ailesinden ölenler olmuş, yoksulluk içinde. Kendi köyünde kendi arazisinde bir ağırlığı olan kendi köy yaşamı içinde hatırı sayılır bir adam geliyor, Bağlarda sıfır oluyor, pazarda yumurta satıyor, maydanoz satıyor, limon satıyor. Buda gençlikte tepkiselliğe neden oluyor.”(B1).

““Yoksulluk...Sur içinde bizim kurduğumuz çamaşırhane ve tandır evleri vardı. İhtiyaçların karşılanması için kendileri için önemli bir fırsat oldu.” (B2).

“En önemli sorun göç etkisiyle yaşanan geçiş süreciydi. Yeni bir sürü sakin Diyarbakır’a gelmişti. Gelenlerin adapte olması veya bölgenin istikrarsız yapısı ve ekonomik sebeplerden dolayı gelenlerin bir kısmının daha sonra Diyarbakır dışına göç ettiler. Diyarbakır’a gerçekleşen göç ekonomik nedenlerle olmadığı için adapte olmaları da zordu, entegre olamadılar, şehre ve burada geçimlerini sağlayamadıklarından başka şehirlere göç ediyorlardı. Bu 20-30 yıllık süreçte en önemli sorun bahsettiğim bu geçiş sürecidir. Hatta 1950’den sonrasının tamamını geçiş süreci olarak değerlendirebiliriz. Birden fazla argümanı olan bir geçiş süreci. Bu geçiş sürecinde göç dışında çekirdek aileye geçiş, Marshall planı, çatışma, teknolojinin gelişimi gibi pek çok noktada geçiş sürecini iliklerine kadar yaşayan bir şehir olarak düşünüyorum. Çünkü sürekli devinim içerisinde yani. Antep, Antalya, İstanbul gibi şehirlere ekonomik nedenlerle göç yaşandı ve bu nedenle oralara gidenler adapte oldular. Ama Diyarbakır’a gelenler zorunluluktan geldi. Bir kısım tabi ki ekonomikti. 50’lilerde özellikle işte ben köyde yaşayacağıma gidip şehirde dikiş tutturayım mantığıyla gelip şehre angaje oldular.

Ama pek çok insan hayallerinde, ufuklarında yokken tak diye kendilerini şehrin içinde buldular. Herhangi bir ekonomik kaygıyla gelmediler. İster istemez bunun şehrsel, mimari her türlü karşılığı oluyor.”(İ2).

2000’li yıllarda yapılan planlama çalışmalarından sonra Kayapınar ve Bağlar’ın gelişim bölgelerinde oluşan güvenli kapalı site yapılaşması, bu yapılaşmaya bağlı olarak ortaya çıkan yabancılaştırma, sokak/mahalle kültürünün kaybolması, sosyal katmanların oluşması ve mekânsal ayrıma kentin güncel sorunlarından biri olarak “yaşamayan kent” ifadesi ile tarif edilmektedir. Sosyo-ekonomik sınıfların ayrışması kente yaşanan zorunlu göçün sonucu olan yerleşikler ve yerleşik olmaya çalışan arasındaki entegrasyon problemini derinleştirmiştir. Entegre olmaya çalışan nüfusun yaşadığı sosyo-ekonomik problemler “öfke” ve “agresif tutumlara” sebep olmuş, kentsel donatılara zarar verme gibi tepkilerin açığa çıktığı vurgulanmaktadır. En önemli sorun olarak nitelendiren geçiş sürecinin temelinde ekonomik ve planlı olmayan göç hareketliliği bulunmaktadır. Plansız gelişen kentte 50’lilerde yaşanan göçten nitelik olarak farklı gerçekleşen zorunlu göçle gelen nüfusun bir yandan yoksulluk bir yandan “köyünde hatırı sayılır insan statüsünden Bağlar’da sıfır olma” durumuna geçerken yaşadığı travmatik durum ile mücadele ettiği vurgulanmaktadır. Yine belediye tarafından açılan çamaşirevi ve tandirevi gibi ihtiyaçların giderilmesine yönelik yapılar, kentteki yoksulluğun bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. (M1, B1, B2, İ2).

“Kamu burada güçlü değil. Burada hem nitel hem nicel anlamda her açıdan güçsüz. Bazen bir vali gelir çok güçlüdür ama bu bir kişi ile olacak iş değildir. Bunun bir gelenek olması lazım. Belediye başkanlığı da aynı şekilde. Belediye meclisinin, çalışanlarının bir miras ile yürüyor olmaları gerekir. Kaynaklar noktasında da 99 öncesi ve 2000 sonrası kıyaslayayım. Yerel yönetimlerin 2 kaynağı var. Merkezi hükümetten gelen kaynak, bir de yerelde kendi oluşturduğu kaynak. Yerelde oluşturulan kaynaklardan hiçbir zaman yeterli bir şekilde faydalanılmadı. Nedir mesela örnek vereyim bizim mesleğimiz üzerinden. Ben göreve başladığımda ruhsat diye bir şey yoktu. 2000’li yıllara kadar ruhsat harcı bile alınmıyordu. Bir şehri düşünün. 10 katlı bina yapılıyor, ona yol götürüyorsun, kanal götürüyorsun, hizmet götürüyorsun ve bunun karşılığı yok. Yasa mevzuat bunun karşılığını ruhsat harcı olarak görüyor. Bu alınmıyordu. Kayapınar ruhsat harcı, yapılanın bedeli alınarak zenginleşti. Kayapınar’ın daha zengin olmasının sebebi, -Bağlar’da biraz yıktı onu- düzenli geliri var. Düzenli bir emlak geliri var. İnşaat sektörü dursa bile Kayapınar’ın ciddi geliri var.” (İ2).

“Tabii işsizlik had safhadaydı.. Maalesef bölgede ciddi gelişim söz konusu değildi. Organize Sanayi Bölgesi kurulmuştu ama çok ciddi bir istihdam sağlayacak bir alan değildi. En temel mesele göçtü, işsizlik sorununu fazlasıyla büyüttü. Bir de bunun yanında tarım, hayvancılık ve benzeri aslında bölgemizin en temel gelişimini sağlayabilecek bu alanda projeler üretilmesi

gerekirken bu alanlara yönelik hiçbir politika üretilmemiştir maalesef. Merkezi düzeyde bu alanlarla ilgili çok fazla projelendirme yoktu. Birkaç proje vardı; hayvancılığı destekleme, tarım destekleme fonlarından falan bir şeyler çabaladılar ama bunu bu paraların hiçbir halka ve istihdama dönüştürülecek projelere dönüştürmedi.”(B2).

“Genel olarak Kayapınar’da ciddi bir yapılaşma gerçekleşti. Sonra Kayapınar’ı biraz durdurmaya Bağlar’a doğru kaydırmaya çalıştık. Neticede müteahhitler Bağlar’a yönelmediler. Belediyelerin hizmet sunabilmesi için kendi bütçelerini de oluşturmaları gerekiyor. Bu bizim bölgede genel olarak baktığımız zaman konut ile ilgilidir. Ruhsatlar ile ilgilidir. Ruhsatlardan, çevre temizliğinden alınan harçlardır. Kayapınar’dan gelen tek gelir diyebilirim ki yapılaşmadan gelen gelirdir.”(B4).

Kentteki bir diğer sorun ekonomik temelli olanlardır. Kentsel ölçekte yerel yönetimlerin kaynaklarının kısıtlı ve yetersiz olması, hizmet maliyetlerinin fazla olması, kent yerleşikleri için de işsizlik ve istihdam politikalarının yetersiz olması olarak tanımlanmaktadır. Yerel kaynaklarda düzenli emlak geliri ile “zengin” olarak nitelendirilen bir belediye daha fazla hizmet sunabilirken diğer belediye yeterli merkezi/yerel geliri olmadığı için sunmakta zorlanmaktadır. (İ2, B2, B4).

“Diyarbakır’da göçün getirisi olarak suç oranlarında bir artış ve bunun kent planlaması üzerinde bir etkisi oldu. Bir kentte diyelim ki yoksulluk varsa konutlarda sokaklarda... hırsızlıklar da olacaktır, kapkaççılık da olacaktır, yankesicilik olacaktır. Hatta belki adam yaralama, öldürme gibi daha ciddi suçlarda çokça olacaktır. Ticarete yerleşimde bundan etkileniyor.”(B5).

Kente dair söylemlerinde hırsızlık, kapkaç ve yankesicilik gibi illegal suçların yaygın olduğu ve yerleşimlerin bu durumdan etkilendiği belirtilmektedir. (B5).

“Ama köylerden gelen büyük kesim için yine bir entegrasyon problemi vardı. Yani yaşam tarzları, temizlik anlayışları, ekonomik durumları çok farklıydı. Biraz böyle işte dediğim gibi işte ticaret anlayışları yaklaşımları biraz garipsenen bir şeydi. Seyyar satıcılık taze köy yumurtası falan, onlara özgü şeyler... Yani ben mesela 77 de 2 sur içinde kalıyordum. avlulu evler vardı bir evde 14 tane aile vardı. Öyle iki katlı avlulu işte odalar falan her bir odada bir aile veya bir bekar... şöyle bir şey var mesela insanlar kolektif yasama anlayışı vardı özellikle temizlik noktasında yani insanlar avlusunu temizlerdi çöpünü çıkarırdı tenekeye koyar kapıya bırakırdı. Ondan sonra sokağımı mahallesini temizlerdi yani böyle bir anlayış vardı. Göçlerden sonra nasıl söyleyeyim örneğin vatandaş evinde çocuğu çöp topluyor. Getirip evinde depoluyordu bina koku üzerinde kalıyor, sen bir şey dediğin zaman ev benim sana ne kolektif yaşama anlayışı noktasında yani bunu yadırgamak anlamında demiyorum yani çünkü köyde adam bireysel yaşamış hani kendi müstakil evi var hayvanda besler istediğini yapar. Şimdi binadayken de bu tarzda düşünme kolektif yaşam noktasında sıkıntılar. Bu uzun bir süre yaşandı ama buna rağmen atlatıldığına da inanıyorum. Böyle bir sıkıntılar yaşandı en azından bir dönem en büyük sıkıntı buydu.”(B7).

Kentin bir diğ er önemli sorunu kültürel farklılıklar olarak değ erlendirilmektedir. Göçle gelen büyük bir kesim, kırsal alışkanlıklarını ve geleneklerini kent içerisinde sürdürmüş, entegrasyon problemi ortaya çı kmıştır. Kırsaldaki bireysel yaşamın kente taşınması ile kolektif yaşamın sorumluluklarının yerine gelmediğ i vurgulanmaktadır. Kırsal yaşam tarzları ve üretimleri, temizlik anlayışları ve marjinal meslek gruplarına dahil olmalarıyla kent yerleşiklerinden kültürel bağ lamda ayrıldıkları belirtilmektedir. (B7).

Soru 7. Konut yapılaşma sürecinde yaşanan değ işimler: “Konut yapılaşmasında çalıştığınız dönemde keskin farklılıklar var mıydı, varsa sebepleri ile anlatır mısınız?”

“2000’li yıllardan sonra... barış süreci ile birlikte daha çok insanlar yaşamda daha çok sosyal alan, daha iyi bir evde oturmak, çatışmanın olmadığı dönemlerde tabi ihtiyaçlar daha da fazlalaşiyor. Dolayısıyla çatışmalı dönem azaldıktan sonra daha farklı şeyler, daha çok istekleri arttı. Ama bir bakıyorsunuz işte 2015-2016’da son olaylar bu Sur meselelerinde bu sefer daha farklı bir travma ortaya çıktı. Sur’un yarısının yıkılması, oradaki insanların oradan çıkması, 20-30 binlik nüfusun gelip kente tekrar entegre olması. Sadece yapıların fiziksel dönüşümüyle ilgili değil aslında dönüşen insanlar. Yani çok ciddi travmalar yaşamış bir kent burası.” (İ1).

“Yoğun yapılaşma 90’lı yıllar için Bağ ların iç taraflarındaydı. Hatboyu Caddesi’nde... 2000’lerden sonra Kayapınar, Huzur Evleri ve Gaziler dediğimiz bölgelerde arttı. Aziziye Mahallesi’nde de göç ile gelenlerin oluşturduğu bir yoğunluk vardı. O dönemde parselizasyon olmadığı için Aziziye Mahallesi gibi yerlerde oldukça düzensiz bir yapılaşma ortaya çıktı. Sadece orası değil Sanayi Mahallesi, Benusen ve başka bölgelerde benzer şekilde oluştu. O bölge için tam olarak gecekondulaşma diyemeyiz çünkü parseller satın alınıyordu. Parsellerde yer gösterme şeklinde binalar yapılıyordu. 2001’den sonra revizyon kararı alınması ile birlikte konuttaki değ işim planlanma sürecinde de bir değ işime yol açtı. Kayapınar’da o revizyon kararı ile birlikte bugünkü halini aldı ve yeni bir kentsel siluet ortaya çıktı...”(M1).

“Kayapınar ciddi atılım yaptı gelişim açısından. Akabinde Bağ lar Bağ cılar bölgesi ve Yenişehir bölgesinde Üçkuyu civarı. Sur bölgesinde bir miktar villa siteleri tarzı müstakil yapılaşma gelişti. İlk başta hareketlilik vardı o bölgede Ama şu süreçte birlikte o da sekteye uğradı. Onların planlama süreci daha geç kaldı açıkçası. Diyarbakır çoğunlukla batı yönünde gelişim gösterdi. İnsanlar özellikle Kayapınar’ı tercih ediyorlar. Kayapınar diğerlerine göre daha fazla gelişti. aynı müteahhit mesela Kayapınar’da daire yapıp sattığında daha iyi para kazanırken Bağ lar’da aynı karı elde etmiyor diye... Aynı adam aynı evi havaalanı civarında yaptığında daha aşağı bir fiyata satabilirken Kayapınar’da benzer bir projeyi daha yüksek fiyata satabiliyor. Bu durum şehirs el anlamda da pek çok dengeleri etkiliyor. ticaret aksları ne etkiliyor ticari faaliyetleri etkiliyor kira bedellerini etkiliyor her şeyi etkiliyor.”(İ2).

“99 yılında seçildiğimizde bütün Diyarbakır gerçekten çok kötü durumdaydı, bilmiyorum o zaman ki Diyarbakır’ı gördüğünüz mü görmediniz mi, içilecek suyu olmayan, kanalizasyonu olmayan. Kaldırımı asfaltı olmayan tek bir ağacı olmayan bir kenti devraldık. ama gerçekten bu 20 yılda Diyarbakır çok modernleşti, her tarafı yemyeş il, hatta Kayapınar’daki yeş il alanları

biz o zaman kendimiz revize imar planını yaparken oluşturduk. Kişi başına 11 metre yeşil alan düşüyor şuanda. Büyük parklar, büyük yeşillik alanlar. Hatta sitelerin içinde ki parklar çok büyük bir alanı kapsıyor. Siteler çok modern, yani kendi havuzları, kendi otoparkları, hatta son zamanlarda her dairenin bir bahçesi olan siteler var.”(B4).

Konut yapılaşmasında ki kırılma noktası 2001 ve 2004 imar planlama çalışmaları ve barış sürecinin yaşanması olarak belirtilmektedir. 90’lı yıllarda altyapısı, sosyal donatıları, yolları, kaldırımları olmayan kontrolsüz yapılaşmış kent tasvirinin planlama çalışmaları ile beraber sur dışındaki üç merkez ilçede kent silüetini tamamen değiştirdiği “modern” yapılaşmanın olduğu vurgulanmaktadır. Kayapınar ilçesinin büyük bölümü ile Bağlar ve Yenişehir ilçelerinin yeni mahallelerinin “modern” olarak betimlenmesine rağmen geçmişin izlerini taşıyan Bağlar ve Yenişehir ilçesi ile kent “elitlerinin” yerleştiği Kayapınar ilçesi arasında farklılık olduğu belirtilmektedir. Site oluşumları ve markalaşma, benzer konutları ve kamusal alanları oluştursa da arsa rantı ve aynı firma tarafından inşa edilmiş dahi olsa konutların maddi değeri, ilçe sınırlarını ayıran ulaşım akslarının iki tarafında değişkenlik göstermektedir. Sosyal ayrışmanın fiziksel görünüşleri benzer olsa da bunların kullanıcı tercihlerine yansıdığı ifade edilmektedir. Yine bu dönemde yaşanan sur olayları sebebiyle belli bir nüfusun eski Bağlar’a kaydığı ve 90’lı yıllarda oluşan Bağlar’ın yerleşiklerinin yeni Bağlar olarak tanımlanan Bağcılar mahallesine doğru kayması da bu dönem için önemli bir farklılık olarak değerlendirilmektedir. (İ1, M1, İ2, B4).

Soru 8. Mekansal ve zamansal ayrışma: “Gözlemlerinize göre kentsel gelişim sürecinde ortaya çıkan önemli eşikler nelerdir?”

“..göç...Özellikle 80’li yıllardan sonra gelenlerin entegre olmaları çok zordu çünkü bu şehirde onları entegre edecek araçlar yoktu. Özellikle sosyal yapıyla ilgili çok travmatik durumlar var aslında. Bazen gidip bir kapıyı çalıp içeri girdiğimizde bir kış günü gidip kapıyı çalıp girdim halı, kilimin bile olmadığını gördüğümüz aileler vardı. Bu entegre olabilmenin yolu sizin oraya bir de ekonomik olarak gelir ile başlamanız lazım gibi gelir elde etmemiz lazım ki böyle bir şey olsun ondan sonra o gelire birlikte daha iyi bir eve taşınmaya da bir eve alma gibi bu entegre süreci çok şey olduğu bir kısmı, bir şeyler. de buraya gelenlerin bir kısmı da gitti zaten. Şimdi nüfus artışı da aslında eskisi gibi değil, bu nüfus artış oranları da düşmeye başladı. Hatta önceki yıl Diyarbakır göç veren il konumuna düştü. Aslında çok göç alıyordu. Yeni doğan nüfus artışı var. Gelen nüfus artışları düştüğü için eskiye göre daha az net artışı gözüktü, dolayısıyla baktığımız zaman bu dönüşüm işi entegre olma işi şu anda oldu mu dersiniz hayır. Biz deminden beri söylediğim mahallelerimizi hala dönüştüremedik, sağlıklılaştıramadık. Burada özellikle madde bağımlılığı şu anda çok uç noktalara gelmiş bu mekanlarda. Mesela geçmişte Sarmaşık Derneği vardı, kapatıldı. Mesela ben dernekte yaptığımız incelemede 6000 aileye düzenli yardım yapıyoruz, siz iş verseniz de bu ailelere çalışma imkanı yoktu.” (İ1).

“Kentleşme adına çok ciddi eşiklerden geçti. Mesela Kayapınar tam istediğimiz gibi olmasa da yeni kentleşme adına belli bir şey yarattı. Özellikle bu göç dalgası ciddi bir değişim yarattı. Kentsel tüm dokuları altüst etti. Diyarbakır’ın hem siyasal, sosyal ve kültürel anlamda yeni bir evreye girmesini getirdi bu göç. Diyarbakır merkez olarak Kürt kimliği ve bilinci açısından çok fazla bir şey yoktur. Göç bu değişimi hızlandırdı, Kürt kimliğinin öne çıkmasına neden oldu. Önceki yapı daha kozmopolitti.”(B2).

“1980’lerin sonunu da bir kırılma noktası olarak algılayabiliriz zorunlu göçün getirdiği barınma yükü ve entegrasyon problemleri...” (B7).

Kentsel gelişim sürecinde öne çıkan en önemli eşik; 80’li yıllardan sonra yaşanan zorunlu göç ve göçle ortaya çıkan yoksulluk, kültürel farklılaşma, siyasal kimliğin oluşumu, çarpık yapılaşma ve entegrasyon problemlerinin yaşandığı geçiş dönemi olarak değerlendirilmektedir. (İ1, B2, B7).

“Belli başlı en önemli kırılma noktasını 2004’teki imar politikasıyla başladığına inanıyorum. Yani ilk olarak da bunu Kayapınar belediyesi başlattı. Hatta Türkiye’de ilk 18 uygulamasını başlatan belediyedir. Kayapınar Belediyesi... Şimdi şu anda gördüğünüz bu Kayapınar’da gördüğünüz kentleşmede o 18 uygulamasının ortaya çıkardığı sonuçtur... İmar yasasının 15. 16. Maddesi var. Bir de 18. Maddesi var. Şimdi 15. ve 16. Madde rızaya dayalıdır. Karşılıklı rızaylan. Yani arsa sahibi gelir belediyeye uyur anlaşır uzlaşır uzlaşmayı tırnak içinde söylüyorum. Dolayısıyla kişilerin rızasına göre kişilerin iste isteğine göre bir yapılaşma oluşur. Yani nüfusu olan etkisi olan yetkisi olan kendine göre oluşturur. Onun dışında kalanda mağdur olur. Yani yol daralır sokak kalmaz kaldırım payı kalmaz ki şuanda mesela eski yerleşim birimi yani olanların da yaşanan sıkıntı da budur. Artık parseller ölü parseller ortaya çıkar oda genellikle kimsesiz olmayan insanlara ait parsellerdir. Sahibi olmayan tabiri caizse dolayısıyla hani büyük rantın döndüğü aslında rantın döndüğü uygulama tarzıdır öyle söyleyeyim. Bu anlamda bu kentte ilk bu 18 uygulamasını hayata geçiren Diyarbakır’dır. Sonradan bu siyasetin yerel yönetimlerle ilgili birimleri toplandı. Konferanslar yapıldı. 18 uygulaması partinin politikası haline getirildi. Bütün belediyelerimizin yani bizim aldığımız bütün yerlerde 18 uygulamasının yapılmasına yönelik bir karar çıktı. Dolayısıyla siz kentti yönlendirebiliyorsunuz. Hani biz bunu yaparken çok güzel modern bir kent yarattık dedik. Bu en azından kendim içinde aslında bir özeleştirmedir. Aslında biz yeni bir sınıf yarattık.” (B7).

Kentsel gelişim sürecinde yaşanan ikinci önemli eşik ise imar planı uygulaması (18. madde uygulaması) olarak tanımlanmaktadır. Eski çarpık yerleşim ile “modern” yeni yerleşim arasındaki farklılık bu çalışma ile oluşmuştur. (B7).

Soru 9. Planlı gelişim gösteren/göstermeyen bölgeler ve sebepleri: “Çalıştığımız dönem için ruhsatlı veya kontrolsüz yapılaşmaların yoğunluğu ve semtlere göre dağılımında farklılaşmalar var mıdır, açıklar mısınız?”

“99’da geldiğimizde kontrolsüz yapılaşma çok yapılmıştı. Halen bile diyebilirim ki Diyarbakır’ın %60’ı ruhsatsız veya kontrolsüz yapılmış yapılarla dolu.”(B2).

“Kooperatifçilik Türkiye’de 90’lı yıllar ve 90 öncesi yıllarda revaçtaydı. En başta Gaziler ile Batıkent örneği bunların en önemlileridir. Belediyelerin yaptığı bazı kooperatifler Bağlar bölgesinde var. Bağlar’ın tümüne baktığınızda yapsatçılar eliyle yapılmış hisseli arazilere yapılmış konutlar. O manada baktığınızda daha çok kooperatifçilikten çok normal yap-sat şeklinde yapılmış konutlar görüyorsunuz. Belki ruhsat alanlar sadece kooperatifler. Diğerleri kayıt dışı yapılmış yani sayı olarak daha çok ama kayıtsız... Dönüşmesi gereken yerler var Diyarbakır’da. Özellikle 80 sonrası yapılan yapılar statik açıdan uygun değil. Özellikle bu Şehitlik bölgesi, Aziziye’de yapılan çok katlı yapılaşmalar var. Bağlar bölgesinde yapılar artık kendini taşıyamaz halde.” (İ1).

“Mesela 1990’da en ciddi anlamda kırsaldan tercihli, tercihsiz büyük bir göç yaşandı. Bölgede en çok göç alan şehirdi. Yani isteği dışında göç etmek zorunda olanlar... Müteahhit küçük bir parselde 6-7 katlı kendi bildiği gibi yaptığı binalar. Bağlar öyle gelişti. Gelenlerin başını sokacak bir yere ihtiyaçları vardı. Çok kaliteli olmasına gerek yoktu. Gelenlerin çoğu Bağlar’daki kaçak yapılara ve çeperlerde gecekondulara yerleşti. Bağlar’da kendi içerisinde bir kaç bölümde oluşuyor. Sağlık ocağı dediğimiz bölgeye kadar farklı bir süreç. Sonrası farklı bir süreç. Tek tük arada kooperatifler vardı. Bu 99’a kadar da sürdü. Bu durum gelenekselleşmeye başladı. Binayı yaparsın, ruhsata gerek yok. Mevcut Belediye başkanları göçe hazırlıksızdı. Genel olarak kaçak yapılan binalar üzerinden konut yapımı gerçekleşiyordu. Ofiste ruhsatlı yapılar vardı biraz da Bağların çeperlerinde Güneydoğu Yapı, Bayramoğlu, Batıkent, Öğretmenler kooperatifi gibi kooperatifler vardı. 90’lar çoğunlukla müteahhitlerin yaptığı mühendislik hizmeti olmayan kaçak yapılardı. 99 öncesi ruhsatlandırma, mühendislik hizmetleri, imar planına uygun bina üretme gibi şeyler yoktu zaten. kontrolsüz, ruhsatsız bir yapılaşma süreci gerçekleşti. Göçle gelenler ilk aşamada mecburiyetten dolayı bir talebi olmuyordu ama bir süre sonra talepler artıyordu...”(İ2).

“Bağlarda kimse ruhsat almıyordu. Biz o dönem çok zorlandık. Ayrıca gecekondular çoktu. Yunus Emre’de yıktık. İskan Evlerine çok ağırlık verdik. Yeni alanı sınırlı tutmaya çalıştık. Eski bağlarda terk edilmiş evleri yıkıyorduk. Eski Bağlar’da tavizimiz vardı ama yeni alanda hiç taviz vermiyorduk. 50’den fazla yapıyı yıktık. İşte benzin dökerek kendini yakma tehditleri, arsa mafyası bizi tehdit etti. Bayağı mücadele ettik. Kooperatifler yoğunlukta idi. Özel sektörü yoğunlukta idi. Biz belediye olarak konut yapmadık. Orta ölçekli inşaat firmalarının yoğunlukta idi. Hatta daha düşük ölçekte yoğundu. Sıradan demir ustası müteahhit olmuştu. Oturmuş bir firmalar yoktu.(B1).

Yapılan görüşmelerde 1980-1999 arası inşa edilen yapıların ağırlıklı olarak ruhsatsız, Yenişehir’de ve Bağlar’ın çeperlerinde kooperatiflerin bulunması sebebiyle yapıların daha kontrollü inşa edildiği ifade edilmektedir. Bağlar’da göçle gelen nüfusun acil barınma ihtiyacı konutların “kaliteli” inşa edilmemesine neden olmuştur. Bu konutlar günümüzde statik açıdan risk taşımaktadır. 90’lı yıllarda kısmen müdahale görerek atıl olanların yıkımının yapılmasına rağmen, ilçedeki yapıların çeperleri dışında tamamına yakınının

ruhsatsız olduğu belirtilmektedir. Bu dönem için kooperatif faaliyetleri ile beraber özel girişimlerin yoğun konut üretimi yaptığı, sektörde bir şekilde çalışanların müteahhit olarak bu üretim içerisinde olduğu vurgulanmaktadır (B1,B2,İ1,İ2).

“Tabii bizim denetimlerimiz de etkili oldu. O dönem konut kredileri çıktı. Satış üzerine çok etkili oldu. Kredilerde ruhsatlı yapılara verince. Ve ruhsat alışkanlığı oluştu ve korsan firmalar yavaş yavaş yok oldu. Başarılı kooperatiflerde vardı. Yeni Bağlar’da işte bir planlama da yaptık, oralarda kooperatif vardı ama 5 Nisan, Kaynaratepe, Muradiye, Körhat civarında yoktu. Biraz Mevlana Halit bölgesinde vardı. Memurlar Kooperatifi, Öğretmenler Kooperatifi, Güneydoğu Yapı Kooperatifi, Batıkent, Migrosun (Mega Center) olduğu yerde de kooperatifler vardı. Ama onlar bizden önceydi. Biz geldiğimizde kooperatifçilik bitmek üzereydi.”(B1).

“Mesela son dönemlerde Huzurevleri bölgesinde göçle gelip tek katlı evler şeklinde yapılmış ama özellikle o evleri yıkıp yapıp 4-5 katlı 6 katlı yapılar yapmaya başladılar. Bizim eskiden gördüğümüz gecekonduda tabiriyle bir gecede yapılan evler, az katlı yapıları yıkıp çok katlı yapılara dönüşüyor. Dolayısıyla burada konut üretimi noktasında baktığımızda daha çok bizim müteahhitler eliyle üretilen konutlar var, özellikle bu son dönemde Kayapınar bölgesinde ve Bağcılar bölgesinde yeni Diyarbakır’ın gelişim alanlarına imar uygulamaları da yapılmış bölgelerde baktığımızda daha çok ruhsatlı bir şekilde yapıldığını görüyorsunuz. Tabii söylediğim şeyler 2005 sonrası için. Yenişehir’de şu an bakıyorsunuz birçok yere satılık tabelaları var, insanlar gidip eski evlerini satmaya başlıyorlar Yenişehir Belediyesi geçmişte yaptığı bir uygulama vardı Yenişehir bölgesinde bu binalar arasındaki duvarları da yıktılar, ticaretle olur gelirsin daha çok insanla iletişim kurulsun, birbirinin bahçesinde yürüyerek gidip gelebilsin diye ama bir tarafta da bir baktık böyle farklı dünya oluştu.”(İ1).

“2000 sonrasında yeni bölgelerde Kayapınar ve Bağcılar gibi yerlerde kontrollü bir gelişim oldu...” (İ2).

Ruhsatlı yapılaşmanın bir kültür olarak yaygınlaşması 2000’li yıllar olarak işaret edilmektedir. Kooperatifçilik faaliyetlerinin bu dönem oldukça azaldığı, kentteki önemli çok katlı ve çok bloklu ilk siteler olarak değerlendirilebilecek yapıların 90’lı yılların sonunda yapıldığı belirtilmektedir. 2005 sonrasında imar planının kent bütünü kapsayacak şekilde hazırlanması ile Kayapınar’ın büyük bölümü, Bağlar ve Yenişehir’in gelişime açılan bölgelerinin tamamına yakını kontrollü gelişim gösterdiği ifade edilmiştir (B1,İ1,İ2).

II. gruba yöneltilen görüşme soruları, özet aktarımlar ve değerlendirmeler;

Soru 1.Tasarım sürecini etkileyen faktörler/aktörler ve değişimler: “Planlama süreci içerisinde tasarım sürecini nasıl yaşadınız?”

“İlk başlarda sadece acil barınma ihtiyacı karşılamak çerçevesinde ilerliyordu. Fakat tabii ki 2000’ler ile birlikte ülkede gelişen neo-liberal akımlar kente de etki etmeye başladı. Daha farklı yapı mantığı ortaya çıkmaya başladı. Eskiden sadece bir dam olmasından, bir bina mantığından

daha sosyal donatıları olan yapılara doğru evrildi. Daha önceleri 3 3 5 çekerekten 4 daire üzeri parselde göre bina apartman kültürü hakimdi. Planlama süreci ile birlikte daha donatıları olan, çekme mesafelerine uyulan bir durum oluştu. Yeni apartmanlarda adaların çözülmesi...”(M1).

“Bizde şöyle bir sistem var parsel bazında bir planlamanın imar durumunuzun elinize geçmesi lazım. İmar durumu elimize geçer geçmez bir kere oradan çekme mesafelerimiz, parsel sınırlarımıza yaklaşımlarımız bunların hepsini hesap edip ortaya çıkaracak tasarımın kaç m² olacağına dair müteahhite bilgi veriyorduk. Sonrasında tasarım sürecini biz yapıyorduk. Kent merkezden biraz dağılınca tasarım sürecimiz pozitif anlamda ilerleme gösterdi. Konut bazında gelişim gösterdi. İlk tasarımda gece gündüz paylaşımı yaptığımızda. Gece ayrı gündüz ayrı bunları ayrı yapacağız deyince müteahhitlere çok uçuk geliyordu. Çünkü önceki uygulamaların hepsinde bir tane kalıpcı, bir tane demirci arazinin başında bir kara kalem işte buraya bir kolon at, bu kirişi buraya at, işte burası kurtarmazsa şunu da buraya at, bu kirişi buraya bağla diğeri kurtarmazsa bunu da buraya bağla...” (M8).

“Ama yine de programlar bellidir işte arsanın eni boyu bellidir. Çok fazla müdahale edemiyorsunuz, 4 daire üzeri yapıyorsunuz. İster istemez biri kuzeye gelirken diğeri güneye geliyor diye işte doğuya batıya geliyor. Kimin sabah güneşinden koruyamıyoruz diğeri de işte günbatımından güneyden falan... Böyle sıkıntılı projeler mecburen bir şekilde çalışmanız gerekiyor.”(M2).

Yapılan değerlendirmelerde 2000’li yıllar öncesi tasarım sürecinin genelde coğrafik şartlardan çok parselin durumuna göre ilerlediği belirtilmektedir. Parsel bazında yapılan üretimlerin müteahhit talepleri ile olduğu belirtilmektedir. Parselde çekme mesafeleri dikkate alınarak normal katlarda 4 daire üzeri yapılan tasarımlar ayrıca uygulama esnasında inşaat ustalarının da yerinde müdahalesi ile çözümlenerek değişime uğramaktadır. Yönlenme, rüzgar yönü gibi iklimsel faktörler yeteri kadar dikkate alınmadan üretilen konutların tasarımında mimarın, mühendisin pasifleştirildiği, mekanlar kurgulanırken eylemlere göre ayrışımın yadırgandığı “gece ve gündüz holü paylaşımının müteahhitlere uçuk geldiği” ve amacın, acil konut ihtiyacını gidermek olduğu durumlar vurgulanmaktadır. Ancak 2000’li yıllarla beraber –her ne kadar süreç 20 Ocak Kararları ile 80’li yıllarda başlasa da- kentte neoliberal politikaların toplumun tüketim alışkanlıklarını etkilemesi, parselin tamamının kullanılarak yapılan üretimden sosyal donatıları olan site mantığında ada bazlı üretime doğru farklılaştığı belirtilmektedir. (M1, M2, M8).

“...eskiden 3-5 m çektiğin zaman ister istemez zaten bir şekil ortaya çıkıyordu.. o şeklin bu sefer bunun çözümlenmesi geliyor bu artık mimari bir kavram. Artık yatırımcının talebine göre 3 oda mı ister 2 oda mı ister artı salon şey içeriği çözmeye başlardın. Burada bir kalite aramaya gerek yoktu sadece iç çözümlene gerekirdi. Cephe gibi bir şeyin tasarımı söz konusu değildi. Cepheelerde de zaten 4 daire üzeri dört köşe bir şekil oluşuyordu parselde mümkün olduğu

kadar. Onun içinin çözümünde de zaten yine belirgin bir anlayış mantığı vardı tabii. Gece holü gündüz holü o bağlantıları kurması vardı.”(M1).

“Yani bizim işin gerçeği mimar olarak 94 yılı için söyleyeyim size, çok fazla tasarım da katkımız olamıyordum arsalar belli, sınırları belli. Bitişik nizam çoğu zaman program belli işte nedir atıyorum 500 metrekarelik bir aramız var buraya 4 daire üzeri tasarım isteniyor. Cephemiz diyelim ki 15 metre genişliğinde, derinlik zaten belli bir tarafı komple kapalı bitişik bir bina var yani bu kadar sıkıntılı dönemdi o dönem. Bu bahsettiğimiz Diyarbakır'ın Bağlar ilçesi için özellikle projeler hep böyle sıkıntılıydı, daha sonra cezaevi üst köşesi dediğimiz bölge biraz daha oradaki projeler, arsaların avantajı vardı. Avantaj dediğim de işte her bir bloğun dış taraflarında bir kenarında 5 metrelik boşluk oluşmaya başladı. Biraz daha imar rahatladı. Yani şunu söyleyebilirim, bizim o dönem için, yakın döneme kadar da aslında mimarlığımız biraz daha teknik ressam boyutunda belki işte odaları dizerken bir katkımız oluyordu, onun dışında çok fazla ciddi bir katkımızın olduğunu ben söyleyemem, mimar olarak söyleyemem. Çünkü programın büyük bir kısmı önünüze hazır geliyor zaten.”(M2).

“Tasarımları genellikle müşteriler yönlendirdi, biz kendi bilgi birikimimizi müşterinin istekleri doğrultusunda aynı zamanda satıcıya direk ulaşabilecek şekilde ki, yani tüketici kısmındaki istekleri bir araya getirip birlikte sentez oluşturduk. Mimarlık mesleğimiz böyle çok da istediğimiz tarzda gerçekleşmiyor. Genel olarak müteahhit satış portföyünde bulunan müşterilerin istek ve taleplerini bize bildiriyordu. Bizim için uygun olmayan şeyleri de kabul etmek zorunda kalıyorduk. Fonksiyon olarak olsun, metrekare bazındaki ihtiyaçlar olsun, pencere ölçüğü ebatları olsun.”(M5).

“2000 yılında bize gelen projelerin çoğu o zaman çift proje diye bir şey vardı genel kentin projeleri tamamlamadığı için diyelim ki müteahhit size resmi anlamda çizdiriyordu. Kurumlara ve odalara vize ettirdiğimiz için. zemin +5 +6 istiyordu ama resmi olarak zemin +2 olan yapıyorduk projede. +2 olarak tasarlıyorduk sonrasında bina o kısma geldikten sonra uygulama sorumluluğunu çekiyorduk. Müteahhit kalan katları devam ediyordu.”(M8).

90’lı yılların ortaları ve 2000’li yılların başında parsele göre şekillenen yapıların oda sayıları ve mekan organizasyonu sermaye sahibinin isteğine göre ve mimarın “biraz daha teknik ressam boyutunda” kaldığı şeklinde tarif edilmektedir. kat adedi, oda sayısı, daire sayısı, fonksiyonlar ve alanlar gibi taleplerin yatırımcı tarafından bildirildiği “kalitenin aranmasına gerek olmadığı”, “uygun olmayan taleplerin kabullenildiği”, “cephe tasarımı gibi bir şeyin olmadığını” ve yasal olmayan durumlarda uygulama sorumluluğunun çekildiği ifade edilmektedir. (M1,M2,M5,M8).

“Fakat şimdiki anlamda yani şey gibi düşünün cepheye diyordu ki 2 birim gelsin arkaya 3 birim gelsin bunu belirleyen de sermaye sahibi kendisiydi. Bugünkü standartlardan hiçbirisi söz konusu değildi. Ne asansör tasarımı ne yangın merdiveni tasarımlarında ne yapının iç tasarımlarında hiçbir şekilde yönetmelikte olmayan şekilde siz normal kutuyu dolduruyorsunuz.”(M1).

Son planlama çalışmasından önce asansör, yangın merdiveni gibi ilgili mevzuat standartlarına uygun olmayan durumların olduğu belirtilmektedir. (M1).

“Ama teknolojik anlamda çok geriydik elle çizimler yapıyorduk aydıngeçerlere... o planlama sürecimiz çok uzun sürüyordu. Belediyenin uygulamaları yaptığın işin eser değeri olduğu bilinmesiyle aman güzel olsun gayretiyle süreçler çok uzun sürüyordu. Daha sonra bilgisayarda çizimler yaygınlaştı... tasarım sürecinde daha rahat olduk...”(M8).

2000’li yılların başında uzun süren evrenin bilgisayar destekli çizim programlarının yaygınlaşması ile kısaldığı ve daha rahat bir sürecin olduğu ifade edilmektedir. (M8).

“Ama 2000’lerden sonra biraz daha lüks biraz daha büyük biraz daha şey... Eskiden 4 daire üzeri olan bir anda 2 daire üzeri tasarımlara dönmeye başladık.. Bölgenin iklimine paralel olarak daha teras balkonlar ... 170 metrekare üstü hatta 250 metre kareye varan konut mantığı gelişmeye başladı. Eski bağlarda bu türden bir yapılaşma olduğunu göremezsiniz...” (M1).

“Yani 2003-2004 yıllarında Kayapınar bölgesi imara açıldıktan sonra değişti. Şehir nüfusu da ciddi oranda arttı. Bu artmaya paralel olarak insanların ekonomik durumu ve beklenti seviyesi de yükseldi. Artık insanlar penceresinden karşı binayı izlemek istemiyordu. Parka bakan, geniş alana bakan yerler talep etmeye başladılar, bu talebin de etkisi oldu. Özellikle emsalin gelmesi ciddi oranda bizi rahatlatı.”(M2).

“2004-05’ten sonra konut ile ilgili tasarım arayışlarımız her defasında kendimizi aşmayla ilgili...Önceden gece birimlerini bahçe tarafına bakacak şekilde yerleştiriyorduk. Sonra bir projemizde trafiğin gürültüsünden oturma odasını ayırıp yer değiştirme yaptık ve yaygınlaştı. Yola bakan gündüz mekanları bahçeye bakar hale geldi.” (M8).

“Önceden salonlar çok büyük oturma odaları küçüktü. Salonlar kapatılıyordu. Sonra salonun küçülmesi başladı. İnsanlar mekânsal anlamda en çok zaman geçirdikleri alanın büyütülmesi ve fonksiyonları üzerinde yoğunlaşmaya başladı. Mutfaklar büyüdü, mutfaklarda oturma alanları istendi. Oturma grubu koyabilecek kadar büyük mutfaklar istendi ya da masa sandalye koyup tv üniteleri atarak...”(M5).

Kayapınar bölgesinin imara açılması (“emsal oranı düzenlemesi”) ve kent nüfusunun artması ile yapılaşma mantığının değişmeye başladığı ifade edilmektedir. Bununla yaşanan ekonomik değişimler kullanıcıların taleplerini “daha lüks, daha büyük” olması yönünde etkilemiştir. 2 daire üzeri binalar ve 170-250 m² arasında değişen alanlarda, iklimsel faktörler (“sıcaklık-teraz balkonlar”) ve manzara (bina, yol yerine parka bakan yaşama alanı birimleri)’a yönelme, peyzaj düzenlenmesi gibi kaygılar dikkate alınarak “kendini aşmaya çalışan tasarım arayışları” ile gelişen yapı mantığı söz konusudur.(M1,M2,M5,M8).

“...birebir mühendisi mimarı sahada görerek belki de önce tasarlama süreci arkasından uygulama süreci beraber bir şeye dönüştü. Eskiden olan düzen değişti talepler arttı. Ama işverenin kendine göre talepleri oluyordu, makul tasarı içinde çözülebilecek, tercih sebebi

olabilecek ama mimari öğelerden vazgeçmeden yeni konuttaki temel şeylerden vazgeçmeden değişim yapıyorduk. 2000'lerde imara veya tasarıma aykırı bir durum için karşılıklı ikna etmeye çalışıyorduk. O dönem zordu. Şu an tasarımı daha rahat kabul ettirebiliyoruz. Tabi belediyenin etkisi çok büyük. Son on yılda beş santim için bile geri dönen projelerimiz oldu. Mesela otopark dediğimiz şey beton seminde bir çizgi biz onun için bile ne kadar gidip geliyorduk belediyeye. Denetim çok iyiydi. Kayapınar'da yapılan birçok konut iskan ruhsatı almaya birebir uygun konuttur. Almamışsa belediyenin sen şu pencereyi şöyle yapmamışın, sen şurada şu bacayı kapatmışsın gibi sıkı denetimlerinden dolayıdır. Bu sayede mimarlar odasına onaya gitmeden projelerimiz zaten %99 uygulanabilir hale gelmiş olurdu.”(M8).

Mühendis ve mimarın hizmet sunarken hem tasarım hem uygulama sürecinde daha aktif olması, yeni gelişim bölgelerinde yapılacak yapıların uygunluğunun denetlenmesinin sistematik hale gelmesi ile sermaye sahibi ve mimar arasında oluşan uygun görülmeyen uyumsuzlukların giderildiği ve sürecin daha iyi yönetildiği ifade edilmiştir. (M8).

Soru 2. Kullanıcı taleplerinde oluşan değişimler: “Çalıştığınız dönem boyunca kullanıcı taleplerini değerlendirir misiniz, taleplerdeki farklılaşmalar ve sebepleri size göre nelerdir?”

“90'lı yılların ortalarında başta standart olarak 3+1 yani bütün daireler 110-120 metrekare arasında, küçük de olsa ikinci bir balkon istenmiyordu. Sonra bu gelişti 4+1 dönemi başladı. Sonra yine büyümeye gitti, daha da büyüttüler. Mesela, son dönem de yine 6+1 ve 5+1'lerde yapılmaya başlandı. İşte iki tuvalet olsun. 2 banyo olsun... Ebeveyn yatak odasında banyo olmaya başlasın bu devam etti. Sonra bu geldi üzerine sonra biraz daha işte metrekare de tabi büyümeye başladı 150-160'ı geçmeye başladı. Gittikçe büyüyelim, büyüyelim sonra birden bir de baktık ki küçük dairelere talep oluşmaya başladı. Onu gözden kaçırdık toplum olarak diyelim. Yani müteahhitler olsun mimarlar olsun... Küçük daire talebi oluşmaya başlayınca ilk başlarda küçük daireleri nasıl oldu... Diyelim ki 4+1 tasarladık. Müteahhit ya ben zemin kat 1 ve ikinci katları istediğim rakama satamıyorum ne yapalım? Bunları da ikişer daireye bölelim. Ne olduğu zemin 1 2 3. bazen dördüncü kata kadar ikiye bölündü bu daireler. Küçük daireler oluşunca bir de baktılar ki onlara da müşteriyi çok iyi, iyide satılıyor. Ekonomik olarak da çok kötü değil, orada açık görüldü. Gerçekten küçüklere de ihtiyaç var yani işte yeni evliler olsun bir tane çocuğu vardır buna benzer insanlara yönelik de konut ihtiyacının olduğu fark edildi. 1+1'ler, 2+1'ler tekrar geri döndü.”(M2).

“Şimdi kooperatif yönetiminin talepleri oluyordu mesela birde metre kare sınırlandırması vardı o zamanlar kredi çekmek için. 140 metre karenin üzerinde yapmayın diye. Kredi olayı vardı ya eskiden kooperatif onun üzerine çıktığında belli bir KDV'si vardı. Belli bir sınırlaması vardı. Ama kooperatif yönetimi isteği doğrultusunda yapılıyordu. 3+1 evlerdi.”(M3).

“Zaman içerisinde yani açıkçası lüks konusunda çok ciddi bir değişim yaşanıyor. Hem Diyarbakır'da hem ülkemizde korkunç derecede malzeme, pahalı malzeme tüketimi var şu anda. Şu ana kadar ki süreçte, metrekare bazında ciddi alanlar yapıldı. Yani 250-300

metrekareye kadar oluşan Daireler yapıldı. Dairelerde şu andaki ekonomik süreçle birlikte bu metrekareler gerilemeye başladı. Günümüze kadarki süreçte lüks tüketimi artışı ile yaşanan ciddi metrekare israfı şu anda geriye dönmeye başladı. metrekareler küçülecek hem lüks tüketim azalacak gibi geliyor.”(M5).

“... konutlarda 3+1’den 4+1’e geçildi.” (M8).

90’lı yıllarda genelde 3+1, 110-120 m² arası dairelerin yapılmakta olduğu belirtilmektedir. Hem parsellerin küçük olması, bu parsellerde daha fazla konut inşa edebilme ve kooperatif üyelerinin belli bir alan üzerinde aldığı kredi desteğine KDV farkının yansımaları, alanların sınırlı bir aralıkta kalmasının sebebi olarak işaret edilmektedir. Ancak “lüks tüketimin” 2000’li yıllarda artmasının konut alanlarının 200-300 m² aralığında büyümesine ve oda sayılarının 4+1-6+1 aralığında artmasına neden olduğu vurgulanmaktadır. Son yıllarda ise yaşanan ekonomik krizin etkisi ve çocuksuz ya da tek çocuklu ailelerin talepleri ile konut alanlarının küçülmeye başladığı ve 1+1-2+1 dairelerinde talep görerek sitelerde bulunan yapılar içerisine dahil edildiği de vurgulanmaktadır (M2, M3, M5, M8).

“Yani genel talep bu şekilde sonra o dönem için söylüyorum, işte bizim Diyarbakır’ın kültürü için söyleyeceğim en taziye evleri çok fazla yoktu işte bir taziye olur, nişan olur, evlerde yapılıyordu, odalar çok küçük sıkıntılıydı. İlk başta salonun büyütülmesi ile ilgili talepler gelmeye başladı.” (M2).

“Salon/oturma odası gibi büyük bir alana soba kurulur. Evin tümünü ısıtmak amacıyla tek bir şeyle bütün kapılar o salona açılırdı...”(M3).

Salon ve oturma odasının 90’lı yıllarda soba ile ısınmanın sağlanması sebebiyle mahal kapılarının açıldığı geniş ortak bir mekan olarak kurgulandığı, daha sonra kaloriferli ısıtma sisteminin yaygınlaşması ile beraber salonun kültürel ritüeller (taziye kabul, düğün, nişan vb.) için daha büyütülmesi ile ilgili taleplerin oluştuğu belirtilmektedir. (M2,M3).

“Birde o dönem... Mesela lavabo, banyo, mutfak hep aynı koridor da oluyordu. Mutfak daha çok yatak odaları kısmındaydı...”(M3).

“Mutfak, yaşam alanları kadının en fazla vakit geçirdiği yerlerde bu kez.”(M1).

“Sonra mutfaklarda ayrı bir yemek odası oluşturulmaya başladı ya da yemek bölümü diyelim.”(M2).

“Mutfaklar yaşam alanı haline döndü. Mutfakta hem yemek yapıldı hem de orada oturma odası gibi oturulacak bir alan oluşturuldu.”(M5).

“Plan aşamasında da farklılaşma oldu. Herkes mutfakta oturmaya başladı oturma odası, salon kimse oturmuyor, mutfak birden Amerikan tipi salona dönüştü. Mutfak herkesin misafirlerin bile ağırladığı mekâna dönüştü. Konutlarda salonun büyüklüğü değil mutfağın büyüklüğü önem taşıdı, herkes özel mutfak tasarlamaya başladı.” (M6).

Taleplerde olan bir diğer farklılaşma, mutfak olarak ifade edilmektedir. 90'larda gece holünde ve tesisat uygulamasında kolaylık sağlanması açısından ıslak hacimlerle aynı yerde çözümlenen mutfak 2000'li yıllarla beraber gündüz holünde kurgulanmıştır. Kadının en fazla zaman geçirdiği yaşam alanı olarak tanımlanan mutfağa hazırlama-pişirme eylemlerine ek fonksiyonlar yüklenmiştir. Önce ayrı bir yemek bölümü olarak oluşturulan mutfakta oturma alanının da çözümlenmeye başladığı ve “konutta salon yerine mutfak büyüklüğünün önem” kazanması ile yaygınlaştığı ifade edilmektedir. (M1,M2,M3,M5, M6).

“Duvarcılar gelip proje yapıyordu... Tesisatla ilgili problemi gidermek için bütün ıslak hacimleri toplanırdı...”(M3).

“Antrelere açtığımız tuvalet kapılarını gece holüne açtım. Eve gelince tuvalet kapılarını görmeyelime dönüştü olay. Şimdiki kullanıcıların en büyük sıkıntısı bence alaturka tuvaletlerinin fazlalığı. Mesela biz ilk tasarım yaptığımız zamanda alaturka tuvaletlere hem lavabo hem de abdest almak açısından kolaylık olsun diye kullanıcının inançlarından kaynaklı yani tuvalete gittiğiniz yerde abdest alamazsınız diye ikiye böldürüyorlardı, koca koca tuvaletler yaptırıyorlardı. Ama bu tuvaletler gittikçe minimize oldu, hatta evin gece holüne böyle açılacak bir noktaya geldi, çokta fark edilmeyecek çokta şey olmayacak alanlara geldi. Ebeveynlere duşlar tasarlayıp, çamaşır makinesini banyodan çıkardık yüklüklere, hamamlar ekledik. Böyle değişiklikler var hatırladığım bunlar.” (M8).

“Metrekare uygunsa kiler, ütü-çamaşır odası yapıldı...” (M5).

Taleplerde ıslak hacimlerle ilgili de değişim olduğu ifade edilmiştir. 90'lı yıllarda tesisatla ilgili problemlerin kolay giderilmesi için ıslak hacimlerin aynı yerde tasarlandığı ifade edilmektedir. Daha sonra mekanlar ayrılmıştır. Antre ile bağlantılı olarak ayrı planlanan wc mekanı, 2000'li yılların başında dini inançlar ve “konuta girişte görülmemesi/fark edilmemesi” isteğiyle mekanın gece holü ile bağlantılı olarak çift kapılı tasarlanmaya başlamış, dolayısıyla wc alanının büyüdüğü ifade edilmiştir. Daha sonra hole açılan wc alanı tekrar küçülmüştür. 2000'li yıllarda başlayan bir diğer değişim ebeveyn yatak odası birimlerine duş eklenmesidir. Kimi tasarımlarda banyolardan çamaşır makinesinin çıkarılarak “yükçük” içerisinde veya alan yeterli ise çamaşır-ütü odası gibi yeni bir mekan planlanarak çözümlendiği belirtilmektedir (M3,M5,M8).

“Bir sonraki aşamada Diyarbakır zaten çok sıcak memleket niye teraslarınız, balkonlarınız bu kadar küçük, işte bunu biraz daha büyütelim, en azından yaz aylarında işte teraslarda zaman geçirebiliriz. Sonra iki balkonun da büyük olması talep edilmeye başlandı.”(M2).

“Diyarbakır'da eskiden beri büyük büyük balkonlar isteniyor. Diyarbakır mimari geleneğine de uygun. Bu havada büyük balkon olmazsa olmaz zaten. Balkonları yazın yaşam alanı olarak

kullanıyoruz. Özellikler akşamları... Eskiden damların üstünde tahtlarda yaşanırdı vesaire şuanda balkonlara taşınmış o kültür.” (M5).

“Önceden balkon bir kulak gibi açık çıkmaydı, bir buçuk metre çıkıyordu. Dolayısıyla kullanıcı ne oturabiliyor ne yatabiliyordu. Şuanda bütün balkonlarda en lüks konutlarda bile balkon yatılıyor. Kullanıcı balkonda yatar çünkü sürekli damda yatmış zengin olduğu zamanda sur içinde. Kentin zenginleri de damda yatmanın keyfini yaşıyor...”(M6).

“Balkonlarda da değişim var. O Diyarbakır ikliminden ve kullanıcı taleplerinden kaynaklı. Yani bizde şey yani diyorum ya Diyarbakır sonuçta çokta ciddi göç almış bir yer. Birde bu planlamaya açılan alanlarda daha çok köyler vardı. Köylerde yavaş yavaş planlamanın içine dahil olmaya başladı kent merkezine dahil olmaya başladı ve oradaki diyelim ki arsa sahipleri bir şekilde de gelir anlamında kentin en iyi konumlarına gelmeye başladılar. Çünkü arsaları çok ciddi değer yaptı kendileri oralarda oturdular ama oturamadıkları zamanda kiralamaya başladılar. Ve ondan kaynaklıydı bence. İşte damda uyuma diye bir alışkanlıkları var buradaki coğrafyadaki insanların. Damda uyuma, balkonda uyuma diye talepleri var. Ve biz o yüzden o zamanlar cephe boyunca balkon yapamıyorduk. Cephenin üçte ikisini kullanabiliyorduk uzun uzun balkonlar yapardık. Şimdi o neye dönüştü şöyle söyleyeyim. Daha kısa kare, daha dikdörtgen, daha geniş hemen hemen oturma odasının bir parçası gibi ya da salonun bir parçası gibi ama daha geniş balkonlara dönüştü. Yani uzun uzun tren gibi böyle bir ellilik binanın üçte ikisini dolaşabilecek balkonlar yapıyorduk. Ve insanlar yani kullanıcılar onu yıkarken, temiz kullanmaya çalışırken de zorlanıyorlardı. İşte şimdi bu şeye dönüştü dediğim gibi kare, dikdörtgen hatta balkon camlarla kapanabilen. Ben hatta kendi evimde de öyle oturuyorum yaz, kış sigara içerken hem böyle daha ferah hem de böyle daha şey gerçekten. Misafirlerimde gelip balkonda oturuyor daha sıcak bir ortam oluşuyor. Evime gelen herkes ya gidip mutfakta oturuyor ya da balkonda oturuyorlar. Oturma odasına ya da salona sokamadım onları bir türlü... Birde şey yapıyor o balkonlarda insanlar. Kurutmalarını, salçalarını yapıyorlar. Ben mesela o kadar uzun balkonları neden o kadar uzun istiyorlar ama bakıyorsun ki insanlar kurutmalıklarını yapıyorlar, salçalarını yapıyorlar, halılarını orda yıkıyorlar yani böyle durumlarda var. İşte bu köyden kente olan süreçler.”(M8).

Balkon mekanı ile yaşanan değişim; alan artışı, form değişimi, sosyal ve kültürel alışkanlıkların devam ettirilmesi ile tanımlanmaktadır. Geleneksel konutlarda ve köylerde iklimsel şartlardan dolayı damlardaki tahtlarda uyuma alışkanlığının devam ettirilmesi, “kentin zenginlerinin damda yatma keyfini yaşama” isteği, kurutmalık ve salça gibi kışlık erzakların hazırlanması, halıların yıkanması gibi eylemlerin yer alması, misafir ağırlama ve aile içi sosyalleşme alanı olarak görülmesi balkonlara yönelik talepleri değiştirmiştir. Balkonlar 90’lı yıllarda cephe hattı boyunca çıkmalarla yapıldığından uzun ve dar mekanlar olarak tasarlanmıştır. Ancak 2000’li yıllarda balkona olan talepler, temizliğinin kolay olması ve daha kullanışlı olması açısından mekanlat daha geniş kare/dikdörtgen formda ve oda büyüklüğünde planlanmaya başlanmıştır. (M2, M5, M8, M6).

“...ebeveyn odası üzerinden bir değerlendirme başlandı. Oralara bağlantılar yapmaya başladılar. Yatak odaları eskiden daha çok sadece duş varken giyinme odalarının eklenmesi 2000’li yıllarla beraber...”(M1).

“150 m²’yi geçince çocuk odaları, yatak odaları büyümeye başladı. Sonra talep şöyle oldu: Ya çocuk odalarını iki çıkarabilir miyiz, kız çocuklarımızı ayrı yatıralım erkekleri ayrı yatıralım çünkü sıkıntı çıkıyor, kavga gürültü.”(M2).

“Çok basit örnek vereyim. Bir ebeveyn odasına bir duş olması yeterliydi. 2000’lerden sonra ebeveyn banyosunun yanına birde giyinme soyunma odası eklendi. Metrekare uygunsa kiler, ütü-çamaşır odası yapıldı.” (M5).

“Soyunma odası ve duş ve ebeveyninde soyunma odası, duşun olması önemli bir etken olmaya başladı.” (M6).

Metrekarelerin artmasıyla beraber mekan sayılarının artışı ve mekanlara bağlantılı ek birimlerin oluşumu söz konusudur. Yatak odaları ayrılmıştır. Farklı cinsiyetteki çocukların uyum problemlerinin giderilmesi için ayrı odalar talep edilmiştir. Ebeveyn yatak odasının bağlantıları artmıştır. Önce duş biriminin, daha giyinme odası biriminin eklenmesi önemli bir değişim olarak vurgulanmıştır. (M1, M2, M5, M6).

“İşverenin seni yönlendirdiği mantık neydi işverende beğeniye sunuyordu. Genelde ev kadınlarının talepleri doğrultusunda işveren projeleri şekillendiriyordu.”(M1).

“90’lı yıllarda böyle bir lüks tüketim çok istisna yerler de vardı. Lüks tüketim ürünleri bu son dönemde Türkiye’deki özellikle bu faizlerin düşük olup kredilerin kullanıldığı dönemlerde insanlar daha yüksek meblağlar da daire alabilecek pozisyona geldikleri zaman bu son 10 yılı kapsayan bir süreç. 2005’ten sonra özellikle başlayan bir süreç. O süreçinde sonu geldi.”(M5).

“2000’de başladığımızda daha yoğunlukta Bağlar bölgesi ve Yenışehir bölgesinde projeler yapıyorduk. Bağlar bölgesi birazda orta ve alt gelirliilerin oturma yerleriydi. Oralarda insanlar temel ihtiyaçları uyuma, yeme mekanları tasarlama yapıyorduk. Ebeveyn banyosu tasarlamıyorduk. Alıcının talebi de bu değildi. Çünkü yapacağı konutu ucuza mal etme derdi vardı. Yaptığımız tasarımlar çoğunlukta plan bazında kalıyordu cephe ile ilgili ek tasarıma giremiyorduk. Kayapınar’ın yeni yerleşim alanlarını yürürlüğe girmesiyle beraber işverende de algılar farklılaşma oldu. Çünkü insanlar yaşadıkları o şartlarda aynı şekilde taşımak istediler kente ve taleplerde bu doğrularda geldi. Nihayetinde bu bir kaygıdır arz – talep meselesi.”(M8).

90’lı yıllarda acil barınma ihtiyacı ile yapılan konutlarda sermaye sahibinin taleplere ile tasarıma yön verilirken, 2000’li yıllarda tüketim alışkanlıkları değişen konutun “lüks” olmasını talep eden kullanıcıların talepleri yön verdiği ifade edilmiştir. Ayrıca düşük faiz oranları ile verilen kredilerin de “lüks” konuta olan talebin üzerinde etkisi olduğu vurgulanmaktadır. Ancak Bağlar ve Yenışehir gibi orta ve alt gelir grubu için önemli olan

unsur konutun ekonomik olması olarak belirtilirken, özellikle 2005'ten sonra Kayapınar'da değişen kullanıcı ve işveren profili söz konusudur. (M1,M5,M8).

“Malzeme olan talepleri de değişti. Çünkü aynı büyüklükteki iki daireye gidiyorlar. Birinin fiyatı yüz lirayken, diğeri 150 lira aradaki fark niye diye sorduklarında hemen tabi malzeme kalitesi, işçi kalitesine fark ortaya çıkabiliyor. Bu konuda bilinçlendi insanlar. İnsanlar kaliteyi de talep ediyorlar artık. Mesela bir dönem müteahhit istediği gibi yapıyordu budur diyordu. Ama şimdi müteahhit önceden mimarisini çizdiriyor, iç mimarisini yapıyor, görsellerini hazırlıyor, dekorasyonu her şeyini birebir hazırlıyor. Kataloglarda basılıyor, bunlar üç boyutlu olarak müşterilerine arz ediyor. Kullanacağı malzemenin markalarına kadar her şeyi belirliyor, ben bunu size vereceğim diyor. İnsanlar da ne aldıklarını biliyorlar, böyle olunca sıkıntılar minimuma düşüyor.”(M2).

“Bununla birlikte insanlar teknoloji ve bilişim çağında olduğumuz için herkes her şeyi çok rahat ulaşabiliyor. İstanbul'daki gibi oturup bilgisayarında ya da cep telefonu da inceleyebiliyor ve 360 derece içinde gezebiliyorlar. İnsanların bu şekilde talep etmesi biz tasarımcıları iyi hem güçlendiriyor, hem geliştiriyor, çünkü sürekli bir talep var.”(M5).

“Müteahhit geliyor, eskiden sadece mimar getiriyordu ona proje veriyordu, şimdi müteahhit mimarin bürosunda oturuyor ve mimari yönlendirmeye başlıyor, çünkü onu takip eden müşterileri var. Markalaşma var daha özel şeyleri sevmeye başladılar.” (M6).

Süreç içerisinde malzeme çeşitliliğinin artması ve “bilinçlenen kullanıcıların”, “kaliteyi talep etmesi” ile müteahhit firmaların sunum ve pazarlama teknikleri değişmiş ve bir markalaşma olmuştur. Görsel sunum tekniklerinin gelişmesi ile farklı örneklerin sunulması ve ortaya çıkacak ürünün detaylı olarak üç boyutlu sunumu taleplerdeki değişim olarak ifade edilmektedir. (M2, M5, M6).

Soru 3.İmar çalışmaları, deprem yönetmeliği gibi yürürlükte olan çalışmalar ve değişimlerin konuta etkisi: “Çalıştığımız süre boyunca yasal düzenlemelerin konuta etkisinden bahsedebilir misiniz?”

“Yani tabii bu arada imar kanunu ve ilgili yönetmelikler devamlı değişiyor. Geçen gün bile değişti. Buradaki bütün etkenler yapı mantığına direk etki ediyor. Mesela yani emsal yoğunluklarını 1.20'lerde tutmaya başlayınca taban oturum oranları ister istemez yüzde 9'lara geldi. Büyük parseller oluşmaya başladı. Parsellerin büyümesiyle birlikte siteleşme mantığı gelişti.”(M1).

İmar kanunu ve ilgili yürürlükte olan mevzuatların yapı mantığını etkilediği ifade edilirken, Diyarbakır'da emsal oranlarının inşaat taban alanını etkilemesiyle parsellerin büyüdüğü ve site yapılaşması mantığının geliştiği belirtilmektedir. (M1).

“Şimdi 2001 Kayapınar belediyesinin revizyonundan sonra alfabetik yapı düzeninden normal A3 A5 A8 türünden ziyade daha yoğunluk yapı düzenine geçildi. Yoğunluk Yapı düzeninde ise yapıda oynamalar olmaya başladı yani siz artık yapı kütesinde, yani oluşturduğunuz

şekilde farklılaştırmaya gittiniz çünkü donatı alanı da artınca yapı mantığı oluşturmaya başladınız. Ve yarattığımız yeni modül şekil artık sadece kare veya dikdörtgen şekilden ziyade beğeniye göre yatırımcının da satabilmek kabiliyetini arttırabilecek şekilde tasarımlar değişmeye başladı. 2001 revizyon programından sonra biz daha fazla yoğunluk emsal dediğimiz yoğunluk çalışmaya başladık yoğunluk çalışınca bina ister istemez şekil değiştirdi form değiştirmeye başlıyor. O yaratılan forumda da siz yeni yeni arayışlara giriyorsunuz. Yapının metrekareleri büyümesi ile birlikte bu kez dışı da artık tasarlamaya başladı mimarlar. Binanın içi kadar binanın dış tasarımları da başladı...”(M1).

Benzer şekilde kentte başta Kayapınar ilçesinde yapılan 2001 imar planı revizyonundan sonra parselde donatı alanlarının oluşturulması ve yoğunluk yapı düzenine geçilmesi, parsel bazlı üretimin değişmesiyle beraber bina kütle ve cephelerinin de farklı formlarda geliştirilmesinin önünün açıldığı ve tasarımda önemli boyut kazandığı vurgulanmaktadır. (M1).

“Yani şöyle ifade edeyim eskiden diyelim ki mutfak ve salonu ön cepheye vermeye başlamışken bu değiştirilmeye başlandı arka taraflarda devasa kentsel boşluklar oluşmaya başladı yani parselin kendisinden kaynaklı emsal yoğunlukların çok çok düşük olmasından dolayı... proje içerisindeki yaşam alanlarını arka bahçe dediğimiz tarafa atmaya başladılar çünkü oradaki açıklık daha büyümeye başladı. Tabii bu arada da bu sefer 3 daire üzeri olan yapılar 2 daire üzeri olmaya başladı. 2 cephe yerine 3 cephe kullanılmaya başlandı. Yani Yapı artık 3 cepheden günışığı almaya başladı. Bu kez salonu öne atıyorsa oturma odasını arka yatıyordu tabi teras balkonları kaçınılmazdı biraz da iklimsel bir özellikten dolayı daha da büyümeye başladı.” (M1).

“2010’daki uygulamadan sonra diyelim ki biz emsal hesaplamaları yaparken mesela merdiven boşluklarımız emsal değerinden düşmediği için biz o alanları birazda hor kullanıyor oluyorduk galiba. Çok büyük tasarlıyorduk. 2010’du hemen hemen. Yapı denetimle beraber imar planları değişti. 2006 da idi o imar planı Havalandırma boşlukları düşerdi ama merdiven boşlukları düşmüyordu, asansörler düşüyordu. Ama biz oradaki farklılığı da şeye yansıtmaya başlattık hemen konut içinde bir takım değişiklikler yapmaya başladık.”(M8).

İmar uygulamaları cephe ve kütlede olduğu kadar mekan organizasyonu üzerinde de etkili olmuştur. Yapılar arası mesafelerin artmasıyla beraber bahçe düzenlemeleri oluşmuş, manzaraya yönelme kavramı değişmiştir. İklimsel özellikler dikkate alınarak yapılan üretimlerde 2 daire üzeri planlanan katlarda, konutların mekan organizasyonunda yüzeyi artan cephelere paralel olarak manzaraya ve iklime göre yönelme oluşmuş; salon, oturma odası ve balkonların ön ve arka cephelerinin kullanımına göre planda yerleştirildiği aktarılmıştır. (M1, M8).

“Yani şunu söyleyeyim size özellikle Körfez depremi ve deprem sonrası çıkan deprem yönetmeliği ciddi oranda statik açıdan yapıların kalitesini yükselttiğini söyleyebilirim.

Özellikle 2000 sonrası yapı kalitesinin sağlamlık açısından söylüyorum, çok daha iyi olduğunu söyleyebilirim.”(M2).

Yaşanan depremlerden sonra çıkan ve güncellenen deprem yönetmeliklerinin 2000 yılı sonrası yapılan yapılarda statik açıdan kaliteyi arttırdığı ifade edilmektedir. (M2).

“90’ların sonundan itibaren projelerin kontrolünde en başta mühendisler odasının çok büyük katkısı var. En ufak bir hata kesinlikle geri gider. Mimarlar Odası da aynı şekilde imara ve dokuya uygunluk bağlamında ciddi denetimleri vardır. Denetimleri birde şantiye de uygulama aşamasında vardır. Hatta biraz daha ileri gittiler. İyi ki ileri gittiler. Beton numuneleri almaya başladılar. Laboratuvarlar kurdular. Eğer olumsuz bir şey varsa hemen müdahale ediyor ilgili fenni mesulleri uyarıyor. Her inşaatta istediği kadar inşaat mühendisi çalışmaz. Metre kare limiti vardı. 10 binadan fazla kontrol yapamaz.”(M3).

“Belediyelerin bir dönemi iyi takip ettiler, projenin imara uygunluğunu... İmardaki hakkı 20 metre ise uygulama da bunu 21’e çıkarabiliyordular. İç kısımlarda büyük bacalar bırakabiliyorlar havalandırma bacası olan proje de gösterip sonra kapatabiliyordular ama bu denetimlerin artmasıyla bu tip şeylerin önüne geçildi.”(M2).

Bir diğer hususta belediyelerin ve meslek odalarının denetimlerinin tam uygulanması ve teknik olarak laboratuvar imkanlarının planlama ve uygulama aşamasında mevzuata uygun olmayan yapılaşmaların önüne geçişte etkili olduğu ifade edilmektedir. (M3,M2).

Soru 4.Tasarımdan uygulamaya geçişte karşılaşılan sorunlar: “Konut tasarımı ve konut üretimi sürecinde karşılaştığınız zorluklar nelerdir?”

“Yani şimdi bir süreci baştan... Konut tasarlarken arıyorsunuz kağıt kalemi, bir şey yapacaksınız da bunun birinci şartı siz müşteriyi yani size müşteri olarak gelecek girişimciyi beğendirme mantığıdır. Tabii ki burada da kalifiyeli mimarı arayacağız da kalifiye işvereni de bulmamız lazım. Yani hakikaten ne aradığını bilen ne istediğini bilen bir üretici mantığını da oluşması gerekiyor. Orda da ciddi problemler var. Maalesef şapkayı kafasına geçiren kişi müteahhit oluyor. İster istemez hem kentsel silüete etki ediyor hem sizin yaptığımız tasarıma direk bir etkisi oluyor.”(M1).

“Onun dışında tabii şu var; müşteri konumundaki müteahhitlerimizi ikna etmekte zorluk çekiyoruz. Müteahhitlerin talepleri çoğu zaman bizi sıkıntıya sokuyor, çünkü teknik olarak anlatmakta zorluk çekiyoruz ve bu onların talepleri ki bazen o yanlış taleplerde bulunabiliyorlar. 10 metre cephesi olan bir arsa da ben iki dairemin de yolu görmesini istiyorum gibi talepleri biraz işi zora sokuyor.”(M2).

“Müşteriyi çok iyi anlamamız lazım. Bazen bir şeyler anlatıyor, anladığımızı zannediyoruz ama kağıda döktüğümüz zaman öyle olmadığını söylüyor, onunla ilgili sıkıntılar yaşadık. Uygulama safhasında da maalesef bütün müteahhitler özellikle taşeronlar baskısıyla projeye de müdahale etmek istiyorlar genelde...”(M5).

Konut tasarımı sürecinde genelde işverenle ilgili zorluk yaşandığı ifade edilmektedir. Teknik olarak ifade edilirken, betimleyememe/karşı algılamada sorunlar, taşeronların

müdahalesi, “ne istediği bilememe”-taleplerin tam olarak ifade edilememesi ve iletişimle ilgili sorunlar olarak aktarılmıştır. (M1, M2, M5).

“Artı yani şimdi biz imar planlarını yaparken maalesef iklimsel şartları şuna buna kağıt üzerinde bakabiliyoruz ama maalesef projeyi oluştururken pek bakmıyoruz, yani ben bugün söylemek isterim işte güneşlenme açısı, rüzgar yönü, sokak dokusu şu bu demek isterdim ama maalesef ilgili mevzuat hükümleri size bunu bu şans vermiyor. Siz parsel ada düzenlemesi yapıyorsunuz, parseli şekillendiriyorsunuz imar planında siz yöresel şartlara hiç bakmadan sadece mülkiyete bakarak mülkiyet üzerine planlamayı yaptığınız zaman istediğiniz açılmayı, rüzgar yönünü... şimdi Diyarbakır'a çok eski planlara baktığınız zaman hakim rüzgar yönünü derler ya Karacadağ'dan rüzgar eser içeriye doğru... şimdi siz o rüzgar kavramını kentin tüm dokularının koyamıyorsunuz. Hatta bazen koca koca binalar yerleştirip o rüzgarı kesiyorsunuz. Kestiğiniz içinde parsel adaları bizim iklimsel mantığa uyumuyor...”(M1).

“En büyük sıkıntılarımız imar durumları... Bizim mimarlık mesleği olarak edindiğimiz tecrübe ve bilgi birikimlerimizi tam istediğimiz gibi yansıtmamıza olanak vermiyor, imar durumları. Parsel büyüklükleri, yönlendirmeler, yol aksları bunların hepsi yani birçoğu zaman sınırlandırıyor en büyük sıkıntıların başında bu geliyor.”(M2).

İmar planlamaları ve mevzuatın, parsel büyüklükleri ve şekillerinin yapı tasarımını sınırlandırdığı, yönlendirme, yol aksları, rüzgar yönü ve sokak gibi faktörlerin yeterince dikkate alınmadan üst ölçekte planlama yapıldığı buna bağlı teknik bilgi ve tecrübelerin tasarıma aktarılırken kısıtlandığı belirtilmektedir. (M2).

“Bölgesel olarak biz konutu tüketim amaçlı kullanıyoruz. 3 sene aynı evde oturunca siz halen aynı evde mi oturuyorsunuz gibi şeylerle karşılaşıyoruz. Konut fonksiyonları doğru çözümler tasarımı çok yansımadı ancak Diyarbakır konut üretimi için çok uygun istediğiniz şekilde düz, oval eğimli çözümler yapılabilir. Dikey yapılaşma oldukça fazla.. Çok basit bir mesleki algı ile şöyle bir şey söyleyeyim. Bağlar müteahhiti ve Bağlar kullanıcıları aslında hiçbir zaman zorlamadı beni tasarım anlamında ve çok dürüstçe söylüyorum. Kayapınar müteahhitleri zorladılar bizi aslında zorlarken bizi geliştirdiler. Bir müteahhitim vardı 6 ayrı tasarım yaptım ona önüne koydum ve birde tek tek renkli çıktılara A3'lere almışız ve adam bize biraz daha çalışın deyip gitti. Mesela ben o adama dedim ki bu adama iş yapmam ama sonrasında düşündüğüm zaman aslında adam bizi zorlamıştı. O tabii iki bölgenin kullanıcılarının istekleri yüzündendi.”(M8).

“proje aşamasında taslak yapılır. vatandaş gelir hayır bu bana göre değil işte bunun yerine şunu istiyorum şunu değiştirin diye sürekli etütler tekrarlandıktan sonra kesinleşir ve çoğunlukla artık her farklı bölgede oturanlar farklı taleplerle karşılaşırız. Sosyal kültürel bağlamda Ofis biraz daha farklıydı üst tabakaydı. Ancak şehitlik huzurevleri ve bağlar bunlar birbirine daha yakın. Bunu daha çok göç alan yerlerde binaların yıkılıp yada üzerlerine çıkılıp, yerine 8/9 katlı imara uygun olmayan yapılaşmalar... Ofis yani biraz daha yerli halka tercih ettiği elit yerlerde ise farklı kentlerde yaşanan organizma gibi doğaya ayak uydurmaya çalışıyor ve kendini

yeniliyor. Örneğin eskiden Melih Ahmet için Diyarbakır'ın en değerli bölgesiydi. Daha sonra ofis gaziler daha sonra Diclekent ve 75 sürekli burada sosyoekonomik durumu ilerledikçe hemen değişim başlıyor yeni dışarıdan göç edenler direk sosyoekonomik, kültürel en düşük bölgelere özellikle Suriçi daha sonra Bağlar'a geçiş başlıyor. Taleplerde değişiyor..."(M3).

Konutun tüketim nesnesi haline gelmesiyle beraber, kullanıcı beklentilerini değişmesi ve sermaye sahiplerinin/uygulayıcıların imaj ve farklılık arayışları ve beklentileri konut tasarımında karşılaşılan zorluklardan biri olarak ifade edilmektedir. Semtlere göre kullanıcı taleplerinin farklılaşması; 90'larda Yenişehir'e bağlı Ofis semtinin üst tabaka olması ve Bağlar'ın göç edenlerin yerleşim alanı olması, daha sonra sosyoekonomik durumu iyi olanların Kayapınar bölgesini tercih etmesi ile açıklanmaktadır. (M8, M3).

Soru 5. Deneyim kazanılan çalışmaların dağılımını belirleme: "Genellikle hangi semtlerde proje çalışmaları yaptınız?"

"Ben Bağlar'dan başladım. Huzur evlerinde var. Onun dışındaki bütün projelerim Kayapınar, 75 civarı ve Yenişehir Belediyesi tarafından düşen kısım da var, Seyrantepe'nin hemen altında TOKI civarında var birkaç proje. 94'te Cemiloğlu Caddesi'nde bir projemiz oldu. Göçmenler Caddesi'nde bir projemiz oldu, ondan sonra zaten şeye kaydı bu cezaevi bölgesine kaydı şehir. Yeni hal civarına çizdim bir kaç proje."(M2).

"Genelde Gaziler, sonrasında Kayapınar".(M3).

"2000'lerde ilk başladığımız zaman daha çok Bağlar'da yaptık projeleri sonrasında Yenişehir ve Diclekent böyle devam etti ama yakın zamanda 2013,2014,2015'tede Bağlar'ın yeni açılan yerlerinde çok ciddi işler yaptık büyük projeler yaptık. Kentsel dönüşüm oldu Yenişehir'de. Kentsel dönüşümle birlikte diyelim ki işte Kasaplar'da yaptığımız kütüphanenin karşısına yaptığımız binalar var kentsel dönüşümle hepsi yıkıldı yerine yeni konutlar tasarladık."(M8).

Yapılan görüşmelerde çalışma yürütülen semtler genelde Kayapınar, Yenişehir ve Bağlar'ın çeperleri olarak tespit edilmiştir. Ruhsatsız yapılaşan bölgeler de hizmet verilmediği görülmüştür.

Soru 6. Yapılan çalışmalarda; kullanıcı talepleri, plan düzleminde farklılıklar, ayrımların olduğu süreçler ve nedenler: "Tasarladığınız ve uyguladığınız çalışmaları değerlendirirseniz gerekirse Diyarbakır kentinin gelişmesine göre kuvvetli farklılaşmalar nelerdir açıklar mısınız?"

"90'lı yılların sonuna doğru binalar intihar ediyor... çoğu binalar o dönemde üretilen konutlar hiç bir mimarin, mühendisin imzası olmadan kalıpcıların rastgele yaptığı, çoğu odaların güneş görmediği mekanlar. ...ve o mekandan kaynaklı bir sürü kadın intiharları olduğunu da bilmek lazım, çünkü mutfak, yatak odası hepsi küçük küçük bir havalandırma boşluğuna bakıyordu ve orada yaşam sürdürüyordu kadın. Özgürlüğüne düşkün, köyde dağ bayır her tarafı açık olan bir

yerden gelen insanlar oralar yerleştğinde psikolojik olarak çok ciddi travmaların yaşandığı, sokağa çıkamaz olan kadının intihara karıştığı da görülür. Birde yetersiz kamusal alanlar...”(M6).

“Göçlerle beraber daha fazla inşaat yapılmaya başlandı. Şimdi söyle diyebilirim yapı tip projesi 1980'lere kadar yığma yapıldı çok katlı; 6 -7 veya 8 katlı yığma yapıldı. Suriçi zaten yığma yapıldı. Bağlarda benzer şekilde... Bağların merkezi Dörtüol, Şehitlik ve aralarındaki semtlerde de çok katlı yığma binalar yapıldı. Çok olağan yapı teknolojisi olarak akla o gelirdi... O yapı politikası anlamında yığma yapı bir çeşit moda... Daha sonra önemli aşamalardan bahsedeyim mesela karkas yapı sisteminde ise tekil temeller... 6 katlı 5 katlı imarda 5 metre caddeden çekme 3 metre komşudan çekme normal standart imar uygulaması vardı... Tekil temellerin dizaynı çok fazla zor değildi... Karkas sistemi hep bu şekildeydi. Zemin homojen değil bunun farkına vardık daha sonra ise artık bir kültür oluştu.” (M3).

“Diyarbakır'da. 90'larda çok ciddi bir tekel vardı. Parseller belliydi, projeyi çizenler belliydi. Projelerimiz çoğunlukla 3+1'di.”(M2).

80'li-90'lı yıllarda göç ve parsele göre şekillenen, fiziksel ve psiko-sosyal gereksinimleri karşılayamayan “intihara meyilli kadınların intihar eden binaları” olarak tanımlanan bir yapılaşma tarif edilmektedir. Yapım teknolojilerinin kısıtlı olduğu, genelde yığma yapım sistemi ile inşa edilmiş 6-8 katlı binaların, 3+1 daireler şeklinde tasarlandığı belirtilmekte ve bu dönemin mühendislik hizmetlerinin tekelleştiği yapılaşmanın ve yetersiz kamusal alanların olduğu bir kent tasvir edilmektedir. (M2,M3,M6).

“Kayapınar bölgesinin özellikle imar durumu emsale dönmesinden sonra gerçekten Diyarbakır'a göre biraz daha projelerin farklılaşması, insanların konfor seviyesini yükseltecek tasarım örneklerinin ortaya çıkması, insanların bunu görmesi ve bunu talep etmeye başlaması bence en önemli dönüm noktalarının başında geliyor. Tabii ekonomik seviye yükseldi insanların bakış açıları o açıdan biraz daha imkanları da gelişti, onunda etkisi var 2004'lerden sonra blok sayısı ile ilgili mesela bir dönem site mantığı gelişti zaten Diyarbakır'da. Güvenlik gerekçesiyle özellikle çocuklarımız rahat aşağı inip oynayabilsin gibi sebepler. Site mantığı geliştikten sonra ise sitenin güvenliği ekstra bir maliyet oluyor. Kapıcılar da var bundan dolayı insanlar işte büyük siteleri tercih ettiler. Büyük sitelere geçince şöyle sıkıntılar yaşandı. Sayı fazla olunca yine dediğim gibi doku uyumsuzlukları da oldu. Konut sayıları çok fazla olmaya başladı bundan dolayı insanlar hadi bakalım çok fazla büyük site olmasın biraz küçülsün dediler ve çok küçülünce de dediğim gibi maliyet yükseliyor büyüyünce o. Şuan insanların genel olarak talepleri 80-90 konutluk siteler. Konutları tasarımıyla ilgili şuan geniş bir yelpaze var. 6+1 de var, 4+1 de.”(M2).

“Katlarımız yükseldi, blok sayılarımız arttı site tarzı bir yaşam oluştu... zemin artı 15 16 katlı binalar yapıyoruz, oldukça kalabalık birimler...büyük alanlar...siteleşme olduğu için artan donatı alanları...”(M5).

“Marmara Depremiyle beraber kontrol mekanizması biraz daha görünür olmaya başladı. birden mimar büroları da çoğalmaya başladı 2002’de 60 büroya ulaşmıştı. 2004’ten sonra bir dönüm noktası oldu. Mesela bir kere yapı üretimi - arsa sahipleri davranışları değişti ve planlamayla beraber ve yeni şeyler görmesi ile beraber işte konutu satın alan tüketicilerin kabulleri değişti. ...şu çok önemliydi iklim meselesi 4 daire üzeri gitmemeye başladı. İlginç etkiler oluyor, biz yapamadığımız da bazen tüketici, bizden daha önde olabiliyordu.” (M6).

“Şöyle söyleyebilirim 2004 – 2005 kırılma noktasıdır. Özellikle 2001-2002 krizini atlattıktan sonra bir süreç daha oldu bir toparlanma süreci oldu ama 2004-2005 kırılma noktasıdır. Planlamaya açılan alanlarla ilgilidir diyebilirim. Belediyenin uygulamalarıydı. Aslında belediye planlamaları açarken de çok dikkatli davrandı. Bütün bölgeleri hemen açmadı etap etap ilk yaptıkları yanlışlardan ders alarak bir yol izlemeye başladılar ve güzel sonuçlar çıkmaya başladı. Bilinçlenme de bu dönemlerde başladı. Tabi son imar çalışmasından sonra güvenli değil yüksek güvenli siteler yapıldı en çok. Çünkü duvarı yapıyoruz duvarın üzerine, tel örgü yapıyoruz onun üzerine dikenli tel, jiletli tel koyuyoruz yetmiyor güvenlik kameraları ile donatıyoruz...”(M8).

90’lı yıllardan sonra yapılan imar çalışmasıyla kentin çehresinin değiştiği, kentsel gelişimde ve konut yapılaşmasında kırılma noktasının 2004-2005 yıllarının olduğu belirtilmektedir. Bu dönemin başlamasıyla beraber “yüksek güvenli (bahçe duvarları ve jiletli telleri ile) sitelerin” yaygınlaştığı, kullanıcıların yeni taleplerinin, mimarlık ofislerinin arttığı, denetimlerin artması dolayısıyla mühendislik hizmetlerinin alınması ile sağlıklı bir yapılaşmanın ortaya çıktığı vurgulanmaktadır. Bununla beraber katların yükselmesi, büyük kamusal alanların ve konutların oluşumunun tasarım ve uygulamaları değiştirdiği ifade edilmektedir. (M2, M5, M6, M8).

Soru 7.Yapı sahipliği ve uygulayıcı türünü belirleme, farklılaşmaları tespit etme: “Tasarladığımız binaların uygulayıcıları genellikle kimlerdi, dönemlere göre farklılaşmalar oldu mu?”

“90’lardan 2005’lere kadar kooperatifçilik vardı. parsellerin büyümesi, arsa paylarının artmasıyla kooperatifçilik gittikçe yap-satçılığa dönmeye başladı. Mal sahipleri de kooperatiflere arsalarını vermemeye başladılar.”(M1).

“İlk başlarda (1994) özellikle kooperatifler çok fazlaydı. O dönem çok fazla güçlü müteahhitler yoktu.”(M2).

“Genelde müteahhit firmalarla çalıştık.”(M5).

“Biz 2000’li yıllarda başladığımız vakit kooperatifler daha ağırlıktaydı daha çok bunu çok iyi hatırlıyorum ama onlarında şöyle bir handikapları vardı. Onların süreçli daha çok uzun sürüyordu normal bir konutu 2 ya da bilemedin 3 yıl sürüyorsa onların biraz daha uzun 4 yada 5 yılı buluyordu. Ve özellikle kooperatif üyeleri başladıkları binaları bitiremiyorlardı. Dolayısıyla tekilde tek blok olsa yap sat yapan müteahhitler çok daha kolay satış yapmaya

başladılar. Çünkü çok daha kısa sürede bitiriyorlardı ve daha güvenilir bulunuyorlardı. O zamanlar kullanıcılar daire henüz tasarlanmış arsa üzerine daha hiçbir kazı bile yapılmadan daire satın alamıyorlardı. Bir dönem sonra o güven demek ki gittikçe yerleşti. daha sonra orta ölçekli firmalara kaydı bu durum ama öteye yandan tek blokla başlayıp yedi bloğa kadar çıkabilen firmalarda oldu ve bu firma sahiplerinin çoğu ya kalıpcıdır ya duvarcıdır ya demircidir ya malzeme satan ya elektrikçidir yada tesisatçıdır ve bu insanlar bu markaları oluşturdular. Ve bu adamlar gittikçe akıllılaştılar hem markalaşıp hem de kendi çocuklarını mühendis, mimar yapmaya başladılar..”(M8).

1990-2005 yılları arasında genelde kooperatifler ve yapsatçı müteahhitlerle yürütülen uygulamaların, 2005 sonrası taşeronluktan orta ölçekli firmalara geçen müteahhitler ile yürütüldüğü ifade edilmektedir. Bu durumun değişkenlik göstermesinde parsellerin büyümesi, kooperatiflerin yapım sürelerinin uzaması ile zayıflaması, ekonomik sebepler ve güven hissinin artması ile markalaşmanın olması etkili olmuştur. (M1, M2, M5, M8).

Soru 8.Mühendislik hizmetlerinin yaygınlığı hakkında bilgi edinme: “Çalışmaya başladığımız dönemde yaklaşık kaç mimarlık bürosu vardı? Sayısal olarak nasıl bir artış gösterdi?”

“2000’lerde 12’ydi... Fakat üreten sayısı 7-8 taneydi. ben o süreçte mimarlar odasında olduğum için net sayı verebiliyorum. Sonraki süreçlerde 4 4 3 uygulaması başladı. Yine yasal mevzuattan kaynaklı 2000 yılı itibari ile 30000 metrekare çalışma sınırı getirildi. Bununla birlikte büro sayısı arttı. Sadece TUS üzerine bürolar oluşmaya başladı. Bu şekilde sayı 60'a kadar çıktı. Diyarbakır'da ortalama yıllık bazda 650.000 ile 1.000.000 metrekare arasında inşaat üretiliyordu. O dönemde bile aktif çalışan sayı 15-20 civarındaydı..”(M1).

“95’ten sonra Büro tescil belgesi olan 30-40 tane vardı ama aktif çalışan bir o sayı çok fazla yoktu. yani şimdi şunu size söyleyeyim. İş yapan büro sayısı 5-10’u geçmezdi.”(M2).

“80’li yıllarda 4 5 tane firma vardı. İnşaat firması Mimarlık Mühendislik de ayrı değildi. İnşaat Mühendisi hem mimarlık hem mühendislik yapıyordu. Mimar çok azdı. Benim bildiğim o zaman bir iki kişi vardı mimar.3 4 tane de mühendis vardı. Kamuda çalışan mimar arkadaşlarımız çoğunlukla part-time çalışan vardı. Dışarda da çalışan vardı.”(M3).

“İlk başladığımızda büro tescili alan büro sayısı zannedersen 30 civarındaydı.”(M5).

“10-12 mimarlık bürosu vardı. 2004’ten sonra 60’a çıktı.”(M6).

“Şöyle bir şey var ben mimarlar odasında biz çalışan üyeler rekabetin artması için ve yeni açılan bürolara destek olmak amaçlı bir sistem kurdular havuz sistemi oradan çıkan rakamları hemen hemen hatırlayabilirim. Ben 2000 de başladığımda en fazla 10 tane büro vardık ya da yoktuk sayımız çok azdı çünkü hala kalıpcılara, demircilere proje yaptırılan bir dönemden geçiyorduk ama sonrasında bizim burada kurduğumuz o havuz sistemi sayesinde ve bu sistem yaptığımız işlemin çoğu asgari ücret tarifesine göre fiyatlandırılıyordu ama biz piyasada o fiyatlara karşılık olan parayı almakta güçlük çekiyorduk dolayısıyla biz o fiyatlar üzerinden asgari ücret tarifesi üzerinden miktarı işte %30 diyelim ki proje bedelini 1000 tl diye kabul

edelim işte bunun %20 si 30 tl havuz sistemi dediğimiz havuza yatırıyoruz ve sistem kaç proje yapmışsanız sistem her ayın sonunda Mimarlık bürosu olan arkadaşlar arasında tekrar pay ediliyordu ve bu bizim müteahhitten hiçbir zaman alamadığımız bir paraydı dolayısıyla biz o parayı dağıtıldığı zaman hem yine olan arkadaşlar destek almış oluyordu, bürolar ayakta olmaya çalışıyordu. Ve havuz sistemi ile birlikte büro sayısı artmaya başladı gittikçe arttı ve maalesef bunu kötüye kullanan arkadaşlarımızda oldu. 60'lara çıkan büro sayısı biz bu sisteme hani artık sistem işlemiyor sistem tıkanı deyince ortadan kaldırınca deyip pat diye düşmeye başladılar ve bu şekilde 60'lardan 35'lere kadar düştük ve 35'lere düştüğümüz zamanda en çok iş yapan büro sayısı 10 ya da 15'ti."(M8).

80'li yıllarda 3-4 olarak hizmet veren büro sayısının, 95'ten sonra 30-40, 2000'lerden sonra 60 ve üzeri olduğu ortaya çıkmaktadır. Ancak aktif çalışan büro sayısının 90'lı yıllarda 10-12, 2000'li yıllarda 35 (en fazla çalışan 15 büro) olduğu ifade edilmiştir. (M1, M2, M3, M5, M6, M8).

III. gruba yöneltilen görüşme soruları, özet aktarımlar ve değerlendirmeler:

Soru 1. Faaliyet göstermeye başladığınız yıllarda inşaat firmalarının sayıları hakkında neler söyleyebilirsiniz?

"80'lerin sonunda 90'ların başında. 80'lerin ortasından itibaren yapı kooperatifleri ciddi bir ivme kazandırdı. Yapı kooperatifleri birliği oluşturuldu. Epey yayıldı. Yaklaşık 10 yıl falan sürdü. Tabi tercih edenlerin önemli kısmı yerlilerden; Küçük esnaf, işçi, memur... Hatta şöyle diyeyim o dönem popüler deyim vardı orta direk...Özal dönemini kapsıyordu. Küçük ölçekli firmalar da vardı. Tabi 7 katlı 8 katlı binayı vatandaş kendisi yapamaz. Müteahhit diye çıkan insanlar vardı. Manavdan tut aklına gelebilecek herkes müteahhitlik yapabiliyordu... 80'lerin ortasına doğru emlak bankası vardı. Emlak bankası kredi veriyordu. Konut kredisi veriyordu. Kooperatif üyeleri adına veriyordu. Kendi üyeleri adına dolayısıyla üyesinin biraz parası vardı birazda kredi çekiyordu ve krediye borçlanıyordu..."(M3).

"Mühendislik sektörü yıllara bağlı olarak değişti. O yıllarda 5-6 firma vardı. Mühendislik firmaları taahhüt işlerinde Diyarbakır genelinde olan ortalama 20 civarındaydı."(M4).

1985-1995 yılları aralığında kooperatiflerin orta sınıf tarafından talep görecce yaygınlaştığı, verilen kredi desteklerinin ivme kazanmasında etkili olduğu belirtilmiştir. Bu dönem diğer bir üretim biçimi olan yapsatçılığın yoğunluk kazandığı ancak kurumsallaşan firma sayısının 5-6 olduğu ve orta ölçekli firma sayılarının 2000'den sonra artışa geçtiği, taşeronluk ya da sermaye ile yapılan üretimlerde orta ölçekli firmalara geçişin bu yıllarda olduğu aktarılmıştır. (M3,M4).

Soru 2. Genellikle hangi bölgelerde inşaat uygulamaları yaptınız?

"İlk başta şehitlik...sonraları Diclekent, Kayapınar"(M3).

"Diyarbakır'ın her yerinde. Kayapınar da Bağlarda. Yoğunluklu olarak Bağcılar kısmında..."(M4).

“Genelde Bağlar eski ve yeni...Yenişehir ve Kayapınar’da vardı.”(M7).

Yapılan görüşmelerde 90’lı yıllarda Bağlar’ın çeperlerinde, 2000’lerden bu yana ise gelişim bölgelerinde uygulama yapıldığı ifade edilmiştir.

Soru 3.Çalıştığınız dönem boyunca yoğunluğunuz hakkında neler anlatabilirsiniz, ne tür değişimleri ne zaman yaşadınız?

“İmar affi bir defa çıktı Özal döneminde 85’de çıktı 90’lı yıllara kadar devam etti. Cezaevi mahallesi, Beş Nisan mahallesi, havaalanı yolunda Yeniköy, Alıpınar vardı gecekondular alanları... Biz gecekondular gibi kaçak yapılara ruhsat çıkarıyorduk. 2 katlı binalarda vaziyetlerini yapıyorduk. Göçle gelenler vardı konut yapımı artmıştı. Halihazırda yeni inşaatlar yapıyordum. Şehitlik ve gaziler tarafında... İmarla beraber Kayapınar bölgesinde çalıştık.”(M3).

“Örneğin 94-2005 arasında daha yoğunluk ya da söyle değişimler yaşadık yoğunluğumuz değişti. 94 le 98 arası aktifti 2002-2005 arası aktifti. 2007’den sonraki günümüze gelen süreçte işleri eski işler yok. Daha çok ekonomik sebepler...”(M4).

“Ortalama 3 senede bir kriz yaşıyoruz. Bu kriz 2-3 sene götürür etkisini sürdürüyor ama sonuçta bir sıkışma yaşıyoruz. Sonrasında işler düzeldiğinde o kriz ile geçen senelerin açığını kapatıyoruz genelde. Bir denge var piyasada ama dönemsel olarak dersiniz işte mesele 2001 krizi büyük tufandı. Şu andaki kriz benzer bir kriz. Burada biliyorsunuz bir hendek olayları yaşandı o zaman ciddi mi bir kriz dönemi yaşandı.”(M5).

“Başladığımız dönem çok yoğunluk 2-3 yıl öncesine kadar. Şu anda ekonomik krizden dolayı çok kötü hiç satış yok...”(M7).

Kent genelinde uygulama faaliyetleri ekonomik krizler, imar planları ve imar affi uygulamasına göre değişkenlik göstermektedir. 1985-1990 arasında yapılan imar affi ile mevcut yapıların resmiyet kazanmasına yönelik ruhsat işlemleri bu dönem firmalara yoğunluk kazandırmıştır. 1994-2005 aralığında ise göçün getirdiği nüfusun konut ihtiyacı inşaat sektörüne ivme kazandırmıştır. 2005 sonrasında ise imara açılan alanlar ve alım gücünün artışı yoğunluğun yaşanma sebebidir. Ancak 2015’ten sonra yaşanan ekonomik krizin, uygulamaların büyük oranda yoğunluklarının azalmasına neden olduğu aktarılmıştır. (M3,M4,M5,M7).

Soru 4.Uygulayıcıların dağılımı: “Çalıştığınız dönemlerde genel olarak hangi tür (özel girişim/kooperatif/inşaat firmaları) uygulayıcılar faaliyet göstermekteydi?”

“1980’lerin sonunda 1990’larda yoğunluklu olarak kooperatiflerdi ve ilk imara açılan yerler gazilerdi zaten Cezaevi bölgesi vardı orada yoğunluk...2 katlı bahçeli evler ve gecekondular tarzında yapıların tümü 90’ların yoğun göç döneminde yıkıldı. Onların yerine 8 katlı 10 katlı binalar dikildi. Bunların neredeyse tamamı 90’lar döneminde kaçak olarak inşa edildi. Belki 90’dan sonra 98’e kadar.”(M3).

“Diyarbakır geneli eskiden beri yapsat olarak yoğunlaşmıştı. kooperatif her zaman azdı. Yalnız Diyarbakır genelinde yapsat sektöründe imar mevzuatında yanlış bize göre yanlış

değerlendirmesi ve planlamasından kaynaklı olarak şehrin gelişimi istenilen tarzda olmadı. Bunun sebebi de söyle şimdi büyük arazilerin büyük yapıların yapılması mevzudur. Yapsat sektörde bu yapılaşma modeli mali ve ekonomik gücü yüksek olmayan kişilerin sektör içerisinde çalışmasını engelliyor bu bir ikinci olarak da yapsat sektör içerisinde bulunanlar yapsattan daha çok sat yap modeliyle çalıştıkları için kaynaklanıyor. ... benim 94 le 2002 arasında gördüğüm yüz yapının %50 sinde kooperatif var ise 2002 den sonraki gördüğümüz 100 yapının ancak 10-13'ünde vardır.”(M4).

“Kooperatifler yoğundu. Yoğun olduğu yerler genelde nevroz alanı ve TOKİ bölgesi... Yapsat üretimi de yoğundu. Şöyle söyleyeyim o zamanın para birimiyle cebinde 3-4 milyonu olan herkes müteahhit oldu ya da inşaat sektöründe bir şekilde çalışmış çoğu kişi. Taşeronlar, ustalar vs... 5 Nisan krizi yaşandıktan sonra müteahhitlerin çoğu kaçtı ya da iflas etti. İnşaatlar yarım kaldı...”(M7).

Kentin ruhsatlı ve kontrolsüz gelişen bölgelerinde üretilen konutların uygulayıcıları farklılık göstermektedir. 1985-2002 yılları arasında ruhsatlı konut üretiminin ağırlıklı olarak kooperatifler aracılığı ile yapıldığı, bununla beraber 90'lı yıllarda yapsat/satyapçılığın önemli paya sahip olduğu, yine aynı dönemde özellik yoğun göç alan Bağlar ilçesinde kontrolsüz yapıların bireysel veya yapsatçı üretimle yapıldığı belirtilmektedir. Planlama çalışmaları ile beraber kurumsallaşan firmalarla yapsatçılığın öne çıktığı ve yeni gelişim bölgelerinde konut üretiminin inşaat firmalarıyla yoğunluk kazandığı aktarılmaktadır. 1994 yıllarından itibaren TOKİ uygulamaları kentteki bir diğer konut üretim biçimi olmuştur. (M3, M4, M7).

Soru 5. İnşa sektöründe karşılaştığınız zorluklardan bahsedebilir misiniz?

“1980'lerde yapım zorlukları vardı. Şu andaki gibi hazır beton olayı yok. Kalıp olayı böyle malzeme olarak bu kadar şey değildi. Şimdiki gibi değildi plywood malzemeler var mesela kalıpta yani daha zordu o zamanlar. Kalifiye eleman olayı zordu. Her şey zordu. Şimdiki gibi yapı elemanlar, malzemeleri çeşit alternatif fazla yoktu. Şimdi alternatif çok. Yeni malzemeler eskiye göre daha kaliteli malzemeler çıkmış. Mesela şey var. Biz ilk olarak 89-90 yılları arasında bir drenaj su boruları filan üretilmeye başlandı. Mesela drenaj su atımı falan kimse bilmiyordu yapamıyordu. Çakıl kum dökülüyor kapatılıyordu. sular ve yağmur suları dışarı akıyordu. Yalıtım falan yoktu. şap mozaik yaygındı. Özellikle mozaik dökülüyordu.”(M3).

“2010'dan sonra uygulamada daha rahat çalıştık. Malzeme çeşitliliği arttı. Kalifiye elemanlar yetişti.”(M7).

“Ben kalfayım diyen belge almış. Belge almış herkes kalifiye eleman anlamına gelmiyor. Bunu daha değişik şekilde ifade edebiliriz. Bir şeyi tanımlarken bir tanımlama şekli vardır. Mesela bir masanın metrajını çıkarın dediğimiz zaman metreyi alıp 4 etrafını tutarak dönerek de bir metraj çıkarabilirsiniz. X ve Y yönlerini ifade ederek de bir metraj çıkarabilirsiniz...”(M4).

“Tasarımdan sonraki süreçte bir de bunu uygulayacaksınız. Yani bu çizdiğin şeyi uygulayacağım. Uygulama esnasında ise ister istemez işçilik, malzeme kalitesi... ki işte

2000'lerden sonra tüm malzemelerin muadilleri çıktı. Siz seramiği kullanırken seramiğin skalasında iki sıralı arasında üçe dörde katlayan farklılıkları var.”(M1).

İnşa sektöründe karşılaşılan zorluklar yapım teknolojileri, malzeme çeşitliliği, nakliye ve kalifiye eleman durumları olarak ifade edilmektedir. 1980-2000 yılları arası betonarme yapım sisteminde hazır beton teknolojisinin olmayışı, kaba ve ince imalatlarda malzeme çeşitliliğinin az olması, uygulamada kalifiye eleman ve işçiliğin yetersiz olması olarak ifade edilmektedir. 2000’li yıllarla beraber yapım teknolojileri, malzeme çeşitliliğinin artması ve kalite açısından malzemelerin muadillerinin yaygınlaşması ile bu sorunların büyük oranda giderildiği belirtilmektedir. (M1, M3, M4, M7).

“O zaman projeler uygulanıyordu, zaten kontrol edenlerde belediyenin kendi elemanlarıydı. Şuanda ki gibi denetleme şirketleri falan yoktu...”(M3).

“1997 yılında afet yönetmeliği Türkiye genelinde ilk kez değişti. Bu değişim rüzgarıyla birlikte yeni yapılaşmalara da 1999 yılında ciddi bir yapı denetimi hizmeti uygulandı ve bu da yapılarda yapı denetim hizmetiyle birlikte iyileşme sağladı. Bu anlamda mühendis ve mimarların yapmış olduğu çalışmalarda. Proje hizmetlerinde yapılarda kaliteyi aradılar. Belediye çalışanları yapının daha kaliteli yapılabilmesi için her tür çalışmayı gösterdiler. Yasal çerçeve içerisinde bu da yapıların kalite artışında bir öngörü sağlamaya başladı. Bu 2007 yılına kadar bu aktiviteleri hep artarak devam etti.”(M4).

“2004 yılından sonra uygulamaya belediye daha çok dikkat etti bizim açımızdan kırılmaydı. 500 m² arsayı 400 m² kullanıyorduk bir konutta. Şu anda 500 m² arsanın oturumu 0,25 ise 125 m² tek oturabiliyoruz. Bu şekilde kalite artınca mühendis mimarız diyebildik.” (M7).

“94 yılında hazır beton kullanmazken bugün hazır beton 2000 sonrası özellikle Diyarbakır’da belediye ile geldi. Beton şartı getirildi. Beton olayının iyileştirmesi sağladı. Daha 90 lı yıllarda bölge içerisinde dökülen betonlar, elle karma beton olduğu için bunların %95 yakının mevcut dozajının altında... bununla birlikte 2005 yılına doğru yüksek yapıların yapılmasından dolayı ve yapılarda yeni teknolojilerin kullanılması, insan gücüyle yapılamadığı için kolon ile sistemlerinin kurulması ve yapı malzemelerinin gelişimiyle yapılarda yalıtım sistemleri yine standartların değişmesinden dolayı asansörlerde değişikliklerin oluşması, kaplama malzemeleri-dış cephe çalışmalarında değişikliklerden dolayı dış cephe sistemlerinde iş güvenliğine yönelik çalışma sosyal bakanlığının aldığı kararlardan dolayı güvenli iskele yapıları oluşturması. Yani birçok unsuru sayabiliriz bu konularda...”(M4).

1997 tarihli afet yönetmeliği, 1999’da belediye denetimlerinin arttırılması, beton ve izolasyon ile ilgili standartların değişmesi, asansör, yangın merdiveni gibi uygulamalar için mevzuatların belli bir standart sağlaması, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili çalışmaların yürütülmesi projelendirme ve uygulamada belli bir kalitenin oluştuğunu ifade etmektedir. (M3,M4,M7).

“Tabi mesela sonra mantık bütün proje mimari, statik, elektrik, tesisattan ayrı 4 proje vardı. Eskiden mesela jeolojik rapor yoktu. Harita yoktu. Herhangi bir belge yoktu. Sonradan bunlar yoktu istenilen belgelere bunları eklediler. Tabi biraz daha kalite oluştu.”(M3).

“Ülke genelinde çıkmış olan yasalar, uygulanan ekonomik sistemin komple değişmesi yapım şartlarını değiştirdi. Mesleki anlamda kişiler kendini geliştirmede için özellikle mühendislik ve mimarlık dalında geliştirmede için sektöre yeni girmiş kişiler hizmet sektörünü tamamlayamadı. Nerdeyse tıkanır boyuta geldi ve her birey kendi uygulama işinde işi en iyi bildiğini zannederek kendi kadrolaşmalarını aile içi kadrolaşmamasını sağladı. Bunlar da sektörler içerisinde çalışma koşullarını ağırlaştırdı. 2007 yılından sonra ülke genelinde aşırı derecede açılmış olan üniversiteler meslek gruplarının şişmesinden kaynaklı olarak bu teknik hizmetler alt seviyelere düşmeye başladı...”(M4).

2000’li yıllardan önce yapı uygulamalarına mühendislik hizmetleri için gereken teknik personeller, meslek gruplarındaki ayrışma ve uzmanlaşma sonrası farklı meslek gruplarının sunacağı teknik hizmetler (jeolojik etüt vb.) dahil edilmiştir. Bu durumun kaliteyi arttırdığı ancak meslek gruplarındaki artışın piyasada karşılık bulamayışı ve firmaların teknik personelleri kendi aile içinden oluşturması teknik hizmetlerin kalitesinde “düşme” yaşandığı ile tarif edilmektedir. (M3,M4).

5. TARTIŞMA VE İLİŞKİLENDİRMELER

Çalışmanın bu bölümünde bulgulardan elde edilen veriler ilişkilendirilerek kuramsal çerçevede tartışılmıştır. Türkiye’de İstanbul ve Ankara gibi şehirlerde tarihsel süreç ve idari merkez olma özelliklerinden dolayı çok katlı konutlaşma-apartmanlaşma süreci Anadolu’nun diğer kentlerine göre daha önce başlamış ve planlı dönemde gelişimi farklı zaman dilimlerinde olmuştur.

1950’li yıllara kadar çok katlı konut üretimi, lojman ve kooperatifçilik ile ilerlemiştir (Tekeli, 1982). 1950’li yıllarda Türkiye’de yaşanan ekonomik (Marshall yardımı tarımda makineleşme ile açığa çıkan istihdam sorunu) ve siyasi değişimler (çok partili rejime geçilmesi) ile kırsaldan kente göçler yaşanmış ve kentleşme hızı artış göstermiştir (Tekeli, 2017). Göçlerden kaynaklı ortaya çıkan konut ihtiyacı ile kat mülkiyeti ve faaliyetleri gibi yasal düzenlemelerden etkilenerek çok katlı yapılaşma yaygınlaşmıştır. 1950’li yıllardan itibaren ise çok katlı apartman yapıları kent konut mimarisinin yaygın ve temel karakterini oluşturmaya başlamıştır (Bozdoğan, 2008). Türkiye’de 1950-80 arası yaşanan bu değişimler Diyarbakır kentini de etkilemiştir. 1945 yılına kadar 40 bin nüfusu barındıran kent, aldığı göçler ile tarihi kent merkezi Suriçi’nden çıkarak yayılma göstermiştir (Halifeoğlu ve Dalkılıç, 2011). Suriçi’nde gelen göç ve kentin il olma özelliğinden ötürü hizmet sektöründe yer alan nüfusun konut ihtiyacı karşılanmamış, bu dönem oluşan ihtiyaç “mesken buhranı” (Türkmen Yılmaz, 2015) olarak nitelendirilmiştir. Bu nedenle önce idari yapılar, 50’liler ile beraber konut yapıları surdışına kaydırılmaya çalışılmıştır. Kamu binalarının surdışına taşınmasından sonra Yenişehir bölgesi planlama çalışmaları yapılarak kooperatiflerin ilk örnekleri ile konut yapılaşması başlamıştır (Beysanoğlu, 2001; Halifeoğlu ve Dalkılıç, 2011; Özer, 2011). Yenişehir’de planlı yapılaşma gelişirken Sur çeperleri ve Bağlar’da göçle gelenlerin kontrolsüz konutlar inşa edilmekteydi. Türkiye’de kentleşme dinamiklerine paralel gelişimler Diyarbakır kentinde de paralel yaşanmış, 1970’lere gelindiğinde Bağlar’da “birkaç katlı, sıvasız, tuğla ya da briketten, betonarme teras çatılı yapılardan oluşan geniş bir doku (Atlı, 2014)”, Yenişehir’de ise kredi destekleriyle inşa edilmiş genelde birkaç katlı kooperatifler bulunmaktaydı (Beysanoğlu, 2001; Halifeoğlu ve Dalkılıç, 2011; Atlı, 2014). Bu dönem Yenişehir (planlı bölge) ve Bağlar (gecekondu yapılaşması) arasında istasyon hattı “tampon bölge (Atlı, 2014)” olarak değerlendirilmiştir. 1950-1984 arası Türkiye’de yaşanan; tarımda makineleşme, 1958 İmar

ve İskan Bakanlığı'nın kurulması ile planlama faaliyetlerinin düzenlenmesi, çok partili sisteme geçilmesi, sanayi teşvikleri, Emlak ve Eytam Bankası'nın kurulması ve Sosyal Güvenlik Kurumu ile beraber konut kredilerinin verilmesi ile kooperatifçiliğin teşvik edilmesi, ithal ürünlerin desteklenmesi, yapı malzemesi (çimento vb.) fabrikalarının açılması, konut içi teknolojilerin gelişmesi, 1965 kat mülkiyeti kanunu gibi yasal/yönetimsel, ekonomik ve teknolojik değişimler ile bunlara bağlı olarak artan kentleşme hızı ve çok katlı yapılaşma sürecini etkilemiştir. Zaman dilimleri kısmen farklılık göstermekle beraber Diyarbakır kent ve konut yapılaşmasında da bu değişimlerin etkili olduğu söylenebilir. 1980 yılı Türkiye'de ekonomik ve politik dönüşümlerin keskin olarak yaşandığı tarih olarak gösterilmektedir (Şengül, 2009; Boratav, 2012; Ekmekçiler, 2014). Şengül (2009); 1980 sonrası dönemi sermayenin kentleşmesi olarak tanımlamaktadır. İthal ikameci politikalarından, neoliberal politikalara (serbest piyasa ekonomisi) 24 Ocak kararları ile geçiş, sanayileşme ve inşaat sektöründe hareketliliği arttırmıştır. Yapı malzemelerinde standartlaşma ve betonarme yapı tekniklerinin yaygınlaşması, depremlerden sonra mevzuat değişiklikleri, ekonomik gelir seviyesinin yükselmesi ile tüketim alışkanlıklarının değişmesi ve küreselleşme, konut ve konut yapılaşma sürecini etkilemiştir. Tüm bu değişimlerle beraber 1985 yılından itibaren bölgede yaşanan olaylar ve OHAL yönetimi ile kentleşme dinamikleri, diğer kentlere göre farklılık göstermiştir. Bu dönemde yaşanan zorunlu göç kentte sosyo-kültürel ve ekonomik farklılıkları derinleştirerek konut yapılaşma sürecini etkilemiştir. Zorunlu kalıcı/geçici göçlerden en fazla etkilenen kent olma özelliğine sahip kent "aynı kentte ayrı kentler"(Özer, 2011), "terminal kent"(Keser, 2011) ve "mega köy" (Bağlı ve Binici, 2005) olarak nitelendirilmektedir. 2000'li yıllarla beraber başlayan demokratikleşme çabaları, AB müzakere süreci ve oluşturulan güven ortamı kentte sosyal değişim yaratmıştır (Keyman ve Koyuncu Lorasdağı, 2010; Samur, 2011; Yanmış, 2015). Yaşanan sosyal değişimle beraber kent bütününde yürütülen imar çalışmaları konut yapılaşma sürecini kuvvetli farklılığa uğratmıştır. Bu değişim ve dönüşümlerin çok katlı konut ve yapılaşma sürecinde, yerleşim ve bina ölçeğine nasıl yansıdığı tez kapsamında ele alınarak değerlendirilmiştir. Bu bağlamda 1960'lardan günümüze olan kadar oluşan konut yapılarından seçilen örnekler analiz edilmiş, yaşayan aktörler ile yapılan yoğun görüşmelerde 1980 sonrası döneme dair bilgiler elde edilmiştir. Bu kapsamda yapılan değerlendirmeler aktarılmıştır.

Özyılmaz (2007) çalışmasında Geleneksel Diyarbakır Evleri'nin güncel kullanımda sosyal dönüşümlerin izini konuttaki fiziksel değişimlerin analizi ile ortaya koymuştur. Kent bütününde çok katlı konutların ve konutlaşma sürecinin Diyarbakır'daki gelişiminin araştırılmasının literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yerleşim ölçeğinde yaşanan değişimler ve konut yapılaşma süreci literatür ve yoğun görüşmelerden elde edilen bulgular değerlendirildiğinde;

- Kentin gelişimi ve konut yapılaşmasında 1950 ve 1980 tarihleri “pik tarih” olarak işaret edilmektedir.
- 1950’li yıllarda başlayan ekonomi temelli göçlerle kent, sur dışına doğru yayılmış; Yenişehir’de bahçeli 1-2 katlı konut kooperatifleri inşa edilmiştir. Sur çeperlerinde (Bağlar) gecekondu bölgesi oluşmuştur.
- Sosyal tabakalaşmanın bu dönemde ortaya çıktığı ve mekansal ayrışmanın başladığı söylenebilir.
- 1965’teki Kat mülkiyeti düzenlemeleri ile yapılan bahçeli konutların yerine çok katlı konutlaşma süreci kooperatifler eliyle üretim ağırlıklı olmak üzere başlamıştır.
- 1970’li yıllarla beraber ruhsatlı çok katlı konutlar; 4-7 kat aralığında yığma ve karma sistem olarak inşa edilmiştir.
- Konutlar; çekme mesafeleri, bina derinliği gibi mevzuatta belirlenen kriterlere göre planlanmıştır. Örneklem alanından seçilen konutlara göre otopark, sosyal donatı alanlarının yetersiz kaldığı söylenebilir.
- 1985’te Kayapınar Bölgesi için imar planı yapılmış, bu süreçte başlayan yoğun göç hareketi konut ihtiyacını arttırdığı için 1993 yılında yapılan imar planı revize edilmiştir. Kentin gelişim aksı Kayapınar’a doğru belirlenmiştir. Ancak göçe hazırlıksız olan kentin büyümesi karşısında hazırlanan planlama çalışmaları yeterince uygulanamamıştır.
- Bu dönemde ruhsatlı yapılar yerel yönetimlerin desteğiyle yapı kooperatifleri birlikleri ve yapsat girişimler olarak üretilmiştir.
- Araç sahipliğinin artması ile kent çeperlerine doğru büyüme kolaylaşmıştır.
- Betonarme yapım sisteminin yaygınlaşması ile mevcut konutların üzerine kat atarak veya boş arazilere konut inşa edilmek suretiyle Bağlar Bölgesi kontrolsüz

yapılırken, Yenişehir Bölgesi, Kayapınar (Diclekent) ve Bağlar'ın çeperleri nispeten planlı yapılaşma göstermiştir.

- Bu dönem zorunlu göçten dolayı hızla büyüyen kentin en önemli sorunları entegrasyon, kültürel, sosyo ekonomik ve kentsel ayrışma, altyapı, ulaşım ağı, katı atık, salgın hastalıklar ve hizmet yükünü karşılayacak yerel ve merkezi kaynakların yetersiz kalması, tarım arazilerinin imara açılması ile ortaya çıkan arsa rantı olarak belirtilmektedir. Bu nedenle 2000'li yıllara kadar kanalizasyon, içme suyu gibi altyapı hizmetlerine yönelik proje ve çalışmalara ağırlık verilmiştir. Yine sağlık kurumlarının, aktif/pasif yeşil alanların, sosyal tesislerin yetersiz olması ve kültür sanat etkinlikleri gibi sosyalleşme ve kaynaşmaya yardımcı imkanların az olması “kayıp” ve “ihtiyaç” olarak ortaya çıkmaktadır.
- Sosyo-ekonomik sınıfların ayrışması kente yaşanan zorunlu göçün sonucu olan yerleşikler ve yerleşik olmaya çalışan arasındaki entegrasyon problemini derinleştirmiştir. Entegre olmaya çalışan nüfusun yaşadığı sosyo-ekonomik problemler “öfke” ve “agresif tutumlara” sebep olmuş, kentsel donatılara zarar verme gibi tepkilerin açığa çıktığı vurgulanmaktadır. En önemli sorun olarak nitelendiren geçiş sürecinin temelinde ekonomik ve planlı olmayan göç hareketliliği bulunmaktadır. Plansız gelişen kentte 50'lilerde yaşanan göçten nitelik olarak farklı gerçekleşen zorunlu göçle gelen nüfusun bir yandan yoksulluk bir yandan “köyünde hatırı sayılır insan statüsünden Bağlar'da sıfır olma” durumuna geçerken yaşadığı travmatik durum ile mücadele ettiği vurgulanmaktadır. Yine belediye tarafından açılan çamaşirevi ve tandirevi gibi ihtiyaçların giderilmesine yönelik yapılar, kentteki yoksulluğun bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.
- Kent ölçeğinde imar uygulamalarının zorlayıcı faktörü kontrolsüz yapılaşma ve ekonomik sıkıntılar olarak öne çıkmaktadır. Aynı zamanda yürütülen çalışmalarda kurumlar arası koordinasyon eksikliği olduğu da vurgulanmaktadır. Ayrıca planlama çalışmalarının uygulama aşamasında kontrolsüz yapılaşmanın hızlı olması, kent içerisinde alan olarak önemli paya sahip olması –bir ilçenin tamamına yakını- ve nüfus hareketliliğinden yoğun olması yerleşim bölgesinde yol, kanalizasyon, içme suyu gibi altyapı imkanlarının sunulmasını maliyet yükü olmuştur.

- Sosyo ekonomik ve kültürel tabakalaşmanın kent içi hareketliliği beraberinde getirdiği söylenebilir. Yerleşikler ile göçle gelenlerin konut alanları farklılık göstermektedir. Bağlar ilçesinin çeperlerinde oluşan kooperatif yapılaşmaları hariç ilçenin tamamına yakını kontrolsüz yapılaşırken Yenişehir ve Kayapınar'ın imara açılan bölgeleri nispeten planlı gelişim göstermiştir. Yerleşikler kooperatif ve yapsat üretimi ile inşa edilen konutlara doğru kaymıştır. Bu dönemin ruhsat kayıtları incelendiğinde kooperatif yapılarının fazla olduğu görülmekle beraber inşaat sektöründe yer almış veya sermayesi olan kişilerin yapsat üretiminin yaygın olduğu ifade edilmektedir.
- Geniş aile yapısı hakim olmakla beraber 2000'li yıllarda çekirdek aileye geçiş süreci yaşanmış ve konut ihtiyacı devam etmiştir. Göç ile gelenlerin hemköylüçülük/hemşehricilik ile semtlere göre dağılım gösterdiği, geçici veya kalıcı olarak yerleştikleri ifade edilmektedir. Kent bu özelliği ile göçün ilk durağı olmuştur.
- Bu dönemde ayrıca ülke dışından gelen mülteci göçleri de kentteki konut ihtiyacı üzerinde etkili olmuştur. Peşmerge göçü olarak adlandırılan nüfus hareketliliği ile Afgan göçü Diyarbakır'da da yaşanmıştır.
- Kırsal üretim/tüketim alışkanlıklarına sahip göç ile gelen nüfus ile kentsel üretim/tüketim alışkanlıklarına sahip yerleşiklerin sosyokültürel farklılıklarının ekonomik ve mekansal ayrışmayı derinleştirdiği söylenebilir. Psikolojik olarak hazırlıksız kırsaldan gelenlerin entegrasyonu zorlaşmıştır.
- Bu dönem geleneksel geniş aile yapısının miras yoluyla parsellerin küçülmesine ve yapılaşmanın "sıkışık" olmasına sebebiyet verdiği söylenebilir. Genel olarak konut yapılaşmaları parsel bazlı şekillenme göstermiştir.
- 1989-1999 yılları arasında askeri alanların kısıtlamaları ve Ermeni Mezarlığı gibi kamusal alanlar da dahil olmak üzere bir çok yapı yıkılarak, yol aksları yapılmış ve konut yoğunluğunun "gelişimi" yönlendirilmeye çalışılmıştır. İçme suyu şebekesi ve kanalizasyon yapım çalışmaları gibi başlıca sorunlar üzerinde yoğunlaşılırken imar planlarının uygulanmasında konusunda güçlükler yaşanmış ve planlama çalışmaları kentin gelişiminde etkili olamamıştır.
- 1989-1994 döneminde yine konut ihtiyacının giderilmesine yönelik kooperatifçiliğin özendirilmesi, esnaf ve memurlar gibi belirli meslek gruplarının kooperatifler

oluşturulması gibi faaliyetler söz konusudur. Bu dönem; kooperatiflerin orta sınıf tarafından talep görerek yaygınlaştığı, verilen kredi desteklerinin ivme kazanmasında etkili olduğu kooperatifler ile yapsatçılığın yoğunluk kazandığı ancak kurumsallaşan firma sayısının 5-6 olduğu ve orta ölçekli firma sayılarının 2000'den sonra artışa geçtiği, taşeronluk ya da sermaye ile yapılan üretimlerde orta ölçekli firmalara geçişin yaşandığı yıllardır.

- Kayapınar ilçesi ve Bağlar/Bağcılar Mahallesi kapsayan, kentin yeni ve “modern” yüzünü oluşturan planlama kararları 2004 yılında başlatılan çalışma ile alınmıştır. Bu imar çalışmaları 2005 ve sonrasında kentin gelişim ve konut yapılaşmasını etkileyen çalışmalarıdır. Kent bütünü kapsayan imar çalışmasında kamusal alan düzenlemelerine ağırlık verilmiş ve emsal yoğunlukları sınırlandırılmıştır. Parsellerin büyümesi veya birleşmesiyle site tarzı yerleşim üniteleri yeni açılan gelişim bölgelerinde yaygınlaşmıştır. Bu durumla beraber bedelsiz kamusal alan düzenleme oranının yetersiz kaldığı görüşmeciler tarafından belirtilirken diğer yandan sitelerin sahip olduğu sosyal donatı alanlarıyla yeşil alan oranlarının arttığı belirtilmektedir.
- 2004-2005 yılları ile beraber “yüksek güvenlikli (bahçe duvarları ve jiletli telleri ile) sitelerin” yaygınlaştığı, kullanıcıların yeni taleplerinin, mimarlık ofislerinin arttığı, denetimlerin artması dolayısıyla mühendislik hizmetlerinin alınması ile sağlıklı bir yapılaşmanın ortaya çıktığı dönem başlamıştır.
- Kentin “en pahalı ve geniş caddesi” olarak nitelendirilen muhit, ekonomik gelir seviyesi orta ve orta üst olan kişilerin tercih ettiği alandır. Kentin yerleşikleri başta Kayapınar olmak üzere her üç ilçede yeni gelişim alanlarına veya başka kentlere doğru kayarken, gelen nüfus Bağlar ilçesinin mahallelerine yerleşerek varolan kontrolsüz yapılaşmayı arttırmıştır. Yerleşiklerin (orta ve üst sınıf) kent içi hareketliliği yeni yerleşim ünitelerine doğru devam etmiştir. Kent içi sirkülasyonda konut/semte değiştirme hız kazanırken siteleşme/markalaşma yaygınlaşmıştır. Bu haliyle kentin bir yüzü çarpık yapılaşırken diğer yüzü “modern yapılaşma” ile gelişim göstermiştir.
- Bu dönem konutları genelde orta/büyük ölçekli firmalar eliyle site tarzında inşa edilmiştir. Küçük ölçekli girişimcilerin kurumsallaşması söz konusudur.

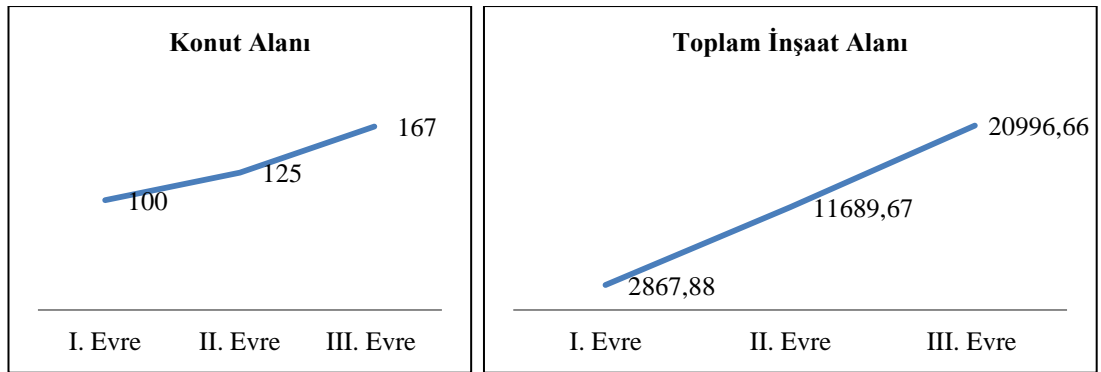
- 80'lerle beraber inşası hızla artan gecekondular/apartkondular 2000'li önemli sorunu olarak değerlendirilmiş, afet riski taşıyan bölgelerin belirlenmesi ve dönüşümü ile ilgili çalışmaların yapıldığı ifade edilmiştir.
- Yasal mevzuatlardaki düzenlemeler, kontrol mekanizmasının ve mühendislik hizmetlerinin artışı ile malzeme çeşitliliğinin artması konut yapılaşması üzerinde etkili olmuştur.
- 2015'ten sonra ekonomik değişimlere bağlı olarak konut piyasasının doyuma ulaştığı da vurgulanmaktadır.

Bina ölçeğinde yaşanan değişimlerin konuta yansması ile ilgili yoğun görüşmelerden ve mekan analizinden elde edilen bulgular değerlendirildiğinde;

- 2000'li yıllar öncesi, yönlenme, rüzgar yönü gibi iklimsel faktörler yeteri kadar dikkate alınmadan üretilen konutların tasarımında mimarın, mühendisin pasifleştirildiği ("biraz daha teknik ressam boyutunda"), mekanlar kurgulanırken eylem alanlarının ayrışımında "gece ve gündüz holü paylaşımının müteahhitlere uçuk geldiği" ve amacın, "kalitenin aranmasına gerek olmadığı" ve çoğunda fiziksel ve psiko-sosyal gereksinimleri karşılayamayan "intihara meyilli kadınların intihar eden binaları" olarak acil konut ihtiyacını gidermek olduğu bir süreç yaşanmıştır. Yapılan görüşmelerde 90'lı yıllarda parsel bazlı 4 daire üzeri ve 3+1 konutların yaygın olarak tasarlandığı, üçüncü evrede ise iklimsel ve topografik faktörler ile manzaraya yönelme dikkate alınarak 2 daire üzeri 3+1 ile 6+1 arasında değişen çok katlı konut tasarımların öne çıktığı belirtilmiştir.
- 2000'li yıllarla beraber Kayapınar bölgesinin imara açılması ("emsal oranı düzenlemesi") ve kent nüfusunun artması ile yapılaşma mantığının değişmeye başladığı ifade edilmektedir. Bununla yaşanan ekonomik değişimler kullanıcıların taleplerini "daha lüks, daha büyük" olması yönünde etkilemiştir. 2 daire üzeri binalar ve 170-250 m² arasında değişen alanlarda, iklimsel faktörler ("sıcaklık-teraz balkonlar") ve manzara (bina, yol yerine parka bakan yaşama alanı birimleri)'a yönelme, peyzaj düzenlenmesi gibi kaygılar dikkate alınarak "kendini aşmaya çalışan tasarım arayışları" ile gelişen yapı mantığı söz konusudur.
- İmar uygulamaları cephe ve kütlede olduğu kadar mekan organizasyonu üzerinde de etkili olmuştur. Yapılar arası mesafelerin artmasıyla beraber bahçe düzenlemeleri

oluşmuş, manzaraya yönelme kavramı değişmiştir. İklimsel özellikler dikkate alınarak yapılan üretimlerde 2 daire üzeri planlanan katlarda, konutların mekan organizasyonunda yüzeyi artan cephelere paralel olarak manzaraya ve iklime göre yönelme oluşmuş; salon, oturma odası ve balkonların ön ve arka cephelerinin kullanımına göre planda yerleştirilmiştir.

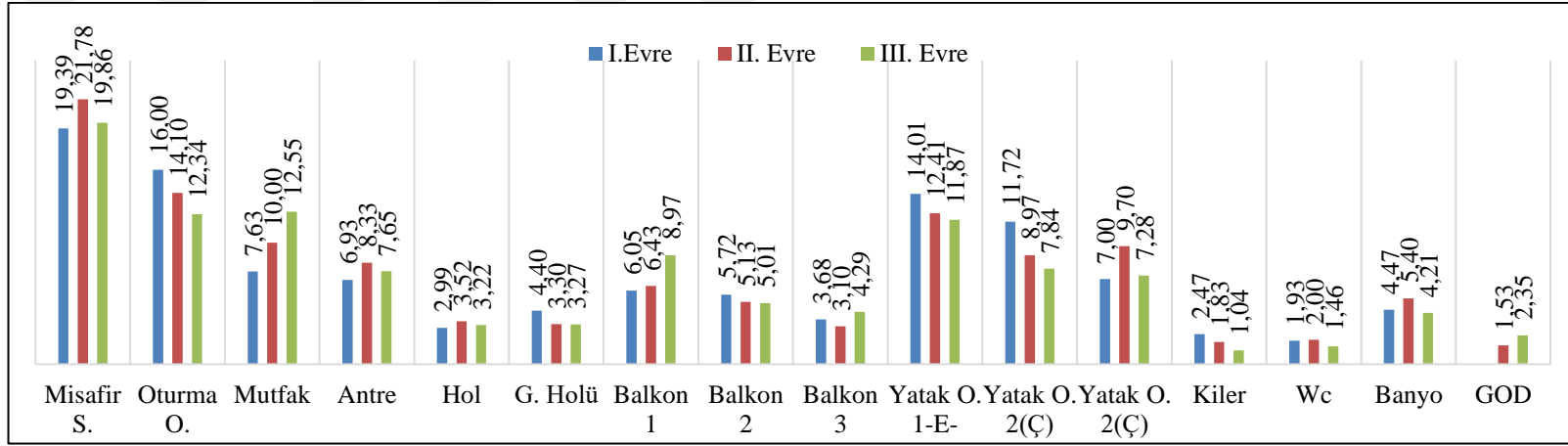
- Parsellerin büyümesi, aile yapısında yaşanan değişim, sosyal tabakalaşma, tüketim araçlarının değişmesi konut ediminin amacını etkilemiştir. İlk evrede konut, barınma ihtiyacını karşılarken, ikinci evrede konut ihtiyacı ve yatırım aracı, üçüncü evrede ise statü göstergesi haline geldiği söylenebilir. Kent içi semt sirkülasyonunun sürekliliği, markalaşma ve kapalı güvenli sitelerin yaygınlaşması bu durumun göstergelerinden biri olarak değerlendirilebilir. Zaman içerisinde kullanıcı taleplerinde, sunum tekniklerinde değişim olduğu bu değişimlerin sosyo-ekonomik göstergelerle ilişkili olduğu vurgulanmaktadır.
- Kullanıcı taleplerinde olan değişim konut büyüklüklerine yansımıştır. Parsellerin büyümesi ile çok katlı konutların ilk evrede ortalama 100 m² olan alan, ikinci evrede 125 m²'ye, üçüncü evrede ise 167 m²'ye yükselmiştir.
- Yine çok katlı konutların kooperatifler ve firmalar aracılığıyla üretiminde blok ve kat sayısının artışı söz konusudur. Ortalama toplam inşaat alanları da artmıştır (Şekil 96).

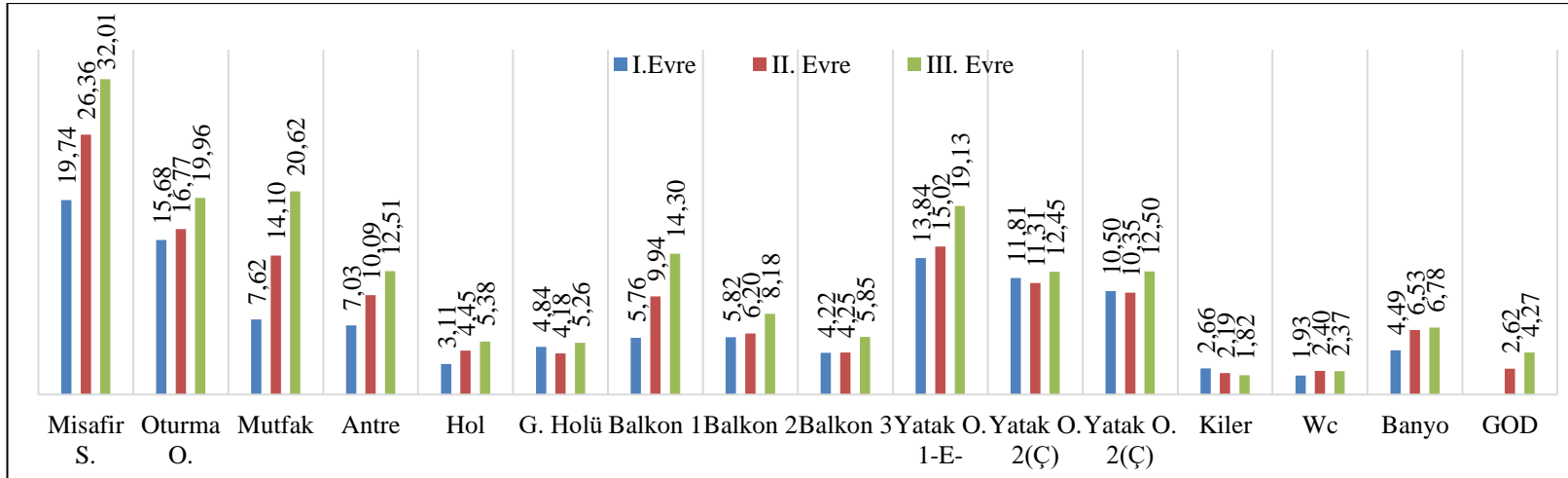
Şekil 96. Ortalama konut ve toplam inşaat alanı değişimleri (m²)

- Konut içerisinde mekanların alan dağılımına bakıldığında ise en fazla alanın misafir odası/salon ve oturma odasına ayrıldığı görülmektedir (Şekil 97 ve 98). Ancak mekanların alanlarında zaman içerisinde değişim gözlenmiştir.

- Mutfak mekanı ilk evrede genelde gece holü ile bağlantılı olarak ve diğer dönemlere göre daha küçük ebatlarda planlanmıştır. Ortalama % 7,63'lük bir alan olarak düzenlenen mutfak sonraki evrede yaşama bölgesine dahil olarak büyümeye başlayarak ortalama %12,55'lik bir paya sahip olmuştur. İncelenen örneklerde 6-17 m² arası değişen mekanın üçüncü evrede 30 m² üzerine çıktığı, ortalama 20 m² üzeri alana sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca mutfak, üçüncü evrede kendi içerisinde birden fazla işlev üstlenmiştir. Ev içi teknolojilerin değişmesi de mutfak ve banyo mekanlarında değişimin bir başka yönü olarak gösterilebilir.
- Mutfak mekanı için ilk evrede pişirme ve hazırlama eyleminin olduğu yemek yeme eyleminin olmayışı da alan değişimi sebeplerinden biri olarak gösterilebilir. Geleneksel Diyarbakır Evleri'nde bulunan ocak ile modern konutun nüvesi olan ilk apartmanların mutfaklarının kullanım anlamında benzerlik gösterdiği söylenebilir.
- 2000'li yıllarla beraber gündüz holünde kurgulanmıştır. Kadının en fazla zaman geçirdiği yaşam alanı olarak tanımlanan mutfığa hazırlama-pişirme eylemlerine ek fonksiyonlar yüklenmiştir. Önce ayrı bir yemek bölümü olarak oluşturulan mutfakta oturma alanının da çözümlenmeye başladığı ve "konutta salon yerine mutfak büyüklüğünün önem" kazanması ile mutfak alanı artmıştır.
- Kiler ve balkon mekanları da zaman içerisinde değişime uğramıştır. İlk evrede kiler mekanı hem geleneksel alışkanlıklar, hem mutfak mekanının yeterli büyüklükte olmaması ve ürünlerin dağıtım/dağılımında çeşitlilik ve ulaşılabilirliğin daha zor olması, depolama alanlarına duyulan ihtiyaç, kiler mekanlarının büyüklüğünde ve mutfakla olan bağlantısında belirleyici olmuştur. Tasarruf toplumu olma özelliğini taşınması ve ülke genelinde süren ekonomik krizler, kiler gibi depolama alanlarını planlama içinde önemli hale getirdiği söylenebilir. Ancak değişen tüketim alışkanlıkları, ürün çeşitliliği ile ulaşım imkanlarının artması ve mutfağın konut içerisinde büyümesi ile birlikte bu mekan, önemini yitirmeye başlamıştır. İkinci evrede konut alanının ortalama %2,47'sini kaplayan mekanın üçüncü evrede %1,04'lük bir alanı kaplaması, mutfakla olan direk bağlantısının azalması ve görülme sıklığının düşmesi bu durumun bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Şekil 97. Evrelere göre konut mekanlarının toplam konut alanlarına göre ortalama dağılımı (%)

Şekil 98. Evrelere göre konut mekanlarının toplam konut alanlarına göre ortalama dağılımı (m²)

- Balkonların ilk dönemde taşıyıcı sistemin elverdiği ölçülerde genelde açık çıkmalar olarak planlandığı gözlenmektedir. İkinci evrede büyüme başlayan balkonlar iklimsel şartlar ve geleneksel alışkanlıklar ile beraber üçüncü dönemde apartmanların sitelere dönüşmesi ve sosyal donatıların artması ve yeşil alan/manzara gibi kaygıların oluşması ile beraber birden fazla işleve yönelik olarak büyüme devam etmiştir. Ortalama 10-15 m² arası alana sahip olan balkonların üçüncü evrede ortalama 30 m² alana ulaştığı görülmektedir. Son evre balkonları taşıyıcı sistemin geniş açıklıklara elveriyor olması ile beraber en boy oranı yakın tutularak bir birim olarak tasarlanmakta ve şeffaf yapı elemanları ile de mevsimsel farklılıklarda kullanılmaktadır. Geleneksel alışkanlıkların; tahtlarda uyuma alışkanlığının devam ettirilmesi, “kentlin zenginlerinin damda yatma keyfini yaşama” isteği, kurutmalık ve salça gibi kışlık erzakların hazırlanması, halıların yıkanması gibi eylemlerin yer alması, misafir ağırlama ve aile içi sosyalleşme alanı olarak değerlendirilmesi mekansal alan dağılımında balkon alanının artışı üzerinde etkili olmuştur.
- Ayrıca yapılan derinlemesine mülakat görüşmelerinde planlama ve uygulama evresinde bulunan kişiler, konutların ilk dönemlerinde yeterli mühendislik hizmetleri alamadığını bu nedenle son dönem yapılarının ve mekan kurgularının değiştiği hem kullanıcı taleplerinin farklılaşması hem de mimarlık hizmetlerinin artışının planlamaları farklılaştırdığını ifade etmişlerdir. Süreç içerisinde malzeme çeşitliliğinin artması ve “bilinçlenen kullanıcıların”, “kaliteyi talep etmesi” ile müteahhit firmaların sunum ve pazarlama teknikleri değişmiş ve bir markalaşma olmuştur. Görsel sunum tekniklerinin gelişmesi ile farklı örneklerin sunulması ve ortaya çıkacak ürünün detaylı olarak üç boyutlu sunumu taleplerdeki değişim olarak ifade edilmektedir.
- Konut alanlarında bir diğer alan artışı ebeveyn yatak odasının bir birim olarak belirginleşmeye başlaması ile ortaya çıkmıştır. Çekirdek aileye geçiş ve ortalama hane halkı sayısında yaşanan azalma ile yatak odaları ayrılmıştır. Farklı cinsiyetteki çocukların uyum problemlerinin giderilmesi için ayrı odalar talep edilmiştir. Önce duş biriminin, daha giyinme odası biriminin eklenmesi ile ebeveyn yatak odasının bağlantıları artmıştır. Ebeveyn yatak odasının bütünleşme, kontrol değeri ve bağlantılılık değerleri bir arada değerlendirildiğinde gece bölümünde merkezilik özelliği taşıdığı söylenebilir.

- Konut alanlarına eklenen bir diğerk mekan ebeveyn odasında planlanan duş birimidir. İkinci dönemde sadece duş alanı olarak planlanan birim özel kullanım alanlarında mahremiyetin artması ile duş, wc ve giyinme odası ile beraber planlanmıştır. Üçüncü dönemde yaşanan bu değışim aynı zamanda post-fordist tüketim alışkanlıkları ile de bağlantılıdır. Tüketim endeksli yaşam tarzının oda içerisinde kullanılan sarf ürün ve sabit tefrişatın düzenlenmesinde ve ebatlarında etkin olduğu söylenebilir.
- İlk dönemde ortalama hane halkı büyüklüğünün 6'nın üzerinde olması, geniş aile hayatı, sıkı komşuluk ilişkilerinin yoğun yaşanması yatılı misafir ağırlama kültürü ve tasarruf toplumu olma özellikleri bir mekanın birden fazla işlev üstlenmesi sonucunu ortaya çıkarmıştır. Ayrıca konut kredilerinin ve yapım tekniklerinin kısıtları ile düşük metrekarelerde inşa edilen konutlarda geleneksel konutların kullanım biçimlerinden de söz edilebilir. Bir odada bir aile ve ortak kullanım mekanlarının olduğu geleneksel konutlarda her ne kadar feodal üretim biçimleri ile şekillenen bir yaşam tarzı söz konusu olsa da mahremiyet olgusunun sınırları düşündürücü olmaktadır. Bu nedenle sonraki evrelerde plan düzleminde mahremiyet sınırları netleşmeye başlamış ebeveyn ve çocuk yatak odaları ayrımı oluşturulmuş son dönemde ise eklenen birimlerle sınırların daha da belirgin hale geldiğı söylenebilir. Bu durum hem değışen sosyo-ekonomik yapı, hem kent için yapılan imar çalışmaları hem de artan mühendislik hizmetleri ile doğrudan bağlantılıdır.
- Yapılan yoğun görüşmelere göre ikinci evrede sermaye sahibinin talepleri ve mimar/mühendisin daha pasif konumu, üçüncü evrede ise yatırımcı, kullanıcı ve mimarın daha aktif iletişiminin/etkileşiminin tasarım sürecinde etkili olduğu ve taleplerin değıştiğı belirtilmektedir. Bu durum özellikle iletişim araçlarının yaygınlaşması ve alternatiflere kolay ulaşım ile kullanıcı taleplerinin netleşmesi, görsel sunum tekniklerinin gelişmesi ile pazarlama sürecinde ve sonuç ürünün anlatımının kolaylaşması, bilgisayar destekli çizim teknolojileri ile tasarım sürecinde farklı alternatiflerin zaman kısıtı olmadan üretilebilmesi, malzeme çeşitliliğinin artması ve kentin topografik/iklimsel koşullarının konsept tasarımlara daha uygun oluşu ile yeniliklerin denebilmesi, mimarın süreci daha aktif yönlendirmesi ile plan bazında yapılan üretim yerine form ve cephe tasarımlarının önem kazanması ile bütüncül yaklaşım eğiliminin oluşması, mevzuatların belli standartlar getirmesi ile yapı fiziğinde kalitenin artması ve uygulama aşamasında denetim ve malzeme deney laboratuvarı desteğinin sağlanması, ısıtma sisteminin merkezi olarak değışimi,

kültürel ritüellerin konut dışı kamusal alanlara taşınması, özel alanda sosyalleşme ve geleneksele alışkanlıkların devam ettirilme isteği, yapının sahip olduğu sosyal donatı alanlarının önem kazanması, “daha lüks” gibi gösterişçi tüketim alışkanlıklarının olması, uygulamada ulaşım (nakliye) ve kalifiye eleman problemlerinin büyük oranda aşılması, mühendislik hizmetlerinde paydaşların artması ile statik açıdan daha kaliteli uygulamaların yapılabilmesi ile açıklanabilir.

- Üç dönem için 105 adet konuta yapılan analizler sonucunda sistemlerin evreler arasında farklılaştığı ortaya çıkmıştır (Şekil 99).

	Bağ.	HH	MD	RA	TD	VHH	TFF	RRA
I. Evre	2,03	1,10	2,54	0,30	28,50	8,50	0,70	1,07
II. Evre	1,97	1,16	2,47	0,29	27,81	7,22	0,66	1,02
III. Evre	1,98	1,06	2,64	0,29	32,58	6,38	0,72	1,06

Şekil 99. Evrelere göre 105 adet konutun ortalama sentaktik ölçüm değerleri

- Tüm evrelerin sentaktik ölçüm sonuçları incelendiğinde ikinci dönemin sonuçlarındaki farklılık öne çıkmaktadır. Bu dönemin bir geçiş sürecini yansıttığı söylenebilir.
- Birimlerin birbirleri olan ilişkisini ifade eden bağlantılılık değeri ile birimlerin sistem içerisindeki merkeziliklerini ifade bütünleşme değeri incelendiğinde azalma olduğu ortaya çıkmaktadır. Sistemi oluşturan birimlerin kısmen ayrıştığı ve ilişkilerinin zayıfladığı ortaya çıkmaktadır. Bütünleşme değeri ortalaması ikinci evrede artmış, üçüncü evrede azalmıştır. Bu durum daha ulaşılır ve sığ bir sistemden daha kopuk ve derin bir sisteme geçişin göstergesi olarak değerlendirilebilir. Giriş holünün olduğu sistemler daha derindir.
- Alanların büyümesi ve mekan sayılarının artması ile mekanların toplam derinlik ve ortalama derinliklerin arttığı görülmektedir.
- Temel farklılık faktörüne bakıldığında ise sistemlerin 1’e yaklaşan değerleri kurgunun homojen yapısını, aynı zamanda bu değer entegrasyon değerlerinin eşit ve yakın olduğunu göstermektedir. Bütünleşme ve kontrol değeri için yapılan hiyerarşik sıralama ile değer sonucunu desteklemektedir.

- Analiz sonuçlarında RRA değeri 1'in üzerinde çıkan değerler konutların için sistemsel olarak ayrışma eğilimi olduğunu, sistemin tümüyle bütünleşmesi açısından zayıf bir potansiyele sahip olduğu söylenebilir.
- Bağlantılık değerine bakıldığında ise mekansal ilişki anlamında güçlü mekanlar ilk dönem konutlarında oturma odası, giriş holü, antre ve holün yüksek değer aldığı ve mekanlar arası ilişkilerinde güçlü bir pozisyona sahip olduğu görülmektedir. İkinci dönem konutlarında hol ve antre, son dönem konutlarında ise antre, hol ve ebeveyn yatak odasıdır.
- Yapılan analizlerde dışbükey bütünleşme mekan haritaları ile sentaktik ölçümler (HH ve RA) değerlendirildiğinde ilk dönem için; en bütünleşik mekanların antre, oturma odası ve hol olduğu, en ayrışık mekanların antre ve misafir odasıdır. İkinci dönemde, antre ve hol olduğu, ikincil olarak oturma odası, mutfak ve misafir odasının çoğunlukla eşit değerler ile gelmektedir. Üçüncü dönem için ise antre ve hol olduğu, ikincil olarak ebeveyn yatak odası, mutfak ve misafir odasının çoğunlukla eşit değerler ile gelmektedir. Isıtma sisteminin sobadan kaloriferli sisteme geçişi, çekirdek aile yapısı ile odaların ayrışması, ebeveyn odasına yeni birimlerin eklenmesi, oturma odası ve ebeveyn yatak odasının bütünleşme değeri üzerinde etkilidir.
- En ayrışık mekanlar ise ilk dönem için bir örnek hariç balkonlar, wc ve kiler, ikinci ve üçüncü dönem için balkonlar ve ıslak hacimler (wc-duş) ile kısmen yatak odaları, üçüncü dönem ise balkonlar ve ıslak hacimler (wc-duş) olduğu görülmektedir.
- İlk dönem için en bütünleşik mekan olarak çıkan oturma odası odalara ve hole olan direk bağlantısı ile geçiş mekanı olma özelliği göstermektedir. Ayrıca hem geometrik olarak sistemin merkezinde hem de erişilebilirlik olarak sistemin merkezi konumundadır.
- Görünür alan bütünleşme haritalarına bakıldığında sonuçlar dışbükey mekan ilk dönem için kısmen farklılaşmakta, diğer dönemler için paralellik göstermektedir. Sistemin görsel bütünleşme değeri (VHH) 6,66-12,35 arasında değişmekte olup ortalama 8,50'dir. İkinci dönem ise bu değerler 5,32-9,55 arasında olup ortalama 7,22'ye düşmektedir. Bu durum oturma odası ve misafir odasının merkezi olma özelliğinin değişmesi ile açıklanabilir. Plan genelinde kısmen yatak odalarının bir bölümü düşük değerler almaktadır. Hareket ve yönelmede kontrol edilebilirliğin değiştiği ve mahremiyetin sınırlarının belirginleşmeye başladığı söylenebilir. Bu

sonuçlardaki değişim mahremiyet istenen alanların sınırlarının muğlak olduğu sonucunu, ancak ikinci dönemde değişimin yaşanmaya başladığını ortaya çıkarmaktadır. Üçüncü dönem verilerine bakıldığında ise 5,20-7,96 arası olan değerlerin ortalaması 6,38'dir. Değerler birbirine oldukça yakındır. Gerileme eğilimine devam eden değer için plan bütününe bakıldığında alanların artarak derinleşmesi ve bina geometrisinin daha parçalı hale gelmesi ile sistemlerin değerleri gerilemiştir. Son döneme doğru mahremiyet sınırlarının netleştiği, konut içerisinde kullanıcıların özel alanlarının arttığı söylenebilir. Konutların oda sayıları artarken ortalama hane halkı büyüklüklerinin düşmesi ile çekirdek aile yapısına sahip kullanıcıların özel mekanlarının ayrışması bu değerlerin sonuçlarını desteklemektedir.

- Görünür alan haritalarında en bütünleşen noktalar, planlar genelinde ilk dönem konutları için oturma odası, antre, hol ve misafir odalarında olmakla beraber plan bütününde odaların büyük bölümünde de yüksektir. ikinci dönem antre, hol ve misafir odaları, üçüncü dönem ise antre, hol, misafir odası ve mutfaktır. Mekan girişlerinin ve bağlantılarının görünür alanların dağılımında etkili olduğu söylenebilir. İlk dönem için VHH ölçümünde en yüksek değeri alması ile oturma odasının, merkezi konumda olduğunun bir göstergesi olarak kabul edilebilir.
- Görünür alanların en az olduğu noktalar, ilk ve ikinci dönem için balkonlar ve ıslak hacimlerde yoğundur. Son dönem ise görünür alanlar en düşük balkonlar ve giyinme odası+duş birimindedir. Ebeveyn yatak odasının derinliğinin artması, eklenen birimler ile bütünleşme değerinin yükselmesine karşın görünür alanının azalması mahremiyet sınırının daha net hale geldiğinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.
- Mutfak mekanının görünür alan değerlerinin artmasının da yaşama alanına tamamen kayması ile kendi içerisinde oturma ve dinlenme alanlarının oluşması, sosyalleşmenin bu mekan ve bağlantılı balkon ile sağlanması dolayısıyla bir yaşam alanı olarak farklılaşması ile bağlantılılığının artmasına bağlı olduğu söylenebilir. Benzer şekilde balkon mekanlarının ise mutfak ve oturma odası ile bağlantılı olma durumunda değerleri artmaktadır.
- İlk dönem için bütünleşme, ortalama derinlik ve toplam derinlik ölçümleri değerlendirildiğinde mutfak, misafir odası, yatak odaları ve ıslak hacimlerin, çoğu örnekte değerlerinin eşit çıktığı tespit edilmiştir. Bütünleşme değeri ile kontrol değeri

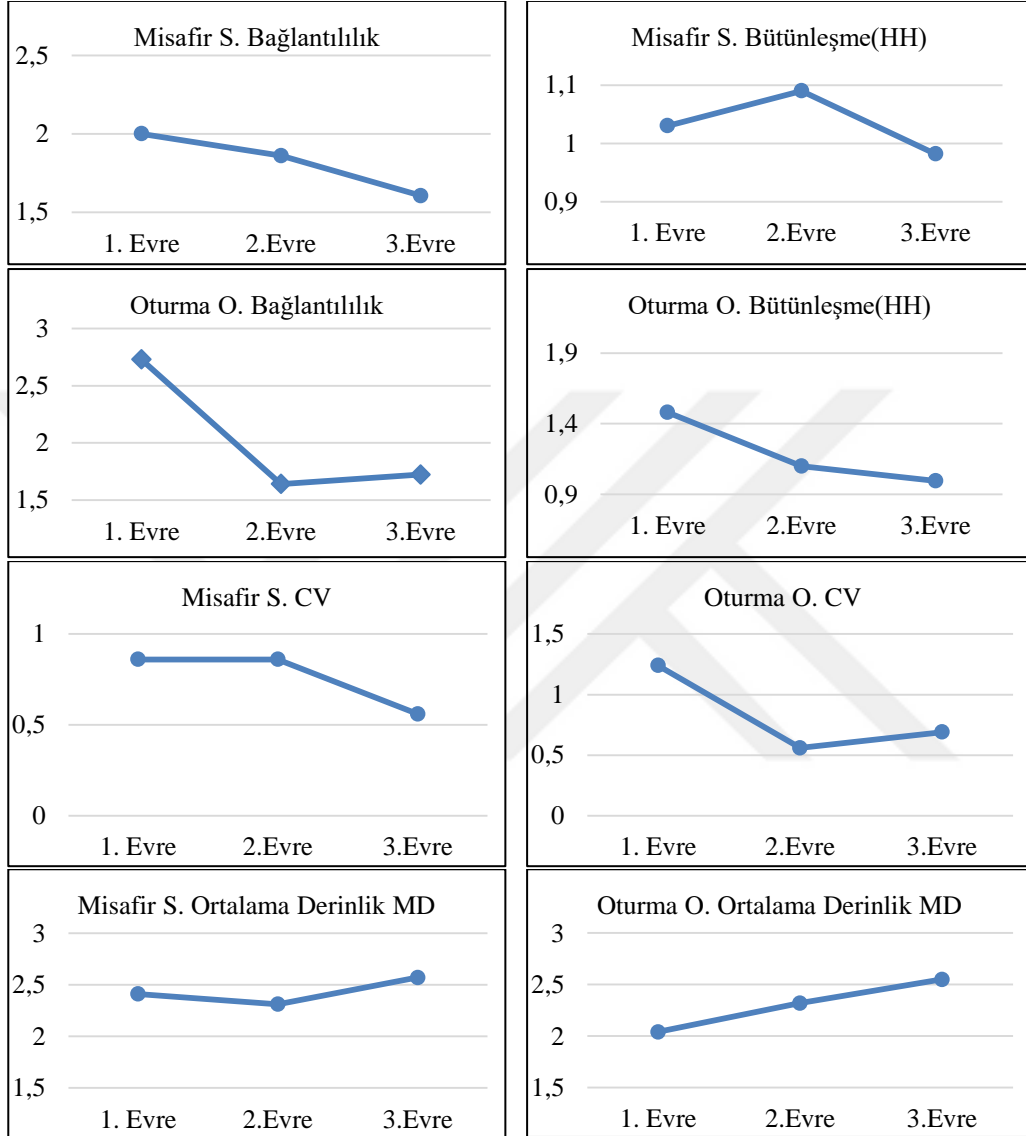
değerlerinin hiyerarşik sıralama sonuçları irdelendiğinde sonuçların benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Yatak odasının bağlantısı ve mutfuğun konumunun bütünleşme değerinin eşit çıkmasında etken olduğu tespit edilmiştir. Yatak odasının; oturma odası veya misafir odası ile; mutfuğun ise gece holü veya antre ile bağlantılı olması değerleri farklılaştırmaktadır. Ulaşılabilirliği ve kontrol değeri en yüksek olan mekanlar aynı zamanda bütünleşme değeri yüksek olan ve merkezi özelliği olan mekanlar olarak çıkmıştır. Yapılan analizlerde gece holü, oturma odası, giriş holü ve antre kontrol değeri yüksek mekanlardır. Ayrıca yaşama birimleri ile bağlantılı balkonlarda da bağlantı sayısının fazla olması değeri yükseltmektedir. Islak hacimler ve depolama birimleri düşük ve/veya eşittir. Yatak odaları, mutfak ve balkonda değer değişkenlik göstermektedir. Oturma odası, hol ve antre derinliği düşük/yüzye/kolay ulaşılabilir olan mekanlardır. En derinde kalan mekanlar gece birimleri ile bağlantılı balkonlar, ıslak hacimler ve/veya depolama birimleridir.

- İkinci dönemde gece holü, misafir odası, antre ve yatak odası, kontrol değeri yüksek mekanlar olarak ortaya çıkmıştır. Islak hacimler ve depolama birimlerinde değerler düşük ve eşit çıkmıştır. Bazı örneklerde çocuk yatak odası ve oturma odası için de en düşük değeri almaktadır. Bütünleşme değerleri ile kontrol değerleri arasında kısmi farklar görünmektedir. Bu dönem en yüksek bütünleşme ve kontrol değeri antre ve hol birimine aittir. En düşük mekanlar ise ıslak hacimler, kiler ve çocuk yatak odaları, balkon bağlantısına göre birkaç örnekte oturma odası veya misafir odası olarak ortaya çıkmaktadır. Oturma odasının merkezi konumunun değişmesi ve mutfuğun tamamen yaşam alanına kayması ile beraber, oturma odası, misafir odası ve mutfuğun kontrolü azalmış, antre ve holün kontrolü artmıştır. Ebeveyn odasının ise artarken çocuk yatak odalarının kontrol değeri azalmıştır. Ancak ebeveyn yatak odasının değerinin yükselmesi, eklenen duş birimi ile ilgilidir. Değerler bir önceki dönemle karşılaştırıldığında oturma odasının bağlantılılık ve bütünleşme değerlerinin düştüğü, mutfak biriminin yaşama alanına kayması ile beraber bütünleşme değerinin yükseldiği ortaya çıkmaktadır. Misafir salonunun bağlantılılık değeri düşerken bütünleşme değeri artış göstermiştir. Antre ve hol gibi sirkülasyon alanlarının bütünleşme değerinin arttığı, özellikle ebeveyn yatak odası başta olmak üzere yatak odalarının bütünleşme değerlerinin arttığı, ıslak hacimler ile balkonların değerlerinde anlamlı bir değişimin olmadığı tespit edilmiştir. Derinlik değerlerine bakıldığında en

yüzeyde kalan mekanlar antre ve hol, en derinde kalanlar ise yatak odası ile bağlantılı giyinme+duş, ve balkondur.

- Son dönemde hiyerarşik sıralaması yapıldığında ebeveyn yatak odasının sirkülasyon alanlarından sonra en yüksek bütünleşme değerlerine sahip olduğu görülmektedir. Sonrasında aynı veya yakın değerler ile mutfak, misafir odası ve oturma odası gelmektedir. Mutfak ve ebeveyn yatak odasının bütünleşme değerinin diğer dönemlere göre sıralamada öne çıktığı tespit edilmiştir. En bütünleşik mekanlar sirkülasyon alanlarını oluşturan antre ve holdür. En ayrışik mekanlar ise balkonlar, duş ve giyinme odası birimleri, bir kısım örneklerde ek olarak wc birimidir. Yapılan analizlere göre gece holü, antre ve ebeveyn yatak odasının kontrol değeri en yüksek mekanlardır. Bu sıralamayı mutfak ve balkon takip etmektedir. Banyo, wc ve çocuk yatak odalarında değerler düşük ve eşit çıkmıştır. Yaşama birimleri ile bağlantılı olan balkonların kontrol değeri değerleri artmıştır. Ayrıca hiyerarşik sıralamaya bakıldığında ebeveyn yatak odası gibi balkon ve mutfak biriminin de yüksek değerler ile öne çıktığı görülmektedir. Bütünleşme, ortalama derinlik ve toplam derinlik ölçümleri değerlendirildiğinde mutfak, misafir odası ve oturma odasının kendi içerisinde, ıslak hacimler ile balkonların da kendi içerisinde çoğu örnekte eşit çıktığı görülmektedir. Bu değerler bir önceki dönemle karşılaştırıldığında misafir salonunun bağlantılılık değeri düşerken oturma odasının ve mutfağın değeri artış göstermiştir. Ortaya çıkan değerler incelendiğinde ortalamaların bir önceki döneme göre anlamlı bir farkla değişmediği ancak değerlerin aralarındaki farkın azaldığı, standartlaştığı ortaya çıkmaktadır. Ayrıca mutfak ve ebeveyn yatak odasının merkeziliği diğer mekanlara göre artmıştır. Bu dönem en yüksek bütünleşme ve kontrol değeri hol birimine aittir. En düşük değerde mekanlar ise banyo ve çocuk yatak odaları, balkon bağlantısına göre birkaç örnekte oturma odası veya misafir odasıdır.
- Sistemlerin ölçümleri ile beraber mekanların da ayrı ayrı analiz sonuçları değerlendirilmiştir. Oturma odası ve misafir odasının bağlantılılık, bütünleşme ve kontrol değeri düşmüş, derinlik değeri artmıştır (Şekil 100). Merkeziliğin bu mekanlardan geçiş mekanlarına kayması ve aile yapısındaki değişim, bu düşüşün temel faktörlerinden biridir. Birden fazla fonksiyonun gerçekleştirildiği mekanlar zaman içerisinde değişim göstermiştir. Analizler ile ortaya çıkan değerler bu durumu desteklemektedir. İlk dönem için merkeziliğin oturma odası ağırlıklı olması ve bu bölümün de misafir odası ve gece holüne bağlantının olması mekanın sisteme

entegre olduğu, ulaşılabilirliğinin ve kontrol edilebilirliğinin güçlü olduğunu göstermektedir.

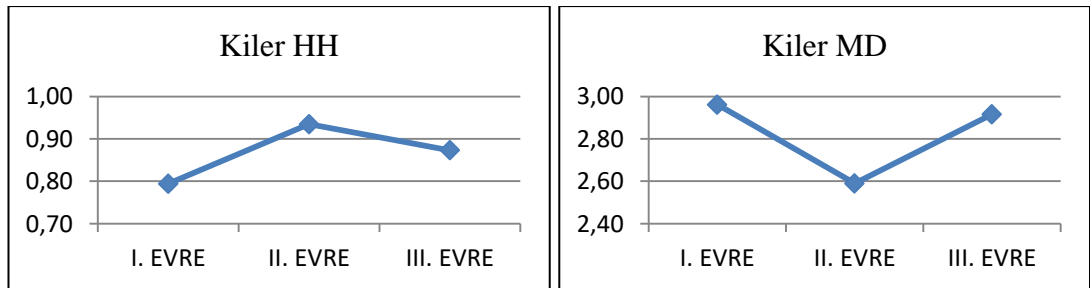

Şekil 100. Evrelere göre oturma odası ve misafir salonu sentaktik ölçüm değerleri

- Mekanların aynı zamanda sistemin geometrik olarak merkezinde olması dışarıdan gelenleri (ziyaretçileri) içine aldığını söylenebilir. Ziyaretçi/yaşayan açısından değerlendirildiğinde ziyaretçilerin, konutta ikame edenlerin hareket şebekesine entegre olarak sisteme girip çıktıklarını göstermektedir. Bu durum geniş aile yapısının, güçlü/feodal akrabalık ilişkilerinin ve yakın komşuluk ilişkilerinin yansıması olarak değerlendirilebilir. Salon ve oturma odası arasındaki sınırın rijit

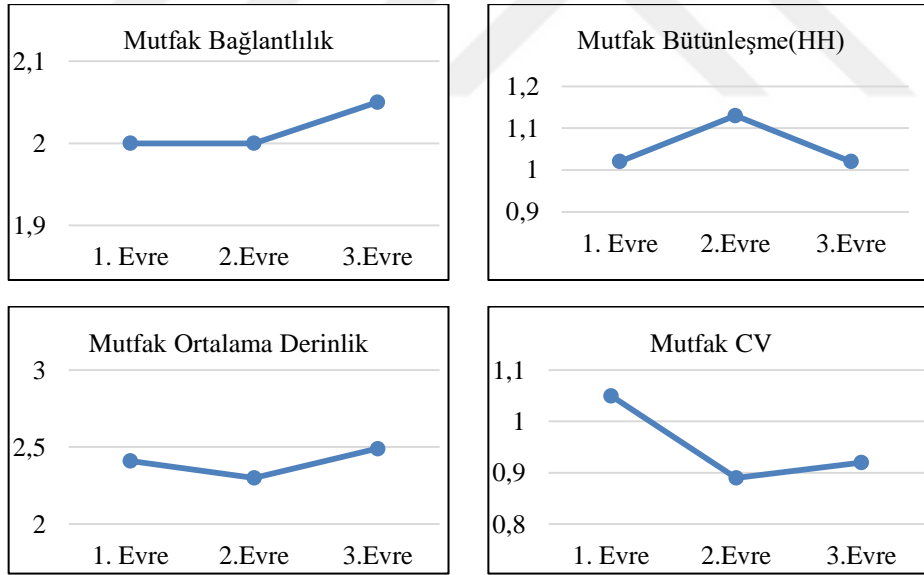
olmaması ve bölmelerle mekana esneklik sağlanması bu durumu destekler niteliktedir.

- Bir kısım örneklerde yatak odalarının direk salon veya bir balkonla diğer yatak odaları ile bağlantılı olması mahremiyetin muğlak sınırlarını göstermektedir. Genel olarak değerlerin ikinci evrede gösterdiği değişimlere bakıldığında sürekli azalma ya da artma eğilimi görünmemektedir. Bu durumun nedeni mühendislik hizmetlerinin artmaya başlaması ile plan kurgusunun değişmeye başlaması, yaşanan sosyo-ekonomik değişimlerin aile ve komşuluk ilişkilerine yansımaları, zorunlu göçlerden kaynaklı ortaya çıkan konut sıkıntısı, değişen ev içi teknolojileri, imar uygulamaları ve ısıtma sisteminin merkezileşmesi olarak gösterilebilir. Son dönem ise mekanlar arasında heterojenleşmenin olduğu, işlevlerin ayrışıp, farklılaşması ve alanların artması ile beraber mahremiyet istenen bölgeler ile sirkülasyon ve yaşama birimlerinin sınırlarının netleşmesi, yeni mekanların eklenmesi, mevcut mekanlara ek fonksiyonların yüklenmesi, çekirdek aileye geçişin olması ve tüketim alışkanlıklarının, komşuluk ilişkilerinin değişmesi, “yabancılaşma” ve özel alanların önemi artarken aile içi sosyalleşme alanlarının değişkenlik göstermesi, ölçümü yapılan kontrol değeri ve bütünleşme değerlerindeki değişimlerle örtüşmektedir.
- Kiler mekanının bağlantılılık anlamlı değişiklikler göstermemekle beraber ilk dönem genelde mutfak ile bağlantılı ve geniş yer kapladığı ancak sonraki dönemlerde kapladığı alanın azaldığı tespit edilmiştir. Değişen tüketim alışkanlıklarının kiler mekanının önemini kaybetmesi üzerinde etkisi olduğu söylenebilir. Kilerin ikinci evrede bütünleşme değeri artmış, derinliği azalmış ancak son evrede bütünleşme düşme, derinlik değeri ise artma eğilimi göstermiştir (Şekil 101).

Şekil 101. Evrelere göre kiler sentaktik ölçüm değerleri

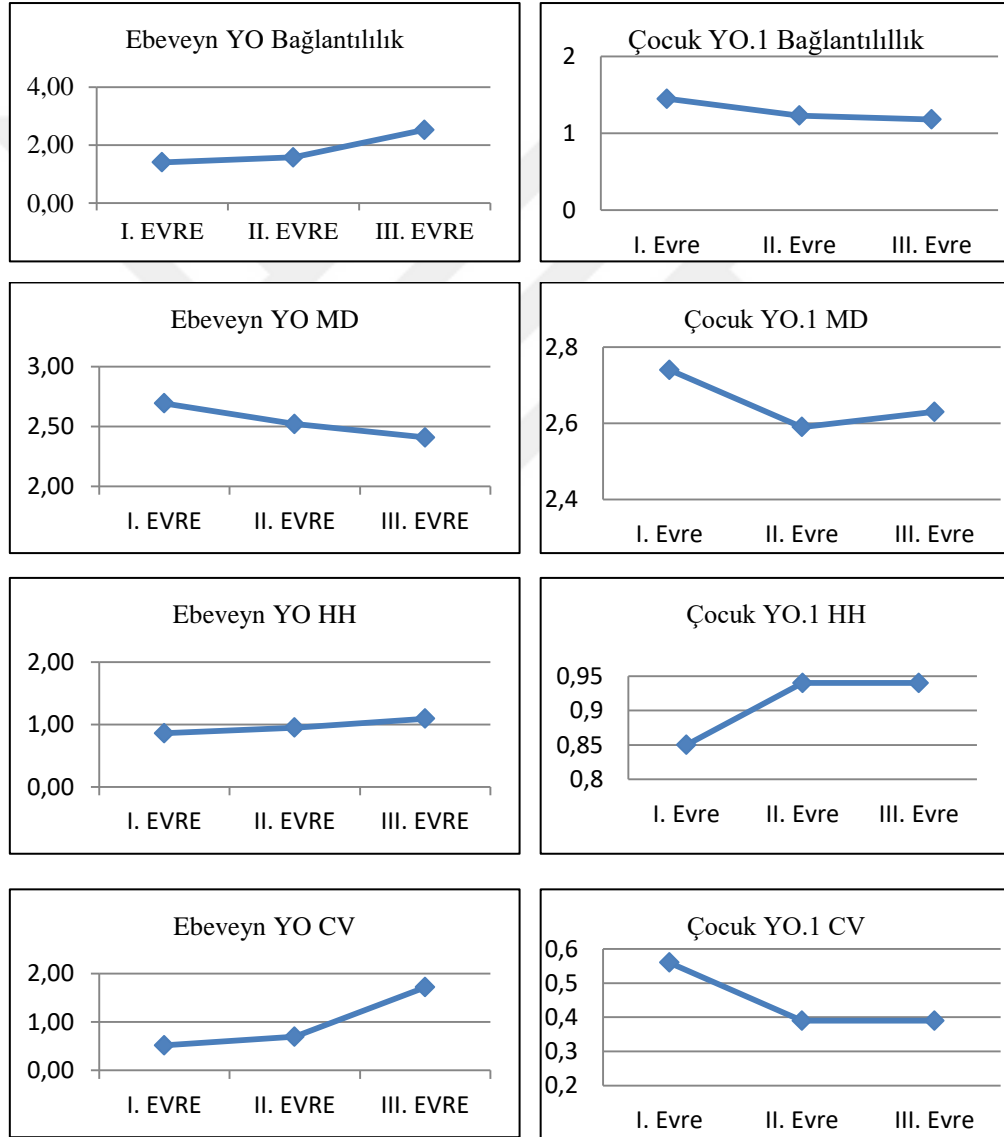
- Giriş holü ise önem kazanan mekanlardan biridir. İlk dönem konutların %13'ünde bulunan mekan son döneme gelindiğinde görülme sıklığı %50 olmuştur.
- Mutfak, kiler ve mutfakla bağlantılı balkonlar kadının ev içerisinde en yoğun kullandığı mekanlardır. Mutfak için ölçülen değerlerin ortalamalarının değişimi Şekil 102'de verilmiştir. Kadının gıda tüketimine yönelik ürünleri (kurutma, salça, peynir, yoğurt, konserve vb.) balkonda hazırlaması ve depolama alanında muhafaza etmesi mutfakla beraber en yoğun kullanılan bu mahallerde düşük olarak ortaya çıkmaktadır. Mutfak ile bağlantılı olan balkonun oturma odası veya salonla ilişkilendirilmesi, ebatlarının büyümesi ve mutfağın yemek yeme ve hazırlama eylemi dışında oturma ve sohbet gibi sosyalleşme alanı haline gelmesi de çıkan değerleri desteklemektedir. Mutfağın sistemle bütünleşmesi artmış, oturma odası mekanına yaklaşma eğilimde olmuştur. Mutfak mekanı ilk evrede genelde gece holünde yer almaktadır. Uygulamada tesisat kolaylığı ve geniş aile yapısında yemek yeme alanını da içerecek şekilde tasarlanmamasının etkili olduğu söylenebilir.

Şekil 102. Evrelere göre mutfak ortalama sentaktik ölçüm değerleri

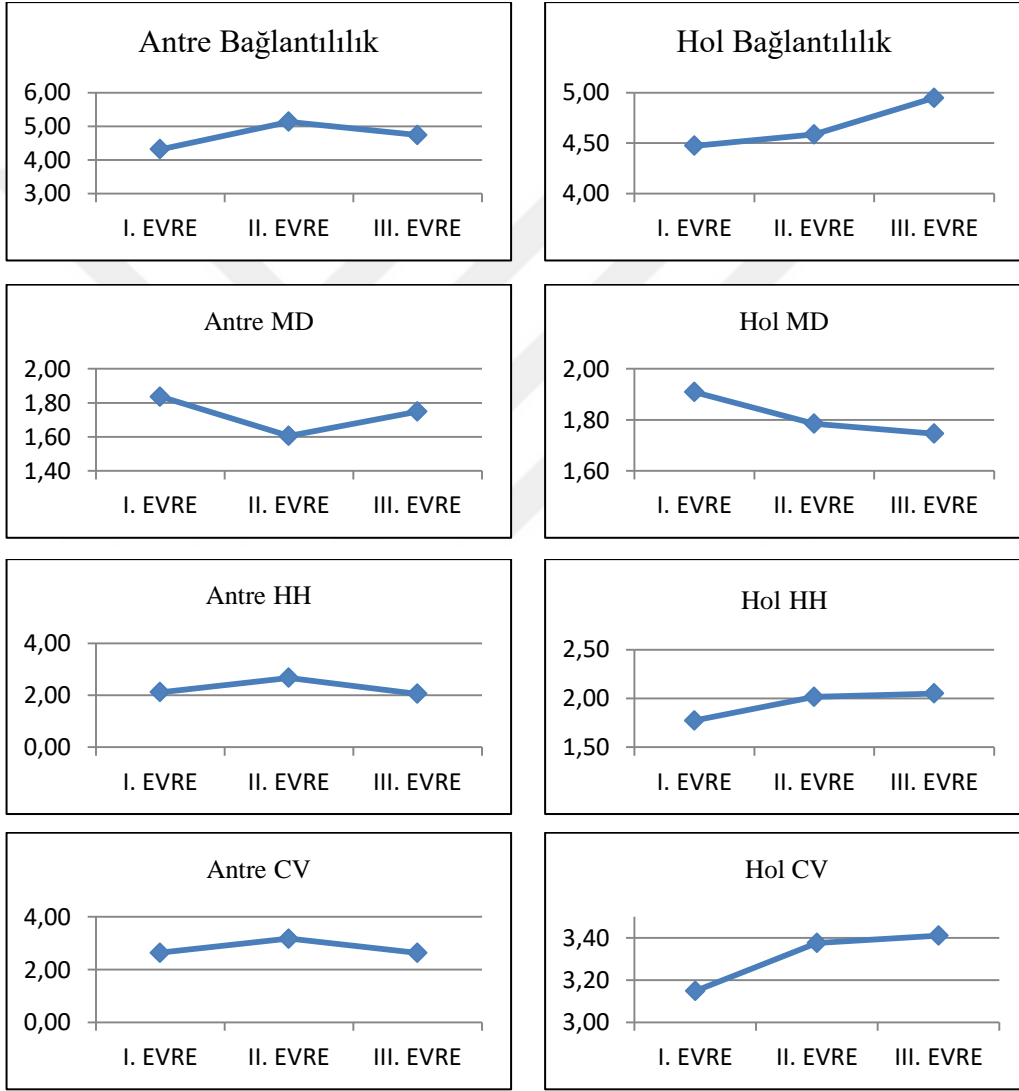
- İlk dönem sentaktik değerlerinin hiyerarşik sıralamasına bakıldığında mutfak, yatak odaları, misafir odası ve banyonun ağırlıkla eşit veya çok yakın değer aldığı görülmektedir. Bu durum geleneksel ve müstakil konuttan modern apartman konutlarına geçişte egemenlik ve merkezilik alanının tam olarak netleşmediğini ve

fonksiyonların kullanıcıların özel alanlarına göre tam ayrışmadığını göstermektedir. Yatak odalarının benzer veya birebir aynı büyüklüklere ve bağlantısallığa sahip olması da ayrı bir yansıma olarak değerlendirilebilir. Sonraki dönemlerde ebeveyn yatak odasının bağlantılılık ve kontrol değeri değerinin eklenen duş birimi ile, kontrol değerinin de derinliğin artmasına bağlı olarak arttığı ortaya çıkmıştır (Şekil 103). Çocuk yatak odasının kontrol değeri ise düşmüştür. İlk evrede benzer ebatlara sahip yatak odaları ebeveyn, kız ve erkek çocuklara göre ayrışmıştır.

Şekil 103. Evrelere göre yatak odaları ortalama sentaktik ölçüm değerleri

- Dönem verileri antre ve hol için değerlendirildiğinde ise oturma odasının geçiş mekanı olma özelliğini kaybetmesi ile beraber antrenin bağlantılılık değerinin arttığı ancak gece holüne bağlanan birimlerin sayısının artması ile değer sonrasında düşüş gösterdiği görülmektedir. Özel mekanların önemli hale gelmesi ile de ikinci evrede antrenin, son evrede ise holün kontrol edilebilirliğinin yani ulaşılabilirlik değerinin arttığı görülmektedir (Şekil 104).

Şekil 104. Evrelere göre antre ve hol ortalama sentaktik ölçüm değerleri

- WC ve banyo mekanları da değişime uğramıştır. 90'lı yıllarda tesisatla ilgili problemlerin kolay giderilmesi için ıslak hacimlerin aynı yerde tasarlandığı ifade edilmektedir. Antre ile bağlantılı olarak ayrı planlanan wc mekanı 2000'li yılların

başında dini inançlar ve “fark edilmemesi” isteğiyle gece holü ile bağlantılı olarak çift kapılı tasarlanmaya başlanmış, daha sonra tekrar küçülmüştür. İkinci evrede antre ile bağlantılı olan wc mekanı, üçüncü evrede gece holüne doğru kayma eğilimindedir. Yapılan görüşmelerde üçüncü evre için bu mekanın konuta girişte algılanmaması için gece holüne bağlanmasına yönelik kullanıcı taleplerine göre planladıklarını belirtmektedir. Konut içi teknolojilerin gelişmesi ile banyo mekanına dahil olan çamaşır makinesi yerinin banyodan çıkarılarak “yükçük” içerisinde veya alan yeterli ise çamaşır-ütü odası gibi yeni bir mekan planlanarak çözümlendiği belirtilmektedir.

- Balkon mekanı ile yaşanan değişim; alan artışı, form değişimi, sosyal ve kültürel alışkanlıkların devam ettirilmesi ile tanımlanmaktadır. Geleneksel konutlarda ve köylerde iklimsel şartlardan dolayı damlardaki tahtlarda uyuma alışkanlığının devam ettirilmesi, kışık erzakların hazırlanması, halıların yıkanması gibi eylemlerin yer alması, misafir ağırlama ve aile içi sosyalleşme alanı olarak görülmesi talepleri değiştirmiştir. Balkonlar 90’lı yıllarda cephe hattı boyunca çıkmalarla yapıldığından, uzun ve dar iken 2000’li yıllarda temizliğinin kolay olması ve daha kullanışlı olması açısından mekanı daha geniş kare/dikdörtgen formda ve oda büyüklüğünde planlanmaya başlanmıştır.
- Son olarak kiler gibi görülme sıklığı azalan bir diğer birim wc’den ayrı çözümlenen lavabonun bulunduğu holdür. Lavabo biriminin ayrı olması wc mekanının bağlantılılık, kontrol ve bütünleşme değerlerini yükseltmiştir. Dini inanışlar veya geleneksel konuttan gelme ihtimal, olan ve açık olarak giriş holü veya antre ile bağlantılı lavabo birimi ilk dönem örneklerinde görülmektedir.

Analizler sonucu elde edilen değerler, haritalar, görüşme sonucu elde edilen veriler ile kentte yaşanan dönüşümler/değişimler değerlendirildiğinde bu eşiklerin konuta etki ettiği sonucuna ulaşılabilmektedir. Tanyeli (2004), konfor ve mahremiyeti; “ev halkıyla-yabancılar (hizmetliler, konuklar vd.)” ve/veya “aile bireyleri arasında” konut içi sirkülasyonu ile ilişkilendirmektedir. Bu ilişki ağı içerisinde, Diyarbakır çok katlı konutların mekan kuşusunda da mahremiyet durumunun/alanlarının değişime uğradığı görülmektedir. Çalışmanın bir sonraki bölümünde temel sonuçlar ve öneriler verilmiştir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bilinen ilk insan yaşamından bu yana temel ihtiyaçların/dürtülerin karşılanabilmesi için sınıra/alana/mekana ihtiyaç duyulmuştur. Bu bağlamda farklı biçim ve organizasyonlarda, bireyin/toplumun kültürel kodları/mahremiyet algısı ve bulunulan dönemin yapı/malzeme teknolojilerine göre geçici ve/veya sürekli yaşam alanları/mekânları/sınırları ortaya çıkmıştır. Zaman içerisinde bireysel ve toplumsal ihtiyaçların/tercihlerin değişmesi mekânların da değişmesine yol açmıştır. Eylemlerin ve istemlerin değişmesi ile eylem alanları da mekân kurgusunda farklılaşmaktadır. Kent ve kent unsurları, plan düzleminde incelendiğinde sistemi/sistemleri oluşturan mekânların kendi içerisinde bir desen/örüntü/hiyerarşi barındırdığı görülebilmektedir. Bu örüntünün biçimlenişinde toplumsal istem, norm ve hiyerarşiler ile bireyin ihtiyaçları etkin olmaktadır. Bu nedenle mekânların biçimini oluşturan parçaların/birimlerin birbirleri ve bütünle ilişkisi ortaya çıkarıldığında elde edilen desen/örüntü/hiyerarşi içerisinde kültürel/sosyal bilgi olduğu görülebilir. Bu bilginin açığa çıkarılması yapı/kent kültürünün kavranabilmesi ve geleceğe dair fikir üretilebilmesi konusunda fayda sağlayabilir. Kültürel kodlar ile bireyin tercihleri doğrultusunda şekillenen ve kentlerde niceliksel olarak baskın olan konutun incelenmesi; kent/kültür ve konut değişimi süreçlerini açıklamakta kullanılabilir. Ancak bu tarz bir değerlendirme yapabilmek için kentsel/kültürel yapıyı değiştiren/dönüştüren dinamiklerin de araştırılarak çalışmanın desteklenmesi yapı kültürünün kavranması noktasında daha anlamlı olacaktır. Bu çalışmada da yapı kültürünün kavranması ve içerdiği sosyal bilgilerin açıklanabilmesi için bina ve kent ölçeğinde niceliksel ve niteliksel veri sağlayabilecek yöntemlerin karma kullanımı ile bir çalışma modeli geliştirilmiş, kent ve konut üzerinden tanımlayıcı/keşfedici bir okuma yapılmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda çalışmada konut ve konut yapılaşma süreci kentsel gelişim süreci ile beraber değerlendirilmiştir. Çalışmada; sosyo-ekonomik, yasal/yönetimsel ve siyasi eşikler dikkate alınarak zaman periyotları oluşturulmuş, dönemlerin yapıları üzerinden karşılaştırmalı değerlendirmeler yapılmıştır. Diyarbakır kentinde egemen yapı kültürü haline gelen çok katlı konut ile çok katlı konut yapılaşması 1960-1984 arası I. Evre, 1985-2004 II. Evre ve 2005'ten sonrası III. Evre olmak üzere üç ayrı dönem olarak ele alınmıştır. Konutu oluşturan mekânların bir araya geliş mantığı, ilk Sürdışı

yerleşmelerinin başladığı, doğal göçlerin yaşandığı dönemden, zorunlu göç, imar çalışmaları, çekirdek aileye geçiş ile değişen üretim/tüketim alışkanlıkları ile şekillenen döneme doğru ne şekilde farklılaşmaların olduğu açıklanmaya ve bu farklılaşmanın konut kurgusu ile kurduğu ilişki ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Amaç kentsel/toplumsal dinamikler ile konut arasındaki biçimsel ilişkiyi ortaya koymak ve sınıflandırılmış sosyal bilgiyi oluşturarak, kente/konuta dair yapılacak çalışmalara katkı sağlamaktır.

Bu çalışmada çok katlı konut ve konut yapılaşmasına etki eden ülke ve kent dinamiklerinin etkisiyle değişen/dönüşen konut ve konut yerleşim alanları için sayısal veriler ve sosyal bilgiler bir bütün olarak değerlendirilmiştir. Ortaya çıkan sonuçlar özet şemalar ve grafiklerle ifade edilmiştir. Elde edilen bulgular, sınıflandırılmış ilişkiler açıklanmış ve konuya ilişkin akademik çalışmalarda kullanılabilir bir veritabanı oluşturmuştur. Yerleşim ve bina ölçeğinde yapılan çalışma için kullanılacak yöntemlerin belirlenmesi için yapılan ön çalışmada kentin planlı gelişim süreçleri ile çok katlı konut gelişim sürecine dair bilgiler toplanmıştır. Bina ölçeğinde veri eldesi için mekansal organizasyonda yüklü olan bilgiler mekan dizim ve görünür alan analiz yöntemiyle, yerleşim ölçeğinde veri eldesi için yerinde gözlem ve ruhsatlı konutlara dair arşiv taraması yapılmıştır. Kent, çok katlı konut ve çok katlı konut yapılaşmasının mekan dizimsel yöntemler ile ortaya konulan bilgilerin desteklenmesi kentsel eşiklerin keşfedilmesi/tanımlanması amacı ile kent planlaması, konut yapılaşması ve konut tasarımı/uygulaması sürecinde rol almış aktörler ile görüşme yapılarak sosyal bilgi üretilmiştir. Bu kapsamda; ilk dönem Geleneksel Diyarbakır Evleri'nden modern konuta geçiş sürecinin ilk örnekleri olan kooperatif ve yapsat yapıları, ikinci dönem zorunlu göç ile artan nüfusun oluşturduğu sosyal katmanlardan orta ve üst gelir grubunun kooperatif, yapsat yapıları ile ilk kooperatif siteler, üçüncü dönem mekansal ayrışmanın derinleşmesi ile ruhsatlı konutlarda hakim yapı kültürü haline gelen kapalı güvenli siteler için yerleşim ve bina ölçeğinde yapılan değerlendirmelere yer verilmiştir. Sistem bütününde ve mekanların ayrı ayrı değerlendirilmesi ile üç farklı grup ile görüşmelerin yapılarak bütünlüklü bir çerçeve oluşturulması çalışmayı önemli kılmaktadır.

Yaşanan değişimlerin ortaya çıkardığı durumlar yerleşim ve bina ölçeğinde yansıma bulmuştur.

Bu doğrultuda çalışmada elde edilen sonuçların genel çerçevede ilişki ağı içerisinde ifade edilmesi için Tablo 36'da dönemler, dönemlerde yaşanan değişimler/eşikler ve sosyal etkileri verilerek, yerleşim ölçeği ve bina ölçeğinde yaşanan değişimler aktarılmıştır.

Tablo 36. Dönemlere göre değişimler/etkiler/yansımalar

	Değişimler	Etki	Yerleşim ölçeğinde yansımalar	Bina ölçeğinde yansımalar	
1960-1984	Sosyo-ekonomik	Tarımda makemeleşme/Marshall Yardımı /Sanayileşme Teşviği İmar ve İskan Bakanlığının Kurulması Kooperatifiçiliğin teşvik edilmesi ve yaygınlaşması SGK ve Emlak kredi bankasının kredi desteği	İşsizlik hareketi Konut- Barınma ihtiyacı Orta sınıfların yer değişim hareketi	Surdışı konut yerleşimlerinin oluşması Tarihi kent merkezi etrafı gecekondulaşma İdari birimlerin surdışında konumlanmasına paralel olarak lojman ve yerleşim bölgelerinin Yenişehir bölgesinde oluşması Konut ihtiyacı - «mesken bühranı» Aparmanlaşma (Kooperatifler ve yapsatçılık) BA yapım sisteminin dönem sonunda ortaya çıkması ve yaygınlaşmaya başlaması	Kooperatifler aracılığı ile simetrik planlamalar Yapsat aracılığı ile konut üretimi sözkonusudur parsel bazında parsel şekline göre planlamalar Salon mekanı önemli Oturma odası geçiş mekan/merkezi-Bütünleşme ve CV Kiler mekanı önemli mutfak küçük-geleneksel konut kullanım alışkanlığında «ocak (Dalkılıç ve Bekleyen 2011)» olarak kullanım Fonksiyonlar ayrılmamış-salon, yatak odaları, oturma odaları Ulaşılabilirliği kolay sığ mekanlar-Bütünleşme—CV Birden fazla fonksiyona sahip mekanlar Geniş aileye göre düzenlemeler Ulaşılabilirliği kolay sığ mekanlar-Bütünleşme—CV
	Teknolojik	İthal ürünlerin desteklenmesi ve çimento fabrikalarının açılması Betonarme yapım sisteminin yaygınlaşması			
	Yasal-yönetimsel	Planlama hareketleri 1954 Tapu Yasası, 1965 Kat mülkiyeti kanunu			
1985-2004	Sosyo-ekonomik	Neoliberal politikalar Serbest Piyasa Ekonomisi Hizmet sektörünün gelişimi	Zorunlu Göç Tüketim Toplumuna Geçiş barınma ihtiyacı	İlk siteler açık ve kapalı yerleşim üniteleri kooperatifler Gecekondulaşma/Apartkondular Bağlar Bölgesi ve Yenişehir Bölgesi Mekansal ayrışmalar Kooperatif Birliklerinin toplu konut üretimi etkindir Yapsatçılıktan Orta ölçekli inşaat firmalarına geçiş dönem sonlarına doğru (taşeron/ustalardan firmalara) Parsel bazında ve birleştirilmiş veya büyütülmüş parsellerde üretim	Fonksiyonların ayrışması Özel mekanların dönem sonunda doğru ayrışması (dış biriminin eklenmesi, yatak odasının büyümesi) Salon ve oturma odasının ulaşılabilirliği azalıyor Kiler hala önemli Balkonlar önem kazanıyor Giriş holü yaygın Mutfak ve odaların alanları artıyor Yapım tekniklerinin farklılaşması rijit duvarlarla net ayrımlar ve geniş açıklıklar Mahremiyet daha etkin - yaşayanlar arasında
	Teknolojik	Betonarme yapım sisteminin yaygınlaşması İstima sistemi Asansörün yaygınlaşması			
	Yasal-Yönetimsel	Planlama hareketleri - İmar Afırları 1984-85 Deprem Yönetmeliği-1999 Mühendislik Hizmetlerinin artması- 5-6 firmadan 50 firmaya geçiş ve denetlemenin başlaması Gecekondu Yasası, Yapı denetim kanunu 2001			
	Siyasal	OHAL ve Sıkıyönetim			
2005 ve sonrası	Yasal-yönetimsel	Kentsel Dönüşüm Politikaları İmar Faaliyetleri Yapı denetim uygulamaları (2001 ve 2008) 5393 Belediye kanunu 6306 Afet Riski Alanların dönüşümü	Merkez Alanların Değişimi Konut = statü aracı	Sitelerin yaygınlaşması, Alanların artması Sosyal donatılar önem kazanıyor Kentsel dönüşüm uygulamaları Yönelme önemli- yapılar/parceller arasında büyük boşluklar ve kamusal alanlar birleştirilmiş veya büyütülmüş parsellere üretim Kullanıcı odaklı ve özellikli tasarımlar Malzeme çeşitlenmesi ile farklılık arayışları	Fonksiyonlar odalarda ayrışıyor ancak mutfak bölümünde değişiyor Salon önemi kaybediyor, Giriş Holü Önemli Mutfak-Yaşam alanları ekleniyor cv değeri artıyor, Balkon önemli Ek fonksiyonlar önemli, Ebeveyn yatak odası önemli-HH Derinleşen mekanlar, ulaşılabilirliği daha zor mekanlar 2 daire üzeri çok katlı çok bloklu yapılarla manzara yönelimi için salon ve oturma odası cephelelerde paylaşılmıştır Oda sayılarında artış Yaşayan/yaşayan arasında mahremiyet sınırları daha keskin-VHH ve MD, TD

Çalışmada elde edilen temel bulgulardan çok katlı konut yapılaşması sürecine dair ana çerçeve; I. evrede geleneksel konuttan/tarihi Suriçi yerleşiminden surdışına çıkılarak çok katlı konut yapılaşmalarına geçildiği, gecekondular ile kontrolsüz ancak kooperatifler eliyle sur dışında daha kontrollü ve yeni bir mimari yapılanmanın olduğu, II. evrede zorunlu göç etkisiyle yaşanan mekansal ayrışmanın derinleştiği, çekirdek aileye doğru geçişin yaşandığı, ilk site uygulamalarının ortaya çıktığı, III. evrede ise imar planlama çalışmalarında yapı taban alanı uygulamalarının değişmesi ve yapı denetimlerin daha etkin

olması ile gösterişi/sembolik/hedonik tüketim alışkanlıklarının belirginleşmesi temelinde kapalı çok katlı konutların oluşturduğu yerleşim ünitelerinin yaygınlaştığıdır. Bu değişimlerin yaşanması konutun mekan kurgusunda da farklılaşmalara neden olmuştur. Çalışmada yapılan analizler doğrultusunda belirlenen; mekanlar arası ilişkilerde derinleşen, kaybolan ve yeni eklenen mekanlar ve sentaktik ölçüm sonuçları bu değişime dair göstergeler olarak kabul edilebilir. Bununla beraber konut eylem alanlarının zaman içerisinde ki değişiminde yeni tercihler ile geleneksel alışkanlıkların biraradılığına göre biçimlenişi önemli bir tespittir.

Çalışma genel olarak değerlendirildiğinde; Türkiye’de ithal ikameci politikalardan serbest piyasa ekonomisine geçişle yaşanan değişimlerin göçü tetiklediği, göçle gelen nüfusun kırsal kültürel alışkanlıklarını kente taşımasıyla, kent yerleşiklerinin de kültürel bir değişim yaşadığı görülmektedir. Kent içi hareketlilik mekansal ve kültürel ayrışmayı getirirken iki uçlu olarak sosyo-kültürel yapıyı değişime uğratmıştır. Kent yerleşiklerinin sınıf atlayışı geleneksel alışkanlıkların değişimine, varolan kimliğin değişimi/aşınımına neden olmaktadır. Bununla beraber varolan kimi günlük yaşam alışkanlıklarının modern konut içerisinde kendine yer edindiği görülmektedir. Yaşanan geçiş süreçlerinde çok katlı konut uygulamaları tek bloklu apartmanlardan sosyal imkanları genişleyen/daha büyük kullanım alanına sahip dairelerin olduğu apartman sitelerine dönüşmekle beraber, konutların mekansal analiz ile okunmasıyla yeni alanların açıldığı veya mevcut alanların buna göre değişim gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Süreç ve sonuçlar farklılaşırken temel faktörün kültürel farklılaşmalar, mevcut kültürel yapının değişmesi gibi sosyal nedenlerden kaynaklandığı söylenebilir. Diyarbakır kentinde ise bu durumun daha belirgin olmasının sebebi yaşanan değişimlerle beraber zorunlu göçün yaşanmış olmasıdır. Zorunlu göçün; hazırlıksız/zorunlu göç edenlerin entegrasyon sürecine gir(e)me(me)sine, göçe hazırlıksız yakalanan kentin ve kent yerleşiklerinin bir açıdan zorunlu değişimine, kent aktörlerinin eylemlerinin karşılık bulamayışına, uygulama ve tasarım aşamasında yer alan aktörlerin ise yaşanan değişimle beraber daha “özgür” hareket etme olanağına bulmasına etki ettiği görülmektedir. Zorunlu göç bir nevi kentte zorunlu tabakalaşmaya neden olmuş ve kozmopolit bir geçmişe sahip kent ve kültürü alan kentliler ani ve hızlı bir değişim sürecine girmiştir. Oluşan mekansal ve sosyal ayrışma süreç içerisinde artarak devam etmiştir.

Bu çalışma da ortaya çıkan önemli sonuçlar; konutun barınma ihtiyacından çıkıp önce yatırım aracına dönüşmesi daha sonra bir moda/gösteriş/tüketim aracına dönüşmesi

durumu ile uygulamacıların daha konforlu üretim yapabilmesi (taşeronlardan orta ölçekli firmalara doğru kurumsallaşma/markalaşma), kooperatiflerin yerini tekelleşen inşaat firmalarına bırakması, imar mevzuatının kısıtlamalarına karşın yine imar uygulamalarının kente kamusal/yeşil alan kazandırımı ve mimarların “özgür/özgün” fikir üretimi yapabildiklerini ifade etmesidir. Ancak ifade edilen bu “özgür/özgün” üretim mekansal konfigürasyonda değerlendirildiğinde her ne kadar tektipleşen bir yapıyı işaret etse de mekansal büyüklükler ve balkonda uyuma, yöresel erzak hazırlıkları ve depolanması ile yemek yeme/sosyalleşme için büyük alanlarına ihtiyaç duyulması, geleneksel alışkanlıkların da devam ettirildiğine dair özgün göstergeler olarak değerlendirilebilir. Bir diğer sonuç ise ekonomik değişimlerin çok katlı konut yapılaşması sürecini ortaya çıkarırken teknolojik gelişmeler uygulamaların hızlanmasını ve yasal/yönetimsel değişimler ise planlamalar ile tek-tip uydukent yerleşim üniteleri uygulamalarının yaygınlaşmasını, kent içinde birçok noktanın merkezileşmesini de beraberinde getirmektedir. Sitelerin Diyarbakır kentinde neredeyse tek egemen yapı türü haline gelmesi salt güvenlik, bilerek ya da bilmeyerek kendi gelir ve yaşam standartlarına eş insanlarla bir arada yaşama isteği ve sosyal olanaklar ile değil yeni kent sakinlerinin mekansal düzenlenmelerine karşı da bir nevi tepki olarak değerlendirilebilir.

Mekansal anlamda baktığımızda konutlarda tüketime endeksli mekanların öne çıktığı görülmektedir. Yani konut salt bütünüyle meta olma özelliği taşıırken aslında konutu bir araya getiren mekanların kendi içerisinde elemine olduğu ve tüketilen ürünlerin en fazla yer aldığı sergi alanı gibi değerlendirilen salonun yerini mutfak ve ebeveyn yatak odası gibi mekanlara bıraktığı ve bu birimlerin öne çıktığı saptanmıştır. Sosyalleşmenin ve iletişimin yoğunlaştığı mutfak ve daha fazla tüketime yer açan geniş depolama birimleri ile donatılmış giyinme odalarının bağlantılı olduğu ebeveyn yatak odalarının merkezileşmesinin analizlerden okunabilmesi bu durumun göstergelerinden biri olarak kabul edilebilir.

Mekan okumalarından elde edilen bir diğer sonuç ise geleneksel konuttan modern konuta geçiş sürecinde “mahremiyet” istenen alanların değişimine ilişkindir. Aile içi yaşayan/yaşayan ve yaşayan/ziyaretçi ilişkisinde mahrem alanların değişimi söz konusudur. Sentaktik ölçümler ve harekete/gözlemcinin algısına dayalı görünür alan haritaları değerlendirildiğinde, ilk dönem konutlarında salon/oturma mekanından diğer mekanların algılandığı/kontrol edilebildiği/geçildiği ve mahremiyet sınırlarının muğlak kaldığı ancak süreç içerisinde belirginleştiği, çekirdek aile yapısının yaygınlaşması ile son

evrede daha net sınırlar ile ayrıştığı görülmektedir. Aynı zamanda ailenin her üyesi için özel bir alan oluşturma durumu ve oda sayılarında artma da ortaya çıkmaktadır. Sentaktik ölçümler dikkate alındığında değerlerin ilk dönem örneklerinde farklılık gösterdiği, ikinci dönem aralarındaki farkın azaldığı, üçüncü dönem ise birbirine yaklaştığı ve çoğunlukla eşit çıktığı çalışmanın sonuçlarından biri olarak saptanmıştır. Oturma odası, sirkülasyon alanları, yatak odaları ve balkon birimleri bağlantılılık, bütünleşme, görsel bütünleşme, derinlik ve kontrol değerleri dönemler içerisinde farklılık göstermiştir. Bu farklılaşma kurgusal olarak özellikle ilk dönem ve son yapılarını ayırmakta, ikinci dönem yapıları ise geçiş sürecini yansıtmaktadır. Benzer şekilde süreç içerisinde birden fazla girişli odaların (oturma odası, misafir odası vd.) bağlantılı olduğu birimler değişmiş ve bağlantı sayısı azalmış; sirkülasyon alanları, ebeveyn yatak odası ve balkon gibi birimlerin ise bağlantılılık değeri artmıştır.

İlk dönem konutları; geleneksel konuttan çok katlı konutlara geçiş sürecinde, yeterli düzeyde mühendislik hizmeti alınmadan parselde göre tasarımda farklı çözümlerin üretimi olarak değerlendirilebilir. İkinci dönem konutlarının değerlerinin ise ilk ve üçüncü döneme göre farklılaşmasının nedeni zorunlu göçün getirdiği barınma probleminden dolayı hızla inşa edilen konutların kişi/parsel/ihtiyaç/imar arasında sıkışarak üretilmesi olduğu söylenebilir. Üçüncü dönem konutlarında ise ölçümlerin birbirine yaklaşması, konut içi alanların tam olarak ayrışması/derinleşmesi daha kopuk parçalı/daha kompleks zor okunabilir hale gelmesi/ek fonksiyonların ortaya çıkması, hiyerarşik sıralamaların organizasyon içinde benzeşmesi ve ele alınan parametre değerlerinin birbirine eşit veya çok yakın çıkması durumu söz konusudur. Yine bu dönem için orta/üst sınıfın öğsterişçi tüketim alışkanlıkları doğrultusunda tektipleşen arzu/istemleri; bina formunu/cephe tasarımlarını/alan dağılımını/mekan sayısını farklılaştırırsa da analizlerde ortaya çıkan mantık “örüntü olarak tektipleşen statü aracı” olma durumudur. Bununla beraber konutların “kullanım açısından geleneksel kodlara göre boyutlandırıldığı” görülmektedir. Bu konutlar sitelerle kentin yeni açılan tüm imarlı alanlarında hakim yapı kültürü haline gelmiştir. Üçüncü dönem konutları için mekan örgütlenmesinin benzeştigi söylenebilirken, 1985-2005 arası konutların zorunlu bir geçiş sürecini temsil ettiği, 1960-1984 döneminin ise gelenekselden modern konuta geçişi temsil ettiği, mevcut yaşam tarzı ile modern örgütlenmeyi bir araya getirmeye çalıştığı bir geçiş sürecini temsil ettiği, avludan oturma odasına, ocaktan küçük ebatlı mutfığa, mutfığın gece holü veya giriş holü ile bağlantılı olması ve ayrı lavabo birimleri gibi unsurlar bu yapıların özgün karakterini

oluşturmaktadır. Bu anlamda 1960-1984 dönemi konutlarının, geleneksel konut kültürüyle bağ kurması, bu dönem konutlarını günümüz konutlarından ayıştırmaktadır.

İmar planlarının ilgili yönetmelikleri doğrultusunda yoğunluk/yükseklik/tabana alanı kriterlerinin bina formu ve beraberinde konut tasarımına etki etmesi ile planların derinleştiği, yaşama alanlarının yatak odası bölgelerinden tamamen ayrıştığı ve derinleştiği analiz sonuçlarında görülmektedir.

Mekan dizimsel analizler ile ortaya çıkan sonuçların nitel çalışmalarla desteklenmesi, değişimler arasındaki ilişki ağının kavranabilirliğini güçlendirmekte ve gözlenemeyen açıların anlaşılmasını sağlamaktadır. Sentaktik ölçümler ve görünür alan haritaları erişilebilirlik, bütünleşme ve kontrol değeri kavramları üzerinden ele alındığında hiyerarşik yapının sosyal mantığı ortaya çıkmaktadır. Geçirgenlik analizlerinde açıklıkların boyutu hesaba katılmadığından, hareketli gözlemcinin algısına dayalı olan ve açıklıkları boyutları ile beraber ele alan görünürlük analizlerinin yapılması, mekan okumada elde edilen verilerin paralellik gösteren/göstermeyen durumların tespit edilmesi ile daha detaylı ve doğrulayıcı/bütünsel yorumlar yapılmıştır.

Çalışmanın ele aldığı belgelenen örnekler artırılarak, belli dönemler için kullanıcıların algı veya tercihleri üzerinden farklı bir değerlendirme yapılabilir böylece yeni çalışmalar ortaya konulabilir. Ayrıca çalışmanın kent yerleşikleri ve ruhsatlı konut yapıları/yerleşim üniteleri etrafında şekillendiği düşünüldüğünde, kentin öteki yüzü olan ve kapsama alınmayan bir belli bir dönem için kontrolsüz yapılaşan/ afet riski taşıyan Bağlar ilçesi mahalleleri veya benzer mahallelerden örneklendirilerek değerlendirmelerin yapılması, farklı sosyo-ekonomik sınıflar üzerinden değişimin izlerinin anlaşılması, katmanlar arasında değerlendirme yapılabilmesi açısından faydalı olacaktır.

Disiplinler arası kent araştırmalarında kullanılacak veri oluşturma özelliği taşıdığından bu tarz çalışmaların belli periyotlarda tekrarlanması ve bu sayede verilerin güncellenmesi önemlidir. İlerleyen süreçte bu çalışma genişletilerek değerlendirmeler yapılabilir.

Yaşanan değişim ve dönüşümlere ek olarak kent 2016 yılında önemli bir değişim daha yaşamıştır. Tarihi kent merkezinden yaşanan göçlerin etkilerinin seyrinin ne olacağının zaman içerisinde ortaya çıkması olasıdır. 2016'da kent içi yaşanan yeni göçün önümüzdeki süreçte kente/konuta nasıl yansıdığı araştırılması da yeni bir araştırma konusu olarak değerlendirilebilir.

Konutların biçim/cephesinin gramerlerinin çalışılması yapılarak tipolojilerin oluşturulması, planlar üzerinden yapılan sınıflandırılmanın genişletilmesi bir başka çalışmanın konusu olabilir.

Tezin sonuçlarının, kentteki koruma ve dönüşüm çalışmalarına da katkı sunması hedeflenmektedir. Yapılan görüşmelerde ve günümüzde Yenişehir ilçesinde devam eden ve yeni planlama çalışmalarında gecekondular ve riskli alanlarda inşa edilmiş konutlar için kentsel dönüşüm uygulamalarının gündemde olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Bu uygulamalarda belli dönemlerin özelliklerini taşıyan özel ve kamusal yapıların tespiti ve tescili ile koruma işlemlerinin de eşzamanlı yürütülmesi ve yıkım kararlarında tedbirlerin alınması için genişletilerek çalışmalar yürütülebilir. Colin Rowe ve Fred Koetter'in uzlaştırmacı kuramı "kolaj kent" geleneksel ile modern kentin bir arada kolaj şeklinde olabileceğini savunmaktadır (Dostoğlu, 1984). Bu kapsamda Diyarbakır kenti içinde daha uzlaştırmacı çalışmalar tezde yer alan veriler dikkate alınarak yürütülebilir.

Bu çalışma, farklı disiplinlerde betimleyici ve uygulayıcı amaçlar için bütünde ve detayda genişletilerek kullanılabilir.

7. KAYNAKLAR

- Abbasoğlu Ermiyagil, M., S., ve Erem, Ö., 2014. Geleneksel Kırsal Türk Evinde Mekân Dizim Analizi: Balıkesir İli, VIII. Mimarlıkta Sayısal Tasarım Ulusal Sempozyumu, Haziran, İzmir, Bildiriler Kitabı: 115-125.
- Aladağ, G., 2016. Kent, Yoksulluk Ve Göç Bağlamında Çocuk Suçluluğu: Diyarbakır Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Y.Ü., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Ansiklopedisi, Dünden Bugüne İstanbul., 1994. Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yayını, 1, 558 s
- Ansiklopedisi, Eczacıbaşı Sanat.,1997. Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, 1, İstanbul.
- Apak, S., Ülken, G., ve Ünlü , A., 2002. Yeni Bir Toplu Konut Yerleşmesinde “Güvenlik Duygusunun” Değerlendirilmesi, İtüdergisi/a, 1, 1, 65-72.
- Arslan, R., 1999. Diyarbakır Kentinin Tarihi ve Bugünkü Konumu, Diyarbakır Müze Şehir, Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, 80-107 s
- Atak, Ö., 2009. Mekansal Dizim ve Görünür Alan Bağlamında Geleneksel Kayseri Evleri, Yüksek Lisans Tezi İ.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Atlı, M., 2014. Herkesin Bildiği Kimsenin Bilmediği: Hepsi Diyarbakır, İletişim Yayıncılık, İstanbul, 247 s
- Atlı, M., 2014. Kürt Orta Sınıfların Mekansal Teşekkülü: Diyarbakır Diclekent'in Dönüşümü Örneği, Ortaokuldan Terklerin Orta Sınıf Çocukları, Birikim, 306, 83-95.
- Bafna, S., 2003. Space Syntax: A Brief Introduction To Its Logic And Analytical Techniques,. Environment and Behavior, 35, 1, 17-29.
- Bağdu, T., 2010. Güvensizlik Hissi ve Konut Alanlarının Askerileşmesi: Diyarbakır Örneği, Yüksek Lisans Tezi, D.Ü., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
- Bağlı, M. ve Binici, A., 2005. Kentleşme Tarihi ve Diyarbakır Kentsel Gelişimi, Bilimadamı Yayınları, Ankara, 183 s
- Bal, E. ve Akyol Altun, D., 2016. İzmir’de Neoliberal Kentleşme Eğilimleri Kapsamında Lüks Konut Üretiminde Yeni Yaklaşımlar: Folkart Konut Projeleri. Planlama Dergisi, 26, 1, 65-80.
- Balamir, M., 1994. Kira Evi’nden Kat Evleri’ne Apartmanlaşma: Bir Zihniyet Dönüşümü Tarihçesinden Kesitler, Mimarlık Dergisi, 260, 29-33.
- Balcı, A., 2015. Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler, Pegem Akademi,

Ankara, 408 s

- Baltacı, A., 2018. Nitel Araştırmalarda Örneklem Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme. BEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1, 7, 231-274.
- Batty, M., 2005. The Ajax Project: New Theory and New Software for Space Syntax, The 5th International Space Syntax Symposium, June, Delft, 13-17.
- Baudrillard, J., 2013. Tüketim Toplumu Söylenceleri/Yapıları, Ayrıntı, İstanbul, 272 s
- Benedikt, M., L., 1979. To Take Hold of Space: İsovists and İsovist Fields. Environment and Planning B: Planning and Design, 6, 1, 47-65.
- Berg, B., L. ve Lune, H., 2015. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Eğitim Yayınevi, Konya, 448 s
- Beysanoğlu, Ş., 1987. Anıtları ve Kitabeleri ile Diyarbakır Tarihi I, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sanat Yayınları, Diyarbakır, 386 s
- Beysanoğlu, Ş., 2001. Anıtları ve Kitabeleri ile Diyarbakır Tarihi Cumhuriyet Dönemi 3, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sanat Yayınları, Diyarbakır, 1221 s
- Bilgin, İ., 1999. Modernleşme, Tarihten Günümüze Anadolu'da Konut ve Yerleşme, Tepe Mimarlık Kültürü Merkezi, İstanbul, 248-357.
- Bocock, R., 2014. Tüketim, Dost, Ankara, 144 s
- Boratav, K., 2012. Türkiye İktisat Tarihi, İmge Kitabevi, Ankara, 254 s
- Bozdoğan, S., 2008. Modernizm Ve Ulusun İnşası: Erken Cumhuriyet Türkiye'sinde Mimari Kültür, Metis Yayınları, İstanbul, 367 s
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F., 2008. Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Pegem Akademi, Ankara, 354 s
- Büyükşahin Sıramkaya, S., 2015. Mekan Konfigürasyonunun Sosyal Etkileşime Olan Etkisinin Fakülte Binalarında Sentaktik Analizi, Doktora Tezi, S.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Cimşit, F., ve Ünlü, A. 2009. Uçhisar 'Tepe Yerleşmesi' Konut Morfolojisinde Psiko-Sosyal Alan Etkisi ve Dizimsel Analizi, İtüdergisi/a, 8, 2, 133-144.
- Creswell, J. W., 2016. Araştırma Deseni Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları, Eğiten Kitap, Ankara, 368 s
- Çağlayan, S., 2006. Göç Kuramları, Göç ve Göçmen İlişkisi. M.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İlke), 67-91.

- Çelik, R., 2007. Diyarbakır Ovasının Yeraltı Su Seviyesi Haritasının Coğrafik Bilgi Sistemi ile Tespiti, Doktora Tezi, F.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Çevik, S., 1991. Mekan-Kimlik-Kimliklendirme: Trabzon Sokakları Örneği, Doktora Tezi, K.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Çil, E., 2006. Bir Kent Okuma Aracı Olarak Mekân Dizim Analizinin Kuramsal ve Yöntemsel Tartışması, YTÜ Mimarlık Fakültesi e-Dergisi, 1, 4, 218-233.
- Dağ, A., 2005. Mekansal Dizim Ve Görünür Alanın Mimari Mekan Algısına Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, İ.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Dağ, R., Göktürk, A., ve Türksoy, H. C., 1996. Bölge İçi Zorunlu Göçten Kaynaklanan Toplumsal Sorunların Diyarbakır Kenti Ölçeğinde Araştırılması, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yayınları, Ankara, 150 s
- Dalkılıç, N., ve Halifeoğlu, F. M., 2011. Erken Cumhuriyet Döneminde Diyarbakır'da Kamu Binaları: 1923-1950 Dönemi, Mimarlık Dergisi, 358.
- Dalton, N. S., ve Turner, A., 2007. WebmapAtHome, In Proceedings of Workshop in Space Syntax Software, Istanbul, ITU Faculty of Architecture, 7-14.
- DBB., 2008. Diyarbakır Planlama Çalışmaları Tarihsel Gelişimi Raporu.
- Değertekin, H., 1999. Diyarbakır Surlarının Bugünkü Durumu, Diyarbakır Müze Şehir, Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, 178-193 s
- Dizdar, H., 2009. İklimsel Tasarım Parametreleri Açısından Geleneksel ve Yeni Konutların Değerlendirilmesi: Diyarbakır Örneği, Doktora Tezi, İ.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Fotoğraf Arşivi 2008
- Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Bina Sayımı Haritaları 2016
- Dostoğlu, S., 1984. Modern Mimarlığın Ötesi: Colin Rowe ve bir uzlaştırma kuramı, Mimarlık Dergisi, 6, 7-13.
- Durmuş, E., 2018. Diyarbakır'da Yerleşmelerin Yükselti Basamaklarına Göre Dağılışı, Tücaum 3. Yıl Coğrafya Sempozyumu, Ekim, Ankara, Bildiriler Kitabı, 336-354.
- Dursun, P., 2002. Trabzon Kentsel Dokusunda Morfolojik Analiz, Doktora Tezi, İ.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Dursun, P., ve Sağlamer, G., 2003. Spatial Analysis of Different Home Environments In the City of Trabzon Turkey, 4th International Space Syntax Symposium, London, 54-64.

- Dursun, P., 2007. Space Syntax İn Architectural Design, In 6th International Space Syntax Symposium, June, İstanbul, 01-56.
- Edgü, E., ve Ünlü, A., 2003. Relation of Domestic Space Preferences with Space Syntax, 4th International Space Syntax Symposium, London, 82.1-16.
- Edgü, E., Ünlü, A., Şalgamcıoğlu, M., ve Mansouri, A., 2012. Traditional Shopping: a Syntactic Comparison of Commercial Spaces In Iran and Turkey. 8th International Space Syntax Symposium, January, Santiago De Chile, 3-6.
- Ekmekçiler, Ü. S., 2014. Türkiye’de Kırdan Kente Göç: Diyarbakır Üzerine Bir Alan Araştırması, Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 66-67, 159-197.
- Erkan, R. ve Bağlı, M., 2005. Göç ve Yoksulluk Alanlarında Kentle Bütünleşme Eğilimi: Diyarbakır Örneği, H.Ü. Edebiyat Fakültesi Dergisi, 22, 1, 105-124.
- Featherstone, M., 2013. Postmodernizm ve Tüketim Kültürü, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 288 s
- Gabriel, A., 1940. Voyages Archeologiques dans la Turquie Orientale, Paris, 374 s
- Garden, R., J., 1999. Diyarbakır, Diyarbakır Müze Şehir, Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, 138-145 s
- Gil, J., Stutz, C., ve Chiaradia, A., 2007. Confeego: Tool Set For Spatial Configuration Studies, In 6th International Space Syntax Symposium, June, İstanbul, 15-22,
- Gökmen, G., P., 2011. Türkiye’de Apartmanlaşma Süreci ve Konut Kültürü, Güney Mimarlık Dergisi, 5, 12-17.
- Göktürk, A., 1997. Zorunlu Göç ve Bir Kent: Diyarbakır, II. Ulusal Sosyoloji Kongresi: Toplum ve Göç, Ankara, Devlet İstatistik Enstitüsü Yayınları, 356-367.
- Gölcük, A., 2010. Kentsel Planlama Sürecinde Kent Formundaki Değişimlerin Diyarbakır Kenti Örneğinde Araştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Ç.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana
- Görgülü, T., 2017. Apartman Tipolojisinde Geçmişten Bugüne; Kira Apartmanından “Rezidans’a” Geçiş. Kültür Envanteri, 14, 14, 165-178.
- Güç, B., Gençel, Z., ve Karadayı, A., 2013. Mekan, Algı ve Biliş Bağlamında Hastane Tasarım Dilini Anlamak: SDÜ Hastanesi Örneği, SDÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 17,1, 133-146.
- Gündoğdu, M., 2014. Mekan Dizimi Analiz Yöntemi ve Araştırma Konuları, Art-Sanat Dergisi, 2, 251-274.
- Gür, Ş. Ö., 1989. 80li Yıllarda Apartman Örnekleri, Mimarlık Dergisi, 27, 233, 62-65.

- Gürel, S., 2001. Türkiye’de Göç ve Bütünleşme Sorunsalı, 21. Yüzyıl Karşısında Kent ve İnsan, Bağlam Yayınları, İstanbul, 358 s
- Gürhan, N., 2016. Diyarbakır Kent Algısı Üzerine Bir Araştırma, Şarkiyat, 8, 2, 921-941.
- Güriş, S. ve Astar, M., 2014. Bilimsel Araştırmalarda SPSS ile İstatistik, Der Yayınları, İstanbul, 512 s
- Halifeoğlu, F. M., ve Dalkılıç, N., 2011. Diyarbakır'da 1950-1970 Döneminde İnşa Edilen İdari Yapılar, Mimarlık Dergisi, 361, 43-50.
- Hegem Vakfı, 2016. Diyarbakır Göç Araştırması: Toplumsal Kabul, Uyum ve Değişme Bağlamında Diyarbakır İlinde Göç Olgusu: Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Hermes Ofset, Ankara.
- Hillier, B., Hanson, J., ve Graham, H., 1987. Ideas are in Things: an Application of the Space Syntax Method to Discovering House Genotypes, Environment and Planning B:Planning and Design, 14, 4, 363-385.
- Hillier, B. ve Hanson, J., 2001. The Social Logic of Space, e-Book: Cambridge University Press, 296 s
- HÜNEE., 2006. Türkiye Göç ve Yerinden Olmuş Nüfus Araştırması Raporu, Ankara.
- İnce Güney, Y., 2005. Spatial Types in Ankara Apartments, Proceedings of the 5th International Symposium on Space Syntax, June, Delft, 1, 623-634.
- İnce Güney, Y., 2007. Analyzing Visibility Structures in Turkish Domestic Spaces, In 6th International Space Syntax Symposium, June, İstanbul, 038-12.
- Kaçalin, M., S., 1999. Evliya Çelebi’de Diyarbakır, Diyarbakır Müze Şehir, Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, 108-129.
- Kankal, A., ve Cihan, A., 2018. Dünden Bugüne Diyarbakır, Akademik Kitaplar, İstanbul, 206 s
- Karataş, Z., 2015. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi (e-Dergi), 1, 1, 62-80.
- Kaya, A. 2014. Diyarbakır’da Göç Bağlamında Kadın Dindarlığı. Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 171-194.
- Keser, İ., 2011. Göç ve Zor: Diyarbakır Örneğinde Göç ve Zorunlu Göç, Ütopya Yayınevi, Ankara, 168 s
- Keyman, E. F. ve Koyuncu Lorasdağı, B., 2010. Kentler: Anadolu'nun Dönüşümü, Türkiye'nin Geleceği. Doğan Kitap, İstanbul, 290 s

- Kılıç, H., ve Ayataç, H., 2019. Konut Sunum Biçimlerinin İstanbul'un Sosyokültürel ve Mekansal Değişimine Etkileri, Megaron, 14, 109-121.
- Kılıç, T., 2017. Kentsel Mekanların Kullanımı ve Seyyar Satıcılık: Diyarbakır Örneği, Kriter Yayınevi, İstanbul, 161 s
- Kim, M., 2017. Development of The Integrated Application Software for Spatial Analysis Techniques Based on Visual Perception, 11th Space Syntax Symposium, July Lisbon, 199-199/6.
- Kırşan, Ç., ve Çağdaş, G., 2004. Etnik Kimlik ve Evsel Mekan, Konut Değerlendirme Sempozyumu, Haziran, İstanbul, 19-38.
- Kıtaç, S., 2000. Diyarbakır'da Nüfus Hareketlilikleri ve Konut İhtiyacının Karşılansması İçin Çözüm Yöntemleri Tartışması, Yüksek Lisans Tezi, İ.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Koca, D., 2012. Türkiye'de 2000 Sonrası Toplu Konut Üretimine Genel Bir Bakış, Zeki Sayar'a Armağan Dizisi: Türkiye Mimarlığı ve Eleştirisi, TMMOB Mimarlar Odası, Ankara, 43-52.
- Koca, D., 2015. 2000 Sonrası Konut Üretim Sürecindeki Değişimler ve Kentleşme Üzerine Etkisi, I. Uluslararası Kent Araştırmaları Kongresi, Nisan, Eskişehir, Bildiriler Kitabı, 590-605.
- Koçal, A., V., 2016. Küreselleşme Sürecinde Toplumsal ve Siyasal Değişimin Kentsel Temelleri ve Simgelenişi: Türkiye'de Kürt Kimliği ve Diyarbakır İlişkisi Örneği. D.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 157-177.
- Korkmaz, S., 2011. Buca Konutlarının Mekan Dizimi ve Görünür Alan Analizi, Yüksek Lisans Tezi, Y.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Manum, B., Rusten, E., ve Benze, P., 2005. Agraph, Software for Drawing and Calculating Space Syntax Graphs, Proceedings of the 5th International Symposium on Space Syntax, June, Delft, 1, 97.
- Manum, B., 2006. Apartment Layouts and Domestic Life; The Interior Space And Its Usability, a Study of Norwegian Apartments Built In the Period 1930-2005, Phd Thesis The Oslo School of Architecture and Design, Oslo.
- Markhede, H., ve Carranza, P. M., 2007. Spatial Positioning Tool (Spot). In Proceedings of Workshop in Space Syntax Software, ITU Faculty of Architecture, Istanbul.
- Miller, G., 2012. Tüketime Evrimi: Cinsiyet, Statü ve Tüketim, Alfa/Bilim Yayınları, İstanbul, 414 s
- Mutdoğan, S., 2014. Türkiye'de Çok Katlı Konut Oluşum Sürecinin İstanbul Örneği Üzerinden İncelenmesi, H.Ü. Sosyolojik Araştırmalar E-Dergisi, 1-24.

- Negri, A., 2014. Çokluğun Mekanı: Metropol, Mekan Meselesi, Tekin Yayınevi, İstanbul, 57-69.
- Neuman, W. L., 2006. Toplumsal Araştırma Yöntemleri Nitel Ve Nicel Yaklaşımlar, Yayınodası, Ankara, 864 s
- Odabaşı, Y., 2013. Tüketim Kültürü: Yetinen Toplumdan Tüketen Topluma, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 288 s
- Orhun, D., Hillier, H., ve Hanson, J., 1995. Spatial Types in Traditioanal Turkish Houses, Environment and Planning B: Planning and Design, 22, 475-498.
- Öğrendik, A., 2013. Demokrat Parti Döneminde Diyarbakır'da Siyasi, Ekonomik Ve Sosyal Hayat (Yerel Basına Göre), Yüksek Lisans Tezi, D.Ü., Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır.
- Öğrendik, E. P., 2014. Demokrat Parti Döneminde Diyarbakır'da Sosyal Hayat. D.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15-31.
- Öncel, A. D., 2014. Apartman: Galata'da Yeni Bir Konut Tipi, Kitap, İstanbul, 422 s
- Özbay, H., 1989. İmar Yönetmelikleri ve Sorunlar, Mimarlık Dergisi, 5, 89, 44-47.
- Özbudak, Y. B., 2004. Geleceğe Yönelik Stratejilerin Belirlenmesi Açısından Yarı-Gecekonduların Sosyal ve Mekansal Boyutta İncelenmesi: Diyarbakır Fiskaya Bölgesi Dicle Mahallesi Örneği, Yüksek Lisans Tezi, D.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır.
- Özbudak, Y. B., ve Bekleyen, A., 2006. Diyarbakır Dicle Mahallesi Konutlarından Elde Edilen Patolojik Bulgular, Anadolu Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi, 7, 2, 343-356.
- Özdemir, M., 2010. Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma, O.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, 11, 1, 323-343.
- Özen, N., 2009. GAP Bölgesi'nde Yaşanan Göçün Sürdürülebilirlik Bağlamında Konut Çevrelerine Etkisi: Diyarbakır Huzurevleri Örneği, Doktora Tezi, G.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özer, A., 2011. Göç ve Kentleşme Kıskaçında Bir Kent: Diyarbakır, Tüm Yönleriyle Diyarbakır 2. Sempozyumu, Diyarbakır, 271-288.
- Özyılmaz, H., 2007. Diyarbakır Geleneksel Konut Mimarisinde Morfolojik Analiz Geleneksel Konutların Güncel Kullanımda Değerlendirilmesi, Doktora Tezi, G.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Pala, A., 2013. Zorunlu Göç ve Kadın Deneyimi: Diyarbakır Örneği, Yüksek Lisans Tezi, H.Ü., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Parla, C., 2005. Diyarbakır Surları ve Kent Tarihi. Metu Journal of The Faculty of Architecture, 22, 1, 57-84.
- Peponis, J., 2005. Formulation, The journal of architecture 10, 2, 119-133.
- Pinelo, J., and Turner, A., 2010. Introduction to UCL Depthmap 10.
- Polian, P., 2003. Against Their Wil: The History And Geography Of Forced Migrations İn The Ussr. Budapest: Central European University Press.
- Rapor, 2010. Zorunlu Göç ve Diyarbakır, Kalkınma Merkezi Derneği, Diyarbakır.
- Rapor, 2016. Gecekondu Bölgeleri Eski Köy Yerleşim Yerleri ve Afet Riski Altındaki Alanlar, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi.
- Sami, K., 1998. Güneydoğu Anadolu Projesi'nin (GAP) Uygulanmasıyla Diyarbakır'da Ortaya Çıkan Konut Gereksinmesi İçin Tasarım Kriterlerinin Belirlenmesi, Doktora Tezi, Y.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Sami, K., 2009. Zorunlu Göçle Yüzleşirken; Kentsel Bağlamda Ortaya Çıkan Kültürel ve Toplumsal Ayrışma: Diyarbakır Kent Örneği, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 8, 30, 250-265.
- Samur, H., 2011. Avrupalılaşıma Süreci ve Kürtler: Diyarbakır Özelinde 2000'lerin Analizi, Nobel Kitabevi, Adana, 112 s
- Sanlı, S., 2009. Bir Mimara Ait Konut Tasarımlarının Mekan Sentaksı Yöntemiyle Analizi, Doktora Tezi, İ.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Saraçoğlu, C., 2012. Türkiye'de Göç Çalışmalarında 1980 Sonrası Paradigma Değişimi, Politika Dergisi, 1-10.
- Seamon, D., 2007. A Lived Hermetic of People and Place: Phenomenology And Space Syntax, In 6th International Space Syntax Symposium, June, İstanbul, iii1-16.
- Sevinç, A., 2001. GAP'ta İmar Uygulamaları ve Diyarbakır Örneği, Habitat II Beşinci Yılında GAP'ta Yerleşim ve Konut Sorunları, Diyarbakır, 43-56.
- Sey, Y, 1998. Cumhuriyet Döneminde Konut, 75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık, T. İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 285-300.
- Sözen, M., 1984. Cumhuriyet Dönemi Türk Mimarlığı, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara, 378 s
- Sözer, A., 1984. Güneydoğu Anadolu'nun Doğal Çevre Şartlarına Coğrafi Bir Bakış, Ege Coğrafya Dergisi, 18-31.

- Stahle, A., Marcus, L., ve Karlstrom, A., 2007. Place Syntax Tool—Gis Software For Analysing Geographic Accessibility With Axial Lines, In Proceedings of Workshop in Space Syntax Software, ITU Faculty of Architecture, Istanbul, 35-42.
- Süer, D., ve Yılmaz Sayar, Y., 2002. Küresel Sermayenin Yeni Tüketim Mekanları: Lüks Konut Siteleri, Mimarlık ve Tüketim, Boyut Yayın Grubu, 39-66.
- Şahin, D., Demir, H., Halifeoğlu, F. M., ve Işık, N., 2019. Diyarbakır'ın Kentsel Gelişiminde Kent Sinemalarının Rolü, D. Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 8, 1, 1-7.
- Şalgamcıoğlu, M. E., 2013. İstanbul'da Çoklu Konut Gelişiminin Semantik Ve Sentaktik Olarak İrdelenmesi: 1930-1980 Dönemi, Doktora Tezi, İ.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Şengül, T., 2009. Kentsel Çelişki ve Siyaset, İmge Kitabevi, Ankara, 224 s
- Şenyapılı, T., 1996. Yeni Sorunlar Eski Çözümler (Kentsel Mekanda Bir Gecekondu Yolculuğu), Tarihten Günümüze Anadolu'da Konut ve Yerleşme, Tarih Vakfı Yayınları, 345-354.
- Şimşek Tolacı, S., 2009. Burdur Tarihi Kent Dokusunun İncelenmesi, Doktora Tezi, S.D.Ü. Fen Bilimleri Üniversitesi, Isparta.
- Şimşek, H., ve Yıldırım, A., 2016. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 427 s
- Tahar, B., ve Brown, F., 2003. The Visibility Graph: An Approach For The Analysis Of Traditional Domestic M'zabite, 4th International Space Syntax Symposium, London, 56-18.
- Tanyeli, U., 2004. İstanbul 1900-2000 Konutu ve Modernleşmeyi Metropolden Okumak, Ofset Yapımevi Yayınları, İstanbul, 325 s
- Tekeli, İ., 1982. Türkiye'de Kentleşme Yazıları, Turhan Kitabevi, Ankara, 345 s
- Tekeli, İ., 2017. Türkiye'de Yaşamda ve Yazında Konutun Öyküsü, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 352 s
- Tekin, A., 1964. Fotoğraflarla Diyarbakır, Modern Ofset, Diyarbakır, 64 s
- Tekin, A., 1971. Diyarbakır, Diyarbakır Tanıtma Ve Turizm Derneği, İstanbul, 85 s
- Tekin, İ., 2013. Türkiye'de İkinci Dünya Savaşı Sonrası Betonarmenin İnşası, Doktora Tezi, İ.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Temiz, H. ve Gül, K., 2006. 1999-2004 Yıllarında Diyarbakır'da Saptanan Sıtma Olgularının Değerlendirilmesi. Türkiye Parazitoloji Dergisi, 261-264.

- Tibet, F. A., 2013. Ayvalık Evlerinin Mekan Dizimi Metodu İle Analizi Analizi, Yüksek Lisans Tezi, B.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.
- Toka, Ş., 2017. Diyarbakır Üzerine İmge/Anlam Üretimi, Doktora Tezi, M.A.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Mardin.
- Toprak, M., F., 1999. Arap Kaynaklarında Diyarbakır, Diyarbakır Müze Şehir, Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, 130-137 s
- TUİK., 2018. İstatistiklerle Diyarbakır, Diyarbakır Valiliği, Diyarbakır, 142 s
- Turner, A., 2001. Depthmap: A Program To Perform Visibility Graph Analysis, 3rd International Space Syntax Symposium, Atlanta, 31-12.
- Turner, A., Doxa, M., O'sullivan, D., ve Penn, A., 2001. From İsovists To Visibility Graphs: A Methodology For The Analysis Of Architectural Space. Environment And Planning B: Planning And Design1, 28, 1, 103-12.
- Turner, A., 2007. Ucl Depthmap 7: From İsovist Analysis To Generic Spatial Network Analysis, In Proceedings of Workshop in Space Syntax Software, I.T.U Faculty of Architecture, Istanbul, 43-51.
- Türkmen Yılmaz, S., 2015. Yerel Bir Gazetede Kadim Bir Mesele: Diyarbakır Gazetesinde Mesken Buhranı [1940-1954], Yüksek Lisans Tezi, M.A.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Mardin.
- URL-1, <http://www.diyarbakir.gov.tr/>, Diyarbakır, 4 Mart 2019.
- Ünal, M., 1979. Türkiye’de Apartman Olgusunun Gelişimi: İstanbul Örneği, Çevre Dergisi, 4, 71-77.
- Ünlü, A., 1999. The Syntactic Analysis of Turkish Houses Between 17th And 19th Centuries, Space Syntax Second International Symposium, Brasilia, 41.01-12.
- Ünlü, A., Özener, O. O., Özden, T., ve Edgü, E., 2001. An Evaluation Of Social Interactive Spaces In a University Building, 3rd Space Syntax Symposium, Atlanta, 46.01-08.
- Ünlü, A., ve Edgü, E., 2007. Comparative Space Syntax Analysis Of Design Strategies For Istanbul Underground Railway System, 6th İnternational Space Syntax Symposium, İstanbul, 074-10.
- Ünlü, A., Edgü, E., Cimşit, F., Şalgamcıoğlu, M. E., Garip, E., ve Mansouri, A., 2009. Interface Of Indoor And Outdoor Spaces İn Buildings A Syntactic Comparison Of Architectural Schools In Istanbul, 7th International Space Syntax Symposium, Stockholm, 132-12.
- Ünlü, A., Edgü, E., Ülken, G., ve Apak, S., 2008. Acil Durumlarda Hastane Sirkülasyon Sistemlerinin Performansı İçin Bir Model, İtüdergisi/a, 7, 1, 99-109.

- Üsküplü, T., ve Çolakoğlu, B., 2019. Sosyal Ağ Verileri ve Mekan Dizim Analizlerinin Kentsel Stratejiler Geliştirmede Kullanımı: Kadıköy Örneği, Megaron, 14, 2, 269-278.
- Wineman, J., Turner, J., Psarra, S., Jung, S. K., ve Senske, N., 2007. Syntax2d: An Open Source Software Platform For Space Syntax Analysis. A In Proceedings of Workshop in Space Syntax Software, ITU Faculty of Architecture, Istanbul, 23-26.
- Yanmış, M., 2015. 1980 Sonrası Diyarbakır Kent Kimliğinin Değişimi (Sosyal, Siyasal, Dini), Kent Çalışmaları II, Pegem Yayınları, 296 s
- Yıldırım, M. T., 2003. Bina İşlevi İle Bina Biçimi İlişkisinde Çizge Teorisi Kullanımı İle Veri Eldesi, Doktora Tezi, İ.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldırım, M. T., ve Ünügür, S. M., 2002. Bina İşlevi İle Bina Biçimlenişi Arayüzünde Topolojik Araçlar İle Veri Eldesi, İtüdergisi/a, 1, 1.
- Yılmaz Çakmak, B., 2011. Kırsaldan Kente Göç İle Kent Çeperlerinde Oluşan Konutların Mekansal Dizim Yöntemiyle Analizi, Konya Örneği, Doktora Tezi, S.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.

8. EKLER

Ek 1. Bina Tanıtım Kartı - K1

Yerleşim Ölçeği Karakteristiği						Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)	
Ada /Parsel Konumu	Oruda - Ayrık	İlçesi	Yenişehir	Misafir S.	19,30				
Sınırlayıcı unsurlar	Bahçe	Mahallesi	Surdışı	Oturma O.	19,50				
Dışa açık/kapalı olma	Açık	Ada Parsel No	533-81	Mutfak	6,00				
Tekil/çoğul olma Durumu	Tekil Blok	Yapım/Tescil Yılı	1967	Antre	3,20				
Fiziki imkanlar	Bahçe	Yapı Sahipliği	Kooperatif	Hol	3,00				
İmar Kroki - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	1/5	Yatak O.	12,00				
Erişilemedi		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	1.539,50	Yatak O.	10,00				
		Kat Daire Ad.	3	wc	1,20				
		Asansör- Yangın M.	Yok	banyo	3,20				
		Oda Sayısı	3+1	Balkon 1	5,60				
		Yapım Sistemi	Yığma						
		Emsal							
		TAKS/KAKS							
Çekme M.									
İmar Durumu	Konut								
				Toplam	83,00				

BİNA TANITIM KARTI - K1							
Mahaller	Bağ.	HH	RA	MD	CV	TD	
Antre	2	0,92	0,33	2,33	0,75	21	Erişim Grafiği
Misafir Odası	2	0,92	0,33	2,33	0,75	21	
Oturma Odası	4	2,20	0,13	1,55	1,66	14	
Gece Hobi	6	3,66	0,08	1,33	4,75	12	
Mutfak	2	1,22	0,25	2,00	0,66	18	
Balkon	2	1,00	0,30	2,22	0,75	20	
Yatak Odası	1	1,00	0,30	2,22	0,16	20	
Yatak Odası	1	1,00	0,30	2,22	0,16	20	
wc	1	1,00	0,30	2,22	0,16	20	
banyo	1	1,00	0,30	2,22	0,16	20	

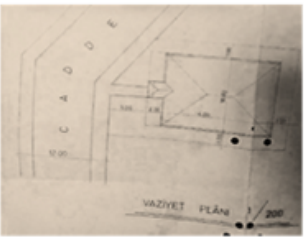
Sistem Sınatık Ölçütleri			
	Min	Ort.	Max.
Bağ	1,00	2,20	6,00
HH	0,92	1,39	3,66
MD	1,33	2,06	2,33
RA	0,08	0,26	0,33
TD	12,00	18,60	21,00
CV	0,16	1,00	4,75
VHH	4,39	7,73	12,89
TFF			0,68
RRA	0,26	0,85	1,08

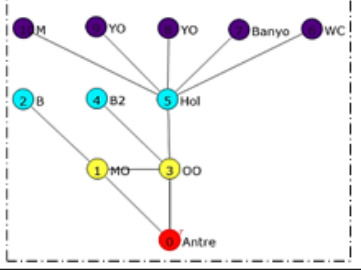
Normal Kat Planı	

Dışbükey Mekan Haritası (Bütünlüşme)	

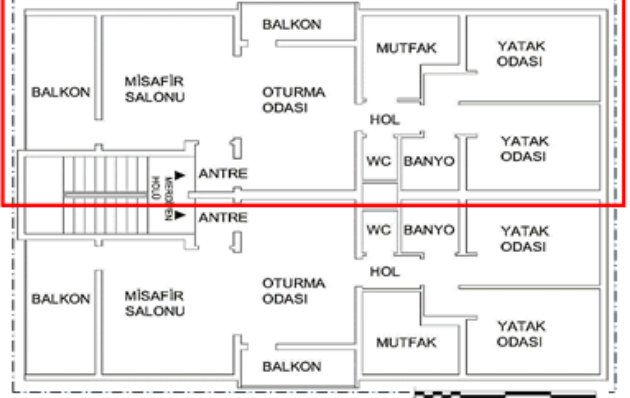
Görünür Alan Haritası (Bütünlüşme)	

Ek 2. Bina Tanıtım Kartı – K2

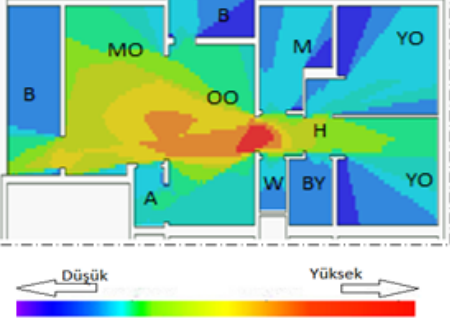
Yerleşim Ölçeği Karakteristiği						Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)	
Ada /Parsel Konumu	Köşe - Ayrık	İlçesi	Yenişehir	Misafir S.	16,00				
Sınırlayıcı unsurlar	Kaldırım	Mahallesi	Surdaşı	Oturma O.	15,00				
Dışa açık/kapalı olma	Açık	Ada Parsel No	530-83	Mutfak	6,80				
Tekil/çoğul olma Durumu	Tekil Blok	Yapım /Tescil Yılı	1967-76	Antra	1,70				
Fiziki imkanlar	Yok	Yapı Sahipliği	Kooperatif	Hol	3,80				
İmar Kroki - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	1/5	Yatak O.	10,00				
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	980,60	Yatak O.	11,00				
		Kat Daire Ad.	2	wc	1,38				
		Asansör- Yangın Merdiveni	Yok	banyo	2,85				
		Oda Sayısı	3+1	Balkon 1	8,60				
		Yapım Sistemi	Yığma	Balkon 2	3,85				
		Emsal							
		TAKS/KAKS							
		Çelme M.	5 m - 3 m						
		İmar Durumu	Konut						
				Toplam	98,60				

BİNA TANITIM KARTI - K2								
Mahaller	Bağ.	HH	RA	MD	CV	TD	Erişim Grafiği	
Antra	2	1,02	0,28	2,30	0,58	2,3		
Misafir O.	3	1,10	0,26	2,20	1,75	2,2		
Oturma O.	4	2,21	0,13	1,60	2,00	1,6		
Gece Holi	6	2,65	0,11	1,50	5,25	1,5		
Mutfak	1	0,94	0,31	2,40	0,16	2,4		
Balkon 1	1	0,63	0,46	3,10	0,33	3,1		
Balkon 2	1	0,88	0,33	2,50	0,25	2,5		
Yatak Odası	1	0,94	0,31	2,40	0,16	2,4		
Yatak Odası	1	0,94	0,31	2,40	0,16	2,4		
wc	1	0,94	0,31	2,40	0,16	2,4		
banyo	1	0,94	0,31	2,40	0,16	2,4		

	Sistem Sektörel Ölçümleri		
	Min.	Ort.	Max.
Bağ.	1,00	2,00	6,00
HH	0,63	1,20	2,65
MD	1,50	2,29	3,10
RA	0,11	0,28	0,46
TD	15,00	22,91	31,00
CV	0,16	1,00	5,25
VHH	5,17	12,35	23,86
TFF			0,66
RRA	0,37	0,95	1,56

Normal Kat Planı	
	

Dışbükey Mekan Haritası (Bütünlüşme)	
	

Görünür Alan Haritası (Bütünlüşme)	
	

Ek 4. Bina Tanıtım Kartı – K4

Yerleşim Ölçeği Karakteristiği							Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)	
Ada /Parsel Konumu	Orta- Ayrık	İlçesi	Surdışı	Misafir S.	14,03					
Sınırlayıcı unsurlar	Kaldırım	Mahallesi	Yenişehir	Oturma O.	11,58					
Dışa açık/kapalı olma	Açık	Ada Parsel No	497-27	Mutfak	8,85					
Tekil/çoğul olma Durumu	Tekil Blok	Yapım/Tescil Yılı	1971	Antre	3,56					
Fiziki imkanlar	Yok	Yapı Sahipliği	Kooperatif	Hol	3,60					
İmar Kroki - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	İkiz Blok/5	Yatak Odası	13,10					
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	2.525,16	Yatak Odası	15,54					
		Kat Daire Ad.	2+2	wc	1,09					
		Asansör- Yangın M.	Yok	banyo	4,29					
		Oda Sayısı	3+1	Balkon 1	2,61					
		Yapım Sistemi	Yığma	Balkon 2	6,45					
		Emsal		Lavabo	1,84					
		TAKS/KAKS		Kiler	2,90					
		Çekme M.	5 m - 3 m							
		İmar Durumu	Konut							
				Toplam		89,44				

BİNA TANITIM KARTI - K4						
Mahaller	Bağ.	HH	RA	MD	CV	TD
Antre	3	1,29	0,21	2,16	1,16	2,6
Misafir Salonu	1	0,75	0,36	3,00	0,33	3,6
Oturma Odası	3	1,39	0,19	2,08	1,58	2,5
Gece Holü	4	1,13	0,24	2,33	2,83	2,8
Mutfak	2	0,79	0,34	2,91	1,33	3,5
Kiler	1	0,56	0,48	3,66	0,33	4,4
Balkon 1	1	0,53	0,51	3,83	0,50	4,6
Balkon 2	1	0,50	0,54	4,00	0,50	4,8
Lavabo	3	0,86	0,31	2,75	2,33	3,3
Yatak Odası	1	0,67	0,40	3,25	0,25	3,9
Yatak Odası	2	0,72	0,37	3,08	1,25	3,7
wc	1	0,56	0,48	3,66	0,33	4,4
banyo	1	0,67	0,40	3,25	0,25	3,9

Erişim Grafiği			

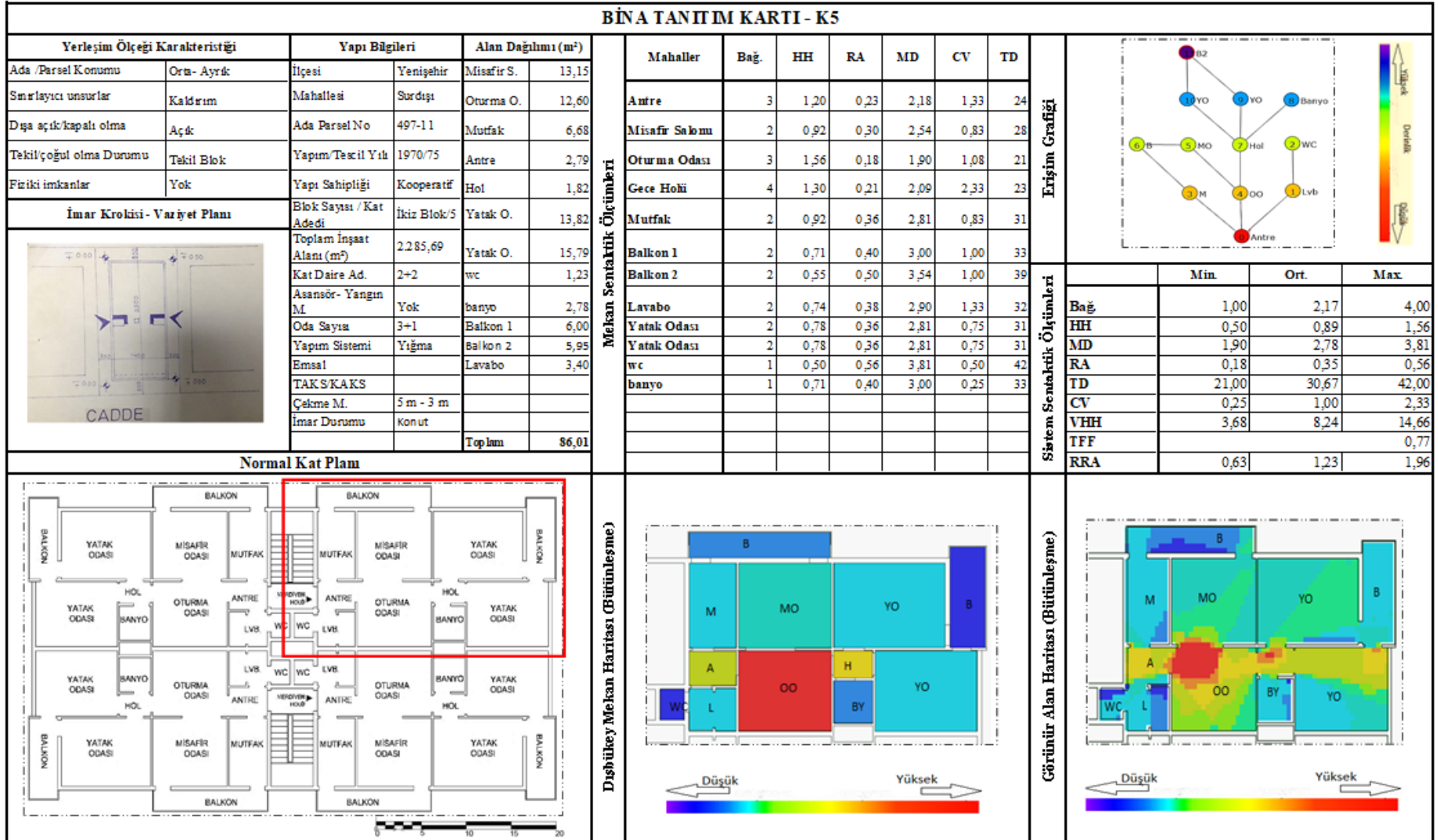
Sistem Sektörel Ölçümleri			
	Min.	Ort.	Max.
Bağ	1,00	1,85	4,00
HH	0,50	0,80	1,39
MD	2,08	3,07	4,00
RA	0,19	0,37	0,54
TD	25,00	36,92	48,00
CV	0,25	1,00	2,83
VHH	3,3	7,51	14,33
TFF			0,80
RRA	0,69	1,34	1,96

Normal Kat Planı	

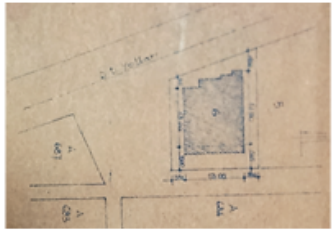
Dışbünyeli Mezaa Haritası (Bütünlüğe)	

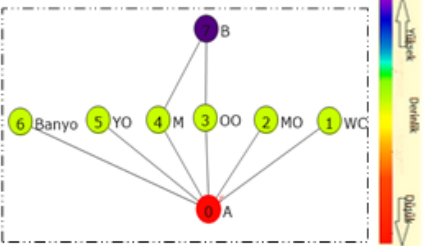
Görünür Alan Haritası (Bütünlüğe)	

Ek 5. Bina Tanıtım Kartı – K5

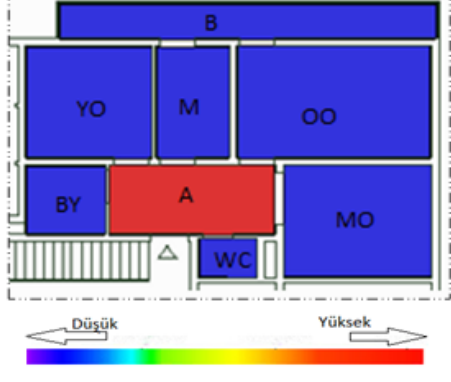

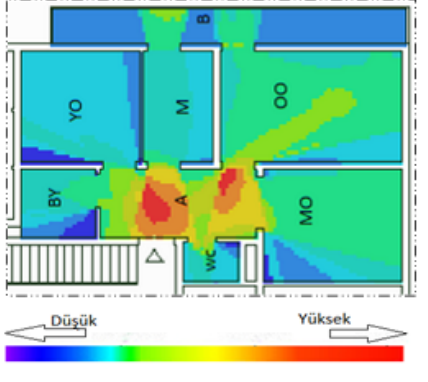
Ek 6. Bina Tanıtım Kartı – K6

Yerleşim Ölçeği Karakteristiği						Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)	
Ada /Parsel Konumu	Orta- Ayrık	İlçesi	Yenişehir	Misafir S.	11,40				
Sınırlayıcı unsurlar	Kaldırım	Mahalleisi	Surdaşı	Oturma O.	15,00				
Dışa açık/kapalı olma	Açık	Ada Parsel No	688-6	Mutfak	5,50				
Tekil/çoğul olma Durumu	Tekil Blok	Yapım/Tescil Yılı	1977/78	Antre	7,95				
Fiziki imkanlar	Yok	Yapı Sahipliği	Kooperatif	Yatak O.	10,05				
İmar Krokisi - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	1/6	wc	1,57				
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	1.625,02	banyo	3,88				
		Kat Daire Ad.	3	Balkon 1	9,31				
		Asansör- Yangın M.	Yok						
		Oda Sayısı	2+1						
		Yapım Sistemi	Yığma						
		Emsal							
		TAKS/KAKS							
Çekme M.	5 m - 3 m								
İmar Durumu	Konut								
		Toplam		64,66					

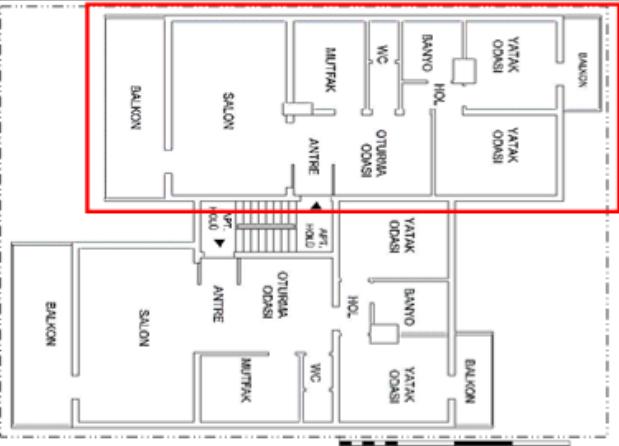
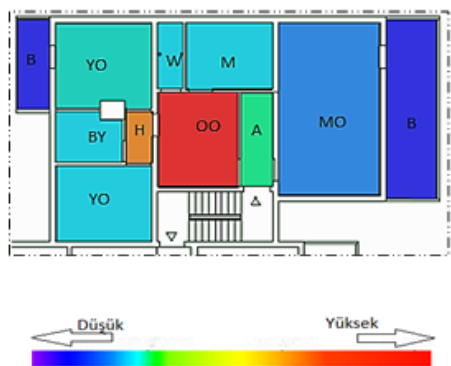
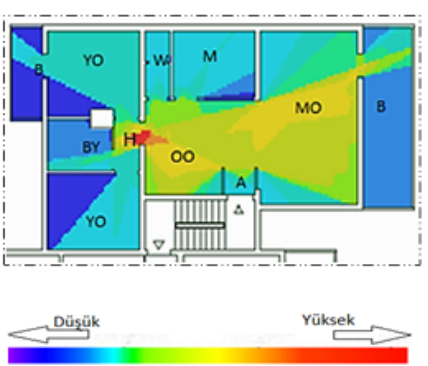
BİNA TANITIM KARTI - K6							
Mahaller	Bağ.	HH	RA	MD	CV	TD	
Antre	6	6,89	0,04	1,14	5,00	8	Erişim Grafiği
Misafir Salonu	1	0,98	0,33	2,00	0,16	14	
Oturma Odası	2	1,37	0,23	1,71	0,66	12	
Mutfak	2	1,37	0,23	1,71	0,66	12	
Balkon 1	2	0,98	0,42	2,28	1,00	16	
Yatak Odası	1	0,98	0,33	2,00	0,16	14	
wc	1	0,98	0,33	2,00	0,16	14	
Banyo	1	0,98	0,33	2,00	0,16	14	

	Min	Ort.	Max
Bağ.	1,00	2,00	6,00
HH	0,98	1,82	6,89
MD	1,14	1,86	2,28
RA	0,04	0,28	0,42
TD	8,00	13,00	16,00
CV	0,16	1,00	5,00
VHH	6,06	11,41	20,31
TFF			0,37
RRA	0,12	0,85	1,28

Normal Kat Planı	
	Dışbüyü Mekan Haritası (Bütünleşme)

Görünür Alan Haritası (Bütünleşme)	
	

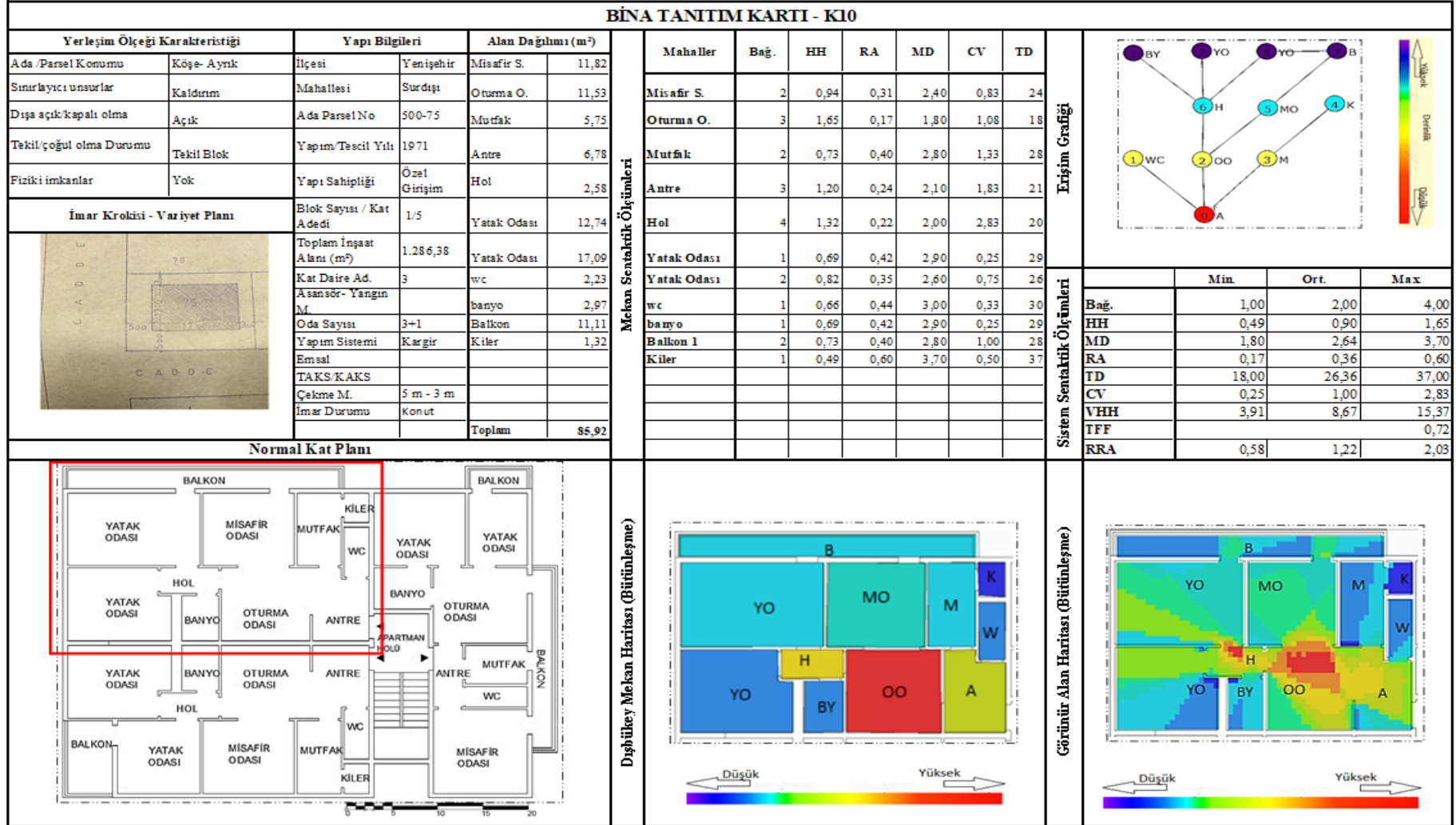
Ek 7. Bina Tanıtım Kartı – K7

BİNA TANITIM KARTI - K7						
Yerleşim Ölçeği Karakteristiği		Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m²)		
Ada /Parsel Konumu	Orta - Ayrık	İlçesi	Yenişehir	Misafir S.	25,61	
Sınırlayıcı unsurlar	Kaldırım	Mahallesi	Surduşı	Oturma O.	11,68	
Dışa açık/kapalı olma	Açık	Ada Parsel No	459-17	Mutfak	8,94	
Tekil/çoğul olma Durumu	Tekil Blok	Yapım Tescil Yılı	1963	Antre	4,46	
Fiziki imkanlar	Yok	Yapı Sahipliği	Kooperatif	Hol	2,00	
İmar Krokisi - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	1/5	Yatak O.	10,48	
 <p>Normal Kat Plan</p>		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	1.107,30	Yatak O.	12,09	
		Kat Daire Ad.	2	wc	2,60	
		Asansör- Yangın M.	Yok	banyo	5,00	
		Oda Sayısı	3+1	Balkon 1	4,23	
		Yapım Sistemi	Yığma	Balkon 2	13,65	
		Emsal				
		TAKSKAKS				
		Çekme M.	5 m - 3 m			
		İmar Durumu	Konut			
				Toplam		100,74
Mekan Sembolik Ölçümleri						
Mahaller	Bağ.	HH	RA	MD	CV	TD
Misafir S.	2	0,66	0,44	3,00	1,50	3,0
Oturma O.	4	1,65	0,17	1,80	2,75	18
Mutfak	1	0,78	0,37	2,70	0,25	2,7
Antre	2	1,02	0,28	2,30	0,75	2,3
Hol	4	1,47	0,20	1,90	2,75	19
Yatak Odası	1	0,73	0,40	2,80	0,25	2,8
Yatak Odası	2	0,82	0,35	2,60	1,25	2,6
wc	1	0,78	0,37	2,70	0,25	2,7
banyo	1	0,73	0,40	2,80	0,25	2,8
Balkon 1	1	0,45	0,64	3,50	0,50	3,5
Balkon 2	1	0,53	0,55	3,90	0,50	3,9
Sistem Sembolik Ölçümleri						
	Min.	Ort.	Max.			
Bağ.	1,00	1,82	4,00			
HH	0,45	0,87	1,65			
MD	1,80	2,73	3,90			
RA	0,17	0,38	0,64			
TD	18,00	27,27	39,00			
CV	0,25	1,00	2,75			
VHH	5,35	9,00	19,94			
TFF			0,70			
RRA	0,58	1,29	2,17			
Dış İlişki Mekan Hiyerarşisi (Bütünleşme)						
						
Normal Kat Plan		Dış İlişki Mekan Hiyerarşisi (Bütünleşme)		Görünür Alan Haritası (Bütünleşme)		

Ek 8. Bina Tanıtım Kartı – K8

Yerleşim Ölçeği Karakteristiği						Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)		Mekan Sektörel Ölçümleri							
Ada /Parsel Konumu	Orta- Ayrık	İçesi	Yenişehir	Misafir S.	25,16	İçesi	Yenişehir	Misafir S.	25,16	Mahaller	Bağ.	HH	RA	MD	CV	TD	
Sınırlayıcı unsurlar	Kaldırım	Mahallesi	Surdığı	Oturma O.	12,09	Mahallesi	Surdığı	Oturma O.	12,09	Misafir S.	2	1,13	0,24	2,33	1,20	28	
Dışa açık/kapalı olma	Açık	Ada Parsel No	534-85	Mutfak	7,00	Ada Parsel No	534-85	Mutfak	7,00	Oturma O.	2	1,13	0,24	2,33	1,20	28	
Tekil/çoğul olma Durumu	Tekil Blok	Yapım/Tescil Yılı	1976	Antre	10,54	Yapım/Tescil Yılı	1976	Antre	10,54	Mutfak	2	1,30	0,24	2,33	1,20	28	
Fiziki imkanlar	Bahçe	Yapı Sahipliği	Koll. Şti	Hol	2,88	Yapı Sahipliği	Koll. Şti	Hol	2,88	Antre	5	2,59	0,10	1,58	2,70	19	
İmar Krokisi- Vaziyet Planı				Blok Sayısı / Kat Adedi	İkiz Blok/5+T	Blok Sayısı / Kat Adedi	İkiz Blok/5+T	Yatak Odası	11,50	Hol	5	1,81	0,15	1,83	4,20	22	
				Toplam İnşaat Alanı (m ²)	2.752,00	Toplam İnşaat Alanı (m ²)	2.752,00	Yatak Odası	12,20	Yatak Odası	1	0,86	0,31	2,75	0,20	33	
				Kat/Daire Ad.	2+2	Kat/Daire Ad.	2+2	wc	2,00	Yatak Odası	1	0,86	0,31	2,75	0,20	33	
				Asansör- Yangın M.	Yok	Asansör- Yangın M.	Yok	banyo	4,91	wc	1	1,01	0,27	2,50	0,20	30	
				Oda Sayısı	3+1	Oda Sayısı	3+1	Balkon 1	4,20	banyo	1	0,86	0,31	2,75	0,20	33	
				Yapım Sistemi	Yığma	Yapım Sistemi	Yığma	Balkon 2	4,20	Balkon 1	1	0,67	0,40	3,25	0,50	39	
				Emsal		Emsal		Balkon 3	3,85	Balkon 2	1	0,67	0,40	3,25	0,50	39	
				TAKS/KAKS		TAKS/KAKS		Kiler	1,00	Balkon 3	1	0,67	0,40	3,25	0,50	39	
				Çekme M.	5 m - 3 m	Çekme M.	5 m - 3 m			Kiler	1	0,67	0,40	3,25	0,50	39	
				İmar Durumu	Konut	İmar Durumu	Konut				1	0,86	0,31	2,75	0,20	33	
								Toplam	101,53								
Normal Kat Planı										Sistem Sektörel Ölçümleri							
											Min.	Ort.	Max.				
										Bağ.	1,00	1,85	5,00				
										HH	0,67	1,11	2,59				
										MD	1,58	2,59	3,25				
										RA	0,10	0,28	0,40				
										TD	19,00	31,08	39,00				
										CV	0,20	1,00	4,20				
										VHH	4,08	8,09	16,00				
										TFF			0,69				
										RRA	0,36	1,01	1,45				
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							
Dış Mekan Haritası (Bütünlük)										Sistem Sektörel Ölçümleri							

Ek 10. Bina Tanıtım Kartı - K10

Ek 11. Bina Tanıtım Kartı - K11

Yerleşim Ölçeği Karakteristiği						Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)	
Ada /Parsel Konumu	Orta- Ayrık	İçesi	Yenişehir	Misafir S.	36,90				
Sınırlayıcı unsurlar	Kaldırım	Mahallesi	Surduş	Oturma O.	14,17				
Dışa açık/kapalı olma	Açık	Ada Parsel No	475-11	Mutfak	10,35				
Tekil/çoğul olma Durumu	Tekil Blok	Yapım/Tescil Yılı	1979	Antre	15,48				
Fiziki imkanlar	Yok	Yapı Sahipliği	Özel Girişim	Hol	3,10				
İmar Kroki - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	1/9	Yatak O.	15,75				
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	6153,60	Yatak O.	17,85				
		Kat Daire Ad.	3	wc	2,86				
		Asansör- Yangın M.	Asansör	banyo	8,74				
		Oda Sayısı	3+1	Balkon 1	4,92				
		Yapım Sistemi	BAKarkas	Balkon 2	2,42				
		Emsal		Balkon 3	2,42				
		FAKS/KAKS		Kiler	2,60				
		Çekme M.	3 m - 3 m						
		İmar Durumu	Konut + Ticari						
				Toplam	137,56				

BİNA TANITIM KARTI - K11						
Mahaller	Bağ.	HH	RA	MD	CV	TD
Misafir S.	2	1,06	0,25	2,41	0,70	29
Oturma O.	2	1,06	0,25	2,41	0,70	29
Mutfak	2	1,06	0,25	2,41	1,20	29
Antre	5	2,27	0,12	1,66	2,70	20
Hol	5	2,02	0,13	1,75	3,70	21
Yatak Odası	1	0,90	0,30	2,66	0,20	32
Yatak Odası	2	1,01	0,27	2,50	1,20	30
wc	1	0,95	0,28	2,58	0,20	31
banyo	1	0,90	0,30	2,66	0,20	32
Balkon 1	2	0,69	0,39	3,16	1,00	38
Balkon 2	1	0,64	0,42	3,33	0,50	40
Balkon 3	1	0,62	0,43	3,41	0,50	41
Kiler	1	0,90	0,30	2,66	0,20	32

Enjener Çıktısı			
	Min.	Ort.	Max.
Bağ.	1,00	2,00	5,00
HH	0,62	1,08	2,27
MD	1,66	2,58	3,41
RA	0,12	0,28	0,43
TD	20,00	31,08	41,00
CV	0,20	1,00	3,70
VHH	3,89	8,53	15,67
TFF			0,72
RRA	0,43	1,01	1,56

Sistem Serbestlik Ölçütleri	
Bağ.	1,00
HH	0,62
MD	1,66
RA	0,12
TD	20,00
CV	0,20
VHH	3,89
TFF	0,72
RRA	0,43

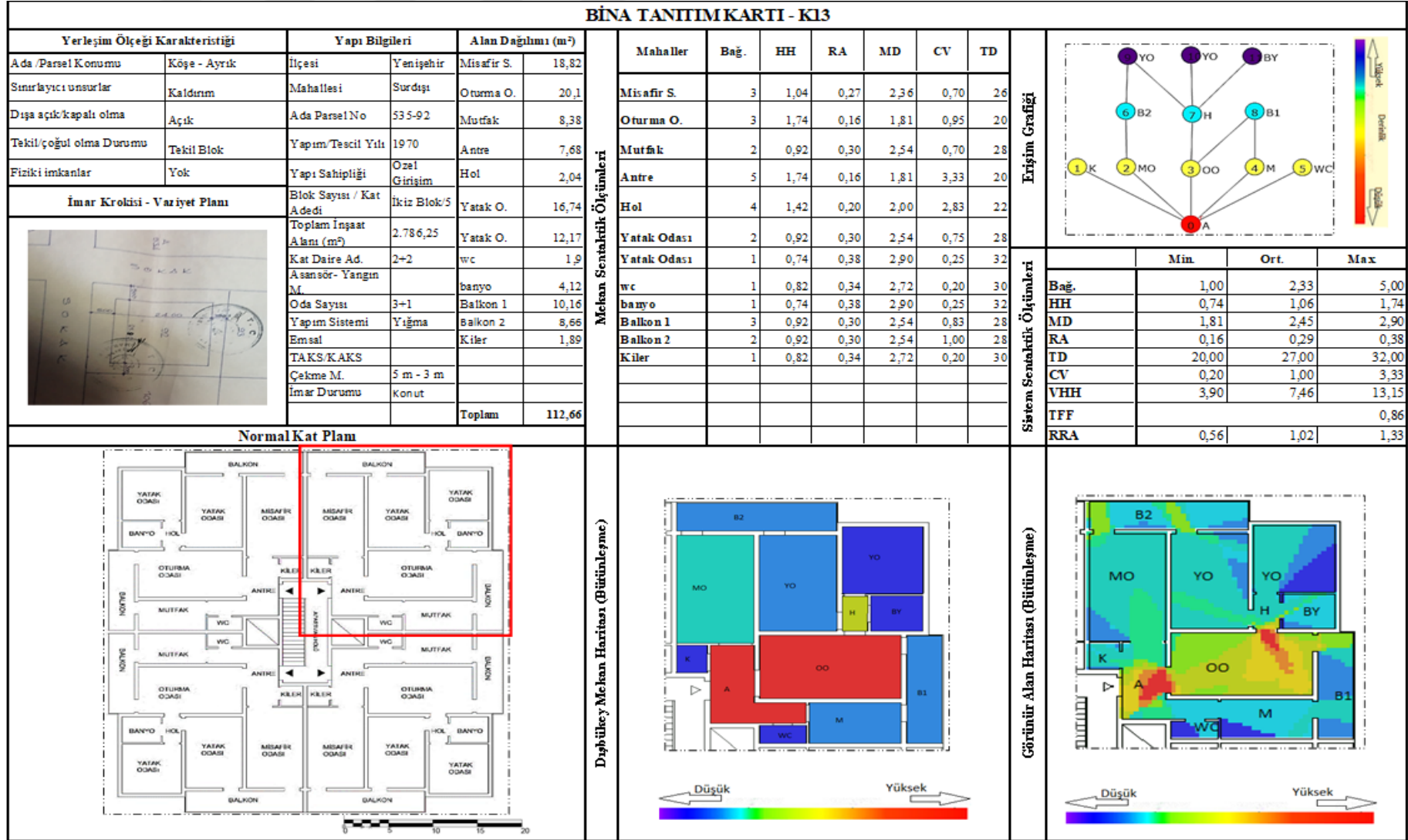
Dış Uçlu Mekan Haritası (Bütünlüğüne)	

Görünür Alan Haritası (Bütünlüğüne)	

Ek 12. Bina Tanıtım Kartı - K12

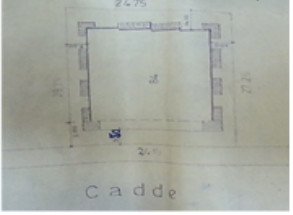
BİNA TANITIM KARTI - K12																																																						
Yerleşim Ölçeği Karakteristiği		Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)		Mahaller	Bağ.	HH	RA	MD	CV	TD	Erişim Grafiki																																									
Ada /Parsel Konumu	Orta- Ayrık	İlçesi	Yenişehir	Misafir S.	12,70									Misafir S.	1	0,82	0,35	2,60	0,25	26																																		
Sınırlayıcı unsurlar	Kaldırım	Mahallesi	Surduşı	Oturma O.	11,69	Oturma O.	3	1,32	0,22	2,00	1,75	20	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min.</th> <th>Ort.</th> <th>Max.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ</td> <td>1,00</td> <td>1,82</td> <td>4,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,51</td> <td>0,90</td> <td>1,89</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,70</td> <td>2,69</td> <td>3,60</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,15</td> <td>0,37</td> <td>0,57</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>17,00</td> <td>26,91</td> <td>36,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,25</td> <td>1,00</td> <td>2,25</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,09</td> <td>8,1</td> <td>16,24</td> </tr> <tr> <td>TFF</td> <td></td> <td></td> <td>0,71</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,51</td> <td>1,25</td> <td>1,93</td> </tr> </tbody> </table>		Min.	Ort.	Max.	Bağ	1,00	1,82		4,00	HH	0,51	0,90	1,89	MD	1,70	2,69	3,60	RA	0,15	0,37	0,57	TD	17,00	26,91	36,00	CV	0,25	1,00	2,25	VHH	3,09	8,1	16,24	TFF			0,71	RRA	0,51	1,25	1,93
	Min.	Ort.	Max.																																																			
Bağ	1,00	1,82	4,00																																																			
HH	0,51	0,90	1,89																																																			
MD	1,70	2,69	3,60																																																			
RA	0,15	0,37	0,57																																																			
TD	17,00	26,91	36,00																																																			
CV	0,25	1,00	2,25																																																			
VHH	3,09	8,1	16,24																																																			
TFF			0,71																																																			
RRA	0,51	1,25	1,93																																																			
Dışa açık/kapalı olma	Açık	Ada Parsel No	530-78	Mutfak	6,04	Mutfak	2	0,94	0,31	2,40	1,25	24																																										
Tekil/çoğul olma Durumu	Tekil Blok	Yapım/Tescil Yılı	1970	Antre	5,67	Antre	4	1,89	0,15	1,70	2,17	17																																										
Fiziki imkanlar	Yok	Yapı Sahipliği	Özel Girişim	Yatak Odası	14,61	Yatak Odası	2	0,78	0,37	2,70	1,33	27																																										
İmar Kroki - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	İkiz Blok/5	Yatak Odası	11,55	Yatak Odası	1	0,69	0,42	2,90	0,33	29																																										
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	1.260,00	wc	2,24	wc	1	0,63	0,46	3,10	0,33	31																																										
		Kat Daire Ad.	2+2	banyo	3,85	banyo	1	0,63	0,46	3,10	0,33	31																																										
		Asansör- Yangın M.		Balkon 1	2,20	Balkon 1	1	0,57	0,51	3,30	0,50	33																																										
		Oda Sayısı	3+1	Balkon 2	5,57	Balkon 2	1	0,51	0,57	3,60	0,50	36																																										
		Yapım Sistemi	Kargir	Lavabo	1,53	Lavabo	3	1,10	0,26	2,20	2,25	22																																										
		Emsal																																																				
		TAKS/KAKS																																																				
		Çekme M.	5 m - 3 m																																																			
		İmar Durumu	Konut + Ticari	Toplam	77,65	Toplam																																																
Normal Kat Plan							Mekân Sınırlık Ölçümleri							Sistem Sınırlık Ölçümleri																																								
							Dışbüyü Mekân Haritası (Bütünlüme)							Görünür Alan Haritası (Bütünlüme)																																								

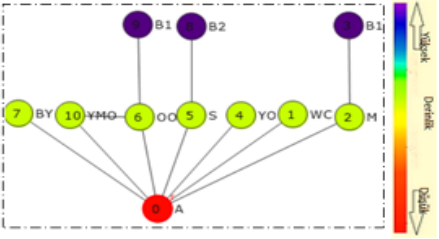
Ek 13. Bina Tanıtım Kartı - K13

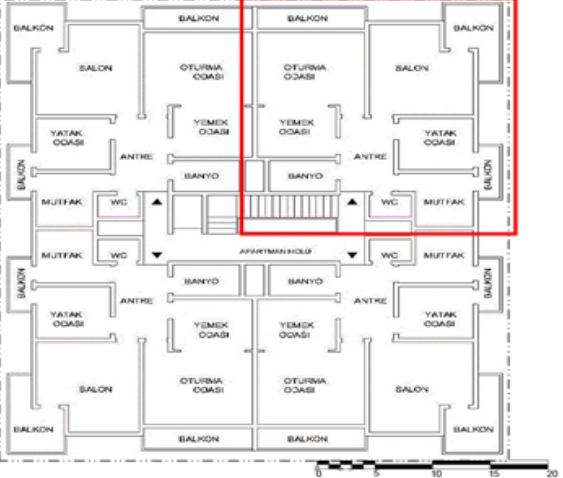

Ek 14. Bina Tanıtım Kartı - K14

BİNA TANITIMKARTI - K14

Yerleşim Ölçeği Karakteristiği		Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)			
Ada /Parsel Konumu	Orta - Ayrık	İlçesi	Yenişehir	Misafir S.	19,01		
Sınırlayıcı unsurlar	Kaldırım	Mahallesi	Surduşı	Oturma O.	18,11		
Dışa açık/kapalı olma	Açık	Ada Parsel No	53 1-84	Mutfak	7,51		
Tekil/çoğul olma Durumu	Tekil Blok	Yapım/Tescil Yılı	1975	Antre	8,80		
Fiziki imkanlar	Yok	Yapı Sahipliği	Özel Girişim	Yemek O.	8,93		
İmar Krokisi - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	1/7	Yatak O.	8,54		
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	3.136,04	wc	2,04		
		Kat Daire Ad.	4	banyo	4,67		
		Asansör- Yangın M.	Asansör	Balkon 1	2,56		
		Oda Sayısı	3+1	Balkon 2	7,03		
		Yapım Sistemi	BA Karkas	Balkon 3	5,11		
		Emsal					
		TAKS/KAKS					
		Çekme M.	5 m - 3 m				
		İmar Durumu	Konut				
				Toplam	92,31		

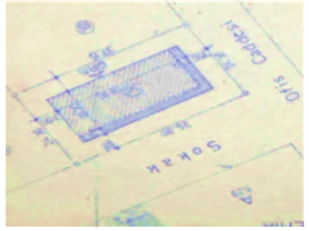
Mahaaller	Bağ.	HH	RA	MD	CV	TD	Erişim Grafiği	Sistem Senebatik Ölçümleri			
								Min	Ort.	Max	
Misafir S.	2	1,32	0,22	2,00	1,14	20		Bağ.	1,00	2,18	7,00
Oturma O.	3	1,47	0,20	1,90	1,64	19		HH	0,69	1,42	4,42
Mutfak	2	1,32	0,22	2,00	1,14	20		MD	1,30	2,20	2,90
Antre	7	4,42	0,06	1,30	4,83	13		RA	0,06	0,27	0,42
Yemek Odası	2	1,32	0,22	2,00	0,47	20		TD	13,00	22,00	29,00
Yatak Odası	2	1,32	0,26	2,20	0,14	22		CV	0,14	1,00	4,83
wc	1	1,10	0,26	2,20	0,14	22		VHH	4,78	9,25	15,80
banyo	1	1,10	0,26	2,20	0,14	22		TFF			0,49
Balkon 1	2	0,80	0,42	2,70	0,33	27		RRA	0,2	0,92	1,42
Balkon 2	1	0,69	0,42	2,90	0,50	29					
Balkon 3	1	0,73	0,40	2,80	0,50	28					

Normal Kat Planı		Dışbükey Mekan Haritası (Bütünleşme)	Görünür Alan Haritası (Bütünleşme)
			

Ek 15. Bina Tanıtım Kartı - K15

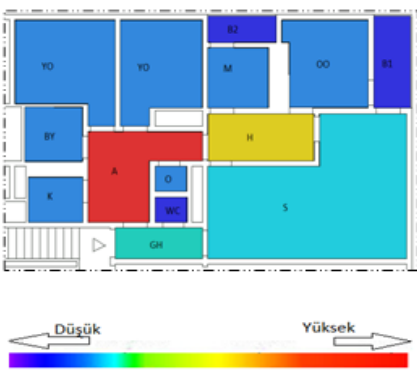
BİNA TANITIMKARTI - K15										
Yerleşim Ölçeği Karakteristiği		Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)		Erişim Grafiği				
Ada /Parsel Konumu	Orta - Ayrık	İlçesi	Yenişehir	Misafir S.	31,50					
Sınırlayıcı unsurlar	Kaldırım	Mahallesi	Surduşa	Oturma O.	15,36					
Dışa açık/kapalı olma	Açık	Ada Parsel No	529-71	Mutfak	10,56					
Tekil/çoğul olma Durumu	Tekil Blok	Yapım/Tescil Yılı	1977	Giriş Holü	3,12					
Fiziki imkanlar	Bahçe	Yapı Sahipliği	Özel Girişim	Antre	11,71					
İmar Krokisi - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	1/8	Hol	6,77	Sistem Sensitivite Ölçümleri				
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	6.379,20	Yatak O.	10,50		Min	Ort.	Max	
		Kat Daire Ad.	4	Yatak O.	16,45		Bağ.	1,00	2,00	5,00
		Asansör- Yangın M.	Asansör	Yatak O.	14,33		HH	0,67	1,06	2,35
		Oda Sayısı	4+1	wc	3,15		MD	1,71	2,78	3,50
		Yapım Sistemi	BA Karkas	banyo	4,83	RA	0,10	0,27	0,38	
		Emsal		Balkon 1	2,86	TD	24,00	38,93	49,00	
		TAKS/KAKS		Balkon 2	7,49	CV	0,20	1,00	3,20	
Çekme M.	5 m - 3 m	Balkon 3	6,59	VHH	3,70	6,66	11,90			
İmar Durumu	Konut + Ticari	Kiler	4,84	TFF			0,69			
		Toplam	150,06	RRA	0,37	1,04	1,47			
Normal Kat Planı										
Dışbüyley Mekan Haritası (Bütünlük)										
Görünür Alan Haritası (Bütünlük)										

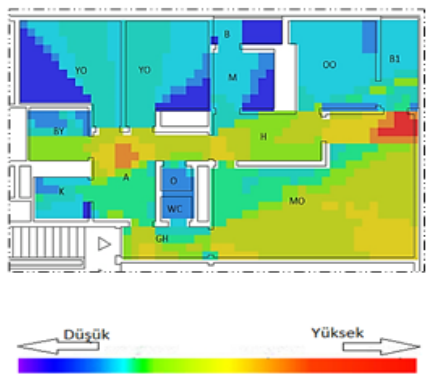
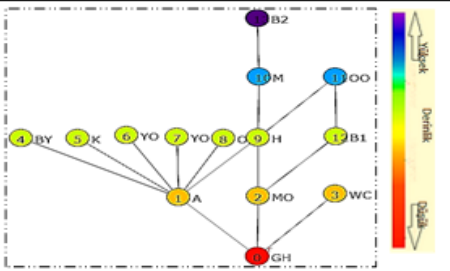
Ek 16. Bina Tanıtım Kartı - K16

BİNA TANITIMKARTI - K16					
Yerleşim Ölçeği Karakteristiği		Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)	
Ada /Parsel Konumu	Köşe - Ayrık	İlçesi	Yenişehir	Misafir S.	31,02
Sınırlayıcı unsurlar	Kaldırım	Mahallesi	Surdağı	Oturma O.	9,69
Dışa açık/kapalı olma	Açık	Ada Parsel No	528-50	Mutfak	4,94
Tekil/çoğul olma Durumu	Tekil Blok	Yapım Tescil Yılı	1977	Giriş Holü	3,63
Fiziki imkanlar	Yok	Yapı Sahipliği	Özel Girişim	Antre	9,56
İmar Krokisi - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	1/8	Hol	6,88
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	4.328,15	Yatak O.	12,22
		Kat Daire Ad.	4	Yatak O.	10,48
		Asansör- Yangın M.	Asansör	wc	1,10
		Oda Sayısı	3+1	banyo	3,28
		Yapım Sistemi	BA Karkas	Balkon 1	4,77
		Emsal		Balkon 2	2,60
		TAKS/KAKS		Ofis	1,10
		Çekme M.	5 m - 3 m	Kiler	4,29
		İmar Durumu	Konut + Ticari	Toplam	105,56

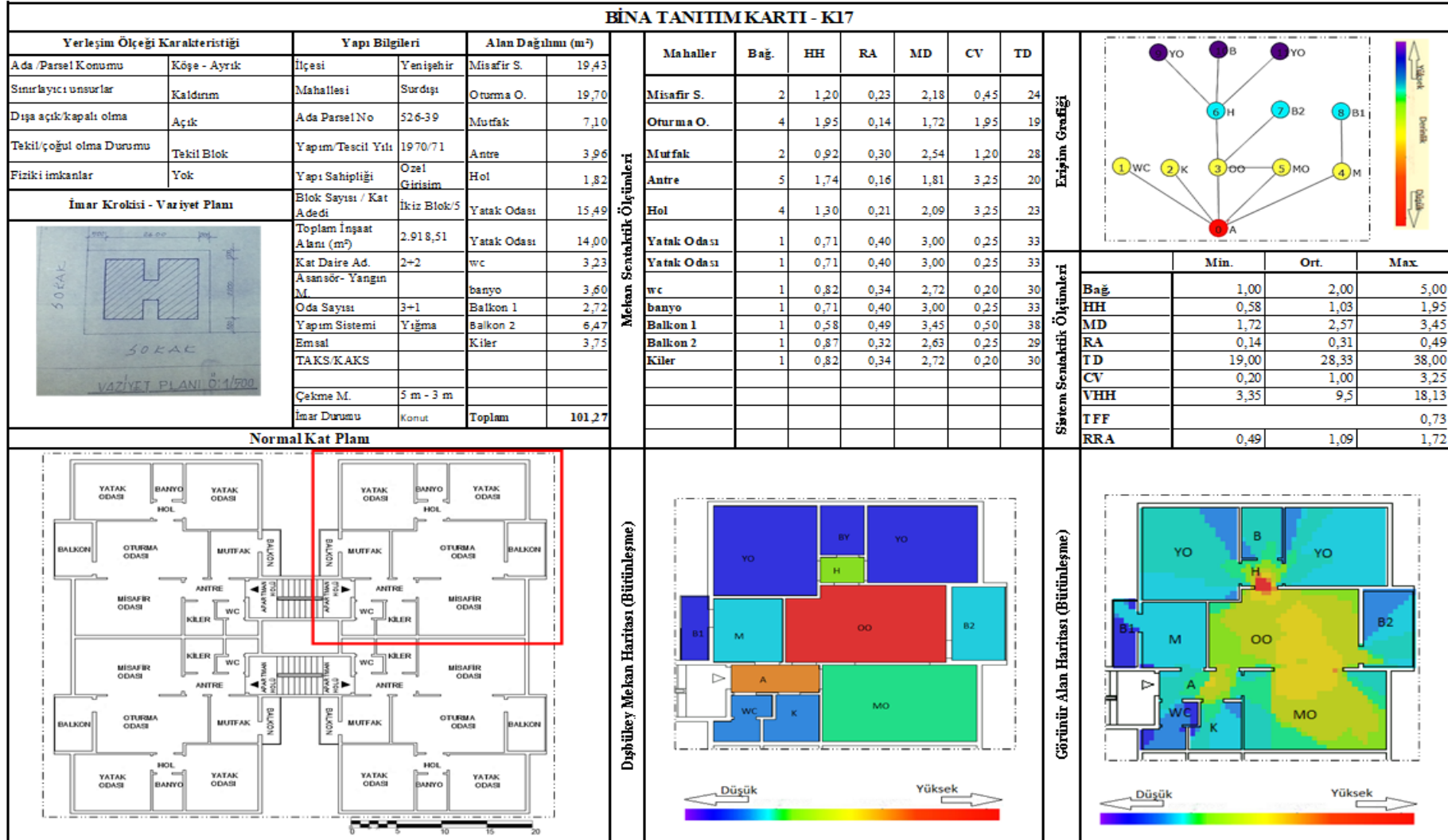
Maha'ller	Bağ.	HH	RA	MD	CV	TD
Misafir S.	2	1,30	0,20	2,23	1,08	29
Oturma O.	2	1,04	0,25	2,53	0,75	33
Mutfak	2	1,04	0,25	2,53	1,25	33
Giriş Holü	3	1,48	0,17	2,07	1,47	27
Antre	7	2,60	0,10	1,61	5,58	21
Hol	4	2,08	0,12	1,76	1,47	23
Yatak Odası	1	1,04	0,25	2,53	0,14	33
Yatak Odası	1	1,04	0,25	2,53	0,14	33
wc	1	0,80	0,33	3,00	0,33	39
banyo	1	1,04	0,25	2,53	0,14	33
Balkon 1	2	0,80	0,33	3,00	0,83	39
Balkon 2	1	0,65	0,41	3,46	0,50	45
Ofis	1	1,04	0,25	2,53	0,14	33
Kiler	1	1,04	0,25	2,53	0,14	33

	Min	Ort.	Max
Bağ.	1,00	2,07	7,00
HH	0,65	1,21	2,60
MD	1,61	2,49	3,46
RA	0,10	0,24	0,41
TD	21,00	32,43	45,00
CV	0,14	1,00	5,58
VHH	3,43	7,11	12,14
TFF			0,66
RRA	0,37	0,90	1,54

Normal Kat Plan	
	

Görünür Alan Haritası (Bütünleşme)	
	

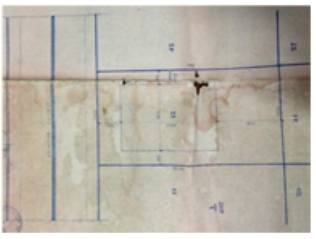
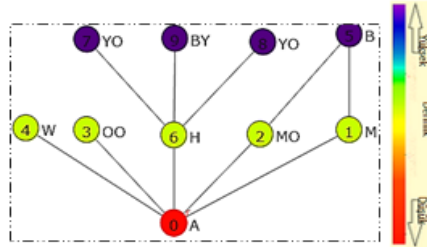
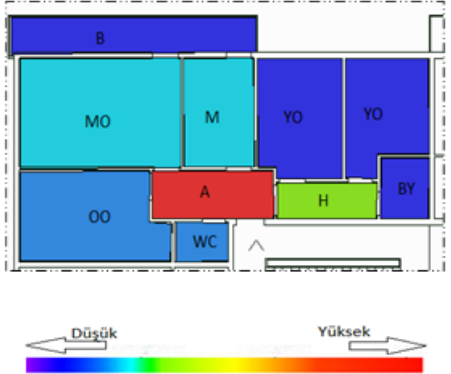
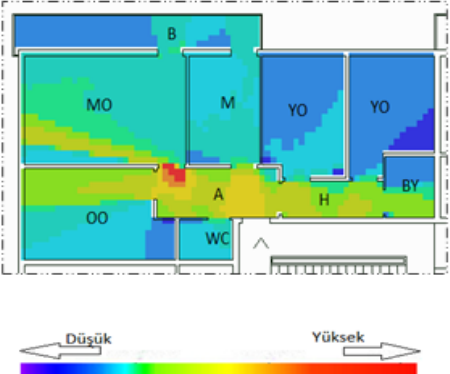
Ek 17. Bina Tanıtım Kartı - K17

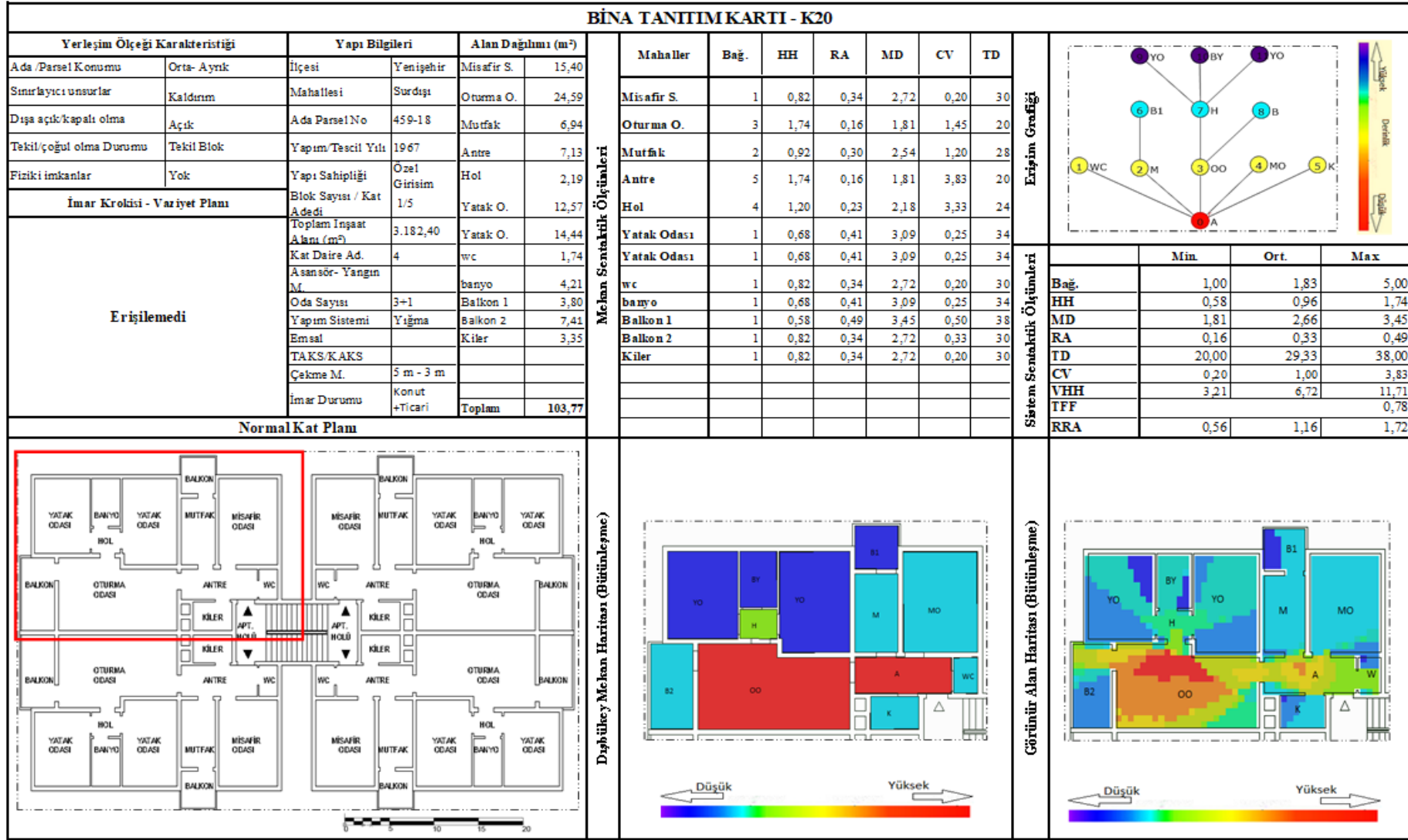

Ek 18. Bina Tanıtım Kartı - K18

BİNA TANITIM KARTI - K18							
Yerleşim Ölçeği Karakteristiği		Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m²)			
Ada /Parsel Konumu	Orta- Ayrık	İlçesi	Yenişehir	Misafir S.	18,89		
Sınırlayıcı unsurlar	Kaldırım	Mahallesi	Surduşı	Oturma O.	14,83		
Dışa açık/kapalı olma	Açık	Ada Parsel No	500-73	Mutfak	5,27		
Tekil/çoğul olma Durumu	Tekil Blok	Yapım/Tescil Yılı	1972	Giriş Holü	7,78		
Fiziki imkanlar	Yok	Yapı Sahipliği	Ozel Girişim	Antre	6,41		
İmar Kroki - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	1/5	Hol	2,23		
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	1.340,51	Yatak Odası	11,97		
		Kat Daire Ad.	2	Yatak Odası	13,55		
		Asansör- Yangın M.		wc	1,02		
		Oda Sayısı	3+1	banyo	4,83		
		Yapım Sistemi	Kargir	Balkon 1	5,51		
		Emsal		Balkon 2	1,33		
		TAKS/KAKS		Balkon 3	3,24		
		Çekme M.	5 m - 3 m	Kiler	3,40		
		İmar Durumu	Konut +Ticari	Lavabo	1,22		
				Toplam	101,48		
Melhan Sektörlük Ölçümleri							
Mahaller	Bağ.	HH	RA	MD	CV	TD	
Misafir S.	2	0,90	0,28	2,85	1,03	4,0	
Oturma O.	2	0,90	0,28	2,85	1,03	4,0	
Mutfak	2	0,94	0,27	2,78	1,33	3,9	
Giriş Holü	5	1,56	0,16	2,07	2,50	2,9	
Antre	3	1,68	0,15	2,00	0,95	2,8	
Hol	4	1,23	0,20	2,35	2,83	3,3	
Yatak Odası	1	0,73	0,34	3,28	0,25	4,6	
Yatak Odası	2	0,78	0,32	3,28	1,25	4,4	
wc	1	0,60	0,42	3,78	0,50	5,3	
banyo	1	0,73	0,35	3,28	0,25	4,6	
Balkon 1	2	0,63	0,40	3,64	0,67	5,1	
Balkon 2	1	0,61	0,41	3,71	0,50	5,2	
Balkon 3	1	0,54	0,47	4,07	0,50	5,7	
Kiler	1	0,84	0,30	3,00	0,20	4,2	
Lavabo	2	0,90	0,28	2,85	1,20	4,0	
Sistem Sektörlük Ölçümleri							
		Min	Ort.	Max			
Bağ.		1,00	2,00	5,00			
HH		0,54	0,90	1,68			
MD		2,00	3,05	4,07			
RA		0,15	0,31	0,47			
TD		28,00	42,67	57,00			
CV		0,20	1,00	2,83			
VHH		4,55	10,96	18,14			
TFF				0,75			
RRA		0,54	1,20	1,81			
Düşük Melhan Haritası (Bütünleşme)							
Görünür Alan Haritası (Bütünleşme)							

Ek 19. Bina Tanıtım Kartı - K19

BİNA TANITIMKARTI - K19						
Yerleşim Ölçeği Karakteristiği		Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)		
Ada /Parsel Konumu	Orta- Ayrık	İlçesi	Yenişehir	Misafir S.	20,40	
Sınırlayıcı unsurlar	Kaldırım	Mahallesi	Surduşı	Oturma O.	14,75	
Dışa açık/kapalı olma	Açık	Ada Parsel No	497-12	Mutfak	8,95	
Tekil/çoğul olma Durumu	Tekil Blok	Yapım/Tescil Yılı	1983	Antre	6,88	
Fiziki imkanlar	Yok	Yapı Sahipliği	Ozel Girişim	Hol	4,32	
İmar Kroki - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	1/8	Yatak O.	11,66	
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	2.225,20	Yatak O.	10,48	
		Kat Daire Ad.	3	wc	2,47	
		Asansör- Yangın M.	Asansör	banyo	4,32	
		Oda Sayısı	3+1	Balkon 1	10,02	
		Yapım Sistemi	BA Karkas			
		Emsal				
		TAKS/KAKS				
		Çekme M.	5 m - 3 m			
		İmar Durumu	Konut +Ticari			
				Toplam	94,25	
Mekan Sanatistik Ölçümleri						
Mahaller	Bağ.	HH	RA	MD	CV	TD
Misafir S.	2	1,10	0,27	2,11	0,70	19
Oturma O.	1	0,91	0,33	2,33	0,20	21
Mutfak	2	1,10	0,27	2,11	0,70	19
Antre	5	2,75	0,11	1,44	3,25	13
Hol	4	1,83	0,16	1,66	3,20	15
Yatak Odası	1	0,78	0,38	2,55	0,25	23
Yatak Odası	1	0,78	0,38	2,55	0,25	23
wc	1	0,91	0,33	2,33	0,20	21
banyo	1	0,78	0,38	2,55	0,25	23
Balkon 1	2	0,68	0,44	2,77	1,00	25
Erişim Grafiği						
						
Sistem Sanatistik Ölçümleri						
		Min	Ort.	Max		
Bağ.		1,00	2,00	5,00		
HH		0,68	1,16	2,75		
MD		1,44	2,24	2,77		
RA		0,11	0,31	0,44		
TD		13,00	20,20	25,00		
CV		0,20	1,00	3,25		
VHH		3,61	7,63	15,34		
TFF				0,69		
RRA		0,36	1,01	1,44		
Dışbüyley Mekan Haritası (Bütünleşme)						
						
Görünür Alan Haritası (Bütünleşme)						
						

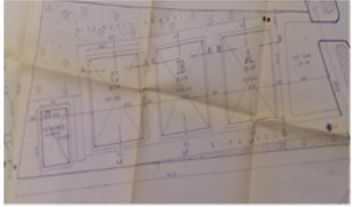
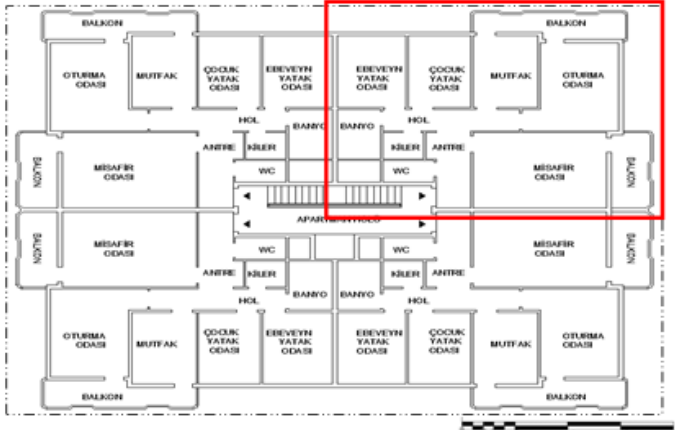
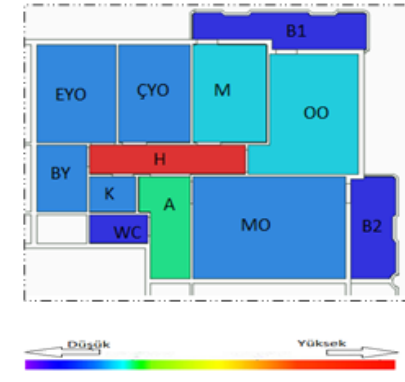
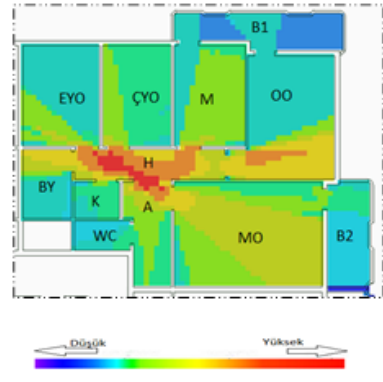
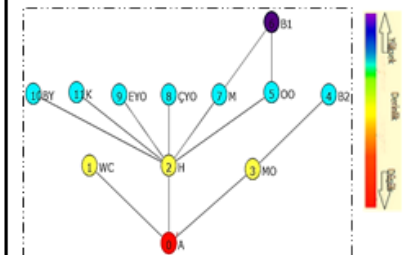
Ek 21. Bina Tanıtım Kartı – K21

BİNA TANITIMKARTI - K21																																																																																																								
Yerleşim Ölçeği Karakteristiği		Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)		Mekan Sembolik Ölçümleri																																																																																																		
Ada /Parsel Konumu	Orta- Ayrık	İlçesi	Yenişehir	Misafir S.	17,01		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Mahaller</th> <th>Bağ.</th> <th>HH</th> <th>RA</th> <th>MD</th> <th>CV</th> <th>TD</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Misafir S.</td> <td>2</td> <td>1,06</td> <td>0,25</td> <td>2,41</td> <td>0,75</td> <td>29</td> </tr> <tr> <td>Oturma O.</td> <td>3</td> <td>1,51</td> <td>0,18</td> <td>2,00</td> <td>1,66</td> <td>24</td> </tr> <tr> <td>Mutfak</td> <td>2</td> <td>1,21</td> <td>0,22</td> <td>2,25</td> <td>0,67</td> <td>27</td> </tr> <tr> <td>Antre</td> <td>4</td> <td>1,81</td> <td>0,15</td> <td>1,83</td> <td>2,66</td> <td>22</td> </tr> <tr> <td>Hol</td> <td>6</td> <td>3,03</td> <td>0,09</td> <td>1,50</td> <td>3,58</td> <td>18</td> </tr> <tr> <td>Yatak Odası</td> <td>1</td> <td>0,79</td> <td>0,34</td> <td>2,91</td> <td>0,66</td> <td>35</td> </tr> <tr> <td>Yatak Odası</td> <td>2</td> <td>1,21</td> <td>0,22</td> <td>2,25</td> <td>0,33</td> <td>27</td> </tr> <tr> <td>wc</td> <td>1</td> <td>0,86</td> <td>0,31</td> <td>2,75</td> <td>0,25</td> <td>33</td> </tr> <tr> <td>banyo</td> <td>1</td> <td>1,06</td> <td>0,25</td> <td>2,41</td> <td>0,16</td> <td>29</td> </tr> <tr> <td>Balkon 1</td> <td>2</td> <td>1,01</td> <td>0,27</td> <td>2,50</td> <td>0,83</td> <td>30</td> </tr> <tr> <td>Balkon 2</td> <td>2</td> <td>0,75</td> <td>0,36</td> <td>3,00</td> <td>1,00</td> <td>36</td> </tr> <tr> <td>Kiler</td> <td>1</td> <td>0,86</td> <td>0,31</td> <td>2,75</td> <td>0,25</td> <td>33</td> </tr> <tr> <td>Lavabo</td> <td>1</td> <td>1,06</td> <td>0,25</td> <td>2,41</td> <td>0,16</td> <td>29</td> </tr> </tbody> </table>	Mahaller	Bağ.	HH	RA	MD	CV	TD	Misafir S.	2	1,06	0,25	2,41	0,75	29	Oturma O.	3	1,51	0,18	2,00	1,66	24	Mutfak	2	1,21	0,22	2,25	0,67	27	Antre	4	1,81	0,15	1,83	2,66	22	Hol	6	3,03	0,09	1,50	3,58	18	Yatak Odası	1	0,79	0,34	2,91	0,66	35	Yatak Odası	2	1,21	0,22	2,25	0,33	27	wc	1	0,86	0,31	2,75	0,25	33	banyo	1	1,06	0,25	2,41	0,16	29	Balkon 1	2	1,01	0,27	2,50	0,83	30	Balkon 2	2	0,75	0,36	3,00	1,00	36	Kiler	1	0,86	0,31	2,75	0,25	33	Lavabo	1	1,06	0,25	2,41	0,16
Mahaller	Bağ.	HH	RA	MD	CV	TD																																																																																																		
Misafir S.	2	1,06	0,25	2,41	0,75	29																																																																																																		
Oturma O.	3	1,51	0,18	2,00	1,66	24																																																																																																		
Mutfak	2	1,21	0,22	2,25	0,67	27																																																																																																		
Antre	4	1,81	0,15	1,83	2,66	22																																																																																																		
Hol	6	3,03	0,09	1,50	3,58	18																																																																																																		
Yatak Odası	1	0,79	0,34	2,91	0,66	35																																																																																																		
Yatak Odası	2	1,21	0,22	2,25	0,33	27																																																																																																		
wc	1	0,86	0,31	2,75	0,25	33																																																																																																		
banyo	1	1,06	0,25	2,41	0,16	29																																																																																																		
Balkon 1	2	1,01	0,27	2,50	0,83	30																																																																																																		
Balkon 2	2	0,75	0,36	3,00	1,00	36																																																																																																		
Kiler	1	0,86	0,31	2,75	0,25	33																																																																																																		
Lavabo	1	1,06	0,25	2,41	0,16	29																																																																																																		
Sınırlayıcı unsurlar	Kaldırım	Mahallesi	Surdaşı	Oturma O.	20,37	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort.</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ.</td> <td>1,00</td> <td>2,15</td> <td>6,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,75</td> <td>1,25</td> <td>3,03</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,50</td> <td>2,38</td> <td>3,00</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,09</td> <td>0,25</td> <td>0,36</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>18,00</td> <td>28,62</td> <td>36,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,16</td> <td>1,00</td> <td>3,58</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,87</td> <td>7,02</td> <td>13,04</td> </tr> <tr> <td>TFF</td> <td></td> <td></td> <td>0,70</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,33</td> <td>0,91</td> <td>1,30</td> </tr> </tbody> </table>		Min	Ort.	Max	Bağ.	1,00	2,15	6,00	HH	0,75	1,25	3,03	MD	1,50	2,38	3,00	RA	0,09	0,25	0,36	TD	18,00	28,62	36,00	CV	0,16	1,00	3,58	VHH	3,87	7,02	13,04	TFF			0,70	RRA	0,33	0,91	1,30																																																										
	Min	Ort.	Max																																																																																																					
Bağ.	1,00	2,15	6,00																																																																																																					
HH	0,75	1,25	3,03																																																																																																					
MD	1,50	2,38	3,00																																																																																																					
RA	0,09	0,25	0,36																																																																																																					
TD	18,00	28,62	36,00																																																																																																					
CV	0,16	1,00	3,58																																																																																																					
VHH	3,87	7,02	13,04																																																																																																					
TFF			0,70																																																																																																					
RRA	0,33	0,91	1,30																																																																																																					
Dışa açık/kapalı olma	Açık	Ada Parsel No	494-43	Mutfak	5,72																																																																																																			
Tekil/çoğul olma Durumu	Tekil Blok	Yapım/Tescil Yılı	1969	Antre	7,56																																																																																																			
Fiziki imkanlar	Bahçe	Yapı Sahipliği	Özel Girişim	Hol	3,59																																																																																																			
İmar Krokisi - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	1/5	Yatak O.	9,11																																																																																																			
	Toplam İnşaat Alanı (m ²)	3.293,43	Yatak O.	10,75																																																																																																				
	Kat Daire Ad.	4	wc	1,56																																																																																																				
	Asansör- Yangın M.		banyo	2,47																																																																																																				
	Oda Sayısı	3+1	Balkon 1	10,33																																																																																																				
	Yapım Sistemi	Kargir	Balkon 2	3,72																																																																																																				
	Emsal		Kiler	2,86																																																																																																				
	TAKS/KAKS		Lavabo	0,94																																																																																																				
	Çekme M.	5 m - 3 m																																																																																																						
	İmar Durumu	Konut +Ticari																																																																																																						
			Toplam	95,99																																																																																																				
Normal Kat Planı																																																																																																								
Dışbükey Mekan Haritası (Bütünleşme)																																																																																																								
Görünür Alan Haritası (Bütünleşme)																																																																																																								

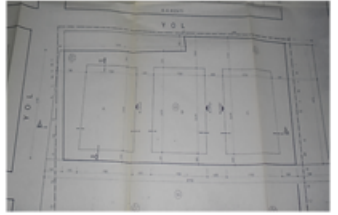
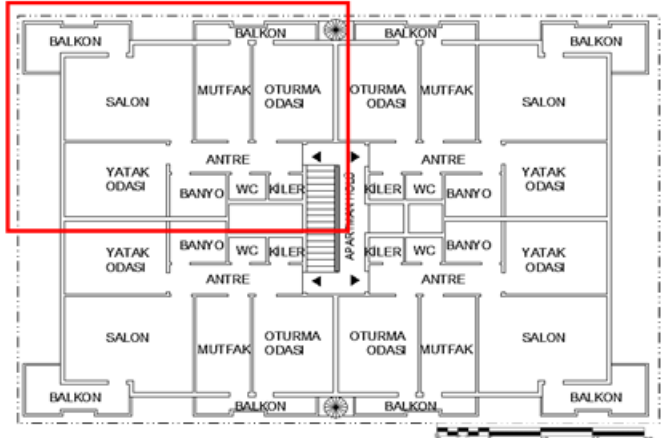
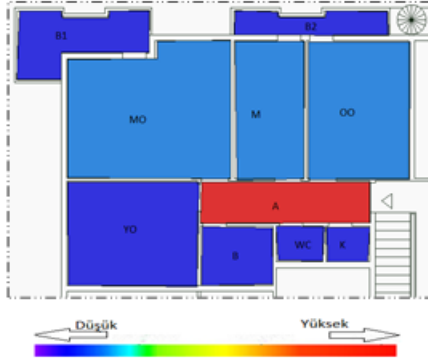
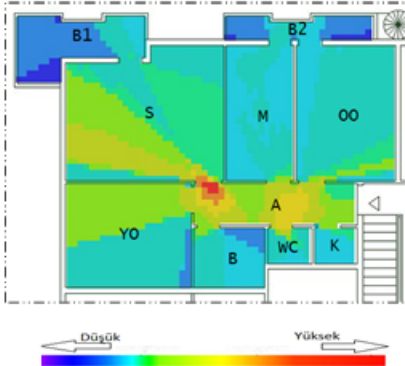
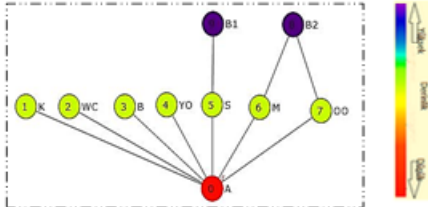
Ek 25. Bina Tanıtım Kartı – K25

BINA TANITIM KARTI - K25																																																		
Yerleşim Ölçeği Karakteristiği		Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)		Mekan Sembolik Ölçümleri				Erişim Grafiği																																								
Ada /Parsel Komumu	Orta- Aynık	İlçesi	Yenişehir	Misafir S.	25,04	Mahaller	Bağ	HH	MD		RA	TD	CV																																					
Sınırlayıcı unsurlar	Kaldırım	Mahallesi	Köşkler	Oturma O.	20,67	Misafir S.	2	1,20	2,18	0,23	24	1,17																																						
Dışa açık/kapalı olma	Açık	Ada Parsel No	980-97	Mutfak	12,93	Oturma O.	2	1,20	2,15	0,23	24	0,67																																						
Tekil/çoğul olma Durumu	Üç Blok	Yapım/Tescil Yılı	2003/4	Antre	11,30	Mutfak	2	1,20	2,18	0,23	24	0,67																																						
Fiziki imkanlar	Otopark	Yapı Sahipliği	Kooperatif	Hol	1,92	Antre	6	3,13	1,45	0,09	16	3,33																																						
İmar Krokisi - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	3/8	Ebeveyn YO	11,90	Hol	3	1,42	2,00	0,20	22	2,17																																						
	Toplam İnşaat Alanı (m ²)	2.342,87	Çocuk YO	9,94	Ebeveyn YO	1	0,74	2,90	0,38	32	0,33																																							
	Kat Daire Ad.	4	wc	4,41	Çocuk YO	1	1,04	2,36	0,41	26	0,17																																							
	Asansör- Yangın M	Asansör	banyo	7,49	wc	1	0,68	3,09	0,38	34	0,50																																							
	Oda Sayısı	3+1	Balkon 1	5,34	banyo	1	0,74	2,90	0,27	32	0,33																																							
	Yapım Sistemi	BA Karkas	Balkon 2	5,06	Balkon 1	2	0,74	2,90	0,38	32	1,00																																							
	Emsal		Giriş Holü	2,92	Balkon 2	1	0,68	3,09	0,41	34	0,50																																							
	TAKS/KAKS				Giriş Holü	2	1,20	2,18	0,23	24	1,17																																							
	Çelme M	5 m - 3 m																																																
	İmar Durumu	Konut + Ticari																																																
			Toplam		118,92																																													
Normal Kat Planı						Dışbükey Mekan Haritası (Bütünlüğüme)				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min.</th> <th>Ort.</th> <th>Max.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ.</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>6,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,68</td> <td>1,16</td> <td>3,13</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,45</td> <td>2,45</td> <td>3,09</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,09</td> <td>0,29</td> <td>0,41</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>16,00</td> <td>27,00</td> <td>34,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,17</td> <td>1,00</td> <td>3,33</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,62</td> <td>7,47</td> <td>14,05</td> </tr> <tr> <td>TFF</td> <td></td> <td></td> <td>0,65</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,32</td> <td>1,02</td> <td>1,44</td> </tr> </tbody> </table>		Min.	Ort.	Max.	Bağ.	1,00	2,00	6,00	HH	0,68	1,16	3,13	MD	1,45	2,45	3,09	RA	0,09	0,29	0,41	TD	16,00	27,00	34,00	CV	0,17	1,00	3,33	VHH	3,62	7,47	14,05	TFF			0,65	RRA	0,32	1,02	1,44
	Min.	Ort.	Max.																																															
Bağ.	1,00	2,00	6,00																																															
HH	0,68	1,16	3,13																																															
MD	1,45	2,45	3,09																																															
RA	0,09	0,29	0,41																																															
TD	16,00	27,00	34,00																																															
CV	0,17	1,00	3,33																																															
VHH	3,62	7,47	14,05																																															
TFF			0,65																																															
RRA	0,32	1,02	1,44																																															
Görünür Alan Haritası (Bütünlüğüme)						Görünür Alan Haritası (Bütünlüğüme)																																												

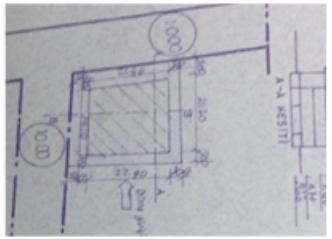

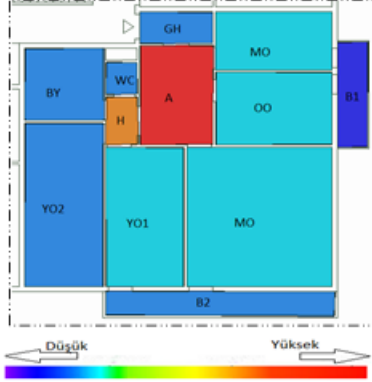
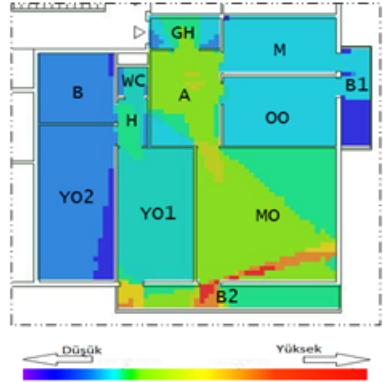
Ek 26. Bina Tanıtım Kartı – K26

BİNA TANITIM KARTI - K26					
Yerleşim Ölçeği Karakteristiği		Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)	
Ada /Parsel Konumu	Orta- Aynık	İlçesi	Kayapınar	Misafir S.	24,36
Sınırlayıcı unsurlar	Kalırım	Mahallesi	Kayapınar	Oturma O.	17,62
Dışa açık/kapalı olma	Açık	Ada Parsel No	6084	Mutfak	11,20
Tekil/çoğul olma Durumu	Üç Blok	Yapım/Tescil Yılı	1998	Antre	10,77
Fiziki imkanlar	Bahçe Otopark	Yapı Sahipliği	Kooperatif	Hol	2,76
İmar Krokisi - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	3/8	Ebeveyn YO	12,00
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	5.273,00	Çocuk YO	10,80
		Kat Daire Ad.	4	we	2,64
		Asansör- Yangın M.	Asansör	banyo	5,22
		Oda Sayısı	3+1	Balkon 1	8,20
		Yapım Sistemi	BA Karkas	Balkon 2	6,92
		Emsal		Kiler	2,53
		TAKS/KAKS			
		Çelme M.			
		İmar Durumu	Konut + Ticari	Toplam	115,02
		Normal Kat Planı			
		Mekan Sentaktik Ölçümleri		Mahaller	
Dışbükey Mekan Haritası (Bütünlüğe) 		Sistem Sentaktik Ölçümleri		Bağ	2
				Misafir S.	0,92
				Oturma O.	2,18
				Mutfak	2,18
				Antre	1,74
				Hol	3,13
				Ebeveyn YO	1,04
				Çocuk YO	1,04
				we	0,82
				banyo	1,04
Balkon 1	0,74				
Balkon 2	0,58				
Kiler	1,04				
Görünür Alan Haritası (Bütünlüğe) 		Erişim Grafiği 		Bağ	1,00
				HH	0,58
				MD	1,45
				RA	0,09
				TD	16,00
				CV	0,14
				VHH	6,00
				TFF	0,57
				RRA	0,32

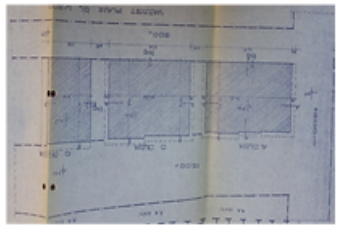
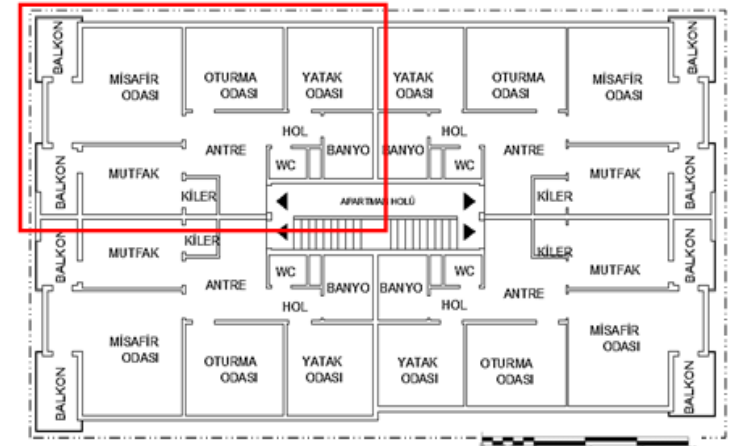
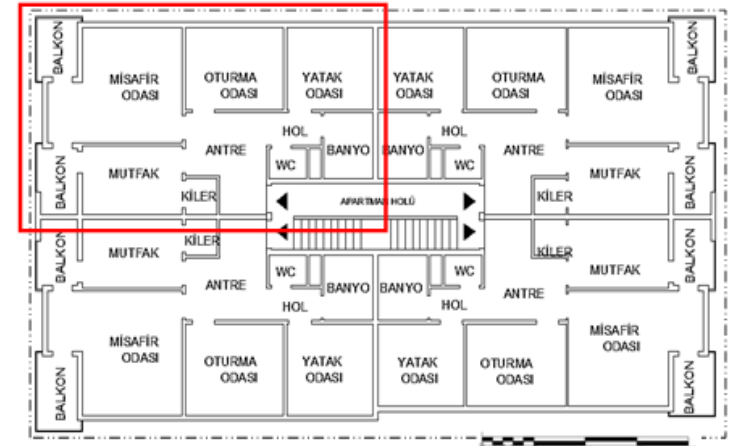
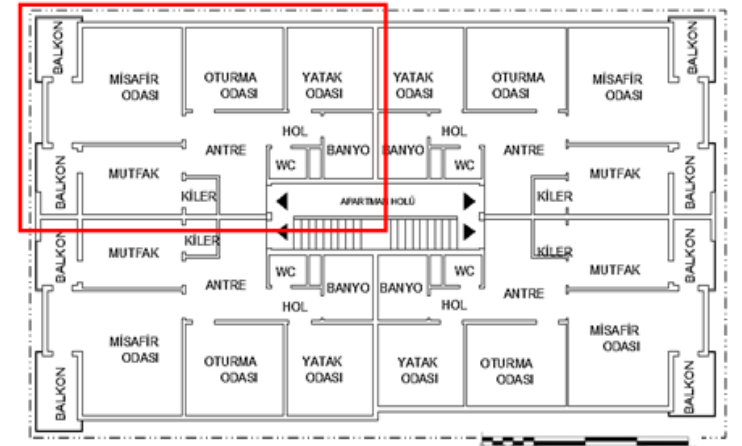
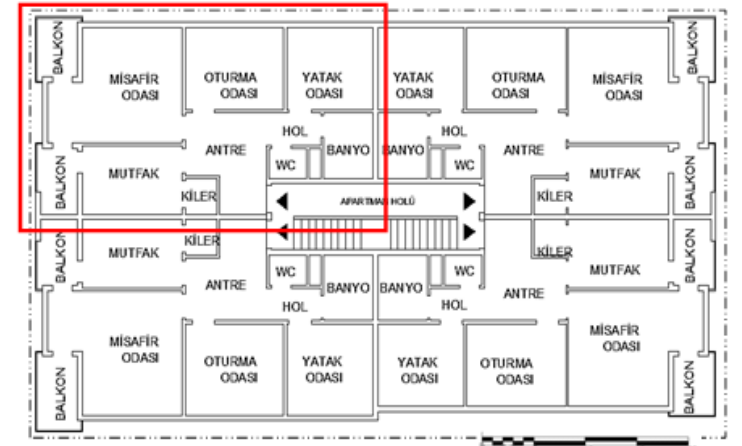
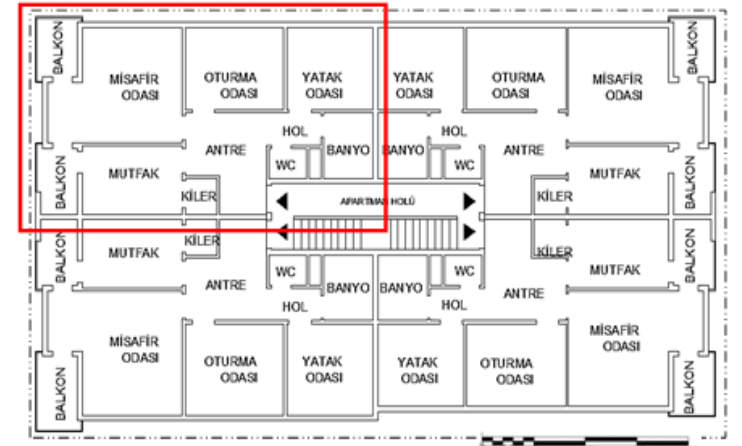
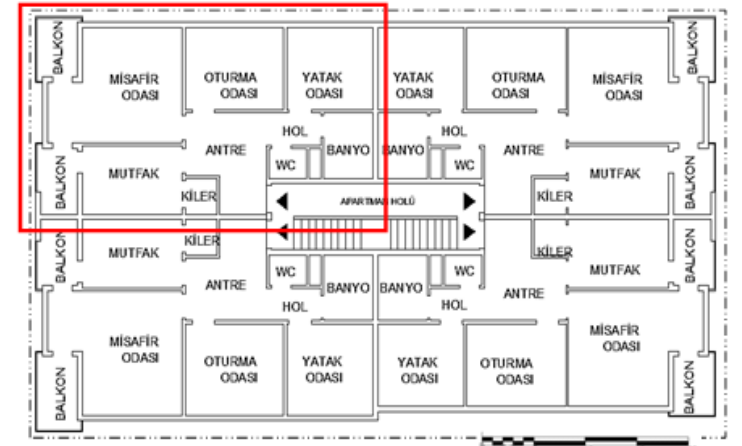
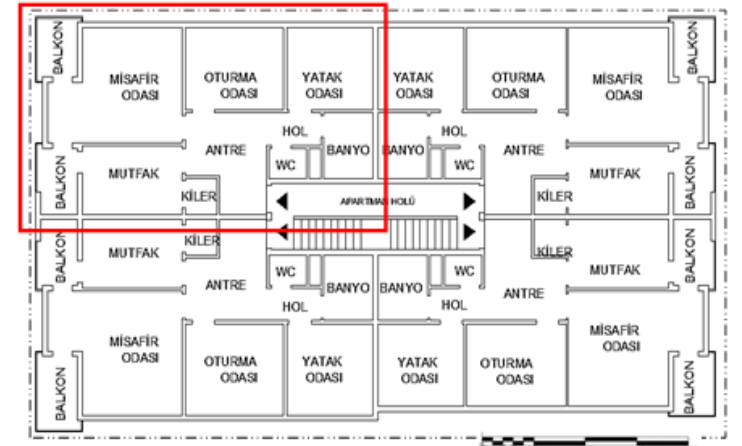
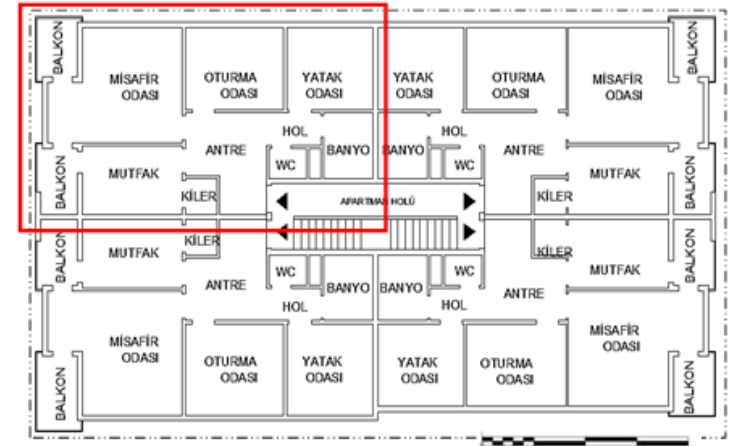
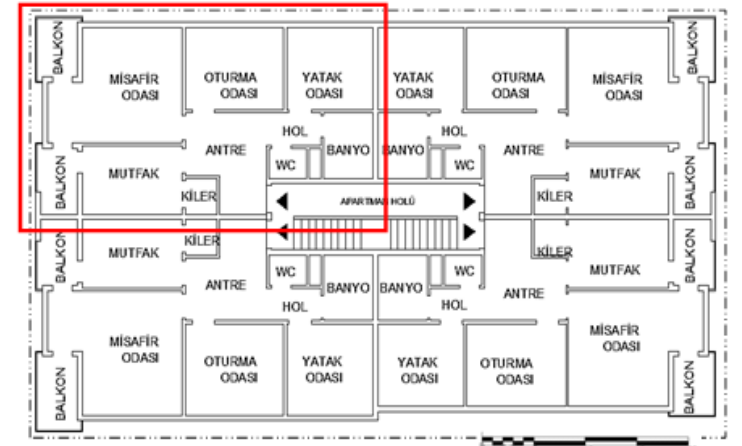
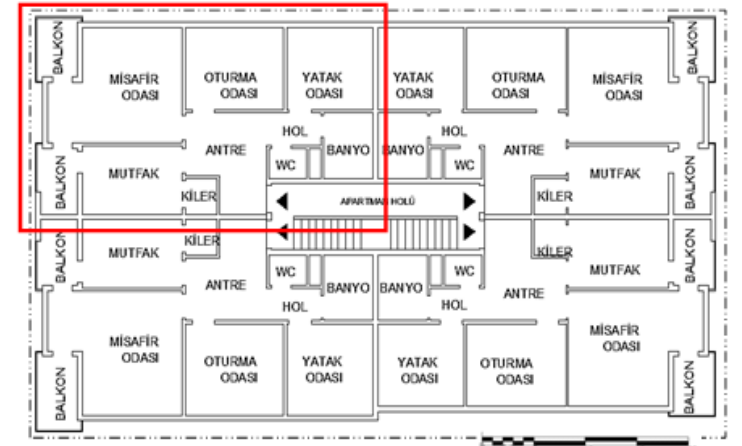
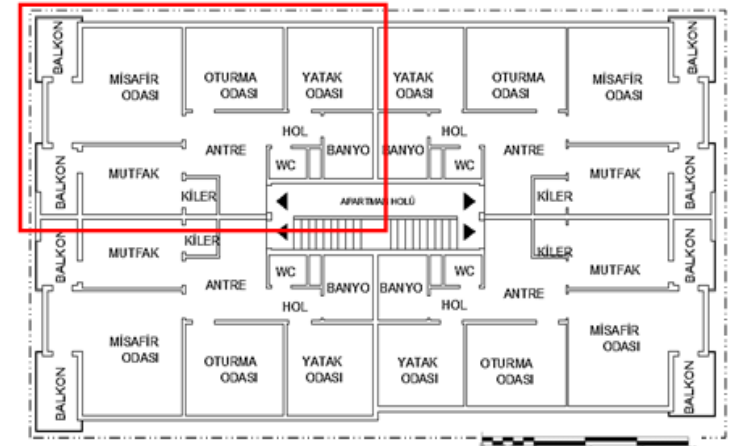
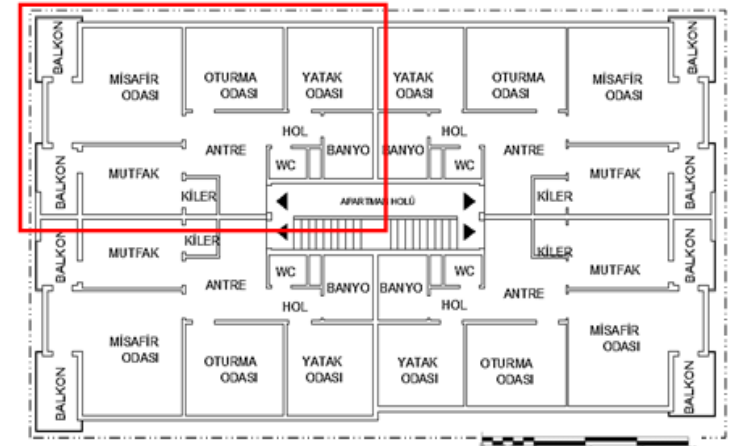
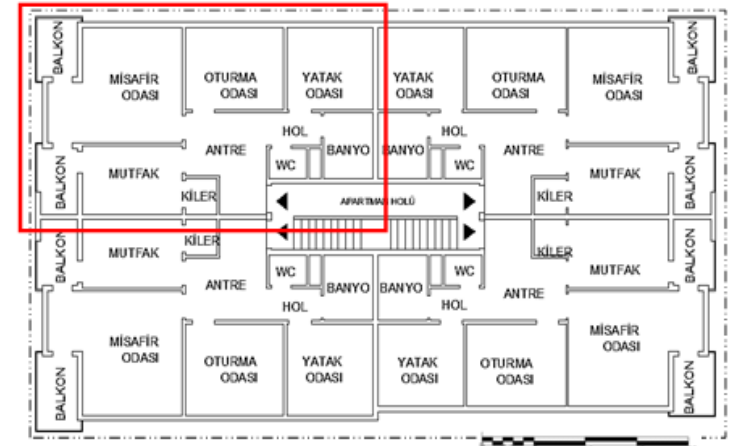
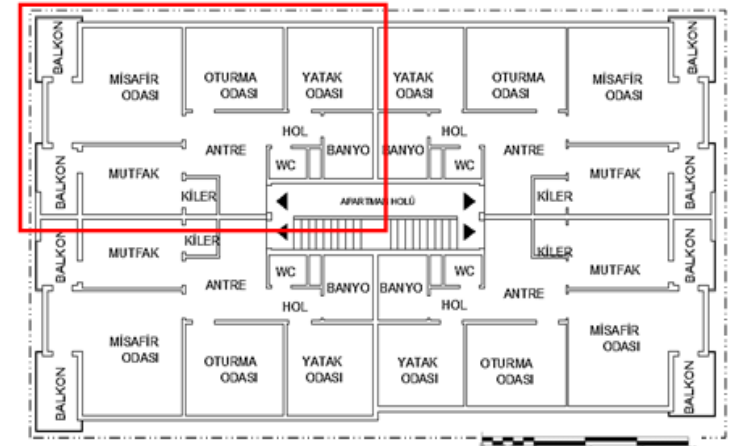
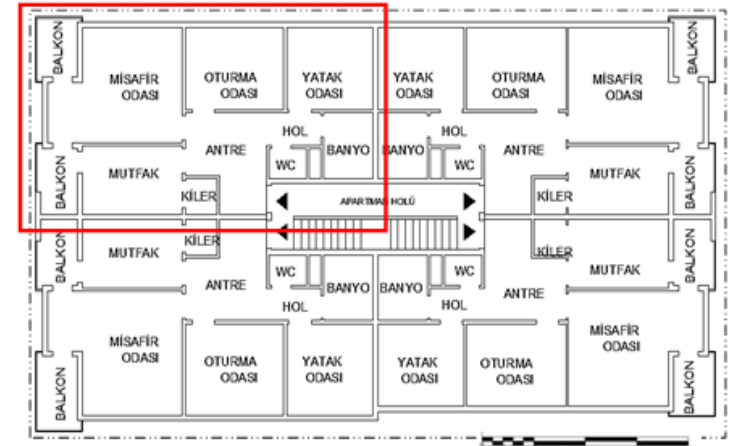
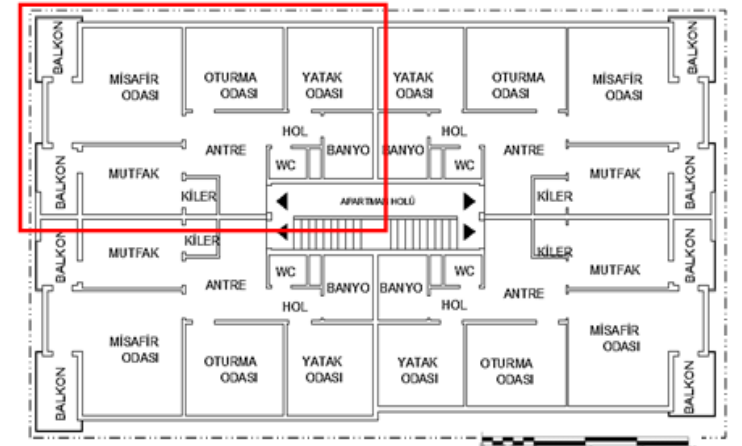
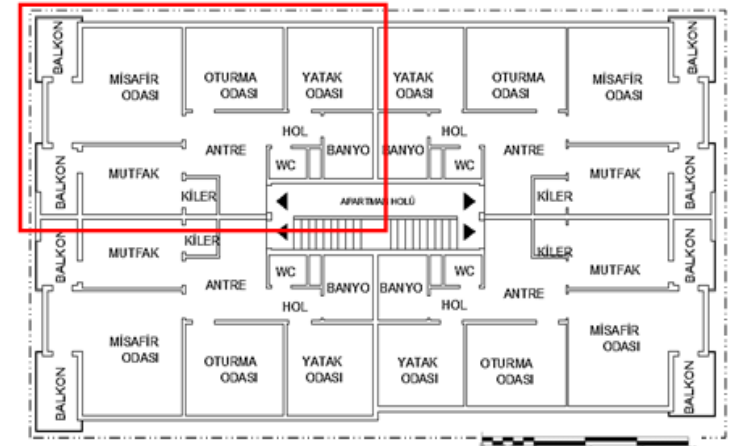
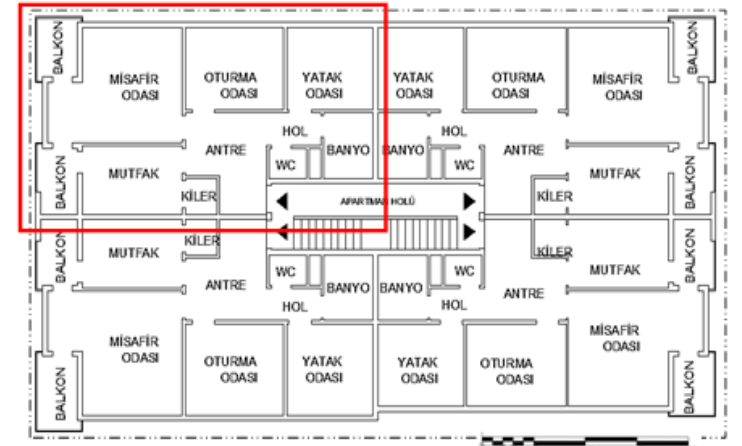
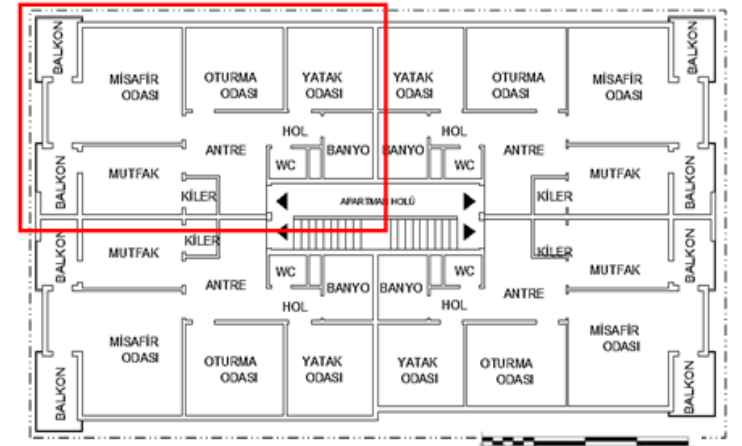
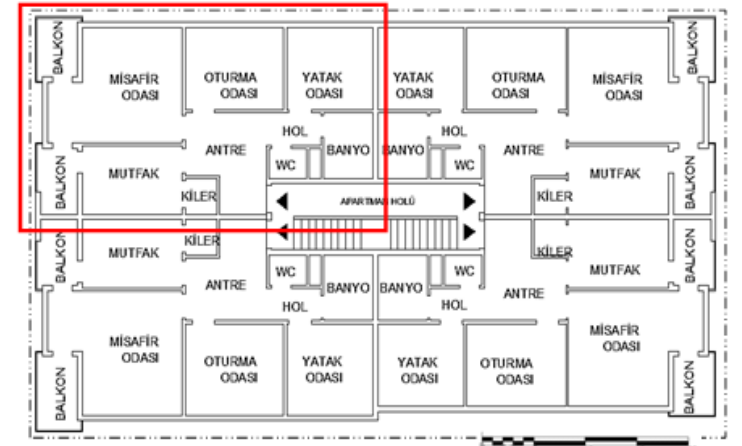
Ek 29. Bina Tanıtım Kartı – K29

BİNA TANITIM KARTI - K29																																																																																		
Yerleşim Ölçeği/Karakteristiği		Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)																																																																														
Ada /Parsel Konumu	Orta- Ayrık	İlçesi	Bağlar	Misafir S.	23,96																																																																													
Sınırlayıcı unsurlar	Kaldırım	Mahallesi	Köşkler	Oturma O.	16,11																																																																													
Dışa açık/kapalı olma	Açık	Ada Parsel No	16-65	Mutfak	11,04																																																																													
Tekstil/çoğul olma Durumu	Üç Blok	Yapım/Tescil Yılı	1987-1990	Antre	8,12																																																																													
Fiziki imkanlar	Otopark	Yapı Sahipliği	Kooperatif	Kiler	1,80																																																																													
İmar Krokisi- Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	3/6	Yatak Odası	15,57																																																																													
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	5.790,00	wc	1,92																																																																													
		Kat Daire Ad.	4	banyo	5,00																																																																													
		Asansör- Yangın M.	Mevcut	Balkon 1	7,81																																																																													
		Oda Sayısı	2+1	Balkon 2	4,50																																																																													
		Yapım Sistemi	BA Karlıs																																																																															
		Emsal																																																																																
		TAKS /KAKS																																																																																
		Çekme M.	5 m -3 m																																																																															
		İmar Durumu	Konut																																																																															
				Toplam		95,83																																																																												
Normal Kat Planı																																																																																		
																																																																																		
Dışbükey Mekan Haritası (Bütünlüşme)																																																																																		
		Görünür Alan Haritası (Bütünlüşme)																																																																																
				Erişim Grafiği																																																																														
																																																																																		
				Sistem Sektaktik Ölçümleri																																																																														
				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min.</th> <th>Ort.</th> <th>Max.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ.</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>7,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,68</td> <td>1,55</td> <td>5,50</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,22</td> <td>2,06</td> <td>2,77</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,05</td> <td>0,26</td> <td>0,44</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>11,00</td> <td>18,60</td> <td>25,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,14</td> <td>1,00</td> <td>5,50</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,08</td> <td>7,79</td> <td>15,39</td> </tr> <tr> <td>IFF</td> <td></td> <td></td> <td>0,41</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,16</td> <td>0,85</td> <td>1,44</td> </tr> </tbody> </table>			Min.	Ort.	Max.	Bağ.	1,00	2,00	7,00	HH	0,68	1,55	5,50	MD	1,22	2,06	2,77	RA	0,05	0,26	0,44	TD	11,00	18,60	25,00	CV	0,14	1,00	5,50	VHH	3,08	7,79	15,39	IFF			0,41	RRA	0,16	0,85	1,44																																					
	Min.	Ort.	Max.																																																																															
Bağ.	1,00	2,00	7,00																																																																															
HH	0,68	1,55	5,50																																																																															
MD	1,22	2,06	2,77																																																																															
RA	0,05	0,26	0,44																																																																															
TD	11,00	18,60	25,00																																																																															
CV	0,14	1,00	5,50																																																																															
VHH	3,08	7,79	15,39																																																																															
IFF			0,41																																																																															
RRA	0,16	0,85	1,44																																																																															
				<table border="1"> <thead> <tr> <th>Mahaller</th> <th>Bağ.</th> <th>HH</th> <th>RA</th> <th>MD</th> <th>CV</th> <th>TD</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Misafir S.</td> <td>2</td> <td>1,37</td> <td>0,22</td> <td>1,88</td> <td>1,14</td> <td>17</td> </tr> <tr> <td>Oturma O.</td> <td>2</td> <td>1,37</td> <td>0,22</td> <td>1,88</td> <td>0,64</td> <td>17</td> </tr> <tr> <td>Mutfak</td> <td>2</td> <td>1,37</td> <td>0,22</td> <td>1,88</td> <td>0,64</td> <td>17</td> </tr> <tr> <td>Antre</td> <td>7</td> <td>5,50</td> <td>0,05</td> <td>1,22</td> <td>5,50</td> <td>11</td> </tr> <tr> <td>Kiler</td> <td>1</td> <td>1,10</td> <td>0,27</td> <td>2,11</td> <td>0,14</td> <td>19</td> </tr> <tr> <td>Yatak Odası</td> <td>1</td> <td>1,10</td> <td>0,27</td> <td>2,11</td> <td>0,14</td> <td>19</td> </tr> <tr> <td>wc</td> <td>1</td> <td>1,10</td> <td>0,27</td> <td>2,11</td> <td>0,14</td> <td>19</td> </tr> <tr> <td>banyo</td> <td>1</td> <td>1,10</td> <td>0,27</td> <td>2,11</td> <td>0,14</td> <td>19</td> </tr> <tr> <td>Balkon 1</td> <td>1</td> <td>0,68</td> <td>0,44</td> <td>2,77</td> <td>0,50</td> <td>25</td> </tr> <tr> <td>Balkon 2</td> <td>2</td> <td>0,78</td> <td>0,38</td> <td>2,55</td> <td>1,00</td> <td>23</td> </tr> </tbody> </table>		Mahaller	Bağ.	HH	RA	MD	CV	TD	Misafir S.	2	1,37	0,22	1,88	1,14	17	Oturma O.	2	1,37	0,22	1,88	0,64	17	Mutfak	2	1,37	0,22	1,88	0,64	17	Antre	7	5,50	0,05	1,22	5,50	11	Kiler	1	1,10	0,27	2,11	0,14	19	Yatak Odası	1	1,10	0,27	2,11	0,14	19	wc	1	1,10	0,27	2,11	0,14	19	banyo	1	1,10	0,27	2,11	0,14	19	Balkon 1	1	0,68	0,44	2,77	0,50	25	Balkon 2	2	0,78	0,38	2,55	1,00	23
Mahaller	Bağ.	HH	RA	MD	CV	TD																																																																												
Misafir S.	2	1,37	0,22	1,88	1,14	17																																																																												
Oturma O.	2	1,37	0,22	1,88	0,64	17																																																																												
Mutfak	2	1,37	0,22	1,88	0,64	17																																																																												
Antre	7	5,50	0,05	1,22	5,50	11																																																																												
Kiler	1	1,10	0,27	2,11	0,14	19																																																																												
Yatak Odası	1	1,10	0,27	2,11	0,14	19																																																																												
wc	1	1,10	0,27	2,11	0,14	19																																																																												
banyo	1	1,10	0,27	2,11	0,14	19																																																																												
Balkon 1	1	0,68	0,44	2,77	0,50	25																																																																												
Balkon 2	2	0,78	0,38	2,55	1,00	23																																																																												

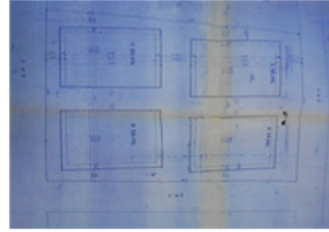
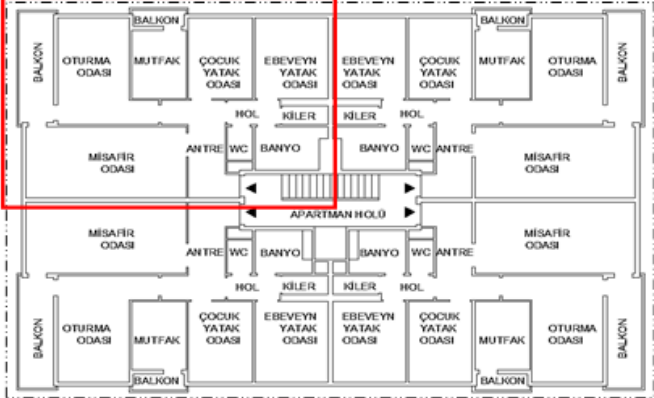

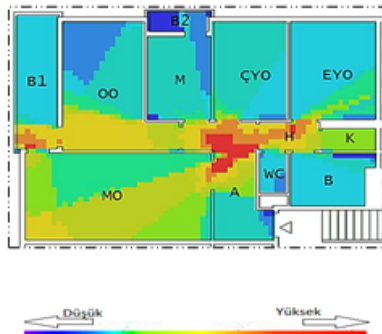
Ek 30. Bina Tanıtım Kartı – K30

BINA TANITIM KARTI - K30													
Yerleşim Ölçeği Karakteristiği		Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)		Mahaller				Erişim Grafiği			
Ada /Parsel Komumu	Köşe- Ayrık	İlçesi	Bağlar	Misafir O.	32,19	Bağ.	HH	RA	MD		CV	TD	
Sınırlayıcı unsurlar	Kaldırım	Mahallesi	Kaynaratepe	Oturma O.	13,35	Misafir O.	2	0,92	0,30	2,54	0,70	28	
Dışa açık/kapalı olma	Açık	Ada Parsel No	21-22	Mutfak	10,68	Oturma O.	2	0,58	0,49	3,45	0,70	38	
Tekil/çoğul olma Durumu	Tekil Blok	Yapım/Tescil Yılı	1991	Antre	11,48	Mutfak	2	0,58	0,49	3,45	0,70	38	
Fiziki imkanlar	Ydk	Yapı Sahipliği	Kooperatif	Hol	2,40	Antre	4	0,82	0,34	2,72	2,70	30	
İmar Krokisi- Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	1/9	Giriş Holü	3,64	Hol	4	0,68	0,41	3,09	3,70	34	
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	4.210,00	Yatak O. 1	17,40	Giriş Holü	1	0,54	0,52	3,63	0,20	40	
		Kat Daire Ad.	3	Yatak O. 2	20,40	Yatak O 1	2	0,82	0,34	2,72	0,70	30	
		Asansör- Yangın M.	Asansör	Balkon 1	5,00	Balkon 1	2	0,44	0,63	4,18	1,00	46	
		Oda Sayısı	3+1	Balkon 2	8,75	Balkon 2	2	0,92	0,30	2,54	1,00	28	
		Yapım Sistemi	BA Karlas	WC	1,56	WC	1	0,47	0,60	4,00	0,20	44	
		Emsal		Banyo	9,00	Banyo	1	0,47	0,60	4,00	0,20	44	
		TAKS/KAKS											
		Çekme M.	5 m - 3 m										
		İmar Durumu	Konut + Ticari										
				Toplam	135,95								
Normal Kat Planı						Mekan Sınırlık Ölçümleri							
						Sistem Sınırlık Ölçümleri							
							Min.	Ort.	Max.				
						Bağ.	1,00	2,00	4,00				
						HH	0,44	0,64	0,92				
						MD	2,54	3,36	4,18				
						RA	0,30	0,47	0,63				
						TD	28,00	37,00	46,00				
						CV	0,20	1,00	3,70				
						VHH	5,04	8,51	14,10				
						TFF			0,89				
RRA	1,05	1,65	2,21										
Düşüey Mekan Haritası (Bütünlüşme)						Görünür Alan Haritası (Bütünlüşme)							
													

Ek 31. Bina Tanıtım Kartı – K31

BİNA TANITIM KARTI - K31																																																		
Yerleşim Ölçeği/Karakteristiği		Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)						Erişim Grafiği																																								
Ada/Parsel Konumu	Köşe- Aynık	İlçesi	Bağlar	Misafir O.	20,09																																													
Sınırlayıcı unsurlar	Kaldırım	Mahallesi	Kaynaratepe	Mutfak	10,12																																													
Dışa açık/kapalı olma	Açık	Ada Parsel No	717-72	Antre	10,25																																													
Tekil/çoğul olma Durumu	Üç Blok	Yapım/Tescil Yılı	1990	Hol	2,63																																													
Fiziki imkanlar	Yok	Yapı Sahipliği	Kooperatif	Oturma O.	12,00																																													
İmar Kroki - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	3/6	Yatak O.	10,50																																													
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	5.664,00	Balkon 1	3,98																																													
		Kat Daire Ad.	4	Balkon 2	3,84																																													
		Asansör- Yangın M.	Yok	Kiler	1,69																																													
		Oda Sayısı	2+1	WC	1,65																																													
		Yapım Sistemi	BA Karkas	Banyo	4,80																																													
		Erns al																																																
		TAKS/KAKS																																																
		Çelme M.	5 m - 3 m																																															
		İmar Durumu	Konut + Ticari																																															
				Toplam		81,55																																												
Normal Kat Planı						Mekan Sevneklik Ölçümleri				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ.</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>4,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,66</td> <td>1,03</td> <td>2,21</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,60</td> <td>2,47</td> <td>3,00</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,13</td> <td>0,32</td> <td>0,44</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>16,00</td> <td>24,73</td> <td>30,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,25</td> <td>1,00</td> <td>3,25</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,80</td> <td>9,55</td> <td>16,69</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,75</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,44</td> <td>1,08</td> <td>1,49</td> </tr> </tbody> </table>		Min	Ort	Max	Bağ.	1,00	2,00	4,00	HH	0,66	1,03	2,21	MD	1,60	2,47	3,00	RA	0,13	0,32	0,44	TD	16,00	24,73	30,00	CV	0,25	1,00	3,25	VHH	3,80	9,55	16,69	TFE			0,75	RRA	0,44	1,08	1,49
	Min	Ort	Max																																															
Bağ.	1,00	2,00	4,00																																															
HH	0,66	1,03	2,21																																															
MD	1,60	2,47	3,00																																															
RA	0,13	0,32	0,44																																															
TD	16,00	24,73	30,00																																															
CV	0,25	1,00	3,25																																															
VHH	3,80	9,55	16,69																																															
TFE			0,75																																															
RRA	0,44	1,08	1,49																																															
						Mekan Sevneklik Ölçümleri				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ.</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>4,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,66</td> <td>1,03</td> <td>2,21</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,60</td> <td>2,47</td> <td>3,00</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,13</td> <td>0,32</td> <td>0,44</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>16,00</td> <td>24,73</td> <td>30,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,25</td> <td>1,00</td> <td>3,25</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,80</td> <td>9,55</td> <td>16,69</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,75</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,44</td> <td>1,08</td> <td>1,49</td> </tr> </tbody> </table>		Min	Ort	Max	Bağ.	1,00	2,00	4,00	HH	0,66	1,03	2,21	MD	1,60	2,47	3,00	RA	0,13	0,32	0,44	TD	16,00	24,73	30,00	CV	0,25	1,00	3,25	VHH	3,80	9,55	16,69	TFE			0,75	RRA	0,44	1,08	1,49
							Min	Ort	Max																																									
						Bağ.	1,00	2,00	4,00																																									
						HH	0,66	1,03	2,21																																									
						MD	1,60	2,47	3,00																																									
						RA	0,13	0,32	0,44																																									
						TD	16,00	24,73	30,00																																									
						CV	0,25	1,00	3,25																																									
						VHH	3,80	9,55	16,69																																									
						TFE			0,75																																									
RRA	0,44	1,08	1,49																																															
						Mekan Sevneklik Ölçümleri				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ.</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>4,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,66</td> <td>1,03</td> <td>2,21</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,60</td> <td>2,47</td> <td>3,00</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,13</td> <td>0,32</td> <td>0,44</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>16,00</td> <td>24,73</td> <td>30,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,25</td> <td>1,00</td> <td>3,25</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,80</td> <td>9,55</td> <td>16,69</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,75</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,44</td> <td>1,08</td> <td>1,49</td> </tr> </tbody> </table>		Min	Ort	Max	Bağ.	1,00	2,00	4,00	HH	0,66	1,03	2,21	MD	1,60	2,47	3,00	RA	0,13	0,32	0,44	TD	16,00	24,73	30,00	CV	0,25	1,00	3,25	VHH	3,80	9,55	16,69	TFE			0,75	RRA	0,44	1,08	1,49
							Min	Ort	Max																																									
						Bağ.	1,00	2,00	4,00																																									
						HH	0,66	1,03	2,21																																									
						MD	1,60	2,47	3,00																																									
						RA	0,13	0,32	0,44																																									
						TD	16,00	24,73	30,00																																									
						CV	0,25	1,00	3,25																																									
						VHH	3,80	9,55	16,69																																									
						TFE			0,75																																									
RRA	0,44	1,08	1,49																																															
						Mekan Sevneklik Ölçümleri				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ.</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>4,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,66</td> <td>1,03</td> <td>2,21</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,60</td> <td>2,47</td> <td>3,00</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,13</td> <td>0,32</td> <td>0,44</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>16,00</td> <td>24,73</td> <td>30,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,25</td> <td>1,00</td> <td>3,25</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,80</td> <td>9,55</td> <td>16,69</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,75</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,44</td> <td>1,08</td> <td>1,49</td> </tr> </tbody> </table>		Min	Ort	Max	Bağ.	1,00	2,00	4,00	HH	0,66	1,03	2,21	MD	1,60	2,47	3,00	RA	0,13	0,32	0,44	TD	16,00	24,73	30,00	CV	0,25	1,00	3,25	VHH	3,80	9,55	16,69	TFE			0,75	RRA	0,44	1,08	1,49
							Min	Ort	Max																																									
						Bağ.	1,00	2,00	4,00																																									
						HH	0,66	1,03	2,21																																									
						MD	1,60	2,47	3,00																																									
						RA	0,13	0,32	0,44																																									
						TD	16,00	24,73	30,00																																									
						CV	0,25	1,00	3,25																																									
						VHH	3,80	9,55	16,69																																									
						TFE			0,75																																									
RRA	0,44	1,08	1,49																																															
						Mekan Sevneklik Ölçümleri				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ.</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>4,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,66</td> <td>1,03</td> <td>2,21</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,60</td> <td>2,47</td> <td>3,00</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,13</td> <td>0,32</td> <td>0,44</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>16,00</td> <td>24,73</td> <td>30,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,25</td> <td>1,00</td> <td>3,25</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,80</td> <td>9,55</td> <td>16,69</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,75</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,44</td> <td>1,08</td> <td>1,49</td> </tr> </tbody> </table>		Min	Ort	Max	Bağ.	1,00	2,00	4,00	HH	0,66	1,03	2,21	MD	1,60	2,47	3,00	RA	0,13	0,32	0,44	TD	16,00	24,73	30,00	CV	0,25	1,00	3,25	VHH	3,80	9,55	16,69	TFE			0,75	RRA	0,44	1,08	1,49
							Min	Ort	Max																																									
						Bağ.	1,00	2,00	4,00																																									
						HH	0,66	1,03	2,21																																									
						MD	1,60	2,47	3,00																																									
						RA	0,13	0,32	0,44																																									
						TD	16,00	24,73	30,00																																									
						CV	0,25	1,00	3,25																																									
						VHH	3,80	9,55	16,69																																									
						TFE			0,75																																									
RRA	0,44	1,08	1,49																																															
						Mekan Sevneklik Ölçümleri				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ.</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>4,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,66</td> <td>1,03</td> <td>2,21</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,60</td> <td>2,47</td> <td>3,00</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,13</td> <td>0,32</td> <td>0,44</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>16,00</td> <td>24,73</td> <td>30,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,25</td> <td>1,00</td> <td>3,25</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,80</td> <td>9,55</td> <td>16,69</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,75</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,44</td> <td>1,08</td> <td>1,49</td> </tr> </tbody> </table>		Min	Ort	Max	Bağ.	1,00	2,00	4,00	HH	0,66	1,03	2,21	MD	1,60	2,47	3,00	RA	0,13	0,32	0,44	TD	16,00	24,73	30,00	CV	0,25	1,00	3,25	VHH	3,80	9,55	16,69	TFE			0,75	RRA	0,44	1,08	1,49
							Min	Ort	Max																																									
						Bağ.	1,00	2,00	4,00																																									
						HH	0,66	1,03	2,21																																									
						MD	1,60	2,47	3,00																																									
						RA	0,13	0,32	0,44																																									
						TD	16,00	24,73	30,00																																									
						CV	0,25	1,00	3,25																																									
						VHH	3,80	9,55	16,69																																									
						TFE			0,75																																									
RRA	0,44	1,08	1,49																																															
						Mekan Sevneklik Ölçümleri				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ.</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>4,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,66</td> <td>1,03</td> <td>2,21</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,60</td> <td>2,47</td> <td>3,00</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,13</td> <td>0,32</td> <td>0,44</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>16,00</td> <td>24,73</td> <td>30,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,25</td> <td>1,00</td> <td>3,25</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,80</td> <td>9,55</td> <td>16,69</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,75</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,44</td> <td>1,08</td> <td>1,49</td> </tr> </tbody> </table>		Min	Ort	Max	Bağ.	1,00	2,00	4,00	HH	0,66	1,03	2,21	MD	1,60	2,47	3,00	RA	0,13	0,32	0,44	TD	16,00	24,73	30,00	CV	0,25	1,00	3,25	VHH	3,80	9,55	16,69	TFE			0,75	RRA	0,44	1,08	1,49
							Min	Ort	Max																																									
						Bağ.	1,00	2,00	4,00																																									
						HH	0,66	1,03	2,21																																									
						MD	1,60	2,47	3,00																																									
						RA	0,13	0,32	0,44																																									
						TD	16,00	24,73	30,00																																									
						CV	0,25	1,00	3,25																																									
						VHH	3,80	9,55	16,69																																									
						TFE			0,75																																									
RRA	0,44	1,08	1,49																																															
						Mekan Sevneklik Ölçümleri				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ.</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>4,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,66</td> <td>1,03</td> <td>2,21</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,60</td> <td>2,47</td> <td>3,00</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,13</td> <td>0,32</td> <td>0,44</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>16,00</td> <td>24,73</td> <td>30,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,25</td> <td>1,00</td> <td>3,25</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,80</td> <td>9,55</td> <td>16,69</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,75</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,44</td> <td>1,08</td> <td>1,49</td> </tr> </tbody> </table>		Min	Ort	Max	Bağ.	1,00	2,00	4,00	HH	0,66	1,03	2,21	MD	1,60	2,47	3,00	RA	0,13	0,32	0,44	TD	16,00	24,73	30,00	CV	0,25	1,00	3,25	VHH	3,80	9,55	16,69	TFE			0,75	RRA	0,44	1,08	1,49
							Min	Ort	Max																																									
						Bağ.	1,00	2,00	4,00																																									
						HH	0,66	1,03	2,21																																									
						MD	1,60	2,47	3,00																																									
						RA	0,13	0,32	0,44																																									
						TD	16,00	24,73	30,00																																									
						CV	0,25	1,00	3,25																																									
						VHH	3,80	9,55	16,69																																									
						TFE			0,75																																									
RRA	0,44	1,08	1,49																																															
						Mekan Sevneklik Ölçümleri				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ.</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>4,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,66</td> <td>1,03</td> <td>2,21</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,60</td> <td>2,47</td> <td>3,00</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,13</td> <td>0,32</td> <td>0,44</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>16,00</td> <td>24,73</td> <td>30,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,25</td> <td>1,00</td> <td>3,25</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,80</td> <td>9,55</td> <td>16,69</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,75</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,44</td> <td>1,08</td> <td>1,49</td> </tr> </tbody> </table>		Min	Ort	Max	Bağ.	1,00	2,00	4,00	HH	0,66	1,03	2,21	MD	1,60	2,47	3,00	RA	0,13	0,32	0,44	TD	16,00	24,73	30,00	CV	0,25	1,00	3,25	VHH	3,80	9,55	16,69	TFE			0,75	RRA	0,44	1,08	1,49
							Min	Ort	Max																																									
						Bağ.	1,00	2,00	4,00																																									
						HH	0,66	1,03	2,21																																									
						MD	1,60	2,47	3,00																																									
						RA	0,13	0,32	0,44																																									
						TD	16,00	24,73	30,00																																									
						CV	0,25	1,00	3,25																																									
						VHH	3,80	9,55	16,69																																									
						TFE			0,75																																									
RRA	0,44	1,08	1,49																																															
						Mekan Sevneklik Ölçümleri				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ.</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>4,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,66</td> <td>1,03</td> <td>2,21</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,60</td> <td>2,47</td> <td>3,00</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,13</td> <td>0,32</td> <td>0,44</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>16,00</td> <td>24,73</td> <td>30,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,25</td> <td>1,00</td> <td>3,25</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,80</td> <td>9,55</td> <td>16,69</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,75</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,44</td> <td>1,08</td> <td>1,49</td> </tr> </tbody> </table>		Min	Ort	Max	Bağ.	1,00	2,00	4,00	HH	0,66	1,03	2,21	MD	1,60	2,47	3,00	RA	0,13	0,32	0,44	TD	16,00	24,73	30,00	CV	0,25	1,00	3,25	VHH	3,80	9,55	16,69	TFE			0,75	RRA	0,44	1,08	1,49
							Min	Ort	Max																																									
						Bağ.	1,00	2,00	4,00																																									
						HH	0,66	1,03	2,21																																									
						MD	1,60	2,47	3,00																																									
						RA	0,13	0,32	0,44																																									
						TD	16,00	24,73	30,00																																									
						CV	0,25	1,00	3,25																																									
						VHH	3,80	9,55	16,69																																									
						TFE			0,75																																									
RRA	0,44	1,08	1,49																																															
						Mekan Sevneklik Ölçümleri				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ.</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>4,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,66</td> <td>1,03</td> <td>2,21</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,60</td> <td>2,47</td> <td>3,00</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,13</td> <td>0,32</td> <td>0,44</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>16,00</td> <td>24,73</td> <td>30,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,25</td> <td>1,00</td> <td>3,25</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,80</td> <td>9,55</td> <td>16,69</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,75</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,44</td> <td>1,08</td> <td>1,49</td> </tr> </tbody> </table>		Min	Ort	Max	Bağ.	1,00	2,00	4,00	HH	0,66	1,03	2,21	MD	1,60	2,47	3,00	RA	0,13	0,32	0,44	TD	16,00	24,73	30,00	CV	0,25	1,00	3,25	VHH	3,80	9,55	16,69	TFE			0,75	RRA	0,44	1,08	1,49
							Min	Ort	Max																																									
						Bağ.	1,00	2,00	4,00																																									
						HH	0,66	1,03	2,21																																									
						MD	1,60	2,47	3,00																																									
						RA	0,13	0,32	0,44																																									
						TD	16,00	24,73	30,00																																									
						CV	0,25	1,00	3,25																																									
						VHH	3,80	9,55	16,69																																									
						TFE			0,75																																									
RRA	0,44	1,08	1,49																																															
						Mekan Sevneklik Ölçümleri				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ.</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>4,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,66</td> <td>1,03</td> <td>2,21</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,60</td> <td>2,47</td> <td>3,00</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,13</td> <td>0,32</td> <td>0,44</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>16,00</td> <td>24,73</td> <td>30,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,25</td> <td>1,00</td> <td>3,25</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,80</td> <td>9,55</td> <td>16,69</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,75</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,44</td> <td>1,08</td> <td>1,49</td> </tr> </tbody> </table>		Min	Ort	Max	Bağ.	1,00	2,00	4,00	HH	0,66	1,03	2,21	MD	1,60	2,47	3,00	RA	0,13	0,32	0,44	TD	16,00	24,73	30,00	CV	0,25	1,00	3,25	VHH	3,80	9,55	16,69	TFE			0,75	RRA	0,44	1,08	1,49
							Min	Ort	Max																																									
						Bağ.	1,00	2,00	4,00																																									
						HH	0,66	1,03	2,21																																									
						MD	1,60	2,47	3,00																																									
						RA	0,13	0,32	0,44																																									
						TD	16,00	24,73	30,00																																									
						CV	0,25	1,00	3,25																																									
						VHH	3,80	9,55	16,69																																									
						TFE			0,75																																									
RRA	0,44	1,08	1,49																																															
						Mekan Sevneklik Ölçümleri				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ.</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>4,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,66</td> <td>1,03</td> <td>2,21</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,60</td> <td>2,47</td> <td>3,00</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,13</td> <td>0,32</td> <td>0,44</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>16,00</td> <td>24,73</td> <td>30,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,25</td> <td>1,00</td> <td>3,25</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,80</td> <td>9,55</td> <td>16,69</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,75</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,44</td> <td>1,08</td> <td>1,49</td> </tr> </tbody> </table>		Min	Ort	Max	Bağ.	1,00	2,00	4,00	HH	0,66	1,03	2,21	MD	1,60	2,47	3,00	RA	0,13	0,32	0,44	TD	16,00	24,73	30,00	CV	0,25	1,00	3,25	VHH	3,80	9,55	16,69	TFE			0,75	RRA	0,44	1,08	1,49
							Min	Ort	Max																																									
						Bağ.	1,00	2,00	4,00																																									
						HH	0,66	1,03	2,21																																									
						MD	1,60	2,47	3,00																																									
						RA	0,13	0,32	0,44																																									
						TD	16,00	24,73	30,00																																									
						CV	0,25	1,00	3,25																																									
						VHH	3,80	9,55	16,69																																									
						TFE			0,75																																									
RRA	0,44	1,08	1,49																																															
						Mekan Sevneklik Ölçümleri				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ.</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>4,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,66</td> <td>1,03</td> <td>2,21</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,60</td> <td>2,47</td> <td>3,00</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,13</td> <td>0,32</td> <td>0,44</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>16,00</td> <td>24,73</td> <td>30,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,25</td> <td>1,00</td> <td>3,25</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,80</td> <td>9,55</td> <td>16,69</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,75</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,44</td> <td>1,08</td> <td>1,49</td> </tr> </tbody> </table>		Min	Ort	Max	Bağ.	1,00	2,00	4,00	HH	0,66	1,03	2,21	MD	1,60	2,47	3,00	RA	0,13	0,32	0,44	TD	16,00	24,73	30,00	CV	0,25	1,00	3,25	VHH	3,80	9,55	16,69	TFE			0,75	RRA	0,44	1,08	1,49
							Min	Ort	Max																																									
						Bağ.	1,00	2,00	4,00																																									
						HH	0,66	1,03	2,21																																									
						MD	1,60	2,47	3,00																																									
						RA	0,13	0,32	0,44																																									
						TD	16,00	24,73	30,00																																									
						CV	0,25	1,00	3,25																																									
						VHH	3,80	9,55	16,69																																									
						TFE			0,75																																									
RRA	0,44	1,08	1,49																																															
						Mekan Sevneklik Ölçümleri				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ.</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>4,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,66</td> <td>1,03</td> <td>2,21</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,60</td> <td>2,47</td> <td>3,00</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,13</td> <td>0,32</td> <td>0,44</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>16,00</td> <td>24,73</td> <td>30,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,25</td> <td>1,00</td> <td>3,25</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,80</td> <td>9,55</td> <td>16,69</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,75</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,44</td> <td>1,08</td> <td>1,49</td> </tr> </tbody> </table>		Min	Ort	Max	Bağ.	1,00	2,00	4,00	HH	0,66	1,03	2,21	MD	1,60	2,47	3,00	RA	0,13	0,32	0,44	TD	16,00	24,73	30,00	CV	0,25	1,00	3,25	VHH	3,80	9,55	16,69	TFE			0,75	RRA	0,44	1,08	1,49
							Min	Ort	Max																																									
						Bağ.	1,00	2,00	4,00																																									
						HH	0,66	1,03	2,21																																									
						MD	1,60	2,47	3,00																																									
						RA	0,13	0,32	0,44																																									
						TD	16,00	24,73	30,00																																									
						CV	0,25	1,00	3,25																																									
						VHH	3,80	9,55	16,69																																									
						TFE			0,75																																									
RRA	0,44	1,08	1,49																																															
						Mekan Sevneklik Ölçümleri				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ.</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>4,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,66</td> <td>1,03</td> <td>2,21</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,60</td> <td>2,47</td> <td>3,00</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,13</td> <td>0,32</td> <td>0,44</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>16,00</td> <td>24,73</td> <td>30,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,25</td> <td>1,00</td> <td>3,25</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,80</td> <td>9,55</td> <td>16,69</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,75</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,44</td> <td>1,08</td> <td>1,49</td> </tr> </tbody> </table>		Min	Ort	Max	Bağ.	1,00	2,00	4,00	HH	0,66	1,03	2,21	MD	1,60	2,47	3,00	RA	0,13	0,32	0,44	TD	16,00	24,73	30,00	CV	0,25	1,00	3,25	VHH	3,80	9,55	16,69	TFE			0,75	RRA	0,44	1,08	1,49
							Min	Ort	Max																																									
						Bağ.	1,00	2,00	4,00																																									
						HH	0,66	1,03	2,21																																									
						MD	1,60	2,47	3,00																																									
						RA	0,13	0,32	0,44																																									
						TD	16,00	24,73	30,00																																									
						CV	0,25	1,00	3,25																																									
						VHH	3,80	9,55	16,69																																									
						TFE			0,75																																									
RRA	0,44	1,08	1,49																																															
						Mekan Sevneklik Ölçümleri				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ.</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>4,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,66</td> <td>1,03</td> <td>2,21</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,60</td> <td>2,47</td> <td>3,00</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,13</td> <td>0,32</td> <td>0,44</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>16,00</td> <td>24,73</td> <td>30,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,25</td> <td>1,00</td> <td>3,25</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,80</td> <td>9,55</td> <td>16,69</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,75</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,44</td> <td>1,08</td> <td>1,49</td> </tr> </tbody> </table>		Min	Ort	Max	Bağ.	1,00	2,00	4,00	HH	0,66	1,03	2,21	MD	1,60	2,47	3,00	RA	0,13	0,32	0,44	TD	16,00	24,73	30,00	CV	0,25	1,00	3,25	VHH	3,80	9,55	16,69	TFE			0,75	RRA	0,44	1,08	1,49
							Min	Ort	Max																																									
						Bağ.	1,00	2,00	4,00																																									
						HH	0,66	1,03	2,21																																									
						MD	1,60	2,47	3,00																																									
						RA	0,13	0,32	0,44																																									
						TD	16,00	24,73	30,00																																									
						CV	0,25	1,00	3,25																																									
						VHH	3,80	9,55	16,69																																									
						TFE			0,75																																									
RRA	0,44	1,08	1,49																																															
						Mekan Sevneklik Ölçümleri				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ.</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>4,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,66</td> <td>1,03</td> <td>2,21</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,60</td> <td>2,47</td> <td>3,00</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,13</td> <td>0,32</td> <td>0,44</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>16,00</td> <td>24,73</td> <td>30,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,25</td> <td>1,00</td> <td>3,25</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,80</td> <td>9,55</td> <td>16,69</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,75</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,44</td> <td>1,08</td> <td>1,49</td> </tr> </tbody> </table>		Min	Ort	Max	Bağ.	1,00	2,00	4,00	HH	0,66	1,03	2,21	MD	1,60	2,47	3,00	RA	0,13	0,32	0,44	TD	16,00	24,73	30,00	CV	0,25	1,00	3,25	VHH	3,80	9,55	16,69	TFE			0,75	RRA	0,44	1,08	1,49
							Min	Ort	Max																																									
						Bağ.	1,00	2,00	4,00																																									
						HH	0,66	1,03	2,21																																									
						MD	1,60	2,47	3,00																																									
						RA	0,13	0,32	0,44																																									
						TD	16,00	24,73	30,00																																									
						CV	0,25	1,00	3,25																																									
						VHH	3,80	9,55	16,69																																									
						TFE			0,75																																									
RRA	0,44	1,08	1,49																																															
						Mekan Sevneklik Ölçümleri				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ.</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>4,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,66</td> <td>1,03</td> <td>2,21</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,60</td> <td>2,47</td> <td>3,00</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,13</td> <td>0,32</td> <td>0,44</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>16,00</td> <td>24,73</td> <td>30,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,25</td> <td>1,00</td> <td>3,25</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,80</td> <td>9,55</td> <td>16,69</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,75</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,44</td> <td>1,08</td> <td>1,49</td> </tr> </tbody> </table>		Min	Ort	Max	Bağ.	1,00	2,00	4,00	HH	0,66	1,03	2,21	MD	1,60	2,47	3,00	RA	0,13	0,32	0,44	TD	16,00	24,73	30,00	CV	0,25	1,00	3,25	VHH	3,80	9,55	16,69	TFE			0,75	RRA	0,44	1,08	1,49
							Min	Ort	Max																																									
						Bağ.	1,00	2,00	4,00																																									
						HH	0,66	1,03	2,21																																									
						MD	1,60	2,47	3,00																																									
						RA	0,13	0,32	0,44																																									
						TD	16,00	24,73	30,00																																									
						CV	0,25	1,00	3,25																																									
						VHH	3,80	9,55	16,69																																									
						TFE			0,75																																									
RRA	0,44	1,08	1,49																																															
						Mekan Sevneklik Ölçümleri				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ.</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>4,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,66</td> <td>1,03</td> <td>2,21</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,60</td> <td>2,47</td> <td>3,00</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,13</td> <td>0,32</td> <td>0,44</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>16,00</td> <td>24,73</td> <td>30,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,25</td> <td>1,00</td> <td>3,25</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,80</td> <td>9,55</td> <td>16,69</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,75</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,44</td> <td>1,08</td> <td>1,49</td> </tr> </tbody> </table>		Min	Ort	Max	Bağ.	1,00	2,00	4,00	HH	0,66	1,03	2,21	MD	1,60	2,47	3,00	RA	0,13	0,32	0,44	TD	16,00	24,73	30,00	CV	0,25	1,00	3,25	VHH	3,80	9,55	16,69	TFE			0,75	RRA	0,44	1,08	1,49
							Min	Ort	Max																																									
						Bağ.	1,00	2,00	4,00																																									
						HH	0,66	1,03	2,21																																									
						MD	1,60	2,47	3,00																																									
						RA	0,13	0,32	0,44																																									
						TD	16,00	24,73	30,00																																									
						CV	0,25	1,00	3,25																																									
						VHH	3,80	9,55	16,69																																									
						TFE			0,75																																									
RRA	0,44	1,08	1,49																																															
						Mekan Sevneklik Ölçümleri				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ.</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>4,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,66</td> <td>1,03</td> <td>2,21</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,60</td> <td>2,47</td> <td>3,00</td> </tr> <tr> </tr></tbody></table>		Min	Ort	Max	Bağ.	1,00	2,00	4,00	HH	0,66	1,03	2,21	MD	1,60	2,47	3,00																								
							Min	Ort	Max																																									
						Bağ.	1,00	2,00	4,00																																									
						HH	0,66	1,03	2,21																																									
						MD	1,60	2,47	3,00																																									

Ek 33. Bina Tanıtım Kartı – K33

BİNA TANITIM KARTI - K33						
Yerleşim Ölçeği/Karakteristiği		Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)		
Ada/Parsel Konumu	Köşe - Aynık	İlçesi	Bağlar	Oturma O.	17,99	
Sınırlayıcı unsurlar	Kaldırım	Mahallesi	Kaynaratepe	Misafir O.	24,85	
Dışa açık/kapalı olma	Açık	Ada Parsel No	975-172	Mutfak	8,16	
Tekil/çoğul olma Durumu	4 Blok	Yapım/Tescil Yılı	1985-1990	Antre	9,98	
Fiziki imkanlar	Yok	Yapı Sahipliği	Kooperatif	Hol	2,76	
İmar Kroki - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	4/7	Ç. Yatak O.	11,20	
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	12.964,00	E. Yatak O.	13,00	
		Kat Daire Ad.	4	Balkon 1	9,04	
		Asansör- Yangın M.	Asansör	Balkon 2	2,10	
		Oda Sayısı	3+1	Kiler	1,89	
		Yapım Sistemi	BA Kartas	WC	1,81	
		Emsal		Banyo	6,26	
		TAKS/KAKS				
		Çekme M.	5 m - 3 m			
		İmar Durumu	Konut + Ticari			
				Toplam	109,04	
Normal Kat Planı						
						
Mekan Sektörük Ölçümleri						
Mahaller	Bağ	HH	RA	MD	CV	TD
Oturma O.	2	1,11	0,25	2,27	0,70	25
Misafir O.	2	1,11	0,25	2,27	0,70	25
Mutfak	2	1,11	0,25	2,27	1,20	25
Antre	5	2,61	0,10	1,54	2,70	17
Hol	5	1,98	0,14	1,72	4,20	19
Ç. Yatak Odası	1	0,97	0,29	2,45	0,20	27
E. Yatak Odası	1	0,87	0,32	2,63	0,20	29
Balkon 1	2	0,71	0,40	3,00	1,00	33
Balkon 2	1	0,62	0,43	3,18	0,50	35
Kiler	1	0,87	0,32	2,63	0,20	29
WC	1	0,87	0,32	2,63	0,20	29
Banyo	1	0,87	0,32	2,63	0,20	29
Sistem Sektörük Ölçümleri						
		Min.	Ort.	Max.		
Bağ.		1,00	2,00	5,00		
HH		0,62	1,14	2,61		
MD		1,54	2,44	3,18		
RA		0,10	0,28	0,43		
TD		17,00	26,83	35,00		
CV		0,20	1,00	4,20		
VHH		4,05	8,30	13,77		
TFF				0,66		
RRA		0,35	0,98	1,51		
Dışbükey Mekan Haritası (Bürünleşme)						
						
Görünür Alan Haritası						
						

Yerleşim Ölçeği Karakteristiği						Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)	
Ada /Parsel Konumu	Köşe - Aynık	İlçesi	Bağlar	Oturma O.	17,70				
Sınırlayıcı unsurlar	Kaldırım	Mahallesi	Kaynar teppe	Misafir O.	31,36				
Dışa açık/kapalı olma	Açık	Ada Parsel No	975-291	Mutfak	12,12				
Tekil/çoğul olma Durumu	8 Blok	Yapım/Tescil Yılı	1999-2001	Antre	5,25				
Fiziki imkanlar	Ydk	Yapı Sahipliği	Firma	Hol	4,89				
İmar Kroki - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	8/9	Giriş Holü	5,19				
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	42.302,00	E. Yatak O.	17,40				
		Kat Daire Ad.	4	Ç. Yatak O.	16,02				
		Asansör- Yangın M.	Asansör	Balkon 1	5,12				
		Oda Sayısı	3+1	Balkon 2	3,52				
		Yapım Sistemi	BA Karakas	WC	1,25				
		Ermsal		Banyo	5,28				
		TAKS/KAKS							
		Çelme M.	5 m - 3 m						
		İmar Durumu	Konut + Ticari						
				Toplam	125,1				

BINA TANITIM KARTI - K34						
Mahaller	Bağ.	HH	RA	MD	CV	TD
Oturma O.	1	0,97	0,29	2,45	0,20	27
Misafir O.	2	1,11	0,25	2,27	1,20	25
Mutfak	2	1,11	0,25	2,27	1,20	25
Antre	5	2,61	0,10	1,54	2,75	17
Hol	4	1,56	0,18	1,90	3,20	21
Giriş Holü	2	1,11	0,25	2,20	1,20	25
E. Yatak O.	1	0,78	0,36	2,81	0,25	31
Ç. Yatak O.	1	0,78	0,36	2,81	0,25	31
Balkon 1	1	0,65	0,43	3,18	0,50	35
Balkon 2	1	0,65	0,43	3,18	0,50	35
WC	1	0,65	0,43	3,18	0,50	35
Banyo	1	0,78	0,36	2,81	0,25	31

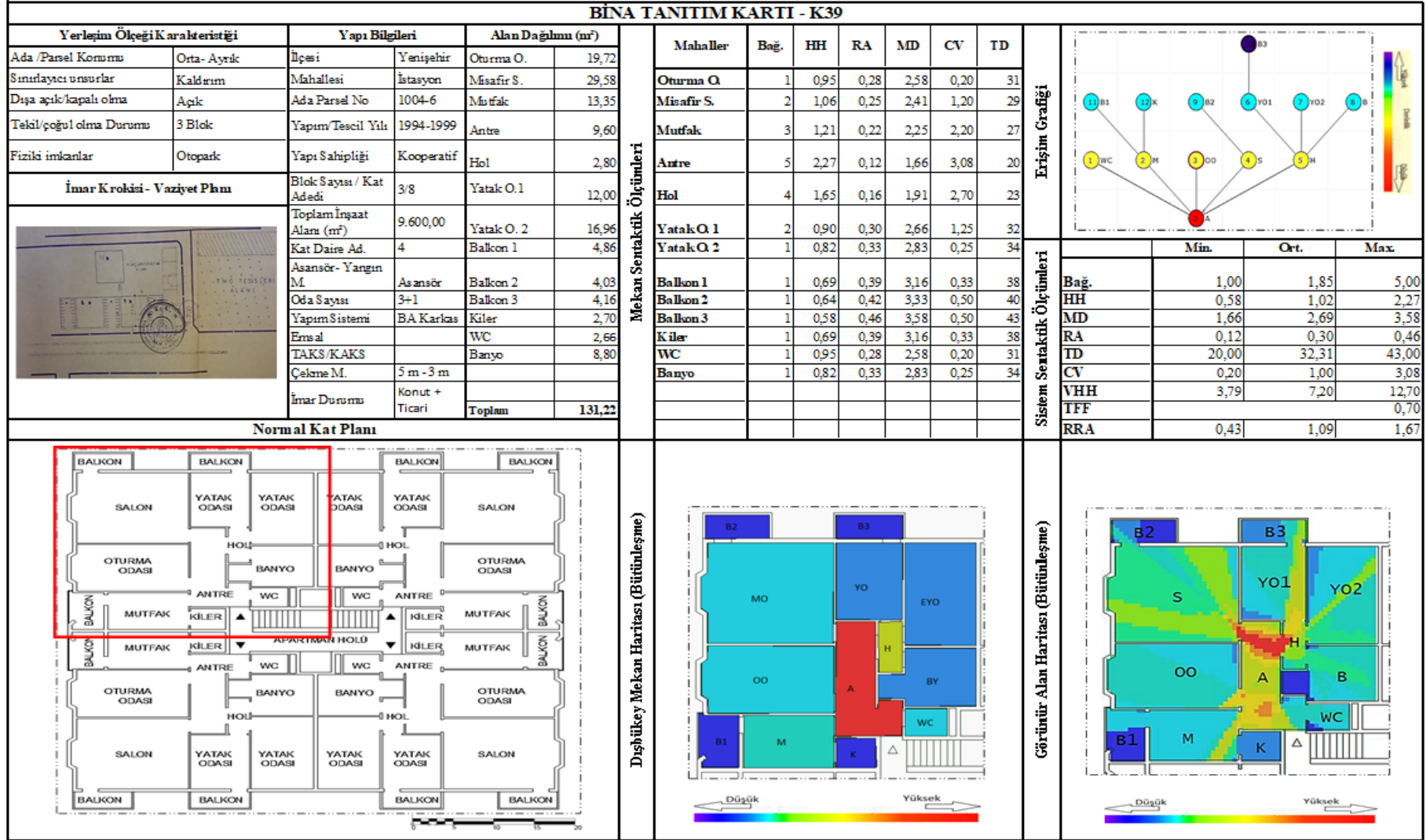
	Sistem Sektörük Ölçümleri		
	Min.	Ort.	Max.
Bağ.	1,00	1,83	5,00
HH	0,65	1,06	2,61
MD	1,54	2,55	3,18
RA	0,10	0,31	0,43
TD	17,00	28,17	35,00
CV	0,20	1,00	3,20
VHH	4,01	7,05	12,83
TFF			0,67
RRA	0,35	1,09	1,51

Normal Kat Planı			

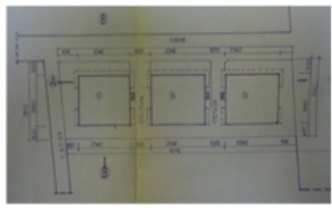
Dışbüyük Mekan Haritası (Bütünlüşme)	

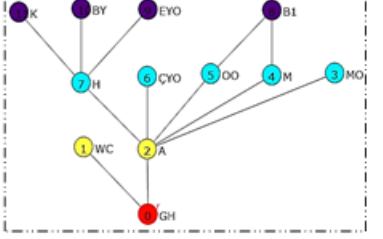
Görüntü Alan Haritası (Bütünlüşme)			

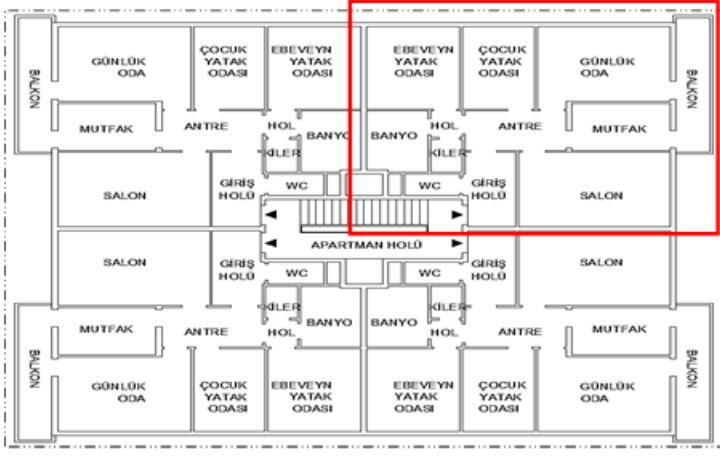
BINA TANITIM KARTI - K36						
Yerleşim Ölçeği Karakteristiği		Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)		
Ada /Parsel Konumu	Orta- Ayrık	İlçe	Bağlar	Misafir S.	28,85	
Sınırlayıcı unsurlar	Kaldırım	Mahallesi	Kaynar teppe	Oturma O.	15,00	
Dışa açık/kapalı olma	Açık	Ada Parsel No	21-24	Mutfak	20,63	
Tekil/çoğul olma Durumu	Tekil Blok	Yapım/Tescil Yılı	1991-1992	Antre	9,92	
Fiziki imkanlar	Ydk	Yapı Sahipliği	Özel Girişim	Hol	3,46	
İmar Kroki - Vaziyet Phm		Blok Sayısı / Kat Adedi	1/9	Kiler	2,86	
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	4.944,00	Yatak O. 1	9,99	
		Kat Daire Ad.	4	Yatak O. 2	14,00	
		Asansör- Yangın M.	Asansör	Balkon 1	3,40	
		Oda Sayısı	3+1	Balkon 2	4,62	
		Yapım Sistemi	BA Karkas	WC	3,15	
		Ernsal		Banyo	7,56	
		TAKS/KAKS				
		Çekme M.	5 m -3 m			
		İmar Durumu	Konut + Ticari			
				Toplam	123,44	
Normal Kat Planı						
Dışbükey Mekan Haritası (Bütünlük)						
Görünür Alan Haritası (Bütünlük)						
Mekan Sertlik Ölçümleri						
Mahaller	Bağ.	HH	RA	MD	CV	TD
Misafir S.	2	1,20	0,23	2,18	1,17	24
Oturma O.	1	1,04	0,27	2,36	0,17	26
Mutfak	2	1,20	0,23	2,18	1,17	24
Antre	6	3,13	0,09	1,45	4,25	16
Hol	4	1,47	0,16	1,81	3,17	20
Kiler	1	1,04	0,27	2,36	0,17	26
Yatak O 1	1	0,82	0,34	2,72	0,25	30
Yatak O 2	1	0,82	0,34	2,72	0,25	30
Balkon 1	1	0,68	0,41	3,09	0,50	34
Balkon 2	1	0,68	0,41	3,09	0,50	34
WC	1	1,04	0,27	2,36	0,17	26
Banyo	1	0,82	0,34	2,72	0,25	30
Sistem Sertlik Ölçümleri						
	Min.	Ort.	Max.			
Bağ.	1,00	1,83	6,00			
HH	0,68	1,16	3,13			
MD	1,45	2,42	3,09			
RA	0,09	0,28	0,41			
ID	16,00	26,67	34,00			
CV	0,17	1,00	4,25			
VHH	3,54	7,08	13,40			
TFF			0,65			
RRA	0,32	0,98	1,44			
Erişim Grafiği						

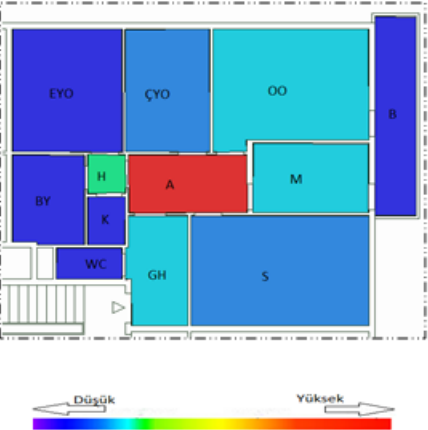

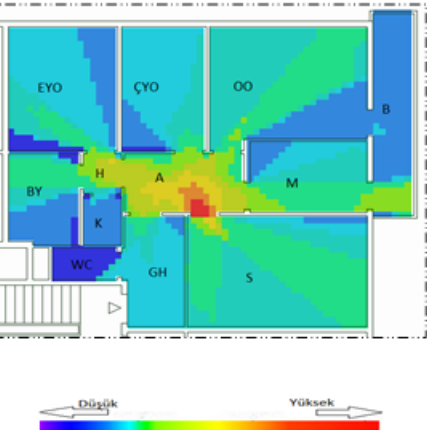
Ek 41. Bina Tanıtım Kartı – K41

Yerleşim Ölçeği/Karakteristiği						Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)	
Ada/Parsel Komumu	Koşu- Aynık	İlçesi	Kayapınar	Oturma O.	19,44				
Sınırlayıcı unsurlar	Kaldırım	Mahallesi	Peyas	Misafir S.	21,66				
Dışa açık/kapak olma	Açık	Ada Parsel No	101 - 1	Mutfak	8,88				
Tekil/çoğul olma Durumu	Üç Blok	Yapım/Tescil Yılı	1991-1997	Antre	7,60				
Fiziki imkanlar	Otopark	Yapı Sahipliği	Kooperatif	Hol	1,62				
İmar Kroki - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	3/8	Geniş Holü	7,03				
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	12.602,02	Ç. Yatak O.	11,34				
		Kat Daire Ad.	4	E. Yatak O.	14,70				
		Asansör- Yangın M.	Asansör	Balkon	9,90				
		Oda Sayısı	3+1	Kiler	1,98				
		Yapım Sistemi	BA Karkas	WC	2,31				
		Emsal		Banyo	7,05				
		TAKS/KAKS							
		Çelme M.	5 m - 3 m						
		İmar Durumu	Konut + Ticari						
				Toplam		113,51			

BINA TANITIM KARTI - K41																																																
Mahaller	Bağ	HH	RA	MD	CV	TD	Erişim Grafiği																																									
Oturma O.	2	1,20	0,23	2,18	0,67	24																																										
Misafir S.	1	1,04	0,27	2,36	0,17	26																																										
Mutfak	2	1,20	0,23	2,18	0,67	24																																										
Antre	6	3,10	0,09	1,45	3,75	16																																										
Hol	4	1,74	0,16	1,81	3,17	20																																										
Giriş Holü	2	1,20	0,23	2,18	1,17	24																																										
Ç. Yatak Odası	1	1,04	0,27	2,36	0,17	26																																										
E. Yatak Odası	1	0,82	0,34	2,72	0,25	30																																										
Balkon	2	0,76	0,38	2,90	1,00	32																																										
Kiler	1	0,82	0,34	2,72	0,25	30																																										
WC	1	0,68	0,41	3,09	0,50	34	Sistem Senaryo Ölçümleri																																									
Banyo	1	0,82	0,34	2,72	0,25	30		<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort</th> <th>Max.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ.</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>6,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,68</td> <td>1,20</td> <td>3,10</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,45</td> <td>2,39</td> <td>3,09</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,09</td> <td>0,27</td> <td>0,41</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>16,00</td> <td>26,33</td> <td>34,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,17</td> <td>1,00</td> <td>3,75</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>4,38</td> <td>8,23</td> <td>16,05</td> </tr> <tr> <td>TFF</td> <td></td> <td></td> <td>0,65</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,32</td> <td>0,95</td> <td>1,44</td> </tr> </tbody> </table>		Min	Ort	Max.	Bağ.	1,00	2,00	6,00	HH	0,68	1,20	3,10	MD	1,45	2,39	3,09	RA	0,09	0,27	0,41	TD	16,00	26,33	34,00	CV	0,17	1,00	3,75	VHH	4,38	8,23	16,05	TFF			0,65	RRA	0,32	0,95	1,44
	Min	Ort	Max.																																													
Bağ.	1,00	2,00	6,00																																													
HH	0,68	1,20	3,10																																													
MD	1,45	2,39	3,09																																													
RA	0,09	0,27	0,41																																													
TD	16,00	26,33	34,00																																													
CV	0,17	1,00	3,75																																													
VHH	4,38	8,23	16,05																																													
TFF			0,65																																													
RRA	0,32	0,95	1,44																																													

Normal Kat Planı	
	

Düşük Mekan Haritası (Bütünleşme)	
	

Görünür Alan Haritası (Bütünleşme)	
	

Yerleşim Öçeği Karakteristiği						Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)	
Ada /Parsel Konumu	Köşe- Ayrık	İlçesi	Kayapınar	Oturma O.	14,50				
Sınırlayıcı unsurlar	Kaldırım	Mahallesi	Kayapınar	Misafir S.	30,72				
Dışa açılı kapalı olma	Açık	Ada Parsel No	101-7	Mutfak	9,20				
Tekil/çoğul olma Durumu	2 Blok	Yapım/Tescil Yılı	1998-2001	Antre	12,30				
Fiziki imkânlar	Otopark	Yapı Sahipliği	Özel Girişim	Hol	3,25				
İmar Krokisi - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	2/8	Giriş Holü	3,39				
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	5.426,00	Ç. Yatak O.	13,19				
		Kat Daire Ad.	4	E. Yatak O.	15,17				
		Asansör- Yangın M.	Mevcut	Balkon 1	5,27				
		Oda Sayısı	3+1	Balkon 2	14,45				
		Yapım Sistemi	BA Kartas	Balkon 3	4,25				
		Emsal		WC	2,16				
		TAKS/KAKS		Banyo	8,05				
		Çekme M.	5 m - 3 m						
		İmar Durumu	Konut + Ticari	Toplam	135,90				

BİNA TANITIM KARTI - K42							
Mahaller	Bağ.	HH	RA	MD	CV	TD	
Oturma O.	2	1,06	0,25	2,41	0,70	29	
Misafir S.	2	1,06	0,25	2,41	0,70	29	
Mutfak	2	1,06	0,25	2,41	1,20	29	
Antre	5	2,27	0,12	1,66	2,70	20	
Hol	5	2,02	0,13	1,75	3,70	21	
Giriş Holü	1	0,95	0,28	2,58	0,20	31	
Ç. Yatak O.	2	1,01	0,27	2,50	1,20	30	
E. Yatak O.	1	0,90	0,30	2,66	0,20	32	
Balkon 1	1	0,62	0,43	3,41	0,50	41	
Balkon 2	2	0,69	0,39	3,16	1,00	38	
Balkon 3	1	0,64	0,42	3,33	0,50	40	
WC	1	0,90	0,30	2,66	0,20	32	
Banyo	1	0,90	0,30	2,66	0,20	32	

Erişim Grafiği			

Sistem Sektörük Ölçümleri			
	Min	Ort.	Max
Bağ.	1,00	2,00	5,00
HH	0,62	1,08	2,27
MD	1,66	2,58	3,41
RA	0,12	0,28	0,43
TD	20,00	31,08	41,00
CV	0,20	1,00	3,70
VHH	3,37	6,71	11,72
TFF			0,72
RRA	0,43	1,01	1,56

Normal Kat Planı	

Dışbükey Mekan Haritası (Bütünlüşme)	

Görünür Alan Haritası (Bütünlüşme)	

Yerleşim Ölçeği Karakteristiği						Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)		
Ada /Parsel Komumu	Köşe- Ayrık	İlçesi	Kayapınar	Oturma O.	19,29					
Sınırlayıcı unsurlar	Kaldırım	Mahallesi	Kayapınar	Misafir S.	24,00					
Dışa açık/kapalı olma	Açık	Ada Parsel No	186-2 /11	Mutfak	9,50					
Teşkil/çoğul olma Durumu	2 Blok	Yapım/Tescil Yılı	1995	Antre	8,25					
Fiziki imkanlar	Otopark	Yapı Sahipliği	Kooperatif	Hol	5,46					
İmar Krokisi - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	2/9	Giriş Holü	6,02					
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	8.788,96	E. Yatak O.	15,38					
		Kat Daire Ad.	4	Ç. Yatak O.	9,86					
		Asansör- Yangın M.	Asansör	Balkon 1	3,00					
		Oda Sayısı	3+1	Balkon 2	3,64					
		Yapım Sistemi	BA Karıcas	Banyo	6,04					
		Emsal		WC	2,50					
		TAKS/KAKS								
Çekme M.	5 m -3 m									
İmar Durumu	Konut + Ticari									
		Toplam		112,94						

BİNA TANITIM KARTI - K43						
Mahaller	Bağ.	HH	RA	MD	CV	TD
Oturma O.	1	0,97	0,29	2,45	0,20	27
Misafir S.	2	1,11	0,25	2,27	1,20	25
Mutfak	2	1,20	0,23	2,18	0,70	24
Antre	5	2,61	0,10	1,54	2,75	17
Hol	4	1,74	0,16	1,81	2,70	20
Giriş Holü	2	1,11	0,25	2,27	1,20	25
E. Yatak O.	2	0,97	0,29	2,45	0,75	27
Ç. Yatak O.	1	0,82	0,34	2,72	0,25	30
Balkon 1	1	0,65	0,43	3,18	0,50	35
Balkon 2	2	0,87	0,32	2,63	1,00	29
Banyo	1	0,82	0,34	2,72	0,25	30
WC	1	0,65	0,43	3,18	0,50	35

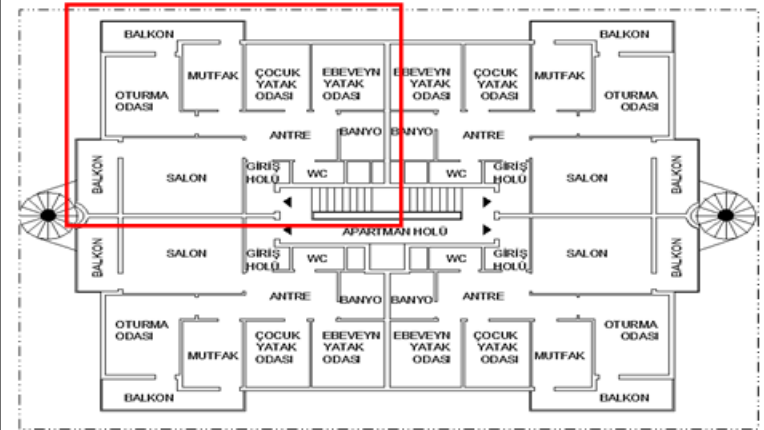
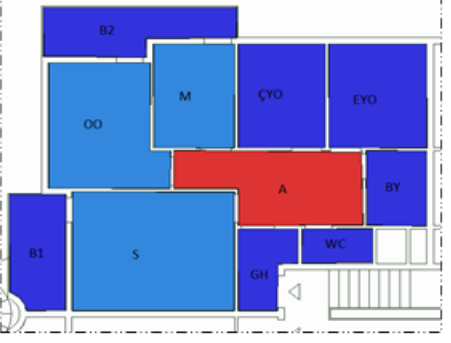
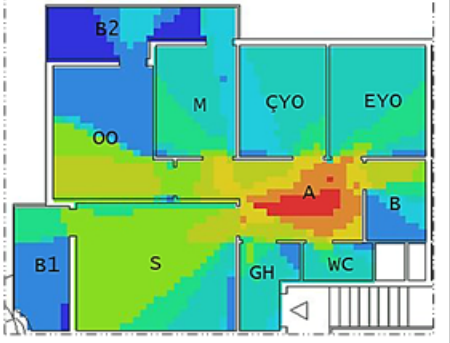
Erisim Grafiği			

Sistem Sektörel Ölçümleri			
	Min.	Ort.	Max.
Bağ.	1,00	2,00	5,00
HH	0,65	1,13	2,61
MD	1,54	2,45	3,18
RA	0,10	0,29	0,43
TD	17,00	27,00	35,00
CV	0,20	1,00	2,75
VHH	3,12	8,38	15,19
TFE			0,66
RRA	0,35	1,02	1,51

Normal Kat Planı	

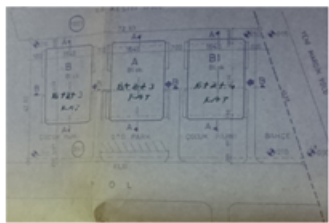
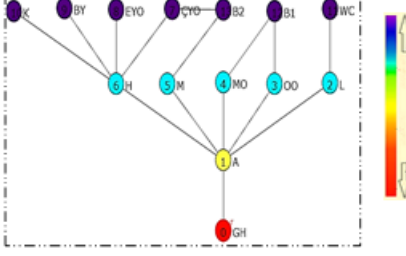
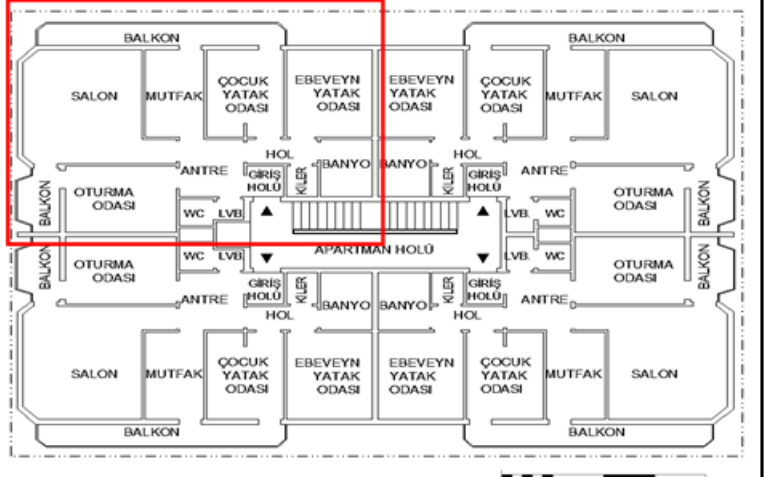
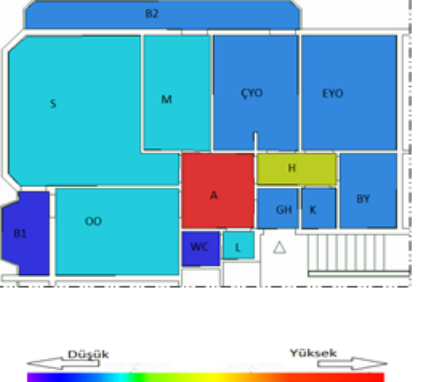
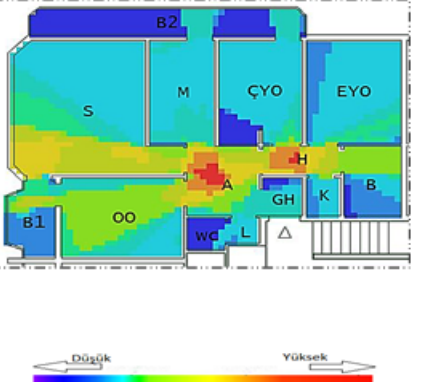
Dışbükey Mekan Haritası (Bütünlüşme)	

Görünür Alan Haritası (Bütünlüşme)	

BİNA TANITIM KARTI - K44																																																																																													
Yerleşim Ölçeği/Karakteristiği		Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)																																																																																									
Ada /Parsel Komumu	Orta- Ayrık	İlçesi	Kayapınar	Oturma O.	12,72																																																																																								
Sınırlayıcı unsurlar	Kaldırım	Mahallesi	-	Misafir S.	18,24																																																																																								
Dışa açık/kapalı olma	Açık	Ada Parsel No	199-11	Mutfak	7,92																																																																																								
Tekil/çoğul olma Durumu	5 Blok	Yapım/Tescil Yılı	1995-1997	Antre	11,16																																																																																								
Fiziki imkanlar	Otopark Bahçe	Yapı Sahipliği	Kooperatif	Giriş Holü	3,78																																																																																								
İmar Kroki - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	5/8	E. Yatak O.	9,57																																																																																								
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	15.706,93	Ç. Yatak O.	8,58																																																																																								
		Kat Daire Ad.	4	Balkon 1	6,44																																																																																								
		Asansör- Yangın M.	Mevcut	Balkon 2	7,66																																																																																								
		Oda Sayısı	3+1	WC	2,31																																																																																								
		Yapım Sistemi	BA Karakas	Banyo	4,32																																																																																								
		Emsal	1,25																																																																																										
		TAKS/KAKS	0,25																																																																																										
		Çekme M.	5 m - 3 m																																																																																										
		İmar Durumu	Konut + Ticari																																																																																										
				Toplam		92,70																																																																																							
Normal Kat Planı																																																																																													
																																																																																													
						Dışbükey Mekan Haritası (Bütünlüşme)																																																																																							
																																																																																													
												Görünür Alan Haritası (Bütünlüşme)																																																																																	
																																																																																													
																		<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="4">Erişim Grafiği</th> </tr> <tr> <th></th> <th>Min.</th> <th>Ort.</th> <th>Max.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ.</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>8,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,73</td> <td>1,68</td> <td>6,63</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,20</td> <td>2,07</td> <td>2,80</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,04</td> <td>0,24</td> <td>0,40</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>12,00</td> <td>20,73</td> <td>28,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,13</td> <td>1,00</td> <td>6,50</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>1,83</td> <td>7,13</td> <td>12,42</td> </tr> <tr> <td>IFF</td> <td></td> <td></td> <td>0,39</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,14</td> <td>0,81</td> <td>1,36</td> </tr> </tbody> </table>						Erişim Grafiği					Min.	Ort.	Max.	Bağ.	1,00	2,00	8,00	HH	0,73	1,68	6,63	MD	1,20	2,07	2,80	RA	0,04	0,24	0,40	TD	12,00	20,73	28,00	CV	0,13	1,00	6,50	VHH	1,83	7,13	12,42	IFF			0,39	RRA	0,14	0,81	1,36																										
																								Erişim Grafiği																																																																					
																									Min.	Ort.	Max.																																																																		
																								Bağ.	1,00	2,00	8,00																																																																		
																								HH	0,73	1,68	6,63																																																																		
MD	1,20	2,07	2,80																																																																																										
RA	0,04	0,24	0,40																																																																																										
TD	12,00	20,73	28,00																																																																																										
CV	0,13	1,00	6,50																																																																																										
VHH	1,83	7,13	12,42																																																																																										
IFF			0,39																																																																																										
RRA	0,14	0,81	1,36																																																																																										
<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="4">Sistem Sentaktik Ölçümleri</th> </tr> <tr> <th></th> <th>Min.</th> <th>Ort.</th> <th>Max.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ.</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>8,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,73</td> <td>1,68</td> <td>6,63</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,20</td> <td>2,07</td> <td>2,80</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,04</td> <td>0,24</td> <td>0,40</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>12,00</td> <td>20,73</td> <td>28,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,13</td> <td>1,00</td> <td>6,50</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>1,83</td> <td>7,13</td> <td>12,42</td> </tr> <tr> <td>IFF</td> <td></td> <td></td> <td>0,39</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,14</td> <td>0,81</td> <td>1,36</td> </tr> </tbody> </table>						Sistem Sentaktik Ölçümleri					Min.	Ort.	Max.	Bağ.	1,00	2,00	8,00	HH	0,73	1,68	6,63	MD	1,20	2,07	2,80	RA	0,04	0,24	0,40	TD	12,00	20,73	28,00	CV	0,13	1,00	6,50	VHH	1,83	7,13	12,42	IFF			0,39	RRA	0,14	0,81	1,36																																												
						Sistem Sentaktik Ölçümleri																																																																																							
							Min.	Ort.	Max.																																																																																				
						Bağ.	1,00	2,00	8,00																																																																																				
						HH	0,73	1,68	6,63																																																																																				
						MD	1,20	2,07	2,80																																																																																				
						RA	0,04	0,24	0,40																																																																																				
						TD	12,00	20,73	28,00																																																																																				
						CV	0,13	1,00	6,50																																																																																				
						VHH	1,83	7,13	12,42																																																																																				
IFF			0,39																																																																																										
RRA	0,14	0,81	1,36																																																																																										
<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="4">Mekan Sentaktik Ölçümleri</th> </tr> <tr> <th>Mahaller</th> <th>Bağ.</th> <th>HH</th> <th>RA</th> <th>MD</th> <th>CV</th> <th>TD</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Oturma O.</td> <td>2</td> <td>1,47</td> <td>0,20</td> <td>1,90</td> <td>0,63</td> <td>19</td> </tr> <tr> <td>Misafir S.</td> <td>2</td> <td>1,47</td> <td>0,20</td> <td>1,90</td> <td>1,13</td> <td>19</td> </tr> <tr> <td>Mutfak</td> <td>2</td> <td>1,47</td> <td>0,20</td> <td>1,90</td> <td>0,63</td> <td>19</td> </tr> <tr> <td>Antre</td> <td>8</td> <td>6,63</td> <td>0,04</td> <td>1,20</td> <td>6,50</td> <td>12</td> </tr> <tr> <td>Giriş Holü</td> <td>1</td> <td>1,20</td> <td>0,24</td> <td>2,10</td> <td>0,13</td> <td>21</td> </tr> <tr> <td>E. Yatak O.</td> <td>1</td> <td>1,20</td> <td>0,24</td> <td>2,10</td> <td>0,13</td> <td>21</td> </tr> <tr> <td>Ç. Yatak O.</td> <td>1</td> <td>1,20</td> <td>0,24</td> <td>2,10</td> <td>0,13</td> <td>21</td> </tr> <tr> <td>Balkon 1</td> <td>1</td> <td>0,73</td> <td>0,40</td> <td>2,80</td> <td>0,50</td> <td>28</td> </tr> <tr> <td>Balkon 2</td> <td>2</td> <td>0,73</td> <td>0,35</td> <td>2,60</td> <td>1,00</td> <td>26</td> </tr> <tr> <td>WC</td> <td>1</td> <td>1,20</td> <td>0,24</td> <td>2,10</td> <td>0,13</td> <td>21</td> </tr> <tr> <td>Banyo</td> <td>1</td> <td>1,20</td> <td>0,24</td> <td>2,10</td> <td>0,13</td> <td>21</td> </tr> </tbody> </table>						Mekan Sentaktik Ölçümleri				Mahaller	Bağ.	HH	RA	MD	CV	TD	Oturma O.	2	1,47	0,20	1,90	0,63	19	Misafir S.	2	1,47	0,20	1,90	1,13	19	Mutfak	2	1,47	0,20	1,90	0,63	19	Antre	8	6,63	0,04	1,20	6,50	12	Giriş Holü	1	1,20	0,24	2,10	0,13	21	E. Yatak O.	1	1,20	0,24	2,10	0,13	21	Ç. Yatak O.	1	1,20	0,24	2,10	0,13	21	Balkon 1	1	0,73	0,40	2,80	0,50	28	Balkon 2	2	0,73	0,35	2,60	1,00	26	WC	1	1,20	0,24	2,10	0,13	21	Banyo	1	1,20	0,24	2,10	0,13	21
						Mekan Sentaktik Ölçümleri																																																																																							
						Mahaller	Bağ.	HH	RA	MD	CV	TD																																																																																	
						Oturma O.	2	1,47	0,20	1,90	0,63	19																																																																																	
						Misafir S.	2	1,47	0,20	1,90	1,13	19																																																																																	
						Mutfak	2	1,47	0,20	1,90	0,63	19																																																																																	
						Antre	8	6,63	0,04	1,20	6,50	12																																																																																	
						Giriş Holü	1	1,20	0,24	2,10	0,13	21																																																																																	
						E. Yatak O.	1	1,20	0,24	2,10	0,13	21																																																																																	
						Ç. Yatak O.	1	1,20	0,24	2,10	0,13	21																																																																																	
Balkon 1	1	0,73	0,40	2,80	0,50	28																																																																																							
Balkon 2	2	0,73	0,35	2,60	1,00	26																																																																																							
WC	1	1,20	0,24	2,10	0,13	21																																																																																							
Banyo	1	1,20	0,24	2,10	0,13	21																																																																																							
<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="4">Erişim Grafiği</th> </tr> <tr> <th></th> <th>Min.</th> <th>Ort.</th> <th>Max.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ.</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>8,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,73</td> <td>1,68</td> <td>6,63</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,20</td> <td>2,07</td> <td>2,80</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,04</td> <td>0,24</td> <td>0,40</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>12,00</td> <td>20,73</td> <td>28,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,13</td> <td>1,00</td> <td>6,50</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>1,83</td> <td>7,13</td> <td>12,42</td> </tr> <tr> <td>IFF</td> <td></td> <td></td> <td>0,39</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,14</td> <td>0,81</td> <td>1,36</td> </tr> </tbody> </table>						Erişim Grafiği					Min.	Ort.	Max.	Bağ.	1,00	2,00	8,00	HH	0,73	1,68	6,63	MD	1,20	2,07	2,80	RA	0,04	0,24	0,40	TD	12,00	20,73	28,00	CV	0,13	1,00	6,50	VHH	1,83	7,13	12,42	IFF			0,39	RRA	0,14	0,81	1,36																																												
						Erişim Grafiği																																																																																							
							Min.	Ort.	Max.																																																																																				
						Bağ.	1,00	2,00	8,00																																																																																				
						HH	0,73	1,68	6,63																																																																																				
						MD	1,20	2,07	2,80																																																																																				
						RA	0,04	0,24	0,40																																																																																				
						TD	12,00	20,73	28,00																																																																																				
						CV	0,13	1,00	6,50																																																																																				
						VHH	1,83	7,13	12,42																																																																																				
IFF			0,39																																																																																										
RRA	0,14	0,81	1,36																																																																																										

Ek 46. Bina Tanıtım Kartı – K46

BINA TANITIMKARTI - K46						
Yerleşim Ölçeği/Karakteristiği		Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)		
Ada/Parsel Konumu	Orta- Aynık	İlçesi	Kayapınar	Oturma O.	31,98	
Sınırlayıcı unsurlar	Kaldırım	Mahallesi	Peyas	Misafir S.	22,60	
Dışa açık/kapak olma	Açık	Ada Parsel No	290-11	Mutfak	16,90	
Tekil/çoğul olma Durumu	2 Blok	Yapım/Tescil Yılı	1999	Antre	8,10	
Fiziki imkanlar	Otopark - Bahçe	Yapı Sahipliği	Özel Girişim	Hol	6,85	
İmar Kroki - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	2/9	Giriş Holü	5,40	
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	12.096,00	E. Yatak O.	14,76	
		Kat Daire Ad.	4	Ç. Yatak O.	12,30	
		Asansör- Yangın M.	Asansör	Balkon 1	4,50	
		Oda Sayısı	3+1	Balkon 2	6,15	
		Yapım Sistemi	BA Karkas	WC	5,10	
		Emsal		Banyo	11,02	
		TAKS/KAKS		Duş	2,16	
		Çelme M.	5 m - 3 m			
		İmar Durumu	Konut + Ticari			
				Tophm	147,82	
Mekan Sektörlük Ölçümleri						
Mahaller	Bağ	HH	RA	MD	CV	TD
Oturma O.	2	1,07	0,26	2,42	1,20	29
Misafir S.	1	0,96	0,29	2,58	0,20	31
Mutfak	2	1,07	0,26	2,42	1,20	29
Antre	5	2,27	0,12	1,66	2,75	20
Hol	4	1,65	0,16	1,92	2,70	23
Giriş Holü	2	1,07	0,26	2,42	1,20	29
E. Yatak Odası	2	0,91	0,30	2,66	1,25	32
Ç. Yatak Odası	1	0,83	0,33	2,83	0,25	34
Balkon 1	1	0,65	0,42	3,33	0,50	40
Balkon 2	1	0,65	0,42	3,33	0,50	40
WC	1	0,65	0,42	3,33	0,50	40
Banyo	1	0,83	0,33	2,83	0,25	34
Duş	1	0,59	0,47	3,58	0,50	43
Sistem Sektörlük Ölçümleri						
		Min.	Ort.	Max.		
Bağ.		1,00	1,85	5,00		
HH		0,59	1,02	2,27		
MD		1,66	2,72	3,58		
RA		0,12	0,31	0,47		
TD		20,00	32,62	43,00		
CV		0,20	1,00	2,75		
VHH		2,87	5,52	10,05		
TFF				0,69		
RRA		0,43	1,12	1,70		
Normal Kat Planı						
Dışbükey Mekan Haritası (Bütünleşme)						
Görünür Alan Haritası (Bütünleşme)						

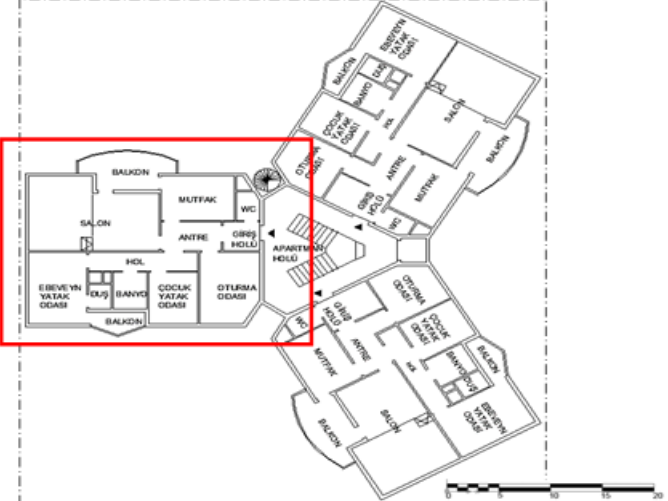
BİNA TANIIM KARTI - K47						
Yerleşim Ölçeği Karakteristiği		Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m²)		
Ada /Parsel Komşusu	Köşe - Aynık	İlçesi	Merkez	Oturma O.	11,00	
Sınırlayıcı unsurlar	Kaldırım	Mahallesi	Kayapınar	Misafir S.	20,60	
Dışa açık/kapak olma	Açık	Ada Parsel No	2045	Mutfak	7,90	
Tekil/çoğul olma Durumu	3 Blok	Yapım/Tescil Yılı	1987	Antre	5,80	
Fiziki imkanlar	Otopark - Bahçe - Park	Yapı Sahipliği	Kooperatif	Hol	2,60	
İmar Kroki - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	2/4, 1/5	Giriş Holü	1,80	
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	3.300,00	E. Yatak O.	11,40	
		Kat Daire Ad.	4	Ç. Yatak O.	10,30	
		Asansör- Yangın M.	Asansör	Balkon 1	4,80	
		Oda Sayısı	3+1	Balkon 2	9,00	
		Yapım Sistemi	Yığma	Kiler	1,40	
		Emsal		WC	1,32	
		TAKS/KAKS		Lavabo	1,28	
		Çekme M.	5 m - 3 m	Banyo	4,60	
		İmar Durumu	Konut + Ticari			
				Toplam	93,80	
Mekan Sektörel Ölçümleri						
Mahaller	Bağ	HH	RA	MD	CV	TD
Oturma O.	2	1,22	0,21	2,30	0,67	30
Misafir S.	2	1,22	0,21	2,30	0,67	30
Mutfak	2	1,30	0,20	2,23	0,67	29
Antre	6	2,97	0,08	1,53	3,20	20
Hol	5	2,08	0,12	1,76	3,67	23
Giriş Holü	1	1,09	0,24	2,46	0,17	32
E. Yatak Odası	2	1,09	0,24	2,46	0,20	32
Ç. Yatak Odası	1	0,94	0,28	2,69	0,70	35
Balkon 1	2	0,77	0,34	3,07	1,00	40
Balkon 2	2	0,94	0,28	2,69	1,00	35
Kiler	1	0,94	0,28	2,69	0,20	35
WC	1	0,71	0,37	3,23	0,50	42
Lavabo	2	1,22	0,21	2,30	1,17	30
Banyo	1	0,94	0,28	2,69	0,20	35
Erişim Grafiği						
						
Sistem Sektörel Ölçümleri						
	Min.	Ort.	Max.			
Bağ.	1,00	2,14	6,00			
HH	0,71	1,25	2,97			
MD	1,53	2,46	3,23			
RA	0,08	0,24	0,37			
TD	20,00	32,00	42,00			
CV	0,17	1,00	3,67			
VHH	4,18	7,57	13,75			
TFF			0,62			
RRA	0,29	0,90	1,39			
Normal Kat Planı						
						
Dışbükey Mekan Haritası (Bütünlüşme)						
						
Görünür Alan Haritası (Bütünlüşme)						
						

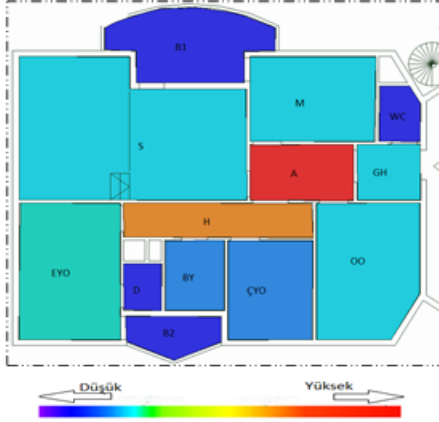
Yerleşim Ölçeği Karakteristiği						Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)	
Ada /Parsel Konumu	Köşe- Ayrık	İlçesi	Kayapınar	Oturma O.	15,00				
Sınırlayıcı unsurlar	Çevre Duvar	Mahallesi	Peyas	Misafir S.	30,86				
Dışa açık/kapalı olma	Kapalı	Ada Parsel No	604-1	Mutfak	11,20				
Tekil/çoğul olma Durumu	16 Blok (İlüz 8)	Yapım/Tescil Yılı	1999-2001	Antre	6,08				
Fiziki imkânlar	Bahçe-Otopark-Park-Rek.	Yapı Sahipliği	Kooperatif	Hol	7,08				
İmar Krokisi - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	16/11	Giriş Holü	3,80				
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	56.232,80	E. Yatak O.	15,04				
		Kat Daire Ad.	3	Ç. Yatak O.	9,18				
		Asansör- Yangın M.	Mevcut	Balkon 1	10,20				
		Oda Sayısı	3+1	Balkon 2	3,63				
		Yapım Sistemi	BA Kartas	WC	2,04				
		Emsal		Banyo	4,56				
		TAKS /KAKS		Duş	1,82				
Çekme M.									
İmar Durumu	Konut								
		Toplam			120,49				

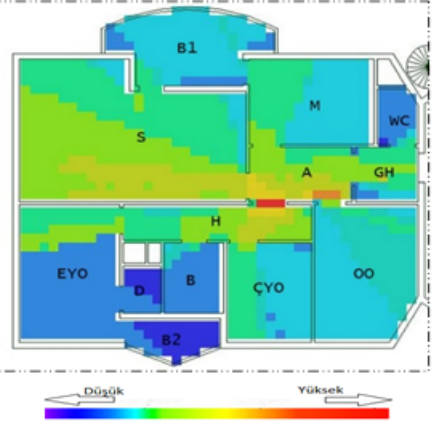
BINA TANITIM KARTI - K51						
Mahaller	Bağ.	HH	RA	MD	CV	TD
Oturma O.	1	0,90	0,30	2,66	0,20	32
Misafir S.	2	1,01	0,27	2,50	0,70	30
Mutfak	2	1,01	0,27	2,50	0,70	30
Antre	5	2,02	0,13	1,75	2,75	21
Hol	4	1,81	0,15	1,83	2,53	22
Giriş Holü	2	1,01	0,27	2,50	1,20	30
E. Yatak O.	3	1,06	0,25	2,41	2,25	29
Ç. Yatak O.	1	0,86	0,31	2,75	0,25	33
Balkon 1	2	0,67	0,40	3,25	1,00	39
Balkon 2	1	0,64	0,42	3,33	0,33	40
WC	1	0,62	0,43	3,41	0,50	41
Banyo	1	0,86	0,31	2,75	0,25	33
Duş	1	0,64	0,42	3,33	0,33	40

Erişim Grafiği			
	Min.	Ort.	Max.
Bağ.	1,00	2,00	5,00
HH	0,62	1,01	2,02
MD	1,75	2,69	3,41
RA	0,13	0,30	0,43
TD	21,00	32,31	41,00
CV	0,20	1,00	2,75
VHH	2,71	5,32	10,47
TFF			0,75
RRA	0,47	1,09	1,56

Sistem Sektörel Ölçümleri			
	Min.	Ort.	Max.
Bağ.	1,00	2,00	5,00
HH	0,62	1,01	2,02
MD	1,75	2,69	3,41
RA	0,13	0,30	0,43
TD	21,00	32,31	41,00
CV	0,20	1,00	2,75
VHH	2,71	5,32	10,47
TFF			0,75
RRA	0,47	1,09	1,56

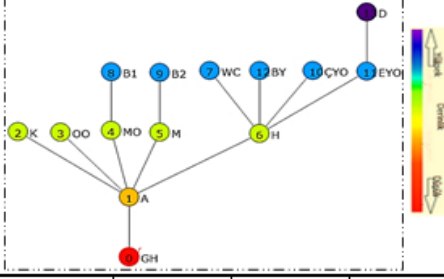
Normal Kat Planı	
	

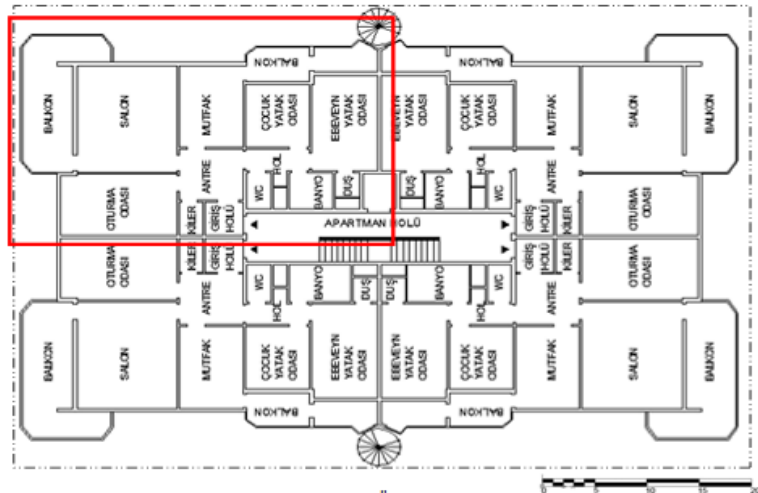
Dışbükey Mekan Haritası (Bütünlüşme)	
	

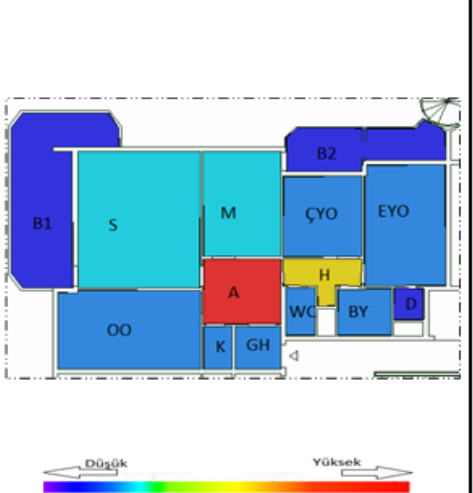
Görünür Alan Haritası (Bütünlüşme)	
	

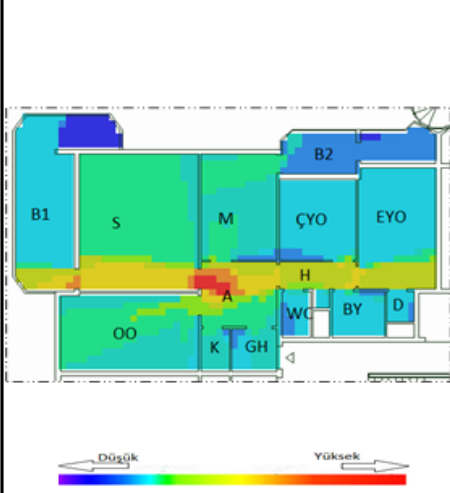
Yerleşim Ölçeği Karakteristiği						Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)				
Ada /Parsel Konumu	Köşe - Aynık	İlçesi	Kayapınar	Oturma O.	17,22							
Sınırlayıcı unsurlar	Çevre Duvar	Mahallesi	Kayapınar	Misafir S.	31,10							
Dışa açık/kapalı olma	Kapalı	Ada Parsel No	459-7	Mutfak	15,20							
Tekstil/çöğül olma Durumu	Tekil Blok	Yapım/Tescil Yılı	2004	Antre	9,28							
Fiziki imkanlar	Bahçe-Otopark-Park-Relc	Yapı Sahipliği	Özel Girişim	Hol	8,26							
İmar Krokisi - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	1/8	Giriş Holü	3,61							
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	5.002,24	E. Yatak O.	17,80							
		Kat Daire Ad.	2	Ç. Yatak O.	11,50							
		Asansör- Yangın M.	Mevcut	Balkon 1	22,13							
		Oda Sayısı	3+1	Balkon 2	12,73							
		Yapım Sistemi	BA Karakas	Kiler	2,28							
		Emsal	2	WC	2,52							
		TAKS /KAKS	0,25	Banyo	6,50							
		Çekme M.		Duş	1,68							
		İmar Durumu	Konut + Ticari	Toplam	161,83							

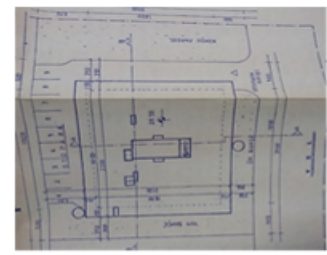
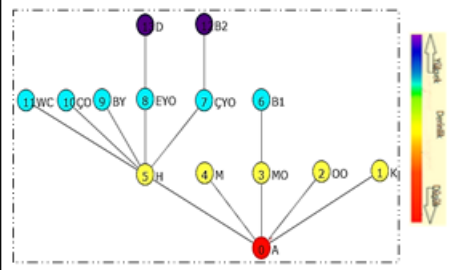
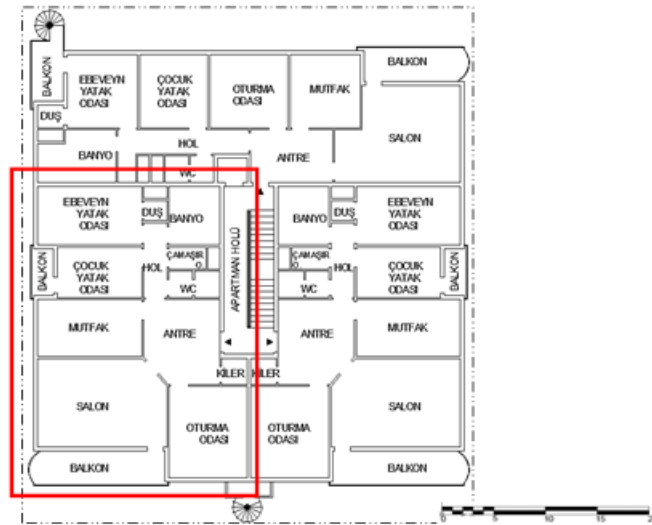
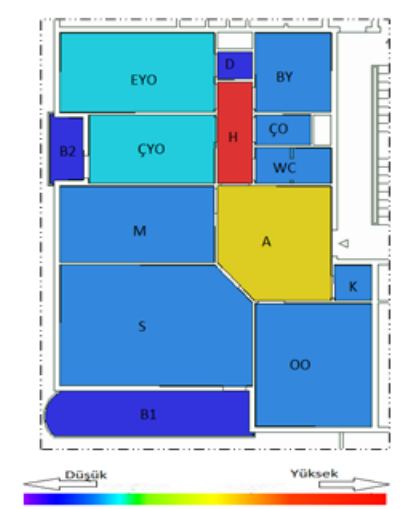
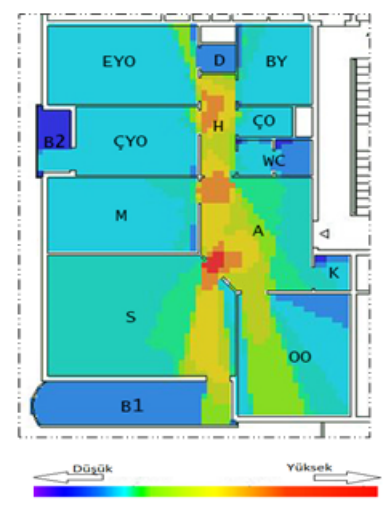
BİNA TANITIM KARTI - K53						
Mahaller	Bağ.	HH	RA	MD	CV	TD
Oturma O	1	1,04	0,25	2,53	0,17	33
Misafir S.	2	1,15	0,23	2,38	1,17	31
Mutfak	2	1,15	0,23	2,38	1,17	31
Antre	6	2,60	0,10	1,61	4,20	21
Hol	5	2,08	0,12	1,76	3,67	23
Giriş Holü	1	1,04	0,25	2,53	0,17	33
E. Yatak O	2	1,04	0,25	2,53	1,20	33
Ç. Yatak Od.	1	0,94	0,28	2,69	0,20	35
Balkon 1	1	0,69	0,38	3,30	0,50	43
Balkon 2	1	0,69	0,38	3,30	0,50	43
Kiler	1	1,04	0,25	2,53	0,17	33
WC	1	0,94	0,28	2,69	0,20	35
Banyo	1	0,94	0,28	2,69	0,20	35
Duş	1	0,65	0,41	3,46	0,50	45

Erişim Grafiki			
			
Sistem Sektörel Ölçümleri			
	Min.	Ort.	Max.
Bağ.	1,00	1,86	6,00
HH	0,65	1,14	2,60
MD	1,61	2,60	3,46
RA	0,10	0,26	0,41
TD	21,00	33,86	45,00
CV	0,17	1,00	4,20
VHH	2,74	6,40	12,85
TFE			0,67
RRA	0,37	0,97	1,54

Normal Kat Planı	
	

Dışbükey Mekan Haritası (Bütünlüşme)	
	

Görünür Alan Haritası (Bütünlüşme)	
	

BINA TANITIM KARTI - K56						
Yerleşim Ölçeği Karakteristiği		Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)		
Ada /Parsel Komumu	Orta - Aynık	İlçesi	Kayapınar	Oturma O.	18,00	
Sınırlayıcı unsurlar	Kaldırım	Mahallesi	Kayapınar	Misafir S.	28,32	
Dışa açık/kapalı olma	Açık	Ada Parsel No	2373-3	Mutfak	14,94	
Tekil/çoğul olma Durumu	Tekil Blok	Yapım/Tescil Yılı	2000	Antra	15,66	
Fiziki imkanlar	Otopark	Yapı Sahipliği	Özel Girişim	Hol	4,44	
İmar Krokisi - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	1/5	E. Yatak O.	15,37	
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	4.323,00	Ç. Yatak O.	10,75	
		Kat Daire Ad.	3	Balkon 1	11,62	
		Asansör- Yangın M.	Mevcut	Balkon 2	2,94	
		Oda Sayısı	3+1	Çamaşır O.	2,09	
		Yapım Sistemi	BA Karakas	Kiler	1,69	
		Emsal		WC	3,25	
		TAKS/KAKS		Banyo	7,56	
		Çekme M.	5 m - 3 m	Duş	1,68	
		İmar Durumu	Konut + Ticari			
				Toplam	138,21	
Mekan Sektörlük Ölçümleri						
Mahaller	Bağ.	HH	RA	MD	CV	TD
Oturma O.	1	0,94	0,28	2,69	0,20	35
Misafir S.	2	1,04	0,25	2,53	1,20	33
Mutfak	1	0,94	0,28	2,69	0,20	35
Antra	5	2,08	0,12	1,76	3,67	23
Hol	6	2,60	0,10	1,61	4,20	21
E. Yatak O.	2	1,15	0,23	2,38	1,17	31
Ç. Yatak O.	2	1,15	0,23	2,38	1,17	31
Balkon 1	1	0,65	0,41	3,46	0,50	45
Balkon 2	1	0,69	0,38	3,30	0,50	43
Çamaşır O.	1	1,04	0,25	2,53	0,17	33
Kiler	1	0,94	0,28	2,69	0,20	35
WC	1	1,04	0,25	2,53	0,17	33
Banyo	1	1,04	0,25	2,53	0,17	33
Duş	1	0,69	0,38	3,30	0,50	43
Sistem Sektörlük Ölçümleri						
		Min.	Ort.	Max.		
Bağ.		1,00	1,86	6,00		
HH		0,65	1,14	2,60		
MD		1,61	2,60	3,46		
RA		0,10	0,26	0,41		
TD		21,00	33,86	45,00		
CV		0,17	1,00	4,20		
VHH		3,88	7,75	14,74		
TFE				0,67		
RRA		0,37	0,97	1,54		
Erişim Grafiği						
						
Normal Kat Planı						
						
Dışbükey Mekan Haritası (Bütünlüşme)						
						
Görüntü Alan Haritası (Bütünlüşme)						
						

Yerleşim Ölçeği Karakteristiği						Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)	
Ada/Parsel Konumu	Orta- Aynık	İlçesi	Kayapınar	Oturma O.	23,40				
Sınırlayıcı unsurlar	Kaldırım	Mahallesi	Kayapınar	Misafir S.	39,02				
Dışa açık/kapalı olma	Açık	Ada Parsel No	256-18	Mutfak	18,90				
Tekil/çoğul olma Durumu	3 Blok	Yapım/Tescil Yılı	2002	Antre	13,75				
Fiziki imkanlar	Otopark- Bahçe	Yapı Sahipliği	Firma	Hol	2,34				
İmar Kroki - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	3/9	E. Yatak O.	17,60				
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	12.863,00	Ç. Yatak O.	16,28				
		Kat Daire Ad.	2	Balkon 1	26,08				
		Asansör- Yangın M.	Mevcut	Balkon 2	3,72				
		Oda Sayısı	3+1	WC	2,60				
		Yapım Sistemi	BA Karkas	Banyo	8,10				
		Emsal	2	Duş	2,25				
		TAKS/KAKS	0,25						
		Çelme M.							
		İmar Durumu	Konut + Ticari						
				Toplam	174,04				

BINA TANITIMKARTI - K57						
Mahaller	Bağ	HH	RA	MD	CV	TD
Oturma O	2	0,92	0,30	2,54	0,58	28
Misafir S.	2	0,92	0,30	2,54	0,58	28
Mutfak	2	0,92	0,30	2,54	0,58	28
Antre	4	1,74	0,16	1,81	1,70	20
Hol	5	2,23	0,12	1,63	3,25	18
E. Yatak Odası	2	1,04	0,27	2,36	1,20	26
Ç. Yatak Odası	2	1,04	0,27	2,36	1,20	26
Balkon 1	3	0,68	0,41	3,09	0,50	34
Balkon 2	1	0,62	0,45	3,27	1,50	36
WC	1	0,92	0,30	2,54	0,20	28
Banyo	1	0,92	0,30	2,54	0,20	28
Duş	1	0,62	0,45	3,27	0,50	36

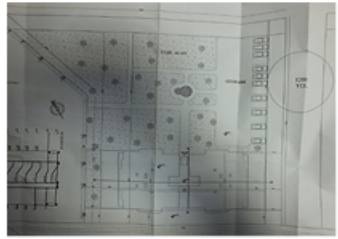
Erişim Grafiği			
	Min.	Ort.	Max.
Bağ.	1,00	2,17	5,00
HH	0,62	1,05	2,23
MD	1,63	2,54	3,27
RA	0,12	0,30	0,45
TD	18,00	28,00	36,00
CV	0,20	1,00	3,25
VHH	4,03	6,94	11,64
IFF			0,71
RRA	0,42	1,05	1,58

Sistem Senetkük Ölçümleri			
	Min.	Ort.	Max.
Bağ.	1,00	2,17	5,00
HH	0,62	1,05	2,23
MD	1,63	2,54	3,27
RA	0,12	0,30	0,45
TD	18,00	28,00	36,00
CV	0,20	1,00	3,25
VHH	4,03	6,94	11,64
IFF			0,71
RRA	0,42	1,05	1,58

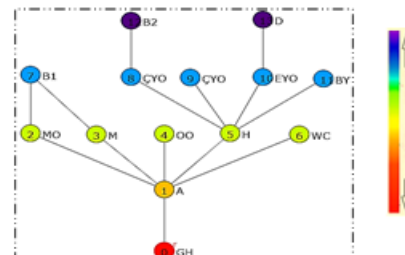
Normal Kat Planı	

Dışbükey Mekan Haritası (Bütünlüşme)	

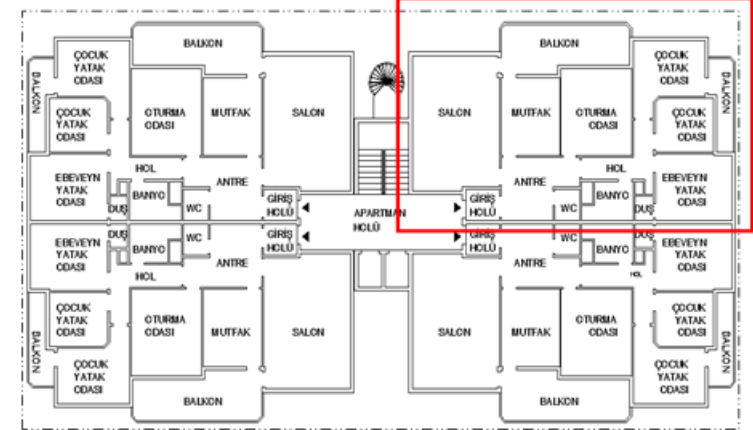
Görünür Alan Haritası (Bütünlüşme)	

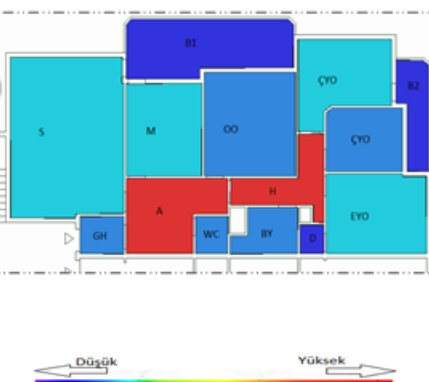
Yerleşim Ölçeği/Karakteristiği							Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)		
Ada/Parsel Konumu	Orta- Aynık	İlçesi	Kayapınar	Oturma O.	19,74						
Sınırlayıcı unsurlar	Çevre Duvar	Mahallesi	Huzurevleri	Misafir S.	37,96						
Dışa açık/kapalı olma	Kapalı	Ada Parsel No	253-10	Mutfak	14,70						
Tekil/çoğul olma Durumu	Tekil Blok	Yapım/Tescil Yılı	2004	Antre	10,54						
Fiziki imkanlar	Otopark Bahçe	Yapı Sahipliği	Özel Girişim	Hol	7,56						
İmar Kroki - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	1/13	Giriş Holü	3,40						
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	8.658,19	E. Yatak O.	16,56						
		Kat Daire Ad.	4	Ç. Yatak O. 1	10,13						
		Asansör- Yangın M.	Mevcut	Ç. Yatak O. 2	12,90						
		Oda Sayısı	4+1	Balkon 1	20,13						
		Yapım Sistemi	BA Karkas	Balkon2	7,25						
		Emme M.	2	WC	2,55						
		TAKS/KAKS	0,25	Banyo	5,04						
		Çekme M.		Duş	1,82						
		İmar Durumu	Konut + Ticari								
				Toplam	170,30						

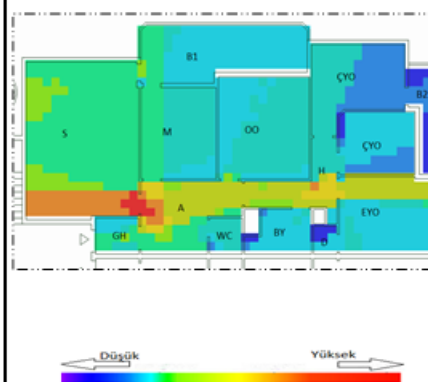
BİNA TANITIM KARTI - K58						
Mahaller	Bağ	HH	RA	MD	CV	TD
Oturma O	1	0,99	0,26	2,61	0,16	34
Misafir S.	2	1,09	0,24	2,46	0,66	32
Mutfak	2	1,09	0,24	2,46	0,66	32
Antre	6	2,31	0,11	1,69	4,20	22
Hol	5	2,31	0,11	1,69	3,16	22
Giriş Holü	1	0,99	0,26	2,61	0,16	34
E. Yatak O	2	1,09	0,24	2,46	1,20	32
Ç. Yatak O 1	2	1,09	0,24	2,46	0,20	32
Ç. Yatak O 2	1	0,99	0,26	2,61	1,20	34
Balkon 1	1	0,67	0,39	3,38	1,00	44
Balkon2	2	0,71	0,37	3,23	0,50	42
WC	1	0,99	0,26	2,61	0,16	34
Banyo	1	0,99	0,26	2,61	0,20	34
Duş	1	0,67	0,39	3,38	0,50	44

Erişim Grafiki			
			
	Min	Ort	Max
Bağ.	1,00	2,00	6,00
HH	0,67	1,14	2,31
MD	1,69	2,59	3,38
RA	0,11	0,26	0,39
TD	22,00	33,71	44,00
CV	0,16	1,00	4,20
VHH	2,23	5,32	10,34
TFF			0,73
RRA	0,41	0,97	1,46

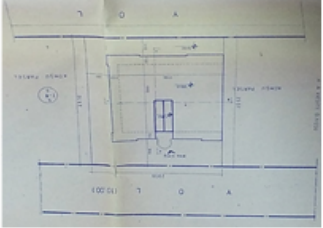
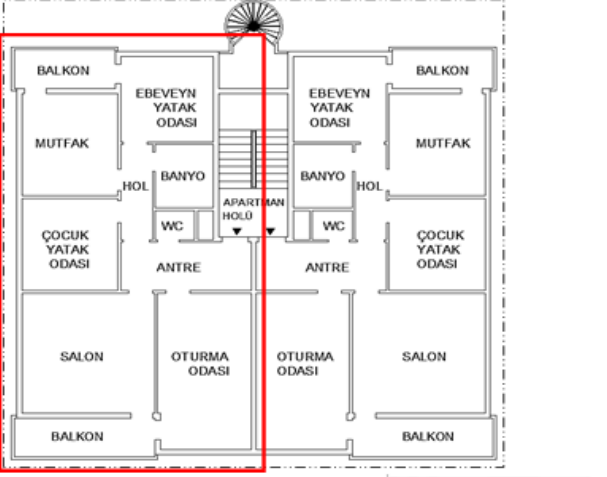

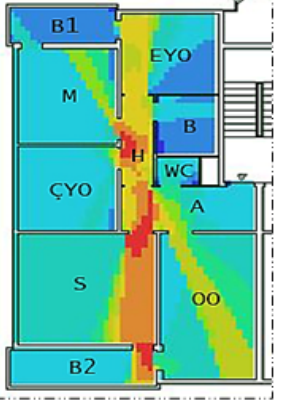
Sistem Sınırlı Ölçümleri			
	Min	Ort	Max
Bağ.	1,00	2,00	6,00
HH	0,67	1,14	2,31
MD	1,69	2,59	3,38
RA	0,11	0,26	0,39
TD	22,00	33,71	44,00
CV	0,16	1,00	4,20
VHH	2,23	5,32	10,34
TFF			0,73
RRA	0,41	0,97	1,46

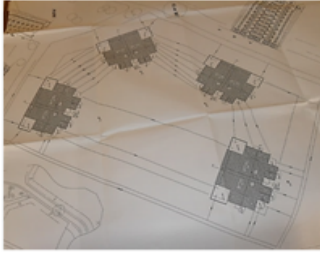
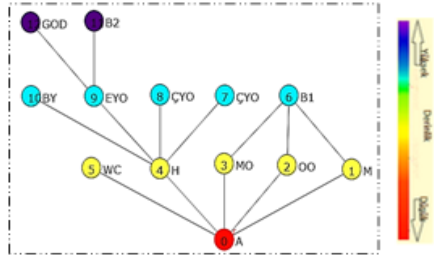
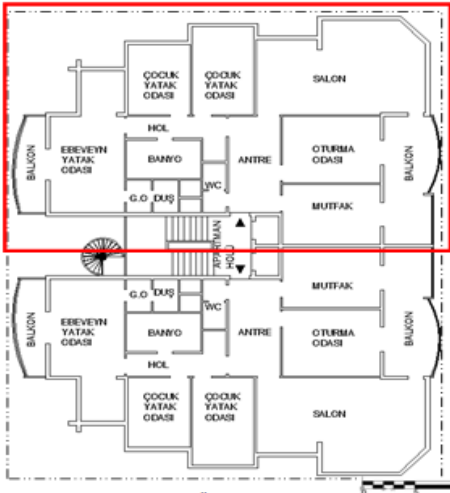

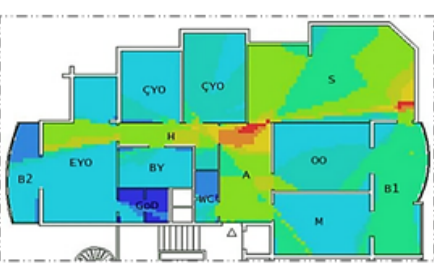
Normal Kat Planı	
	

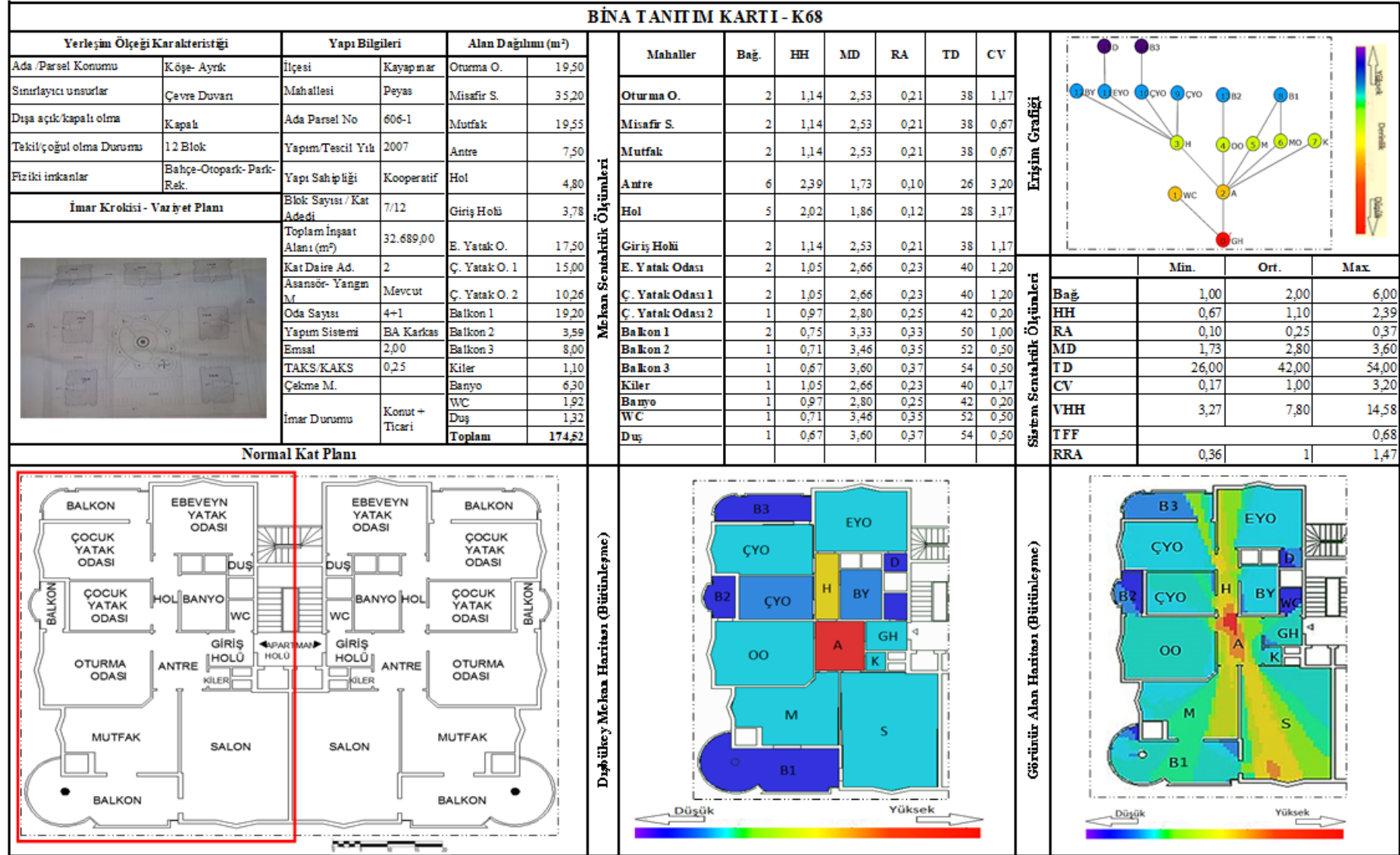
Dışbükey Mekan Haritası (Bütünlüşme)	
	

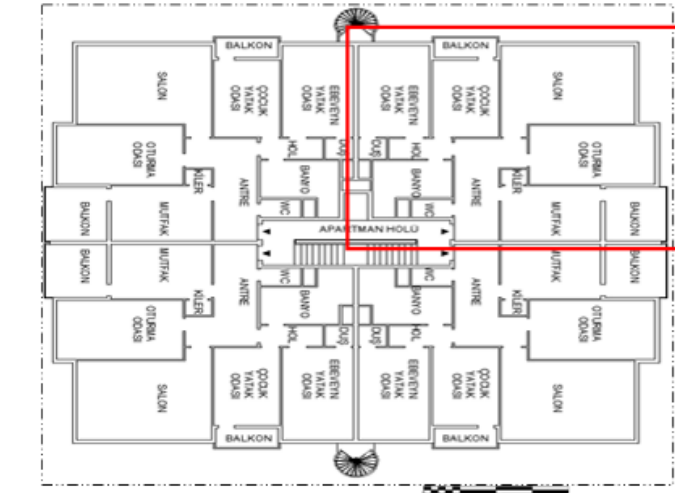
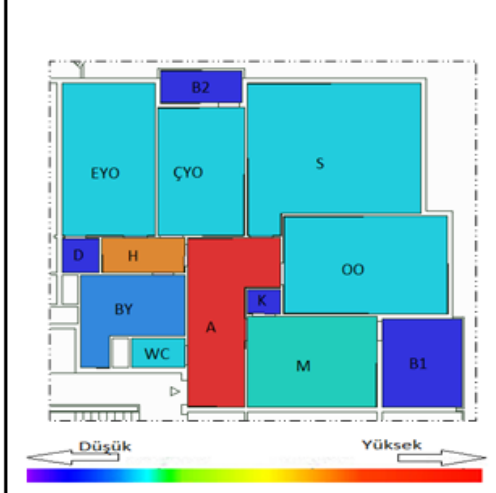
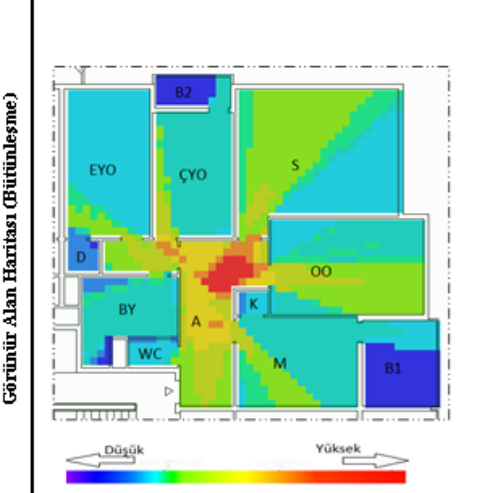
Görünür Alan Haritası (Bütünlüşme)	
	

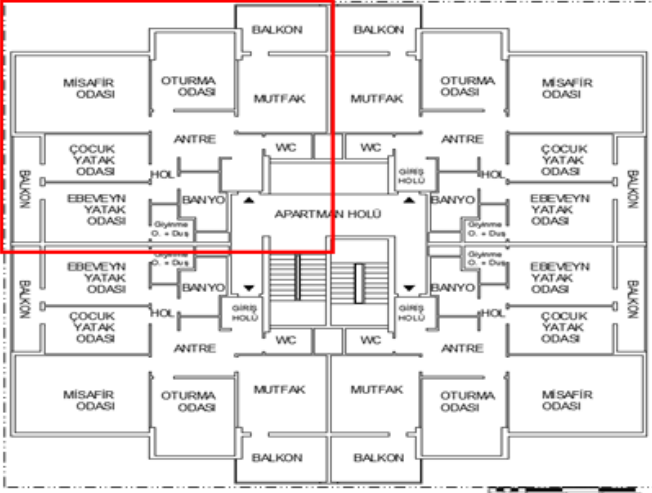
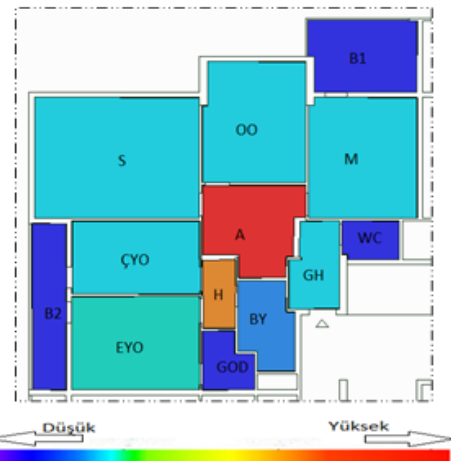
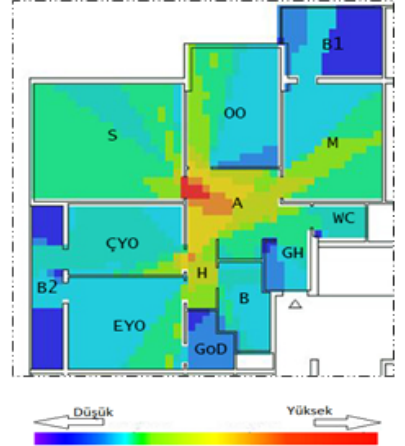
BİNA TANITIM KARTI - K59						
Yerleşim Ölçeği/Karakteristiği		Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)		
Ada /Parsel Komumu	Orta- Ayrık	İlçesi	Kayapınar	Oturma O.	11,78	
Sınırlayıcı unsurlar	Kaldırım	Mahallesi	Kayapınar	Misafir S.	24,91	
Dışa açık/kapalı olma	Açık	Ada Parsel No	186-8	Mutfak	8,55	
Tekstil/çoğul olma Durumu	Tekil Blok	Yapım/Tescil Yılı	2001	Antre	17,31	
Fiziki imkanlar	Otopark	Yapı Sahipliği	Özel Girişim	Hol	5,16	
İmar Krokisi - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	1/8	E. Yatak O.	12,40	
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	2.750,00	Ç. Yatak O.	10,23	
		Kat Daire Ad.	3	Balkon 1	3,60	
		Asansör- Yangın M.	Mevcut	Balkon 2	9,12	
		Oda Sayısı	3+1	WC	1,90	
		Yapım Sistemi	BA Karkas	Banyo	5,98	
		Emsal		Kiler	1,73	
		TAKS/KAKS				
		Çekme M.	5 m -3 m			
		İmar Durumu	Konut + Ticari			
				Toplam	112,67	
Normal Kat Planı						
Dışbükey Mekan Haritası (Bütünlüşme)						
Görünür Alan Haritası (Bütünlüşme)						
Mekan Sektörlük Ölçümleri						
Mahaller	Bağ.	HH	RA	MD	CV	TD
Oturma O.	2	1,11	0,25	2,27	0,75	25
Misafir S.	1	0,92	0,30	2,54	0,25	28
Mutfak	2	1,04	0,27	2,36	1,25	26
Antre	4	2,23	0,12	1,63	2,17	18
Hol	6	2,61	0,10	1,54	4,75	17
E. Yatak O.	1	0,97	0,29	2,45	0,17	27
Ç. Yatak O.	2	1,20	0,23	2,18	0,67	24
Balkon 1	1	0,62	0,45	3,27	0,50	36
Balkon 2	2	0,92	0,30	2,54	1,00	28
WC	1	0,87	0,29	2,45	0,17	27
Banyo	1	0,97	0,29	2,45	0,17	27
Kiler	1	0,97	0,29	2,45	0,17	27
Sistem Sektörlük Ölçümleri						
		Min.	Ort.	Max.		
Bağ.		1,00	2,00	6,00		
HH		0,62	1,20	2,61		
MD		1,54	2,34	3,27		
RA		0,10	0,27	0,45		
TD		17,00	25,83	36,00		
CV		0,17	1,00	4,75		
VHH		4,04	7,21	13,97		
TFF				0,64		
RRA		0,35	0,95	1,58		
Erişim Grafiği						

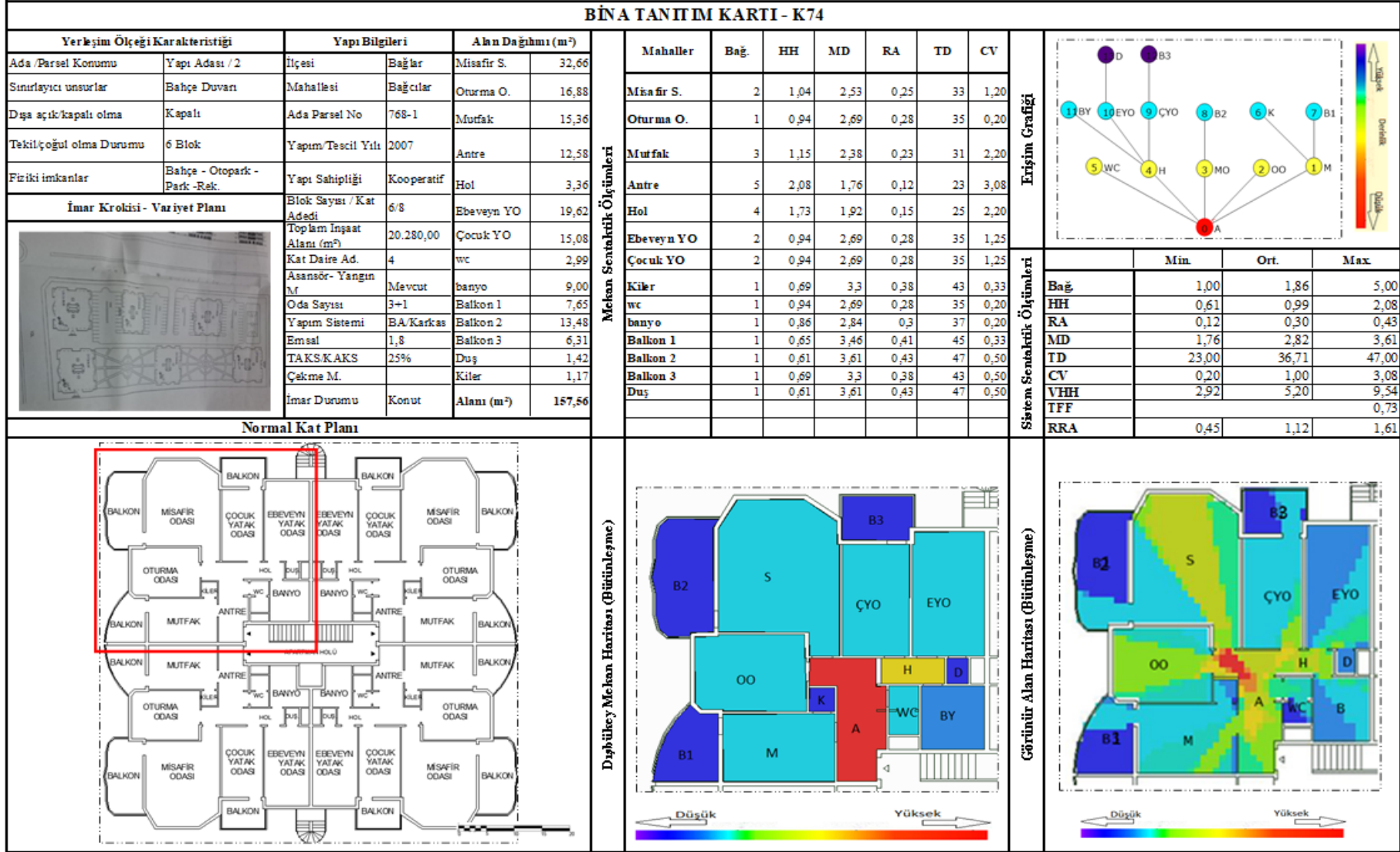
BİNA TANITIM KARTI - K61													
Yerleşim Öçeği Karakteristiği		Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)		Mekan Senelik Ölçümleri				Erişim Grafiği			
Ada/Panell Konumu	Orta- Aynık	İlçesi	Kayapınar	Oturma O.	22,40	Mahaller	Bağ	HH	RA		MD	CV	TD
Sınırlayıcı unsurlar	Kaldırım	Mahallesi	Huzurevleri	Misafir S.	24,50	Oturma O.	2	0,94	0,31	2,40	0,75	24	
Dışa açık/kapalı olma	Açık	Ada/Panell No	160-3	Mutfak	15,12	Misafir S.	2	0,94	0,31	2,40	0,75	24	
Tekil/çoğul olma Durumu	Tekil Blok	Yapım/Tescil Yılı	2001	Antre	9,80	Mutfak	2	1,02	0,28	2,30	0,70	23	
Fiziki imkanlar	Otopark	Yapı Sahipliği	Özel Girişim	Hol	4,68	Antre	4	1,89	0,15	1,70	2,20	17	
İmar Kroki - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	1/8	E. Yatak O.	12,75	Hol	5	2,21	0,13	1,60	3,25	16	
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	2.966,20	Ç. Yatak O.	13,68	E. Yatak Odası	2	1,02	0,28	2,30	0,70	23	
		Kat Daire Ad.	2	Balkon 1	6,10	Ç. Yatak Odası	1	0,88	0,33	2,50	0,20	25	
		Asansör- Yangın M.	Mevcut	Balkon 2	8,48	Balkon 1	2	0,66	0,44	3,00	1,00	30	
		Oda Sayısı	3+1	WC	1,80	Balkon 2	2	0,63	0,46	3,10	1,00	31	
		Yapım Sistemi	BA Karkas	Banyo	9,40	WC	1	0,82	0,35	2,60	0,25	26	
		Emsal				Banyo	1	0,88	0,33	2,50	0,20	25	
		TAKS/KAKS											
		Çekme M.	5 m - 3 m										
		İmar Durumu	Konut + Ticari										
				Toplam	128,71								
Normal Kat Planı						Sistem Senelik Ölçümleri							
							Min.	Ort.	Max.				
						Bağ.	1,00	2,18	5,00				
						HH	0,63	1,08	2,21				
						MD	1,60	2,40	3,10				
						RA	0,13	0,31	0,46				
						TD	16,00	24,00	31,00				
						CV	0,20	1,00	3,25				
						VHH	4,41	8,17	13,92				
						TFF			0,73				
						RRA	0,44	1,05	1,56				
Dışbükey Mekan Haritası (Bütünleşme)						Görünür Alan Haritası (Bütünleşme)							
													

BİNA TANITIM KARTI - K62									
Yerleşim Ölçeği Karakteristiği		Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m²)					
Ada /Parsel Komumu	Orta- Ayrık	İlçesi	Kayapınar	Otuma O.	18,90				
Sınırlayıcı unsurlar	Çevre Duvar	Mahallesi	Kayapınar	Misafir S.	42,60				
Dışa açık/kapalı olma	Kapalı	Ada Parsel No	244-6	Mutfak	17,60				
Tekil/çoğul olma Durumu	Dört Blok	Yapım/Tescil Yılı	2004	Antre	15,10				
Fiziki imkanlar	Bahçe- Otopark- Park	Yapı Sahipliği	Firma	Hol	6,55				
İmar Kroki - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	4/13	E. Yatak O.	26,50				
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	19.136,00	Ç. Yatak O. 1	15,70				
		Kat Daire Ad.	2	Ç. Yatak O. 2	12,70				
		Asansör- Yangın M.	Mevcut	Balkon 1	18,90				
		Oda Sayısı	4+1	Balkon 2	8,49				
		Yapım Sistemi	BA Karakas	WC	3,95				
		Emsal	2	Banyo	8,90				
		TAKS/KAKS	0,25	Duş +GO	5,40				
		Çelme M.							
		İmar Durumu	Konut + Ticari	Toplam	201,29				
		Normal Kat Planı							
		Mekan Sektörük Ölçümleri						Erişim Grafiği	
Mahaller	Bağ.	HH	RA	MD	CV	TD			
Oturma O.	2	1,01	0,27	2,50	0,53	30			
Misafir S.	2	1,01	0,27	2,50	0,53	30			
Mutfak	2	1,01	0,27	2,50	0,53	30			
Antre	5	2,02	0,13	1,75	2,70	21			
Hol	5	2,27	0,12	1,66	3,53	20			
E. Yatak O.	3	1,21	0,22	2,25	2,20	27			
Ç. Yatak O. 1	1	0,95	0,28	2,58	0,20	31			
Ç. Yatak O. 2	1	0,95	0,28	2,58	0,20	31			
Balkon 1	3	0,72	0,37	3,08	1,50	37			
Balkon 2	3	0,69	0,39	3,16	0,33	38			
WC	1	0,90	0,30	2,66	0,20	32			
Banyo	1	0,95	0,28	2,58	0,20	31			
Duş +GO	1	0,69	0,39	3,16	0,33	38			
							Sistem Sektörük Ölçümleri		
							Min.	Ort.	Max.
Bağ.							1,00	2,31	5,00
HH							0,69	1,11	2,27
MD							1,66	2,54	3,16
RA							0,12	0,27	0,39
TD							20,00	30,46	38,00
CV							0,20	1,00	3,53
VHH							2,93	6,87	13,13
TFF									0,76
RRA							0,43	0,98	1,41
		Düşük Mekan Haritası (Bütünleşme)						Görünür Alan Haritası (Bütünleşme)	
									

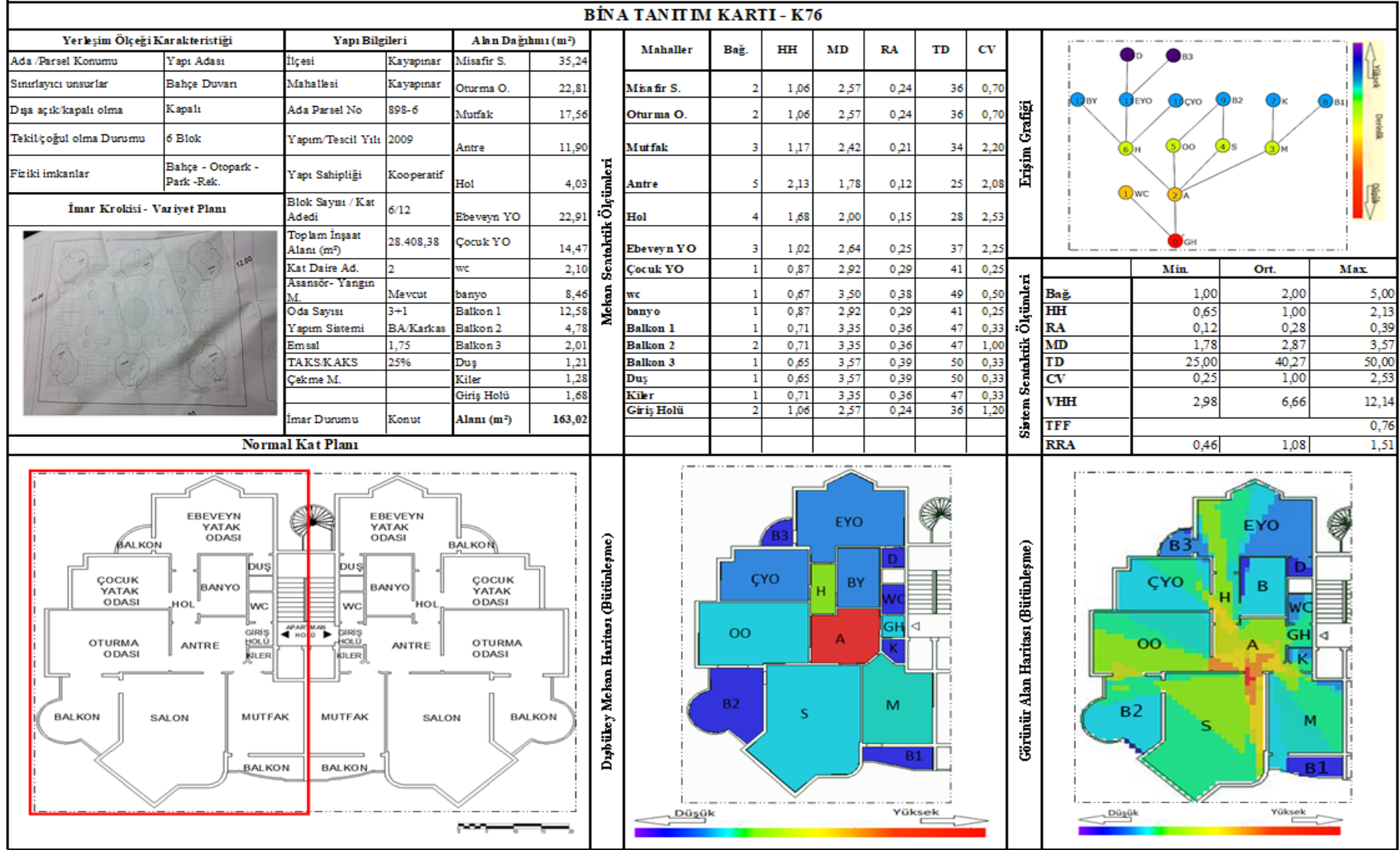
BİNA TANITIM KARTI - K70									
Yerleşim Ölçeği Karakteristiği		Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)					
Ada /Parsel Konumu	Yapı Adası	İlçesi	Bağlar	Misafir S.	35,74				
Sınırlayıcı unsurlar	Bahçe Duvarı	Mahallesi	Bağlar	Oturma O.	24,37				
Dışa açık/kapalı olma	Kapalı	Ada Parsel No	123-7	Mutfak	17,99				
Tekil/çoğul olma Durumu	Üç Blok	Yapım/Tescil Yılı	2007	Antre	12,60				
Fiziki imkanlar	Bahçe - Otopark	Yapı Sahipliği	Kooperatif	Hol	4,20				
İmar Krokisi - Varıyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	3/8	Ebeveyn YO.	21,90				
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	20.142,00	Çocuk YO	13,50				
		Kat Daire Ad.	4	wc	2,40				
		Asansör- Yangın M.	Mevcut	banyo	11,13				
		Oda Sayısı	3+1	Balkon 1	11,13				
		Yapım Sistemi	BA/Karkas	Balkon 2	5,30				
		Emsal		Duş	2,10				
		TAKS/KAKS		Kiler	1,26				
		Çekme M.							
		İmar Durumu	Konut + Ticari						
				Toplam	163,62				
Mekan Sentetik Ölçümleri									
Mahaller	Bağ.	HH	MD	RA	TD	CV			
Misafir S.	1	0,90	2,66	0,30	32	0,20			
Oturma O.	1	0,90	2,66	0,30	32	0,20			
Mutfak	3	1,13	2,33	0,24	28	2,20			
Antre	5	2,02	1,75	0,13	21	3,58			
Hol	4	1,81	1,83	0,15	22	2,20			
E. Yatak O.	2	0,95	2,58	0,28	31	1,25			
Ç. Yatak O.	2	0,95	2,58	0,28	31	1,25			
wc	1	0,90	2,66	0,30	32	0,20			
banyo	1	0,86	2,75	0,31	33	0,25			
Balkon 1	1	0,67	3,25	0,40	39	0,33			
Balkon 2	1	0,60	3,50	0,45	42	0,50			
Duş	1	0,60	3,50	0,45	42	0,50			
Kiler	1	0,67	3,25	0,40	39	0,33			
Sistem Sentetik Ölçümleri									
							MİN.	Ort.	Max
Bağ							1,00	1,85	5,00
HH							0,60	1,00	2,02
RA							0,13	0,31	0,45
MD							1,75	2,72	3,50
TD							21,00	32,62	42,00
CV							0,20	1,00	3,58
VHH							2,82	5,98	10,67
TFF									0,74
RRA							0,47	1,12	1,63
Normal Kat Planı									
									
Dışlıyıcı Mekan Haritası (Bütünlüşme)									
									
Görünür Alan Haritası (Bütünlüşme)									
									

BİNA TANITIM KARTI - K72													
Yerleşim Ölçeği Karakteristiği		Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)		Mekan Sembolik Ölçümleri				Erişim Grafiği			
Ada /Parsel Konumu	Yapı Adası	İlçesi	Kayapınar	Misafir S.	28,00	Mahaller	Bağ.	HH	MD		RA	TD	CV
Sınırlayıcı unsurlar	Bahçe Duvarı	Mahallesi	Kayapınar	Oturma O.	18,00	Misafir S.	1	0,90	2,66	0,30	32	0,20	
Dışa açık/kapalı olma	Kapalı	Ada Parsel No	1760-1	Mutfak	19,00	Oturma O.	1	0,90	2,66	0,30	32	0,20	
Tekil/çoğul olma Durumu	5 Blok	Yapım/Tescil Yılı	2015	Antre	11,50	Mutfak	2	1,01	2,50	0,27	30	1,20	
Fiziki imkanlar	Bahçe - Otopark - Park - Rek.	Yapı Sahipliği	Vakıf - Firma	Hol	3,00	Antre	5	2,02	1,75	0,13	21	3,25	
İmar Krokisi - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	5/ 12	Ebeveyn YO	17,00	Hol	4	1,81	1,83	0,15	22	2,03	
	Toplam İnşaat Alanı (m ²)		35.758,00	Çocuk YO	12,50	Ebeveyn YO	3	1,06	2,41	0,25	29	1,75	
	Kat Daire Ad.		4	Giriş Holü	5,50	Çocuk YO	2	0,95	2,58	0,28	31	0,75	
	Asansör- Yangın M.		Mevcut	wc	3,00	Giriş Holü	2	1,01	2,50	0,27	30	1,20	
	Oda Sayısı		3+1	banyo	6,50	wc	1	0,62	3,41	0,43	41	0,50	
	Yapım Sistemi		BA/Karkas	Balkon 1	11,00	banyo	1	0,86	2,75	0,31	33	0,25	
	Emsal		1,75	Balkon 2	8,50	Balkon 1	1	0,62	3,41	0,43	41	0,50	
	TAKS.KAKS		25%	Duş + GO	4,00	Balkon 2	2	0,69	3,16	0,39	38	0,83	
	Çekme M.					Duş + GO	1	0,64	3,33	0,42	40	0,33	
	İmar Durumu		Konut+ Ticari	Alanı (m ²)	147,50								
	Normal Kat Planı						Sistem Sembolik Ölçümleri						
							Min	Ort.	Max				
						Bağ.	1,00	2,00	5,00				
						HH	0,62	1,01	2,02				
						RA	0,13	0,30	0,43				
						MD	1,75	2,69	3,41				
						TD	21,00	32,31	41,00				
CV	0,20	1,00	3,25										
VHH	3,04	6,23	11,82										
TFF			0,75										
RRA	0,47	1,09	1,56										
Düşük Mekan Haritası (Bütünlük)						Görünür Alan Haritası (Bütünlük)							
													

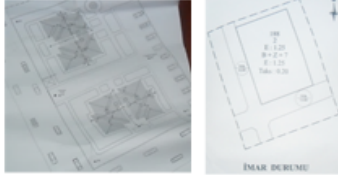
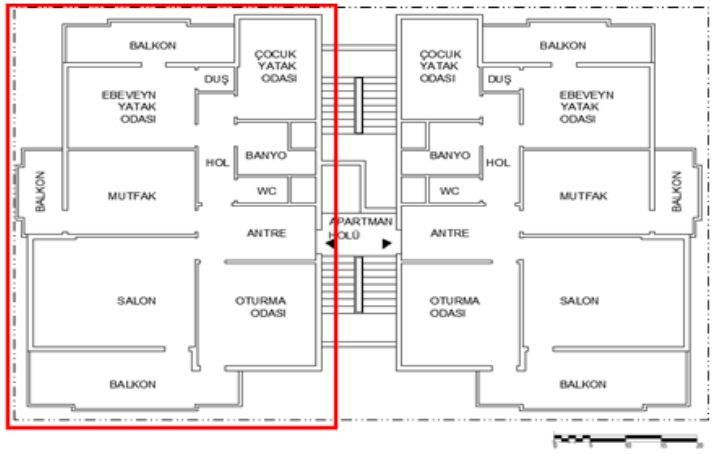
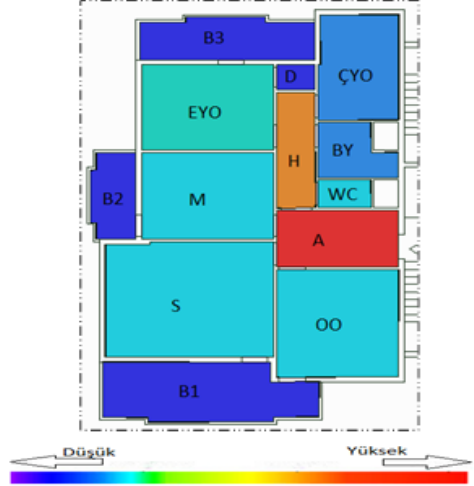
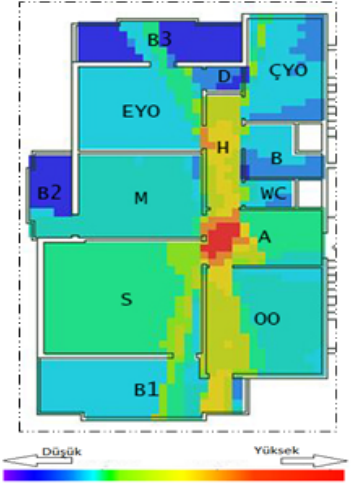

Ek 75. Bina Tanıtım Kartı – K75

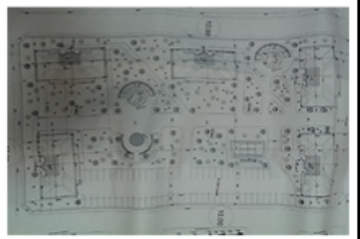
BİNA TANITIM KARTI - K75																																																				
Yerleşim Ölçeği Karakteristiği		Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)		Mahaller				Erişim Grafiği																																										
Ada /Parsel Konumu	Yapı Adası	İlçesi	Kayapınar	Misafir S.	37,80	Bağ.	HH	MD	RA		TD	CV																																								
Sınırlayıcı unsurlar	Bahçe Duvarı	Mahallesi	Kayapınar	Oturma O.	23,20	Misafir S.	1	0,90	2,66	0,28	32	0,25																																								
Dışa açık/kapalı olma	Kapalı	Ada Parsel No	8014	Mutfak	25,50	Oturma O.	2	1,01	2,50	0,25	30	1,25																																								
Tekil/çoğul olma Durumu	5 Blok	Yapım/Tescil Yılı	2011	Antre	18,50	Mutfak	2	1,01	2,50	0,25	30	1,25																																								
Fiziki imkanlar	Bahçe - Otopark - Havuz - Park-Rek.	Yapı Sahipliği	Firma	Hol	8,50	Antre	4	2,02	1,75	0,12	21	2,14																																								
İmar Krokisi - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	5/13	Ebeveyn YO	20,90	Hol	7	2,27	1,66	0,10	20	5,75																																								
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	36.448,72	Çocuk YO	11,60	Ebeveyn YO	2	1,06	2,41	0,23	29	1,14																																								
		Kat Daire Ad.	2	Çocuk YO	14,35	Çocuk YO	1	0,95	2,58	0,25	31	0,14																																								
		Asansör- Yangın M.	Mevcut	wc	2,40	Çocuk YO	1	0,95	2,58	0,25	31	0,14																																								
		Oda Sayısı	4+1	banyo	9,90	wc	1	0,95	2,58	0,25	31	0,14																																								
		Yapım Sistemi	BA/Karkas	Balkon 1	17,90	banyo	1	0,95	2,58	0,25	31	0,14																																								
		Emsal		Balkon 2	8,85	Balkon 1	1	0,62	3,41	0,41	41	0,50																																								
		TAKS.KAKS		Duş + GO	7,75	Balkon 2	1	0,62	3,41	0,41	41	0,50																																								
		Çıkma M.		Kiler	1	Duş + GO	1	0,64	3,33	0,38	40	0,50																																								
		İmar Durumu	Konut	Alanı (m ²)	208,15	Kiler	1	0,95	2,58	0,25	31	0,14																																								
		Normal Kat Planı										Sistem Sektörük Ölçümleri																																								
										<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min.</th> <th>Ort.</th> <th>Max.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ.</td> <td>1,00</td> <td>1,86</td> <td>7,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,62</td> <td>1,06</td> <td>2,27</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,10</td> <td>0,26</td> <td>0,41</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,66</td> <td>2,61</td> <td>3,41</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>20,00</td> <td>31,36</td> <td>41,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,14</td> <td>1,00</td> <td>5,75</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>2,46</td> <td>5,98</td> <td>12,20</td> </tr> <tr> <td>TFF</td> <td></td> <td></td> <td>0,67</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,37</td> <td>0,97</td> <td>1,54</td> </tr> </tbody> </table>				Min.	Ort.	Max.	Bağ.	1,00	1,86	7,00	HH	0,62	1,06	2,27	RA	0,10	0,26	0,41	MD	1,66	2,61	3,41	TD	20,00	31,36	41,00	CV	0,14	1,00	5,75	VHH	2,46	5,98	12,20	TFF			0,67	RRA	0,37	0,97	1,54
	Min.	Ort.	Max.																																																	
Bağ.	1,00	1,86	7,00																																																	
HH	0,62	1,06	2,27																																																	
RA	0,10	0,26	0,41																																																	
MD	1,66	2,61	3,41																																																	
TD	20,00	31,36	41,00																																																	
CV	0,14	1,00	5,75																																																	
VHH	2,46	5,98	12,20																																																	
TFF			0,67																																																	
RRA	0,37	0,97	1,54																																																	
Dışbükey Mekan Haritası (Bütünleşme)																																																				
Görünür Alan Haritası (Bütünleşme)																																																				

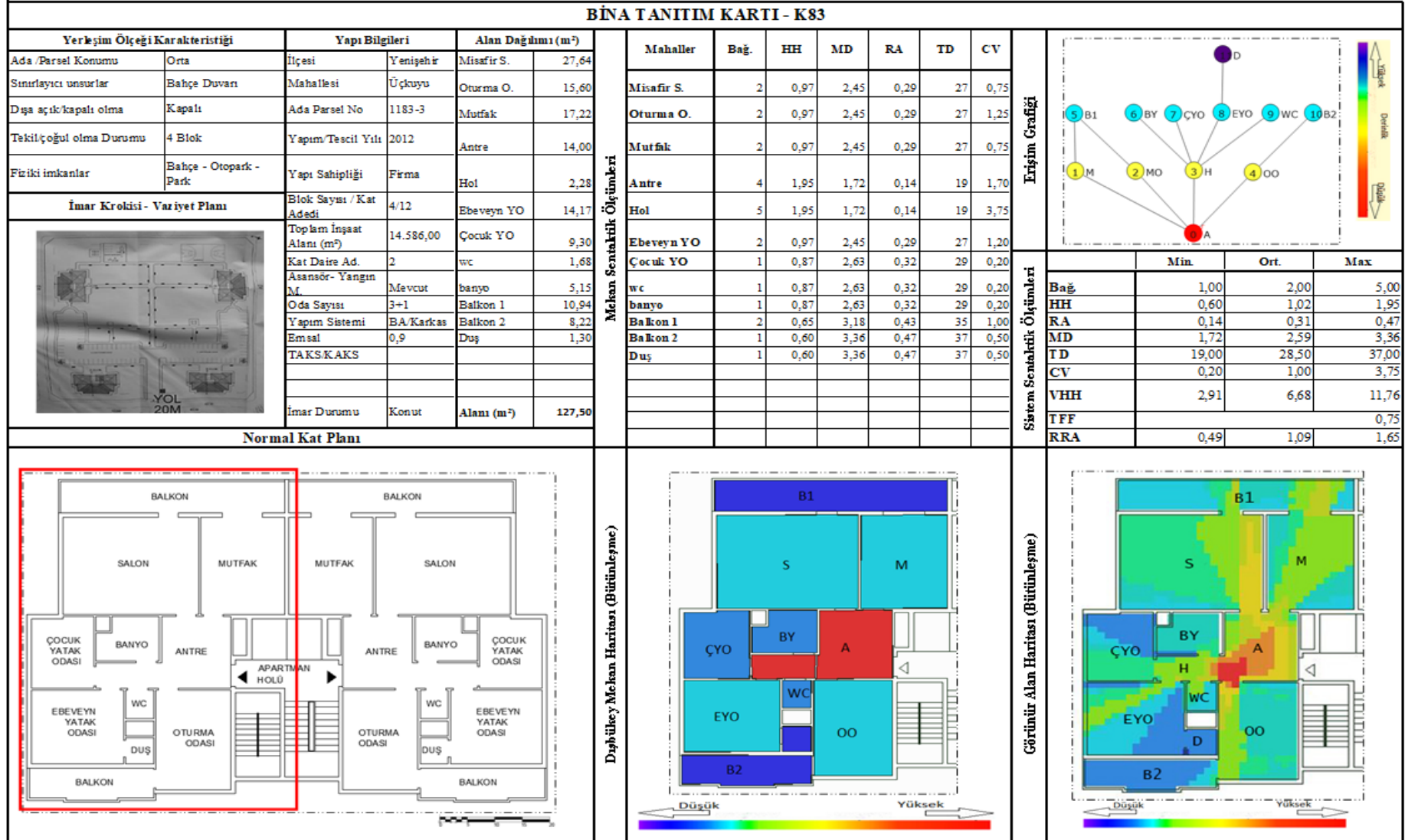

Ek 80. Bina Tanıtım Kartı – K80

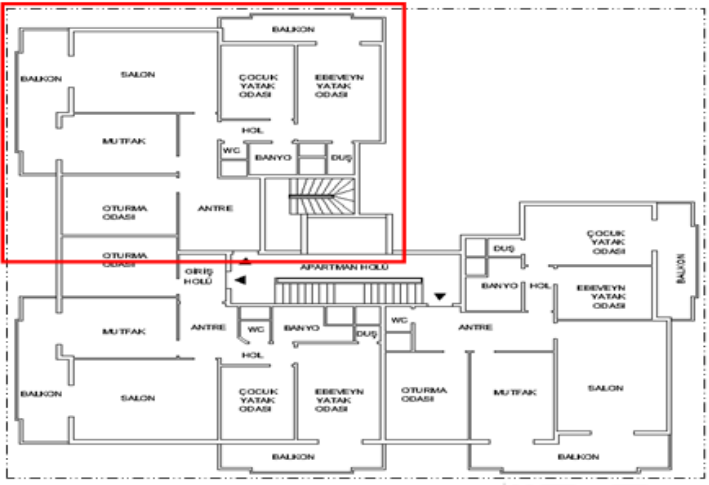
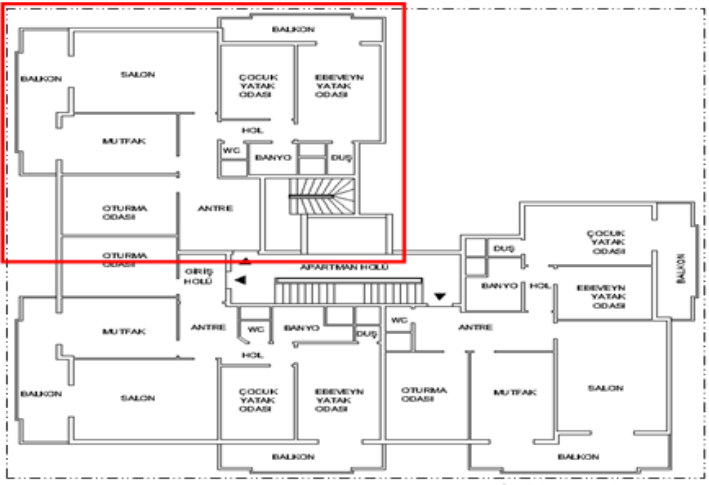
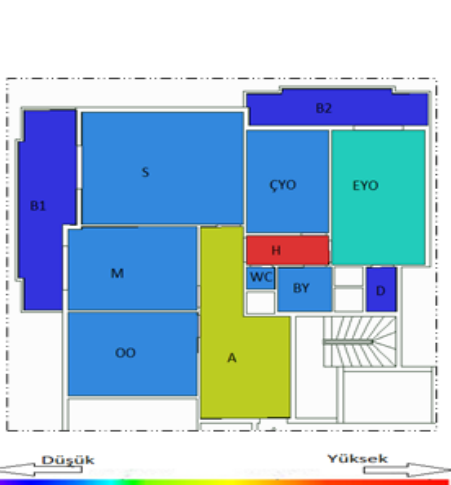
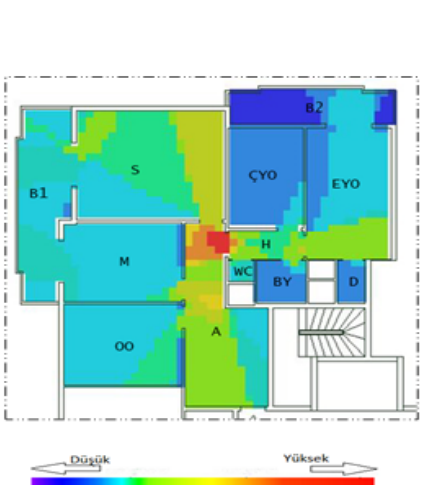
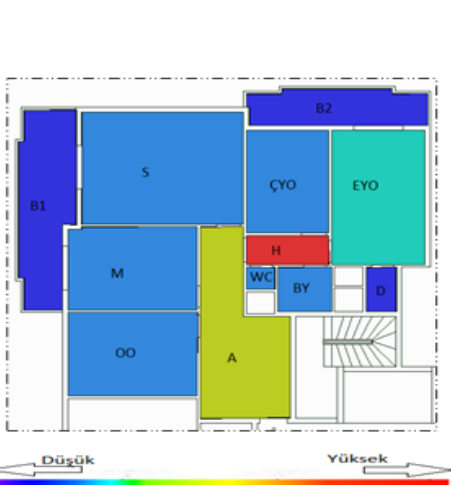
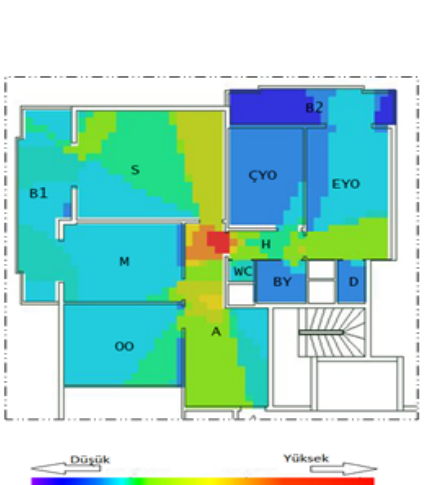
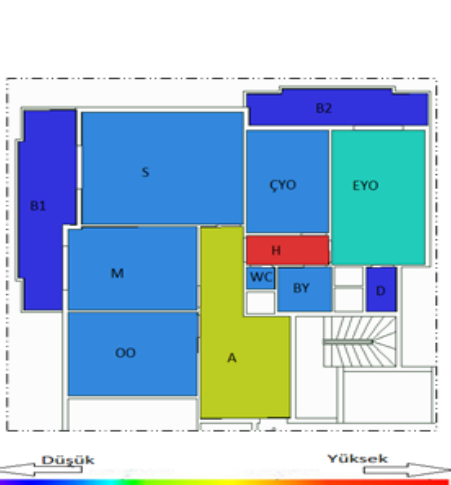
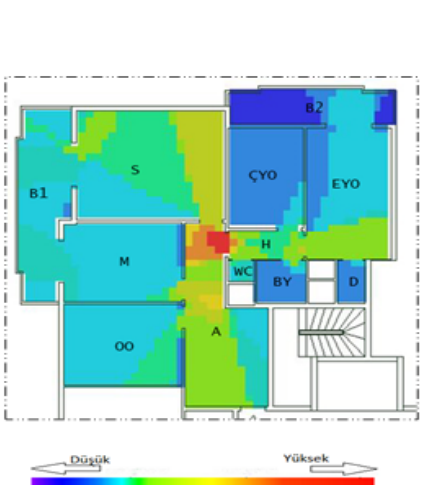
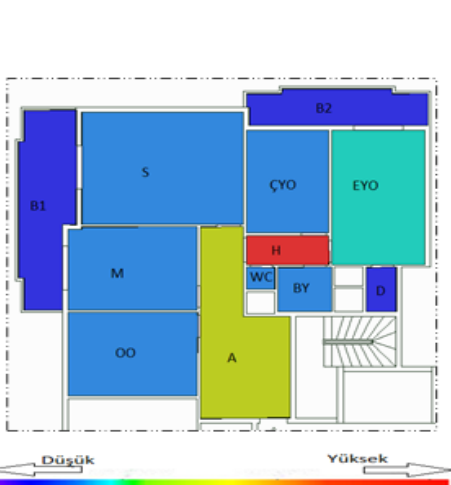
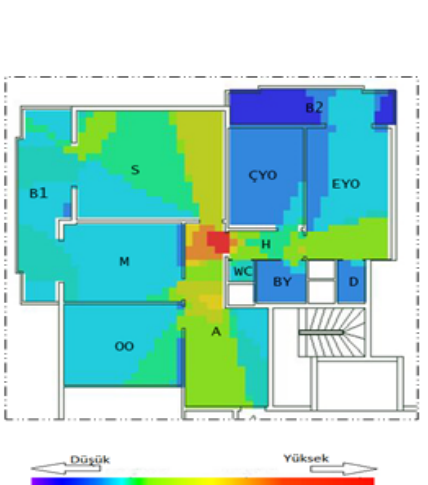
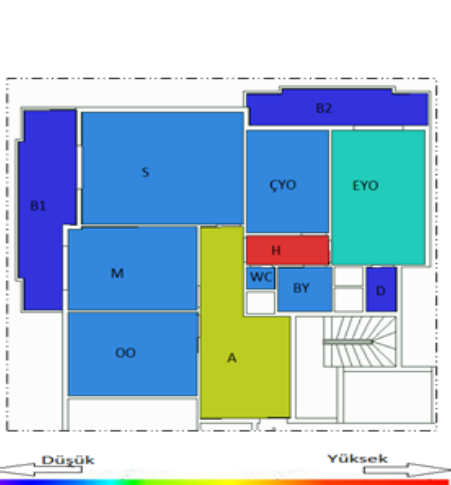
BİNA TANITIM KARTI - K80													
Yerleşim Ölçeği Karakteristiği		Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)		Mekan Sektörük Ölçümleri				Erişim Grafiki			
Ada /Parsel Konumu	Yapı Adası	İlçesi	Bağlar	Misafir S.	27,40	Mahaller	Bağ.	HH	MD		RA	TD	CV
Sınırlayıcı unsurlar	Bahçe Duvarı	Mahallesi	Bağcılar	Oturma O.	18,40	Misafir S.	2	0,95	2,58	0,28	31	0,75	
Dışa açık/kapalı olma	Kapalı	Ada Parsel No	188-2	Mutfak	14,42	Oturma O.	2	0,95	2,58	0,28	31	0,75	
Tekil/çoğul olma Durumu	2 Blok	Yapım Tescil Yılı	2011	Antre	9,90	Mutfak	2	0,95	2,58	0,28	31	1,25	
Fiziki imkanlar	Bahçe - Otopark	Yapı Sahipliği	Firma	Hol	3,60	Antre	4	1,81	1,83	0,15	22	1,70	
İmar Krokisi - Varyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	2/8	Ebeveyn YO	15,56	Hol	5	2,02	1,75	0,13	21	3,58	
	Toplam İnşaat Alanı (m ²)	12.800,00	Çocuk YO	11,82	Ebeveyn YO	3	1,13	2,33	0,24	28	2,20		
	Kat Daire Ad.	2	wc	2,04	Çocuk YO	1	0,90	2,66	0,30	32	0,20		
	Asansör- Yangın M.	Mevcut	banyo	5,15	wc	1	0,90	2,66	0,30	32	0,20		
	Oda Sayısı	3+1	Balkon 1	16,00	banyo	1	0,90	2,66	0,30	32	0,20		
	Yapım Sistemi	BA/Karkas	Balkon 2	5,30	Balkon 1	2	0,64	3,33	0,42	40	1,00		
	Emsal	1,25	Balkon 3	9,14	Balkon 2	1	0,60	3,50	0,45	42	0,50		
	TAKSKAKS	0,20	Duş	1,42	Balkon 3	1	0,67	3,25	0,40	39	0,33		
	Çekme M.				Duş	1	0,67	3,25	0,40	39	0,33		
	İmar Durumu	Konut	Alanı (m ²)	140,15									
	Normal Kat Planı												
													
Dışbükey Mekan Haritası (Bütünleşme)													
													
Sistem Sektörük Ölçümleri													
		Min.	Ort.	Max.									
Bağ		1,00	2,00	5,00									
HH		0,60	1,01	2,02									
RA		0,13	0,30	0,45									
MD		1,75	2,69	3,50									
TD		21,00	32,31	42,00									
CV		0,20	1,00	3,58									
VHH		3,64	6,6	11,84									
TFF				0,74									
RRA		0,47	1,09	1,63									
Görünür Alan Haritası (Bütünleşme)													
													

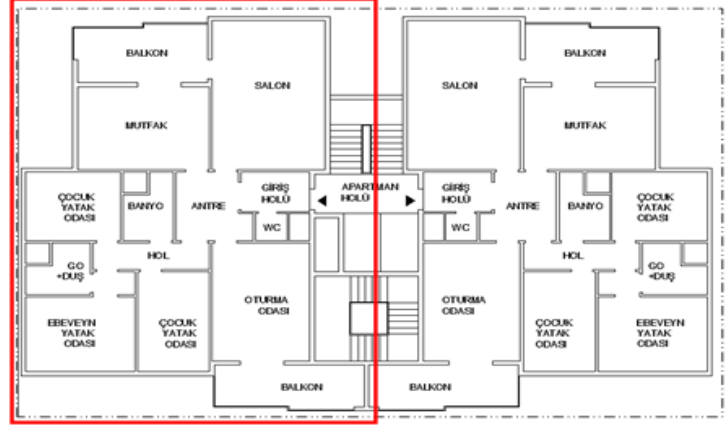
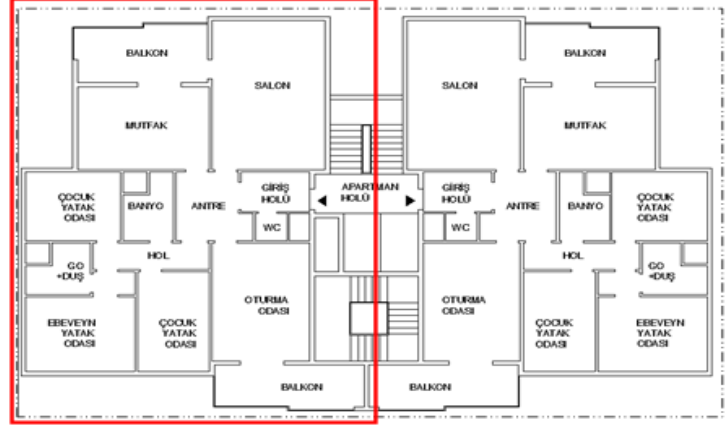
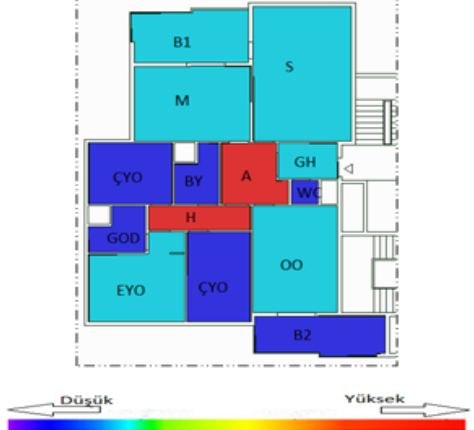
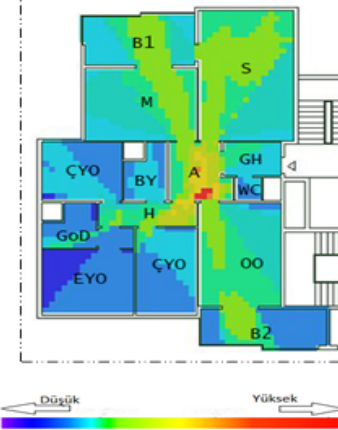
Ek 81. Bina Tanıtım Kartı – K81

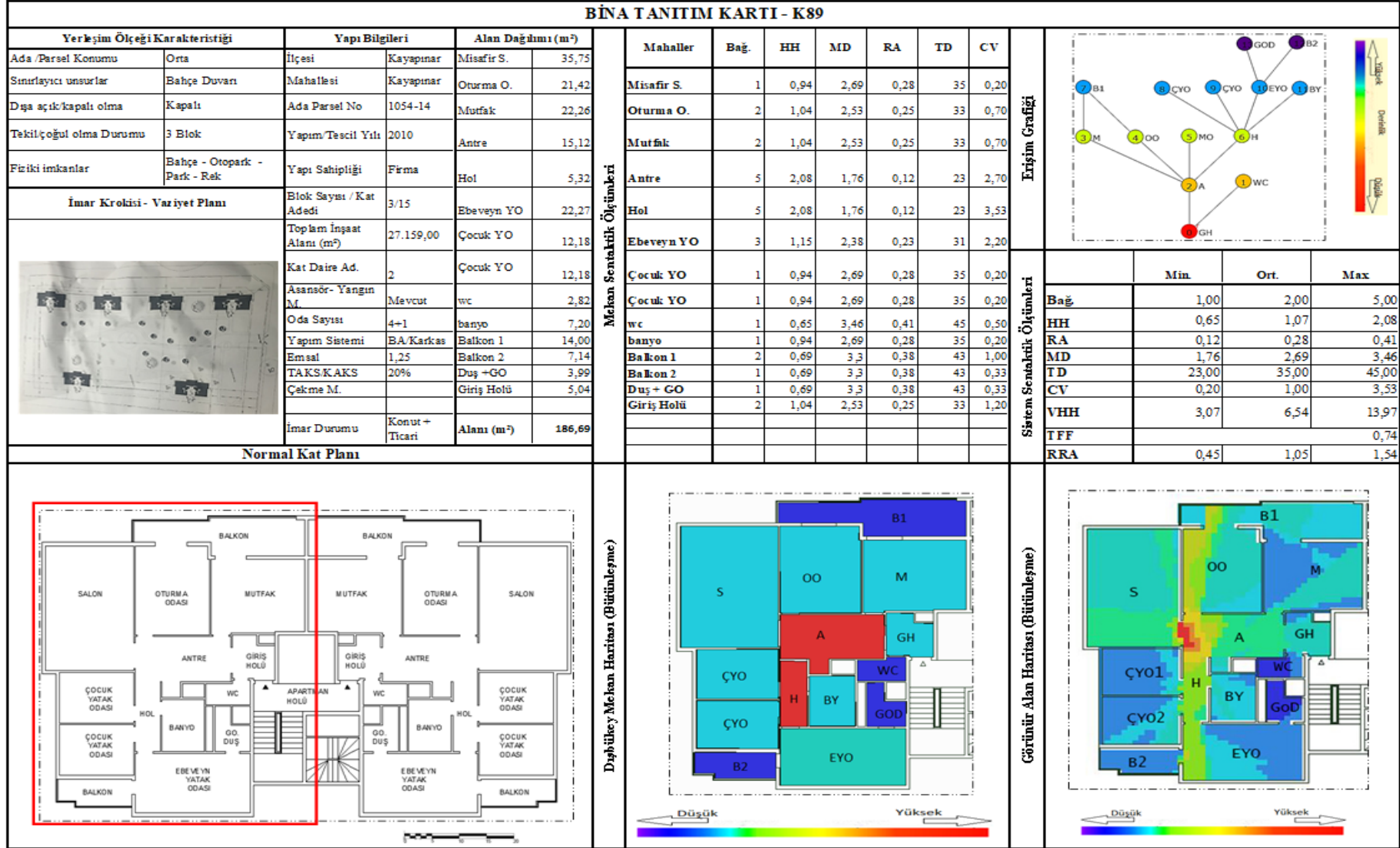
BİNA TANITIM KARTI - K81																																														
Yerleşim Ölçeği Karakteristiği		Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)																																										
Ada /Parsel Konumu	Orta	İlçesi	Bağlar	Misafir S.	31,68																																									
Sınırlayıcı unsurlar	Bahçe Duvarı	Mahallesi	Bağcılar	Oturma O.	22,63																																									
Dışa açık/kapalı olma	Kapalı	Ada Parsel No	4440-1	Mutfak	20,54																																									
Tekil/çoğul olma Durumu	5 Blok	Yapım/Tescil Yılı	2010	Antre	12,94																																									
Fiziki imkanlar	Bahçe - Otopark -Park -Rak.	Yapı Sahipliği	Firma	Hol	4,59																																									
İmar Krokisi - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	5/8	Ebeveyn YO	21,57																																									
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	15.516,45	Çocuk YO	14,02																																									
		Kat Daire Ad.	2	wc	1,41																																									
		Asansör- Yangın M.	Mevcut	banyo	7,54																																									
		Oda Sayısı	3+1	Balkon 1	20,57																																									
		Yapım Sistemi	BA/Karkas	Balkon 2	6,68																																									
		Emsal	1,25	Duş	2,88																																									
		TAKS.KAKS	25%																																											
		İmar Durumu	Konut	Alanı (m ²)	167,05																																									
		Normal Kat Planı																																												
						Mekan Seneantik Ölçümleri																																								
				Sistem Seneantik Ölçümleri																																										
				Erişim Grafiği																																										
				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort.</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>5,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,62</td> <td>1,05</td> <td>2,23</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,12</td> <td>0,30</td> <td>0,45</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,63</td> <td>2,54</td> <td>3,27</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>18,00</td> <td>28,00</td> <td>36,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,20</td> <td>1,00</td> <td>3,58</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,48</td> <td>7,27</td> <td>13,65</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,71</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,42</td> <td>1,05</td> <td>1,58</td> </tr> </tbody> </table>				Min	Ort.	Max	Bağ	1,00	2,00	5,00	HH	0,62	1,05	2,23	RA	0,12	0,30	0,45	MD	1,63	2,54	3,27	TD	18,00	28,00	36,00	CV	0,20	1,00	3,58	VHH	3,48	7,27	13,65	TFE			0,71	RRA	0,42	1,05	1,58
	Min	Ort.	Max																																											
Bağ	1,00	2,00	5,00																																											
HH	0,62	1,05	2,23																																											
RA	0,12	0,30	0,45																																											
MD	1,63	2,54	3,27																																											
TD	18,00	28,00	36,00																																											
CV	0,20	1,00	3,58																																											
VHH	3,48	7,27	13,65																																											
TFE			0,71																																											
RRA	0,42	1,05	1,58																																											
				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort.</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>5,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,62</td> <td>1,05</td> <td>2,23</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,12</td> <td>0,30</td> <td>0,45</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,63</td> <td>2,54</td> <td>3,27</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>18,00</td> <td>28,00</td> <td>36,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,20</td> <td>1,00</td> <td>3,58</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,48</td> <td>7,27</td> <td>13,65</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,71</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,42</td> <td>1,05</td> <td>1,58</td> </tr> </tbody> </table>				Min	Ort.	Max	Bağ	1,00	2,00	5,00	HH	0,62	1,05	2,23	RA	0,12	0,30	0,45	MD	1,63	2,54	3,27	TD	18,00	28,00	36,00	CV	0,20	1,00	3,58	VHH	3,48	7,27	13,65	TFE			0,71	RRA	0,42	1,05	1,58
	Min	Ort.	Max																																											
Bağ	1,00	2,00	5,00																																											
HH	0,62	1,05	2,23																																											
RA	0,12	0,30	0,45																																											
MD	1,63	2,54	3,27																																											
TD	18,00	28,00	36,00																																											
CV	0,20	1,00	3,58																																											
VHH	3,48	7,27	13,65																																											
TFE			0,71																																											
RRA	0,42	1,05	1,58																																											
				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort.</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>5,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,62</td> <td>1,05</td> <td>2,23</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,12</td> <td>0,30</td> <td>0,45</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,63</td> <td>2,54</td> <td>3,27</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>18,00</td> <td>28,00</td> <td>36,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,20</td> <td>1,00</td> <td>3,58</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,48</td> <td>7,27</td> <td>13,65</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,71</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,42</td> <td>1,05</td> <td>1,58</td> </tr> </tbody> </table>				Min	Ort.	Max	Bağ	1,00	2,00	5,00	HH	0,62	1,05	2,23	RA	0,12	0,30	0,45	MD	1,63	2,54	3,27	TD	18,00	28,00	36,00	CV	0,20	1,00	3,58	VHH	3,48	7,27	13,65	TFE			0,71	RRA	0,42	1,05	1,58
	Min	Ort.	Max																																											
Bağ	1,00	2,00	5,00																																											
HH	0,62	1,05	2,23																																											
RA	0,12	0,30	0,45																																											
MD	1,63	2,54	3,27																																											
TD	18,00	28,00	36,00																																											
CV	0,20	1,00	3,58																																											
VHH	3,48	7,27	13,65																																											
TFE			0,71																																											
RRA	0,42	1,05	1,58																																											
				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort.</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>5,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,62</td> <td>1,05</td> <td>2,23</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,12</td> <td>0,30</td> <td>0,45</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,63</td> <td>2,54</td> <td>3,27</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>18,00</td> <td>28,00</td> <td>36,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,20</td> <td>1,00</td> <td>3,58</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,48</td> <td>7,27</td> <td>13,65</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,71</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,42</td> <td>1,05</td> <td>1,58</td> </tr> </tbody> </table>				Min	Ort.	Max	Bağ	1,00	2,00	5,00	HH	0,62	1,05	2,23	RA	0,12	0,30	0,45	MD	1,63	2,54	3,27	TD	18,00	28,00	36,00	CV	0,20	1,00	3,58	VHH	3,48	7,27	13,65	TFE			0,71	RRA	0,42	1,05	1,58
	Min	Ort.	Max																																											
Bağ	1,00	2,00	5,00																																											
HH	0,62	1,05	2,23																																											
RA	0,12	0,30	0,45																																											
MD	1,63	2,54	3,27																																											
TD	18,00	28,00	36,00																																											
CV	0,20	1,00	3,58																																											
VHH	3,48	7,27	13,65																																											
TFE			0,71																																											
RRA	0,42	1,05	1,58																																											
				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort.</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>5,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,62</td> <td>1,05</td> <td>2,23</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,12</td> <td>0,30</td> <td>0,45</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,63</td> <td>2,54</td> <td>3,27</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>18,00</td> <td>28,00</td> <td>36,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,20</td> <td>1,00</td> <td>3,58</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,48</td> <td>7,27</td> <td>13,65</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,71</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,42</td> <td>1,05</td> <td>1,58</td> </tr> </tbody> </table>				Min	Ort.	Max	Bağ	1,00	2,00	5,00	HH	0,62	1,05	2,23	RA	0,12	0,30	0,45	MD	1,63	2,54	3,27	TD	18,00	28,00	36,00	CV	0,20	1,00	3,58	VHH	3,48	7,27	13,65	TFE			0,71	RRA	0,42	1,05	1,58
	Min	Ort.	Max																																											
Bağ	1,00	2,00	5,00																																											
HH	0,62	1,05	2,23																																											
RA	0,12	0,30	0,45																																											
MD	1,63	2,54	3,27																																											
TD	18,00	28,00	36,00																																											
CV	0,20	1,00	3,58																																											
VHH	3,48	7,27	13,65																																											
TFE			0,71																																											
RRA	0,42	1,05	1,58																																											
				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort.</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>5,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,62</td> <td>1,05</td> <td>2,23</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,12</td> <td>0,30</td> <td>0,45</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,63</td> <td>2,54</td> <td>3,27</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>18,00</td> <td>28,00</td> <td>36,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,20</td> <td>1,00</td> <td>3,58</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,48</td> <td>7,27</td> <td>13,65</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,71</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,42</td> <td>1,05</td> <td>1,58</td> </tr> </tbody> </table>				Min	Ort.	Max	Bağ	1,00	2,00	5,00	HH	0,62	1,05	2,23	RA	0,12	0,30	0,45	MD	1,63	2,54	3,27	TD	18,00	28,00	36,00	CV	0,20	1,00	3,58	VHH	3,48	7,27	13,65	TFE			0,71	RRA	0,42	1,05	1,58
	Min	Ort.	Max																																											
Bağ	1,00	2,00	5,00																																											
HH	0,62	1,05	2,23																																											
RA	0,12	0,30	0,45																																											
MD	1,63	2,54	3,27																																											
TD	18,00	28,00	36,00																																											
CV	0,20	1,00	3,58																																											
VHH	3,48	7,27	13,65																																											
TFE			0,71																																											
RRA	0,42	1,05	1,58																																											
				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort.</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>5,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,62</td> <td>1,05</td> <td>2,23</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,12</td> <td>0,30</td> <td>0,45</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,63</td> <td>2,54</td> <td>3,27</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>18,00</td> <td>28,00</td> <td>36,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,20</td> <td>1,00</td> <td>3,58</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,48</td> <td>7,27</td> <td>13,65</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,71</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,42</td> <td>1,05</td> <td>1,58</td> </tr> </tbody> </table>				Min	Ort.	Max	Bağ	1,00	2,00	5,00	HH	0,62	1,05	2,23	RA	0,12	0,30	0,45	MD	1,63	2,54	3,27	TD	18,00	28,00	36,00	CV	0,20	1,00	3,58	VHH	3,48	7,27	13,65	TFE			0,71	RRA	0,42	1,05	1,58
	Min	Ort.	Max																																											
Bağ	1,00	2,00	5,00																																											
HH	0,62	1,05	2,23																																											
RA	0,12	0,30	0,45																																											
MD	1,63	2,54	3,27																																											
TD	18,00	28,00	36,00																																											
CV	0,20	1,00	3,58																																											
VHH	3,48	7,27	13,65																																											
TFE			0,71																																											
RRA	0,42	1,05	1,58																																											
				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort.</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>5,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,62</td> <td>1,05</td> <td>2,23</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,12</td> <td>0,30</td> <td>0,45</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,63</td> <td>2,54</td> <td>3,27</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>18,00</td> <td>28,00</td> <td>36,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,20</td> <td>1,00</td> <td>3,58</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,48</td> <td>7,27</td> <td>13,65</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,71</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,42</td> <td>1,05</td> <td>1,58</td> </tr> </tbody> </table>				Min	Ort.	Max	Bağ	1,00	2,00	5,00	HH	0,62	1,05	2,23	RA	0,12	0,30	0,45	MD	1,63	2,54	3,27	TD	18,00	28,00	36,00	CV	0,20	1,00	3,58	VHH	3,48	7,27	13,65	TFE			0,71	RRA	0,42	1,05	1,58
	Min	Ort.	Max																																											
Bağ	1,00	2,00	5,00																																											
HH	0,62	1,05	2,23																																											
RA	0,12	0,30	0,45																																											
MD	1,63	2,54	3,27																																											
TD	18,00	28,00	36,00																																											
CV	0,20	1,00	3,58																																											
VHH	3,48	7,27	13,65																																											
TFE			0,71																																											
RRA	0,42	1,05	1,58																																											
				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort.</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>5,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,62</td> <td>1,05</td> <td>2,23</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,12</td> <td>0,30</td> <td>0,45</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,63</td> <td>2,54</td> <td>3,27</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>18,00</td> <td>28,00</td> <td>36,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,20</td> <td>1,00</td> <td>3,58</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,48</td> <td>7,27</td> <td>13,65</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,71</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,42</td> <td>1,05</td> <td>1,58</td> </tr> </tbody> </table>				Min	Ort.	Max	Bağ	1,00	2,00	5,00	HH	0,62	1,05	2,23	RA	0,12	0,30	0,45	MD	1,63	2,54	3,27	TD	18,00	28,00	36,00	CV	0,20	1,00	3,58	VHH	3,48	7,27	13,65	TFE			0,71	RRA	0,42	1,05	1,58
	Min	Ort.	Max																																											
Bağ	1,00	2,00	5,00																																											
HH	0,62	1,05	2,23																																											
RA	0,12	0,30	0,45																																											
MD	1,63	2,54	3,27																																											
TD	18,00	28,00	36,00																																											
CV	0,20	1,00	3,58																																											
VHH	3,48	7,27	13,65																																											
TFE			0,71																																											
RRA	0,42	1,05	1,58																																											
				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort.</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>5,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,62</td> <td>1,05</td> <td>2,23</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,12</td> <td>0,30</td> <td>0,45</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,63</td> <td>2,54</td> <td>3,27</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>18,00</td> <td>28,00</td> <td>36,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,20</td> <td>1,00</td> <td>3,58</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,48</td> <td>7,27</td> <td>13,65</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,71</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,42</td> <td>1,05</td> <td>1,58</td> </tr> </tbody> </table>				Min	Ort.	Max	Bağ	1,00	2,00	5,00	HH	0,62	1,05	2,23	RA	0,12	0,30	0,45	MD	1,63	2,54	3,27	TD	18,00	28,00	36,00	CV	0,20	1,00	3,58	VHH	3,48	7,27	13,65	TFE			0,71	RRA	0,42	1,05	1,58
	Min	Ort.	Max																																											
Bağ	1,00	2,00	5,00																																											
HH	0,62	1,05	2,23																																											
RA	0,12	0,30	0,45																																											
MD	1,63	2,54	3,27																																											
TD	18,00	28,00	36,00																																											
CV	0,20	1,00	3,58																																											
VHH	3,48	7,27	13,65																																											
TFE			0,71																																											
RRA	0,42	1,05	1,58																																											
				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort.</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>5,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,62</td> <td>1,05</td> <td>2,23</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,12</td> <td>0,30</td> <td>0,45</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,63</td> <td>2,54</td> <td>3,27</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>18,00</td> <td>28,00</td> <td>36,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,20</td> <td>1,00</td> <td>3,58</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,48</td> <td>7,27</td> <td>13,65</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,71</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,42</td> <td>1,05</td> <td>1,58</td> </tr> </tbody> </table>				Min	Ort.	Max	Bağ	1,00	2,00	5,00	HH	0,62	1,05	2,23	RA	0,12	0,30	0,45	MD	1,63	2,54	3,27	TD	18,00	28,00	36,00	CV	0,20	1,00	3,58	VHH	3,48	7,27	13,65	TFE			0,71	RRA	0,42	1,05	1,58
	Min	Ort.	Max																																											
Bağ	1,00	2,00	5,00																																											
HH	0,62	1,05	2,23																																											
RA	0,12	0,30	0,45																																											
MD	1,63	2,54	3,27																																											
TD	18,00	28,00	36,00																																											
CV	0,20	1,00	3,58																																											
VHH	3,48	7,27	13,65																																											
TFE			0,71																																											
RRA	0,42	1,05	1,58																																											
				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort.</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>5,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,62</td> <td>1,05</td> <td>2,23</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,12</td> <td>0,30</td> <td>0,45</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,63</td> <td>2,54</td> <td>3,27</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>18,00</td> <td>28,00</td> <td>36,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,20</td> <td>1,00</td> <td>3,58</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,48</td> <td>7,27</td> <td>13,65</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,71</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,42</td> <td>1,05</td> <td>1,58</td> </tr> </tbody> </table>				Min	Ort.	Max	Bağ	1,00	2,00	5,00	HH	0,62	1,05	2,23	RA	0,12	0,30	0,45	MD	1,63	2,54	3,27	TD	18,00	28,00	36,00	CV	0,20	1,00	3,58	VHH	3,48	7,27	13,65	TFE			0,71	RRA	0,42	1,05	1,58
	Min	Ort.	Max																																											
Bağ	1,00	2,00	5,00																																											
HH	0,62	1,05	2,23																																											
RA	0,12	0,30	0,45																																											
MD	1,63	2,54	3,27																																											
TD	18,00	28,00	36,00																																											
CV	0,20	1,00	3,58																																											
VHH	3,48	7,27	13,65																																											
TFE			0,71																																											
RRA	0,42	1,05	1,58																																											
				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort.</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>5,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,62</td> <td>1,05</td> <td>2,23</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,12</td> <td>0,30</td> <td>0,45</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,63</td> <td>2,54</td> <td>3,27</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>18,00</td> <td>28,00</td> <td>36,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,20</td> <td>1,00</td> <td>3,58</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,48</td> <td>7,27</td> <td>13,65</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,71</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,42</td> <td>1,05</td> <td>1,58</td> </tr> </tbody> </table>				Min	Ort.	Max	Bağ	1,00	2,00	5,00	HH	0,62	1,05	2,23	RA	0,12	0,30	0,45	MD	1,63	2,54	3,27	TD	18,00	28,00	36,00	CV	0,20	1,00	3,58	VHH	3,48	7,27	13,65	TFE			0,71	RRA	0,42	1,05	1,58
	Min	Ort.	Max																																											
Bağ	1,00	2,00	5,00																																											
HH	0,62	1,05	2,23																																											
RA	0,12	0,30	0,45																																											
MD	1,63	2,54	3,27																																											
TD	18,00	28,00	36,00																																											
CV	0,20	1,00	3,58																																											
VHH	3,48	7,27	13,65																																											
TFE			0,71																																											
RRA	0,42	1,05	1,58																																											
				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort.</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>5,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,62</td> <td>1,05</td> <td>2,23</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,12</td> <td>0,30</td> <td>0,45</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,63</td> <td>2,54</td> <td>3,27</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>18,00</td> <td>28,00</td> <td>36,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,20</td> <td>1,00</td> <td>3,58</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,48</td> <td>7,27</td> <td>13,65</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,71</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,42</td> <td>1,05</td> <td>1,58</td> </tr> </tbody> </table>				Min	Ort.	Max	Bağ	1,00	2,00	5,00	HH	0,62	1,05	2,23	RA	0,12	0,30	0,45	MD	1,63	2,54	3,27	TD	18,00	28,00	36,00	CV	0,20	1,00	3,58	VHH	3,48	7,27	13,65	TFE			0,71	RRA	0,42	1,05	1,58
	Min	Ort.	Max																																											
Bağ	1,00	2,00	5,00																																											
HH	0,62	1,05	2,23																																											
RA	0,12	0,30	0,45																																											
MD	1,63	2,54	3,27																																											
TD	18,00	28,00	36,00																																											
CV	0,20	1,00	3,58																																											
VHH	3,48	7,27	13,65																																											
TFE			0,71																																											
RRA	0,42	1,05	1,58																																											
				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort.</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>5,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,62</td> <td>1,05</td> <td>2,23</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,12</td> <td>0,30</td> <td>0,45</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,63</td> <td>2,54</td> <td>3,27</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>18,00</td> <td>28,00</td> <td>36,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,20</td> <td>1,00</td> <td>3,58</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,48</td> <td>7,27</td> <td>13,65</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,71</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,42</td> <td>1,05</td> <td>1,58</td> </tr> </tbody> </table>				Min	Ort.	Max	Bağ	1,00	2,00	5,00	HH	0,62	1,05	2,23	RA	0,12	0,30	0,45	MD	1,63	2,54	3,27	TD	18,00	28,00	36,00	CV	0,20	1,00	3,58	VHH	3,48	7,27	13,65	TFE			0,71	RRA	0,42	1,05	1,58
	Min	Ort.	Max																																											
Bağ	1,00	2,00	5,00																																											
HH	0,62	1,05	2,23																																											
RA	0,12	0,30	0,45																																											
MD	1,63	2,54	3,27																																											
TD	18,00	28,00	36,00																																											
CV	0,20	1,00	3,58																																											
VHH	3,48	7,27	13,65																																											
TFE			0,71																																											
RRA	0,42	1,05	1,58																																											
				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort.</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>5,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,62</td> <td>1,05</td> <td>2,23</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,12</td> <td>0,30</td> <td>0,45</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,63</td> <td>2,54</td> <td>3,27</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>18,00</td> <td>28,00</td> <td>36,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,20</td> <td>1,00</td> <td>3,58</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,48</td> <td>7,27</td> <td>13,65</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,71</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,42</td> <td>1,05</td> <td>1,58</td> </tr> </tbody> </table>				Min	Ort.	Max	Bağ	1,00	2,00	5,00	HH	0,62	1,05	2,23	RA	0,12	0,30	0,45	MD	1,63	2,54	3,27	TD	18,00	28,00	36,00	CV	0,20	1,00	3,58	VHH	3,48	7,27	13,65	TFE			0,71	RRA	0,42	1,05	1,58
	Min	Ort.	Max																																											
Bağ	1,00	2,00	5,00																																											
HH	0,62	1,05	2,23																																											
RA	0,12	0,30	0,45																																											
MD	1,63	2,54	3,27																																											
TD	18,00	28,00	36,00																																											
CV	0,20	1,00	3,58																																											
VHH	3,48	7,27	13,65																																											
TFE			0,71																																											
RRA	0,42	1,05	1,58																																											
				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort.</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>5,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,62</td> <td>1,05</td> <td>2,23</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,12</td> <td>0,30</td> <td>0,45</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,63</td> <td>2,54</td> <td>3,27</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>18,00</td> <td>28,00</td> <td>36,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,20</td> <td>1,00</td> <td>3,58</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,48</td> <td>7,27</td> <td>13,65</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,71</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,42</td> <td>1,05</td> <td>1,58</td> </tr> </tbody> </table>				Min	Ort.	Max	Bağ	1,00	2,00	5,00	HH	0,62	1,05	2,23	RA	0,12	0,30	0,45	MD	1,63	2,54	3,27	TD	18,00	28,00	36,00	CV	0,20	1,00	3,58	VHH	3,48	7,27	13,65	TFE			0,71	RRA	0,42	1,05	1,58
	Min	Ort.	Max																																											
Bağ	1,00	2,00	5,00																																											
HH	0,62	1,05	2,23																																											
RA	0,12	0,30	0,45																																											
MD	1,63	2,54	3,27																																											
TD	18,00	28,00	36,00																																											
CV	0,20	1,00	3,58																																											
VHH	3,48	7,27	13,65																																											
TFE			0,71																																											
RRA	0,42	1,05	1,58																																											
				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort.</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>5,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,62</td> <td>1,05</td> <td>2,23</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,12</td> <td>0,30</td> <td>0,45</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,63</td> <td>2,54</td> <td>3,27</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>18,00</td> <td>28,00</td> <td>36,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,20</td> <td>1,00</td> <td>3,58</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,48</td> <td>7,27</td> <td>13,65</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,71</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,42</td> <td>1,05</td> <td>1,58</td> </tr> </tbody> </table>				Min	Ort.	Max	Bağ	1,00	2,00	5,00	HH	0,62	1,05	2,23	RA	0,12	0,30	0,45	MD	1,63	2,54	3,27	TD	18,00	28,00	36,00	CV	0,20	1,00	3,58	VHH	3,48	7,27	13,65	TFE			0,71	RRA	0,42	1,05	1,58
	Min	Ort.	Max																																											
Bağ	1,00	2,00	5,00																																											
HH	0,62	1,05	2,23																																											
RA	0,12	0,30	0,45																																											
MD	1,63	2,54	3,27																																											
TD	18,00	28,00	36,00																																											
CV	0,20	1,00	3,58																																											
VHH	3,48	7,27	13,65																																											
TFE			0,71																																											
RRA	0,42	1,05	1,58																																											
				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort.</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>5,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,62</td> <td>1,05</td> <td>2,23</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,12</td> <td>0,30</td> <td>0,45</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,63</td> <td>2,54</td> <td>3,27</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>18,00</td> <td>28,00</td> <td>36,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,20</td> <td>1,00</td> <td>3,58</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,48</td> <td>7,27</td> <td>13,65</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,71</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,42</td> <td>1,05</td> <td>1,58</td> </tr> </tbody> </table>				Min	Ort.	Max	Bağ	1,00	2,00	5,00	HH	0,62	1,05	2,23	RA	0,12	0,30	0,45	MD	1,63	2,54	3,27	TD	18,00	28,00	36,00	CV	0,20	1,00	3,58	VHH	3,48	7,27	13,65	TFE			0,71	RRA	0,42	1,05	1,58
	Min	Ort.	Max																																											
Bağ	1,00	2,00	5,00																																											
HH	0,62	1,05	2,23																																											
RA	0,12	0,30	0,45																																											
MD	1,63	2,54	3,27																																											
TD	18,00	28,00	36,00																																											
CV	0,20	1,00	3,58																																											
VHH	3,48	7,27	13,65																																											
TFE			0,71																																											
RRA	0,42	1,05	1,58																																											
				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort.</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>5,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,62</td> <td>1,05</td> <td>2,23</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,12</td> <td>0,30</td> <td>0,45</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,63</td> <td>2,54</td> <td>3,27</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>18,00</td> <td>28,00</td> <td>36,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,20</td> <td>1,00</td> <td>3,58</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,48</td> <td>7,27</td> <td>13,65</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,71</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,42</td> <td>1,05</td> <td>1,58</td> </tr> </tbody> </table>				Min	Ort.	Max	Bağ	1,00	2,00	5,00	HH	0,62	1,05	2,23	RA	0,12	0,30	0,45	MD	1,63	2,54	3,27	TD	18,00	28,00	36,00	CV	0,20	1,00	3,58	VHH	3,48	7,27	13,65	TFE			0,71	RRA	0,42	1,05	1,58
	Min	Ort.	Max																																											
Bağ	1,00	2,00	5,00																																											
HH	0,62	1,05	2,23																																											
RA	0,12	0,30	0,45																																											
MD	1,63	2,54	3,27																																											
TD	18,00	28,00	36,00																																											
CV	0,20	1,00	3,58																																											
VHH	3,48	7,27	13,65																																											
TFE			0,71																																											
RRA	0,42	1,05	1,58																																											
				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort.</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>5,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,62</td> <td>1,05</td> <td>2,23</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,12</td> <td>0,30</td> <td>0,45</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,63</td> <td>2,54</td> <td>3,27</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>18,00</td> <td>28,00</td> <td>36,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,20</td> <td>1,00</td> <td>3,58</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,48</td> <td>7,27</td> <td>13,65</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,71</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,42</td> <td>1,05</td> <td>1,58</td> </tr> </tbody> </table>				Min	Ort.	Max	Bağ	1,00	2,00	5,00	HH	0,62	1,05	2,23	RA	0,12	0,30	0,45	MD	1,63	2,54	3,27	TD	18,00	28,00	36,00	CV	0,20	1,00	3,58	VHH	3,48	7,27	13,65	TFE			0,71	RRA	0,42	1,05	1,58
	Min	Ort.	Max																																											
Bağ	1,00	2,00	5,00																																											
HH	0,62	1,05	2,23																																											
RA	0,12	0,30	0,45																																											
MD	1,63	2,54	3,27																																											
TD	18,00	28,00	36,00																																											
CV	0,20	1,00	3,58																																											
VHH	3,48	7,27	13,65																																											
TFE			0,71																																											
RRA	0,42	1,05	1,58																																											
				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort.</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>5,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,62</td> <td>1,05</td> <td>2,23</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,12</td> <td>0,30</td> <td>0,45</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,63</td> <td>2,54</td> <td>3,27</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>18,00</td> <td>28,00</td> <td>36,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,20</td> <td>1,00</td> <td>3,58</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,48</td> <td>7,27</td> <td>13,65</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,71</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,42</td> <td>1,05</td> <td>1,58</td> </tr> </tbody> </table>				Min	Ort.	Max	Bağ	1,00	2,00	5,00	HH	0,62	1,05	2,23	RA	0,12	0,30	0,45	MD	1,63	2,54	3,27	TD	18,00	28,00	36,00	CV	0,20	1,00	3,58	VHH	3,48	7,27	13,65	TFE			0,71	RRA	0,42	1,05	1,58
	Min	Ort.	Max																																											
Bağ	1,00	2,00	5,00																																											
HH	0,62	1,05	2,23																																											
RA	0,12	0,30	0,45																																											
MD	1,63	2,54	3,27																																											
TD	18,00	28,00	36,00																																											
CV	0,20	1,00	3,58																																											
VHH	3,48	7,27	13,65																																											
TFE			0,71																																											
RRA	0,42	1,05	1,58																																											
				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min</th> <th>Ort.</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>5,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,62</td> <td>1,05</td> <td>2,23</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,12</td> <td>0,30</td> <td>0,45</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,63</td> <td>2,54</td> <td>3,27</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>18,00</td> <td>28,00</td> <td>36,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,20</td> <td>1,00</td> <td>3,58</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,48</td> <td>7,27</td> <td>13,65</td> </tr> <tr> <td>TFE</td> <td></td> <td></td> <td>0,71</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,42</td> <td>1,05</td> <td>1,58</td> </tr> </tbody> </table>				Min	Ort.	Max	Bağ	1,00	2,00	5,00	HH	0,62	1,05	2,23	RA	0,12	0,30	0,45	MD	1,63	2,54	3,27	TD	18,00	28,00	36,00	CV	0,20	1,00	3,58	VHH	3,48	7,27	13,65	TFE			0,71	RRA	0,42	1,05	1,58
	Min	Ort.	Max																																											
Bağ	1,00	2,00	5,00																																											
HH	0,62	1,05	2,23																																											
RA	0,12	0,30	0,45																																											
MD	1,63	2,54	3,27																																											
TD	18,00	28,00	36,00																																											
CV	0,20	1,00	3,58																																											
VHH	3,48	7,27	13,65																																											
TFE			0,71																																											
RRA	0,42	1,05	1,58																																											

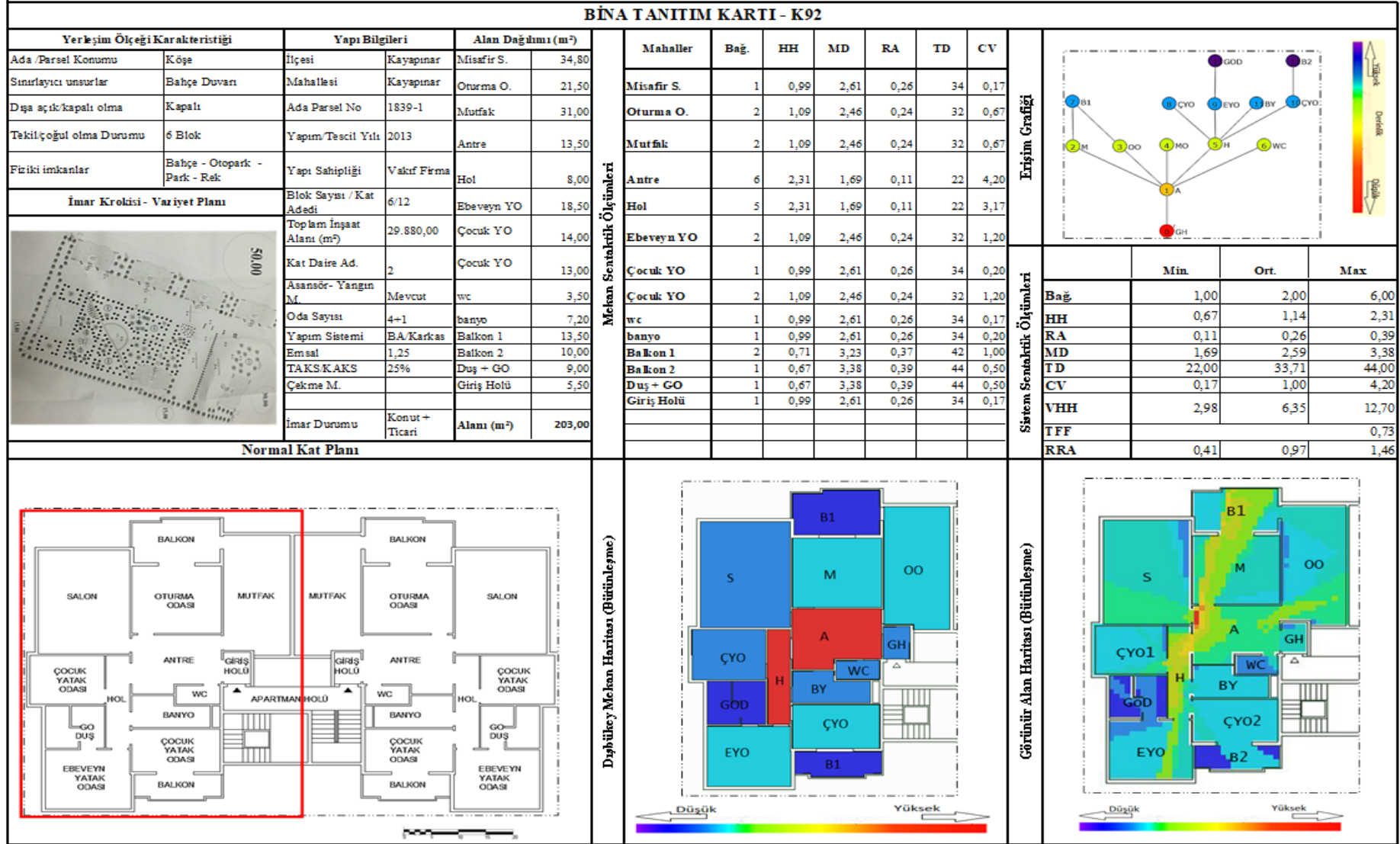
BİNA TANITIM KARTI - K85										
Yerleşim Ölçeği Karakteristiği		Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)						
Ada /Parsel Konumu	Orta	İlçesi	Yenişehir	Misafir S.	29,60					
Sınırlayıcı unsurlar	Bahçe Duvarı	Mahallesi	Aziziye	Mutfak	18,95					
Dışa açık/kapalı olma	Kapalı	Ada Parsel No	313-4	Antre	11,10					
Tekil/çoğul olma Durumu	Tekil Blok	Yapım/Tescil Yılı	2013	Hol	3,65					
Fiziki imkanlar	Bahçe - Otopark	Yapı Sahipliği	Firma	Giriş Holü	4,50					
İmar Krokisi - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	1/11	Ebeveyn YO	19,35					
<p>Normal Kat Planı</p>		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	6.142,62	Çocuk YO	13,78					
		Kat Daire Ad.	3	Çocuk YO	11,55					
		Asansör- Yangın M.	Mevcut	wc	1,95					
		Oda Sayısı	3+1	banyo	5,80					
		Yapım Sistemi	BA/Karkas	Balkon 1	13,15					
		Emsal	1,50	Balkon 2	5,20					
		TAKS.KAKS	25%	Duş	2,80					
		Çekme M.								
		İmar Durumu	Konut	Alanı (m ²)	141,38					
		Mekan Sınatlık Ölçümleri								
Mahaller	Bağ.	HH	MD	RA	TD	CV				
Misafir S.	2	0,95	2,58	0,28	31	0,75				
Mutfak	2	0,95	2,58	0,28	31	0,75				
Antre	4	1,81	1,83	0,15	22	1,70				
Hol	5	2,02	1,75	0,13	21	3,58				
Giriş Holü	2	0,95	2,58	0,28	31	1,25				
Ebeveyn YO	3	1,13	2,33	0,24	28	2,20				
Çocuk YO	1	0,90	2,66	0,30	32	0,20				
Çocuk YO	1	0,90	2,66	0,30	32	0,20				
wc	1	0,60	3,50	0,45	42	0,50				
banyo	1	0,90	2,66	0,30	32	0,20				
Balkon 1	2	0,64	3,33	0,42	40	1,00				
Balkon 2	1	0,67	3,25	0,40	39	0,33				
Duş	1	0,67	3,25	0,40	39	0,33				
Erişim Grafiği										
Sistem Sınatlık Ölçümleri										
							Min	Ort.	Max	
Bağ.							1,00	2,00	5,00	
HH							0,60	1,01	2,02	
RA							0,13	0,30	0,45	
MD							1,75	2,69	3,50	
TD							21,00	32,31	42,00	
CV							0,20	1,00	3,58	
VHH							3,39	6,61	11,83	
TFF									0,74	
RRA							0,47	1,09	1,63	
Dışılık Mekan Haritası (Bütünlüğüme)										
Görünür Alan Haritası (Bütünlüğüme)										

BİNA TANITIM KARTI - K86																																																																		
Yerleşim Ölçeği Karakteristiği		Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)																																																														
Ada /Parsel Konumu	Köşe	İlçesi	Kayapınar	Misafir S.	28,96																																																													
Sınırlayıcı unsurlar	Bahçe Duvarı	Mahallesi	Kayapınar	Oturma O.	16,93																																																													
Dışa açık/kapalı olma	Kapalı	Ada Parsel No	201-3	Mutfak	17,00																																																													
Tekil/çoğul olma Durumu	Tekil Blok	Yapım/Tescil Yılı	2011	Antre	13,11																																																													
Fiziki imkanlar	Bahçe - Otopark	Yapı Sahipliği	Firma	Hol	3,00																																																													
İmar Krokisi - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	1/9	Ebeveyn YO	17,62																																																													
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	4.557,00	Çocuk YO	11,58																																																													
		Kat Daire Ad.	3	wc	1,70																																																													
		Asansör- Yangın M.	Mevcut	banyo	5,73																																																													
		Oda Sayısı	3+1	Balkon 1	14,92																																																													
		Yapım Sistemi	BA/Karkas	Balkon 2	10,25																																																													
		Emsal	1,25	Duş	1,30																																																													
		TAKS.KAKS	20%																																																															
		Çekme M.																																																																
		İmar Durumu	Konut + Ticari	Alanı (m ²)	142,10																																																													
		Normal Kat Planı																																																																
		Mekan Sınatlak Ölçümleri		Mahaller	Bağ.	HH	MD	RA	TD	CV																																																								
		Misafir S.	2	0,92	2,54	0,30	28	0,75																																																										
		Oturma O.	1	0,82	2,72	0,34	30	0,25																																																										
		Mutfak	2	0,92	2,54	0,30	28	0,75																																																										
		Antre	4	1,74	1,81	0,16	20	2,20																																																										
		Hol	5	2,23	1,63	0,12	18	3,58																																																										
		Ebeveyn YO	3	1,20	2,18	0,23	24	2,20																																																										
		Çocuk YO	1	0,92	2,54	0,30	28	0,20																																																										
		wc	1	0,92	2,54	0,30	28	0,20																																																										
		banyo	1	0,92	2,54	0,30	28	0,20																																																										
Balkon 1	2	0,62	3,27	0,45	36	1,00																																																												
Balkon 2	1	0,68	3,09	0,41	34	0,33																																																												
Duş	1	0,68	3,09	0,41	34	0,33																																																												
Sistem Sınatlak Ölçümleri																																																																		
		Min	Ort.	Max																																																														
Bağ.		1,00	2,00	5,00																																																														
HH		0,62	1,05	2,23																																																														
RA		0,12	0,30	0,45																																																														
MD		1,63	2,54	3,27																																																														
TD		18,00	28,00	36,00																																																														
CV		0,20	1,00	3,58																																																														
VHH		2,99	5,38	10,24																																																														
TFF				0,71																																																														
RRA		0,42	1,05	1,58																																																														
		Dış İskele Alan Haritası (Bütünlük)																																																																
		Görünür Alan Haritası (Bütünlük)																																																																
																																																																		
																																																																		
																																																																		
																																																																		
																																																																		
																																																																		
																																																																		

BİNA TANITIM KARTI - K88													
Yerleşim Ölçeği Karakteristiği		Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)		Mahaller				Erişim Grafiği			
Ada /Parsel Konumu	Orta	İlçesi	Kayapınar	Misafir S.	33,84	Misafir S.	2	1,09	2,46		0,24	32	0,70
Sınırlayıcı unsurlar	Bahçe Duvarı	Mahallesi	Kayapınar	Oturma O.	23,08	Oturma O.	2	1,09	2,46	0,24	32	1,20	
Dışa açık/kapalı olma	Kapalı	Ada Parsel No	965-1	Mutfak	22,00	Mutfak	2	1,09	2,46	0,24	32	0,70	
Tekil/çoğul olma Durumu	3 Blok	Yapım/Tescil Yılı	2010	Antre	9,36	Antre	5	2,31	1,69	0,11	22	2,20	
Fiziki imkanlar	Bahçe - Otopark - Park - Rek	Yapım/Tescil Yılı	2010	Hol	8,44	Hol	5	1,89	1,84	0,14	24	3,70	
İmar Krokisi - Vaziyet Planı		Yapı Sahipliği	Firma	Ebeveyn YO	18,25	Ebeveyn YO	2	0,99	2,61	0,26	34	1,20	
		Blok Sayısı / Kat Adedi	3/15	Çocuk YO	13,03	Çocuk YO	1	0,90	2,76	0,29	36	0,20	
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	20115,84	Çocuk YO	14,10	Çocuk YO	1	0,90	2,76	0,29	36	0,20	
		Kat/Daire Ad.	2	wc	1,69	wc	1	0,67	3,38	0,39	44	0,50	
		Asansör- Yangın M.	Mevcut	banyo	5,72	banyo	1	0,90	2,76	0,29	36	0,20	
		Oda Sayısı	4+1	Balkon 1	13,40	Balkon 1	2	0,71	3,23	0,37	42	1,00	
		Yapım Sistemi	BA/Karkas	Balkon 2	13,75	Balkon 2	1	0,67	3,38	0,39	44	0,50	
		Emsal	1,75	Duş +GO	5,34	Duş +GO	1	0,63	3,33	0,42	46	0,50	
		TAKS.KAKS	0,25	Giriş Holü	5,41	Giriş Holü	2	1,09	2,46	0,24	32	1,20	
		Çökme M.											
		İmar Durumu	Konut + Ticari	Alanı (m ²)	189,61	Alanı (m ²)							
Normal Kat Planı						Mekan Senaristik Ölümleri				Sistem Senaristik Ölümleri			
						Bağ	1,00	2,00	5,00				
						HH	0,63	1,07	2,31				
						RA	0,11	0,28	0,42				
						MD	1,69	2,70	3,53				
						TD	22,00	35,14	46,00				
						CV	0,20	1,00	3,70				
						VHH	3,13	6,23	12,1				
						TFF			0,70				
						RRA	0,41	1,05	1,57				
												Dışbüyley Mekan Haritası (Bütünlük)	
													

BİNA TANITIM KARTI - K90																																																		
Yerleşim Ölçeği Karakteristiği		Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)		Mekan Senaristik Ölümleri				Erişim Grafiği																																								
Ada /Parsel Konumu	Köşe	İlçesi	Kayapınar	Misafir S.	39,00	Mahaller	Bağ.	HH	MD		RA	TD	CV																																					
Sınırlayıcı unsurlar	Bahçe Duvarı	Mahallesi	Kayapınar	Oturma O.1	24,10	Misafir S.	2	1,04	2,53	0,25	33	0,66																																						
Dışa açık/kapalı olma	Kapalı	Ada Parsel No	1336-14	Oturma O. 2	15,74	Oturma O.1	1	0,94	2,69	0,28	35	0,16																																						
Tekil/çoğul olma Durumu	Tekil Blok	Yapım/Tescil Yılı	2012	Mutfak	29,12	Oturma O. 2	1	0,94	2,69	0,28	35	0,16																																						
Fiziki imkanlar	Bahçe - Otopark - Park - Rak	Yapı Sahipliği	Firma	Antre	20,90	Mutfak	2	1,04	2,53	0,25	33	0,66																																						
İmar Krokisi - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	1/10	Hol	7,73	Antre	5	2,08	1,76	0,12	23	4,20																																						
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	5.612,86	Ebeveyn YO	25,20	Ebeveyn YO	3	1,30	2,23	0,20	29	2,20																																						
		Kat Daire Ad.	2	Çocuk YO	11,00	Çocuk YO	1	1,04	2,53	0,25	33	0,20																																						
		Asansör- Yangın M.	Mevcut	Çocuk YO	13,15	wc	1,69	Çocuk YO	1	1,04	2,53	0,25	33		0,20																																			
		Oda Sayısı	5+1	wc	8,60	Balkon 1	17,25	wc	1	1,04	2,53	0,25	33		0,16																																			
		Yapım Sistemi	BA/Karkas	banyo	8,60	Balkon 2	11,68	banyo	1	1,04	2,53	0,25	33	0,20																																				
		Emsal	1,50	Duş +GO	5,92	Balkon 1	2	0,69	3,30	0,38	43	1,00																																						
		TAKS.KAKS	25%	Duş +GO	5,92	Balkon 2	1	0,74	3,15	0,35	41	0,33																																						
		Çekme M.		Konut + Ticari		Alanı (m ²)	231,08	Duş +GO	1	0,74	3,15	0,35	41	0,33																																				
Normal Kat Planı																																																		
		Mekan Senaristik Ölümleri				Sistem Senaristik Ölümleri				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min.</th> <th>Ort.</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ.</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>6,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,69</td> <td>1,16</td> <td>2,60</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,10</td> <td>0,25</td> <td>0,38</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,61</td> <td>2,55</td> <td>3,30</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>21,00</td> <td>33,29</td> <td>43,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,16</td> <td>1,00</td> <td>4,20</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>3,81</td> <td>6,67</td> <td>14,37</td> </tr> <tr> <td>TFF</td> <td></td> <td></td> <td>0,70</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,37</td> <td>0,94</td> <td>1,42</td> </tr> </tbody> </table>		Min.	Ort.	Max	Bağ.	1,00	2,00	6,00	HH	0,69	1,16	2,60	RA	0,10	0,25	0,38	MD	1,61	2,55	3,30	TD	21,00	33,29	43,00	CV	0,16	1,00	4,20	VHH	3,81	6,67	14,37	TFF			0,70	RRA	0,37	0,94	1,42
	Min.	Ort.	Max																																															
Bağ.	1,00	2,00	6,00																																															
HH	0,69	1,16	2,60																																															
RA	0,10	0,25	0,38																																															
MD	1,61	2,55	3,30																																															
TD	21,00	33,29	43,00																																															
CV	0,16	1,00	4,20																																															
VHH	3,81	6,67	14,37																																															
TFF			0,70																																															
RRA	0,37	0,94	1,42																																															
		Mekan Senaristik Ölümleri				Sistem Senaristik Ölümleri																																												
		Mekan Senaristik Ölümleri				Sistem Senaristik Ölümleri																																												
		Mekan Senaristik Ölümleri				Sistem Senaristik Ölümleri																																												
		Mekan Senaristik Ölümleri				Sistem Senaristik Ölümleri																																												
		Mekan Senaristik Ölümleri				Sistem Senaristik Ölümleri																																												
		Mekan Senaristik Ölümleri				Sistem Senaristik Ölümleri																																												
		Mekan Senaristik Ölümleri				Sistem Senaristik Ölümleri																																												

Ek 93. Bina Tanıtım Kartı – K93

Yerleşim Ölçeği Karakteristiği						Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)	
Ada /Parsel Konumu	Orta	İlçesi	Kayapınar	Misafir S.	36,50				
Sınırlayıcı unsurlar	Bahçe Duvarı	Mahallesi	Kayapınar	Oturma O.	21,00				
Dışa açık/kapalı olma	Kapalı	Ada Parsel No	2453-2	Mutfak	27,25				
Tekil/çoğul olma Durumu	2 Blok	Yapım/Tescil Yılı	2015	Antre	17,50				
Fiziki imkanlar	Bahçe - Otopark - Park - Havuz-Rek	Yapı Sahipliği	Firma	Hol	5,25				
İmar Krokisi - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	2/14	Ebeveyn YO	20,00				
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	16.553,03	Çocuk YO	12,75				
		Kat Daire Ad.	2	Çocuk YO	11,50				
		Asansör- Yangın M.	Mevcut	wc	2,32				
		Oda Sayısı	4+1	banyo	6,50				
		Yapım Sistemi	BA/Karkas	Balkon 1	14,50				
		Emsal	1,25	Balkon 2	4,22				
		TAKS.KAKS	20%	Balkon 3	6,75				
		Çekme M.		Duş + GO	6,00				
				Giriş Holü	5,25				
				İmar Durumu	Konut + Ticari	Alanı (m ²)	197,29		

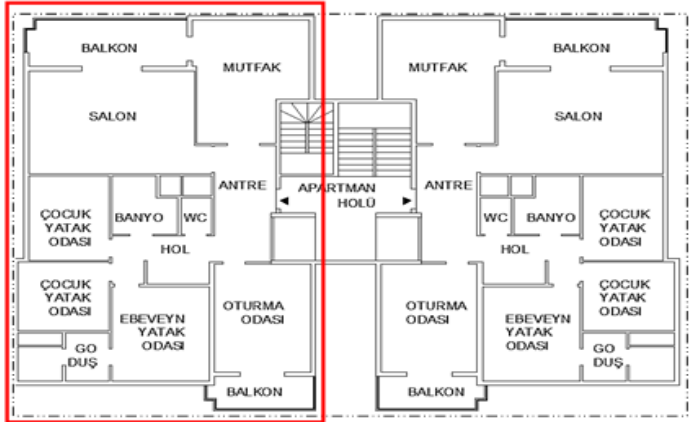
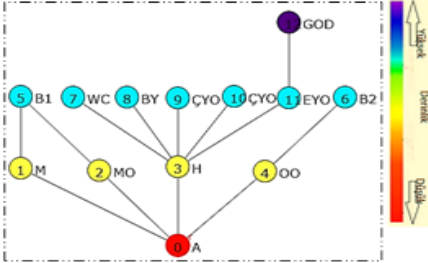
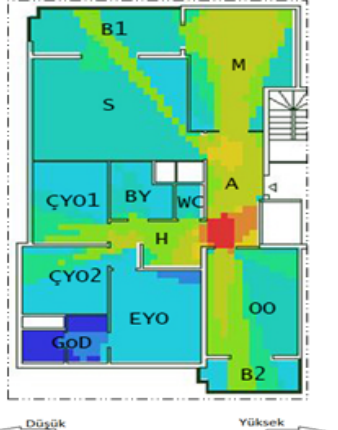
BİNA TANITIM KARTI - K93						
Mahaller	Bağ.	HH	MD	RA	TD	CV
Misafir S.	1	1,02	2,64	0,25	37	0,16
Oturma O.	2	1,12	2,50	0,23	35	0,66
Mutfak	3	1,23	2,35	0,20	33	1,66
Antre	6	2,35	1,71	0,10	24	4,03
Hol	5	2,13	1,78	0,12	25	3,16
Ebeveyn YO	2	1,06	2,57	0,24	36	1,20
Çocuk YO1	1	0,98	2,71	0,26	38	1,20
Çocuk YO2	2	1,06	2,57	0,24	36	0,20
wc	1	1,02	2,64	0,25	37	0,16
banyo	1	0,98	2,71	0,26	38	0,20
Balkon 1	1	0,73	3,28	0,35	46	0,33
Balkon 2	2	0,78	3,14	0,32	44	0,83
Balkon 3	1	0,67	3,50	0,38	49	0,50
Duş + GO	1	0,67	3,50	0,38	49	0,50
Giriş Holü	1	1,02	2,64	0,25	37	0,16

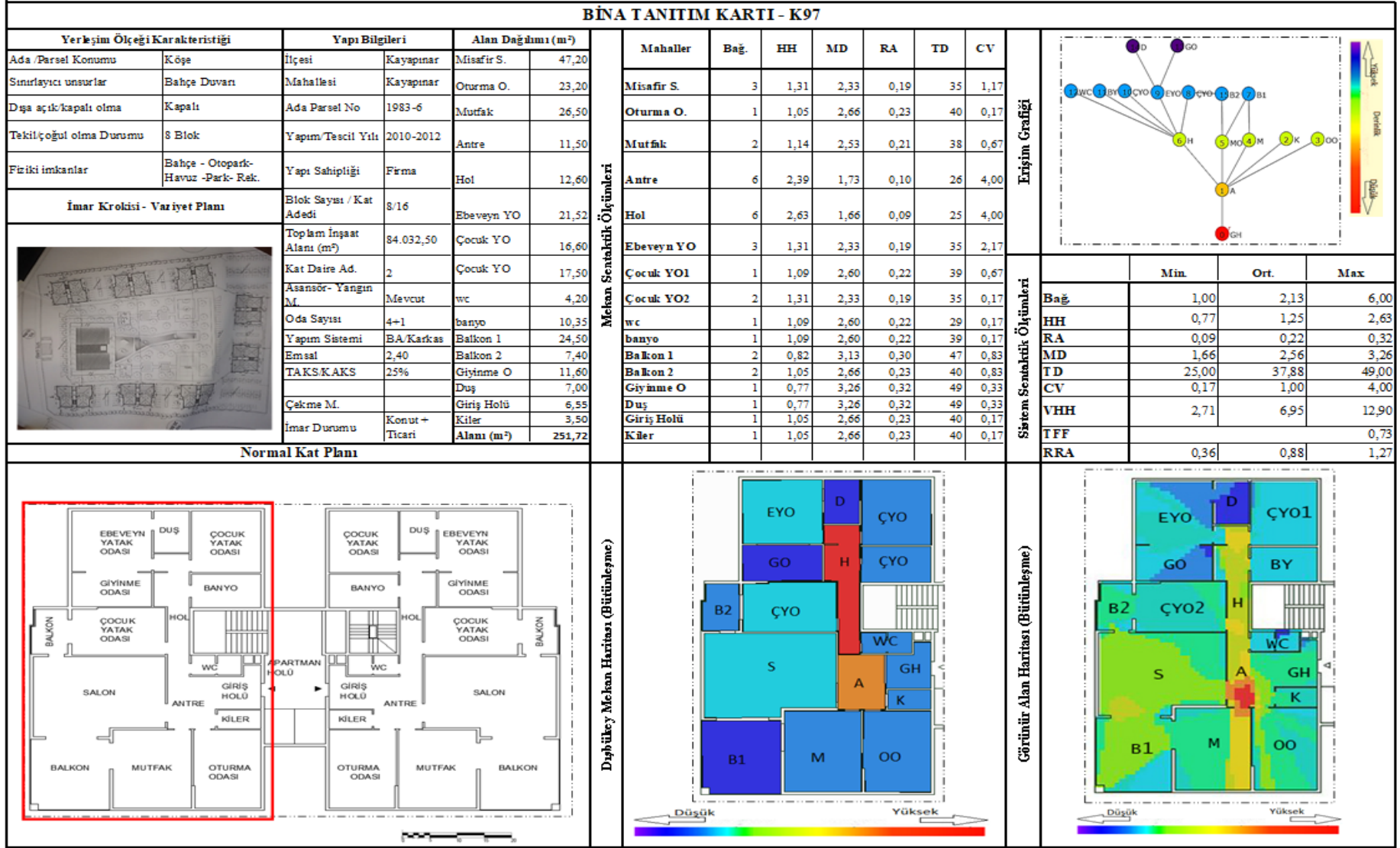
Erişim Grafiği			
	Min.	Ort.	Max.
Bağ	1,00	2,00	6,00
HH	0,67	1,12	2,35
RA	0,10	0,26	0,38
MD	1,71	2,68	3,50
TD	24,00	37,60	49,00
CV	0,16	1,00	4,03
VHH	2,49	6,72	12,84
TFF			0,71
RRA	0,39	1,00	1,47

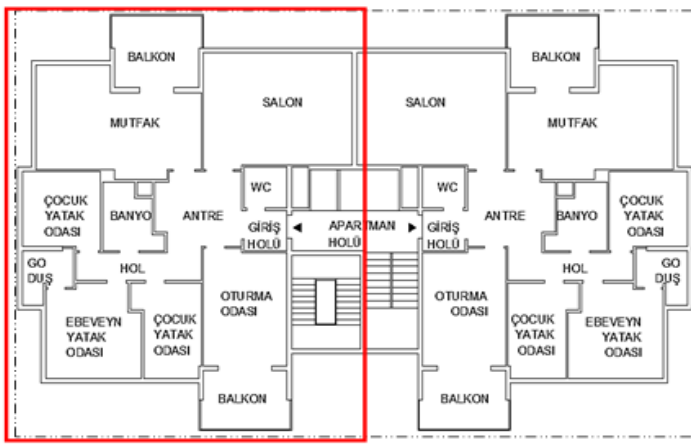
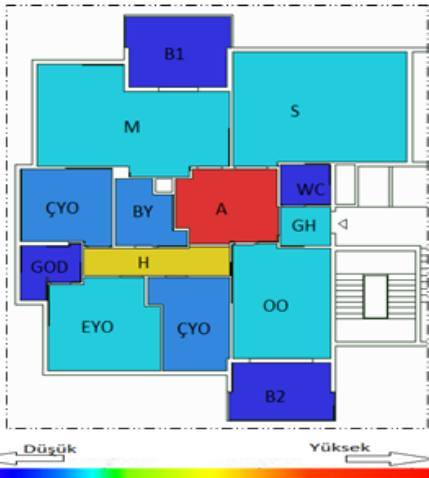
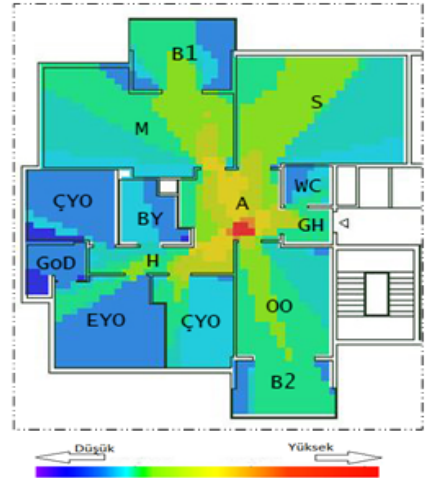
Dışbükey Mekan Haritası (Bütünlüğe)			
	Min.	Ort.	Max.
Bağ	1,00	2,00	6,00
HH	0,67	1,12	2,35
RA	0,10	0,26	0,38
MD	1,71	2,68	3,50
TD	24,00	37,60	49,00
CV	0,16	1,00	4,03
VHH	2,49	6,72	12,84
TFF			0,71
RRA	0,39	1,00	1,47

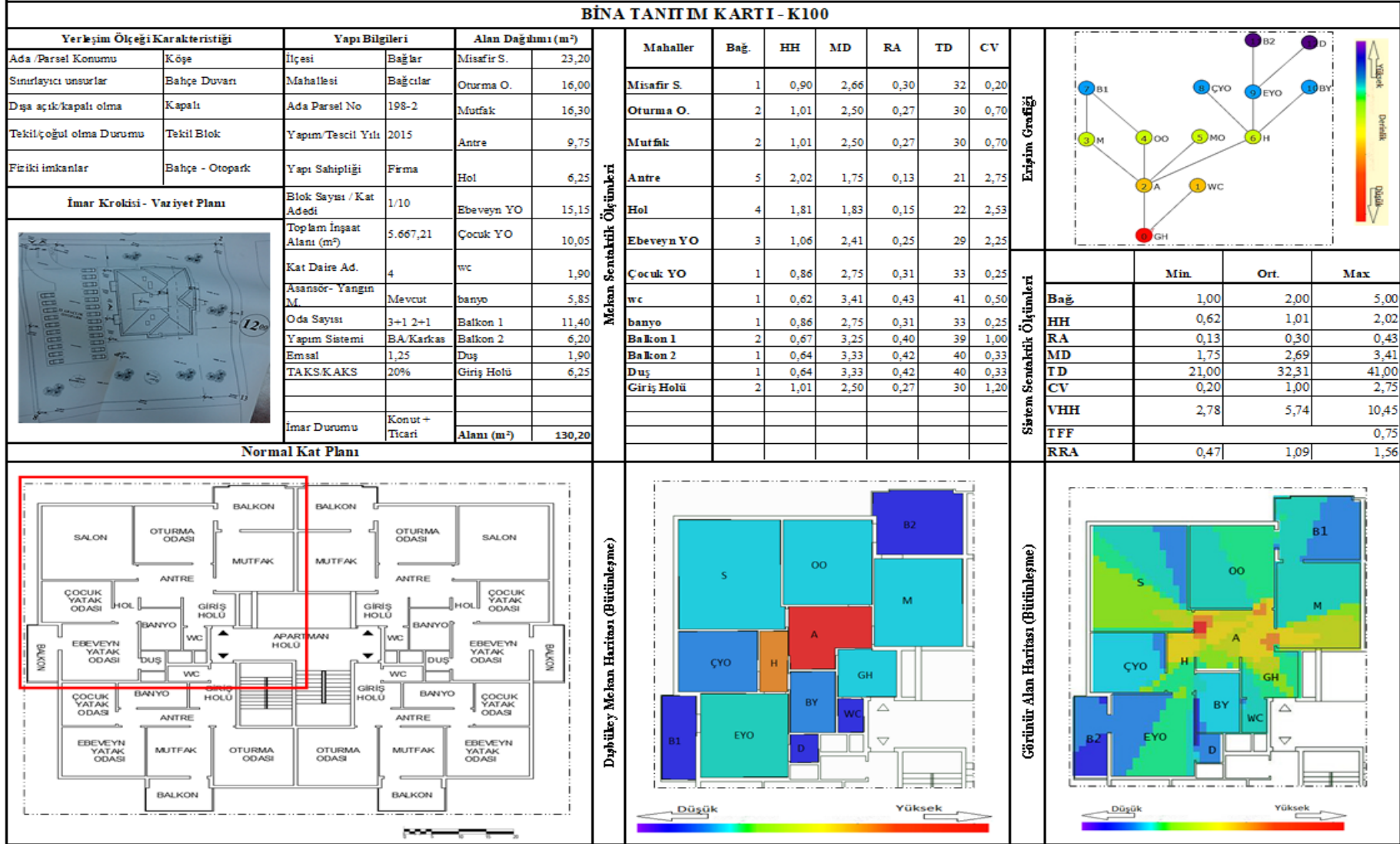
Görünür Alan Haritası (Bütünlüğe)			
	Min.	Ort.	Max.
Bağ	1,00	2,00	6,00
HH	0,67	1,12	2,35
RA	0,10	0,26	0,38
MD	1,71	2,68	3,50
TD	24,00	37,60	49,00
CV	0,16	1,00	4,03
VHH	2,49	6,72	12,84
TFF			0,71
RRA	0,39	1,00	1,47

BİNA TANITIM KARTI - K94																																																					
Yerleşim Ölçeği Karakteristiği		Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)		Mekan Sanatsal Ölgümleri				Enişim Grafiği																																											
Ada /Parsel Konumu	Köşe	İlçesi	Kayapınar	Misafir S.	30,29	Mahaller	Bağ.	HH	MD		RA	TD	CV																																								
Sınırlayıcı unsurlar	Bahçe Duvarı	Mahallesi	Huzurevleri	Oturma O.	21,55	Misafir S.	1	0,86	2,84	0,30	37	0,25																																									
Dışa açık/kapalı olma	Kapalı	Ada Parsel No	2019-1	Mutfak	19,75	Oturma O.	2	0,94	2,69	0,28	35	0,75																																									
Tekil/çoğul olma Durumu	3 Blok	Yapım/Tescil Yılı	2010	Antre	14,63	Mutfak	2	0,94	2,69	0,28	35	0,75																																									
Fiziki imkanlar	Bahçe - Otopark	Yapı Sahipliği	Firma	Hol	5,83	Antre	4	1,73	1,92	0,15	25	2,17																																									
		Blok Sayısı / Kat Adedi	3/14	Ebeveyn YO	18,99	Hol	6	2,60	1,61	0,10	21	4,08																																									
İmar Krokisi - Vaziyet Planı		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	17.171,00	Çocuk YO	12,16	Ebeveyn YO	3	1,30	2,23	0,20	29	2,17	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min.</th> <th>Ort.</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>6,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,65</td> <td>1,10</td> <td>2,60</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,10</td> <td>0,27</td> <td>0,41</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,61</td> <td>2,64</td> <td>3,46</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>21,00</td> <td>34,43</td> <td>45,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,17</td> <td>1,00</td> <td>4,08</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>2,85</td> <td>5,70</td> <td>10,00</td> </tr> <tr> <td>TFF</td> <td></td> <td></td> <td>0,67</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,37</td> <td>1,01</td> <td>1,54</td> </tr> </tbody> </table>		Min.	Ort.	Max	Bağ	1,00	2,00	6,00	HH	0,65	1,10	2,60	RA	0,10	0,27	0,41	MD	1,61	2,64	3,46	TD	21,00	34,43	45,00	CV	0,17	1,00	4,08	VHH	2,85	5,70	10,00	TFF			0,67	RRA	0,37	1,01	1,54
	Min.	Ort.	Max																																																		
Bağ	1,00	2,00	6,00																																																		
HH	0,65	1,10	2,60																																																		
RA	0,10	0,27	0,41																																																		
MD	1,61	2,64	3,46																																																		
TD	21,00	34,43	45,00																																																		
CV	0,17	1,00	4,08																																																		
VHH	2,85	5,70	10,00																																																		
TFF			0,67																																																		
RRA	0,37	1,01	1,54																																																		
		Kat Daire Ad.	2	Çocuk YO	10,55	Çocuk YO1	1	1,04	2,53	0,25	33	1,17																																									
		Asansör- Yangın M.	Mevcut	wc	2,16	Çocuk YO2	2	1,15	2,38	0,23	31	0,17																																									
		Oda Sayısı	4+1	banyo	5,09	wc	1	1,04	2,53	0,25	33	0,17																																									
		Yapım Sistemi	B.A/Karkas	Balkon 1	16,90	banyo	1	1,04	2,53	0,25	33	0,17																																									
		Emsal	1,25	Balkon 2	7,83	Balkon 1	2	0,65	3,46	0,41	45	1,00																																									
		TAKS.KAKS	20%	Balkon 3	4,23	Balkon 2	1	0,69	3,30	0,38	43	0,50																																									
		Çekme M.		Duş	3,60	Balkon 3	1	0,74	3,15	0,35	41	0,33																																									
		İmar Durumu	Konut	Alanı (m ²)	173,56	Duş	1	0,74	3,15	0,35	41	0,33																																									
Normal Kat Planı		Mekan Sanatsal Ölgümleri																																																			
		Sistem Sanatsal Ölgümleri																																																			
		<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Min.</th> <th>Ort.</th> <th>Max</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bağ</td> <td>1,00</td> <td>2,00</td> <td>6,00</td> </tr> <tr> <td>HH</td> <td>0,65</td> <td>1,10</td> <td>2,60</td> </tr> <tr> <td>RA</td> <td>0,10</td> <td>0,27</td> <td>0,41</td> </tr> <tr> <td>MD</td> <td>1,61</td> <td>2,64</td> <td>3,46</td> </tr> <tr> <td>TD</td> <td>21,00</td> <td>34,43</td> <td>45,00</td> </tr> <tr> <td>CV</td> <td>0,17</td> <td>1,00</td> <td>4,08</td> </tr> <tr> <td>VHH</td> <td>2,85</td> <td>5,70</td> <td>10,00</td> </tr> <tr> <td>TFF</td> <td></td> <td></td> <td>0,67</td> </tr> <tr> <td>RRA</td> <td>0,37</td> <td>1,01</td> <td>1,54</td> </tr> </tbody> </table>											Min.	Ort.	Max	Bağ	1,00	2,00	6,00	HH	0,65	1,10	2,60	RA	0,10	0,27	0,41	MD	1,61	2,64	3,46	TD	21,00	34,43	45,00	CV	0,17	1,00	4,08	VHH	2,85	5,70	10,00	TFF			0,67	RRA	0,37	1,01	1,54		
	Min.	Ort.	Max																																																		
Bağ	1,00	2,00	6,00																																																		
HH	0,65	1,10	2,60																																																		
RA	0,10	0,27	0,41																																																		
MD	1,61	2,64	3,46																																																		
TD	21,00	34,43	45,00																																																		
CV	0,17	1,00	4,08																																																		
VHH	2,85	5,70	10,00																																																		
TFF			0,67																																																		
RRA	0,37	1,01	1,54																																																		
		Dışbüyley Mekan Haritası (Bütünleşme)																																																			

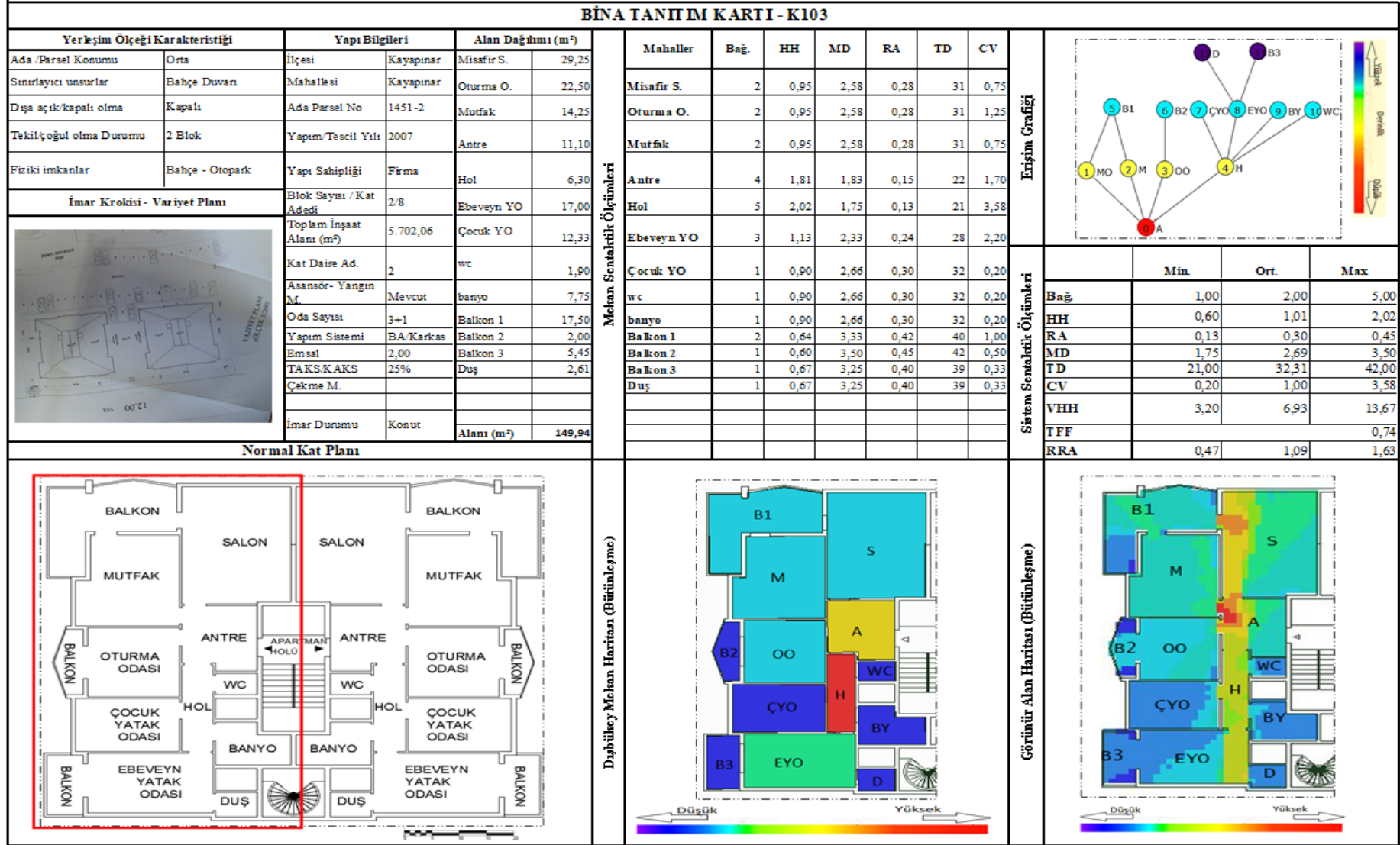
BİNA TANITIM KARTI - K95								
Yerleşim Ölçeği Karakteristiği		Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)				
Ada /Parsel Konumu	Orta	İlçesi	Kayapınar	Misafir S.	34,86			
Sınırlayıcı unsurlar	Bahçe Duvarı	Mahallesi	Peyas	Oturma O.	20,60			
Dışa açık/kapalı olma	Kapalı	Ada Parsel No	7065	Mutfak	24,72			
Tekil/çoğul olma Durumu	3 Blok	Yapım/Tescil Yılı	2012	Antre	14,00			
Fiziki imkanlar	Bahçe - Otopark - Park- Rek	Yapı Sahipliği	Firma	Hol	6,70			
İmar Kroki - Vaziyet Planı		Blok Sayısı /Kat Adedi	3/12	Ebeveyn YO	18,29			
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	15.853,00	Çocuk YO	13,12			
		Kat Daire Ad.	2	Çocuk YO	12,17			
		Asansör- Yangın M.	Mevcut	wc	2,25			
		Oda Sayısı	4+1	banyo	6,79			
		Yapım Sistemi	BA/Karkas	Balkon 1	14,72			
		Emsal	1,25	Balkon 2	6,70			
		TAKS/KAKS	20%	Duş + GO	7,20			
		Çekme M.						
		İmar Durumu	Konut + Ticari	Alanı (m ²)	182,12			
		Normal Kat Planı						
		Mahaller	Bağ.	HH	MD	RA	TD	CV
		Misafir S.	2	1,01	2,50	0,27	30	0,75
		Oturma O.	2	1,01	2,50	0,27	30	1,25
		Mutfak	2	1,01	2,50	0,27	30	0,75
		Antre	4	2,02	1,75	0,13	21	1,67
		Hol	6	2,27	1,66	0,12	20	4,75
		Ebeveyn YO	2	1,06	2,41	0,25	29	1,17
		Çocuk YO1	1	0,95	2,58	0,28	31	0,17
		Çocuk YO2	1	0,95	2,58	0,28	31	0,17
		wc	1	0,95	2,58	0,28	31	0,17
banyo	1	0,95	2,58	0,28	31	0,17		
Balkon 1	2	0,67	3,25	0,40	39	1,00		
Balkon 2	1	0,62	3,41	0,43	41	0,50		
Duş + GO	1	0,64	3,33	0,42	40	0,50		
Dışbükey Mekan Haritası (Bütünleşme)								
		Sistem Sektörel Ölçümleri			Min	Ort.	Max	
		Bağ.	1,00	2,00	6,00			
		HH	0,62	1,09	2,27			
		RA	0,12	0,28	0,43			
		MD	1,66	2,59	3,41			
		TD	20,00	31,08	41,00			
		CV	0,17	1,00	4,75			
		VHH	2,35	6,00	11,11			
		TFF			0,72			
		RRA	0,43	1,01	1,56			
Erişim Grafiği								
		Görünür Alan Haritası (Bütünleşme)			Düşük	Yüksek		
Görünür Alan Haritası (Bütünleşme)								

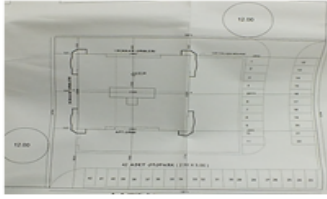

BİNA TANITIM KARTI - K98													
Yerleşim Ölçeği Karakteristiği		Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)						Erişim Grafiği			
Ada /Parsel Konumu	Köşe	İlçesi	Kayapınar	Misafir S.	34,50								
Sınırlayıcı unsurlar	Bahçe Duvarı	Mahallesi	Kayapınar	Oturma O.	19,50								
Dışa açık/kapalı olma	Kapalı	Ada Parsel No	1747-1	Mutfak	31,00								
Tekil/çoğul olma Durumu	7 Blok	Yapım/Tescil Yılı	2015	Antre	13,00								
Fiziki imkanlar	Bahçe - Otopark-Park- Rek.	Yapı Sahipliği	Vakıf Firma	Hol	7,00								
İmar Krokisi - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	7/13	Ebeveyn YO	17,50								
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	41.886,75	Çocuk YO	12,00								
		Kat Daire Ad.	2	Çocuk YO	12,50								
		Asansör- Yangın M.	Mevcut	wc	2,80								
		Oda Sayısı	4+1	banyo	7,50								
		Yapım Sistemi	BA/Karkas	Balkon 1	13,50								
		Emsal	1,25	Balkon 2	11,00								
		TAKS.KAKS	20%	Duş +GO	4,50								
		Çekme M.		Giriş Holü	4,00								
		İmar Durumu	Konut + Ticari										
						Alanı (m ²)	190,30						
Normal Kat Planı										Erişim Grafiği			
						Mahaller	Bağ.	HH	MD		RA	TD	CV
						Misafir S.	1	0,99	2,61		0,26	34	0,20
						Oturma O.	2	1,09	2,46		0,24	32	1,20
						Mutfak	2	1,09	2,46		0,24	32	1,20
						Antre	5	2,31	1,69		0,11	22	2,70
						Hol	5	1,89	1,84		0,14	24	3,70
						Ebeveyn YO	2	0,99	2,61		0,26	34	1,20
						Çocuk YO	1	0,90	2,76		0,29	36	0,20
						Çocuk YO	1	0,90	2,76		0,29	36	0,20
						wc	1	0,67	3,38	0,39	44	0,50	
banyo	1	0,90	2,76	0,29	36	0,20							
Balkon 1	1	0,67	3,38	0,39	44	0,50							
Balkon 2	1	0,67	3,38	0,39	44	0,50							
Duş +GO	1	0,63	3,53	0,42	46	0,50							
Giriş Holü	2	1,09	2,46	0,24	32	1,20							
										Sistem Sektörük Ölçümleri			
						Min	Ort.	Max					
Bağ						1,00	1,86	5,00					
HH						0,63	1,06	2,31					
RA						0,11	0,28	0,42					
MD						1,69	2,72	3,53					
TD						22,00	35,43	46,00					
CV						0,20	1,00	3,70					
VHH						2,93	6,68	12,87					
TFF								0,70					
RRA						0,41	1,05	1,57					
Dış Üstü Mekan Haritası (Bütünlüme)										Erişim Grafiği			
													
Görünür Alan Haritası (Bütünlüme)										Erişim Grafiği			
													

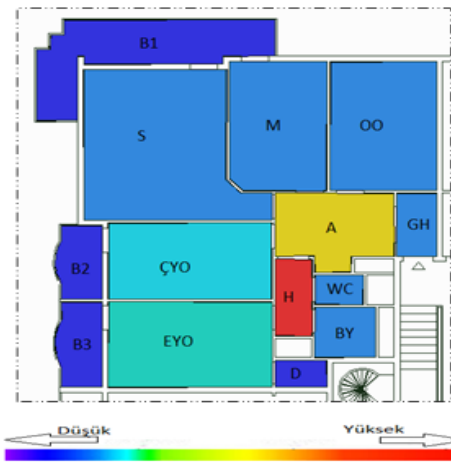
BİNA TANITIM KARTI - K102														
Yerleşim Ölçeği Karakteristiği		Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)		Mahaller				Erişim Grafiği				
Ada /Parsel Konumu	Orta	İlçesi	Yenişehir	Misafir S.	30,13	Misafir S.	Bağ.	HH	MD		RA	TD	CV	
Sınırlayıcı unsurlar	Bahçe Duvarı	Mahallesi	Yenişehir	Oturma O.	16,20	Oturma O.	2	1,01	2,50	0,27	30	0,70		
Dışa açık/kapalı olma	Kapalı	Ada Parsel No	358-1	Mutfak	17,08	Mutfak	2	1,01	2,50	0,27	30	0,70		
Tekil/çoğul olma Durumu	6 Blok	Yapım/Tescil Yılı	2006/2009	Antre	10,44	Antre	5	2,02	1,75	0,13	21	2,75		
Fiziki imkanlar	Bahçe - Otopark	Yapı Sahipliği	Kooperatif	Hol	3,36	Hol	4	1,81	1,83	0,15	22	2,53		
İmar Krokisi - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	6/11	Ebeveyn YO	16,25	Ebeveyn YO	3	1,06	2,41	0,25	29	2,25		
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	45.521,00	Çocuk YO	15,46	Çocuk YO	1	0,86	2,75	0,31	33	0,25		
		Kat Daire Ad.	4	wc	1,56	wc	1	0,62	3,41	0,43	41	0,50		
		Asansör- Yangın M.	Mevcut	banyo	6,55	banyo	1	0,86	2,75	0,31	33	0,25		
		Oda Sayısı	3+1	Balkon 1	13,25	Balkon 1	2	0,67	3,25	0,40	39	1,00		
		Yapım Sistemi	BA/Karkas	Balkon 2	6,84	Balkon 2	1	0,64	3,33	0,42	40	0,33		
		Emsal	1,20	Duş	1,92	Duş	1	0,64	3,33	0,42	40	0,33		
		TAKS.KAKS	25%	Giriş Holü	5,54	Giriş Holü	2	1,01	2,50	0,27	30	1,20		
		Çıkma M.												
		İmar Durumu	Konut											
				Alanı (m ²)	144,58									
Mekan Sanatsal Ölümleri						Sistem Sanatsal Ölümleri								
										Min	Ort.	Max		
										Bağ	1,00	2,00	5,00	
										HH	0,62	1,01	2,02	
										RA	0,13	0,30	0,43	
										MD	1,75	2,69	3,41	
										TD	21,00	32,31	41,00	
										CV	0,20	1,00	2,75	
										VHH	2,94	6,21	10,58	
										TFF			0,75	
										RRA	0,47	1,09	1,56	
Normal Kat Planı						Dışbüyük Mekan Haritası (Bütünlüğü)						Görünür Alan Haritası (Bütünlüğü)		

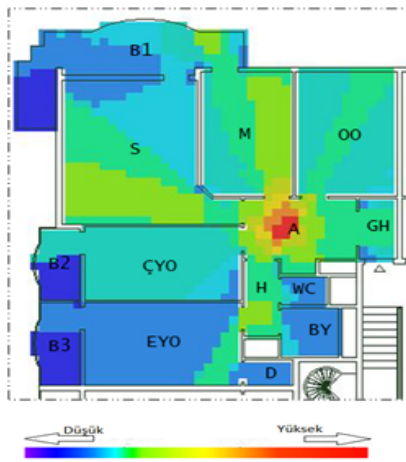

Yerleşim Ölçeği Karakteristiği							Yapı Bilgileri		Alan Dağılımı (m ²)	
Ada /Parsel Konumu	Köşe	İlçesi	Bağlar	Misafir S.	27,85					
Sınırlayıcı unsurlar	Bahçe Duvarı	Mahallesi	Bağcılar	Oturma O.	16,80					
Dışa açık/kapalı olma	Açık	Ada Parsel No	1339-1	Mutfak	15,40					
Tekil/çoğul olma Durumu	Tekil Blok	Yapım/Tescil Yılı	2006	Antre	9,20					
Fiziki imkanlar	Bahçe - Otopark	Yapı Sahipliği	Firma	Hol	3,55					
İmar Krokisi - Vaziyet Planı		Blok Sayısı / Kat Adedi	1/9	Ebeveyn YO	17,30					
		Toplam İnşaat Alanı (m ²)	5.207,82	Çocuk YO	15,40					
		Kat Daire Ad.	2	wc	1,75					
		Asansör- Yangın M.	Mevcut	banyo	3,60					
		Oda Sayısı	3+1	Balkon 1	14,30					
		Yapım Sistemi	BA/Karkas	Balkon 2	3,00					
		Emsal	1,80	Balkon 3	4,50					
		TAKS.KAKS	25%	Duş	1,70					
		Çekme M.		Giriş Holü	3,00					
		İmar Durumu	Konut	Alanı (m ²)	137,35					

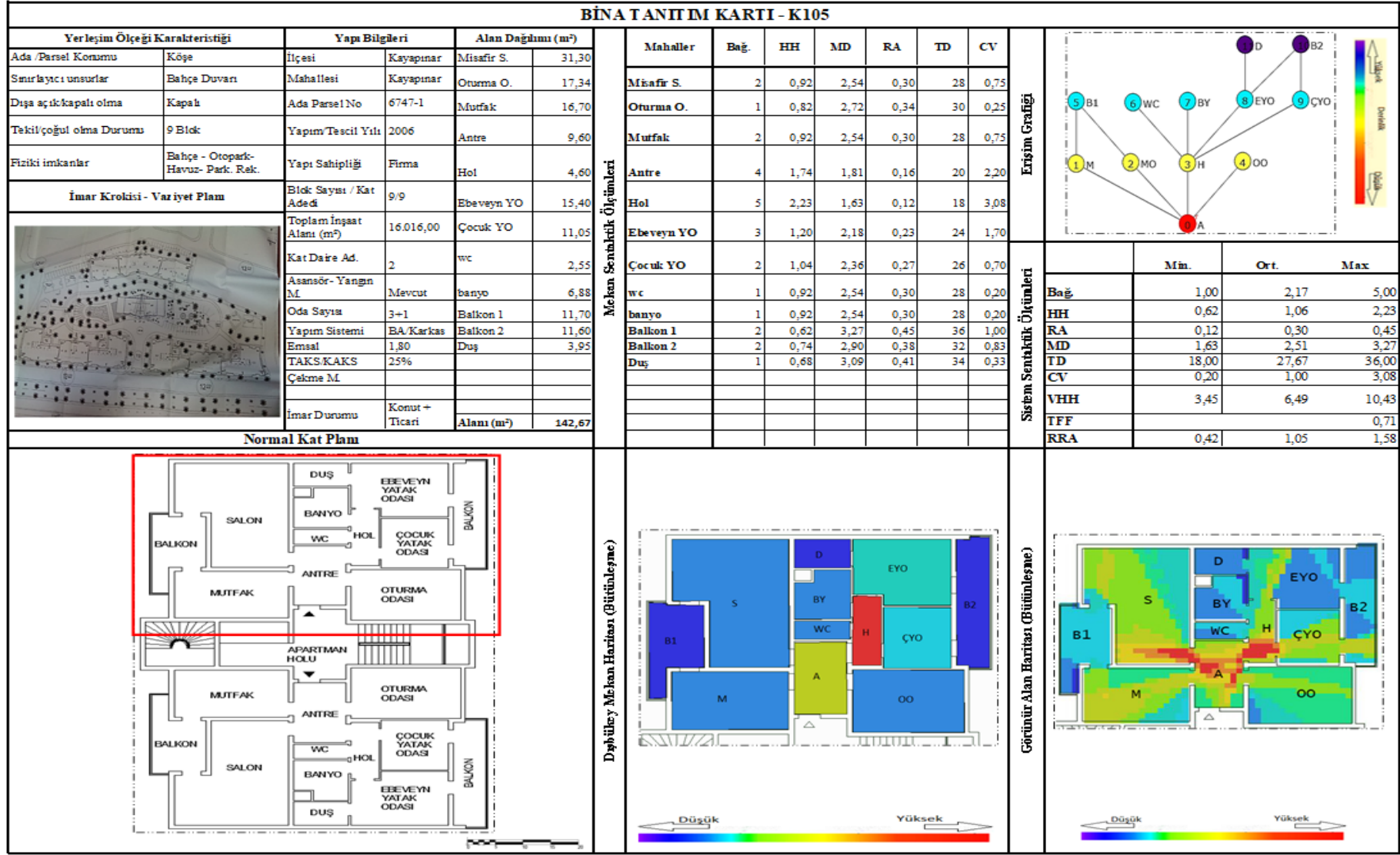
Mekan Sınıfsal Özetleri						
Mahaller	Bağ.	HH	MD	RA	TD	CV
Misafir S.	2	1,09	2,46	0,24	32	0,67
Oturma O.	1	0,99	2,61	0,26	34	0,17
Mutfak	2	1,09	2,46	0,24	32	0,67
Antre	6	2,31	1,69	0,11	22	3,75
Hol	4	1,89	1,84	0,14	24	2,50
Ebeveyn YO	3	1,09	2,46	0,24	32	2,25
Çocuk YO	2	1,09	2,46	0,24	32	1,17
wc	1	0,90	2,76	0,29	36	0,25
banyo	1	0,90	2,76	0,29	36	0,25
Balkon 1	2	0,71	3,23	0,37	42	1,00
Balkon 2	1	0,67	3,38	0,39	44	0,50
Balkon 3	1	0,67	3,38	0,39	44	0,33
Duş	1	0,67	3,38	0,39	44	0,33
Giriş Holü	1	0,99	2,61	0,26	34	0,17

Sistem Sınıfsal Özetleri			
	Min.	Ort.	Max.
Bağ	1,00	2,00	6,00
HH	0,67	1,08	2,31
RA	0,11	0,28	0,39
MD	1,69	2,68	3,38
TD	22,00	34,86	44,00
CV	0,17	1,00	3,75
VHH	3,02	6,17	12,51
TFF			0,73
RRA	0,41	1,05	1,46

Normal Kat Planı	
	

Görünür Alan Haritası (Bütünlüşme)	
	

Erişim Grafiği	
	

Ek 106. Büyükşehir Belediyesi Ruhsat Kayıtlarına Göre İkame Amaçlı Yapıların Dağılımı 1965-1994 (Araştırmacı tarafından hazırlanmıştır)

YILLAR	İlçesi	Kayıtlı Verilen Yapı Ruhsatı Toplam	Bina Sahipliği					Mesken Dışı (Ticari, turizm vb.)
			Kamu Kurum ve Kuruluş	TOKİ	Kooperatif	Özel Girişim	İnşaat Firmaları	
1965	Diyarbakır (Surdışı)	110	9		2	40		
1966	Diyarbakır (Surdışı)	42	2		3	25		
1967	Diyarbakır (Surdışı)	16	1		1	10		
1968	Diyarbakır (Surdışı)	43	1		10	20		
1969	Diyarbakır (Surdışı)	71	3		9	33		
1970	Diyarbakır (Surdışı)	43	1		6	18		
1971	Diyarbakır (Surdışı)	32			6	9		
1972	Diyarbakır (Surdışı)	12	1		4	6		
1973	Diyarbakır (Surdışı)	24	3		13	8		
1974	Diyarbakır (Surdışı)	18	3		1	14		
1975	Diyarbakır (Surdışı)	23	2		7	14		
1976	Diyarbakır (Surdışı)	36			3	9		
1977	Diyarbakır (Surdışı)	31	4		6	21		
1978	Diyarbakır (Surdışı)	43	3		5	35		
1979	Diyarbakır (Surdışı)	29	2		6	21		
1980	Diyarbakır (Surdışı)	32	1		2	29		
1981	Diyarbakır (Surdışı)	13	4		5	5		
1982	Diyarbakır (Surdışı)	16	3		4	9		
1983	Diyarbakır (Surdışı)	24	5		1	18		
1984	Diyarbakır (Surdışı)	59	3		4	52		
1985	Diyarbakır (Surdışı)	84	1		3	80		
1986	Diyarbakır (Surdışı)	236	6		1	229		
1987	Diyarbakır (Surdışı)	207	15		2	190		
1988	Diyarbakır (Surdışı)	312	3		8	311		
1989	Diyarbakır (Surdışı)	228	9		9	219		
1990	Diyarbakır (Surdışı)	105	2		10	93		
1991	Diyarbakır (Surdışı)	85	22		3	6		
1992	Diyarbakır (Surdışı)	40	5		14	21		
1993	Diyarbakır (Surdışı)	27			9	13		
1994	Diyarbakır (Surdışı)	20	9		2	9		

Ek 107. Kayapınar Belediyesi Ruhsat Kayıtlarına Göre İkame Amaçlı Yapıların Dağılımı 1994-2017(Araştırmacı tarafından hazırlanmıştır)

YILLAR	Kayıtlı Yapı Ruhsatı Toplam	Bina Sahipliği						3 Kat üzeri olan Konutlar				
		Kamu Kurum ve Kuruluş	TOKİ	Kooperatif	Özel Girişim	İnşaat Firmaları	Mesken Dışı	Tekil Yapı		Çoklu Blok-(site)(Ünite)		Çoklu Blok Kooperatif
								özel girişim	inşaat firması	İnşaat Firması	Özel Girişim	
1994												
1995	7			4	3			3				4
1996	1			1								1
1997	4			3	1			1				3
1998	3			2	1			1				2
1999												
2000	5	1		2	1		1				1	2
2001	9	1		3	2	1		2	2			3
2002	3	1		1		1				1		1
2003	3			3								3
2004	3			2								2
2005	43	1			1	1			1		1	
2006	4			1								1
2007	26	1			2	3	1	1		3		
2008	22		1		2	10		2	2	4		
2009	24				5	4		2	2	2	3	
2010	24			2	2	5		2	1	4		2
2011	39		6		5	8		3	2	6	2	
2012	30				3	9		2	1	8	1	
2013	43			2	8	15		6	1	14	3	2
2014	41		9		7	17		5	1	16	2	
2015	54		2		15	21		7	3	18	8	1
2016	49				16	19		11	1	18	5	
2017	36		1	8 vakıf	6	14				14	6	8

Ek 108. Yenişehir Belediyesi Ruhsat Kayıtlarına Göre İkame Amaçlı Yapıların Dağılımı 1994-2017(Araştırmacı tarafından hazırlanmıştır)

YILLAR	Kayıtlı Yapı Ruhsatı Toplam	Bina Sahipliği						3 Kat üzeri olan Konutlar				
		Kamu Kurum ve Kuruluş	TOKİ	Kooperatif	Özel Girişim	İnşaat Firmaları	Mesken Dışı	Tekil Yapı		Çoklu Blok-(site)(Ünite)		Çoklu Blok Kooperatif
								özel girişim	inşaat firması	İnşaat Firması	Özel Girişim	
1994	88	5	32	2	43	1	2	43	1	1		
1995	38	8	3	1	23	3	2	14			1	10
1996	20	5	1		12	2	1	10				
1997	17	1		2	12		4	7				3
1998	38	4			1		5	14				6
1999	34	5			20	10	1	10		2	5	1
2000	20				11	7	2	4		2	4	4
2001	15	1			6	6	1	3		4		2
2002	23	1		6		8		4		3	2	3
2003	22	7		1	8	3	4	2			2	1
2004	36			1	13	6	5	6		2	2	3
2005	39	8	13	1	13	5	4	1		2	2	2
2006	27	1		4	9	8	7	4		2	2	
2007	91	4	48		16	21	1	2		1	19	
2008	114	1	82		13	8	4	11		2	1	2
2009	23	1	2	3	4	5	4	4		4	1	
2010	85	1	2	25	14	30	4	11		5	24	3
2011	57	3			18	26	4	6		14	11	11
2012	64	5	1		21	34	5	9		5	27	8
2013	94	10		5	25	53	10	3		10	34	19
2014	105	18		1	26	48	14	8		6	42	15
2015	124	6	1	6	28	60	6	10		1	52	17
2016	85				3	41	1			5	36	3
2017	239	10		6	19	91	6	10		2	90	8

Ek 109. Bağlar Belediyesi Ruhsat Kayıtlarına Göre İkame Amaçlı Yapıların Dağılımı 1994-2017(Araştırmacı tarafından hazırlanmıştır)

YILLAR	Kayıtlı Yapı Ruhsatı Toplam	Bina Sahipliği						3 Kat üzeri olan Konutlar				
		Kamu Kurum ve Kuruluş	TOKİ	Kooperatif	Özel Girişim	İnşaat Firmaları	Mesken Dışı	Tekil Yapı		Çoklu Blok-(site)(Ünite)		Çoklu Blok Kooperatif
								özel girişim	inşaat firması	İnşaat Firması	Özel Girişim	
1994	15	1			14			5				
1995	29	1		5	23			15				4
1996	18	1			17			11				
1997	25	2		1	20		2	13				1
1998	39			2	34	1	2	22		1	3	2
1999	61	2			54	4	1	46	2	1	4	
2000	97	1		2	49	17	1	44	8	7	5	2
2001	48	3		1	21	13		10	7	2	2	1
2002	39	4			27	6	1	15	2	4	4	
2003	45	2		2			2	16	6	2	6	2
2004	45			1	33	5	6	18	4	2	2	1
2005	55	10		3	35	8	1	15	2	5	1	2
2006	32	2		5		6	2	6		2	3	1
2007	79	4		12	27	26	8	7	7	13	1	1
2008	51	3		4	13	14	6	7	2	9	3	3
2009	78	1		3	27	17	11	3		15	3	2
2010	141	2		12	58	49	13	17	4	41	18	8
2011	138	2		4	38	64	8	9	5	57	22	3
2012	312	6		2	48	211	14			188	39	1
2013	360	2		11	29	277	62		1	225	28	11
2014	281	1		8	9	193	7			186	9	
2015	422	2		33	44	278	41			272	42	
2016	273	1			45	213	1			213	45	
2017	396	2			83	297	12			297	83	

Ek 110. Yapı Sahipliğine Göre Yapıların Yıllara/Merkez İlçelere Göre Dağılımı (1992-2017) (Araştırmacı tarafından hazırlanmıştır)

Yıllar	Bağlar			Kayapınar			Yenişehir			Sur		
	Kamu Kurumları	Özel Teşebbüs	Yapı Koop.	Kamu Kurum ve Kuruluşları	Özel Teşebbüs	Yapı Koop.	Kamu Kurumları	Özel Teşebbüs	Yapı Kooperatifleri	Kamu Kurum ve Kuruluşları	Özel Teşebbüs	Yapı Koop.
1992	4	197	137									
1993	44	139	5		12	11						
1994	110	17		25	45	258	86	19		1	6	
1995	19	25			8	4	6	29			12	
1996	1	15			3	6	2	8			7	
1997		27		2	12	28	1	4			3	
1998		29	60		64	29	7	41		1	7	
1999	1	51		7	88	40	1	23			8	
2000	6	119	80		161	24		15			2	
2001	2	247		5	126	7	1	21	1		6	
2002	8	46	10		37	10		12	12	1	8	
2003	2	55	3	1	90	26	23	25			41	
2004		53			82	4	24	7	19	107	9	2
2005	2	77	18	2	142	17	41	9			12	
2006		121	1	15	165	18	2	24	14	17	3	
2007	1	83	52	14	186	2	51	20			159	
2008	1	51	15	4	159		79	62			2	
2009		109	3	56	150		4	15	1	8	30	
2010	2	300	286	7	273	6	19	30	6	6	25	1
2011	15	83		94	88		6	41		9	4	
2012	8	234	14	72	160	17	7	32		7	39	40
2013	10	137	37	8	138	8	16	54		10	43	23
2014	3	186		10	256	5	18	71		3	104	166
2015	8	221	1	27	165	8	7	66		4	57	94
2016	2	137		34	132		4	28		2	8	
2017	5	175		32	195		12	170		7	54	
Toplam	254	2.934	722	415	2.937	528	417	826	53	183	649	326

Ek 111. Surdışı Ruhsat Almış Kooperatif Yapıları 1965-2017 (Ticaret Ve Sanayi Odası İle Belediye Kayıtları) (Araştırmacı tarafından hazırlanmıştır)

Yılı	Adı	Pafta No	Ada No	Parsel No	Adres
1965	SS DSİ Yapı Kooperatifi		29	1 ve 2	Surdışı
	SS Yuvam İşçi Kooperatifi		459	17	Surdışı
1966	Şenevler Kooperatifi		720	7	Surdışı
	Yuvam Yapı Kooperatifi		522	16	Yenişehir
	Belediye Kooperatifi		720	2	Surdışı
1967	DSİ Sendikası Kooperatifi		550	14	Yenişehir
1968	Bayındırlık Yapı Kooperatifi		558	12	Yenişehir
	Dicle Yapı Kooperatifi		709-207	11	Surdışı
	Dicle Yapı Kooperatifi		709	210	Surdışı
	Tekel İşçi Yapı Kooperatifi		554	18	Surdışı
	İnhisar İşçileri Yapı Kooperatifi		-	-	Surdışı
	Emniyet Mensupları Yapı Kooperatifi		-	-	Surdışı
	Özlem Yapı Kooperatifi		492	13	Surdışı
	Örnek Yapı Kooperatifi		459	5	Surdışı
	Dicle Ev. İşçi Yapı Kooperatifi		496	46	Surdışı
	Müh. Yapı Kooperatifi		493	29	Surdışı
1969	Toprak Su Yapı Kooperatifi		499	49	Surdışı
	DSİ Yapı Kooperatifi		531	83	Surdışı
	DSİ Emek İşçileri Yapı Kooperatifi		497	29	Surdışı
	Özgür Yapı Kooperatifi		500	78	Surdışı
	SS Kara amid Yapı Kooperatifi		496	21	Surdışı
	H. Çelebioğulları- İşçi Yapı Kooperatifi		496	48	Surdışı
	SS Nadide Yapı Kooperatifi		596	17	Surdışı
	Uğur Yapı Kooperatifi		522	17	Surdışı
Uğur Yapı Kooperatifi		254	29	Surdışı	

Ek111'in Devamı

1970	Yuvam Yapı Kooperatifi		499	62	Yenişehir
	DSİ Tekin Yapı Kooperatifi		499	56	Yenişehir
	SS DSİ Aydınlık Yapı Kooperatifi		523	16	Yenişehir
	SS Ar-İş Yapı Kooperatifi		497	24	Yenişehir
	SS Başaran Yapı Kooperatifi		499	47	Yenişehir
	SS DSİ Yapı Kooperatifi		668	8	Surdışı
1971	SS Baytek Yapı Kooperatifi		500	74	Yenişehir
	Meran İşçievleri Yapı Kooperatifi		500	80	Yenişehir
	MM İl Bölge Yapı Kooperatifi		497	27	Yenişehir
	SS Süreya Yapı Kooperatifi		535	101	Yenişehir
	SS Harb-İş Yapı Kooperatifi		500	76	Yenişehir
	MM İmar Yapı Kooperatifi		498	44	Yenişehir
1973	SS DSİ Huzur Kooperatifi		498	13	Yenişehir
	SS Yol-İş Sen. Kooperatifi		131	112	Yenişehir
	SS Engin Yapı Kooperatifi		499	60	Yenişehir
	SS Serap Yapı Kooperatifi		719	43	Yenişehir
	SS Evin Yapı Kooperatifi		500	71	Yenişehir
	SS Oruç İşçi Yapı Kooperatifi		497	25	Yenişehir
	SS YSE Yapı Kooperatifi		724	26	Yenişehir
	SS DSİ Elmas Yapı Kooperatifi		684	3	Yenişehir
	SS Toprak Su Kooperatifi		54	726-1	Yenişehir
	SS Çiğdem Yapı Kooperatifi	26 ?	497	11	Yenişehir
	SS Bahçelievler Yapı Kooperatifi		473	18	Yenişehir
	SS Yücel Kooperatifi		522	22	Yenişehir
1974	SS Laleli Yapı Kooperatifi		497	19	Yenişehir

Ek 111'in Devamı

1975	SS Boğaz Yapı Kooperatifi		458	18	Yenişehir
	SS Suriçi Yapı Kooperatifi		522	15	?
	SS Suriçi Yapı Kooperatifi		499	61	?
	SS Tekel Yapı Kooperatifi		554	4	
	SS DSİ Yavuz Yapı Kooperatifi		623	8	
	SS T.E.K Yapı Kooperatifi		458	16	Yenişehir
	SS Şölen Yapı Kooperatifi		499	59	Yenişehir
1976	Buğday Pazarı Yapı Kooperatifi		803	68	Yenişehir
	SS Tek Yapı Kooperatifi		528	63	Yenişehir
	SS Belediye Müh. Kooperatifi		811	90	Yenişehir
1977	SS Bağkur Yapı Kooperatifi		724	33	Yenişehir
	SS Emlak Yapı Kooperatifi		805	44	Yenişehir
	SS Marmara Yapı Kooperatifi		810	61	Yenişehir
	SS DSİ Amid Kooperatifi		811	89	Yenişehir
	SS Dicle Evleri Kooperatifi		496	47	Yenişehir
	SS Akıncılar Yapı Kooperatifi		525	31	Yenişehir
1978	SS Umut Kooperatifi		804	86	Yenişehir
	SS Umut Kooperatifi		719	85	Yenişehir
	SS Doğan Kooperatifi		812	100	Yenişehir
	SS Konak Kooperatifi		473	64	Yenişehir
	SS Bizim İşçi Kooperatifi		710	3	Yenişehir
1979	Tural Yapı Kooperatifi		118	42	Yenişehir
	SS DSİ Önder Kooperatifi		495	88	Yenişehir
	SS Yılmazlar Kooperatifi		811	84-93	Yenişehir
	Otoparçacılar Kooperatifi		8	17	Yenişehir
	SS Bağkur İlkadım Kooperatifi		499	58	Yenişehir
	SS Bağkur Kavaflar Kooperatifi		624	20	Yenişehir

Ek 111'in Devamı

1980	SS Bağkur Kooperatifi		500	72	Yenişehir
	ŞiarYapı Kooperatifi		724	38	Yenişehir
1981	Birlik Yapı Kooperatifi	26	810	62-63	Yenişehir
	SS Seven Yapı Kooperatifi	74	724	37	Yenişehir
	Zorlu İşçi Kooperatifi	22	491	70	Yenişehir
	SS Pınar İşçi Kooperatifi	26	811-812	91-99	Yenişehir
	Bağkur Sigortalıları Yapı Kooperatifi	73	734	30	Yenişehir
1982	SS Azim Yapı Kooperatifi	73	724	35	Yenişehir
	SS Çiçekevler Kooperatifi	67	553	31	Yenişehir
	SS Sağlık-İş Yapı Kooperatifi	58	784	19	Yenişehir
	SS Hukukevler Yapı Kooperatifi	27	522	18	Yenişehir
1983	SS İtimat Kooperatifi	21	118	44	Yenişehir
1984	SS Çağdaş İşçi Kooperatifi	73	863	112	Yenişehir
	SS Bel. Hiz. Mem. Emek Kooperatifi	27	520	11	Yenişehir
	SS Alinteri Kooperatifi	26	810	78	Yenişehir
	SS Çiftel Yapı Kooperatifi	73	724	52-54	Yenişehir
1985	SS Öğretmenler Yapı Kooperatifi	59	788	1 ve 7	Yenişehir
	SS Sigortalılar Yapı Kooperatifi	59	783	14-15	Yenişehir
	SS Cem Yapı Kooperatifi	55	717	171	Yenişehir
1986	SS Seyran Evler Yapı Kooperatifi				Kayapınar Ruhsat?
	SS İlk Huzur Yapı Kooperatifi				Yenişehir- Akkoyunlu Sok.
1987	SS Işık Yapı Kooperatifi				Şehitlik
	SS Tüm Memurlar Yapı Kooperatifi	55	966	44	Yenişehir
	SS Yeşilyurt Yapı Kooperatifi		180	11	Kayapınar Ruhsat?
	SS Özatçı Yapı Kooperatifi		16	65	Ruhsat? Bağlar
	SS Fuat Yapı Kooperatifi	59	784	18	Yenişehir

Ek 111'in Devamı

1988	SS Gazikent Yapı Kooperatifi	55	718	139	Yenişehir
	SS Güneydoğu Yapı Kooperatifi	59	22	45-48	Yenişehir
	SS Gazikent Yapı Kooperatifi	M-44-A-09-B		5903	Yenişehir
	SS Devran Yapı Kooperatifi	55	22	52-54	Yenişehir
	SS İlkuzur Yapı Kooperatifi	58			Yenişehir
	SS Özşen Yapı Kooperatifi	30	928-932	21	Yenişehir
	SS YSE Yapı Kooperatifi	58	18	81	Yenişehir
1989	SS Belediye Mensup Yapı Kooperatifi	25	128	11	Yenişehir
	SS Kardeşler Yapı Kooperatifi	25	128	10	Yenişehir
	SS Yurt Yapı Kooperatifi	m-44-A		2103-6050	Yenişehir
	SS Belediye Çalışanları Yapı Kooperatifi	56	909	69	Yenişehir
	SS Esra Yapı Kooperatifi	67	553	32	Yenişehir
	SS Güneydoğu Yapı Kooperatifi	56	909	62	Yenişehir
	SS Güneydoğu Yapı Kooperatifi	55	22	52-54	Yenişehir
	SS Hayat Yapı Kooperatifi			5910	Yenişehir
SS Güney Yapı Kooperatifi			5906	Yenişehir	
1990	SS Özşen Yapı Kooperatifi	30	928-32	22-21	Yenişehir
	SS Hayat Yapı Kooperatifi	M-44-A		5910	Yenişehir
	SS Site Yapı Kooperatifi	73	724	57	Yenişehir
	SS Kale Yapı Kooperatifi	59	843	45-46-47	Yenişehir
	SS Elif Yapı Kooperatifi	M-44-A		5905	Yenişehir
	SS Karayolları Yapı Kooperatifi	M-44-A		2045	Yenişehir
	SS Serhat Yapı Kooperatifi	59	898	138	Yenişehir
	SS Emekli Sandığı Yapı Kooperatifi	55	22	49	Yenişehir
	SS Uğurlu Yapı Kooperatifi	56	22	37	Yenişehir
SS Uğurlu Yapı Kooperatifi	56			Yenişehir	

Ek 111'in Devamı

1991	SS Seda Yapı Kooperatifi	55	22	56	Yenişehir
	SS Barış Yapı Kooperatifi			6159	Kayapınar Ruhsat?
	SS Tüm Memurlar Yapı Kooperatifi	55	966	51	Yenişehir
	SS Yıldızkent Yapı Kooperatifi	M-44-A		5227-2807	Yenişehir
1992	SS Doğu Yapı Kooperatifi	55	540	3-207	Yenişehir
	SS Altın Palmiye Yapı Kooperatifi	m-44-a-09-b		5944	Yenişehir
	SS Teknik Yapı Kooperatifi	m-44-a-09-b		6083	Yenişehir
	SS Ünlü Yapı Kooperatifi	55	18	82	Yenişehir
	SS Arzum Yapı Kooperatifi	30 ve 4	970	47-48	Yenişehir
	SS Evin Yapı Kooperatifi	52	744	243-44	Yenişehir
	SS Sağlık Yapı Kooperatifi	58	4	75-76	Yenişehir
	SS Bayramoğlu Yapı Kooperatifi	59	975	144	Yenişehir
	SS Bayramoğlu Yapı Kooperatifi	59	95	289	Yenişehir
	SS Özçağdaş Yapı Kooperatifi	m-44-a		5932	Yenişehir
	SS Esentepe-Bahçelievler Yapı Kooperatifi	23		653-684	Yenişehir
	SS Mekan Yapı Kooperatifi	M44A	2	61	Bağlar
	SS Kamiloğlu Yapı Kooperatifi	58	12	60	Kaynartepe
	SS Batıkent Yapı Kooperatifi	54	959-960-962	1-1 ve 1	Yenişehir
1993	Bulvar Yapı Kooperatifi	m-44-a-09-b		6084	Kayapınar
	Dicle Yapı Kooperatifi	58	967	105	Beş Nisan
	Gökoğlu Yapı Kooperatifi	m-44-a-09-b		6144	Kayapınar
	Köşk Yapı Kooperatifi	72	757	24	Köşkler
	SS Evin Yapı Kooperatifi	52	744	244	ist-bağ
	SS Güney Yapı Kooperatifi	m-44-a-09-b		5906	Kayapınar
	SS Varol Yapı Kooperatifi	m-44-a-09-b		6048	Kayapınar
	SS Gaziler Yapı Kooperatifi				Kayapınar
SS Surkent Yapı Kooperatifi	m-44-a-09-c		6151	Kayapınar	

Ek 111'in Devamı

1994	Baykent Yapı Kooperatifi	56	909	33	Kaynaratepe/Yenişehir
	SS Güney Yapı Kooperatifi	09-c	m-44-a-	5947-56-66-67	Kayapınar
	SS Sayın 2 Yapı Kooperatifi		199	11	Kayapınar Ruhsat?
	SS Yıldız Yapı Kooperatifi		186	1	Kayapınar Ruhsat?
	Özkamiloğlu Yapı Kooperatifi	56	951	112-114	Beş Nisan
1995	SS Bahar Konut Yapı Kooperatifi		Dr. Sıtkı Göröl Cad. No:5		Kayapınar
	SS Atsay Konut Yapı Kooperatifi		TEK ve Orköy Yanı		Kayapınar
	SS Belediye Çalışanları Yapı Kooperatifi			6052	Kayapınar/Bağlar
	SS Demetevler Yapı Kooperatifi	1		81	Hashavar/Bağlar
	SS Bayramoğlu Yapı Kooperatifi	55	975	144	Kaynaratepe/ Bağlar
	Yeni Site Yapı Kooperatifi	58	34-55-612-56	56-57	Kaynaratepe/ Bağlar
	SS Helin Yapı Kooperatifi	59	975	280	Kaynaratepe/ Bağlar
	SS Kocatepe İşçi Yapı Kooperatifi	30	971	172	Yenişehir
	SS Saimler Konut Yapı Kooperatifi		TC Karayolları Karşısı		Kayapınar
SS Nevroz Konut Yapı Kooperatifi		Peyas Mah. Peyas Cad. Nevroz Apt.		Kayapınar	
1996	SS Mavi Kent Sitesi Yapı Kooperatifi		287	8	Kayapınar Ruhsat?
	SS Güneydoğu Yapı Kooperatifi		Huzurevleri Mah. Diclekent Cad. üzeri		Kayapınar
1997	SS Murat Konut Yapı Kooperatifi		Peyas Mah. Peyas Cad. Murat Apt.		Kayapınar
	SS Ulaş Konut Yapı Kooperatifi		Huzurevleri Mah. Dört Yol Güçlü		Kayapınar
	SS Güneydoğu Yapı Kooperatifi	59	975	88-66	Kaynaratepe/ Bağlar
	SS Mavigül Diyar Yapı Kooperatifi		Huzurevleri Mah. Dr. Sıtkı Göröl Cad. Halıs.b.		Kayapınar
1998	SS Paçal Konut Yapı Kooperatifi		Peyas Mah. Selahattin Eyyubi		Kayapınar
	SS Güney Yapı Kooperatifi	59	975	83-66	Kaynaratepe/ Bağlar
	SS Güneydoğu Yapı Kooperatifi	59	975	64-65	Kaynaratepe/ Bağlar
	SS Re-ba Konut Yapı Kooperatifi		Huzurevleri Mah. Diclekent Bukvarı		Kayapınar

Ek 111'in Devamı

2000	SS Özgür Konut Yapı Kooperatifi	Selahattin Eyyubi Bulv. 4. Sok. Özgür Apt.			Kayapınar
	SS Zümrüt Konut Kooperatifi		132	1	Alıpınar/Bağlar
	SS Güneydoğu 6. Konut Yapı Kooperatifi	59	1021-1022-97	1/1/313	Kaynartepe/ Bağlar
	SS Huzurkent Sitesi Yapı Kooperatifi	Diclekent Bulvarı Huzurkent Sokağı			Kayapınar
2001	Güven Konut Yapı Kooperatifi	İdaş arkası GAP Bulvarı 10. sok.			Kayapınar
	SS Zümrüt Konut Yapı Kooperatifi		132-133-134	01.02.2003	Alıpınar/Bağlar
	SS Baver Konut Yapı Kooperatifi	Peyas Mh. 17. sok DSİ Kanalı Karşısı			Kayapınar
	SS Dostlar Konut Yapı Kooperatifi	Selahattin Eyyubi Bulv. I. Sok.			Kayapınar
2002	SS Güney 2 Yapı Kooperatifi			575	Gürdoğan/ Yenişehir
	SS Güney 2 Yapı Kooperatifi			577	Gürdoğan/ Yenişehir
	SS Özteknik Konut Yapı Kooperatifi	Selahattin E. Blv. Hantepe İlköğretim Karşısı			Kayapınar
2003	SS Metropol Konut Yapı Kooperatifi	Diclekent			Kayapınar
	Sosyal Kent Konut Yapı Kooperatifi		123	7	Alıpınar/Bağlar
	Güneydoğu 7 Konut Yapı Kooperatifi	59	975	14	Kaynartepe/ Bağlar
	SS Sefa Yapı Kooperatifi	Diclekent Bulvarı			Kayapınar
	SS Reba 2 Konut Yapı Kooperatifi	Diclekent Bulvarı			Kayapınar
2004	SS Diclekent Konut Üretim Yapı Kooperatifi	Adres Diclekent Sitesi. Karkanat Yapı Koop.			Kayapınar
	Ekol Yapı Kooperatifi		165	3	Hashavar/Bağlar
	SS Raman Villaları (Gürdoğan Mah.)		108	1	Yenişehir
	SS Özfırat Konut Yapı Kooperatifi	Diclekent Bulvarı 15. Sokak. Özfırat Sitesi			Kayapınar
2005	SS Işık Konut Yapı Kooperatifi	59	975	331	Kaynartepe/ Bağlar
	Metropol Gökkuşuğu Yapı Kooperatifi		931	1	Kayapınar
	Metropol Gökkuşuğu Yapı Kooperatifi		929	1	Kayapınar
	Metropol Gökkuşuğu Yapı Kooperatifi		928	1	Kayapınar
	Metropol Gökkuşuğu Yapı Kooperatifi		911	6	Kayapınar
	ELVA Kent Sitesi Konut Yapı Kooperatifi		624	2	Bağcılar/Bağlar

Ek 111'in Devamı

2006	SS Hayat KentYapı Kooperatifi		353	1	Şilbe/Yenişehir
	SS Hayat KentYapı Kooperatifi		358	1	Şilbe/Yenişehir
	SS Zümrüt 2 Yapı Kooperatifi		355	1	Şilbe/Yenişehir
	SS Tes - İş Yapı Kooperatifi		360	1	Şilbe/Yenişehir
2007	Elvan Kent Sitesi Konut Yapı Kooperatifi		624	2	Kayapınar
	SS Raman Yüksel 3 Yapı Kooperatifi		768	1	Kayapınar
	SS Metropol Gökkuşığı Yapı Kooperatifi		949.946.926.938	1-1-1-1	Kayapınar
	SS Metropol Gökkuşığı Yapı Kooperatifi		941.943.944	1	Kayapınar
2008	SS Metropol Gökkuşığı Yapı Kooperatifi		4309	1	Kayapınar
	SS Işık Konut Yapı Kooperatifi		4008	15	Kaynartepe/Bağlar
	SS Meram-4 Konut Yapı Kooperatifi		4312	7	Kayapınar
	Dicle Fırat Yapı Kooperatifi	08c-1c	4301	5	Kayapınar
2009	GAP4 Yapı Kooperatifi		4573	1	Bağcılar/Bağlar
	Dicle Fırat Yapı Kooperatifi		4301	5	Bağcılar/Bağlar
2010	SS Hayat Kent Yapı Kooperatifi		1140	1	Üçkuyu / Yenişehir
	SS Özdostlar- Reba 6 Konut Yapı Kooperatifi		1196	1	Yenişehir
	SS Zümrüt 3 Yapı Kooperatifi		1204	1	Yenişehir
	SS Özfirat 3 Konut Yapı Kooperatifi		1194	1	
	SS GAP 4 Yapı Kooperatifi		4573	1	Bağcılar/Bağlar
	SS Meram 5 Yapı Kooperatifi		4317	7	Bağcılar/Bağlar
	SS Metropol Gökkuşığı Yapı Kooperatifi		942	1	Bağcılar/Bağlar
	SS Elvankent 2 Konut Yapı Kooperatifi		4307	6	Bağcılar/Bağlar
	SS Meram-5 Konut Yapı Kooperatifi		4317	7	Bağcılar/Bağlar
	SS Bajar Konut Yapı Kooperatifi		4140	1	Bağcılar/Bağlar
SS Diyar Kent Yapı Kooperatifi		4155	2	Bağcılar/Bağlar	

Ek111'in Devamı

2011	SS Bajar Konut Yapı Kooperatifi		4140	1	Bağcılar/Bağlar
	SS Elvankent Sitesi		624	2	Bağcılar/Bağlar
	SS Dicle Fırat Yapı Kooperatifi		4301	5	Bağcılar/Bağlar
2012	SS Elvan Kent 2 Konut Yapı Kooperatifi		4307	6	Bağcılar/Bağlar
2013	SS Doğa Evleri Konut Yapı Kooperatifi	Peyas Mah. 553. Sokak No:8			Kayapınar
	SS Meram 5 Konut Yapı Kooperatifi		4317	7	Bağcılar/Bağlar

ÖZGEÇMİŞ

1985 yılında Malatya’da doğdu. Lise öğrenimini 2003’te Malatya Anadolu Lisesi’nde tamamladı. Aynı yıl kazandığı Dicle Üniversitesi, Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü’nden 2008 yılında mezun oldu. Aynı yıl Dicle Üniversitesi’nde tezli yüksek lisans çalışmasına başladı ve “Batman İli’nin Kentsel Gelişim Süreci” isimli tez çalışmasını 2011 yılında tamamladı. 2008-2009 kendi mimarlık ofisinde çalışma yürüttü. 2009-2011 yılları arasında Batman Üniversitesi Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı’nda Şube Müdür V. görevini yürüterek, çeşitli proje ve saha uygulamalarında kontrol amiri olarak çalıştı. 2011 yılında Bitlis Eren Üniversitesi Mimarlık Bölümü’nde Araştırma Görevlisi olarak başladı. 2011-2017 yılları arasında aynı üniversitede Yapı İşleri ve Teknik Başkanlığı’nda görev yaptı. 2012 yılında doktora öğrenimine başladı. İngilizce bilmektedir.